\C0a*. oouyAo "VVjorAdjz.

joa:tis a sancto th:;a

C.RSUS TIMOLOCrICUS * . f N ‘\

I' ov,'.:: .ain T. e olo.,i eam D. E.emae

Tor.us IV

TRACTATUS

D3 SACRO TRINITATIS i.TSTTRIO

P.ima ? rs

aestiones AAVII- XXRIII

P-.risiis
lA-uaovicus Vives,Ruitor
13, Vja jolar.bre ,13
1884

PE' SACRO

TRIITITATIS MYSTERXOr*

DE PROCESSIOHE DIVIDIARUM P3S3SOHAHJM.

StJI-U-IA.. !LI tterae

'T Qjia ratione S. .Thomas mysterium TrinitatiS expllc«turud'a ^'^TO.oessiqxATjfrs,. et'relationibus divinis has primas-duas quaestiones in- "dl&stui praecedenti tomo;"in IsagdgA dectrinae D. Thoraae circa ordinem primae partis. Sunt enim- istfirjdad quasi' duo' pfraesupposi¬ta, et principia, quibus omnis Personarum in Deo distinctio fundatur, quia sine processionibus non .est. fundamentum relationum, et sine rela tionibus non posset esse distinctio In Personis, quin esset in ipsa sub¬stantia, et essentia Dei, quod esset subvertere nysterium Trinitatis : haec enim in Personis distinctum, et -in.^abstantia unum fides catholica profitetur.

Igitur-in hac quaestione XXVII de procespiohi^s divinis duo ppaqqjpua tractat-P. '-Thomas. Primo, ;quoad quaestionem-an'est-> an dotor jaroqeqsio in divinis. Secundo, quoad numerum, differentianique proeedsi- ;#)o^uW quot pt quales sint: Primum expedit'primo articulo. Secundum por (-rpi^quoa- quatuor.- articulos declarat.

In primo articulo ostendit"s.' Poetor quod juxta Scripturam divinam processiones in Deo poneiidae sunt, non sicut procedunt creaturae, quae sunt extra Deum, sed tamquam res manentes intra Deum. Unde non so¬lum est processio, sicut effectuS "a causa, sic enim Filius procedens non esset Deu8, »quod tamen Scriptura docet; nec.est.processio secundum qudd causa procedit in effectum, .etjdxfca diverso».effectus quos facit, diver¬sas denominationes assumit : sic enim non distinguerentur Personae pro-cadentes, qqd essent una,Persona sub diversis officii*;.vel denominatio-; .riibufl, <5ujqs.oppositum Scriptura dici.t. -.rEst ergo processio in divinis ad intra, ita quod procedens qt,.principium -sqht diversae Personae;-, et» ^amen in unitate substantiae .aux^t unum,*;quia-pro..cessio intellectualis rest per aqjjus immanentes, et. ad intra ex hqq->.enim;quod aliquis intol-ligit, concoptio procedit intra ipsum, quae tantq est.perfectior, .quanto magis una, ot intima, et similis (2) ipsi-speciei, et. prinqipie* intelli-gonti. Cum ergo Dous sit.naturae intellectualiq, utrumquo habet, et quod aliquid praoedat intra, ipsum, ex hoc quod iQtelligit,; *ot quod sit summe unum cum intelligento, qui,a est perfqCtissima intelleotio.

In articulo.secando ostendit quod aliqui processio in Deo ost generatio, scilicet processio--Verbi ; quia habet omnes conditiones 'ge-norationis propriissimae :. asfc enim processio vitalis viventis a viven¬ti, et a prinoipio conjuncto,, .scilicet ab ipsomot intelligento foocunda-to per speciem, et in similitudinem, quia ost ox pressa similitudo speciei, ot in eadem natura, quia intolligero et intelligi -#st substantiale esae

In articulo tqttio ostendit praeter processionem Verbi dari aliam in Deo, quia in nobis, et in natura intellootuali non solum procedit aliquid per actionem intellectus concipiendo, sed etiam per actum voluntatis spirando et inclinando in rem amatam. Datur ergo in Deo secundum voluntatem et amorem, Spiritus procedens, quasi infulsus, sicut secundum intellectum Verbum expressum, ut imago.

In artidulo quarto ostendit S. Thomas hanc secundam processionem amoris non esse generationem, eo quod non convenit illi quod sit processio secundum similitudinem in natura ex sua formali ratione, et modo talis piro cessionis, sed solum eae sua formali ratione habet esse per modum impulsus, et inclinationis : omnis autem inclinatio supponit formam, seu naturam, cujus est inclinatio,, non formaliter naturam constituit; et sio procedens secundum inclinationem, non procedit ut genitum, licet, quia in Deo inclinatio et natura, £orma et voluntas sunt idem, habeat identice eamdem naturam id quod sio procedit.

In articulo quinto»£etendit non esse plures processiCnes quam istas duaB, quia processiones attenduntur secundum actiones. Non sunt autem in natura divina aliae actiones quam intelligere et velle, quae sint actiones ad intra, et sic non sunt nisi duo genera processionum, scilicet <per intellectum et per voluntatem, seu.amorem. St in quolibet genere;- mon^est nisi unica processio numero, quia quaelibet est infinita in suo Agenore, et unioa exhaurit totum, quia summe perfecta est.

Dianwio m.

DS PECCESSIONIBUS INTRA. DJUM.

Antequ^a.-sc.holastiaas magisque. metaphysioas quaestiones circa hoc mysterium disputamus, prius in ipsius n^eterii-yqritate firmanda $t defendenda, immorabimur aliquantulum, nec id vitio vertendum est, quia utredte monet Oojetanus in Jiac quaestione XXVII, ..articulo primo : "Principium prolixum esse, deoet secundum Plartonis praecepta,..quaterni» ex principiis bene discussis, facilior sit cui reliqua aditus. n

Articulus I.

Qui. errores ^fuerint -processiones Persona- jrojp- et-igyliterlum Trinitatis.

I. Reliotis erroribus/tveljpotius caeoitate aliquorumo gentilium'et infid.6lium Judaeoi^un, qui hoc'mysterium vel nullo, modo agQPtQCuntraval -pertinaciter..- negant, etlanjsV. una Deum fateantur lumino naturali,, ut philosophi-' gentiles, ..velparentum traditione, aut- eX^eacra -Scriptura convicti, ut .etiam infideles 'Judaei qui nuno sunt, tamen'inter haereticos-, qui do hoc mysterio controversiam. habuorunt cum catholicis, constat*duo praoci-1 pua fui8se capita, ot quasi fontes, unde; errores omno», (3) vel .salto*:prae«ipui, qui circa hoc mysterium famosiores sunt, emanarunt, ut etiam D^-Thomaa-insinuat. in ,hao quaestione, articulo primo, #6ilioet errorem Sabelllanorum, et Apianorum: illi enim ex unitate omnimoda essentiae inferebant unitatem etiain PerBonae, ita quod ea quae dietinctionem Personarum in Scriptura designant,l non ad diversitatem ipsarum Personarum in de, sed ad differanliiam officiorum, vel actionum ejusdem Personae referebant, v.g. quod eadein Persona prout ingenita, et principium creandi diceretur Pater, prout incarnata diceretur Pilius, prout sanctificans tireaturad dioeretur Spiritus sanctus, quhsl extensione quadam, et dilatatioAe ejusdem Per80nae in diversos effectu»-: sic enim refert Athanasius oratione oontra gregales Sabellli, et oratione contra Arium ejqjlicans illud Deus de, Deo, 'ubi illa verba Sabellianorum ponit : rtDilatari

trem in Filium sumendo-carnem, et in Spiritum sanctum sanctificando- homines. Et ad idem alludit illud Naziamzenl in tractatu de fide : w Uec extensionem partis alicujus ex parte, \xt quidam putaverunt, Dei Filium dicimus.1' - Alii vero, scilicet. Ariani, .per aliud 'extremum ex distinctione- Personarum Intulerunt etiam distinctionem essentiae et naturae, et consubetamtialitatem negaverunt, quae in Oonoilio- Hi.caeoot› 'et Ecclesia catholica Stahilita eat. Unde est illa vox Arii apud Athanasium oratione prima contra Arianos:- N Oum omnia sint ex nihilo, etiam Dei Filus .ex nihilo emersit.,-, et cum omnia prius non essent, sed posteaextiterint, fuit profecto, oum Verbu*.non erat, :qood qt natura mutabile-fuit, »ed libero arbitrio ;honum remansit.*

IX, Castarum, nec haereses latae in .Saboilio .et Arijqvinqoeperunt, nec -eodem iaodo., postea a suis sectatoribus.allicar‘tae et defensae sunt, sed variis^ <y.versisque astutiis, et subterfugiis; exponeqaatur, et proponebantur ut simplices quosque deciderent. Antiquior fuit flabellil haeresis. er^re Aripnorum, sed Arii venenum ita par, totum orbgip se diffudit, et tanta contentione et pertinaelA multorum assertus error est, ut priorem. Sabelliaqorum videatur absorbuisse

HiSBBSIS SABELLIANA ET ORIGO ILLIUS.

III. Igitur primusCqui circa Trinitartis mysterium et Personarum distinctionem in apertam haeresim prorupit, et expresse illud oppugnavit, fuit PTaxAas, circa Tertulliani tenpora, contra quem 6t ' ipse librum scripsit in quo recte de myeterio Trinitatis disputat, licet Jam Montanl haeresi tinctus esset, et a catholicis, quos ipse Psychicos vocat, declinasset. Et dico prinum contra mysterium Trinitatis erupisse Praxeam, quia licet*ante ipsum fuerit Ebiqn, at.,Cerinthae, qui Christi Domini divinitatem aegaverunt, quos postea secuti sunt Penius Samosatanus, Photinus, et aliij tamen isti haeretici non cogebantur ex hoc negare mystarium Trinitatis, id est, tref .ceras PerBonas in una divinitate, eed materium incarnationis destruebant : poterant enim affirmando quod in Deo dantur tres J?ersQnae, nogare quod ml1a-il1arum fu,erit lncarnata, sed Christum esse .personam creatam. Unde non numeramus istos inter haereticos, qui aperte mysterium Trinitatis negaverunt. Sed primus qui illud negavit, et destruere conatus est, fbit Fraxeas, quia Tertulliano inter viginti quinque haereses, quas in libro de praescriptionitws recenset, (4) ultimus collocatur capite LIXI Insinuat idem Tertullianus' ibi, inter Cataphry^. gas, quorum auCtor f\iit Montanus, ut Aocet S. Augustinus' libro de. haeresilxis, haeresi nn, etiam hunc Praxeae errorem invaluisse, qui paulo'ante exorti fuerunt et a regione"In qua verdabantur, scilioet a Phrygia nominati sunt, et inde dicti Cataphryges, quasi Latine dicaaus secundum Phrygas." Hi in duas sectas divisi,' quidamTtbclum, quidam Aeschinem secuti-suntV Cr®t illi qui secundum Aaschinem hiomihatl,:? hanc peculiarem blasphemiam'efcc£ errohem invexerunt,- quod Christus ipstfeit Filius et Pater, has duas Personas* confundentes, Qiodapud neminem alium reporiri, quam apud Tertullianum notat Pamelius in libro de praescriptionibus, notatione OGOXVII, ,circa finem. Inde videtur Praxeas errorem bibisse et divulgasse 1 qui forte apud eos, qui secundum AEsc&lnem nominabantur, aecultior latebat. Et eq'forte alludit Tertullianus in initio libri contra PraAeam, dqm de'lpso'inquit, capite primo: B Iste primus ex Asia hoc genus perversitatis Intulit Romanae humo." Iu Asia autem Pfexygiam' este, ex.cujus regigne Cataphrygaa nominatos epee diximus,. nullus ignorat. Eos ergo secutus Praxeas dixit Patrem et Filium, non duas eese Persohas sed unam, qui cum Deus omnipotens sit^i ipsemet in tempore natus, et pAssus, Christiis npminatur. Propter quod Praxeam Patripassianum appellat B. Optatus Milevitams libro quinto adversus Panaenianum, quia Patrem passum dixit, sicut Noetiani etiam ob ejusdem errorem Patripaasiani vocati sunt. Unde 0t S. Cyprianus eplst. LXIIII ad Jubaianum, -orime loco ponit Patripaseianos, quod de Praxea, et ejus asseclis intellexisde, notat Pamelius annotatione prima in librum Tertulliani adversus Praxeam, et super praedictam, epistolam fypriani, numero XXI.

IV. Praexeae errorem Victorinus quidam corroboravit, ut Tertullianus refert in. fine libri de praescriptionibus, et

secutus est Noetus, et Celebriorem facit Sabollius Noeti discipulus, qui quidem in hoc convenerunt quod non essent duae Per80nae in Beo, Pater et Pilius, sed una; licet Sabellius a Noeto in eo videartur differre, ut X^piphanius refert, quod Sabellius non dicebat Patrem esse passum, sicut Noetus t " Sabelliani, inquit, similia Noeto dogmatizantes, praeter hoc quod dicunt Patrem non espe passaum. n Qp.ae verba referens Augustinus libro de haeresibus,' haeresi XLI, Epiphaaio non assentit » Oum Sabelliani, inquit, rsio innotuerlpt dicere Patrum passum, ut Patripassiaiii, quam Sabelliani crebirus nun«Jupentur. " Sed et Philastrius ut ibidem refert Augustinus Sabelllanos affirmat , Patripassianos esse appellatos. Nec aliud intelligi potest dum Sabellius, si- : cut et .Noetus eamdem Personam dicant easo Patrem et Pilium, unde si.Jilium psyjsum fuisse fatentur, .etiam Patrem passum diffitierl non'possunt. . Itaque non est - dubium eosdem fuisse Patripassianos, et Sabelllanas, ot quicumque non diatinxerunt Porsonam Patria pPilio. Undo et ipsum Praxeam, qui hanc haeresim prius o-vulgavit Patripaseiannm fUisse Tertullianus affirmat libro cphtra. Praxpam, capite primo n Paracletum, inquit,.; fugavit, et Patrem cyucifixlt. n'..; aicu.sque.de haeresi Sabgllii, ejusqlie'origine. $iam poe^tea in Hispania Priscilianistae• tenaerunt, ut S. Augus tlnug refert. jLibro de haeresibus, haeresi LXX^.in fine, et nostris temporibus Michael Servatus suscitare ,.conatus est,' ut infra dicemus. $ed et Pripcilliano Samosatorii haeresim (5) tribuit Ooncilium Bracharenbe.primum, canone.ftertio. Et Priscilliaaistaa dixisse dari, · Trinitatem trinitatis, .^dem CAnoilium refert canone secundo, nec tamen,.. quae .fuerit illa Trinitas ab illis assertA. epqjlicat.

ARII HAERESIS.

V. Circa alteram haeresim, quae per extremum Sabellio opponitur, affirmando plures esse Personas, ot veram propessionem in Beo admittendo, sod consubstantialitatom in unitate essentiae negando, notandum est quod illa communi et Ario attribuitur, quia ab eo latius confirmata, et longo celebrior reddita est,, ita qt totum fore orbem ojus ignis ineendivyn qor*-; ripuerit, tamen etiwvanto incocpisqo certum est. Nam Augustinus libro de ecclesiasticie dogmatibus, oap, III, Bionysium quemdam Arii fontem nominat i w Nihil. inquit, creatum aut serviens in Trinifcate credams, ut vult Biorysius Ariijfbxig. r Et fuerunt ante Arium quidam haeretici -Alogi seu Alogiani ut refert Epiphania» haeresi LI et Augustinus haeresi XXX sic dicti,, quia negabant-in BeO verbum, Et fuerunt ciroa tempora Soteris papae ot Commodi principiis. Be quibus etiam agit Castro de haereeibus,' verbo Beus, Haeresi XVII Alii Origenem putant dxSo^trinam Arii primitus tenuisse. Bpipha^-nius enim apud Augustinum libro de haeresibue, haeresi XLIII de Origenistis qui ab'isto Origeno derivati sunt, inquit: " $iod Qhristliifl' et' Spiritum sanctum croaturam dicunt. Et ipse Augustinus ibidem de eodem Origene sic subdit : " Bicit praeterea Orignee, quod Pilius Bei sanctis homiaUsiB comparatus VeritaB sit, Patri collatus mendacium,' et qhantoim dis— tant ApAstoli Pilio, tantum Piiius Partri. Unde nec orandus est Cillus cum Patre, quia non est auctor indulgcndhrlm petitionum sed spplioator. * Et S. Hleronyraus opist^ LIX ad'Avitum pro primo errore Origenis ponit, (juod Christum Eilium Bei non natum, sed factum esse dixerit. Et~. Thomas in hac-prima parte, . quaest. XXXIV, art. I adi, cum posaieset in argumento auctoritatem quamdam ex Origine super Joannem, ubi dicit : w Verbum metaphorice dici in divinis, H Origenem dicit fontem fuisse Arianorum, Et idem sentiunt alii antiqui auctores, licet defensores Origenis, ut Jutustinus citato loco inquit, dicant eum recte de consubstantialitate Sensisse, ut Paa-.philus in apologia pro Origne, Biffimia, Socrates, et alii, et si quae loca in 0-rigene oppositum subolere videntur, ab haereticis depravata eese dicunt: in aliis autem locis tit in primo periarchon. c. II et III non videtur male de hoc puncto sentire : Unde et Athanaslus in epistola de decretis Nicaenae Synodi, Origenem pro catholica sententia adducit. Er antiquiori tamen principio, quam ab Origene errorem istum deducit S. Thomas XV oOntra gent. c.l VI in fine, Scilicet a Platonicorum dictis, qui, pohebant summum Boum Patrem et creatorem effluxisse dicebant 'quamdam mentem, in qua essent omnium rerum formae, quam paternum intel-.-lectum nominabant. $iae ergo de Pilio Bei in Scrip^iipis dicuntur, haeretici de

hac mente creata, et quae suprema creatu¬ rarum eeeat accipiebant-.

VI. Sed quidquid de ietie Ario anti¬ quioribus auctoribus ait, unde ipee suum hauserit venenum, certe ipse' apertius caeteris et celebrius errorem istum evulga¬ vit, et consubstantialitatem Filii cum Patre negavit, innixus, tam ipsi processi¬ oni Patris a (6)1111,0 ,, quam sine distinc¬ tione substantiae, esu naturae non potuit intelligere, tum quibusdam auctoritatibus Scj&pturaa, quae minorationem aliquam, seu .Inferioritatem Filio Dei attribuere videntur, et; intelliguntur de Pilio-ln* natura aasump,ta pro nobis, 'quas omnes lar¬ te collegit 8. Thomas IV cbntra gent. ci¬ tato capite sexto, et optime dissolvit capitooctaro, - et ante ipsum idem £ecit Idacius Olatus- libra contra Varimandam, tomo IV bibliothecae.. Jhlgentius in li¬ bro- contra objectiones Arlanorum,* et alii patres qui contra Arium disputardnt, in¬ ter quos acerrime ei resistit Athanasius in Nicaena Etynodo, et in pluribus opus¬ culis cpntra ipsum eVulgatis.

VII. Gaetettim. non- Sodem modo, nec in eodem statu Arii error ab eo, et ab ejus discipulis assertus- est, sed sicut supra disputatione- tertia ostendimus. Polagianam haeroslm variers habuisse status, et moderationem aliquam; tum ipsum, tum ojus discipulos admisdisse, licet nunquam ad hoc pervenerint tft faterentur gratiam, quae per subministrationem Spiritus ipsi toluntati infunditur, et ex-nolentibus et resistentibus volentes facit'; ita Arianl variis modis haeresim suam explica¬ runt, nunquam tamen ad hoc perveherunt ut Filium, consubstantialem Patri fateren¬ tur. Nam ipse Arius cum primutt'iri blasphjMniam. hand-erupit, ut.Filium verum Deum negaret, non. solum consubstantialem esse dissensit, sed etiam Patri similato esse negavit, non de ejus substantia,. sed de nihilo, non aeternum, -sicut ilis sed in tempore creatum afflrmahs» dlloque vulgato apud ipsos Arianos pnoloquietu*ens t n Srat «quando Filius non erat ,«? quod est lpscun Patri coaotornum negaro;' et sic etiam Patrom dicebant temporaliter osse Patrem, cum non soniper habori-t ^ilium. • $iod sano ex epistola B, AleatadSri patri-:. archao Alexandrini, sub qUo primum Arius haeresim suam evulgavit,-atque in Oonbi-^ lio Alexandrias coacto damnatus est, innotsscere poterit.. Sic Argp>.}i*tfflJ|texarider in ea epistola qut^?Wlt$£ocrates libro primo historiae, c. III et ex eo Baronius anno Christi J18, n. IS J "Qui defecerunt ab Bcclesia sunt Arius, Achil¬ les, ASithaleo,-carponas, etc. Qx&enam vero isti contra Scripturas exsogitave- £int, tamerarieque effutiverint, sic aoclpitote : Deum non senper Patrem fuis¬ se, sed tempus aliquando extltisse, cum Deus non esset Pater; non ab aeterno , Verbum Dei fuisBe, sed ex nihilo ortum esse : nam Deum qui ost eum cum non erat ex eo quod non est procreasse; et prop¬ terea tempus fuisse aliquando, cum non esset : creatum enim et factum esse Fi¬ lium, neque essentia Patri similem, ne¬ que natura verum Patris Verbum, nedquo veram ejus sapientiam esse, sed per a* busionem Verbum et sapientiam dici' ; ip¬ sum factUm eSse proprib Dei verbo,, et sapientia, quae in Deo est, per quam cum caotera omnia, cum illum ipsum fecit De¬ us. N Haec Alexander.

Ubi vides, tum primam haeretici hujus insaniam, negando Filio Dei omnia qu&9 ad divinitatem pertinent, non solum con¬ substantialitatem et coaeternitatem, se', etiam similitudinem cum Patre, et propri etatea ln ratione Verbi; tum magnam as¬ tutiam, et calliditatam haereriti, qui cum videret aperte covinci ex Scriptura suum errorem, quod Verbum divinum sed Filius sit creatura, et aliquid factum, aum dicatur Joanni8 I quod : Omnia ner lusum facta sunt, atque adeo ipse non est factus, cum omnia quae facta sunt ab ipso sint, distinxit inter hoc quod est esse Verbum, seu sapientiam Dei proprie, et in rigore (7) quale est Verbum et sa¬ pientia, quae intra Deum est, seu ipsa essentia Dei est, st absoluta ejus per¬ fectio, et inter Filium, qui est proce¬ dens a Deo. St hunc Filium dicebat es¬ se extra Deum, nec per ipsum facta esse omnia, nec ipsum esse Verbum proprie, sed abusive, quasi verbum, seu vocem ex¬ ternam. Unde dicebat quod per Filium non- sunt facta omnia, nisi instrumentaliter, eed per verbum internum Del quod ost Verbum. St per hoc deludere conabantur vim argumentorum, quae ex Serip- luris contra ipsos proferebantur, non unuo verbum in Deo ponentes, sed multa. idque ln suis cantiunculis et donvivlla *im facetiis,- et dicteriis oontfa catholicos Jaculabant. Ita Athanasius in deoretis.Nicaenae fynodi contra haeresim Aripnam ; * Arius, Inquit, in miis cantiunoulis; et convivalium libro per epecieo «ibdubltendi MmWBATY multa In-

qulena. verto» profert Deue.' 3iodrjis 1-fiitur «f-ietle veri)i» Ullon. et verbum unigenitus Petri» «eae recipi.au•?' It ltorun In eodeo libro Athnnaelue t * Il¬li porro (ArlMl) quin elt D-l verba» non inficiantur, aad id pro Del Villo non ecnoecune;» quia nlalru», aliud intellI-gabhnt Verbi». aliud ^lllun. Undo etlan s. Aobroolue libro do'Incarnatione &cai-nl, c-n. »1 : * SonaBlU etlec, Inquit, aliud Del Verius ellun venu» Del *lllun erodldentnt.•* St haec adverteria, ut the-ologun, cui praecipua Inarabit verae fl-dei defenelonos euacl.ero, nodo scitantor, nec Hiyjiltcr haerotloorun calliditate» ot diverticula, itudont lndegere, no for-to ex Ignorantia oorun, quae lpel docent, ot quitu e euua orroron volunt palliare. •citae aollge arguentur ex Scripturi», et delueie toatlaonll» ln risus et probri-uu velint fldai catholicas tradneard.

PRIMA ASII «DEUTI 0."

VIII. Oonvictue Arius dancatuaquo ln Concilio Aloxar.drlae a S. Alexandro na-trlarcha coacto. ln coepit euan haerent» veroutla uaxlma regere, et aoqulvocatlo-allue varii» calare, ut lnjnete dasnatua rlde'retur. et apud ollo e «placore a reftt-'lua peeeet Invenire St orta» quldan .c acri .elt ad aieobios SlcoxedlmoHsc.cple-

(la allue eat ab Bieoblo Oaneeri-aiel, qui «t Ipee ^rll patrocinlun lanea eo nu scopit) epistola» do fide tua, iro-pter quas Injuste *b Alexandro exagitari OU«r«batur. So citat ea» IMphar.ttB h&o-rcnl 1XIX et fhooderctus lio/ Xhletorl-ao, cap. V. ubi intor alia Inquit ! »*O quae elt nostra aentcntla soneusque et dowiaie, et doceme. *lllu« storoo inge¬nitu» oaso, noquo larte» Ingeniti ullo wdo. ndque ex ullo wbjecto,- e«d vulun-tato ot'consilio nnto terniora ot ar.to sa-ecula plcnun Dou» extittsse <vldo tergl-vtiraatlonoa haorotlolj unrgraltu», lam-tabilca, ot aatoquan gl(,ntootar, eut con¬dar otur, aut praoflnlrotay, ent fundaro-tur, non fuisse, nan lngenltue non orat. Sxagltanir Igitur, qdod Plllun principi¬us haboro; «a Patto» carere principio dlciaus.' Atque tun hac do coiaa. tun quod dlolwe «ia ex Mhllo oonttnro, no a per-soquuetur advoroorilV Istud-voro «U 1-ico aesoruiais. quod non ait para Del Ja-tria, ncqdo ox ullo-«ubjootd, «Ista».»

Tlda quomodo ie temerat » «piris ltpll-oaret coluber, ex una parte dicans Vi¬llus Sei eeee ex nihilo, quod utique eat •e«e creature», ex «11» voeane 'U« ple-auB Bcub ante tcnpora ot ante sarcula; ubi Jam noderabatur 14 quod ^rlua-dl*»-rat : Brat quando Plllue non erat, : eed tonen voluntate et Conelllo Itel oxtltio-ee. Xngonltun otia» neeatoati-aod noaln* lntolllgobat lncrootun. ut P0Bt'v4dobl« Hia. Hinc eat, quod lpaun Villu» dlc*-bant substitutus fuiiee voluntati Del;' ut creaturas perfecta» ot lmtabllao, eed non ut unan oreaturarun; quod eiple-tola quaedon alterius Binobli Caeoarl-enele. validi Arlanieni f*itbrle ad A-loxandrun patriarchas dato declarat, cujus fraf.aeala recitantur ln Concilio Slcaeno II aetlono VI • " Ubi, Inquit, Arlun ejueaueetudioeoe sccuaarl ab *-lexandro, quod Villus ox aon ante intr-tar unlue o»1ub facta» eeee dlxeBlnt; llloe voro oxponantoe fide» nuas hie verbi e Oonflterl, quae sentiunt. Deua legi e et pronhetarus ante eenpAterna oaecula .-cnoraoco elbi Ullus lni. or.l-tun per quos ot saecula, et onnla fecit Oor.oraeo aiten nfcn videtur, Sed ln ve¬ritato propriae bclontotl. «ubetltuineo Inaitabilea ot et Inalterabllon croatu-ran Del perfoctan. voruataaoa cor. ut u-nan creaturarum. . Sua vero soleto la ao-cusat eo» quasi dixerint, quod Ullus factue ait tasquas unua oatnlun. oun ta¬xon fioc nor. dixerint, eed aperte pro¬nunticnt, non ut unan croaturaius* Sio ot Arlue loeo cua collegia aula ex aucto-ratue, gra&isquo presbyterii dojoctoue ad cuaion Alcccandrun epiecopu» ouun Of-floloaae litterae dederunt, quae rocl-tat S. lolphanla» haereel LUX oad« e astutia ot subdola calliditate colaa-tos. ut vldorentur rectaxi fidan non dw-seiulsao, sod tanon tali acqul^eatlone, aut otlas nondacio utentea, ut nullo aedo RUuo Patri consubstantiale» fa¬torontour. srf oroaturna lnoomutablloa, ot ante toncor a. • D@us. Inquiunt, gaiul b-se rlllux ur.lfanitan anto torpora actor— na, jjar que» et saecula, ot reliqua fo-clt ; gvnultso auto» non ln (qiparontla, eod lc verltato t eubatitulaso voro pro¬pria voluntate i rotabilem et lnaltara-bllom oreaturan Dol porfeotan aad non volut unan ex creaturis reeturan. sod nl turis. * Jt infra : Sod sicot dicloua voluntate Dol ento toapora ot anto *»-aula croatus «eas. et vivere «c eset a

Patre accepisse, ita at Pater almi-'sub-8titaerit ipai glorias-. * -Videbant infra: * Pilius eine tantoore-genitus est a Patre, et ante saecula creatus ac fUzidatus non ei*4t antequam''gigneretur, sed bine tempore ante omnia genitus solus a Patre substitit. NeqUe enim est sen^iterme, aut consensiternus, aut coingenitus Patri, neque'/simul-cum Patre insum esse habet, velu-t,. quidam de his, quae ad aliquid appellantur, dicunt dho' ingenita principia ini*©ducentia · Sed sicub,-«nitas'et princinium omnium, ita reus prae omnibus est, et ante Christum est, velut a te didicimus in media Ecclesia praedicante.» Sic illi: Ubi clare apnaret haeretici hujus vafrities et quomodo suam haeresim moderari cohatue est, non ita absolute-Pilium DqI creatum pronuntians, sed immU.tafclldm ot t)effectamdreaturam, et nonl sKftt urnam ex Ureaturie; et 'ante omnia tempora gonitUma Patro,- sod ox alia parte nori','ei sonwlterbixa affirmabat, noque simul cuto Patre habero esse, quod est ejus conmubstantialitatem nogaro; et tamon per ipsum omnia facta esse dicebat/ inqio callidissimo sUu$ oCCElltabat venenum, intolligens por ipsum omnia ebse facta tamquam per instrumentum, non tamquam per suoremam virtutem et omnipotentiam. Quod ergregie In epistai*- citata B. Aie^^der detexit, cum ex persona Arii ihquit eum dixisse : * Suam jugius essentiam ut est, Pilium non percipere, quippe Eilium nostra causa factum esse, ut Belus 'per ipsum, tamquam per lhstrumentum nos. crearet, neque ractitisse. aliquando · (9) nisi Deus nos Cr&are in animam induxisset./ 'Dicebant -ergo per ipsuA facta esse owaia, tamquam pe* instrumentum, et ad hob Deum'feolsse^seu creasse Pilium, ut instrumentum'haberet quo, reliqua crearet.

886UHDA HCD3RAH0 APII 3BE 3JSEBII * 0A28A3I3NSIS.

IX. Adeo totum orientem Arienae impietatis flamma corripuit, Ut S. Sylvestro, et Constantino magno, causa haec generarli et oecumenlco Concilio digna'vii*a sit, 00actaque est Hlcaena Synodus 318 patrum qui ex toto orbe clarissimi et praestantissimi habiti sunt. Ibi haeresis A^iarna damnata est, sed non furor ejus' averr sus, licet ad tempu* conspiri- visa 'sit; ' (Xuaque patres subdoloi haaiaoi\QofcU3il men» tem, et vafro® ingenium perspexissent, et quot quantisque subterfugiis veritatem obscurarent, nec facile lis posse omnem aditum occludi, quominus ipsi viderentur veram fidem profiteri, cuja tarmen in 8110 pemanerent errore accuratis» si»« ia Concilio tractatilln est qUb voce, si nomine fides oahholica si^iifica; divinitatem Pilii, taliter quod nullatenue'cum Ario communicaret, sed ab ... ®Jas errore'propsus segregaretur. * Cum¬que Synodus in hoc esset (inquit S. Athanasius in epistola do 'decretis Hi-, caenae 3ynbdi contra haeresim Arianam) ut Aratiorum impia vocabula tolloret, et voceB adhibere vellet;, quae sine controversia sacrarum litterarum essent, nimirum eum PLliun» epsq,, et nequaquam *>n entibus e8s9. pod. 01 Deo, eumque Verbum eese,; rgap;t.enti^mt axs neqjMr-qjiam creatur^ en.t facturam, sed germen -yyroppium ^suV, Patris. Bisobiani pro ia-Voterata sua et prava opinione volebant. illud : Ex Doo essa, cojnnuno esse,- et ad homines quoqjue pertinere. B Hinc factum est ut patres clarioribus verbis rem tantam explicare volentibus, addiderint ly ox Beo esse, idem osse ac Pilidm ex substantia Doi osse. Deindei, affirmantibus orthodoxis opiscopibscribi debo-. re, qUod Pllius eeset potbntia et iraggo Patris, et similis illi immutabilis per omnia, aeternus, indivisus In Patre, etc. neque hoc Bisebiani abnuebant, quia es¬se similem, et esse imaginem Dei, eti-sua de homine id pronuntiat Scriptura, et sic non omnino discernebat Pilium Dei a creaturis ideo patres r * Considerata illotum vafritie et hyprocisi, addit , Athanasius, ubi supra necessitate ooacti sunt sententiam earum rerum ex Soripturis colligere, et quae prius dixerant apertioribus verbis repetere, et scribere, Tiliufc consubstantialem esse Patri, ut non solum similem similitudine, sed auaieo ea voce, qua ex Patre esse dicitur, si^iificarent. Qua quidem voco omnis Ariana impietas Jugulata est, et lloet eam exnticam, seu novam esse oalumniarentur, nec in sAcris litteris reperiri, tamen ab antiquAbrlbus patribus '-Uwirpatam et ejus significationem ox 'Scriptura depronptam pluribus Athanasidpeet ubi supra. Et quod magis mi¬racidum est, ab ipsismet fidei hostibus ista accepta est, ut non solum in et lapide contra gigantem praevar lerot Ecclesia, eed suo ipsius gladio

inpii Qoliath caput aiqputaretur. Ut enim inquit Ambrosius lib. Ill'<ie fide ad Qratianum, capite ultimo » " nictor lpeorum Hisebius Hicomediensie epistola sua prodidit dicens : Si verum Filium .Dei increatum dicimus, homousion, consubstantialem cum Patre incipimus confiteri. Haec cdm lecta esset epistola in Concilio Ni-.caeno, 'hoc verbum iq tractatu fidei posuerant patres, quod viderunt (10)adversariis esse formidini, ut.tamquam evagina-'to ab ipsis gladio, ipsum nefnadae caput haeresio amputarent.,ll Sic Ambrosius.

Ut .autem poscent Ariani aliquod subteVfuglum invenire, postularpnt ut Parter aOlum'' dicaretur Incanitus,. nempe ut per consequentiam deducere possent ^ilium non esse ihoreatum, quia non er^t interlitus, pro eodep divulgantes ingenitum et "increatum, se\i non factum, genitum autem idem quod factum. .Sed S. %-nodus sic. ^iiium genitum pronuntiavit, ut adjecerit non factum, ad porum imposturam deludendam; et. sic in Symbolo" positum est/* Oenitura hon faefcuiirconsubstantialem Patri.

XI. Opclusi indique Ariani cesserunt ad tempus, definitionique. Synodi consenserunt, et subscripserunt, praesertim ob Constantini timorem, ot'licet aliqui eorum aliquantisper haesitarent, ut *usebius Caesariensis, alii etiam irriserint vocem homousion, et restiterint praesertim subscriptioni damnationis Arii, tdndom tamen- ipsam fidei regulam a S. °oiicilio definitam susceperunt, sed subdoTe'; ot faciliter. Nam, ut constat ex^iitteris - Eiisebii Oaeseriensis ad Ucclesla^ suam missis, quas recitat Socrates; 113?." I, cap. V, simpliciter in primis confqssus est Filium esfee Deum, Dei Vephuiq, ante omnia saecula genitum per qu$m .omnia facta sunt; sed in voce consubstantialis, et non facti admi.ttenda dolositatem .sUam exolicavit. Dixit anim dupliciter, iiatelligi a se Illam vocem 'Consubstantialia, et ly ex substantia Dei esse. Prjimo, quod non aliud significaret, qjipni ex • Patre esse, et non divisum/ 'seuTxum partem aliquam Patris esSe. t Sqbiindo, ququd Filius*nullam haberet similitudinqm ad.yeliquas creaturas,, sed unitis PatRis qui illum genuit omnino simllW esse, nequq ex aliA, quam ex Patiris substantia et, essentia genitum. Similiter illam vocem.' gepitum non'factum, sic s'e approtasse di^qbat, quatenus ^illus nO^-e^Bet factus .aiqut re-.iquae creaturae, quae per ipsum factae sunt, nec earum pimils quidquam haberet, sed praestan.tiorie esset subataiirtiae, quam ulla creatura, sed non absolute negabat esse factum et creatum. Ita ^usebius in epistola citata. Unde patet, quod Ariani, licet voce? illas admiserint, ;ut specie-tenus viderentur 'a Concilio non dissentire tamen veram oonsubstantialitatis significationem et sensum quo a patribus, Ooncilii posita est,, non admiserunt, sed in alium longe diversum sensum detorserunt. St sic nunquam Ariani vere, at.sincore oonsubstaptialitatem .professi sunt. In hoc tamen eorum, onprem qmpiiu+s n^deratua est Susebiqs in hac epiptala, quod Filium omnino, similem Patri esse docuit, et ex. ejiis substertia .et assentia genitum dixit, et qnte omnia, saecula, licet non in eadem numero essentia, .et substantia, quod est, negare consubstantialitatem.- . In quo ad Semiarianos rridetur• doclinasae, ut Jam ex eorum .errore videbimus.

TERTIO MODERATIO SEMIARIANOHUM

m dissuisio diSCipulohjm ahii.

XII. Brtincto OonBtantlnopoli Ario et in morem .Jiidae in secessu effusis ejus vlceribiS, non. tamen statim ejus • discipuli, et fautores , contra Nicaenae fidei' regulam quidquam statuere ausi •sunt, sed consubstantialitati8 vocem, vivente Oopatantino Nicaenae fidei acerrimo defensore r ea-ltem. quoad speciem tenuerunt. .Sublatus, eat autem Arius uno anno ante 0onptan.|jipi obitu#. Post quem (11)regnante Constantio, Arianonun fautore in Antiochena Synodo, ubi plusquam nonaginta episcopi ad encaenia seu dedicationem tenpli a Constantino incoepti, et post mortem ejus absoluti, convenerunt, caepit ab -'Eusebianis formula Nicaenae fidei mutari, sublata consubstantialitatis voce, ipsis semper infensissima (licejb faterentur se Arii sectatores non esso, sed potius Arium ad lusos revertentem fuisse admissum) et licet piures eX illis episcopis orthodoxi es•sent, tamen ab ^UseTji^nis qui triginta k&x orant divCrsa forma fidei concepta ot' tradita ost, *,nec una tantum, sed quattuor' 'diversae formae'traditae eunt, ut Socrates lib." II, cap.f VII, et ante ip—..sumi S. Athanasius libro do %-bodis tra-

dit. In prima formula, neque oonsubstantialitatem Pilii cum Patre, neque ex substantia Patrie esse dizerunt, licet ante saecula genitum, et una cdm Patre, qui eum genuerat, extitisse dizerint. Sed' quia nimis parce et Jejune de divinitate Pilii sibi videbantur egisse, ac proinde facile in Ariaaisimi' suspicionem venire '170880, aliam amplioribus verbis ediderunt, ubi plura attributa Biiii eXplioarunt, nemne esse Deum de Deo, ante saecula gcnitum, vitam, lucem, scientiam, otc. Quod voro attinet ad Vocom consubstantialis, ea omissa, dixerunt cura osse esproesam divinitatis, ossontiao, virtutis, consilil, gloriae Patris imaginem. Hanc forman fidoi sub titulo Duciani martyris, qui multo ante passus fuerAt, et ^>ud quam dicebatur scripta,, ovulgarunt, ut tradit ^OKomcnus lib. III hl's'tor. cap» V; Aliao vero duao fonnulaq ibidom ab '"Vieeislfabnis statutao, nihil ,dd'consubstantialitato', • aut similitudine' bubstantiao in Billo addidorunt, sed oum b£db Deum genitum antu saecula ex Patro, ' 6'fc cum Patro existontom, aliaque ejus attributa praedicabant, l"e vero aliqui* jitftet Arianos cum ^ilium dicerent Deum, hoc" ipso negasse qiiod esset creatura, sciat ipsos nomine Dei non abstinuisse, Bicut nec nomine imaginis aut similitudinis Dei, quia etiam hoc nomon Deus aliquando invenitur creaturis attributum in Scripturis ut Psal. LXXC : *teo dixi dii estis v fisodi IV : Constitui te deum Pharaonis scilicet deum participative. Quae autem creaturis aliquo modo attribuuntur, non abnuebant ^ilio concedere. ' :• • ·

' XIII. Occasione autem illius secundAe formulae fidsi, in qua illutt 'expi*eesamsimillltudinaem essentiae seu substantiAe '• Patris nominabant; factum est ut vooAnV ' homousion, hoc quas oonsubstantialem signifioat, quasi emollito rigbro in''homlniousion hoc ost Sibilem in subbtanfia commutuaront, ita ut ipsa similitudino vocis, ot adsonantia plerosquo fallerent, quasi voco catholica utentes.

Cactorum hinc vidotur orta Seminarienorum soota, qui moderatius quam Af-lani loquebantur in hae parte, noquo cum Ari&nis sontienter, neque'cum.catholicis. Alii otiam oxorsi sunt,- qtii ad antiquum rj,gorom orroris Ariani .rbvfertcntde, primam Arii impiotatem iterum evulfearuht, 'dissindlom omnino ^ilium ipsi Patri profitentes. Nam Sondariani, Synodo Sirmiana, Ancyrana et aliis, imo, et in synodo Ariminensi, suam formam fidei pro¬posuerunt, dicebantque ^ilium esse similem per omnia Patri, etiam in essentia, nec esbe ez nihilo, seu ex non ente, neo ex alia substantia, quam ex substantia Dei, nec fuisse aliquod tempus in quo bon esset Bilius. Solum vero negabant consubstantialem Patri esse Pllium, seu. homousion, sed homiousion, id est,- siaileo substantiae Patri ; atque ita $12) essentialem, sed non coenssentialcm dicebant ^ilium Patri, prout tradit 3pi-' phanius Haorosi lOOCII, et Hilarius in libro do Synodis. Bt quidem hi qui Bj_ Ilum ex substantia Patris decebant, ut minus nocivi ali aliquibus;cAtholicle tolerabantur:'' /Sod orant /alii detori^ros, qui nec vocem' consus^tahtiaiis in ilio, nec vocem substantiae admittere volobant, 'sod- 'dirTamqu oJ v6'com abi oganiam, et solum fatcbantur'^ilium similem Patri, aliquando q\itdbm dicendo per omnia esso similom, nliquAndo solum similem, ali¬quando autem hob vere; nec proprio similom, et tandem aliqui, ut diximus, in aportam proruperint insaniam, ut omnino dissimilem dicerent. *

XIV. Constat hoc manifeste, nam cum auctore' Connten;ino, iildicta esset oecumenica Synoduu sub consulatu •'^isekii/• et Spatii qui accidit anno Christi 35° Libario papa, sed magna calliditate Arianorum, in duas partes Sybodus diVisa est, u-t testatur S. Athanasltts ih libro de Synodis; ita ut pars' *fcrhOdif~ scw. una Synodus ageretur Arimini in Italia, alia Seleuslae in Isauria. Bt in Ariminensi Synodn, ubi'major pars orthodoxorum erat, oatholioe quoque primo processerunt. Sed postea vehementissime Instantibus Ursacio, et Valente, aliisque Asianae in$>ietatis antesignanis id tandem actum est, ut vox consubstantialitatis, et substantiie ablegaretur sub colore pacis et concordiae, et loco ejus similis Patri dica¬retur, sed ipsi haeretici legatos ad imperatorem mittentes fidei suae formulam quam Arimini proposuerant; ubi Patri bi¬lium per Omnia similom dicerent, sic in deterius tenperanurt, ut tantum ponerent similem, et illud qxcogitaihiht commontum ut Nicao aliquA'episcopi convenirent, ibique ox fidoi formula eximerent voces illae aubstantlao et consubstantialitatis, ot loco earum Bilium dicorent similom Pa¬tri, ot hanc formulam tamquam ificaenaa

SJjrnodl venditarent, ut refert Sheodoretus lib. II histor. cap. XXI. Sed et in .Sirminia Synodo duobus ante annia, uM 0aiu8 dicitur minis fractus AriahiB favise, cum prius in formula fidei ffiliua ex substantia Dei eaee diceretur, postea aequnda forma facta eat, in qua vox hottouaion, et homiouaion ablegata eat, ut nec oonsubetantialip, nec similia in subetantia diceretur, ut Athanasius in libro de S^modis, et Hilarius in libro item de %*-nodis, et Socrates lib. II hist. cap. XXV referunt. Id ^onoilio autem Seleuciano in provincia Isauriae, per idem teitpus quo Ariminense'celebrato, multo protervius debacchati sunt haeretici, tum Semiariani, tum Ariani, qui cum Jcacio, et Aetio sentibbant, et Christum dissimilem Patri, et ejus substantiae expertem esse volebant, sed tamen quia fateri pu‘olice Christum dissimilem Patri.valde odiosum erat; et prima blasphemiae Ayii . incutiebat horrorem, ab eo Aeacius ibi abstinuit, et ablegata voce oonsubstantialis, ;„et aequiconsubstantialis, etiam di»-sirailem Patri esse negavit, et similem confessus est in sua fidei fonmla. ®ed delusorie, et Vafra calliditate : n«m interrogatus a Semiarianis Aeacius, qua in re intelligerat ^ilium Patri similem, respondit non in substantia, sed, sola voluntate oi similem esse (quasi affectu et voluntato concors et serviens Patri.) cum tamen a contraria parte argupretqr quod in libris suis dixis set, ilium per.omnia similem Patri nunc autem sola voluntate similem fateretur; prout, refert Socratos libro II hist* cap. JOCH et.,XXjni, od et S. Athanasius in libro de ^yqpkdis-, ipsos haoretibos expostulat, quod oum in Synodo Antiochena in encaeniis, ^illum ox substantia Patris, scu similem ei in substantia, esse .dicerent, ..(13) postos ih Isauria, id est, Oohci^io soleucia-e, utrumquo nomon ablegarunt, et homousion seu consubstantiale, ot homiouaion, id ost, 8lmilom in substantia. T

XV.. Postroipo, Actius impudenti»simus, et luculentus haereticus simul cum 3fcidoxio socip. suo, et 2unoino disciputo suo (a quo “‘unomiani dicti sunt) et qui tantae impuritatis erat, ut fornicationi, et cujualibet insanae c^his voluptati nuilum inease peccatum .jliceret, et tamen se divinas. res comprehendere putabat, iste Aetius..dixit,. lilium esse diAsimilem Patri, idque. coram Constantio, iteratore Confessu» eat propter quod et ab ipso missus eat in exilium, ut refert Thoodo*etus>lib. IInhietor, cap. XXVII, qui et cap. XXIX de "“unomio idem sentiente agit, .^b isto ^etio derivati sunt haeretici dicti ietiani, sicut ab "udoxio ^doxlani, qui tamen Sudoxius ab Xetio dixit se sumpsisse formulam fidei, in qua hristua diBSimilem Patri divulgabat, frequentiua tamen ab 2b.nomio denominati sunt AahomiAni, qui et Anomaei, et nomine \iaomii magis innotuerunt, ut inquit niguetinus libro de haereaibus, haereai UV.

MACEDONII HAERBSIS GIBGA SPIBITUM SANCTUM,

XVI. 3xcep.it Samiarianorum errorem haeresis Macedonii .; cum enim ^cacius, .et qui ab .ejus, partibus stabant contra Somiarianps, qui similem in substantia *iliun Patri dicebant, iranane odium concepissent, ad hoc processeront, ut Macedonium episcopum OonstantinopolitanUm opiscopatu dejicerent favore Constantii imperatoris, apud quem male acceptus erat, ut referunt Sosomenus lib. IV, caq». XXIII, et Socrates lib; II, cap.- aXXIV. Depositus Macedonius, ipse cum Semiarlanis in deterius lapsi, fatentur quidem bilium similem esso in substantia Patri, sed erumpunt in blasphemiam negando divinitatom Spiritus sancti, sed dixit eium esse famulum at ministrum Dei, et de illo ea dici posse, quae da Angfelis, undo et Pneumatomachi dicti eunt; " piarsi de Spiritu sancto litigantes, inquit .Augustinus libro do haoresibus, haorosi LII, quos/potius quidam Somiarianos Voeant, quod ex parte nobiscum sint, ex parte cum illis." Sed addit Augustinas: " A nonnullis perhiberi Macedonianos non Deum, sed deitatem Patris et ^llii dicere Spiritum sanctum, et nullam pfopriam habere substantiam. " Caeteium A^thanalus in epistola ad Serapionem refert ipsum Serpcpionem scripsisse sibi de hAc haereai tunc recenter orta, quod ; w ^icerent isti haeretici Spiritum sanctum hon solum creaturam esse, sed unum quoque ex spiritibus ministris, et gradi tantum a eaeteris Angelis differre. h Sed et sexta Synodps generalis act.XVIlt, id ipsum testatur : B Macedonius, inquit, Spiritus deitatem negabat, et Dominum, eumque conservum praedicabat. * xiAre si

id quod Augustinus ex aliorum relatu de Macedonianis narrat verum fuit, forsitam ipsi priorem sensum, et sententiam mutarrunt, convicti Scripturaium manifestissimis testimoniis, sicut frequens est haereticorum nos, in nullo stabiles esse, sed.omni vento doctrinae circumferri, utnote a petrae soliditate divulsi Ut ut 08t, certe Athanasius a Serapione illo magno Thmuis episcopo admonitus, priisus in nefariam haeresim pro Soiritus sancti divinitate fulmem veritatis oontorsit, et vexillum fidei levavit. Nihilominus propagata est valde liaeresis ista, tam in oriente quam in occidente, tum primum accessione multdrum qui ab Acacianis damnati sunt, et Maqedonio(l4) avebant, praecipue 3ieu8ius, Aistathius, Basiliue cyranns et alii; tum etiam vitae suae instituto, gravitate et modestia : " Nam vitam, inquit. Sozomenus llb. IV, cap. XXVI? cui populus maxime solet animum attendoro, non male instituebant;" tum denique aliquibus portentis, et signis mendacibus, et praestigiis, praesertim Qyzici, ubi Eleusius episcopus erat, atque ita ibidem propagavit, fundavitque Macedoniorum sectam, ut propterea urbe illa dicta sit civitas Macedonianorum. -^liquas eorum praestigias et signa hujusmodi refert Anastasius Nicaenus quaest. XXIII, tomo Vl bibliothecae. Denique,ardeo haeresie illa invaluit, et multorum accessione potentior facta est, ut gBneralis Concilii falce praescindi oportuerit, quod exCL, patribus Constantinopoli collectum fuit, cui et S. Oregorius Nazianzenus interuit, et a Damaso papa confirmatum est, ibi Macedonianorum haeresie damnata est, sed et Apollinaris, Arianorum et Xemiarianorum, aliorumque male, de Trinitate sentientium errores extirparti sunt, qui et antea in Concilio ^oraano sub eodem Damaso anno ejus septimo, id est, Christi 373« condemnati fuerant, in cujus anathematismis exacte tradita, et eecolicata est fides de S. Trinitatis mysterio,.et Personarum divinitate, praesertim contra Apollinarem, ot alios haereticos.

QUID MAHQKSTES, ABAILARDUS ET ALII DE TRINITATIS MTSTERIO SENSERINT r

XVII. Circa annum Christi 030, ten^)0ribus Heraclii imperatoris, vel paulo ante apparuit mpnfli^nyjnhue^i^ahumeties sceleetissimas nebulo, non tam notitia rliqua Scripturarum aut subtilitate discursus, quam crassissima sensus hebetudine, fere omnium antecedentium haeresum farraginem, et errorem sentinam coacervans; qui4quid grossum, et faeculentum in illis erat, spurcissimus impostor conflavit, et ex his sectam ignobilissimam, non rartionum pondere, sed i^orantiae nebulis obeaecatam, et pernicacia obseratam, mundo invexit. Inter alia ex Sabellio et Ario in Sanctae trinitatis ngrsterlum blasphemiam evomuit. Nec enim potuit impurissimus, et coeno camis obvolutus canis stolidissimus tam subtilem, immarterialem et claram deitatis lucem crassa mente percipere, Dixit inter alia ut refert S. Damascenus libro de haernnibus circa finem, unum esse Deum universi anctorem, qui neque genitus'eit, neque senneraverit. Unde constantissime negat et deridet Christum esse Deum, Pilium Boi, licet Verbum esse fateretur, in hoc imitatus Arii vafritiem qui, ut supra vidimus, etiam Verbum esse fatebatur in Deo, sed non Silium. Ideo tamen lutosus porcus negavit Deum habere Silium, quia non habet, 4nquit, uxorem, ut de ipso refert fr. Ricoldus Florentinus in libello contra legem Sarraeenorum, et in hoc convenit Mahumetes cum Carpocrato haeretico, qusi in nobis conceptus et verbum non pariatur ab intellectu eine uxore; Deo autem solum intellectualis partus tribui potest. Sed iste intellectum non habuit, ut id adverteret. Dixit fcamen Christum esse Verbum Dei et ejus Spiritum, eed creatum atque servum, eumque fatetur ex Maria eine semine generatum, ait enim quod cum Verbum, et Spiritus Dei in Mariam introiissent, genuit -^liurn qui Del propheta, et servus est. Et cum Judaei voluisoent eum in crucem agere, pro ipso umbram ejus tenuisse et egisse in crucem, ipsum vero non fuisse mortuum, sed in coelum a Deo translatum, et sic omnem ex Christi passione (15) redenptionem, et sacramentorum efficaciam negat. Ita refert loco citato S. Damascenus. Nogarrit etiam cum Macedonio Spiritum sanctum esse Deum, sed dixit creaturam esse. Ac per hoc totum sanctissimae Trinitatis nysterium penitus abnogavit.

XVIII. Oum istius sectae hominibus vix disputationi locus datur, quia ipsi imperitissimi sunt, et rationum pondere non ducuntur. Sed ut ibi admonet Damascenus

quaerendum est ab insis, unde, et quo testimonio, vel quibus miraculis, aut auctoritate habeant illum Mahumetem fuisse verum prophetam, et a Deo missum specialiter, sicut constitit mundo de Moyse, et aliis prophetis, et de ipso Jesu, quam valde Mahumetes honora};, licet non ut Deum. In si autem dicunt Mahumetem haec accepisse a Deo,nullis aliis testibus, sed cum quieti se daret, et dormiret. Dormisse quidem ipsum et somniasse, cum tam vana, et monstruosa effutiret et steiv teret, bene credo, sed cum ipse in commentariis, et scriptis suis vetuerit ne aliquid facerent aut scriberent sine arbitris ut ibi dicit Damascenus, cur ab eo non petunt testimonium prophetiae suae, aut miracula, sed ita irrationabiliter velut ptjeudes erodunt homini dicenti se a Doo m.Hsum. Caeterum, quia ipse in Aicorano suo testimonium perhibet de evaugelio, ex ipso, et ex aliis Scripturis ipse cum suis revincendus est, quia non est ratio cur in aliquo admittant evangelium, in alio neg*ent, videlicet ubi tractat de Filio Dei, et quod Christus sit Dais, st quod sit passus, et mortuus, etc. Quod si evangelium non admitterent, tractandi essent sicut ethnici, et per miracula, aliasque rationes extrinsecas convincendi. Magis autem procurandum est, ostendere eis falsitatem et absurditatem sectae suae in nullo conformem rationi, neque evangelio, aut Scripturis, quam in nostrae religionis probatione laborandum, qui probatione non admittunt, ut etiam admonet Hicoldus ubi supra.

XIX. Sed post istum ignorantissimum impostorem surrexit temporibus D. Bernardi Petrus Abailardus, .qui inter alios errores suos etiam male de Trinitatis nysterio sensit. Oujus sententiam sic explicat Bernardus epist. CXC ad Innocentium papam II, ibique late eam refutat : "Ponit in Trinitate gradus, in majestate modos, numeros in aeternitate. Constituit denique Patremplenam esse potentiam. Filium quamdam potentia^, Spiritum sanctum nullam potentiam. Atque hoc esse Filium ad Patrem, quod quamdam potentiam ad potentiam, quod speciem ad genus, quod marteriatum ad materiam, quod hominem ad animal, quod aereum sigillum ad eas. Nonne plusquam Arius hic ? Quia haec ferat? Qpis non claudat aures ad voces sacrilegas ? Quia non horreat profanas novitates, et vocum ot s^nfe^yn ? ^jl^cit etiam Spiritum sanctum procedere quidem ex Patre et Filio sed minime ex Patri^, Filiique substantia. Unde ergo ? n forte ex nihilo, sicut et universa, -quae facta sunt ? Secutus est Ahailardum discipulus ejus Amoldu8 de Brixia, qui ut idem Bernardus refert epist. GXXV : " Omnes ejus errores ab Ecclesia jam deprehensos atque damnatos, cum illo et prae illo defendere acriter et pertinaciter conabatur." Caeterum licet Abailardus cum Ario saperet in sensu, longe tamen illi dissimilis causa fuit. Non enim ille Vertum Dei dicebat creaturam, sicut Arius, aut Spiritum sanctum ministrum sicut Mocedonius, sed homo novitatum avidus, attributa divina inter Personas partitus est, non adaptatione seu appropriatione (l6)tantum, ut communiter theologi, sed partitione et consignatione, ut ipse singulariter opinn.\=-tur. Et sic, ut epistola citata CXC dicit Bernardus, dixit Patri cotapetere omnipotentiam, Filio sapientiam, Spiritui sancto benignitatem. Et quia aaoi - entia aliquid potentiae dicit, quia dirigit, formatque potentiam ad id quoi exequendum est, iixit Filium esse queri dam potentiam, sed non plenam. At vero Sptritum 8anctum nullam potontiam esso dicebat, aod solum amorem, seu benignitatem, quia nec ost illa potentia directiva, sicut 88plentia, quae est Filius, nec illa exeeutiva, quao est Pater. Quod tamen, ut bene Bernardus redarguit in eadem epistola CXC, contra Scripturam apertissime dixitur, cum Isai. XI, dicatur ; Spiritus sapientiae et fortitudinis. fortitudo autem potentia est. Est etiam Spiritus creator non creatus : ergo habet potentiam creandi.

XX. Per idem tempus invaluit (licet longe ante coeperit) Graecorum error de processione Spiritus sancti, qui quidem non negabant Spiritus sancti divinitatem sed processionem ex Filio, et solum a Patre dicebant procedere, contra quos in pluribus Oonoiliis actum est, et demam latissime in Concilio Florentino. Sed de hoc errore, ejusque auctoribus, et ihtelligentia specialiter a nobis agendum est infra circa quaestionem XXXVI, tractando de processione Spiritus sancti. Eo id differimus. Possumus et ad Graecorum errores referre-insaniam Atha»-nasii in^eratoris, qui ut aliqui roferunt, non Trinitatem sed quaternitatam,

aut etiam majorem numerum in Deo posuit. Sed hoc vix est qui sequatur. Pait et quaedam Perataxum haeresis apud Theodore-,, tum libro primo haereticarum fabularum, qui tree Pereonas didebant tres Deos. Et idem Jdauni PhiloponO attribuunt Suidas verbo Joannes grammaticus, et Nioephorue •lib, XYIII historiae cap. XLVI1I, Jhit autem Philoponus temporibus Phocae impettatofrtfc, denique abbas Joachinus ciroa ahndi»rDomini 1190, 'asseruit tres Personas noh0:es8e unam essentiam numero, sed solum per- cblectionem, Sicut: fideles supt una Bcprasia, ut in Concilio Lateranarilfc? carnone'egourido ;danmatum est. Et Raimindus Lullutl di3dt tres Personas esse tres essentias, ut tomo praecedenti; disp. XI, art. III, ex Heimerleo ‘et Deraado Lucemburgo ostendimus.

QUID NOVI HAERETICI ET TRAffSrLVAKI DE TRINITATIS M7STERIO SEL7SEHRNT.

XXI. Nihil**fere in tota antiquarum haerosum colluvie dispersum est, quod non in nostri tonsorie novatores, quasi in sentinam confliuterlt.- Undo etiam Sabollianao/: Arianaoque pervorsitatis dogmata tanto Jam tendoris docursu consumpta, nunc volut putrida ossa ab inhietatis tumulo oxhunhta iterum lucam infecerunt, ot inter'haereticorum nostrorum sizania infollpos avenae repullularunt.' ^uerunt enim ,hoG tempore duo ex praecipuis haeresiarchis, quorum unus Sabellii alter Arii damnatas olim haereses suscitaxunt. Primus fuit Michael Servetus, ejuqque sequarces ministri Transylvani* qui ^abellio inhaerentes, negamnt in Deo tres Personas distinctas, alter fuit Valentinue gentilis, qui declinavit ad Arianismum, 'dixitque Pilium, et Spiritum sanctum esse Dei essentiam inferiores, et solum Patrem esso unum et solum Deum.

Itaque 8ervetus de Christo tria:ctqcuit in libris quos inscripsit de erroribus Trinitatis.

Primo, dixit non esso ix^eo personalem (17) distinctionem imiJWjiis Sabellium.

Socundo, dixit Christum Appellari Del ^illum quod ex ipsa Doi substantia capo ejus in utoro Virginis sit'concepta, ipsamque divinitatem ossa communicatam Aristo por unctionem ot inhabitationom gratiao, socutus in hoc Nestorium, sioque docet Christum esso Doum-factum.^flon aeteonum, sed temporalem.

Tertio, ex hoc collegit Christum ante incarnationem nihil fuisse nisi ideam in taente divina. Secuti eum sunt ministri quidam, qui in Transylvania sedem posuerunt, ut Pranciscus David, Georgius Blandratta, et alii. Qui tamen inter se dissident, non de negatione mysterii Trinitatis, sed do invocatione Christi, an sit facienda, ot quomodo, quia si non est verus et sunms Deus, non eBt‘;invocandus. Extinctus est incudentissimus haereticus Servotus Genevae, a Calvino damnatus et vivus’exustus.

At vero Valentidus gentilis nolens cum catholicis in fide de Trinitate convenire, nec. tamen Serveti doctrinae se Bubjicere, aliud extremum secutus est, et docuit etiam tria.

Primo, in Deo non solum osse Personarum distinctionem,.sed etiam tres Personas esse tres Spiritus aeternos. Et sio dividebat naturas. Sed cum hoc ipsi Scripturae palam videret adversari. Secundo, dixit Patrem longe esso caeteri?. eminentiorem, iliumque. solum osse vorum, et sumnum Deum seu essentlatorea, alias Personae essentiatas. Sic. minorem Patre Pilium constituit Arii discipulus. Tertio, dixit Pilium-non esse factum ex nihilo, sed ex patris substantia, et ab aeterno. $iod‘eiia» mitigqti ^riani, seu Semiariani:admiserunt,,ut sura vidinas. Traditus est impias ultimo supplicio 'Bernae, undecimo ipost Serveti motitem anno, qui prinum se martyrem fore jactabat, non pro Christi gloria, ut caeteri martyres, sed pro Patris eminentia. Sed mortis nuntio audito, ita consterna*tus est, ut evadendi supplicii omnes aditus quaesierit, etiam suae recantatione doctrinae. Noc tamon obtinuit.

Pluribus contra hos novos- Pitheistafe doctissime agit cardinalis Bellarmixus controversia II generali, lib. I do Christo ex quo ista'-hausimus.' Sed et. in praefatione ostendit haereticos 'qui Valeatino et Servetb e diametro advexi santup, scriptis^ue exagitant pro defensione mysterii Trinitatis, ut Calvinus, Beza, Molanchthon, Simierus, ^rotiUs, anCarus, Petrus Holius, Rpperlds',- et alii plures, non modicas blasphomias in ipsas Personas, et divinitatis naturam mysteriumquo Trinitatis eructaro ot effutire* ot Trinitatis nomen In Doo fastidisse Calvinum ex ejus scriptis palam a multis reforturf

a d *r. ?IUL'

I. Quae huc usquo retulimus, satia ostendunt, quam varie diatolus aemulatus sit divinissimae Trinitatis gloriam, quam subdole, quam fallaciter, quam impense in illam paternae substantiae imaginem, in illum gloriae ependorem, et Unigeniti Pilii majestatem insurrexerit coluber tortuosus, tentans, si quo modo per hominum mentes, quasi per quaedam totius falsitati8 organa possit illius summae veritatis lucem obumbrare, et qusicaligine quadam involvere, ut sicut de illo dicitur Job. XLX. Sub ipso sint radii solis et sfeeiv nat sibi aurum quasi lutum. Quod ehla per sometipsum in coelo (18) nequissimus ille spiritus non est ausus, ut Judicium inferret blasphbmiae contra lilium Dei, nunc-inter homines serpens factus,•*rationum involucris/, et obscuritate quasi quibusdam se spiris, circumvolvens, etiam in ipsum coelum per homines scandala .Jaoulartur, et fiduciam habet ut Silium mulieris devorare possit. Ifarn enim in coelo 'peccavit, seipspm ^ltisslmo similem videri contendit. 2fa.no in terram ^projectus, et usque ad inferes detractus.per impiorum hominum sectas et doctrinas pravitatem suam extendit, ut hon seipsum Altissimo • similem,' sed Altissimu^ Sibi similem facere velitJ, Dei Pillum creaturam esse sollicitans. Haec enim est miserae-'shperbiae declinatio, dum'in indidiam •infeliciter- bruprpit, ut cum non possit alitudinem consequi,/ quam desiderat, saltem illum, cui comparari ‘non potest, tentet per dejectionem; • et contenjptum, ad: suam inferioritatem diminuere:

Duo ergo sunt ex fidq stabilienda.

Ili Pritou^est;, 'i^ri in Deo distinctionem verhm, et ‘procepsionanv Dersonarum contra ^abelllum. Secundum est » Personas istas ita esse reciter distinctas, et ad intra procedentes, ;ut naturam, et substantiam non solum similem, sed indivisibiliter eamdem habeant, quia processio, illa est ad intra, $on extra Deum; et sio .non dividit naturam,- sed eamdem communicat, quod optime contra Arium nomine substantialitatis ab Eoclesia eaprstf^ sum est. Dee oportet hujus rei similitudinem aligjjam perfaotam in creatis processionibus quaerere, quia in hujus processionis modo, supereminet Deus omnem creaturam, et est propriissima divinitatis in ratione divini, quia omnes creaturarum processiones sunt per emissionem rei procedentis extra suum principium saltem in entitatis distinctione. Solum in ista processione non fit divisio a «10 prinoip£b in natura, sed pleua, et omnimOda illius communicatio et identitas.

DISTINCTIO TEIUM PEHSONABDM VERA ET RSALIS.

III. Primo ergo oontra Sabellium distinctio vera et realis Personarum probanda est. Et ut punotus difficultartis videatur, et quomodo id est Scripturis eliciatur, 'et axiale ab Ecclesia sit definitum, supponendum est, quod salvam Scripturam’ non potest ab ullo, quamtumvis pertihaci pt'protervo, negari quod in Deo aliqua distinctio et diversitas ponatur ; sed oportet ostendere ex ipsa Scriptura, quod illa distinctio Personarum sit, non officiorum, non nominum, non attributorum,* non virtutum, non denique diversarum connotationum aut respectuum ad diversos effectus. Et quia non solum agimus contra haereticos, qui.utzumque testamentum admittunt, sed «etiam contra. Judaeos, qui solum vetus, et contra paganos, qui neutrum, oportet utriusque auctoritatibus uti, et paganieorem hanc non esse impossibilem ostendere.

IV. Quod ergo -distinctio aliqua in Deo detur, Scriptura satis aperte dooet: nam in Deo affirmat dari alium et alium dooet pon esso solum, ponit associationem unius cum .alio, processionem, primo-,genituram, filiationem, numerum. Quae omnia cum Scriptura plane, et sine figura, aut tropo dioat, sed locutione’ propria, alne distinctione vera,- et 'ali stare non po8sunt, alioquin'ruit’ tota Scrip^rae auctoritas, et usus e-

et ,r- ut l£- ;»r.

r.ax postraa. ubi lllu4 vsrtun faolaaas leslgnat puralltntoa faclentluo et con- «ortlaa : bono aut ea a eolo Deo »»t eoa- iituc et faoftie : ergo coneortlun, et pluralitas la faciento honlnen, eet con~ lortlux et pluralitas ln Ineo voro Deo, non nooioduii dlvlnaa naturan, qnla haec purificari non potest : ergo oecundu»

Illo alluo o»t Pater. ‘ sancto dicitur Joan. XIV

Pa- (Uco a- i. qul n

Pereonaa. Dlcorot euten quod ly faclo- :ui aonltur ln plurali, non propter olu- ralltatea, et dlatlnctlonen Personaxua facicntlun, eed propter dignitaten facl- satie : nan etlaa apud eoo, prlncijios.

-rocodlt, qui doeoWt ornua verita- ot suggorot oar.la. quod net proprlon Dlclt Scriptura non ueee eolun. .. XVI : Sbn ain eolo». nuta Pater au- cet : et cT THTlM r., risit. ao- •»t .rt non rolloult ac ruljn ubi eet eolltudo, pluralita» ctx sultltu- »t. Ponit 8criptura associatloncn la Ae la vctorl teataacato, Peal. CIX s 10 noo ecdc a dcatrle a.ile quo loco etue uwo eet ad pro- hor.dan <uac divinitati ooatra Jueawe, Ifalth. :oai, ot sic fui800 late .loctun a Judaols ajppoacrc videtur Petre •. Actorua II, ubi arebat locun lllun non Dnvld. sed do Christo ero Deo, quia a»- sociationen habet cun Patre la lpea diri- nltato ot gloria; et ele ex leto loco pro- ‘oarlt lnels Judaei e divini tat ec Ohrieti. dan dicit i Bon enla Pavld anoondlt ln : * Vira» Itonlim n«o. sods a dextris acis, donec no- nan lnlalcoo Pion scabello» arduo tuorua. Certleelne «rgQ fClat prole doma Iune-. nula et Poalrun ma, et terletun fecit Deu e hunc Jeffia. Mea voe crucifixi otio. Hr.-o ex leto loco tonquar: cx probatioao c.-rtloolna ostendit Petrus dari ln D» p er eo nan allqjen aoooclatan altori, sodoo- tan Juxta altor en, quod sino dletlactloao. et dlvereltate lntclligl noa potest. Iden «utitur ox Illo Oenos. XIX ; Blult Doni- nua sunop lgnsn a Donlao da ooels; aM Illa particula Dooimo a Itoni no die- tlnctlonon, eoeiotateeque significat. Hoc poeeunt Illa verba exponi de Angelle, quar el unus Angelua ab alio Angolo ordinaro- tur ad)la«idua lgro«n do eoolo, ot epod 1111 Arvtoll locantur Donlnis ot Donlroe. Oontra hoc roln cot. quia illud vorhun Doxirrue. eli^llelter designat Doun. ot la Hobraoo utiuaquo noni ac Ineffabili Jobo- vnh notatur, quod eolun D4ro oinarn elgal fleat. Blnllltor Oenee I dicitur i T&-

at emerloroe noslno olurall eo noBlnant; hoc aon habet vl», quia no a eet cor.eie- tua la Scripturi» Doro roulne plurali ex- plicare actlonee mas. eed rosAnu «Indi¬ lari, non dicendo : Bos f celsus hoc eut illud, eed Itonlnie fecit, D«e eolvavlt, creavit, pugnavit, etc. ut paeola vldoro 0et ln Serlntura. Iso potius ooneuetudl- ni, Hebraicae est verbui por.oro ln ein- gularl, ot noaon ln plurali, quando 11– \oS nooca roenaa pareoaaa signlflcnt.ut cua dicitur Oeneo. 1 i Ia arlnclcio cre- avit Bohla. ecu 111 rut Judices. Bt lenes. XXIB. ubi dicitur : genuit, sanus

aebraeo'‘hIbetSreuporflforur'Atra5c do- nlnorun euoms ! Pe. XXXVI t Eonlme lr- rldpblt eun. la Eebroco Ifaplnl Irridebit, (20)Itaque Sebralca Uagua potlue oppo- nlto nodo prooedlt ac aoe, quod cus lo- qultur de nagnls et llluetrltue pereonle. poalt aoaen la plurali, et vorbua la ei:*- gularl, quia in lpeo no alne excellentior: paraonae vult significaro per aodun ax- Juedoa loiltltudlnla et pluralitatis. In aoetra euten llng-o pontus ver tua ln plurali, cun llluetree p er eo na o loquun- tur. Sl ergo aon eet consuetudo ln Scrlp- tura, neque la Hebraeo noalaaro verbo plurali dlgnltatea pereonae loqiontlo vel operantis, aaalfeetaa fit, qaod cun diclti Taclartis .onlnon, plurallta tsa, ot dle- tlnctloneB Pereonaiu* designat, non eo- laa dignitat oa. Qiare optlne Oonoillun 81rslenBe apud Hllariua ln libro de 3ynn- dle cr.athoaa Indixit hle qui aliter ex- plicant loca citata ex Oeaoel, qualia sunt quae attullaie, ot Illud Oenee. Q: Venite. r>;pfir/.^s <ot III i i»> noble fact ue est. Xanden Wc. ot. atan- clatlonen Peraonaroa explicant alia loca Scripturae ut CBoae. I s Dicit ^oainue: Salraio oos ln Dpnlae Doo aap~; Zochar.

Emina» la te :ot Provorb. TIXI do «api-
entia dioitur : X^nlnue uoaegdlt »9 : ot
infra : Onn oo oran cuacta con-onono.guno
oieni* «oclotntan cprondan deeioi*»t. 2t
la novo tootanento Joan.XXT : Pator ntua
dill .it («t, at ad onn ynnlianis. at ap-

Jonnis I

aul aat ln elna Patria.

Irco enarravit: ubi ly apud, ot ly in, in-
tolllcl non pooount olnu aliqua eonoocia-
tione, ct distinctione; qui* Idea non dl-
ct-in elui cuo quan-
ir.or-

«lcut llcat rox Hier ani ne eit elail
Planirlao. vel dux Kodlolnnl non
dicitur conitea Xlaadrlao eeeo a-
C.<» Hirpanlao, rol ln einu ejue,
eo operari et connonero oic.la.

Dixi nue etlaa, quod ponit SorlpCor*
elon*n. flllatlonen. nrlicr;enlturan
; quod patet, tun ln rotorl tecto-
tun in noro. In veteri teetanen-
cuu dioitur Peni. *I : Dcnlr.i.« 11-
Ba 8 riliUE aouc ea tu. oro hodie
\£. ^io loco de Christo, e: vero
Del «aee eernenen. et non de Davld,
io prophotn, aut creatum Inclaro-

tuas ter-ilnoc torrae. quod certe Alii
prophetae, nulli regi, nulli erraturae

aliquas ln Des eeoe dlstlnctlonen «Igni¬
fleant. 3t quod 111* -irtnqcenita S(yi-
entia oie irodlenc ex ore “ltisolui. (21)
i»n elt aliquid creatun procedens extra
Deun. «od vore quid divinis, patet rc;
eubjunctie. Dicit onla : So frol la

lux nutes a nulla creatura facta eoi,
8od a Deo. eleut nabatur cenae . I s Dl-
xlt autan Doua : 7l«t lux, at facta oat
ia£. In illo ergo Deo qui fecit lucra»
datur procoeolo ot prlao conitoro. Ul¬
>»» conson*nt quao ln uno teetaaarto h*-
bentur de lota rrocoaolone, ot conorn-
tlono K*n Jonn. dicitur, quod : Ver-
&«.«rat orud Deus,. ot Dcue orat Vcrhus.
11 a° koc codan Verbo oetindltur quod
** Pllluo. da» nuMltar quod : Verbis
£3XUtt&& << S i -- ^.lprlan .ci¬
-'i?. J.erlnn^ .jn.»|ldpnl£2r4tl yP&Sr.e_!

P*trte. Inoe enarnrlt :et lterui Joan.
VIIX : -a Eoo arqc.niirl 9t vefll : °*
Joan. XVI : 3r.lvl a fatre et .,ni. io .ana
dllfi. Ot osdttan paeela «nell&rl lr.
taaento noro Filiun Dol, non qu,,m doca»-
sod Deo aoqualon, et urna au D*i.
unn «da potw* oonfeeeue eet ril5.ua
Del rivi, Katth. TTZ, Paulus oaqtuuaa
Deo affiniat, ad Phlllnp. II : CUI cua

non est unlno tnntan tostlnonlUB, aed plurlui : otct el non eat pluralitas at dis¬tinctio la dlrlnln ruit tota -rotatio Christi. Ponitur etlaa *->ertleaiae nuaejub, «t olurralltns ln dlvlnla I Joan. Tt a dant ln coelo.
»g nfrin' et

ct Solritue sancti!quae onnla olarloel-ni' distinctiones, et pluralitate* Deten¬dunt ln dlvlnla : eoi ruri «nla non poa-«mt lata quae da Deo aseeriatur ln 5crl-ptuTB. nanorua, procando, filiatio, gene¬ratio, allati*, atc. sine dletlaotlono at pluralitate. AUoquln hia locutionibus nihil nobla sl^ifidorotur ln Scripturo intra Dean, alsi ld qaod ln Doo non onoot, «l significat plurallatatoa, et distinctio¬nes quae ln Deo non datur : el vero eigni-flcat solvrn connotntlonoa diversoris ef-factaua, contra eat. qale pletunque Scrlp-turd dgnlfleat latas dletlnctlonoc antn omtm cor.nldorntloaoc: creaturoo. eed of-i.-ctue, at duo dicitor ; primogenita ante ‹ men cronturon. Torbun aaeo apu.dj^ois

ln n!r*i Patri* ln principio : "onlnaa «.sedit no ir. Initio vlotuu aoarun, on-? •pia* quldquax faceret, ^liquando signi¬ficat latas sociatlonan pluriim roapoctu ojued.naot effectui, ut cur dicitor Patren ut 7lliun tonquan duos to«tao fprro to#-tlnonlon, ot quod : Troa au.t aut teotino-Aon dant in coelo ; Jt quod ; follet ftr dt QUIOPJSCIO Pator facit.' (29) Jean.V, et quod : portat amla Torbo Tlrtutls «n-.l

ad Pehr- T at nurd ! OBnlAny

facta eor.t. Joan. I : «t -uod ; %»t ca&-oc cuncta conconcns. ProVerb. TII1. J.n his o-altus reBpectu'eJued«n irasaro nt-tactu9. ia- resnoctu osnlua quae fiunt, Bupronitur plurolltaa ln Dos factanto : ergo lota iluralitaa at distinctio ren *u-rr.ttur ln Scriptura pane» counotatlonea li¬vor eo r-n effertam Win otlas roapoctu oo-Jurcunque Indlvlaltllle effectua ead«* . pluralitas supponatur! ,,

VII. Oun erco teneomis io Scriptura, dlstlnctlonon ot pluralltotefi allqupi.ln dlvinlo poni, raatat vldore quamdo;dodn-cdtur ox ijiaa Scriptura hanc «etlnitUhen obbo Poraonoius. !fnn cus 8crlpturn. Ip-»0 p^reonao r-oxlr.e non utatur, cun let.as distinctionem ln Doo ponit, posort.hoo-roticuc, ait JudaaiB aibtorftl^oro, ot dl-ccro primo, quod lota dlstlnOtlo con pro¬tatur eaao do robue Intra Dcun raocodon-tiSaa ot dlotlnctla, ead dlatlnctlonla nunenin poni ratione allcujus roi crea¬tae adjunctae. Secando, qaod leto, dlo-tlnctio non eot Perconaiu» aut relatlo-nun, aed attributorum aai vir tu tus. quno nola ratione in Deo dl at Induuntur, aed «plicantur aoud no e aodo aoatro, olcut al vare diotlnguerentur, quia divertwe effectue faciunt. Certlo, ^iod Illa dletlnctlo eot Peroonarus non entltatl-vo, et realitar, aod eacindun dlvaroa officia eeu cusora, pro qulVja diveraaa gorit, poroonaB et ln ealnentla Del In¬finita. una poroona clsplox In octltate omla Illa orneatare ootsat. qunc nlu-reo pernonoe apud noe. et ale nonl&itar ac *l oaaent ilurao Poreonao.

' VIII. Haec 8iht*rfuala prnacludnntur o D. Vhx>na IT contfe. «ett. C. 7. ln fi¬ne, oeter.dendo. quod u*i ponltar vora filiatio et paternitae, de&et ;-«nl divo->s euppoeltun Bi» persona 3an Scrip¬tura ponit ln Deo verua Plilus, et i»n «olui setoi-horicua I Joan. ultlso : Jt
<<i La Ma |UlLiMMLi|iuflgUlt
eat. II i Sl acis eat veru: -~niur. «lal. «acialst. aa. ^fopria oat«c. it vera filiatio non dicitur r.l»i de *ap-poalto : !ton enls poo, val Uoio et nui¬to slrua accldeno, ut calor vel calor dicitur flllue alterlua, «od solus oat fIlluc ld quod eat aloile alteri, ut pereona, quael uropagatua ln ei&illtu-dlnaa altorlus. Drgo e} Juxta Scriptu¬rae verus Plluo ln Doo oet. ot oonoe-quanter verua Pater,, Oportet qaod dle-tlnctlo leta con elt vlrtutuo, vel at-trlbutorun, *at effectuuo ad extra, aed roraonana. ^iod explicatur Mallus, quia ln dlvlnla ponitur a Scriptura non quaelibet dletlnctlo, aed cus procee-alono unlua ax alio, ot cun Ulla toml-nl8 et alenlflcatlonltua quibus eiO>l-flcnntur, vol dononotrontur Personae, non fornac., «it'potentiae, «ut vlrtutos vol effectu* : nan poruntur articuli de-sonatmtlvl poroonarus qiando por.ltur Illa dlatlnctlo, ut «o, Di. hic, Ille, ollus, ot slnilia, ijilbua non dcnor.strontur nlel personae, et auppoaita, nor. par¬tae. non accidentia, aut attributa,non officia, aut virtute* : Xas hic hox», Ule hoi». etc. Individua lpea, et eap-poalta deeonstrant : noo utandua est nonlr.liug. et significationibus pro ll-blto. aod Juxta aedon ponamcg loquendi c utondl. Dleltur otlon urun llloroa

eeae aut alio apud allun, ln ollo, quod wlun de Pereonle dlcl consuerit : ot uno verbo letas ree distinctae ln D»o eodea prorms nodo significantur. elcut cu: distincti honlnee. rei ^ntell nonlnaatur. <juoo distinctae enes poreon**, et eupposeltr mlluc nlol ineruiuc dubitare poteat; et twien Scriptura etlaa non eoarlolt lpnoa nonlao peraonae : ergo neque dnbit»rl potcot quod Illae tren rea, quaa (?'* distinguit ln Deo elnt Personae, licet nortlno poreonae Bon oxprlnantur. Qso teetlWnlle relatis nanlfestua fit : l lll dc Villo ct Patre dicitur Pani. II : ‘ » hodlo -enul te. et do solpoo Chrletue* 'o-

uM ly ego. et ly to algnifIcunt dlntlnctloaan propter procoqalcnea, quia mllui ulgnlt sej areo et dletlnctlonon personalon propter projonlnn domnetratlVo 'n©c .mia letle pronortlnlbue dealbantor nlel perooaao l el oreo rue lllao dletinctno ln Doo eunt csiacoa letonin pronoulrta, eunt rcroonfto : nec enln nanus, vol pue potoat dlooro. l Igo fod hoo, vel tu fac illud. SiBiiltor ponitur procon^n Illo, ct hle, naa dicitur. Matthaei III ot X7TI. ot lueao IX, Jlxleao nudltan vocen P«*rle: f-lt flUwWg. Ir hic deoonstrat 'areonaa. et non lp«n Patres, quia non deoonotrabat aelpenn. nec ut oudire tur, ee proponebat : ergo allan *aroonon deni-nabat. 2t elnUltor lnronltur prononen Ille, et ly allue, ut eu* de Spiritu eor.cti dloitur Jonir. XVI : Ulu’- HO -Cl.an.fiC.ablt, quia dc u» acolulet.

aonae designat. non officia, «ut proprietato», vel cor.no totlones ejuodan pereonae: haec «nin onnla non «afficiunt nd vorificendna quod «unt trea ferente* teetlaonlua.

IX. Donique, ln. Scriptura olgniflc*tur leta distinctio 00 nodo quo dletlnetlo lntor^lrcopaeaoud noe, et non 00 modo quo diversa officia, vel conootatlonoa mt reereetue. et hoc otlan ante lrsan Incaranatlonen vol ante qujncuaque offectun Del aut croaturanin : »r©> Intra lpeun Doun ponitur realls. et voro dlatinctio Pereonarun. et non soloa ox 41vorea connotatlono, «it roaoectu ad offaetua ad oxtra, ‘vel ad Incarnatlonon. *ntocodtn. constat : nan otlaa loquendo aato Incarnationem dicitur Verbun b'oj Tlllua eeee arud Patren cun Deo. ln Deo. poeeaaaue a Patre, gonltua a Patre, et oedene aaa lp*o, ut patet ln auctoritatibus »uora Induetis Jonu. I : ln rrlr.d-.lo |f|« Terbun et Verbun erat apud Deu= ; unl-

do ne. Praeterea, queeido ilcl-tur lon.-. vni : ^ia.Aup^B 2»=4pua tc«uaujja

?Bt. nanlfoeto loquitur do dlvorele ouppoeltle sou peraonl», Id ret, de toe-

Mbdlt° ···r

4.8 flt ponit die- et Patron;cora ntun ox plu-aaT. us ad flr-

S fanaret a ^rlnolpip ; ot Infra : B-iXFF cuncta comopena : et Psal. : Imlfgftin /aml tfl. Xt Illa JP*® <*»* oet genitus ante luolferu» di«lt«r sodere a dextris Del. SlnUlter dicitur Ille Ipso dlotlnctue a Patro fa- oitda quao Pater, Joannleli Qnnla l^qan feijftquat : Joannls V: Pater 5at «WJO pydo egeratur, ct ego orerori

facit: ad Eebr. qarbo virtuti»

jilto st irocodocB ab Ul*. Hr»c «utan otloa in eomuni mdo loquendi non Teri- fic/titur de dlverele ooiuiotntlonlbns, rea- •'sctibue, officiis nut proprietatibus »- jusdon rei, sed da diversis Pereonie : '-rx> illae res quoo ponantur sio distine- ta.' diversce, t»n oonnotatlonsn, aut of fiCla sjusdaa Personae. Xajor continetur in locis al Latis ex Scriptum. Hlnor lpsn nx-orlor.tlo. et conrnnl loquendi usu con stat, $ul* 0E'n dlooro potost.do aea ri¬ sibili tato, rnit Intellectu, tot potentia vlslrn quod est apud ao, aodot nnud no. est i.enltn niol Sed quod inhaeret -.ibi, .ot ineat ii ab. It si set saden -.ero- :ia Juxta dlvorito officia seu OffoCtus aut oonnotatlonos illoVun, eicut Satullius di- clt osee Patron ut ernatorou oajlyotor.ts::, Tillun ut Incamotun, Spiritu» eaoetun ut ranotificontea quoaoijo ootest etlar a-.to lnear.iatlonen dici «jjod illa Illlua ost «Biud Patron, ost cun Patre, est in alia Patrio, est genitU e .ab illo ar.to Iudf,>- ron ? Oisquid ut supra dlcebMie, si U- nur rox exercet plura officio ot nunora diversarum regnarim, dt rex Hispaniae. qui est rox "eapolls. et Scillae, ot co- oee Vlaa&rlaa, potost dici, quod illaiie*. ioroon.2 regis,'coxes Plar.drlao est i**ad rege.-" Hispaniae, e«d ot apud ipoon, at gonltuc ab ipso, conponit «un ipso. aet in sinu ojus VSonae haec oooot inssnso- ta locutio? %uare ax ipso nodo loqjue&dl Scripturae non- eolun significatur lletln- ctlo quaocuuquo in divinis, sod otina dl 8tlnctlo Pnraanauuo, licat Ipetua none. persona* non exprinatur, cu» oodon rodo loquatur de ista pluralitate ln divinis, sicut do pluralltnto lator hocdnos. ln qul^us personalis distinctio r^orltur, ot tonon in illis non uxprlxdtir Ipsun noncci porsonno. *

I. Dt sic solvuntur instantiae supra allatae, oro eubtorfu rlnodis locis Scrlp- turao. Dicitur onln ad prlxan, quod illa distinctio, quae ln divinis ponitur a Scrlitura, xn est ratione ailaijue rol creatae adjunctae lpel Deo, sed intra le- ub antooedenter ad oania creata, et ante Uicamationeo vel sa..ctlficatlonen creo- turao, tua quia ponitur processio, et ge- neratio ln divinis ante onr.eu creaturan: OTuO ot pluralitas 8@u di tinctio leta po- ni debot ante oonea Creaturae. Patot 00n- aoqucntla, quia nihil .^onerat ee «ut pro- cedit ox eo, nisi .onarntlo sit ficta ot chinnorlco, quoa nofas ast a Scriptura po-

C_iOt •QIC

•al in Deo. intocedene vero conet/ut, con dicetur Bliai sate Incif*nu> ganltue, et Sapientia prodlisce ax ore Altieelal, prisogaulta ante on'* creaturae ot Ver- bun esse lu irfnclplo apud 3aa V;-'. e- tlao gula er lllutaet quod ponitur dis¬ tluctun ot ,:onlbua aPatre dicuntur fac ta oania Joar,. 1 ot ad Hob. I. Proverb. VIII : ftia go oriu-1 i. Coloes. I : oat 100.7- Del l;v') lbllis

sunt, et %>lrltu orte ej^t Pi?.|-' 7»-?» conis. & »> roto croaturaa aliquae liloa illud Ver'c« distinetur. dicitur in Deo. ln lp» ponltur.ut distinctus, scilicet ut gonlfrun, ul la**?», dt procedens, ot tu_-.cr. orala eraata faclons : non ergo ro- tlone creaturao adjunctae distinetur po- r.ltur ia Deo, oed ante

H. dd «ecandan lastuntlar. dicitur, non nosos verlflcari lllan dlstlnctlonon par.es attritata, virtutes sut pot-ntias. quas *>la ratione in Doo diffaxurtj tun quia alias non ponetur vera generatio, ot processio in Doo, sad ficta ot chixa.*- rtc*. 0:2 tn2 dicatur filius unlgrolte', ct ante saecula, et anta luciferum geni- tus, ot ox Deo processisse, et Spiritus voritatls a Patre procedere, Joan. IV. Urna «utec attributu» non procedit ab nilo, nec a Dec : sic eni= dl»tlnguoro- tur ab illo, ot dlrislo fieret ia natu- ra. non eolun ln Personis. tDiooro auleu quod non ost vora processio, ut non sit vera dietinotio Personarum, ost facere rtendac-m Scriptu ren. ut ngoreslo fimo- tur. ^ro oula oua dicit crlptura quod apud Doun ost Torbun. quod ln sim Patrie est unigenitus, quod sedet a doxtrls e- Jus illo qui ost genitus ante Luelfeiux, quod cun 00 ost cosponena oania, istae locutiones non poewnt rerlficarl de eo. quod io habot ut attrllwtuB, ut virtus, et potentia Del s haeo er.la non recte dl- citur, sedans a dextris ejus, non ln sl- nu ejus, non apud ioeua, non genita ab Ipso, non cua ipsa opsraes, et faciens praesertls cua joarmls V dicat Ohristue: Siod Plllus noa eotoct fecoro auldcuaa. sed quod viderit Patren facl^uten. ^uod *utaa so habot ut foraa ot virtus, seu principius quo faciuiidi, non conveniant er dicitur quod facit id quod viderit Pa»ren faclentas, eod ost laon ratio ot fora» faclondl : ergo non potest noaine ?llli o Patro dlttlacti accipi. W quod so ha-

bot ut virtus vol attributu» ait potentl-a faciendi eola ratione distincta a Pa-*ro.

Ad tertlar inetar.tlaa constat ex dlc-tle, quod in. dlrlnis ponitur distinctio otia® nr.to incarnationem, et ante produc¬tione® eoJuaeonfM creaturae i ergo non noteat dici quod cnt rodos Porcor.n, solus ratione dlyersao connotstionie »d diver¬sos affectus distincto, <WuM tolco effectu»,- ot con»oqu*nt«r «nto ©onnotatl-on«= ad iHps dletinotio .illa Peraor.arus por-atur. •_ . l

OtMTSJDSTAJTCULIUS X UVXBA8 SATOEAl CC«-ra* a-".l-;, j.

Xli. Oonsibstantlalita». *t unita* na¬turae ln PereonlB ex dujAJcl capite po¬tent negari, vel quin existlsant Perso¬na» ollquan ex,-illis, 7, «»• 'illua aut Spiritu» sanctu» non-habere vera» divini¬tate». aod oseo naturae ornatae; »ol qul-a existlnant vara dirlnoa naturan habere, eed divieec, et dietinetan. 'oner.do. quod divina osseatia odnlttlt ilvtaioaos, at non ont uno, ito quod tres dtolnao ?crw-une non sint udue Deus, aod • luroe dii. 61 anla 4n «ulla Poraonarux est creata natura, sod. divino ot illa non ost divi¬na. eed. una et eaden nuoero, hoc est Iden ao dlcore quod oomnibstantlallo ost, id eet. ur.iue naturae nuaero. et indi visae.

&>c orso occundiip Arioni non eunt ausi dicere, lloet Seoiariani 1111, qui dice¬bant Piliun esso slallan PoBrl ln aubstan-tla. eed non consubetanMalen. -in hoc de¬clinaro ridentur quod ponerent dlvlnox aibetantlan, et .sesentiisr Del et pluree' Deoe, quod tauea oJprBooo concedere non audebant : nas ponere -nluros Deos, nani-foete pertinet (26) ad paganismi* ; li¬cet aliqui -etlaa haeretici duo, vel plu¬ra suana principia, sea Deoa posuerint, ut ln praecedenti tono, 41«-. H, art. III. retullmie. Sed error late Ito pal¬earius ost, at non possit afflmarl, ni-al lpea Scriptura ot ratio ori der. b natu-rnlle olaro nogetur, ut citato loco oo-trcuUnue. Et nihil ost in Scriptura fre¬quentius quan Eous esee udub; et elc ln Ipsa loge proponitur, ut;Dcutar. 71 : a^-dl Israel, Doue tuus. Daae ur.ue oet ; et sd Dphee. 17

3V--1 .9.°

oanlbus cob^i oopep pluralitate® Per-eonanin. Istas unitate® dividi, ipsanet Scriptura testatur, cua dicitur JoMinle x ! E<y »t Pater mrm «mio : ot I Joar.. ultio» : Et -1 tres .ma *ao ot Inter ipsos gentiles. unos curtmn 3«xm ngnltun fuisse, ita ut lnporlua cunaao doalnatlonle eaeet penee urna, officia ponos railtos, dic orto afflrnot Tefctul-llanus ln apologetico. c. jQCIV,-'•'>'

XIII. Salicta ergo -hac aocua&a vfa ! quae Ita invia eet. et ScrlottfnM ttu--trarla lntroduceodo pluree Soos, qtiod noo ipsi Arioni ausi sunt dicere, ot hle teaporibus Yalectimis gentilis, can prino posuissot, ln Leo esse tree &»irl-tus aotomoe, videns id epertloalno ooh-trarlarl Soripturao, docllnaslt ad Ari-nnleaua, iOMiltq-u. Plllua inferio roi Patre,, ot a»lna Patrcx ossa Dsun. Bt «ic haeretici qui Confitendo dletinoti-pnon Poraocarun negant coneubstantlall-tateiv coacti eunt ‘ornorum nllquan f«-oore croaturan, et extraneari a natura divina : nan, ut ipeenet 'Ueoblue 3ico-nolienels. ln eoletola ad Oonolllun 31-cacnun scripsit, ei oonitur Vertam ia-creatua, reliquus ost ut consubstantia¬li e cu» Patre ponatur, ut refert 6. Afflbroslue llb. III de fido, capito ultl-ao. Et llcot Dcua «liquando nonlnent, ot elallfai Des, et non alcut reliqua» creaturae, ut feoorunt Arianl ; tenon vere et vroprle creaturan ln sua «iti¬tate oese posuoxunt, licet propter ali¬qua» excellentia» poeuliaren, r.etapho-rioo ot partlclpattve vocarent Dais. Sunre restat contra hos haretlea» -iro¬boro voran «t proprlan divinitate®'^1-111, et Splrltuo sancti supra oanea cro-aturon. (do Patro enln nulla eet dubita¬tio) oa enls probata, unitas onulnoda cua Patro ln natura divina, quod ent oa ee ol oonaubstnntlalen. annet probata.

XI7. Igitur divinitas Pllil vera ot propria nonlfeotatur in aorlpturo prae¬cipue quatuor vile.

Prlw, olnilicltiir lptus proeliando Deus, oo aodo quo Patreu lneun Doun ap¬pellat.

Secundo, aequa1 en 1111 eua aoaorordo.

SerWo, potestate» ot virtuteu eandem Illi tribuendo; virtus suton oun soqua-l>ir foniaa et naturos rei, Iden est tri¬buere Villo enroden vlrtuton, ntque tri¬buere candoa substontlax et naturoa.

ftiarto, tribuendo oi superioritatea

ttS oonea creatur«n, et inferioritateo er»-atura* oi denognr.do.

XV. Prlrnn ostenditur sio, tun ex te»-tlaonlia qultue Chrletae, et Apostoli pro-barcniht apud Judnoon diricitoten 71111. tuni ex hle quao Ipai dixerant, Hipponi-mu nuter quod intentus Chrlntl oret pro-fiare dlvlnltatea *ua= eone vera», et ta-lon, qunlie eet in Patro : nno de boo «o-lun erat dublu* »wd Judawoe; ideo enln dicebant eu* blaapheoare, quod faceret eo losua Deun. Joah. X et itera* Joar-.V; Prooterea o-iearocur- Jadaol in-terflc:--, OUisfM |&»1 MVeOAt sntba tu-- and et Patrflo BUUI dicebat Dffjn, BQ-euAiea a« fac loci Deo ; dreo lntallicebant loqui de vero Deo, et da vora dlvlnltatoi nas ai non facoret ae vorun Dean. ,aed crb-aturan. (?7)llcot excellentem. blaopheal-a non eoeet, nec aequalem eo f«cor«t Dao. Itno quia Jpoatolie praedicabat Jeaun ee-

ducitur argun«ntun i Ille qui oct *>oal-nue. et ncdeno a dextris Dei, non repu¬tatur roepectu Dei at niaieter et lnfe-rior. quia alnleter respectu ejus cujus «et alnietor, non potent doalaia noninn-ri; ned 7illuo non dicitur alnieter reo-peetu Dei. aed Doairue : ergo non oet crooturu. Klnor conatat, quia cronCarA quaatuncuncue excellentienina. eet nl-nletrn Del, quia docendet ab illo ut af-fectus, ut ex nihilo facto, ut non h»-bona eeae a ne, nec oporAtloneu : ergo aon noteet nooinari Deus corae Deo. Id ideo iaBnrtlj ille locue Oenee. XIX : Ptoit -.-'-i-- —T SoIouah a Oaatro: uoi utrnquo * armoaa Loninae ecdec nodo voaatur, at eat 1M in Hobruoo concn Jehorah, ut Ja= nuprA dlxidis, qttbd al^ificat «nicain Deun. Idea habetur aXPoal. XL1T, ubi ad llt-tersa oBt'aerno do Ohrieto, et vocatur Dtue in illie «verbi o: aedes tua Dius

quea locun adducit ?au-luo ad Ecbrao X, ad probandos divini-taton Corioli Bt additur infra in eo-dea Pe-.vli» : •

uoi "avld soden et pari mdo vocat "onl-non illua qui dicit (qui utique «at Pater) et lllun cui dicit, neopo 7lllun i ergo ei tan Artitus ea: quV.dleit, quaa cui . dicit, tax veru» Doia oat Pater, quan *1-llue, quia poteetao Ula euprwl dominii Ir. doitato findatur. . Soc loco usio est “hrletue Do ni rus ad -probandun euan divi-ai taton, Matth. XXII, gotruo Ipoatolue, Actorun II, Paulua ad ob. I. Ondo offl caciaalms dobt casnari. 3t p<ulue opti-ae .londerat lllaa portlculan aedo a dex-tria uoi a, q-iAa contraponitur onr.i cron turaa quantuacunque oxcelletitleeluaa; nui-la enln nodet ex propria dignitate, et noritla, aod ministrat : M quan, lnoalt.

onnee M croutu* queno di tua, et gentes, Haec flli ncerotlnl wbllnei Post te caat. ei tur: (2/ eet . abee conditui «4, litti contexti hle «oti

riTU r.uata aerie d^llio^Salvutoro loquitur Indo uequo al lllu verbo, ubi aporto dicitur

St dar.lque Bnr.ich III dicitur:
-nogtpr. AU^l AieA»ML»au:
«« «ia; ubi aanlfeato loqui-
i Doo. Eo codwi auten subdit:
: terris vl<me S»t. ot cun ho-
riatm eat. Qui «itet» vleus
est f1llua Det. ot Verbi»
ictu» est, 06 habitavit lu sx>-
lio oot vorua Ecub.

XVI. Corra spondent latln loclo voto-
rla teatanar.ti alia plura ln teetanar.to
novo, luo totun teetaaantuB novua od hoc
ordinatur, ut Chriatl divlnltao probetur.
Sifflclt auten aoMo duo vol tria pondo-

«M^-P 8rS .fg?Sg. Illa particula
nrud dlotlr-ctlonoa Personae Alsspwt,- ot
llludnet Terbuo quod oat apud Ecu». aoij
eolun dicitur Dm», aod uotlue Dc«e lpe«
dicitur VorbiB s ei emim dlxlaaot Joannoa
quod Vor>un erat Eoub poBBot torglvorea-
rl haereticus, ot dlcoro quod erat Dtwe
particloatlve, ot non rore. Uwc auton
dicendo quod orat Tarbua, nulla datur o-
vaelo : nan Deus ille apud qacn oat Tor-
hi». cet Deus rami, utpoto Dcmo pator,
doquo nui lue dubitat quod oet Deno roras
aod llleaet dicitur eaaa Verbum : ergo
divinitas, quae Verbo convenit, ot quno
Vorbun oat, aunna ot vera divinitas oat.
lt«a I Joan. ultlns ln fine dicitur : Ei
nlair ln voro ftllo «jua. 31c oat vorua
Daua. ot vita aeterna: era? ylllue habet
111«* -umd dlvlnltatac qua conatltultur
• qua consistit vita ao-
terna : at Jonj
cac Chrlato ! ;
at I Jou. III
3 dixit Apostolus Vho-
rat ama 'ot Ectio mu»;
; hOC nn-nov<ni« rhwrl-
le >ro nobis sxlaan «u-
Irso qui anlnn» posuit
an Paulue aonluat Wirla-
X : B» lulbaa ^hrlatu;
e au1 eat aiiner omla
i eaeqyip: et ad TlUin
oatni; q-BR ot ndvor.fcgn
et Salvato rle no atri
poteet flutnn dlcl n»-
ryrin, quod oot oupor
na, non partlclpatlce,
: orfio ot eoaeubatanti-
quia sl non est ojusdea
livoraao, non ost Deus.

Ex secundo principio probatur
io voiun Doim, olcut Pator, qui-
.alls 1111) al eutRo non habarat

veran divlnitataix. aod participata». :
»“» «oquall.. eed mlto »lnor
<:od cit el aequali". at«t. quin dici-
W ?hlli?. II : yl ca° i^forp^-
5ai_2U»l IPH fElr.&r. ^bj_tj3tne _o at
lUS-l?.
liBiLiZU. *- « *=* boxdnia
Chrl»taa ult nlnor Patro, e l exinaniti
1““«*" la fortia Del aqualia Doo oot.

qo*l•8 81
° »8t‹
010 ““J11
*° ‹luo“ *

dlvlritat
tftoooirl •
pertinent

dlvlnltAtla coraorclltor id eet. v*-
ro, et substantialiter, noa labratloc.
non accidentali ter. De oncando dicitur

I8tl autco mnt osnaa thesauri divini-
tatla : ubi enln aur.t.onno» thoonurl aa-
plontlnc, oet totalia Ot perfecta compro-
henslo °ei, quia *1 non oasot oonprohon-
alo, non onnea theaourl oaaent eaplentl-
no. ood mltno doaaont divitiae, aclll-
oot quidquid eclendan restat usque ad
oon»rchonalonoo, quod utlquo oot lnflnl-
tun. UM «iton oonprahcmsio Dol ost,
quis omcB thesauri SUDt. HHM dlvltll-
ta» oat. at aequalitas oim Eoo. Do tor-
tlo dicitur Joan. XVI : Cunla quae, habet
Pator »oa gunt : et Joannls XVII, ip«e
7Uluo od Patran dloit ! Cmln noa tun
8ftSt. Sl tM Md BftBt- quidquid eat
Patria, quidquid eau» oat, totun aat ln
Pillo : aed Patria est eaaactla dl'/lna:
baeo onl» eet natura aua : er,^> natura
divina quae Patria eat, ln filio oat.
«t ln Illo Invenitur: alioquln non va¬
rlflcatur, quod onnla qoae habet Pater
eunt filii. Ubi mtea totun quod oat
ln aliquo Invenitur, et capi potest lr.
alio, lbl aequalitas oat, neC uru» est
alnus alio, filius autam habet totun
quod «at Patris, «t onnla quae eunt ln
Patra : orgo aoqualla lpal oot; at ale
non eat D*u8 partldiatlve et netaptorl-
oc. aed Dctjo oonantlnllter ot conaubatan-

tialltor, ld est. ejuedes subetantlao et naturae, quia divina natura non potdot dlrldl.

XVIII. Ia tortio principio doducltur dlvlnltuo 71111 ex ejus virtute et poteetate, quae divina eat. Patot hoc. qola eot onirlnotena et aurea virtus; facit enla'onila quae Pator, ot eode* nodo quo Pater ; ergo habot virtutes divinae i ori» et naturas. ntecedena probatur, nas la onr.lpotentla onx virtute dlrlna ^nsideratur et extensio ad objscta laflnltA, ld est, ad onnla factlbllla, nullo excepto, et aodus faciendi, Bcllloot tanquas csube principalis et truprena. non ut iiv--ferior ot ir.streser.tnlls. %ioad 'extensianen convenit Verbo dlvlm» omittentia, «oan, I : Conia dct V.tus fact.v iiuat. Qt alno l-ioo 'factu.', oat i.H.11; ubi ly ornis conrroJiendlt universali Beluo quKftjuid aroatun est, oou fit, «ut foctlbllo oet a Doo, si quld<a> quod sine Ipso factus «et, nihil c«t : et ad Orto»s<ms.' I ; Onnla <& ..gt-V- ^nBP-CJa.ata.njr.t.. ot.Jj ante ornee, ...ot o»:1a..ln ipso cpn. lant t ad Robr. I ; fsrfu.s onnla ~egbo virtutis suae : JOtui . Y i Sunocmarur ille fooarit. hacc et Pilluc alaUltcr

H.Sod quia occurrorc possunt haeretl.-cando, Plllun qulden facere onnia, quao Pater, sed at lnstainontun ejus, ot consoquenter ut creatura ejus substituta ct oubordinatn voluntati ojue, quod Ariani dixerunt.

XIX. Bxic rospouslonl, valide.'" 4lt ner^a Verbp vlrtutlg agge, Iton inetrunenvoee occurrit S. Thonas IV, oontri'gontll co... VII, et ex ea elicitur lnflnlton virtatis, ot potentlao 71111 Del.-noiF^Wluic reepectu axtsnslonls, et BiltHb4uir oV JeOtoiMD, sel etlan quoad-aodoa,. ei lnten tloncn, ratlonosquo faciendi. Van lh prlnla dicitur, quod ea qua« facit P8*e¥. • HH«. slnllitor faciV : .1 ^1 1 ter. er,.o oodos iodo quo Pator, non ut lnetrunon tus ojua : lnstnmentM» enls dleslnilitor a orlnclpall agente operatur. D*ndc. nula ooodos offectus quoe operatur Pater, operatur et Plllus : Molt o.nla quaocuxquo facit Pater, hiando autt® duo agentia producunt, et attingunt eosd.xs ' offoctus. out eet quia vlrluB oporatlva congrogatur ot conflatur ox dlverels virtutlbus lpsorou agontlun, quaron qaaollb*>t ost lnfuafficlor.e, eod conjuncta cun alia fit perfecta, sleul plurce'^) tr*-hontno navos, faciunt ^a»de= queri singuli non posmunt, ot in nninoUtus >'* sato st fcnlna colligitor una vir¬tus' olaborativa foetuo ot generat irc.~ aut. eet qola virtus ent perfecta et feuf-' flcians ln uno. sed ln ollo colun iwealtur lnstnuier.teliter et partlcloafclVej '– et ale valdo dissislllor atque lsjndnclpoli : aut tanden ln utroquo agent* Invenitur neque porfectn ot sufficiens virtus, lleet divisa bt distincta; ita-• tener. quod quidquid oporatur «na. codeS nodo, et elnlli potestate fatlt ot altora. &>c tortlun dlcl non peteet. nisi ponendo suoerfltlltataa ln altoro lstorus 'agontlun, quia el totas quod operatur «ana agean, opefatiit %t aliud, eodes prorsus redo, altoris nQporfluit, quia Illud oet tsip^iTlwni. 'eine quo neque beno offootue ftdrl- potest; sl nutea Ista virtus ldott-ipsratuf, ot eodem nodo quo alia : orgb otitis sl ista nor. essot, aeque bene fieret effectus, et hoc oet ooso supornues.l' Dicore mtns qued Bros adloSirla quae facit, adbibet virtutes euperluan. e8t abairdlseiui». Si aicotur secundus, orlt isperfecta vlrpie ln Villo, et valde dloolnllla Patri, utpote cun instruisentallter agere dicatur, at Pater principaliter, Onde quaecunque faOlt Pator, non facit Plllus slsillter sed dlsslsllller. Itto con faciet Plllus Verbo virtutis suae; sol 7erbo vlrtutia paternae, quia lnstraxentux, ot nlnlster aon operatur la vi pronrll verbi, sed ln verbo hic imeroctln. Bldt nuti® *-poeto lue ad Kebr. I quod : Portat oltilCur. et ninietornon oporatur ut vult, tai secunda» dispositiones alterius vo¬l'untatln sibi linoruntls. uode nec nlallis aut tantus honor defertur nlnletro, aieut donlno Inoranti. Elcitur «rnt^:. j0«n. V, quod ; Sinit pater tprtugo vivifleat, ita et Pllluc o-uon vult \-ivlficatttrTto? orno ^ 1 ^'^ PUlc — oar.ee homriflcor.t Plilug ho:iorl fleant Patrnn : orcc non oneratur ut slrJ,,ori #(hl << prorrlo Judicio, st urbi 1ri0. et v-oluntate. et cun pari hoaoro ato-uo Pator. ,ucd noutW- coaroalt ulnlatro ot lr.etruxento. Si voro dicatur prinun, oo qui tur quod vlrtu-. '1111 seeundus eo, ot Patrie seorsln, ot scoundu,T> eo sint virtutes Inocrfectae. quia ,« Illis conflatur une vlrtBs Integra ot porfocta : orgo virtus Patris etlaa non orlt divina, eod create, quia l^iorfecta ox so ot laiufflclens.

XC. Senique, t tua Illud O^nontus Xrlonamn. quod filius eit inetruoentua Patri», nlnor Illo, creatura foeta ab 11-ln, licet non alcut unc crenourorun, oed caatarle axcalloatlor, ex *»0 revincitur, qula talla creeturn, vel eat facte a no io .Patre, val aon eat facta ab lpao. Si nor. oot foote ab Inoo, n quo ergo J Bon a «e, quia r^ugnat aliquid a alneus producere. Boa ab ollo i quin anl$ praeter Patreo 6at Dme. aui talea et tas excellontwn ornaturas {ut Igni dlcobant) crearat, cuu Pater Inoe oanlpotane ait ? 81 or£o creatus oot Tertus, utique a Patro creatu® eat. et a'eolo Patro, quia ab lpno 7orbo non uOtornt fleri, nllao floret a oelpoo, ot cao^t nr-toquaa flerot. quod lD>licat. 5l mt~a a eolo Patre factum eat : eri» aliquid fnolt Pater, quod non facit flllun. ocillcot lpaia flllun, eou Vertxui factus, et non oar.la per lpaua VarSun facta eunt, Ita ttt sin» lpao foetus' ali nihil el quldon aliquid factus oet, et n6» per lpsun, sed oine ipaa, aclllcot lpaun Tertam acu lpao flllun; quae sur.t propoeltionoa lusodlate contrndlctorlao ipnl 8orl.)turao.

aieeo r opila e»ea facta per Verbuu lritemun, quod 'e»t tpea Sei «f^i«ntla. non por flllun, qui (31) ool ailquid proeodeue a Coo, et 'dxtro Ssus. Por buno enln non nunt facta onnla, quia lgee arfn 'eat factus o no; nod praeter ee foeta eunt alta per Plllun tarafuan por. laetruaentua. Por Ver tax outon Xnternun onnla slttticlter foete eunt?.-olo. ani.-.-. plurn Vorta dlotlnxioee Irlu.VmprA art oulo prls» retullnio. Sed SinOc fl^senti t nonni ent lus nunt et dranearurt telde,'nm taJB lnpletes tonore no non potent, nec dofar.dere. San Scriptu jclillud lgaun Verbun, por quod dlclVonnln facta eeeO unlgenltun vocat, esu filiiut,- nah do 00 Icn Torbo quod JonT-non *dlxorqt eeee Boud Sws, ot Dean esse!7erbu*i, e< onnla por Ipoin facto ceno, oibdlt larodlate : 7or-

1t ln no- Acrior. rgo VerSut ergo Illud a, flllda •, quod : r,.Uaa t Scriptu- nala por "olosoen». t lna^o

Eel Invlelblll», dicit quod : Onnla nir lgnun, et ln lp»o creata eant, et onnla ln lpoo «motent: tua ad Hebr. X loqueoe de filio : constituit haerede» ualvoreoiuc. >t euan facit at oaomltu" addlt ouod eat i f artans oar.la Varhe-vip¬ tuti» «uaa * areo non aluu» faota eunt oxola por 'Illas, qunn per Vorbus; oad Iden fo'rnallne l. c' eat "ortis <>t 'litae,

XXIX. futilius eot quod roegendeut novi Arioni baj.ua teuporlo', a.iltcat quod ln latio lools ln quliue dicitur por Vortua facta e»o« oar.la, croata coeo onnla. ' ' * ;c. non ense sornonoia de facta a eolo Saj, eed auretto' Ocel'aslao, et rcdomtlo- -'T Christus hoalnen. Sod contra," OUiaPmiluo dleorto offiraat ad ColossA

SLfltur. nive Pqtoq^tjg. Creatio aitoo latorun non est renovatio et r-deaptlo honlnun; da hac ailln posteo subjungit

galnea erue: sire quae~li lpao aeee « creatione lt one : ale ei lata reetaa: lua, quod lj nla creavit' rontot

arun eunt conii. Son areo aolun reddi¬ tio hoalrws, sol oocll lpnl ot terra on it ab eo : ee{ ergo creator alcut Pator, non creaturo.

XX! pio, «x dictio ostenditur quartus prlnclolun, quo 8criptura robia oatendlt .filii dlvinitntoa, noillcet quU tollit ab illo onnei* Inferioritaton creaturae ot attribuit onnon ouoorlorltatna Sol. SolXlt quldan o»«a Infarlorltater. creaturae, quia omen croaturaa el BUbjiclt, et ab 00 croatan dlolt, at 1- l)»o conetaro, ut loci» nuper allegati, conetat ad Coloceennco x, od Hobra^ 00 I, Joanni» I, ot oar.la 1111 eeee eubJacta habetur X Gorlnth. XV, ad Hebr. XX.

XJeuo, Deus logi* «t prophetarim, de qao dicitur Iuc. I i 3«mcdlctut Douq I?r<ttl

dicitur 1 lQcutue est per prophetes. lritu* oanctue II Petri X :

iri tuo evrictus

XXT. Ex aequalitate cun Deo Ideu 'oatur. quin Dplrltae aanctue dlciti eo unui cur Patra et Plllo : ergo ol qualle 2 Joaa. Ul.tlao : Tres imt qi

iltato auneran-

jh n

oet.loeus Christus Virile Dene eet. et croatue: et sic eoneubatar.tlalie Pntrl

ila oaila nolllcet hahet quae D*in, I rluth. XI , lim srotundn Iui ot infra : Vae De:

.otio w 5cricteris deducitur, ao do Pi-UO. ut late, et «UdltlBdlne tradit 8 Xhonae 17 contra £aatl.. ;WII. Jaa ln prinis frilrltua, o«nq{ue ejccroaoe noni-natur Deu e ia Scriptura. u,l Aejoruu V, "bli Petrae dici t inaniae ; fer. : fisuri* gftt-UlM.Cgf tffiin ngctlrl 9si5tu/ sancto ZgA «t .-lcnltpe honlAlt .flftd agpiTEr-i0 Spiritus eacetue est Doc0., tt Tfio-rlatS. XIX dicitur : DJlcltxdE. oacrallp-

Sst ergo 1111 aoaualle. el onnc.-t scienti «, Dei adno^ent,. *t coaprehaJ.lt o«min

XXVI. Bx potaatati e* virtute Iden pn hotor, quia Silrliul sanctp attrltuuatur onnps actloneo quae eunt propriae Del. ut croaro sanctificare, (53) otlas ipaan Chrletl furnaci taton, loqui oer oroph^tne et nltteroIllos, facere olracuio/rege-re *ccleelaD. De crontlono habetur Peal.

mBm

"ttorees Ariani tuu voci

flniare. et ornare coelos : nulla eet ergo ratio cur dlciume ld facaro alni «toriallter; taa quia dicitur flraare cole)e ut' Spiritus orlo Del. non orgo ut alnister. et lr.struneataa illine : sic enla asoat extranea -lersona, non lusluo orlo divini Spiritu*. Dicitur Spiritus «anetue snnctlflcare I Oorlnth. VI : Juetlflcati cntln ln nonlne Dcalr.l Jeoi friati, ileal. II : £" qui esc et surior. «wn Splrltas Dordnl, 3plrltua.inp^T.tlaa et^lr.tclloctua. stc. et unxerit ne. evanrcllaare T>nuparlbae slolt ag. quan praphsti«i lucae IV lxtilettur talaae Wnuo testata. eat : at luoaa l

tae «ancti constat ln Scriptura, cula aon attribuitur el laferiorltaa croaturae, et attrltnltur euperiorltae Del «lcut a«t habere teffiplun, e«na bontltu¬dlnea nostrae et sanctificare nos, ot alia alallla Hau inforlorltan creaturae msq.au attribuitur Splrltui oanoto, ojx taner. pluribus loole r.onerentur cro¬otaraa Del. atlas excellentloolnae, ut &.ronl, at Potestates et Cherubla et Se¬raphin. (?) nnsquau 1111« annuacratur 3p*rltua annotas. Attribuitur aut en el Del I Cortlnth. VI : In^nosoltla^aui» aonbra rcatra traduc eunt iblrltae san- ifl. *ajtfj, gU.SB hatotlj » &«.,

Osr &)lrltu« «ancta* .loi
ot olttero 111 o a II ?et;

U urorolcero. sed Ille la queo deside¬rant protnleere ent eorua beatitudo. et Vinis ultima, qui est Deus : ergo “nlrltae annotati Deu e est.

xlt ^>lrltua sancta*, Sp^re^t e anaunal epa ; utique ad ninletertuiT^cdoalae. Ist ergo Spiritu* oanctua D.»g. quia ad ipsus nertlnot tftbOBiare totaa 3oolcolnn. at dlopoflore. da. 1^la. et diatribuere dfna ejus pwut vult,; 14 a«t.: tanquon Dtpinae, non taaqaan niitfetor. •
. . ‘ v.

XXVII. Doni quo, ex ce divinitas %>lrl-

XXVIII. Sequitur tanta Sorlrturarua teetlwr.la concors Xccloalne catholleao «ecaus ot aeeenaua ln explicando hoc nreterlo, ln quo dlnjnjclter fatetur esas troa Personae reallter dletlnotaa conauV etantlaloa. nt ln ujxa «oaactla deitatis ldontlflcatas; ^iod et oatres unanlnltor toetar.tur. et (fcncllla oatla a Picae-

no Concilio uaquo nano, dux pespetuo ewedor. formlan fidol quao in »'nlolo oat. profitentor. et adnlttunt : in 5h/ntolo 0.1lut: nporta continator hoc rixatorius Prinitatln. Et lntor olla dlaorto in hoc VateriUD contra osnee erroree oxplicntar in Ooncilio &>aano aub Eueubo. in Concilio Tololano III. IT et XI et in Braociwr.m*i I at in. ©raellio LAtaranenaJ *il> Innocontio ill. at bahetur in canone :' Plrnltor do mnn Trinitate ot fide catholien, et canone : Enanamo, eodan titolo, ot lr. Alila mitia fonellile. et hanc eooc trcdStionau et ddotrlnnn ab exordio nascentis Ecclesiae »>erta docet Tortui11 luno adversis Praxcan, can. IX, ubi nya-t-irian Trinitatis axnllcano. ot oroponene: " Hanc, inquit.! reeil&a ab initio ovncgo111 decurrisse, otlnn nnto prioraa quoaquo haeratiooe, nodna'«n£.e preoeean jipeter-mc,'-probabit taa lpea poetorltaa oitiiu» haorotlcorun. quam Ipsa norollitaa Prpxoa hoaterni.* '

.i ...

ilCUC. Hactenus 'toatironia contra h«orotlooa, ot Jueaooa, alloaquo qui Scripturno agnoscunt pro npetorlo hoc, ot vorn fido otnViilcndj» adduxioje, Pro paeanis rutoo,, et othnl•Clel "q^ll, ficrlpturon non a-.yioseunt. non ^Jtpob hob' a^sterlum ooavioqi, *ed eojua perederen ot tnaquae credibilo proponi, eicdt ot aliae rea fidei. Aio taaj.l poseun* yagabla oridonter oetondi do hoo poterio, cun lpaio proponitur fidoo.

Prima «at. hoc qrsterlus lntor artlculoa no atrae fidol raro oontlnoro, ua proinde non eoeee veru et eupernnturolea flden Ah lp»l f.acceptari, niel hoc Jp-otoriun credatur, quia ei Ceo por Scripturaa loquentl dehent credere, cor.etat hoe *p*»toriun i$i contineri, ot alc aialliter .(yjj. credi dehere. licet nihil alailo 1111.sit in rotae creatis. qui» non eat iilrun aliquid debere oeno in oreatora ita r-agnun, ot subitae, quod nihil illi elnile elt in croatorin : ac prolnfla non aaao rogalandun ier ea quae de creaturis «t eaiu» proceeeionlbue co«ioocimo vel dincurrlaia.

Socur-dun oat. po«se evidenter defendi hoc Jpet.-rliui a'difficultatibus, quae oontrn illud objiciuntur, et eic non dshoro JudlCArl 1»,oeeibile. cum ait evidantor def.adibile. Unde praecipua via ad pormadendan hoc ryatarlum pajanle, ex solutione dlf fi culta tua in osntrnriun incroacot, quse ooquontl articulo reoitablrxue. J^dus autca doolarnndi fpain nyatorlua, ot oa qdao circa proceoaionoa, ot rolatlonee ac oln,:alaiun Poroor.ajun propriotatoa ot constitutiva ao offerunt, doincopa por totum tractatun expllcalantur,

imedluntur nr. queo contra hoc oh h»~
retScls. et lnfldellbue Objiciuntur. —

Contra hanc verltaton oathoIleon ex (jaatuor oraaclrule c eniti tu a noaaunt oV JlCi aroi»enta et difficultate».

I. Prlorle ereo e en eri a, aunt illa loca queo Chria tua nlnorea, et lnferle-rc«n Patro afflraant, altut dicitur Joan. av : fria fajw bMm aS ait. *t iooatc lua dicit dc Plllo I Oorlnth. X7 : Ogo

Croator_ cwlt 'ft capite :

tine ooeriorntlono J oau Chrletl aleal i excluditur ereo Ille • ratione veri Del. Et ipoetolue I ad Slnothoun ultlxo. lo-(juena i – ‘ inporatione ad Patre* loquit

Ilus facere Deun, el eolua Potor eat D«ue.

Conflrnatur occando. quia Plllo tri-tultur lcnorantle dlel Judicii, Xare.XIIXj

Hotth,

$»od sl dicitur Tiliae facere, et crearo, «V operari Id quod Pater, .tenon non nodo divino, eed lnetnwentali. et lnfarlorl, ut cua dlcltar por ipain fleri oaocula. p«r lns*n eoee onnlal eed non ex lpso.u-bl cartlcula per designat rsinietariuu et lnfarlorl tata:.

II. Pespondotar linotorltatos lllao puae Wllun nlnorau Patro ense afflruaat, loqui de Tlilo ln natura oosuaita. ln qua «Inoratae est, non eolua roopecta Patrio. rad atlan poulo nlnoe ab Angello, eclll-cot ln natura paeetbUl, ln qua natura etlam dicitur ..samia Patrio non servitute vlll 07. 'ecoato orta, aed generali oncl rcl creatae, ot olnllltor dloltar otedlro Patri, ot ab eo twndataJt accipere. etc. Bt occ Inoo texta constat, ln h*>e eeneu lo-qui Oiriatao cun ilclt ! PoVcr jftlifjL est 'praaitieorat enln : Si dlltgorntlg ae. ,-aniloretls uttqao gulo vad- ad Patr.f. gula Pator nejor ** eet- Iro «ut-a:ad P«~tron solus» oonvonlt Tillo ln natura ae-ounota, ln pooprla onlx non vadit noc to-vatar aiPatreo, :ibd.'in Illo ost aetyer. Sinilltor oun dlolt Apootolus quod tunc. ot luse Tlllua subjectas orlt d, mrnlfos-tc loquitur dp Tillo ut bosdnlne; loqui- . tur enln Apostolus ln verblo antecedodl-bue do roearr.ootiono Christi, quno utlquo el convenit ut rho». et do r^u> quod tra-det patri cun ovacuavorlt oman prlr.clpiv-tun. ot pptostaton, quod rofcun dicit fe-.-ro tale, quod oanla omnt oubjocta oub .jAlbus jju*. ^ap utlquo subjectio fl-et per opwratlor.en dlvlnan. quae Chrieto /j>nlnl subjlclot osnla Juxta illud ad PliUlpp. III : Srtl ralcndbU MrmiB 'iUr allltftUe .OgO^-rj SlK1iP^ JgCftqfltt? 30.9.311 mib^l.cere _8lM ouoIp- Illa orgo operatio subjiciens.oudn Chrieto ^t.i»-ald orlt operatio dlvjpo. ,nqr. hunana.. Onde quando ele osmla nubjlda.tar Pari-eto, tunc et ipee Villue in-«oden satura, hunana ln qua roaurrexlt,. ot ln qua onr.1-a elbi «ubjecta erunt, etlaa. lpel Deo ... «bjcctus erit, quia nonlfcstabltar opera-tlor.ee: lllea non orocedere ab bunanltate Ciristl nisi ut ab lnetruxcnto dlvlrita-tle. (37- quod el Inetrunaatun ejue eet» or» et subjectae. Apoaroblt ergo tanta Claritas Ohrlstl ut hoalnle, quod oeten-dotar. ipson bunanltatoc eesa. lnBtresxmtax 00njUnctas divinitati ad unlverealw» ad-ailnlotrationen onnlun quatenus tabJicW-elbl enr.la, .ot «lo TUlue ut tauorsubjoo-tuo erit oi, qui subjocttt albi onnla, ut lnetiunentun principale, ut oiffla tribuantur Doo. Jlunc fotoa etol sajor subjectio Christi apparuerit In patlaa-do. ood aoo rwjor «ubjoctio Doc ln agon-do. st ln subjiciendo slbl omla. elcut tunc apparebit cun Carlstas ut honj ex subordlcatlone ad o-jeratlonea. et ln-fluentias» Cei subjlolt elbi omle. Vl-deatur D Thensa nuper hunc loou» Pm-11 I ad Oirlnto. XT ®t JV oonira gant. . e*p. VIII.

III. M ld quod dicitur appellari Ver-taa, et TlUun Del creaturas roepondo-tur Juxta S. Tfcoxan ln fine dicti cenl-tle VIII et I p. q. XLI. art. II ad XII. ub! docot Illa» auctoritatee. quae ea-plontlmi dicunt creat**» loqui non de ««plentia quae eet Tiliae, «ad do «ad¬entia quan Indidit creaturis elcut dl-cltar Bsoleslaetlel I : luso cr-avlt > m (eel licet saelentlar) Ir. Spiritu sac-pto. pl offudit Ulan sutor =uc,lf> osor» m. St dicitur prior creata e^lentl-a, «dllcet ln Angeli», qui sunt prlo-res creaturae. $»od el alicae «ictorl-tatee epeclallter looonntur do s^lntl-» quae est mius et jrocsdlt a Deo, e» nim dicunt creatan. loquuntur de Tlll-0 in htuinna naturo oaounpta, piaut aun dicitur : tai crearine! reouierU ln tabernaculo neo. Voberoaculus» euten oreotorls, fuit Cforlstl fiunanltex» crea¬toris, fuit Chrletl tananltae et corpus. Ot aut ea Inquit C. Eaonao loco nuper el-tato rocatur aliquando ln 8criitarl« pro-ceeelo Verbi generatio, «liquando oroa-tlo, ut ex utroque «unatur aliquid por-fectlonls, ad InUere- «plicandus gene-ratione® Ulsn : naa generatio candeo» eubetantlan ooaamlcat genito, ood cua autatlone l croatlo dlvorsaa eubetantlan connunlcat creaturae, and eino nutntlo-ne creantis. Prooosolo ait en Verbi, eat «lne aitatlone ln aados» subetantla gono-ratio. .^i«e oxpoeltlo fuit cujuoioa Oonclll1 orlontallo. ut «x HUarlo ln llb#C de Smodie 'refoPt S. Thonae dta-tue. Oun aitoa dicitur prlnogenlta »-te onenr» creatarsn, r>t prlwgeultua 0»-nle cr.aturae, el referatur ad lUlun ln natura divina dicitur prlsogenitue oimls creatarae, quia ioee ost Tiliae, et non eot creatura. 2>aa «i ronecta 0n»li creaturae, eeu ornis collectionis oreatarae qrlnogonitu* eet, utique ox-lPa omoa creataraa eet. Undo tunc oon-

tuetio litteras est : Zgo ex ore Altiaal-ni •'rlaog&nlta, prodivi arte orulan turan. ita quod ly ante cimex ereaturan construatur qua ly prodivi. Xt in Pmlo notando oat illa causalia : Primogenitus oxnle creaturae, qaaenlox in ioao condi¬to nant univere*. Si ldoo dicitur prlso-ganlto», quia in ipao universa sunt oon-dito : ergo ipse oon eet conditus, eed nolnc genitus, quia univorsa condidit. Si 'Varo intelligatur de lilio in natura hinnna dicl"tur prioogenitua ojuIs creatu¬rae quia prinus praodostlnatus oat : da lcso mia in capite libri acriptua eet ot in- ipso elegit Z>oua reliquos alectoe; et elc antecedit emea creaturas quaal oxsiia» cdj»t, princeps, et prlaogeni-tua. 3t ex hoc auBltur dloparltae*, pro qua instat areuaentua : (Xir ei Scriptura vocat Pii lux D*m, et vocat ereaturan, roe intelllglaia se Drnn in oxni pr^yrl-•tnts, non auteo creaOuran, ni ei tant»*' ln natura aaeuig>ta ? Diclmn ln prosta ratione» osso, qulq ai na luta r.rjprla co-eet creatura, non posset veriflcarl (38) quod aneat Daie : Boo enin per asson-itlo-r.ea naturae nefeet etae.Deus, e»d ai «at Deue. Ergo oportet quod ol dicitur Dsus, ot creatura, hoc eecuadun dicatur ln na¬tura ** empta. et nen ln.proprla ! eio o-nia falaificarBthir quod eaeet J)eue. Cre¬ature «atoa poteei vorificerf solun per aofra*rotlon^t.naturee'de novo.faetan. Bt oonvdnlentor ^pellatur erpatura, non ob-otante epiod 1B ee eet .Dtuei ut ostendetur ouid dignatus eet -sso -pro nobis, et .lu-carnationis ip-sterlUn lnalmetur, ,alqnl . et uraedeetltattlonla, quia in natura aor nana oonstltutus, et Creatus, eat.q^mtj 0 malui* horni nux ot Angolonix, ot O mr.i d .0 re-a tureo. tyoi tatea praedestinatur. tur creari, quia ex non nerltle, et 'tra-tultc bmoficio, ccnoodltur, ot praepara¬tur, st Illud sic praeuararl creaTJ. eat.

IV. ii priiaan conflmatlonox reeooiv-detur quod it» illo loco : ai aoenoaca^t M »oma Syqx/ ly aolua wai potest vel ut adverbian, vel ut noxsn adjbotlvun. Prixo noio non habet difficultatem, quia facit smeuti qUod Pater tontun ost Dona, Cirietue autex qaea «llelt non ad lux eat Deus, aod-otlno hoao : Pater «utjm' nihil aliud eat quax Seua. Secundo xodo, seneu-otinn oat faMlli, tranlturque ei CryBosto-ro super hunc locun J.annis ot *ubrC«lo llb. V de fide, 'cnp. : Coauscn^it tc

»«1 »P*« ®»'Chrleto niaao ait verue Heus. non ipaa aolua alne Chrieto. St ln ly nisoo eublntelllgitut etlan Spi¬ritus eanctua quia ipsa »lelt Chria tu* ut hoalnea Juxta illud Iaai. HHIl i X£ nunc Ba&auuUli aulAtelflui «» Sicut etlan 1 Corlnto. Et. dicitur : A*» W» aolua,. et. KA iOr •gatoten: quasi dicat : S*o solus cuo Barnaba , ubi non excluditur BaPnabas per ly eoluo, sod adjicitur et conjungitur illi; et eet commis nodus loquendi, ut cun dico i Solus e*o et Potrue fecimis hoc vol illud. &are axclusiva aolua «-tlan adjective nunquan excludit traa Per¬sonae. quia inseparabiliter eunt in me¬tentia, aod por#onas extraneas. Bt aio eux dicitur qqod aolua habet injcrtalita-tcc, solus est pbtms, eto. ly so)ue non excludit Pareonao divinae a consortio l^rtaUtfltia ot potentiae, eed pereo-nas createe, et B<m» qui oat lllao troa Perooaac. lxnortflitataa dicit haboro, ete. . iV

T. Ad aemndan oonfirnatlonea diol-uir, quod Pillus nihil po.test IttorsTe, eux ln lpeo sint onnee theaauri scienti¬ae et sapientiae, sed dicitur Ignoraro di ea Judicii, ut bene oltatoleco ex IV oontra gert. dicit 8. Thomae, quia ad 20 dux ignorantia se habuit ut how, quia ~~de illo die~~ tacuit, ~~s«u non~~ revelavit. $ii anix nllquld tacet eou occultat, ri-detur respecte allorua quaal inorans, anu ed aedux Ignorantia so habens, dux non nanlfeatnt quod sciat. It teaea Pa-tar hoc etlan nodo dicitur sciro, (pilo aanlfestot lUua dlea hlio, etlaxOt ho-ni ni, Pillus sntee aanlfestot quldm Spiritui seneto, afcd.pt Beua, non ut ho-ic onln nulli aanifostat. Si au-tex Angeli ln coelo eelrent, non pcesent scire niel manifestando allia, quia ln Angolia eolontla doacor.dit ln inferioroa ex illuxinatleae et influentia euperlorux Soi do hoc latius IIX-p. q. XV. Ag U_ lud do impotentia eoucodmdl dieclrulla eeaalonoa ad dexteraa, et einletrnr rsa-pondo tur, quod co altus non dixit ad su-an potestateu i»n.pertinere illas dletri-bitieneo, sed non portlnoro alo id sati, ratione proplnquitaUe caraalia. eed ex odablta praeparatione, et di^toaitlono -Patrla, ot eoneequeator ua. quia quae¬cusquo (39) Potor facit, at Plllue elal-liter facit, et omnlo dedit Pater ln jotv- St ldoo eigrantor dicit dare vobiat

non 1» robie fleterolnatTefeortW petentes ln quantun tales, quia proplftqol arant. ftilbua ergo prntun eat a Patre, et slnl-Uter a eo, dare Ulle edo» eat. qui red-det'unlculqu* secundo» dfera nin. et'alo nodea illae a Jwtrlo. et a elnletrle e* ex praedestinatione Pol dependent. Sine 1l1a non cat ®*in, Inquit uhrietua, dare, nec ofl propinqui tat eu ln carne, et een-©llno, quia nec Patria eat olo dare. %iod roro dicitur ejf Joanivle quinto, non poe-ae Plliu® fnCBro quldqunn a acnetlpoo, alne ullo omlpoteatlae praejudicio.dic-tu® eat. and aolutt ilpnlflcatur,'^ouodi ld quod xlUu« Dparotur ot habe», pir.'£fae-ratione» accipit a Patre non a M.-n» at eaaantlta Apima. o.t divinitate» M» a e» flatet, *•!.*** gtairatlonan (tff.lpU, non per creatUnea. Bt ele Tilia» non poaee faeoro quldquo® a aonotlpeOi. aed quod viderit Patren.facientes, soa «lgnl-fleat quod non faciat propria, et divina.. virtute, quoo tota.aet a ao, ld ®et, .»n-croota. ot non afl alio extraneo oartlcl-pata, eed eoluu quedsoa poteat facora a so ut poreona lnj.enl.ta, sed ut nata, et.orta a Patro..-et coaeoquonter prout vldorlt Patror faciente», ^tod vero dl-cltur miun mdlro..-«t accipere a Patre, -ron proptor Jcdleenllon Pl1l1 dicitur. eod propter albi coorainlcatan Intolli^ oa~ lion. quia lpaia. latel ligor o Patrie ot i .een mrolenttaa aeolplt nor coaoratlo:i.-m. et accipit oa&deir quae ln Patre eet. non alia®, qlila divina eat, ot nartlrl non potoaf. '*M Id quod dicitor. Plllu» dlcl ln Scriptura quod faciat onnla quae Pa-tor, nodo inetrunontall ot Inferiori, qui-r. dloltar Potor ffleoro per 1dW®.'> ln prl-nle reepondWua Scriptura» nor. solun di--7 cero creaturae eeee oondltaa per Pllitto, e«d etlan ln lpeo onnla conataro lpaun • cu® Patre, couponer- onnla, et elollitor facero elout Potw>. oanla portiffe Perflo vlrtutln ruAo, ut videri aotee' ad Ooloa-aene. I : jn.lMft.wndltj.jmnt unlVorga. qnnla i-r l-^iain et in loeo creata eunt. oapld >.- lpeo conciunt : et ad Hob. I • Portam c.-.i-i Vorflo virtuti e miae et infra : Pu ir-Ulo D>ulne terraflfUndantl. "tc. Piwerfl.lRIIi Ijoo eraa cuncta

»Jnaacaa ! Jo*»- v '• Pn^r, faclt. ot ruiu, elnlliter faolt.^goc er-& dicitur eeee oaoia per lpeun ita an-d- ot jejune, eleut p»r inotrunaatan. et nl-.ietrun, eod tanqaan por virU»tsn prln-clpalon ot coaneeenttalea •cun Patre, eod ab lpeo derivata® ot occcptaa ^-naoratlone

un'u^_cint : Mattii: EXHII : 3antlcantBe «8 ln nOBlaa Patrie et Pl1l1 et Balrl-tua sancti. Haec autar. loca nor. proflant. S»» ln -.rlio loco non Intendit proflare Chrletue unitatec r-olaa osecntlai' ln Peraonle, aod' unltaton Toral eu acu affec-tua ot officii aloat princeps et nlola-ter eunt unun ln operotlono quae per ul¬ clatrun exercetur : ut eonetat ex uufl-Juncta proflatlono Chrlotl, quo oxpllaavlt Judaola, qua ratione dixisset ea, ot Pa- eeee unus : Sl Illo a dixit dooe ad flave aena> Sal facf.ie eat, voe dlcltlc g°!» gula dixi : Pilluo Del ffiS '^>a« proflatlo non cogit nisi ad u-altate» noralcu oou affectiva® oorua qui «int nleel a 3«. et umn dicuntur cua Deo, aeu vocantur dii, ex hoc autou ln-ferro anltaten onnlrodan ln ossontla, nulla consequentia eet. Secundas et ter-tins loeme non probant unltoten occiro-dan : 1'an tertlue solun dicit quod hnp-tlsar.t ln nonlno Patria, etc. abi ly ao-«ne digni toto® unax designare noteat, aon oaaontia». Secunduo dicit, quod 1111 stree uxu® eunt, aod quooodo unuu elnt.

et Ideo significatur 111» praepositione pqr. Secundo, dicitur ox D. Tbcna infra q. XXiVI, art. XII. quod praepositio per dtootat uedlu®, seu ordine® allquen in procoaelono, ««a actione qllcujue rei. 3t poteat eeae nedlaii in rlrtute, et au-etqrltata, vel in inetranento, et slnls-torio: poteat otior, vlrtuo eaec erdon, sed eolu» ordo ln Mrnoeltie eeu nereo-nla. Ent ordo lc auctorltata et vir-tute, eleut cua dicitur quod Ballirua operatur per rago®, emx per nuctorltaten -regie. S contra vero oun dicitur quod rox operatur por «aus Balllvua I7 per elgnlflcat alntaterluit ot lnetnimoatua. ln divini a Pater operatur per *1llun t aequor. oer poreonan a ac genita®, aod cadon vittate. et euetoritate oi® Illa, et Ita eet ordo in'Panionie, non In vlr-tuto ot notor.»»* operotijro.

71. Secundo. ar,.ultur : %ila loca quao a POflla inducuntur ad ootendacdu® dlvl-altata® Pl1l1 ot Spiritus eonctl vel dle-tinctione® Porsonaran, .noa coeunt i or-a> etc. dnteoedeae probatur, wux el oue» loco aoxiia oat^diint,divinitate, unan Personam® ot-distinctione® Inter eo eunt Illa Joan. t ; to ot Pater (<K>) 01~-® ruarg: I Josnnle ultine : Cr.-o eunt gul teatlainlun dent ln coelo. Pat.cg, Tsrflun et Spiritu a sanctae. ot hl trot

urna eunt; aad hl traa non «unt uaun ln wbtar.tla : er@» aequa Pater et Verbi», •t Spiritus aanctua. Vale at ipso "oal- ora Jonn. *7II ad Patron orona dicit »

Der a. non poteet fleri In tenporo Doal- nua at Chrlatua, quia ld ecspor nntura- llter fuleeet. Xt nd Idan faciunt niro- torltatea au ira adductae, quao vero» (41! Chrlalu» non eolun factui, aad croatun. at creaturo! dicunt : talia enin-pereo- na aon potuit oaao ab aatarno, aedeolun as oonnotatlone effectu a tenperoll* alo denonlnatur. • ••

VIII. Confirmatur aacundo

ner Servato». Sea ln Scriptoria ponitur ooclnoda unitae, et eolltudo Doi, quod atare non potoat , nlal ait una tanta» ‘erena divina : ubi oat ecln pluralltae Pereonarun. lbl eat elnollcltaP.jultlta^ do ot non unita» tar.tun. Dicitur autai. Dwrteron. TI : Ardi laraal. Doalaia Dare yrtnr onlnua unua oat: et c7 fePCIl i drro mmd a>-o aln eo lue ot non nlt rr flu»~5<ua praetor ne ; Xaal. P»~ ^ila .l t> E-«ra at-aon eat allia : Joan V. SSr t>.r ln ac nane?e. lpae facit onera : ot c. XIV ; &rl videt uo. videt at Patror,. ••i0A crcdla. gula cito ln Patra, ot Pater ln ej oat. %xod utique veri fle ari non potest, nisi quia Pater et Plldus ln ne idta rfut, eolun nutan quoad oonnotato at offootuo dlvercifIcantur 3t ad Iden acclnlunt aliae auctori tatas, quna unita- tnn Del explicant, ut Paolua I Corlnth. mi : febla tanar. ume aat P<vr ?ntcr es ouo paria : et Joon. XVII 'i Ot como a- cant tc colu» Doin: et alia bladlla : vl- do tue enln ipeo terni no uni toti a ascludl pluralltnleu Perconanui In Deo/ *ddun* Tranaylvanl : Scriptura nan nqvit allun Chria tuo, qaatt natun es Vlr^teo, pascuo, orrtuun. etc. aec ipoatoli at er angelis- tno carxaat aliquid Chrlotl geetan ante carnea : ergo non datur Chrleths qui elt E«b ab aeterno, aed Illa Peraona Patrie, quao set ab aotorno, dicitur Chrlatua, ora ia tegore carnen eunpalt. Unde et Josue dicitur factue in taaporo Donlnue, #t Christus a Deo. Juxta illud Petri *c- torun II • Certlaelsa eclat Oar.la doma etlfar,l^T_£L.(?UAtt»ll_lBgU Ecun hrr.c Jaeun. juca von creclflxlatla: ergo non datur pereo na heri Chrletl quae Prori t ab aotemo ; qui cnln uat ootornue

qqt: erro Pater eat beatior /Illo. Soc obatat quod naturali ter et neceeearlo dot Tilio, quia etlaa ln necaaaarlla n»r- fectlua «at dare qua» accipere, ut -atet ln e*u»n. et emanato. Onltto nugas quae- das et rpplilsnata letoro» haoreticoru», ut eat Illud i Ohrlatua eat Plltue re- rl Eoi : ereo qui non habet filius fciri- etun arn aat roruo Deue, aed aola Trlai- taa non habet Ohrlatua vqnin Plllux s ergo tota Trlnltaa non eat venta Deua. Item Ohrlatua eat nedlator veri Del, aed eolun eat nedi alor ad Patrec, et non ad Trini tat an, unde oratlonee Xoeleelao dl- rlgunOrr ad Patre® per Ohrlatua ; eri,© Pater et non Trlnltaa aat vana Dora. O- nltto et nondacla. eleut cun dicunt ®bl- onltaa dlzlraa quod Ohrietue aeternae descendit ln honlnen Jeeus, neo faciebant Chrlotu» punr» homine», et ale non eaao Sblonltae dicunt, qui di clara fcirlatun eoe» Persona» aeterraa dlatlnetan a Pa¬ tro.

I*. Reoponietur od principale ar^unon- tu», loca noble Inducta esae certlaslna. nec obataro ea, quao ln oontrarlun objl- cluntur i na» ad eo quae opponuntur oon- tra prlarm looun, dlclsue Christun dao lr-tendloao explicaro Judaei a ln Illo lo- oo: altarun ae assa vere Dean. et conao- queat er uniae naturae cun Patre, non ex¬ traneae. Xt hoc paulatln Induxit, dloen do priua quod ld quod elbi dederat Pater nojua oailbaa eet (quod utique non est nlal vera divinitas ! haec ani® eola eat onnibuo retua najor) et deinde addidit hoc nagle explicans : «r0 at Pater uwa eume i quod certe ol non ictelllqeretur da unitate ooclxcda ln divina natura,

infimaretur quod nrlue dixerat, Illud ilU ditU es«* aajue osilliu. Dr.de *t Judael Intellexerunt ipeon do varo divi-altate fuieeq locutun. quia dixerant bln-r>k*3A«ao : Via cun nonot hog>. ae face--at Dcuo. ^lterus eet. nanlfeetara Juda-'ii» ee aor. ilnenhenasno, nec illa verba alo continere bjaeohealai. St ad hoc ia-duxitSrobationeo allata* in areasento, qaa»t a nlnorl ad ne^ua: Si lo* vocat do-ob ad quoe eera» Sei factus eat. ot non oteet solvi Scriptura, nec blaeiheala:: oontlr.et, a fortiori non erit ilaephotla appellar* ne Dettx qui 8'oclallter nancti-ficatis, et «ieeue eo* a Patre in aundua. tJnde haoe orohetlo non tandlt dlrofita ad .rotandas ee ense Seun, eut ld quod dlxe-eat eo esse umn eoa Patre, eod ad pro bea-du In lilia vorbda ton Coatlnerl t)lft«a3i» .da*,' .-«J.Vvero ut dlnlnaat et rofOWat-ld cfaod* digerat eo esso uaan cun INoo, quati vellit eo oeee unun ainietorlallter, 81-«ut 1111 ad quo e Del eert» factus eet. r»a euhatarttlaXltor. 'Xan quod aon vOlUo-rit horfdliilmare; ratot 'manifeste, quia nrobatequod In euid'vorbls non.eaaot bla-ethoula, rodit ad nanlf aetar.da» eo oeee v.iun Dcub ln verble *eqa<"ntltue : ai non facio oniira Patrie xd. nolito erodero wifct - oi anteii f^cio et -lhi aon vultla -r ter-. QpartVe'eradito ^«flfpoecatle--t or^datlc pula Pator ln Ta >.'et. ot o?o ln Patre verba e taro noa poeeunt, «l uolan jooot Deue' -artlcloatlVe, elcut ninleter. et non robstaaiialltcr. quia oeea in (42)Patre, ot ^atreu ln lpeo, dc ullo nlnietro verlflcnrl potoet. 2t 11-ect -»er eacraxentun dicat ttirletue;eq o»-go ln nobin, ot non ln lpeo, toaon Ao^l-feste ld docet fleri por nandncatlo.fcia,' quae uni tat en eeeentialua excludit. XIc' ontea dicit ?atrm osso in lpeo, st loeua 1' Patro, quia facit opora Patrie, .quod <«t oo*e in lpeo per coWxnlcatlor.on ejue-('jn • IrUitie. atqup'adeo et uaturae.'

X. Do' eocundo ot tortio looo 'illato ln nr.uncnto dlclaue efflenda oeno- Sxi ln lllo loco : ?a;tlcant^g gqg lr, Pft-trlo, otc. dico quod lr ln noulne noa dl-cit audun nonon, ot vacuun. nec didita-t n acoldcntalon, eod suprooau ot dlviaao. atcUi- adeo eubetantlalae De illo euteo looo : Tyog nat qut, tca.4PJ.~te_daat.la conlp. ct hl tres unun «unt dlclaie otl-«a . -'ica*lter probare '^?<c ualtnto» sub-otr. t Inion, quia eliwllcltbr ot olBo ali-qno addito accldantali uaan eee8 affirnat.

Xoc obetat quod eubdltur In elnlllltudl-aen hujue unitati* : gttva». gust qu.l. tgp-ft.. .ttt.C- 3°c <nla ab allqullue tranefortur et exnlicntur ax Oroaeo : ft hi .t.rcq..ln flrw:._jaai.: uM nor. doel.;netur quod cint uram, elcut oun dicitur Pater, 7erVa, ot Splritue oaac-tua uitir. eant. Itn y. Tdeqaet hia dlaoi OIX. ca?. *!. na». CXXXII. Sed tuor. cun aoatra vulgata noa ponat 11! ic par-tlcttlan in unttn aunt, nod'elnplicIter u-nun ount, ct haec vulgata defendenda eet non ogt cur rocurrnme ad illaa 5r-ocs» lecatlonea. Seneua or<y> planua cot, quod Splritue. aqua, ot eangule,. quae terico-ra paaelonia Chrlatl toetificatft eunt do Inoo, Splrlt«8 quiden eun cloxando expl¬ravit, aqua voro ot «angule, quia fluxe-runt de latore ojuo, haoo tria portlnoet ad «»x>nendos xuia» euietantlaa hunarju: in Ohritto; ot 813Hlter Pat*i\ YefUit, *t Spiritu* ear.ctue pertinent ad unan nuV stantlan, non quiden coupdaitoj, quia dl-vina eat sed sunne unaS et elt^llcen. Sl voro loquatur itl J6ar-uee do onem-nento b«tlenl, eenaue *rlt quod Splrl-eongula sunt ,umx ln ra-tiono eacrane-itl, quin r.on dicunt allex naturas ln qua unua eint; at vero Pator, Terbua at Spiritus aanctue* eunt etlen u-nun. non qaldon in rationo eacraucr.tl, quod ibi locua non habet, eed ln ratione dlvlnitatie.

XI. M prlaan conflraatlonec reepon-detur, omila illa loca quae unun Dean afflraant, ron oeno contra nos, quia tres ?eraonae non eunt tree dll, eed unio De¬u». Di eo erj,o quod ume Deue affirae-tur, aon tollitur dletlnctio Pornonaiun. sol Illae ^ernonae pluree deoe ese» ne--atur. Loca autea quae Doin oolun oeee afflrnant, non eet per excluelonen Perw-narun, quae eunt idom»et eoluo Deuo. eoi ollo ron doorun, o<u por axcluelonon ex¬traneae naturae, et eorua quae illaa ba-bent. piando aut».i dicitur Pator noaero ln Silio, eeoc in Silio, videri vleo *1-lio, et e contra, non Inde probatur unl-tae personae ln Dao. eed eoluo naturae; quin potius oaeo vel oar.ere ln Plllo aut PUlua ln Patre, non dloltur congruo de eadon Persona, eod do distincta: r.a-“ onla dicitur nanere in eelpeo, oeee ln aa lpeo, otc ut bene notat 8. Thoriae oolvona hoc arguner.tua Satelllanorun XV contra ieat. C. XX. dd ld voro quod ad-daut Tranejrlvaal. fadllle eet reeuonelo:

a.soccunt enix Apostoli Chrlstnn ab a«tsr-nt dlelt Augustinos ltb.XII contra Knrl-

no ln Sereona, llcs ln tenocre foetus sit homo, ut Ponius ad Esbr. XXIX i J«wi Cirie y»t lpfC et.

___ «t iots. x : la arlMlata «Pflt Vor-ban. >iae jsxten ante oarr.om gooBorit, manifeste dicunt : Car^g scr atfl» e'.mt. Joor.. I : Sapla m .Ufav.k et..ln. i-'o create »-nt..X-.iL e.'- ar^la L&S.stl cor stant, ad Coloee. I ! Per quen fecit

'fi *1

et onera nano.n

llqus : feeaonynie

i .'«Ulter facit.

vero dixit Petrmo nunc . e-ma fac tua fulc de OonlrMis, 'et Christus a Doo, dlclsus factus ooAe Sonlaui ut :*>-ninon : nax etiam ln lasano natura acce¬pit apxoa eucor onne.:, quod ln hoc macu¬lo. ot' ln futuro nominatur, ut dicit Pau¬lus. Eoo aut an 'non fuit *b' aeterno, quia ab aetsrho fuit Bonlnuc tanquan Seue. Id auc naturaliter, postea ut fio» fuit Do¬minus beneficio Det. Sallquos auctori to-tee sanra adductas contra ferlotl dlvlnl-tateu. Ibi oslrlme.

XXI. Ad secundan conflruatlonex roe-pondetur. quod beatius, sst dare, quos accio ere, quar.do Id quod datur non pot tantun, nec Idan quod ipeeitot dans, quan¬do aut en ld quod accipitur sat unus, et Idea cos lpasaet dante, non est olnus bo¬atus accipere, quan dare, quia non ulnae acoVoltur ln 00 cui datur, quas ait ln «l qui dnt : ldonfiflent enin lh 'sua na¬tura lpsan totam st lntesran substantias dantis. Undo 31n solus nitlxur in 00 qiod naturaliter, et necessario Deus d»t Plllo eoon gsnoratlonca, sod ln to poti¬ut, -quia;ista donatio totus quod ao tonet ax narte eubot«ntlao dantis, conoinieat, S ele Illo qui occinit non sanet difctln-ctuo a da.te. nlsl I11 oppositione relati-ortla, quae ost Inter dant an et aoeiplon-tas, Inter procedent ea ot produconteo. ln aibetantla sutas ot iorfootlono nor. oanot distinctus, sed Idea. Itaque quando da-tur aliquid per ltentltatott cun danto, non est boatlus daro qu«u aocl.era : sl-qildon :<*r.er.t Iden ln porfoctlono, quando rnitun distinctam ost Id qUod datur ab 00 qul dat. boatlus ast dara quax acolpOTc; qula tuno accipiens est ln aliqua Poton-_ tlftlltate ot indigentia roopocta dantis, Ubi antoa nulla ast Indigentia acelplen-tls, aon est beatius dare quan accipere,

alr-ui. c. :oav.

aXI. Ad ea quos sophistles objician¬tur. facilis sst responsio. Prlna enla coneeqaentla pseeat a non distributo ad die tribu tan ex nfflrontlv» Inferendo n*-gatlvan. ut sl dicas : fe! est fraoa*-tlcus sst tdki hono : ergo qui 90n est grorrratteu». non est verua i»so : Piu¬lus est filius vsrl honlnlo; orgo qui non hobst Peulun f1llun, non sst v*rot bone. Secunda consequentia peccat eo- t dsn modo a non distributo ad distributum, ab affirmativa ad negatlvon. Stat eolm bsne quod Christus sit nedlator veri Del, qui sst Pater, st taxer, quod alius olt verua 3ecs. ergo quos non elt mediator, ut Splrltuc eri.ctie. Sed raritas ost, quod Aristus ut homo est nodjator res¬pectu tutius Trinitatis slcit a tota Trinitate niesus ost feriatus ut hone. et incarnatio a tota Trinitate facta ast, ut lpsl Trinitati flaret satisfactio, et ab ipsa crati an Christus aeroatur pro nobis. %iod anten orationes dlrl<*/iO»r ad Patra:, dlclma ld esso quia la Pa¬tro, ut ln prlua Persona tota Trinitas Intenditur;* et taxee ne aliae Personae aaneant exclusae, lnoluduntur Orationes, dicendo l Qui te cum vivit et re,-nat ln unitate Spiritus sentis/ Xeadacla Tjjui-r/lv axonis aon debemus curare : non J,ai-onon dixisse quod Jom flilt bono puiue. constat ex S. Xgnatlo epistola ad Phllse-dolphlensos; ex Ironaco llb, XXI, c*>. XX, et llb. X. cap. XXV ot XX7I : 0x Tertulliano libro da came Christi, et libro da nraeocrlptlonlbus haoretlconia. cap. XLTin ; et JugastIno libro de hao-roeibue, 'haeresi X, et aliis. P&)

XXV. CltlJX), arguitur auctoritatibus contra divinitates Spiritus sancti. Eae significatur Spiritus sanctus esse fso-tus, et creatura, ut cun dicitur naos. XT : firxans tonitru, et creans sol-ritus i Joells II 1 Sffundan do Snlrltu quao iffuslo con fit nisi ver pro-cooslones od extra; ot Joan..ls I : Onala per jceun facta sunt, ubi lp onnla nihil excipit, etlan Qplrltun sacctun. Itea elfnlflcatur osso nlnor Deo, tux quia di-cita® postulare iro nobis Eos. 7X1 : X--sg.frj.rUue ustulat.pm nobU 'crl tl^s inenarrabilibus. Dioltur atloc altt1 9 Ee0i alsslo autes eervomm st nlnistre-^ eel(,ula por l^erian sit tantis fit.

Joan. X7 : Snlrltui veritati». ou«° om aUtnn vobi* a Patro. Donlque, cohfirnatur quia eolun fillue procedit la Soo per natureo; orgo Splrltue sanctus norf per noJuu naturae procedit, »«d liboro nrbltrio, et arte. Hoc aut-a orooriaa eet creaturae.

Soopondstur ln illo loco Aioe, non suui pro Solritu ear.cto eedpro mato, oul otiao obtritos appellatur, ut Indi XV . nW|i a-irltu» tum. at onarult o- ;a ,iare : at PaalD. CP:Plilt. ot stetit «ulrltu» nro -UM : ot ?»al. GU,YI1I : Silrltus ar.-.-i' quae feriant verba» alae, fcpoeltlo oat Soronvni. Theodoreti. Ifaoertl super illuc lgcun, et 3aailll llb. III contra fcnorfdia.• In Illo' looo Jaolls, si effusio anirltas suafctur oro gratla et charitate,. quin ln. nObie per %>lritun aanctun diffUndlJur, allqUld cre«tun eet; ei oro lnea Persona 9>lrlius salicti offusio Illa est Idea quod Jsia>10. quae eet processio Interna'personae'cnia connotatloao novi effectus na extra,' in quo dialspatar Illa nlseloi-et ele convenit Peroor.lo dlvinls^procodantibis ut stox dlcecce. locue Joannle non urget, quia loquitur de cnal factlblli, non de oncl ente.vfllaa etiam Ipse Pator esset factu» et creatUs> id-Id quod objicitur de Inferior Itate Spiritu» sancti dlclnae lillun non postularo fornalltef, 'sed ceue «litor, quia facit noe po stilaro. %iaa expoeitlo traditur ab Au*jietlno llb. I contra MaxlaAnua aon longe a orinclplo : r 4iia.dpaa fio quo dixit J»>o#tolao cl*nauten : Abba Pater, in' alio loco dixit: In qao clanenus Abba'Pater, Ita qtlod oxpoeult qald sit clemantea, dicendo ln quo danaois, quia eclllloet faolt aos clsstave. ' ^iod voro dicitur Spiritu* «anctus misais, sicut et Jlllus, la neutro loquitur do aiselone facta ex lnj>erio. eed alecio at processio oi» aliqua nanlfeetatloue et elgno visibili facto ln teSpors. r ralla autec nlaelo nor. obstet divinitati Persoaae nlosao, quia non nlttltur ubi antaa aon erat, s»i ut sanlfeetetur ubi anto non nanlfestatbatur ln aliquo novo effootu. :ran quod Splrltue non nittatur. ubi antea non orat, patot ex Illo Pealno, exems: ; Qao Ibo a~ Solritu t-.io ? 3t Villus nlosus est ln nundun, ubi antea ivrnt, Jona. I : ja gral. St .TO&Iai

XV. id oonflrnatloacn rcopondofir, quod «rocodere per noduli naturae dicit fluo, scilicet procedar# necessario. «ou naturaliter, ot procedor* per acnua lnaglnle. et elnlUtudlaie «1 principii, Ctninquo aliul Invenitur In proeoetloao Verbi dlTlni j at idoo oot Jillue. ut infra dioetur. Io proceaelons antea %>1ritus eanctl'Invenitur primin, eclllcet processio naturali et neceeearlo nodo, »ed non aacucdun, quia procedit per nodua lmulsus, non Inartate. "oc tasten osnls processio voluntatis sst libera.'* aut per artet, sed etla= naturalia. Ot nococsarla dari potest. quando eat ?«r ewre» objecti quod eet .urna boent,ut 1" *»-« fruitione divinas. (*•!>)

032 WW»A» DHCUI 2AITOAE iCWIKJCA-CAMO PSRStffiiaJM AD IOTU.

171. Inter dlfflcultatos quae olrca toc nvetbrlun oriuntur (pluree proponit S. Tborae IV contra gant. e. X ot oolvlt capite XIT.J.una ost. quia hoc «re¬terlun quod propter surcan eolnentlee et perfectlonao E» tribuitur, videtur potius posuit ealneCtlae eumae dlvlnllatis repugnare.(Uac lr. prinis proccaelonee ad Intra ol verae ot renles eat. allquan distinctionem ln lpea «obetautla debent ponere, "ac rolationoe Ipaas ln so ipso in quo distinguuntur Inter ee, adhuc aliquid roAle sunt, alias realiter non distinguerentur. Illud ergo reale in quo distinguuntur non sst aliquod reale accidens : bsc enin ln Pro aon dntur : eet ergo realle Mbetantla. %ioa>do ergo ovadrn volaJus, quod non detur distinctio ln eubetantla. sed in relati¬one, ol Ipsa relatio et1» ut dletlr©jltur realltor ab alia, ot ln eo ln quo distinguitur, eubetantla eet? Ad haec processlonea lntne ln Eoo idoo eunt roalee, fila vereanluf- Inter extrena re»litor distincta i ld enln cot de essontlall ratione proceeelonls realle. et lata oxtrnca non sunt realltor dlstlncta ln substantia, et natura, eed eolua la relatione, tt nirsu* relatlonee ld». o eunt realiter distinctae, quia f\indantur ln preceselonlbue reallbie : erco connlttltur oirculut aut potltm- prlnclpiun.

XVII. Conflrnatur, quia licet natura Intellectualis er eua foecundltato. et alundactla sit -ro&ictlva Verbi, tncen

oaahdo nntura Intellectualis eet actus j*aros, et ln ultlno totius «otunlltAtis nor eelpean «et •loelon egressa, et Verhin at ternlnue lntelllsondi : ergo tu-11 naturae repugnat productio, et rrooes-lo Vorbl, eu* per edlcea* ln vl et rfttl-oae actue puri «lt lpaux Verhin, et epe-oles oxpreeea. et Ita elaat honlnl qui fornavit verbu» non convenit per ooftte»-olatlonen ai^>11u# nroducere, eed ln ver¬bo producto contaaolarl, Ita divinae na¬turae non oonvoult producere Terban. eed ln eolpea conteaplarl. $iod ol ox nbun-dantla et foecundltete producit Illud, non apparet ratio, cur etlan lpea Pereo-na Virbi. ot 8plrltuc saactl non producent ex oaden foecundltete Illud Torbun ot llltd aliud usque 'In lnflnltui-f "%iod u-tlrfio lnoonvoQlooe oet.

XVIII. Confirnatur aec.indo, quia re¬pugnat lntelllgere proooselonm Hou p¥o-dnctionen non habendo eoea ab alio,* et repugnat lntelllgere eeee dlviai» quin elt a ee . %ionodo ergo potest Intellfc-£i quod Porsona sit divina, ot ait ab a-llo cun conainlcatlone ipelue esee divi¬ni? at praceortln, quia Yerhxn ot Spi-rltue eanctue identice eunt lpea eeeeotl-a Dol. et necessario, piando ergo Intol-llginao natura* eeu eeecntlau ln Patre, Jan ibi ldentlflofttur Villus «t Spiritus sonctue. Xon orgo est lntelllglblle quod acclnlant Illud eeee dlvlnun per cominl-eatlonon ot prodnctlonea, cun habeant 11-lud per eunnsa ldeotltaten cun essentia, Anilitor productio potit quod ld quod procudit elt dependens a prodocente, sit oostcrlus Illo, elt transiens do actu orlro ad secundun, *oj de nor. ad ea-so, quia id quod oet ene necesaarluo, ot ir.dopandene et a eo, tale eet quod otnrl alio clrcunecrlpto hidiet eeee; quod m-ton eeee procedens et producton ah alio, non habet eeee eocluso dio prodocento : ergo rcipugnat ln ente necessario sau di¬vino lntelllgere productlonon e: proces-olonen. : . s•

... •'

III. aespondotur negando q-aod (U6) procecelones nonani ln dltinlo dlvcreita-to» ln eubetantla, eoi solun ln roepectu et relatione prout oppoelta llcot ipeao relationes oppositae, ot distinctae rela-tive, habeant eamier eee~atla» wbstantl-«litor. *t ad laetentlas, quod etlon 11-lae rolatlonee, ut oppoeitne, ct distine-ta« inter se, eunt eubetantla, distinguo;- sunt substantia ldentlce. et realitor ln ss. transoAt; oxpllclte et fornailtar sub conceptu reepectlTO, nego ; «ub hoc enln conceptu non «pileent substor. ttl«a. esi ordlnen et respectu» ut ad alterna; «ibetentla outeo dicitur ad as. Undo. -ls$>llcat quod roltlo, quae eet eubstantl-a dletlrq.ualur a aio correi at Ito «<to a relatione eul opponitur ln ratione eu be¬tar, tl ac, eed lr, lpeo ad eub forxolIta¬te et exercitio ad : na* distinguitur eo¬ius ut ad alterno. Ito ratione autou aub stantlae non «ollo»tur nlel ratio ad ee : repugnat ergo l(P substantia dletln-gul vel opponi, llcot otlau ut dlstingul-tur et opponitur; ln re st ldontlce oub-stentla ait. Itaque illa eubetantla dl-vina, quia Infinita ot llUnltata eet. ln ee «lapio* oxletene entltntlvo, nentor aoqulvalot pluri hia. el ele oon-tlnot etian relativus geme, ct non so¬lo* substantiale : et unica substantia pluri hia relationi lue ooeo pruebot, sae-que conedltulV ia essentia st natura su-«, Ita quod ld quod plureo ontltatee ao-clder.tales, et plura ln? faciunt ln rola-tlonlhis crootlo. unica aubetantla ela-plex propter lnflnltaten euan facit ln relatlonibue, queo sunt ln Dro. it quia do ratione realle relationis est quod - sit ad altero», et ron ad se, secesso est quod Ille unica substantia pluralita-taa rolatlonu» sui ratione ad realle con-tineat, relinquenc quod Inter ae oxerce-ant oppOsltlonon correlatlvan ln lpea ra-tlone ad : totu» hoc enlo coiqilootltur substantia Infinita, quae hoc lpeo quod praebet eoae relationibus, oaequo contl-net, oportet quod ln eubetantla Illa sint imn, aula oadon et elnpllcisaln exletens coelecti tur ln eua Infinita eo aantla pluros relatlonoo, ot quod ln ra¬tione ad, ln qua opponuntur, dletinctao aanoant) nec t«non Illud ad est fictu* aut eeparatun a aubetantla ot accidunto, sed oet ad reels raallter opposita» al-tori, et roallter dlotlr.ctun ab ce, ot roalltatoe lllao non sunt accidentia, eed eubetantla lpea. eed non uluree eubetan» tlae,- llcot nlurca rclatlonas, <ralo at piuriflcetur realltae relatlonun, euffIT cU plurlflcarl onpoeitlonoe ot lpoa» axorcltlu» ad quod ln ro est substantia, Mn laller. i-ga r44tlo substantiae niltl-plicator, quia haec non oet ad altoroa; 0t cun olt Infinita ot non llaitota et diversa contineat, otiar, subetantian ot eeei; alterius rolatlonls; ideo utrlusque

relationi© eadem eat substantia, licet realitas respectuum et ad ait multiplex, quia oppoBiiionee illae dantur in re. Ut autem aubatantia dividatur, non eufficit dividere et multipdioare relationes, quae sunt ipaa aubBtantia in ratione ad, aeu prout ad alterum, aed etiam in ordine ad se, quia aubatantia ad ae dicitur, licet propter suam infinitatem substantia illa etiam relatio ait, nec tamen divisibilia, ut aubatantia, aed distinguibilis, ut relatio aecundum rationem ad. De quo videatur S. Thomaa IV contra gent. cap. XIV, eolutione ad VI, VII et VIII, ubi hoc late explicat.

'/

XX. M id quod additur de circulo et petitione principii in prooeaalOnibua et relationibus respondetur, quod processionea divinae sunt inter extrema realiter ' diatincta, non quae ante ipsas processionea distincta flunt, aed quae ipsis proceasionibu8 distincta redduntur, ITee oommititur circulus distinguendo processiones o'o relationes, et relationea ob processionea : (47) quia proceditur in diverso genere causae, et? #ic cessat vitium circuli : causae enim ad invicem sunt causae; ot demonstratio quae regreditur a conclusione ad principia cognoscenda conclusionem per diversum medium, -non demonstrat idem per idem, et sic non fit circulus vitiosus ut ostendimus in logica,, quaest. XXV, art. III. In praesenti relationes intra Deum «unt'realiter distinctae; quia sunt oppositas inter se relative : sunt sutam oppositae quia fundatae iu^rocessione et origine, ubi insaediata causa distinctionis eat oppositio, et ipsa ratio relationis realis, quae est ad alterum, et non ad se; remota vero est ipsa processio, seu origo, illamqUe habet pro ftmdamento. Ou» Vero e oontra dicitur, quod origo et processio ideo realis est, quia est inter extvema distincta, tunc non aesignatur causa totalie,.neque oausa quae sit fundamentum, sed-.qua? sit conditio requisita ut processio-realis sit. . Oausa enim realie procossiohis eat» quia fit per reales actus,, et rflale principium t requirit autem tamquam oonditlonam quod extrema sint realiter distincta. Unde non proceditur in eodem -genere causae nque secundum causam adaequatam ab uno ad aliud, et ita non commititur circulus vitiosus.

X3CI. Ad primam confirmationem, quod verilura «eu species expressa duo facit in nobi«. Prinum eat, reddere objectum intelleotufl per modum termini aicut »peciea inpreesa reddit illud intelligibile per modum principii : aecundum eat, reddere objectum dictum et locutum, eeu loqui et manifeatatia illud intra ae. It quando objectum non eat in ae tantae immaterialitatis, et apiritualitatis, ut ait suum esae intelligibile et intelleotum, indiget ptius formari in «pede expressa, et in Illa dioi aeu manifestari (tlla enim formatio, manifestatio et dictio eat) ut ecx hoc reddatur intellectam In ftctu, et sic propter indigentiam obJecti, et intellectus formatur verbum, 'et hoc eat dicere imperfectum, quando apliquia idee dicit ,ut inteliigat, quia «opponitur nondum intelligere. fled tamen dictio seu locutio' de se non solum fit propter istam indigentiam, aed ©tiam post plenam intelligentiom iterum fieri potest locutio non ad Intelligendum vel melius percipiendum, eed ad manifestandum et communicandum id quod intelligit : naturaliter enim intellectus est communicativus et mdnifestativue, quia lux est. Unde ! fla abundantia' cordis os loquitur, ut Dominus dicit, et Psal, XLIX, de divino Verbo dicitur i Xructavit cor meum verbum ••aiiln. sicut eructat os quando nimis plenum s«t oorpus, ita mens ex plenitudine summa loauitur in Deo,'non ex indigentia» aliqua, oie ergo dicimus, fuod divina natura, ex eo quod est actus purus, dn ipso intelllgbili ease nem producit Verbum ut intelligat, nec ex indigentia aliqua, sed ex plenitudine intelligentiae; et alo Pater non, e«t sapiens sapientia genita, ut docet Augustinus in Vtl de Trinltate, oap. I. Negaraxs tqpen quod non conveniat naturae intellectuali sic perreotae, et in actu puro producere verbum, at loqui ea abundantia et plenitudine Intelligeadi : si enim de se intellectualis natura oommunioativa est, et manifestativa eorum quae Intelllgit, et tamto magis quanto magis intelllgit : sio enim melius manifestat, sicut lux quae de «e manifestatiVa est, quanto est plehior, et' perfeotior; quomodo illa intellectualitas, quae est summa in intelligendo, non erit maxime communicativa et sumifestativa, etiam intra se, et consequenter potest dicere et habore Verbum. Unde dicitur Isai. LX7I: Mumouid (4|>|) eeo qui alios -parere facio, luse non -par»

ripa. Alci* TWrao t M em oul r*v>-
n «tortile oro.
Hon er#» Intel-
artu * prus, ropa-
Cnat productio Torti, non ad foroandan objoetan ln eaas Intellectuali, ot lana-tori ali. eod ad aanlfoetandon ot loquor»-diin, ot expriaeadun ld qaod lntelllgit! nae «ala qui foraavlt Vorbun, ot ln lpaa fomato conteoDlatur, ceaaat tbl, aed 1-tenin ex oorfocta lntolllgontla ot oon-ta*£ilatlono potoot loqui, ot nnnlfeataro Verbo ld quod lntelllgit. quia lntollao-tuo r.oatcr do ao aarper aenlfeotntlvuo oot ot locutlme. It alo optice ". Shonae dl»dt ln hoc articulo prluo, quod qulcun-quo lntolllglt. ex oo quod lntolllglt. a-llquid nrocodlt Intra lpsua, quaal dicat, q«od ax hoc #iod oat naturoo lntolloctl-rao, dotat eeea uroduotlvua 7ortl. alvo ex Indigentia ad forsar.du* objectu» ot roddmdun Intel lectu» ln aofcu. quando por aolpaun non eat ele ln actu lntollectun; alve ax abundantia ot porfoctlono. ouando «lun ordinatur locutio, ot -roductlo vartl od nanlfeetandus ot loquor.du», non ad formandae objectu* et intelllgendun.

EOI. ld 14 outen quod Inquiritur cur Verbu», et Splrltue eanotuc non pro-dueont aliud Vorbun, el qulden habent ea-ndes foecuadltantea, reapsndotur ld pro-venire ex Infinita porfoctlono letorun Porooaarun, et ex lpao wdo notlonali queaeeeet Infinita, quia non ganoraret totur habout, non ox de fastu vlrtutln, et por-fectlonle, ut docet S. Thoua* Infra qua-eat. XLI, art. VI . Sr perfectione quldo» latarun Personam», quia el filius habe-ret alluo flllua, et Splrltue aanctua el-Blltor vol eeaent una filiatio, vel dia-tlr.ctao, ot dl7oraae. Sl diversae, una ron haberet id quod alia; et ale neutra oocat Infinita ln eua linea, ot ln nuo 6«nere filiatio. Vado curreret hio eadea ratio propter qua» non rnltlplicosuo in Deo >luree «pplentlaa, plure* inneoalta-toa, plurea naturna, quia al aultlpllcan rentur, r.tHlra aaeet eunto, al qulden non niltlplloantar ox oppositione, alcut a»-do Poter ot Jlllue; duao enia flliatlonoa n»n oeeont Intor eo oppositae. Si non eunt flllatlonce, aed una; orgo ot unua flllua. _Sx lpao eutea nodo notio-nali ropugnat *lllo at Spiritui eanoto producero allua flllun aou Varbta, quia flllatio non potoot orodneero allan *111-ua. quia flllua at flllua non habot aliun flllu», noqua generat, aed. eat gonltua,

nlal etla» ait Pater. Dt ergo ^illue produceret allia flllua aon eolu» dobo-ret oaao filiae, eod etlon Pator, at eel-llcot ali an Jlllun haboat reopectu cujae eat Pator, quia «onerat lpaus. Isltur Peroona et notio Pllll ut puro oet PlU-ua. at nor. aliud qua» flllua. non fcone-rat. Sl antea dlcatar quod etlan eat Pator, ot aon habet nudas flllatlono», aad etlaa patorr.ltotee, Inciditur ln *-llud najuo lnoonvenlena ^ila Illa ?a-toraltae quan habet Pllluo ud gcnrnj^dan ollua flllni*. vol aat lpaaset patornl-tua prlnao Pornonae, a qua oat geni tue, vol dlveraa. Sl eadon non potoot coo-amicari ot oonranlro filio, quia op »-"IWr 1111 : generavit ooln lllun, ot corrolatlve oo habet ad 11 lu»; ot lta-^ d «•* "*doa potornitae, genoraoit eundo* flllua. non dlvaraux. aut lllun 1a*° 6«uorarlt porfeetloai-M, ot Infinito». quia allue restabat «1 generandae. 31 oat dlvore* patornl-tno a patomltato prlnao Poroonao, hoc inpoeelblle. tu» quia lata poternl-taa ot patorr.ltae prlaaa Poroonao non «at rolatlonoc oppoaltno. nec oorrela-tlvae : ergo neque dlveraa©. qila ubi non obviat ©ppooltlo, oxcla nant anu» in dlvlnla,(alcut aplratlo activa et pater-nltoa. (4Q) alcut aplratlo activo ot pa¬ternitae. quia non opponuntur, unua sunt; tua etlai» quia tunc prine oatornltae non eeeet Infinita, quia non ganoraret totur quod generabile eet ln Deo : relinqueret anis loca» alii paternitati, et olli fl¬lio generando, et 8lo non aaeet eunna et Infinita paternitas ln ratione patris,

XCXIX. dd aocuadaa eonflraatior.ou respondetur, quod hahora saso ab «lio eoxrainlcatus non repugnat el quod eet habere eaao a eo lnoraatun, quia per hae procoeelanea ooraarieatur illunot eeaa quod eat ln aio principio, non aliquod oxtra Dean; ot aio non conainlcatur all-quod eaae factu», sed llludnat dl'irun quod eat ln Deo j illud «itec con est faetun. eod a oe. et alc coxnunleatur oaoo « «o. " oe, 14 eat, nor. ooan-nleatu». sed a se, ld eat, nor, factu», *sd 11 Induet non faotux ojmr.r. Icatur P®*" prooeaalone» ad intra, non per craa-tionan ad oxtra.

M ld quod dicitur hae Porsenae ldar.-tlflcarl cu» eeeontla. et alc non per procoaotonea haboro aaao divinus, al ha-boat por ldentitateu. raopondotur hao

personas identificarl cum essentia, non quomodocumque, sed ut procddentee, et einui cum ipsa jprocessione, si quidem talem *ersonam esse procedentem est nota charaoteristica ipsius qua dignoscitur, et distinguitur ab alia non procedente, vel non sit, procedente, et sine qua processione non potest multiplicari in Leo roalie relatio, ut postea dicetur. Unde repugnat quod realtio Villi identificetur cum essentia, nisi ut procedens a Patre, Talis ergo communicatio, et processio non repugnant cum ideiit^ficatione, neo est inconvepiens filiatioinem esse identificar* tam cum essentia, quia ei non opponitur, at hanc essentiam cui identificatur har•bereper processionem, et communicationem, quia relatio procedentis est,' et sic identiflcatioAem habet it procedens. Uhde in illo tigno Ih' quo intelliginus' eOaentiaa in Patre, intelllgimie in illa essentia Identificatam Personam Pilil, et SpiHtus sancti* distinguo; ai in illo signo^ Intelligamus etiam filium,, et Spiritum sanctum procedantes, concedo; ei nendum intelllgasus procedentes,^nego, quia si non intelligimue procedente, necut Pilium, et Spiritum sanctum; Intelligimus*. Si autem jam in illo signo intelligimus Villum identificari ut procedentem, et non kbeolute « non ergo contrerlantur habere essentiam per ldentiflcationem, et consonioationea, si id quod idefitifleatur, ut proceAnes, et communicans 1dentifleatur, et non alio modo.

3QCIV, Quod vero diditur productum debere esse poiterius suo producente, dependene ab illo, et transiens'de aetu pfcimo ad secundum, dico hae conditionetreonvenire productioni imperfectae, et per quam accipitur distinctum et diversum sese a suo producente. Ubi Vero processio est ad habendam, et comnunidandum illudmst esse, quod est in suo principio a que procedit, et cum quo ip*e procedens Identificatur, non intedveniunt ibi conditiones istae. Bt sic non fit ibi transitus de actu primo ad actum secundam, sed est i&em actus secundus, «t actus purus, qui 1M commulcatur, sina dependentia'aut prioritate duratlonls vel naturae, quia eet idem esse in ipsa re procedente, st prlnciplo a quo prooedit. Ipsa autem relatio procedens cum non habeat esse diatinctum ab essentia, quia ei non opponibir, cum suo antea 00rrelativo cui opponitur, et a quo procedit habet, Unitatem, quia relativa sunt simul natura; ideo ex nulla parte fundatur prioritas in (50) istis processionibus, sed solum ordo 0-riginis cum totali sinultate, imo 1den¬tltate in essentia; simultate autem in relationibus ut correlativa sunt,

XXV. Secundo, potest ostendi repugnantia ex parte naturae divinae ad processiones Istas, et pluralitatem Personarum ex aliquibus conditionibus requisitis ad veram'processionem, et pluralitatem Personarum, repugnantibus autem'Leo, V.

quia generatio est imitatio et quaecumque productio mtaiiV qudedaa edt, mutabilitas autem repugnat naturae diviQae. Item non potest eadem numero natura communicari' q.'Patre altari supposito, neque illa reCipi,"seu p^ni in illo, quia pPinuia :'sj/fit per transfusionem' naturae' 1&' aliud' supposítum,1 desinet esse ln patte; 'ei per; exuberantiam aut extenel0nea in aliud;'ponimus divlsibllitate*, parte* et augmentum in essentia divina. Secundum aut'em repugnat ipsi supposito procedenti, quia sic esset In potenti* ad naturam quam reciperet, et dietingueretur ab illa, quia nihil recipit se. Item si plures Personae sunt umi Leus, ille unus Deus est ratione suae deitatis subsistens, cum fit perfectlsaima forma, non incompleta, vel inhaerens: forma autem subsistens intellectualis est persona; conveniunt ergo Pater et Xlllus non solum ln una natura, sed ln una persona erontque quatuor personae in Deo, quod est haereticum,

XXVI. Confirmatur, quia duobus correlatiris invenitur dependentia unius re¬lativi a suo correlativo, ut a termino; invenitur etiam diversitas praedicatorum, quae exigunt diversam eseezitiam : Pater enim est Deus ingenitus et generans, Vi-Ilus est Deus genitus et non generans, paternitas est ihddtanunicabilis, eesentia eommunicabilis: ergo Vilius et Pater non possunt esse unus Deus, nec essentia, et Persona una res. Xec enim possunt eaBe in Deo istae relationes, nisi sint *-llcjuid divinum et ipsa divina essentia, Divina autem essentia et communis patri et PUio : ergo si ipsa relatio est divina essentia, relatio erit oommunis, il¬cut essentia, aut si communis non est, et tamen ln eo ia quo non est communis, est rea aliqua, erit res, quae non est esstatia divina* Ut dato quod in ratione

relationis oppositae sint diversae rela¬tiones, et diversae res, tamen istae re¬lationes debent fundari in aliquo absolu¬to, et illud absolutum-vel est unum, vel diversum. Si diversum, dividetur essen¬tia divina; si unum non potest fundare plures et oppositas relationes, quia di¬versitas relationum ex fundamentis sumi¬tur.

Respondetur haec omnia argumenta sol¬vi a 35. $homa IV contr^ gent. c. XIV : ex ejus doctrina non est difficile ad il¬ia resoondere.

XXVII. Ad prinum ergo de -mutatione, dicimus generationem esse mutatiopem qu,ando procedit de potentia ad actum',.; q)i&e est goneratio imperfecta, et -oropt» inver. nlturin creaturis, fli autem-non trapa-. fertur in Deum, sed -semotis iKperf,ectionibus, et Bolum 'quantum ad fcationem processionis viventis a vivente in similitudinem naturae, sine ulla potentialitate, sed transeundo de actu Becundo ad actum secundum, quia est-Deus de Deo, et lumdn de lumine, sicut etiam sapientia, et Justitia ponuntur-in Deo, non per modum qualitatis et accidentis, sicut sunt in nobis, sed his Interfectionibus «emotis.

Ad secundam partem argumenti dicitur, quod Pater non communicat Villo partem naturae, quia divinitas non habet partes, sed;eet,simplicissima entitas, Bed totam suam naturam communicat. Nec tamen (51) desinit epse .in Patre, quia non communicatur 3*1116 ut. supposito, seu persqnae extraneae, sed quae est idem cum ipsa essentia divina.' St sic cum essdntla divina ab jsiam, infinitam emineritiam omnes re-rlatlones, et.Personas in se identificet eo modo quo in- se; sunt, scilicet ift procodentes, quia sine.processione distinctae esse .non pdssunt; communicatio.nature,. quam Pater dat ^ilio procellenti, non_,tollit a Patre' naturam quam communicat .ilio sed in' ipso manet. Illa autem natupa sic coraraunicata non recipitur in 3'iMo, quia non comparatur ad illum ut-<forma ad materiam, vel actus ad potentiam, sed ut. actus purus continens omnen*,perfectionem, quarum una est relatio H-la rqeli& ut opposita suo correlativo,. et procedens ab Illo, et identificata cum ipsa divina«nartura, non illam recipiens, quia si esset receptibilis, non esset actus purus.

Ad tertiam partem argumenti dicitur, quod essentia divina secundum se oglam est res. subjtistens, sed. non Persona, at egresse, docet. S. {Ehoinas ^V contra gent. c. XIV, in solutione quintae rationis, et nos infra dicemus. ^ia persona non est quodcumque subsisteris iri natura in¬tellectuali, sed subisistens incomniani-cabiliter respectu ulterioris termini..- Ratura autem divina communicatur ulteri¬ori termino/ scilicet Personis, b&i re¬lationibus, et. pro ista parte non est persona. 3Cs't auteto subsistens, quia ha¬bet esse per se, nec se habet per modum formae incompletae, ' inhaerentis, aut In¬formantis vel ab alio iri suo esse dependOntis. ®ed in Ba 0flt ptoum,. et perfec- esse, et per'se resistit, non per Personas, et hoc sufficit ut dicatur subsis^ena, «cilicot p6r se existens, licet non per modum personae incomminicabilis. ^t sic non sunt in Reo quatuor Personae,

Ad Qonfirmatiqoem respondetur, quod relatio in Bed/riqn est. dependens neque quantum ad esse,'quia suum esse est ipsa substantia Rei, notu adveniens illi; neque quantum ad exercitium respicien¬di et rationem ad, quia ad ut ad, s€«l realtio Ut respiciens, non habet esse a termino, quia potius il-li relative opponitur; nec causatur Ab eo, quia potius relativa: sunt simjul natura, non unum prius altero i ai autiem unum dependeret ab altero, esset-posterius illo in eo in quo dependet. Habet ergo relatio cum suo termino connexionem, et correspondentiam, non dependentiam, sicut'etiam es¬sentia Eabet connexionem cum suis propriis passionibus, non dependentiam'ab ipsis, quia ad dependentiam requiritur connexio cum potentialitate, et iu^erfectione habendi aliquid Ab- alio ut in¬digens illo quoad suum esse' et inferius.llln,

Ad pliam partem argumenti respondetur illam diversitatem praedicatorum non postulare diversam^essentiam, sed diversam relationem, quia., illa oppositio praedicatorum est re.lativa. Jt;sic Deus generans, et 35eus genitus- sunt ,idem DeAs es^sentialiter, non ldem.-personaliterr sci¬licet quantum ad id ^n. quo opponantur / relative generans et genitum, nonequaatum ad id quod sunt in natura. Bt eadem res, quae- est essentia, est-communicabilis quoad naturam, est incommunicabilis quoad relationem propter eminentiam ipdius divinae essentiae, quite cum sit in¬finita, in se unica existens omnia gene-

ra dontinet perfectionum geu rationum ei non repugnantium. Bt sic continet genus relativum, quod de ee dicit incommunicar-bilitatem suo correlativo, cui opponitur, IBrgo hoc ipso quod divina essentia admit-tit in se relationes, debet sub aliqua consideratione admittere in comminicabi-J.itatem, et (5?) sub «dia conmunicabili-tatem, sed hoc facit divina substantia unica exiatens, qdia propter suam, infini-tatem implet munera piurium, qUae apud no8 sunt. # ;

. Bt ad instafrtiam, 'quod si relatio, seu uersona est essentia, et essentia est communis,'perg6ha'erit confainle, Negatur consequenti^, quia mutatur quid in ad a-li4uid, ,rsdtici.tTWque ad defeotum appella-1^.0his. (Xim enim divlasa essentia, licet sliplex sit, propter suam tamen- eminenti-am aequivisdentef sit-ihilta, perinde est ad consequentias procedere* a* forftiditate rbiatiyi ad absolutum? Vel•el eohtTa,* ac ' si essent plura in *e formaliter- quia in consequentiis hohf attenditur realitaa, aed fbrmalitas/' Bgt• ergo illa unica res, quah est essentia divina, et communis sub consideratione essentiae, et non. communis p»>b: foryaljtate-persollae, licet unicum simplici ssijaum git natura, ..et persona in etjge rei..Jm '.quando diqitur quod J.lla relatio,,. et^ap in quanti^a non communis ep£ res aliqua, respondeo quod est re ip-sa.quac pst epsentia divina, non res ex-tra essehtiqm divinam; sed reg, illa, quae ost essentia divina, non est solum i*S6 communig,. seu communicabilis, '6od gti«un est res quae est incommunicabilia, 14'est, relatio* quia gua infinitate tbtua hrfd cbmpIe.Q^itur, et genus absOliituffl, eecun-flnm quas perfectione8 est- coimaiuis tribus ^orsonls, et gernw'rglativuin;l secuhdum qUod illamet res quke est'essentia,· non est communis, sed Opposi^fa^correlfctivo : id enim exigit 'fex suaessentlali·ratione ganus rolatlvum,- quod nebe&s&rib .'dsi «*d alterum sibi oppositum,'*h%'4»he distine-tum. Bt tamen omnes-illae relationes, sunt unum in esse et substantia,-quia 'unica substantia infinita eat .«uffiuieng dare esse pluribus relationibus; quas' in «ia ' eminentia continet. ' ' '

Bt ad id quod dicitur de fundamento respondetur, quod ill«te relationes habent' fundamentum absolutum quod est unum enti-tatlve, scilicet ipsa divina essentia se-cundum operationes intelligendl, et Volen-di, quae in re sunt, · sed amindrfter plura, ita quod ex foecunditata-jgua Arndare pos-sunt plures relationes secandum diversas procewsiones et origines. Quod in cre-aturis esse non potest, quia non potest una essentia esse infinita eminenter, et diversa iste, fundamenta pontinere.. E& tamen videmus quod uha/res materialiter una, diversas rel9.tion*8 fundat, ut ,eah dem quantitas rationem aequalis, relatl-onem similis ad aliam quantitatem ejjus^-dem speciei, relationem mensurae, mensurati ad ea quae per talem quantitar-tem mensurantur, vel eam mensurant.-

'

. NOp COiTTBFtHlA^WE PSINOIPIIS IXJMX- •* NIS lIA3UEALIS HDO• MTST-SEuUM.

. ,

• !

XXVIII. $£• tertio capite supra post¬to objicitur tKmttti hoc mysterium, quia ejus positiit destrtlit principia ipso lu-miae naturali' evidentia, quod stare non potest : Sic enim fides Soharbtur indu-cere aliquid 'repugnans i.Deus, enim' qui «st auctor naturae,^ et principia nataira-lia nobis indidit, hpn destruit illa per mysterium miae divinitatis. Positio au-tem hujus nysterii- ih rpimls destxult illud principium quod' duo•contradictori-a non possunt de .ea£ein re simul verifi-cari. In hoc autem mysterio verificao-tur, quia eadem prorsus res simplicitssi-imi admittit contradictoria praedicata, v. g. quod sit simul comjainicabilis et incommunicabilis res, qufce est essentia, sit principium ingenitum quod.est Pater, sit genitum quod est Pilfns. Nec suffi-cientor respondetur per eminentiam.infi-n^tam divinae essentiae, quia nulla (53) eminentia quantumcumque infinita, potest duo contradictoria verificare de eadem re a parte rei quia ex ipsis terminis repugnant duo contradictoria simii in quacumque natura; id .enim quod afflrma-tio ponit, negatio tollit. Nec sufficit de eadem re sub diversis formalitatibus, et considerationibus verificare duo con-tretdictoria, quia negatio quae cadit sub -aliquam rem'a piante, rei, non eub formali-tatem, et considerationem nostram cadit, sed, absolute; et sic tollit absolute quod affirmatio ponit,

.Secundum principium naturali lumine notum, quod destruit hoc mysterium, est illud : Quaecumque sunt eadem uni ter»-tio, sunt eadem inter se*! super quod to-ta ratio syllogisticae artis fundatur, et omnis firmitas illationis, et consa-

quentiae. B&c autem principium negator in hoc mysterio, quia tres Personae eant maua et idem in essentia divina : inter se autem differunt, et ntmm non sunt.

Tertium principium est : Per eamdem entitatea qua laiquid constituitur, diffet ab aliis. Hoc principium destruitur in hoc mysterio, quia paternitas constitUitur per essentiam .divinam, cum non habeat aliam realitatsm, et entitatem, quam divinam, et i$tra Deum sit, et differt realiter a filiatione,' nec tamen «iffert ab illa per essentiam divinam, quia in hac convenit cum Patre. Quid est ergo illa realitas in qua di^ert ab alia Persona, si no%eet divino essentia, seu divina entitas f Quia in hac conVeniunt, creata vero entitas esse non potest, quia intra Deum nihil creatum dari potest.

Qxartqm p^cipi\mb.lumine*potarftlino“ tum, estj quod ?'ITbi-e»t orjb .prooessionie, et originib unius ab'alio, pon potest esse simultas naturae, licet'-possit egse Bimultas in.duratiohe, et femrpqre. i enlm sunt simul natura, noh-e$t "major rartio cur iste procedat ab illo, quam e converso; in'.tempore autem possunt esse sinui, quia in productione instantanea potest esse sinum, causa, et effectus.. In hoc autem mysterio Dater et Filius sunt sinul, non' solum duratione, sed "etiam natura ; habent enim eamdem'naturam, .et tamen dicitur Filius procedere.a Patre,- Si ergo sunt simul natura, cur potius dlcemus Personam Patris producere Fersonam sili, quam e contra ? An quia Iste,'est Filius, et ille Pater ? Sed' de hoc est dlfficultas, cur potius iste sit Filius, quam Pater, cum utraque' Persona simul, et per identitatem sit eadem'qssentia, et ejusdem virtutis, et potentiae Et sic non est maijor ratio ex,'patfije ntfturae, et virtutis, cur unue prodiiqat, 'quam quod producatur.' Diversa autem relatio,' *In uno Patris, in altero Silii', non potest intelligi, nisi antecedenter ad relationem aliqua diversitas sit in una Persona, quae non sit in alia, ut possit illam diversam relationem fundare. Praeter irelationes autem nihil diversum invenitur in uno, quam in alio, quia, praeter relationes, quidquid restat est absoluta perfectio, et omne absolutum est unum et idem in omnibus Perxonis.

Et hinc nascitur quintum principium, quod destruitur ; ^lia nulla res producit suummet esse, aut per processionem illud oonmainicat, sed sir-produciti diversum es«e a ee producit. In hoc autem n^eterio Pater producit Jilium, et *ilius per procaesionem a Patre habet esse, et tamen illud esse quod habet non est esse productum, sed eet illudmet esae quod habet Pater, scilicet divinum, et Filius $icitur genitus, et tamen esse quod hahat non eet genitum, eed est ipsa divlppr dssenti». St realitas illa relationi» in ratione (54)relationis, et reepectaa-.dividitur., et multiplicatur, quia sujvfc tres res, non mitem multiplicantur veritates, bonitates, et Ipsum esse talium relationum. Qiomodo possunt haec stare alne manifesta reputantia ? *t quomodo potest intelligi quod realitates relationum in ratione rei, seu in ratione entis multiplicentur* quia sunt tres res, et non in ratione talis entiB, ecillcet substantiae, v«£ -accidentis, boni, et veri, ita qupd sint tres veritates aut bonitates? Si quidem multiplicato gradu superiori nuitiplicantur differentiaeinferiores, et proprietates gradus superioris, sicut sunt proprietates transoendentalea respeotu entis, ut Veium et bonum,

Sextum principium est, qttod ; fielatio non potest intelligi ante suum fundaaentum. Hac principium est lumine natulrarli notum, quia relatio a fundamento harbet esse : si ergo esset ante suum fundamentum, esset antequam esset. Hoc prlncipium destruitur in hoc mysterio. lfam paternitas est relatio fundata in generatione activa :. ergo non est talis relatio ante generationem. Jfc rursus relatio Patfis hraecedit generationem, quia Fersona. Patris constituitur per relatlvum, non p»r absolutum ; constituitur enim per illud per quod opponitur Filio l 11011 opponitur autem Filio nisi secundum relationem Patris : est ergo illa Persona PatriB ante generationem, et eic est relatio ante sutta fundamentum. Haec fere sunt principia, quae ex lumine natu**ae nota, difficultatem faciunt in hoc mysterio. Sfcc eorum tamensalutioiie , clarior apparebit defensio, quam theologia facit circa myBterlum i,ta sublime et elavatum.

XXIX. Ad primum respondetur illud prinoipium naturale quod duo oontradietoria non possunt verificari de eodem manere illaesum in hoc mysterio s quia ly de eodem intelligitur formalissime in quantum idem. Ifcmc autem ree illa quae est eesentia divina habens in se plurium rerum

seu generum perfectiones, licet una et eadem sit, non tamen est communicabilis, et incommunicabilis secundum idem : si enim secundum rationem.^naturae, et perfectionis absolutae esset communicabilis, et incommunioahilis, contradictio esset; sed quod sit communicabilis secundum rationem naturae! et incommunicabilis seeundum^ rationem nersonae, et relationis, nuliafcontradictio est. Et ita dicit D. Thomas infra qf X30CIX, a. I ad II quod ; * In quantum, epsentia, et Persona differunt in divinis secundum intelligentiae rationem, sequitdi\quocL aliquid possit affirmari dia uno, quod negari de altero.* Oontradictio ergo est affirmatio ,et negatio ejusdem de eodem'in quantum idem, seu secundum idem. ''tibi autem po8suat,.diversae formalitate6 considerari, qt,. .se.cundum rationem distingui, licet in w sint, unum Tjossunt contradictoria praedicata, ibi verificari; sicut in ea£em specie, gradus specificus seu differentialis, e.t gradus genericus in re sunt una enti.tas, et solum virtualiter- distinguuntur, actualiter aut.em per intellectum, et tamen de llla .entitate, .secundum genericam rationem, dicitur qllquid, quod non secundum gradum specificum, vel e contra, sicut homo, in quantum rationalis, discurrit, et intelligit, non ln quantum animal. Sic ergo eadem entitas essentiae divinae ut relativa non communicatur, ut absoluta communicatur, neque ibi est contrkdictio, ouia formalissime loquendo, non, sunt ejusdem de eodem, quia non secundum idem, vero idem possit dici de attribitis, absolutis, quod ratione hujus virtualis diatinctionis dicatur aliquid (55)&0 pno«et non de altero, dico quod in sensu, formali potest dici, non in sensu ldenttco, sicut dicimus quod Deus per intellectum.generat, non per voluntatem, per misericordiam non punit, sed per Justitiam. Identiqe tamen per utramque idem facit. . ' .

X3QC. Ad replicam primam contra hoc dicitur, quod nulla eminentia facere ,potest quod contradictoria veriflcentur,' si semper fiant sub eadem ratione, ita quod formaliter sint ejusdem de eodem. It ita si absolute, et in sensu etiam ldentico dicatur ros, quae est essentia, est communicabilis, res quae est essentia non est communicabilis, contradictoriae sunt, et haec secunda est falsa; quia negatio illa facit sonoum, quod nullo modo essentia . est communicabilis, quod» est falisum s aliquo enim modo, scilicet ut absoluta communicabilis est. Oaeterum eminentia illa divina hoc praestat, ut licet sit unica ree sinplieissima, virtualiter tac¬men sit multiplex, et pJmrinum generum, seu. perfectionum munus gerat. Et ita.., suV distinctis formalitatibus concipiendo rem illam, possit aliquid» affirpaTi, et negari sine contradictione/-quod;noh esset, · si illa entitas talem emineiitiam et virtualiter multiplicitatem non hateret, quia sic non sunt ejusdem, de eodom formaliter.

Ad>aliam vero replicam dicitur, quod illae formalit&tes sub quibus fit affirmatio et negatio, etiam In Ipsa re inveniuntur, licet noh actualiter distinctae in re, sed virtualiter, et intellectu actualiter. SOd tamen negatio quae fer¬tur in rem,- hdh est necesse quod feratur secundum Clanem rationem repertam in ta<-li re, Sed aliquando potest ferri J,n totam rem absolute;' et negando totum sub omni respectu/ aliquando sub respectu allcujtts formalitatis tantum, et non al¬terius, et sub praecisione, quia cum affirmatio, et negatio formentur in intel— lectu, ubi illa formalitatea distinguntur formaliter, quae. In re Aiint unum, potest sub diversa praecisione et appellatione moderari istam negationem, et in re correspondere illi, non tota res absolute, sed illa res, prout exercetunam formalitatem, et munus, non ut eacercet aliud, licet res uiia sit entitative, quae omnia illa munera, efcercet.. Unde potest ferri in ipsam rem- negatip,• iibn tarmen absolute, sed sub aliqua conpideratione et respectu, prout fundant, virtuarlem distinctionem unius rationis ab alia, It sic non sunt affirmatio, et negatio ejusdem de eodem formaliter, et secundum idem, licet in re entitative totum sit idem, sed virtualiter, et fhndamentaliter multiplex propter eminentiam, et non sub omni ratione, quae est in re, fertur negatio,

300CI. Ad secundum respondetur ex 3. Thoma infra q. 3KVIII art. III ad I, quod illud principium : Quaecumque sunt eadem uni tertio, eto. intelligitur a philosopho III physlo. textu XXI de his, quae sunt eadem uni tertio,' re, et ratlone, non autem de his quae differunt rartione. Idem principium explicat aliter s., doctor ln I, distinet. XXXIXI, q. I, art. I ad II, qnod inteliigitur : Ea quae

eunt eadem uni tertio, eunt idem inter se, eo modo, quo sunt eadep illi tertio, et non aliter, nec alio modo. Et sic tres Personae sunt idem uni tertio, scilicet substantiae divinae, in ratione absoluti, et inter se etiam sunt unum in eadem rartione 'absoluta et 'substantiali, non tamen sunt inter .se unum relative, quia nec in illo tertio sunt unum relative, sed 8olvun absolute. Salvat ergo mysterium hoc illud principium naturale quod : Quae' sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, videlicet eo modo, quo sunt eadem uni tertio; alio autem modo (56) non est necesse quod' sint eadem inter se, sed eo solum, quo in illo‘tertia unum sunt.- !

' Alii eaepllcant^flilflid principium sic: Quae aunt eadem uni-'tertto, mint 'aadom inter "se, si sint eadem'uni tertio !adae^ quate', st simpliciter,/;non vero al vlnt eadem uni tertio inadaequate. Relationes autem divinae inadaequate-se habent respectu essenti*er..quii* quaelibet Illarum ita afficit? essentiam, quod alteri looum relinquit;..et sic omnes tres Personae adaequant illam, •non una tantum. Quae erplicatio fero coiircidib cum priori explicatione D. ®homae. • « v '

Alii dioutn · illud principium sio esse intelUgendum, 'quod ^uae sunt eadem uni tertio, 'sunt eadem inter se,"nisi obstet aliqua oppositio inter illi extrema, ut sint uxxum inter se magis, quam- lia u~nitas, qua eunt idem, in uno tertidX. Denique p. Suarez lib. IV de Trinitate, · i--eap. III negat illud principium essS.verum, nisi in rebus creatis propter suam limitationem, falsum tamen si extendatur ad divina, propter suam infinitatem, in qua locum habet et perfectio' absoluta, in qua omnia sunt unum, et; relativa inter quae est oppositio. Qiod etiam docet p; Vasquez II tomo, in prini, parte, dlsp. CKStll, o. II, et alii, qui docet illud principium tenere solum, ubi est limitata virtus, non ubi est emineiitia infinita complectens genus absolutum pum summa unitate, et relativum cum oppositione correlativa. Rx quibus omnibus constat quomodo illud naturale pridcipfum in hoc mystorio non destruatur, sed maneat illaesum, intelligendo illud in sua veritate, et legitimo sensu.

4

JUOCIL..: Solum advertendum est, quod in illa prima, explicatione D. Thomae, quando dicit e» philoeppho quojd.ea quae ' eunt idem uni tertio, eunt idem inter ee, ei eint idem re, et ratione, videtur pati instantiam, tum qUla alias eyllogismi eolum possent fieri syllogismi in terminie synonymis, et in his, quae sunt unum, taliter quod nec re, nec ratione diffexunt, quod est contra communem usum syllogizandi : fiunt enim syllogismi 4'tiam in terminis, qui ratione distinguuntur, ut si dicas : " ' 'JL

Omnis homo est animal *j.
Omne animal est sensibile,
Urgo omnis homo est sensibilis,

Et tamen ly homo et ly animal ratiohe differunt ; ergo non est nedesse ut aliqua sint idem inter sVqUdd sint idem n uno tertio, re et ratione;. tum etiam quia attributa' divina differtinfrdtione, ab essentia, -et' Inter'se, et tamen sunt Hem in essentiVfct inter'se : non ergo requiritur, ut"Sfrfl'idetf inter se' quod re, et ratione bi'nt idem in tfno tertio, Et ipse D. Thomfce-iri n contra gentil. cap. IX, colligit quod potentia et actio in Deo sunt idem, quia :• Quae sunt ea~dem uni tertio, sunt icfem inter se, • et tamen ratione differunt ab essentia, et- non sunt idem cum illa," re, et ratione. * '•

Respondetur concedendo omnes istae instantias, sed dicimus non esse oontra D. Thomam, quia quando dicit cfuod quaecumque uni, et eidem sunt eadem, srbi invicem sunt eadem in his quAe sunt idem re, et ratione, ly re, et ratione non -est construendum cum ly sunt, sfcd cum illo tertio in quo sunt idem; ita quod quando illud tertium est unum et idem secundum rem, et secundum rationem, id est, secundum formalitatem, non. autem ost virtualiter multiplex, tunc ex identitate cum tali tertio, sequitur identitae eorum inter se : si aut.em identificentur cum aliquo habent diversas foraalitates, et rationes, seu respectus, unum identificatur sub uno respectu et formalitate, aliud sub (57) alia, non aequitur ex tali identificatione cum illo tertio,, identitas eorum inter se; quin potius ex hoc'contingunt plures paralo— gigni, defectus variationis appella¬tionis, quia ex identitate sub aliquo respectu, et non simpliciter, et aosolute infertur identitas inter se simpliciter, sicut non valet : Similitudo est idem cum qualitate : qualitas est intsnfla ; ergo similitudo est intensa : . Actio, et passio, sunV,fdem cum motu : actio

crucifigentium Ghrietum fuit pessima : '
ergo passio Christi fuit pessima. St similiter non valet : Pater et illius sunt idem in essentia; ergo idem inter se, quia essentia est virtualiter multi-' plex, et suh ratione absqluta sunt idem,5 suh respectiva-opponuntur : et sic si relationea/sttnt idem cum ahsoluta essantia, sunt idem inter se secundum ontitatent absolutam, in qua non differunt intar so, non secundum respectivam correlationem. Oportet ergo quod ea quae sunt eadem'uni tertio, identificentur cum 00 sinpliciter, et suh eadem ratione, non sahdiverBfs, ut identificentur inter •se; non autem est necesae quod ita Identificentur; quod nec per intellectum differant, -et sint omniqp Bynonyma : hoc enim faec somniavit D. IThomas, neo roquiri ad verificationem illius principii constat ex instantiis allatis. Exempium sutem quod adducit D. Thomas de his quae sunt eadem uni tertio, re, et ratione, sicut tunica, et indumentum, quod fuit exemplum allatum a philosopho non est addnotum ad hoc ut solum ea quae sunt idem ratione, sicut duo synonyma, quae solum ratione ratiocinante distinguuntur, sunt idem inter se, sed ad hoc. .quod ea quae, punt eadem, re, et ratione uni tertio, id eat,, in uno tertio,'quod est unum secundum rem, et secundum rationom, id est, secundum eamdem formalitatem, .at non secundum virtualem multiplicitatem, quam multiplicitatem non habont tunica, et indumentum, et ad hoc add^cuntur a philosopho (ejus enim est exempluin III physic. textu 305) et a D Thoma, licet inter so sint synonyma ct sola ratione rutiocinante distinguantur et ad hoc non adducuntur a D. Thoma.

3CQCII1. Ad tertium respondetur illud principium illaesum, etiam manere in hoc rgrsterio. Paternitas'enim, constituitur per essentiam divinam, non suh conceptu ahsoluto, sed relativo, e^ per eamdem suh conceptu etiam relativa differt a filiatione. Per essentiam, autem divinam suh conceptu ahsoluto convenit cum Filio, nec distinguitur- ah illo, sed.tamen in ratione paternitatis, et personae non constituitur per essentiam divinam suh illo relativo : in ratione autem divini esse, et substantiae per essentiam divi' nam ut absolutam constituitur, sed in hac non differt a Filio. St cum dicitur, quid est illa realitas in qua differt a Silio, creata an divina, ^Icq* esse divinam, rion suh conceptu absoluto, sed re-, lativo, in essentia enim non conveniunt Pater, et Silius suh illo relativo' conceptu, sed suh ahsoluto, suh relativo autem opponuntur, et sic distinguuntur./ Divina autem essentia propter suem infinitam eminent.iam utrumque genus complec¬titur, et. ahsolutum, et relativum,

XXXIV.- Ad quartum respondetur principium illud intelligi de origine, et processione diversae naturae, aut entitatis absolutae, ah ea quae est in suo principio. Quando autem id quod procedit, et princdpiuii a quo procedit solum sunt diversae relationes habentes eamdem natu¬ram, illud principium non tenet, sed potest inter illa duo dari simultas naturae, cum ordine originis, eo quod frelativa, in quantum relativa,, sunt (58) simul natura, non solum relativa quae fundantur in unitate, et convenientia, sicut similitudo, et aequalitas, sed etiam ' quae fundantur in origine, et actione, ; sicut paternitas, ot filiatio : haec enim relativa etiam in creatis in quantum talia, sunt simul, patura, et tamen fUndantur in origine, quia Eilius procedit a Patre. Et tales relationes si essent personae subsistentes, procedere.t una ah alia, et tamen in ratione relativorum, et correlationum essent simul natura, J2t cum instatur quod si sunt simul natura, non est. major ratio cur ista procedat ah illa, quam e contra, dico quod est major ratio ratione fundamenti talium relationum,, quia licet in quantum 'relativa sunt simul natura, quia tamen sunt relationes fundatae in origine, et processione unius ah alio, necesae est quod una se. habeat ut principium et alia ut procedens, una origlnans et alia originata, quia ex se, et ex suo fundamento tales relationes sunt. Et quando dicitur quod haec est difficultas cur iste .potius sit Filius, quam Pater, cum utraque relatio eit identificata in essentia, et ejusdem virtutis, et potentiae, respondeo quod utraque est identificata, non quomodocumque, sed cum processione, et origine, quod est fundamentum suum, nec identificatur relatio, nisi ut fundata. Ipsa autem origo, et processio petit ut una identificetur tamquam prin-

cipium, et alia ut prlnciplata, et Illa sit paternitas, haec filiatio. St sic habent eomdem virtutem» et potentiam ahsolutam, sed non samdem notionaliter, seu quoad modificationem relativam, et personalem» quae omnino requiritur ut una.sit procedens, seu ab alio, et alia sit principium, et a quo aliud. In Pa~tre ergo, seu in relatione, quae est principium, invenitur virtus, ut foeconda ad principiandum ex se aliam personam, In Pilio autem invenitur virtus eadem, ut ratio nascendi, et exprimendi cmum principium; etJsic est eadem virtus sub diversa modificatione, et notione. St sic intelligltur diversitas in relatione secundum se formaliter, antecedenter autem ad relationes, Intelligltur ista diversitasfiindamentaliter in ipsis fundarmentis' relationum quae sunt origines aotivae, vel passivae, non essentia ipsa Praecieo sub conceptu absoluto : sic enim 'est comflunis omnibus Personis, non speeiale fundamentum':cdjuslibet, neque sub,conceptu formaliter, et explicite relativo, sed sub conceptu fundandi relationes, id est, sub conceptu originum : sic enim sicut est fundamentaliter relatio, est fundamentaliter oppositio, et distinctio, quia distiiictlo per relationes est.

.XJCCV. Ad quintum respondetur illud principium, nulla res producit suummetesse, certissimum manere, nde lnfrlgi per hoc nysterium; Pater enim non producit suum esee absolutum, quia hoc est inproducibile, licet sit bomnunicabile alteri Personae; neque producit' suum esse relativum, id est, suam relationem, tum quia non producit paternitatem quae est relatio sua; tum quia esse relationum, seu Personarum probabilius est quod est unum, nempe ipsum esse absolutum, quo essentia exletlt ut ens a se, et actus purus. Caeterum hoc eserf absolutum per processionem, oommunioablle est Personae procedenti ; nam Persona procedens identificatur 1111 esee, non quomodocumque, sed ut Persona, quae est ab alio : oportot ergo quod illudmet esse sibi communicetur, cui per procbeseionexr, et sub ratione procedentis lderitificatdr; et eic dicitur Deus genitus in,concreto ratione suppositi generati, licet essentia non dicatur genita, nec ipsum esse abdolutum, quia alias distingueretur divinitas in iosa ratione^naturaeI seu divinitatis a suo generante, cum tamen natura nulli intra Deum opponatur, et sic a nullo distinguitur, sed est omnibus coinmunis.

Ad id vero quod dicitur realitates relationum multiplicari, non multipllcatis perfectionibus veritatis, bonitatis, et existentiae, ete. respondetur hoc non rspugnare, ut infra latius dicemus, quia omnes perfeotiones absolutas sive transcandentales sint, sive non, multiplicari repugnat, sicut ipsammet essentiam quae absoluta est, licet ipsis relationibus conveniant ipeie perfectiones, sed indivise, et consubstantialiter, ut unam, $iod vero dicitur non posse multiplicari gradum superiorem, v.g. quod sint trea res, et non inferiores differentias, et proprietates, dico multiplicari differantlas inferiores, aut proprietates, quae etiam ratione ipslue oppositionis relativae conveniunt; et sic multiplicantur tres res, seu tres realitates, aut entltatee, et zailtipllcatur aliquis gradus inferior ad rationem entis, scilicet conceptus relationis : hic enim inferior est ad conceptum entis, et rei, et sio aliquid Inferius ad ens multiplicatur, Et relationes ipsae per diversas species, seu quasi species multiplicantur, ut quod una sit paternitas, alia filiatio, alia spiratio, et similiter multiplicantur in individuo, scilicet quod sit ista paternltas, ista filiatio, etc. $iare multiplicationem ponimus non solum in gradu superiori entis, vel rei, sed etiam in inferiori, sed in illo dumtaxat qui oppositionem relativam potest exprimere, Our autem non possit multiplicari gradus inferior sub ratione substantiae, et accidentis T Batio est in promptu, quia istae rationes, seu conceptus non exprimunt oppositionem relativam, seu rationen ad, sed id quod tenet se ex parte in, seu exparte Ipsius esee, et essentiao ut absolute exletlt. Et quidem ratio accidentis non potest hio nnltiplicari, quia in Deo accidens locum non habet. Batio aaitem substantiae manifeste dioitur ad se, et non exprimit oppositionem, et ad : eubordinatur enim enti ut existens per se, et secundum id quod aotaalitatis, et perfectlonis est, et hoc noh multiplicator, Et similiter proprietates transcendentes, quae sequuntur ad ens sub ratione perfectionis alicujus, ut bonitae, quae sequitur ad plenitudinem, et perfectionem aesendi, et veritas usa cognoscibilitae,

quae sequitur ad immaterialitatem rei, et connexionem praedicatorum, haec non multiplicantur, quia non exprimunt oppositionem relativam, nec illam consequuntur.

XXXVI. Ad sertum dicetur latius circa quaestionem XL, tractando de constitutivo Personamm, et specialiter Personae Patris.. Dicimus ergo quod illa propositio : Relatio non potest intelligi ante suum fundamentum, etiam in hoc mysterio verificatur, sed in sensu omnino formali, scilicet ratio, ut respiciens, seu ut exercens rationem ad, non secun-- dum alias considerationes, v. g. relatio ut subsistens, seu per se existens : hoc enim non est de conceptu relationis secundum se, neo ad hoo ut relatio sl.t subsistens indiget fUndamento, sed identificatione cum natura diviua. Jhndamentum enim exigitur in relatione propter duo. Primo, et per se propter ipsum exercitium respiciendi, et tendendi ad aliud s ad lioc onim necessarium est fundamentum quo aliquod subjectum proportionetur et coordinotur tali, vel tali modo erga al— tezjum. Secundo, quando relatio accidens est, quia habet in genero accidentis esse debilissimum, et imperfectissimum, unde indiget non solum subjecto, sed etiam fqndamonto a-quo habeat (60) esse, eo quod non hahet illud solum per ordinem ad subjectum, ut reliqua accidentia absoluta, sed etiam in ordine ad terminum, et sic indiget fundamento aliquo praeter subjeotum, de quo videri potest S. Thomas IV contra gcntil. c. XIV ad IX, rationem. Sic ergo in-divinis relatio Patris quoad exercitium relationis, qua respicit, et tangit terminum suum, qui est lilius, non intelligitur ante suum fundamentum, quod est generatio activa : quia enim generat, r.expicit, et sic relatio Patris, ut respiciens, eeu in exercitio respiciendi non eet ante suum fundamentum. Relatio autem illa non ut respiciens, et tangens terminura, sed ut subsistens, et afficiens subS jectum non est inconveniens quod antecedat fundamentum, quod est generatio, quia ad subsistendum non indiget fUndamento, sed ad respiciendum : non enim subsistit quia gerat, sed generat quia subsistit, et est Persona Patris. Licet autem relatio nihil aliud sit quam respectus ad terminum, tamen quia etiam afficit subjectum et in oreatis habet inesse, in divinis subsistere non solum considerari potest ut respiciens, sed etiagn ut in se, et ex parte subjecti. De quo latius citato loco dicturi eoius.

SOPHISMATA HAEB3TICOHUM IUTILIA.

XXXVII. Plura objecerunt Yalent.inus gentilis, et ministri Transylvani, quae late affert, et refdtat Bellarminus ho^ mo I, lib. IJ de Christo, a capite VII, et deinceps. Iere autem-, tota vis eorum ex discussione superiorum-liquet. Nam objiciunt hbc mysterium destruere principia naturalia ut : Quaecumque sunt eardem sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se ; Omne est, Vel non est : nam paternitas est essentia, et non est essentia, quia non est filiatio, cum filitia ait essentia. Jam totum hoc solutum est supra. Paternitas est essentia, seu Deus sub conceptu absoluto, et relativo parternitatis, non sub conceptu sibi opposito, et correlativo, qui est lilius, et Spiritus sanctus, et sic.falsa est negativa quod non. sit essentia absolute loquendo. sicut absolute negatur ibi, lioet non sit filiatio, quae est essentia sub conceptu sibi opposito, et correlativo, non est autem inconveniens, quod eadem OBsentia, et substantia propter suam eminentiam, et infinitatem pontineat genae relativum, et preabeat suum esse pluritus relationibus oppositis, quia genus relationis necessario exigit correlativum, ut alterum et distinctum; et sic idem est in essentia divina inveniri genus relativum, et inveniri correlativum, atque adeo oppositionem, et distinctionem cum unitate omnimoda in absoluto, 'a,sae autem admittendum hoc genus relativum in Deo constat, quia Scriptura docet in Deo esse Patrem, et lilium, quae sunt relativa, et quia in hoo genere admittendo milia imperfectio invenitur, dummodo relatio illa non sit accidens,

XXXVIII. Secundo, objiciunt ad idem, quia aliquid convenit uni Personae quod non alteri : una enim generat, alia non; una generatur vel procedit, alia non : non ergo possunt esse una, et eadem substantia. Item Intellectio, et valltio sunt idem prorsus, in Deo : ergo procedentee per intellectum, et voluntatem etliam idem sunt, et non diversae Personae, Item quaelibet Persona est infinita in ratione, et linea personae 5 ergo est u-

na : sicut enim ex infinitate essentiae sequitur unitas, quia si divideretur, neutra pars divisa esset infinita, quia una haberet aliquid, quod non alia, ita ex infinitate Personae debet sequi unitas illius, alias una haberet aliquid quod non alia, et cic (6l) neutra esset infinita. Item vel Persona in divinis dicit perfectionem, vel non. Si non, cur est in Deo : erit enim melioris conditionis humana Persona, quae perfectionem dicit, qnam divina. Si autem dicit perfectionem} ergo aliqua perfectio e*t in una Persona, quae non in alia r ergo nultirplicantur perfectiones in divinis. '

' Respondetur ad primum sophisma distinguendo majorem; aliquid convenit uni Personae, quod non alteri, aliquid potionarle, et relativum sub respectu, et ratione relativi, concedo; aliquid absolutum, et perfectura sub conceptu perfectionis, et essentiae, nego ; ergo non sunt una substantia, nego consequentiam : eadem enim substantia ob sui eminentiam, et habet rationem absolutam unam, et relativam opnoeitam, et in ratione oppositi multiplicatam'.

Ad secundum conceditur, quod procedentes per volitionem, et intellectionem sunt unum in essentia, et substantia, in qua etiam intelligere, et velle unum sunt, non autem relative, et notionaliter sunt unum, scilicet in quantum opposita relative. "

Ad tertium quamlibet Personam esse infinitam : et sic non multiplicare perfeotionem Personae, sod solum opnositionem relativam. Et quaelibet Persona est infinita in esse Personae, et sic nultiplicat infinitatem, sicut quaelibet persona est Deus, non tamen nultiplicat deitatem. Sicut ergo ex infinitate essentiae sequitur unitas absoluta, ita ex infinitate Personae sequitur unitas quoad perfectionem Personae, sed remanet oppositio in respectu, et oppositione, quod non habet essentia secundum se; et ita in ratione op-oositi respectus multiplicatur, non multiplicata infinitate, et perfectione Pejv sonae in ratione perfectioni*,quia relartio ex parte perfectionis, et in non opponitur, nec dividitur ab alia relatione, sed solum ut dicit ad, et riub hac ratione multiplicatur illa roalitae ut relativa, non perfectio ejus sub conceptu perfectionis, in qua oppositio non exercetur, sed sub conceptu respectus in quo est oppositio*

Ad quartam dicemus infra tractando an relationes dicant perfectionem relativam in suo conceptu, eamque multiplicent, »1-cut multiplicatur res. Hunc dicianf* ralationem dicere perfectionem, sed ax parte in, ex parte vero ad, non explicat "0-am, licet ibi eam habeat, quia te ardine ad alterum non explicat quid est, aea contra quid est, et pure respicit, eeu tendit ad aliud non perfectionem oxprimit, licet eam habeat in se. Relationes autem non multiplicantur in Deo penes rationem in, secundum quam npn opponun-$ur, sed penes rationem ad, licet illud ad-realC $Lt', sed ut tangit alterum, solum est oppositum, non perfectum, et sic habet perfectionem : sed non distinctam, et divoream, quia nec oppositum in quantum perfectio est. De quo latius infra dicetur,

XjQLIX. Tertium objiciunt : *<ii non generare, nec gignitur, nec procedit, non est verus Deus essentia divina, nec cignit nec gignitur, nec procedit : ergo illud quod dicitur unus Deus in essentia non est verus Deus : Pater autem, et Filius, st Spiritus sanctus sunt verus Deus i ergo non sunt unus Deus in essentia. Minor primi syllogismi constat ex communi modo loquendi theologorum, sumoto ex Concilio Lateranensi, canone secundo, quod eesentia nec generat, nec generatur, alias essent duae essentiae. MarJor probatur, quia nullus est Deus praeter Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, sed Pater gignit, Filius gignitur, Spiritus sanctus procedit : ergo qui gignit, nec gignitur, nec procedit, non est verus Deus. Item quia essentia divina, Pater, Filius, et Spiritus sauctus sunt quatuor nomina non synonyma : ergo illis correspondent quatuor res distinctae : essentia enim est res, et non £st Pater, quia non gignet, nec Filius, quia non gignitur, nec Spiritus sanctus quia npn procedit, eant ergo quatuor res, et sic est quatemitas non Trinitas. Et praesertim cum, essentia se habeat ut fons, efVadix Personarum, seu relationum, et fundamentum earum, distinguitur autem radix, et fons ab eo quod emanat, Item ingenitum et genitum differunt, sicut generabile et ingenerabile, quae olusquam genere differunt, et sic Pater, et PiliuB different plusquam genere, quomodo ergo sunt unus Deus ? Praesertim qui-

a si sunt ume Deus, ille Deus erifc genitue in lilio, et non genitus in Patre, quae est contradictio, genitum et non genitum. 35t ipsum esse genitum, et iugenitua, vel est accidens, vel substantia. Si substantia, differunt substantialiter, et sio non sunt .una substantia. Si accidene* lioq repugnat-.Deo : esset enim compositus ex excidenti, et substantia.

XL. Respondetur &d-T>rimasl sophisma, minorem,esse certam, quod essentia, non generat, nec generatur, ut constat epe Conoilio Lateranensi, canone secundo : Damnamus, de summa Trinitate, licet Pater qui generat sit escantia, et filius qui gignitur ait assentia, nefl tdmon genorat essentia* scid ree illa quhe.-est «shsontia; incidit enim hic fallacia acoi-·: dentis, seu dofectus tonellationis, quia cum essontia realiter, et idontice' comp-' lectatur genus absolutum,, et relativum, formaliter autem nomine oseontiae non exolicetur nisi absolutum, fit transitus a quid in ad aliquid, et sub divorsis formalitatibus proceditur, at sic assentis sub conceptu essentiae, id ost, ut axorimit rationem absolutam non generat, ncc'generatur, sed relatio, vol potius' relativum in concreto generat ot generatur, quae tamen ost essentia identice, 8v>u est res, qCiae ebt essentia, non-tam.s; sub conceptu essentiae, quae exorimit quid absolutum, sed sub conceotu relativo g.nerat vel generatur. -^t in hoc paralogizant Ista sophismata, quia transitur a concepta essentiae sub. a>»ellatib-'10, ct formaliter absoluti ad».conceptu»:, rolativi,. vel ad id quod solum idontice ost essentia. .'.Quare ad majorem argumen**. ti rospondendum est, quod:ille qui non*' gignit, huC gignitur, nuc procedit'non. . ost verus Deus, si ly vorus" Dous,-.ot ly ille, • sumatur personaliter, verum ost; · ei sumatur essentialiter; falsum est-: - por?ona enim in Deo quae-non gignit, nec gignitur, nec procedit -est-.verus Deus, scilicct essentia divina sub conceptu es*-santlao, quae tcunen identice est ree illa quae gignit, e-t gignitur, et procedit, quia illa essentia est Pator/ et filius, ot Spiritus sanctus. Ad probationem auteui dicituri quod nullu-s est Deus praetor Patrem, oi^Filium,- et Spiritum saictum, auia etiam unuB Dous ost Pater, ot Filius et Soiritus sanctus et sio non o'st praoter eos. Cum autem' infertur ; Brgo quinon gignit, nec gignitiuv noc prhdodit, non est verus Deus, distinguo consoquqns; qui non gignit, noc'gignitur, ncc procodit, noquo formaliter, nequo identice, ot ita ost eliqttid. in ro praotcr glgnentea et genitum, et procedentem, concer* >. db; qUi non gignit, nec gignitur forma* liter, bene famen identice non est Deus, nego essentia enim sub conceptu essen-; tia© formaliter non gignit, est tama*. i-, dentice res quae gignit, efe res-,quae gi-. gnitur it (65) est ipsae Personae, quia essentia identice est ipsa relatio; et ita identico erst res quae gignit, et: gignitur, licet non formaliter sub concoptu, et, eapresilone essentiae.!.,

• <" *'

XLI. Ad seoaadum 'sphisma respondetur illa quatuor 'nomino. aon esse synonyma, quia nbr£-: significant idem'sub eodem con¬ceptU/J St ooifBideratione, licet in re unuto e» illlfc, nempe essentia, elt idem, et unum bum altlfl tribus. It sic, ut dicitur in OonSilio Lateranensi,- canone; Damnamus, de sunima Trinitate In Doo scium est Trinitas, non quaterhitae.auia quaelibet trimrfm Personarum est illa rea, Videlicet substantia, ossontia,sou> natura divina. *; Nam etiam s^kentia, et justitia, intellectus, et voluntas non sunt nomino -synonyma in Deo, et tamen significant id quod ih re,, et identice ost unum, slgnifioant tamen diversos conceptus, et rationes formales. • tJndo licet illa quatuor nomina dighlficcnt realitatem varam, non tamen omnia sigiifictot toalitatem distinctam, et oppoeitam aliis : tria enim priora' nomina Parter, et Filius, et Spiritus sanctus quiaralativa sunt, 3t inter eo opposita, significant tres ros distinctas rolative; ossentia vero quia non significat rolationem oppositam aliis, eod porfectionem absolutam, significat quidem ream, sed non oppositam Personis; et ita identificatam cum illis; licet autem esBentia non generet,:*et P»ter generet, hoc non arguit distinctionem, quia non induoit oppositionem rerum, sed diversam explicationem formalitattom, et conceptuum ; re* enim quae est essentia generat, et generatur, quia relationes identice sunt res, quae est essentia. Sed tamen non dicendo res, quae est essentia, Sed tantum essentia, explicat formalitatem conceptus essentiae, ut distinguitur a concoptu relationum, et sic sub hac praecisiono neque generat, nequd generatur, ut in Concilio Lateranensi, ?©co citato har-

betur. Ut autem distingueretur essentia non generans a Patre generante, necesse erat, quod non solum formaliter, id ast, Wb conceptu essentiae, Sed nec identice generaret, hoc autem secundum est falsum. Qjiod vero dicitur essentiam esse redicam, et fontem Personarum, non intelligitur hoc per veram emanationem, sicut re» procedens fluit a suo principio, sed per quamquam *similitudinem, sicut esr* sentia dicitur iradix attributorum, et ens suarum passionum,|' quae tamen non distinguuntur, sed identifleantur cura illo.

aLII. Ad-tertium sophisma dicitur quod genitum, et ingenitum per communicationem in eademcn&fcbLfa consubstautialiter- non differunt genere, neo specie, nec numero in substantia,.:, sed. solum relatio^-: ne notionali in Personis. Quae astent sehabent ut generabile, et ingonerabile diversis naturis,-differunt ganere,.-/»); coelum, et elementa. It;;cu^.;dicitur:,quo.d;: si :sunt unus Deus, ille .Deus erit geni- ‹ tus, et non genitus respondear, quod illa nugativa non est concedenda : Deus non est genitus, quia 3^; non facit sensum absolutum :: Nullo.«aodo est venitus, in nullo supposita os-jt, genitus, et ista est falsa. ®ad/si sumatur in vi affirmationis, pro eo quod est ingenitus, sic idem Deus ost .genitus, et ingenitur respectu diversarum Personarum/cum quibus 1-dentificatur Deus, quia i» Patre est ingenitus, ; seu generans, in Pilio es.t. genitus etprocedens. .Quod voro additur*... an esse.genitum, et ingenitum sit aceidens, vel substantia-, dico formdliter neutrum ezolicare, sed solam relationem sub concoptu correlationis,, et oppositionis ad alterum, qui conceptus* orout • sic, non explicat. rationem inp-neque substantiam aut (64) accidens, qttod pertinet ad subjectum ad id praecisa.quod ad terminum : identice autem includit substantiam, et non..accidens, quia identificatur substantiae,* quae est essentia Dei* •in quo nullum-accidens, datur.

aLIII. Quarto, objiciunt : Onerare qst perfectio viventis, haec non convenit Jilio : ergo Illius non est aequalis Patri in perfectione : .ergq, neque in natura, et sic non sunt plures Personae, ejusdem naturae. Item quando Ullus genitus est, vel erat, vel non .er.at. Si erat," ut,quid generabatur? Si non erat • ergo ex non axistente genitu» est : ergo processit de potentia ad actum, et non erjat actu quaqdo a Patre generabatur; et sic non est Deus verus, quia aliquando non arat.. It modo vel gignitur actu, vel' 'JadT -«st. genitus, et aliquando Uon fu.it genitus, et ginebatur, vel semper fuit genitua. Si modo etiam gignitur : ergo modo nondum habet ultimum terminum suao r.erfootionis. Si' Jam ost genitus, non amplius gignitur, transit ejus generatio, et sic non est aeterna quia desiit, ot si aliquando non fUit genitus, aliquando non fuit pdrfectus in esse. Si senmer fUit genitus, quando, ergo fuit generatio ? 3t quono<io"fuit' in termino sino via? Item Illitis| debet esse similis gignenti, verbum autem est simile objecto quod exprimit, noiv.Intellectui a quo omanatv ; ergo npn §st l41iua, quia^ilius debet esse-similiegignenti. Quod si ratione identitatis,fest Similis Patri, quia est idem cum objeoto ; hec ratione etiam SpipitUB sanctus erit similis Patri, et Illius ejus, quia ideutificatur in eadem essentia. Item vel essentia illa communis tribus Personi» 'b~.-bet subsistentiam in se, vel non habet; si non habet, caret perf.ectione aliqua* quia subsistentia est perfectio substantiae, et iterum erit forma quaedam incompleta, et imperfectior forma subsistente, ut Angelus; si habet'subsistentiam : ergo est incommunieabilis; et sic'non comnunicabitur tribus Personis ?'‘It iterum erunt quatuor subsistentiae, tres Personarum, et una-dssentlae communis, quod est esse quatuor Personas; aUt Personae non habebunt proprias subsistentias, sed eam, quae esseritiae est;,et sic erit tantum una Persona. Item, quia iste ost syllogismus expositorius ; Haec- essentia est Pater,', vel ;* Sic Deus eBt Pater: hic Deus est Illius. ; ergo Illius est Pater, ubi omnes propositiones constant termino singulari’, nec yllogismus habet defectum : ergo si consequentia ast maria,-ideo est, quia praemissae sunt falsae, scilicet quia hic Deus sit lilius, et Pater. Nec potest dici quod inadaeuqarte est Pater, et inadaequate est lilius, ideoque syllogismus'non tenet; nam contra est, quia tota-realitaB quae est in Patre, est in-Ullo,- alias aliquid haberet Pater quod'non haberet lilius, et consequenter aliquam perfectionem haberet Pater, quam non habet lilius ; ergo adaequate est totum in toto, et in quolibet illorum. Unde neque Pater distinguetur a lilio, si tota realitas uniue est

in alio.

VT.TV, Respondetur ad prinum sophisma, auod generare est perfectio non mida, sed effecta relatione, seu respectu notionali ad-genitum, et ideo tota perfectio generationis est'in Pilio : at non sub respectu genrantis, sed sub ree•oectu geniti* ideoque ipse non generat, sed est genitus, et tanta perfectio'est in Deo esse generantem, sicut esse genitum licet sit diversa modificatio, seu respectus, quia ad perfectionem summam divinitatis pertinet eseo trinum in Personis, quanun una est generans, ot alia genita, ot alia procedendi non ergo minus -oerfectiodis (65) est in Deo genorarc, quam generati. St totum quod pdrf.eetionis dicit ly generare, ot totum quod perfectionis est in generari vel procedo^ ro, totum ofit in omnibus• tribus Personis, outa ista perfectio est ipsa essentia divina, quae oet-ratio habendi talem porfeotionem; sed quod.relationis, ot- roepoctflLs requiritur.ad generaro, vel generari;noa totum est in omnibus Personis, sed quae-libet suam relatione» habet correlatam, et oppoeitam-alteri; *et ideo non omnes Personae generant, licet omneehaboant id quod perfectioni* ost in generaro, non tamen id quod respectus, et volationis ad id requiritur.

XLV. Ad secundum sophisma dicitur, quod quando Silius genitus est erat, distinguo; erat per ipsam generationem, conccdo; erat sine ipsa generatione, vel suoponebatur ante generationem, nego, sed iosamet gneratione ost id quod est. Oum autem dicitur : Si orat, ut quid generabatur, dico quod si erat sine generatiome, vel ante generationem, frustra generabatur : si autem solum per generationem, non frustra generabatur, si quidem ipsa generatione erat. Si autem dicatur, quod quando generabatur jam erat, seu praesupponebatur ante generationem, tunc negamus supnositum, scilicet quod ante generationem illam aliquid esset, vel aliqua duratio esset, in qua ^ilius non esset, quia illa generatio est aeterna, et coaeterna auo generanti; et sic non potest sumi a<-liquid ante, nec est imaginabilis duratio vel instans aliquod ante illam, in qua val supponeretur Jam existere 'iliue, vel nihil esse, ut ex nihilo fieret, sod somper efrat, quia generatio sompor orat : nunquam autem vorificatur* dictum Ariano-nun quod orat, qaando Tiliue non erat, sed in quocumque principio Verbum erat apud Reum, et Dous erat Verbum,

Quando autem inquiritur an modo gignatur 'Ilius, an sit genitus, et transierft goner|tio, dico cum iugustino epist. CL3DCIV : *ea*er gignit Pater et eemper nascitur Piliue, 9 Illa onim generatio non est aliquod fleri, et via quao transivit adveniente termino, cum non sit generatio facta per motum et successionem, sed est generatio aeterna, perfectissiraia sino motu, et successione* et sic don transit; sed indivisibiliter durat eadem, alias aeterna non esset,' nec tamen modo est sine suo termino,' quia illa generatio cum 'semper sit perfecta, seupor ost cum termino, non in •'potentia, et vld, seu fieri ad terminum : sicut ergo aeternitas modo, et &b aeterno eade&prorsus ost, ita generatio illa aeter&fcun tara eadem feetr'modo quam ab aeterne; et sic generatio illa modo durat, nec desiit esse, alias aeterna et divina non esset. St sicut modo et ab aeterno est generatio, ita et terminus eJus modo est, et ab aeterno, nec modo anilius perficitur, aut existit-, quam ante, sed semper illa generatio est cum sua termino et ab aeterno' sic est, quia perfectissima est, et non per motum et successionem generat. St sic quando inquiritur, si'sen^per est genitus, quando fUit generatio, dico quod generatio, et terminus simul et unum sunt, nec genera tio illa est motus et: transitus sue via, ut sit genitum, sed sine motu et interfectlone simul ost generatio et genitum: utrumquo enim est aeternum,

XLVI. Ad tertium sophisma dicemus infra latius tractando an sit in Deo subsiitentia absoluta. Intorim dicimus id quod supra retulimus ex D. ^homa IV cont. gont. s. XIV, solutione ad V, quod 00-sontia secundum se est subsistens, si ly subsistens sumatur (66) pro eo quod est per se existans, et non inhaerens, nec per aliud oxistons : sic enim divina essentia non solum per se est oxistens, sed etiam est ipsum esso, at ipea existentia. jJon tamen est subsistens si ly subsistens sumatur pro 00 quod est incommunicabilo ulteriori termino : essentia enim divina communicabilis ost personis, Et habemus aliquala hujus roi exemplum in creatis, licot ox alia parte sit valde deficiens : nani anima rationalis ost

pey 80 subsistens, quatenus potest separata a corpore existere, non tamen est persona, quia comnunicabilis est corpori, et supposito integro, qui est homo. Deficit tamen exemplum, quia anima rationalis-est forma informans et incompleta, in se, divina autem essentia non est forma informans et incbmpleta, sed est tota plenitudo essendi; et'ita petit ex se illas tres personalitates relativas, ut in 11118 reddatur Incommunicabilis, sioque personalitate* illae se habent ut termini ultimi, et' eae se praebent incommnnicabilitatem, quia praebent oppositionem relativam, qua-ratione oppositionis incomnunicabilitatejp facit: habent autem ab essentia ipsam rationem existendi per se; quia essentia est ipsum esBe a se. Unde non sequitur, quod, sint quatuor Personae, . quia persona dicit subsistentium .ut Incomraunicabilem, et in ultimo terfcino j- subsistentia autem absoluta communisabil-i.*- , ost tribpj» Personis -scilicet j Hiq Deus, . quia talis subsistentia non dicit aliud,, quam singulatem substantiam, ut per. se • existentem. .-. Neo sequitur quod sit tantum una Persona soilicet subsistentia absoluta, sed quod sint tres Personae cu$ uno esse, seu existantia per se, quae est · subsistentia absoluta. Sed de hoc latius infra tractantum est.

XLVII. Ad questum sophisma dicitur, illum syllogismum- expoeitorium habere manifostum defectum quia medium non perfecte singularizatur j sicut enim in syllogismis de termino communi, requiritur quod medium perfecte distribuatur, ita in syllogismo expoeitArio requiritur quod medium perfecte singularisetur : sicut non valet iste syllogismus ; ^liquis hoao est Paulus : aliquis homo est Petrus: ergo Petrus est Paulus. In praesenti, erga ille terminus : Hic Deus, haec essentla divina, licet sint termii.i singularefl, hahent tamen vim termini communis, quia ilia singularia «essentia communicatur pluribus suppositis, seu personis, quod est proprium termini communis : et aic non debemus uti illi termino tamquam medio ad syllogismm expositorium, quia non perfecte singulariaatur; sed uteadum est illo tamqUam termino communi, sed tunc debet perfecte distribui, ut si dicae : Omne qddd est Deus, est Pater: aliquid quod est Deus est Piliui, etc. sed' tune major '»st-falsa. Ad id qero quod dicitur*"- qadd ,t6ta realitae, quae est in Patre, efit in Tllio, etc. dico quod- tota realitae absoluta quae est in patre, est in Pilio, tion 'tota realitas relativaj' et sic non est adaequate totus Deus in Patre, quia etiam est in Pilio. Quomodo autem non sint tres veritates, aut bonitates, licet sint tres res relartivae, sed soium sint tres res verae et bonae adjective sicut tres res divinae, Jam supra attigimis, et aliquid inforius dicemus sequenti disputatione tractando quaenam puaedicata multiplicentur cum Personis,

i .'3jc usque verltao ivsterli iujus da- «prata ot defioiBa a nobis eat quantus 'nd^etlnctlonon Peroocarun cun ouclns- d^nsltate Persona*. Ceir.ceps pro expll- Cf£,$£,fnpllue latn dlotinCtlono Pcroohn- jva^epcrtst videre an ad lllan necessa¬ rias nlt ponere processiones lc dlvinla, et quonodo'tales processiones dari 3. Tlicaao probaverit, ,ut deinceps ln articu- lie. seqasntttue de lstanm proccesionun dlatinctiono ot ratlono specialius dlooe-

l I-. ?otuo punctus letarjs diffieulta- tan versatur circa duaa consoqaoatlae, £caxx. quas fedlt S. Cionas' Alteras infra q. a. IV ad IV, uM probavit ex Hi¬ laria nor. nosoo ln Eeo osse pluree Pereo- hae l'itproductae, #ed neceBearlo unon de¬ bebo procedere ab alia, quia alias Illae Aiae Perdor.ae Inproductae non distlinjie- rorttur opiositlono relativa ncd dlveril- tate naturas, fc *p*a consequentia, el recta est, conficitur hanc conditlonalen sese veran : 3l ln Personib divinis da¬ tur realln dlstlnotlo.- debot dari rCalle -irooaBBlo, et ita noccooarlo roqulrltur r callo «rocesslo. quod el Illa non datur, ain dabitur roalis distinctio Inter Per¬

ii. Altoran consequiatlna fornarlt S. Wionan ln hac quaestione ECVII art. I, ubi -irobavlt dari ds facto processio¬ nes r.ales Intra Doux, ita quod per oas non nlItatur, noc producatur aliquid ex¬ tra, «id Ita qllquld procudat quod Intra rancat. %aia oanls processio attenditur e.cundun aliquas aptlpnou; et eleut bocuu- dun actionum qua#'Vendit lu exteriores satori an attendit ut.procoseio ad extra, ltc occandus actlonocj queo nnnot ln agee- &!. attenditur processio ad intra. %iod naviae >atet Intellectu, ot notloao intol- lifivisl, quin qulcunque intallij,-lt ex, hoc fpod lntolllgit procedit aliquid latra ipiws, quod eet co.icoptio rol lntdlloctao ox vi lntolloctira,-ot ex ajus notitia procedens, quao dicitur verbun cordib. In 3eo outtfa non est intollgenda processio nisi socunduu eoanatlones intelllf^bl- las, non secundas senolbllon, et coroo- raloc, quia Deus caret corpore. At Ju¬ vat ista processio lntelllgAMlle ad norvandas ldontltntas in natura cuc prin¬ cipio a quo procedit, quia licet ln pro¬ cessione rol ad extra, debeat eooe di¬ versitas in rpoeoder.te ab «o. n quo pro¬ cedit, tonor, in manatione lntelllflM- li potius Intslllgnns f^t unon cun re Intellecta «xprlneado lilaa lc. Verto, , ot quanto negis fit unuo, perfectius lntelllgitur. Unde lntolligore.perfec- tlsolaun, erit eu*ne uaun cun.ro Intel¬ lecta. Deus antea oel«sx# intelliplt tasquao praecipuus ot^ac^us intolligca- dl; et sic Vortsun debet.esse nsxlne urxis cus ip*> Eeo ut objecto istellocto.

Istae consequentiae suaa habent dif- flcultateB. ex quaiun solutione clarius apparebit dapi in Eoo proceoelonec, et, Personam* dietlsctloaen. quae ex procos- fllonltaio oalu pondet.

nismscno praso.AHjM iacass*aio znoiT paiQis&iarss.

III. Igitur circa prinos consequenti¬ as 3. Vhonae odrertjndus eet illuo coae¬ tare duplici lllatlope. Inquit enln sio D. Thecas loco oltato, q. XXXIII : * Si esaont duo Innascibiles, urxis eorua non esset ab (63) alio; ot elo non dlstln- jpiorontur oppositione relativa, oportet igitur quod dletinguoreoitux diversitate naturae.* %iao illotionos allqnltaa auctoritas difficiles vidontur, uraeser- tln Sctoto ln I, dlst. II. q. III. Hsn ln prinis possent duae Personae iopre¬ ductae, ot quanm una non procoderet ab olla distingui rolatlonltus non onposl- tls lntor so, sed disparate se habenti¬ bus, vorc Conon dietlnctls, ot non liriros- sione JUr.datis. sicut ln opinione quae dicit Uritan annetun diatiiiguondun a 'illo, etlausi non procederet ab Illo, noc fundaretur lc procosolono distinctio, sed in rolatlono disiarata; et tanen hoc

non est contra fidem : ergo non potest esse contra fidem qqod etiamsi essent duae Personae introductae distinguerentur; et sic infirma est consequentia ®homae,

IV. Deinde urgetur illa consequentia, quia non sequitur quod distinguere»-tur diversitate naturae : restarent enim alll' modo distinguendi, scilicet vel per duas relationes introductas, 'et disparate-Se habentes, sicut filiatio'distinguitur a'spiratione passiva,' etiamsi ista hon procederet ab illa apud Scotum ; vel pSr hoc quod uha Persona esset absoluta, altera relativa;quid enim inconveniens est quod illa relatio terminaretur ad absolutum : vel tandem per hoc quod utrdque Persoua esset absoluta, et immediate Conveniret Deo, qine ho'c quod una pr06oderet ab alio. ^ec tunc distinguerentur diversitate naturae, sed sbla diversitar te Personae absolutae. 'St quando dicitur quod absoluta in Deo non distinguuntur, sod solum tfbi obstat relationis oppositio, dideret, aliquis id intelligi de absoluto pertihepte ad ratiohem naturae, non ad rationem personae : cur enim repugnabit Deo aliqua ratio absoluta personalis, quae in ratio personae tantum diversa sit non in ratione naturae? 3t sic plures Personae absolutae convenient Deo immediate, sino,hoc qupd, una procedat ab alia,

Y. Confirmatur, quia Persona Patrie intelligitur convenire naturae divinae, etiam in esse proprio specifico, at; relativo Patris ante omnem processionem; et originem tam passivam, quia ipse Pater non procedit ab aliquo, quam activam, quia generatio supponit Persbnam P.atrib a qua est l ergo ante prdcessionem hCtiVam Patris debet intelligi ejus Persona in ratione relationis conveniens deitati,et quasi pullulans ex essentia,'eum modum quo dicuntur attributa esse, ex eflsentia, ut ex radice sine processione, et emanatione reali : ergo sicut illa prima Persona convenit immediate essentiae sine.; proceseione, sic reliquae possunt coav&nire. Patet consequentia, tum quia essentia Dei est infinita, et ex se habet vim complectendi omnes Personas, quibus est capax terminari iergo immediate potest illas habere et non unam mediante alia, «eu. mediante processione ex alia. Tum etiam quia prd illo signo quo intelligitur Persona Patidr^st. nondilm.generatio, deluet cointelligi Persona filii, quia sunt correlativa, et consequenter simi cognitione : ergo repugnat pro aliquo priori intelligi- Patrem sub conceptu et relatione Patris; quin lntelligatur filius : sicut ergo immediate convenit dirinae essentiae Persona Patris, ita et fersona filii sine media processione, ita quod processio non sit ratio convonieiidi essentiae. Quod si dicatur relatlonem Patris convenire ese'entiae pro illo priori in ratione subistentis, quia ad hoc non indiget fundamento, cum eubsfcstene, sit, non tamen in ratione exeroitii. relationis,, et respectus contra est, quia hoc modo etiam relatio filii, (69) quatenus subsistens est,'non indiget fundamento; et s?* potest ante proeeaaionem, et origanol." intelligi ut conveni^ns essentiae; :.t sio immediate conveni¬re essentiaeplnres Personas., non medi¬ante processione, et origine, licet ad exercendum respectus, et relationes istas, fundamento. Indigeant

TE. Confirmatur secundo, quia si per impossibile tres Personae immediate pullularent ab essentia., et non media pro - cessione, et origine, possent super tarles Personas fundari relationes aequalitatis, et similitudinis : vere enim tunc aequales essent, et similes cum haberant eamdem essentiam ; et. tamen illae relationes non prooederent, eed immediate convenirent Personis : ergo bene possunt intelligi in Deo plures relationes dietinctae sine processione; et sic licot de facto processiones sint in Deo, non tamen videtur quod ideo debeant poni ut Personae distinguantur, quia etiam independenter a processione possunt distinotae intelligi. St praesertim, quia incommunicabilitas est de ratione intrinseca personalitati», seu subsistentiae, ita quod independenter ab aliquo extrinseco illi convenit, sed ex ipsa essentiali ratione personalitatis, quae formarliter non dicitur ad alterum, sed ad se, cum subsistentia sit proprius modus substantiae, et substantia ut substantia est ad ee. Non ergo ex processione nultiplicantur Personae, sed ex ipsa intima ratione incommunicabilis subsistentiae id habent.

Nihilominus consequentia haec, st 11lationes S. Thomae inconcussam veritatem habent, illamque desumpsit ex S. Hilarlo in libro de flniedisyi exolicatione quarta

oonfetilonls fidei, nuaero tT7I. et »1-
nillter oau tradit Vacantius la libro
ed objectiones iri eno no ln principio et
ed objectior, an eexton, lndlcatque itho-
n«elue oratione oontra greealse Sabelli-
1. ^t (juldan sapr.onor.Sa sunttanqua» aer-
ta de fide duo.

VII. ilterun est, .Intra D«n veran
et rsaleu processiones dari, nor, flctax,
iut netaihorlcaa. Joan. VIII : fra et
processi. et venit : Joannie XV i S-,i-

Sai. m : Vmor esi virtutis Del, st e-
nanatlo piaedea claritatis osnlnqteptl a
Jol sincera : Ecclesia» tlci 03. : %p
«a ore iltlsslrt prodiyl prtaoe«nlta an-
te omen ereaturae ; et aliis initio lo¬
cis articulo secundo relatla ld contina-
tur. Suit *iten istas oreceselojes ln-
tra Deun nanente», et non extra; tun qui-
a eadeo Scriptura docet ree eic proceden-
tea uon osao creato», sod Caja lpsun ot
ateualee Deo, ut supra oetnnsun est. quld-
quid autan Don est creatura, eoi Deas,
intra Dean est ; tur etkan quia de Ylko
procc-dente, ot de Patre a quo prooodit,
dtelt PUlus quod : iu Patre, et ?a-
±SI. -V- °P.t : ot : ea Patar
aami : et i temo guo^flicr—hl 7Ulia.
et felrltu». quod sta-
rc non potost, sl ld quod par letas pro-
coeolones procedit Intra Deun non est.

Alterna quod eupponlxuo do fide eat,
aolan Pcraonan Patris esse lrpruductan
et ingenita», reliquas duae procedere,
Vlllun a solo Patre, Sptrltun sanctun a
Patre, et Villo, ut habetur ln «yabofeo.
ithanasii i " Pator a nullo eet Jactu»,
nec creatus, nec genitus, Villus a Patrs
solo est, otc.* Et Idan definitur ln Don-
dllo Lateranensi sub Innocentlo Ill.ln
canone : Vimiter, de eunna Trinitate, et
lr. Ooncllo riorentlco, ln litteris unio-
ulo. ot ln «llls. Sed diffleultas est
reddere ratlonen latrlaaecsa, et propria»,
gar la Deo non poeslt lntolllgl pluroe
'sreouao inproductae. sive relativae^ et
oaoaodo ln hoo fima sit consequentia,
(70)retlo D. Thoaae. , *llas onln rationes,
quas ex Henrloo et Bcoto affert et lato
vectllat atque explicat p- ®uaret llb. I
de Srlnitate, c. IV, non vocat in praeeen-
tl ad longu» Mit firware, aut refutaro.
Sufflclt legitlxan, qua.» D, Thonas eet,
et ex S. Hllarlo, «llieque patribus accop-
ta ln praesenti dafcMoro.

VIII. Igitur ln 111« eoneequentla *>.
^hoaae prlna lllotlo llllue eat, quod
nl essent duo lnnaeclbileo, uaua non es-
set ab nilo, et elo non distinguerentur
oppositione relativa. ‘t secunda illa-
tlo est : ergo oportet quod dlstl^u*-
reotur diversitato naturas. *<uosi diea»:
iut non dlstlntfientur duae lnnaacibllea
Personae, eou l»iroductao, quia non dle-
tinguentur oppositione relativa sicut
Psrsonao, quao nane sunt, aut dletln^»-
antur diversitate naturae, quod est lo¬
poaslbUs la divini». In prlna Itaque
lllatloae, eonslderanda est foraalltas
ejus ! “«n s®l» lntallt D. 'nonas quod
non distinerentur relationibus quorae-
docuncfie, sed 1»tulit quod non ilstlnguo-
rmtar oppoaltlowrelativa, qaae llla-
tlo valde foroalls est, nec ab aliquo no¬
potest, quia oppositio relativo non
poteot dari later duae relationes die-
parate ee habentes, sod lntor rolatloaes
oorrelatlvae, quia oppositio relationis
Wiun est ad *oua tomlnun oorrolatlvua:
»4 Ulu» enla est oppositio, ad quen est
tendentia, Dt contra quea roopicit, hoQ
mtan solua eot corrolatlvun. 8i auteu
ponantur duae P-rsonae at relationes o«-
que l^roduetr.i ot quarvj» una non proeo-
dlt ab alio, eou disparate se habent.
una non sst oorrolatlva altorlaa : orgo
non distinguentur ax vl oppositionis cor-
relativae. *n varo alio nodo dletlr.pil
possint, sine tali oppositione, scilicet
cx sola rolatlone otlan disparate eo ha-
bente. non doducltur a D, Ihoa» in hac
prlna Illatione, sed vlrtutallter ld ln-
fortur ex aeounda, ut statln axollcabl-
tos.

IX. Dices : Xtlan potest dari oppo-
altlo lntar relationes, quin una proo»-
dat ab alia, ut patot ln rolatlenlbus si-
allltudlnls ut aequalitatis, nensurao et
ooosuratl, ln quibus etlan datur oppoel-
tlo. n«c taaer. datur processio, quia bo-
no etat unua esse slnlle alteri, quin
prooedat ab Illo, slout unua ovun oet sl-
°ilo alteri ovo, et taaer. habet bopoeltl-
ona» ctn Illo, quia est correlatlvun o-
J»e ergo deficit probatio 3. i^onoo
ox oo qiod sint duae foraonao. seu rela-
tiones latroJuctao. Ita quod una non pro-
oodat ab alia. Inferens, quod nor. dletln-
gerentur oppositione relativa absoluto,
onn solu» Inferatur, quod nor. differant
oppositione relativa orlglnle. seu piMCoS-

Bionis, non alio nodo'... despondetur dis- Cursum , Thomae aliud probare directe et formaliter, seu ,implicite, aliud virtualiter et-implicite/? Normaliter probat duap Personas'improductas non differre oppositiqne.relativa originis. Impiicite.*6t virtualiter probat'ilulla oppositione relartiva: differre, quia reliquerat probatum' antea, videlicet in quaestione XXHII, a. IV, quod relationes reales in Deo solum T)Osssunt fundari'super actione, seu origine, non.super. quantitate,' aut alio fundarmentov-^ Unde cum hoc jam praesupponeret probatum; optime., intui. quod inter, duas Personas imaro&udtas non,posset esse oppositio relativa-' t' sitfeppneb^t, enim super alio fundamento. n^.posse: i^dari rel.ationes refeles-.J.n Dao;.j. Illud..aitt^ prae.suppo-ituuL' eet'*cartum,, qqia, ex ^uniemehtis quae concurrere -poqsunt ad opuxe genus relationis realijs.f ayyiitin relati©» quae fundatur suuer. actione. potest sine imparfectione versari inter extrema realiter'diverSa,' quod o&aitto requiritur ad relationem rOalem, quia ejusdem ad se relatio realis (71) -non est, eed ad alterum.

Pandamenta autem ralationum sunt tria, quae philosophus enumerat in quinto metaphysicorum.. 4 . ' '

Prinium est relationum, quae fundantur super quantitate, vel Unitate, id est, convenientia, ut aequalitas, similitudo, inaequalitas, vel dissimilitudo,--etc.

Secundum fundamentum est relationum, quae fundantur super actione et passione, seu quacumque origine. t

lertium est super mensura? et mensurabili. ' Hoc tertium non poteet -habere locum in divinis, tum quia non est genus relationis mutuae; et sic altera relatio in illis non est realis : mensura .|enin non resplcit realiter mensuraijum, sed, e. contra; tum quia in hia relationibus «piando reales sunt unum extremum est perfectius altero: mensura enim perfectior ,est mensurabilit in divinis autem ubi est summa unitas non est unum perfectius altero, aut mensura eJus. Unde aeternitas,, quae in.Dqo mansuram duratlonis impprtat, realis relatio non est, sed .rationis, ut deduqimus praecedenti tomo, disp.. IX, a. I/ Primim vero genus in Deo, epsp non potest per modum constituendi extrema,.realia, sed supponendi, quia ei est relatio inaequalitatis, et diesimilitudinis, supponit aliquam, minorationem, seu inferioritatem aut deficientiam in altero extremo., ratione .cujus sibi inaequale est, aut dissimile;' et sibnon' sunt perfecte unum neque conveniunt. Si rp eet relatio similitudinis, ^eib.^aeqixarlitatis, ista non* facit eitrdmai-diversa, sed supponit ei' realis relatio >est ; aec enim ipsae relationes secundunc te «eunt relatibnes diequiparantiae, ut:oy;)Ositionem sxbfcceant in'vi relationis-: De «e ergo similitudo non facit extremo diversa, sed potius imit,-et in unum redigit, quantum potest de se, et !ex vi-sui fundarmenti; ee^ 'ti-fundatur similitudo, rearJis -eet, quia supponuntur Aarf-extrema .- -distincta,. Ita quod.hon. fundsiir sirai^ltudo' super nmnliaafla: iden.titate, sed sjv--per convenientia .diveXsp.ruEi.enpponeridp lpsa^jfolfrjBm»'. diversav.V ^fite relatIones autem persbnales, non eat-Ma Deo niai\' suimaa^idbntitfto. esBentiad, bine aliqua diVersitate. ' Ifon'-ergo in_ illa potest fUndari aut exerceri similitudo realis, nec per realem 'relationem slmllitudlnla 'potest primo et per' se oorffititui Peroonarum distinctio, quia bX"sua- formalissima ratione fundatur inconvenientia diversorum : debet ergo ad similitudinera supponi diversitas in extremis, non kb Ipsa constitui : relinquitur ergo-, quod eolnm super actione; -seu origine potest ftmdari realis relatioquia ipsamet ovigin'e, -seu actione possunt Cieri extrema distincta, scilicet ipsaemet personae seu relationes subsisteres®; 5t-sic boIum'istae possunt in Deo; di-Btingui oppositione relativa. 0;"

4 ... #

'X. Sed restat 'tunc secundam -lllabionem D. Thomae probare. ®i non diatinguuntur oppositione relativa, distinguentur diversitate naturae, quae' illatio instantiis supra allatis videtur infirmari. Sed respondetur illationem esse efficacem, quia ad omnem distinctionem requiritur aliqua oppositio, enw omnis distinctio separationem et divisionem importet eoium, quae distinguuntur, quae separatio et divisio iiitelllgl non potest nisi penes aliquod esse, vel non esse. seu aliquam incomnunichbilitatem unius cum alio, a quo dividitur, et hoc oppoaitionem dioitl Oaniis autem oppositio, vel eBt in relativis',*Vel in absolutis. si in relativis,'1Jam habemus relativam oppositionem.' Si vero relativa oppositio non est, restat, quod debeat esse in ab¬solutis, quae utique pertinent (72)ad naturrita. In; absolutis autem non «at oppositio penes respicere, sed penes efese, et non esse, esse hoc, et non esse aliud,

quod est distinctum a se : ergo si esset distinctio in absolutis, et in natura D&-i,"esset diviBio in ipso esse divino^ ee-sentque plures dii.

XI. Ad instantiam autem primam dici¬tur, quod est impossibile distingui duas Personas relationibus disparatis, et si¬ne procsssione unius Personae ab alia, “tenum relationes non dicunt incommuniha¬bilitatem nisi respectu sui termini,quem respiciunt, suique correlativi; at 'vero relationes disparate se habentes, sed non correlative, non important incommuni¬cabilitatem, quia^ec oppositionem^ omni-a autfein quae in Doo habent communicabili-tatem seu non oppositionem, habent etiam unitatem, quia non datur intra Deum com-municabilitas per compositionem, aut uni¬onem unius cum alio,- sed per summam sim¬plicitatem et identitatem; et sic idem est non esse relationes incommunicabiles, atque esse unaM, sicut spiratio activa; et paternitas unum sunt, quia non oppo¬nuntur, nec- sunt Incommunicabiles. Solum autem relatio est incommunicabilis suo opposito- termino correlativo, suo vero subjecto'incommunicabilis non est, cum ipsum afficiat, nec. aliis formis seu .re¬lationibus ead.stentibus in subjecto,, .qui-a neo illis contrariatur, cum e subjec¬to non eaqpellat, nec illas respicit ex op¬posito, cum non sint terminus respicien-tiae suae. St sic nihil SBt incommuni.ca-"bilitatem fundet, inter illas ; ergo; sunt communioabiles intra Deum : ergo unum et idem. Quod vero aliqua opinio salva fi¬de dicit Spiritum sanctum distingui posr ₛp .a Piiio, etiamsi ab illo non procede¬ret, de hoc agemus infra circa quaestio¬nem XXXVI Sed tamen debet adverti quod Ista opinio non loquitur de Personi* om¬ni modo irniiroductis, sicut loquimur in praesenti s nam relationes totaliter im-producta8 non negat Scotus, neque aliqua opinio identificari inter sfcy sicut par-temitae et spiratio activa. Sed loqui¬tur in specie haec opinio do una Persona producta, scilicet Pilio, quae semel ex vi productionis et processionis a Patre constituitur in ratione Personae ex vi charactoristicae proprietatis, quae' ost filiatio. Undo semel constituta persona in esse, et charactere porsonae per fili¬ationem, jam distincta manebit a quacum¬que alia Persona, et etiam non proceden¬te a se, quia jam per suam processionem supponitur totalit.er, etfgjrJ distin-cta. In hoc potest salva fide dari opi¬nio, an Persona semel per suam processi¬onem constituta in sua proprietate cha¬raeteristica talis Personae, indigeat ad distinctionem ab alia Persona, quod etiam inter illas sit processio. Quod autem dentur duae Personae totaliter, et omni modo improddetae, et ipsa prii.ia sui improductione distinguantur, in hoc non est opinio.

HI. Ad secundam replicam quod restant alii modi distingendi Personas imnroduc-tas quam per diversitatem naturae, res¬pondetur modos illos diversitatis seu di-versificandi Personas omnes reduci ad diversitatem naturae, :quam ibi -D., Thomas ponit; et ideo idem ^i-stingul diversi-tate naturae, ae- distingui absolute, seu penes absolutum,', et, relativum v nam pri-mua ille‘ijiodus distinguendi Pej?aopas per plures relatione? dntproductas, et sine ulla processione jam. manet exclusus. St a fortiori -ex eodem principio exclu¬ditur distinctio penes -duas Personas absolutas, vel urnam absolutam, aliam re¬lativam. ^Jus ratio est, quia non po¬test fieri distinctio in aliquo absolu¬to intra Deum, nisi (73) ihter ipsa ab¬soluta sit aliqua oppositio seu ratio ' separandi et dividendi unum ab alio. ^uia si nulla est oppositio, vel; negati-o unius do alio, totum erit unum et idem. Oum autem non possit ibi dari oppositio per respicientiam : hoc enito'pertinet ad relationem, necesse est quod oppositio fiat penes contrarietatemaut negationem, seu privationem in aliquo esse absoluto subsistentiae divinae. Utrumquo Autem repugnat rei divinae et infinitae, quia contrarietas est inter formas se excel¬lentes, et non compatibiles, in eodem subjecto; et ita una non est tantae per¬fectionis, sicut alia, et cum essent in¬finitae intensionis in Deo, non esset u-traque sinui, sed altera tantum : et pri¬vatio est negatio alicujus perfectionis seu formae debitae, quod totum nefas est in re divina, imaginari, quae summe perfecta et simplex et una eat. Quod autem una forma habeat negationem altai-us intra eadem speciem, sev*. genus, est ob limitationem formarum inter se, quia dee'st illi aliqua perfectio, quae est in alia, et sic limitantur perfectiones : si enim omnes perfectiones, quae sunt in uno essent in alio, non distinguerentur, sed essent unum ef fdem numero. Unde

eadem repugnantia eat in distinguendo absolutas subsistentiae, seu Perso-nasin Deo, atque in distinguendo naturam. ®t praesertim quia in Deo eubsistentia absoluta est ipsa natura, sicut et existentia; et sic perinde est fieri diversitatem in subsistentia absoluta Dei, ita-. quod sint plures subsistentiae absolutae, atque fieri diversitatem in natura.

XIII. Dices : ^otum hoc currit in Peiveonis relativi8, et tamen ponimus plures in Deo : nam etiam illud esse relativum, seu perfectio, seu quidquid sit, quod est una relatio, non est in altera, et una habet negationem alterius, et tamen utrarque est infinita : ergo quod dicimus de Personis absolutis, solvendum nobis est in relativi8. Similiter sicut subsisten¬tia absoluta est ipsa natura divina, ita et relativa : siout ergo ex multiplicartione, et distinctione subsistentiae relativae non sequitur distinctio in natura, sic noque ex distinctione subsistentiae absolutaa, lioet sit ipsa natura, sequetur diversitas in natura.

Snd contra primum est, quia ad propriam, et essentialem rationem relativorum nertinet quod sint ad alterum, ad rationem autem absoluti quod sit ad se. Unde insa perfectio relativorum stare non potest sine pldralitate, quia realis rospicicntia ad alterum est, et sic multiplicatio in illis est perfectio, vel prouria ratio illorum; ot nogatio unius in altero non est prima ratio distinguendi unum relativum ab alio, sed est quid consecutum, ipsa quippe respicientia est prima ratio distinguendi, quia opponitur alteri, et sic salvant ista relativa omnem identitatem, et duitatem essentia, et perfectione absoluta, quia solum in oppositione relativa distinguuntur, ipsaequo relationes constituunt extrema distincta per oppositionem suam, non suppo¬nunt. At vero ratio seu perfectio absoluta est in ordino ad se; et ideo ex sua propria ratione non petit multiplicari nlsi supposita limitatione, quia in uno non salvatur tota perfectio, et ratio illius absoluti, sed aliquid negatur, et tollitur ab illo absoluto, et ponitur in alio; et sic ipsa negatio alicujus perfectf.onis, vel rationis pertinentis ad tali? absolutum nertinet ad primam rationem distinguendi, et hoc pertinet ad imperlectionem, qua ratione dixit optime D. dhomas in primo ad Aunibaldun distinet, XXVI, q. II, art, II, quod : ^istinctio orta ex contrarietate, negatione, aut privatione inroerfectionem dicit, (7*0 Unde si id quod absolutum est in sua linea et ordine ita crescat quod perveniat ad infinitum, repugnat quod divi¬datur, et multiplicetur, quia omnem peivfectionem trahit, et dicit in ordine ad se, non in ordine ad alterum,, undo si multiplicatur in ratione absoluti, est qula id quod est in uno, non est in al¬tero; et sic non omnem perfectionem il-lius generis habet. Perfectio autom relativa cum sit ex propria ratione ad alterum, si infinita est, petit necessario duo infinita in genere correlativl, cum unitate in ratione perfectionis ln esse,

XIV. 3fac quo manet secunda responsio expuncta, quia licet subsistentia abBOluta, et relativa sint ipsamet natura Dei, tamen una ex sua infinita perfectione, seu propria ratione exigit in se adunare omnem perfectionem illius genaris, nec eam dividere potest nisi per negationem aliquam limitativam i alia autem, scilicet relativa, exigit ex suo genere, et propria ratione explicari in ordine ad alterum, et sic multiplicari et non manere unum, si genus relativum salvatur, unde crescente infinitate, et perfectione in relatione, tanto magis exigit istam distinctionem in ipse oppositione relativa, manente unitate in omni perfectione absoluta. Si vero ipsa absoluta subsistentia in ratione absoluti divideretur, ipsa quoque natura, et non solum ratio personae divideretur, quia si quaecumque perfectio, vel ratio absoluta dividi potest non obstante infinitate in suo ordine, eadem ratione poterit quaelibet perfectio naturae non obstante sua infinitate sic dividi,

XV. Ad primam confirmationem respondetur ibi tangi difficultatem valde controversam de constitutione Personae Patris pro illo signo quo intelligitur Persona, ex qua debet oriri generatio, de quo infra circa quaestionem XL, argendum ei»t. Pro nunc negamus consequentiam.

Et ad primam probationem dicitur, quod essentia habet vim complectendi omnes Personas eo modo quo sunt, et secundum omnia quae exigunt3, sunt autem Personaa eo modo quo 8unt(eeundum omnia quae

exigunt ; eunt autem Personae procedentes, quia una est Pater, alia Filius, et Filius essentialiter est procedens a Patre, nec alio modo possunt istae relationee* fundari et multiplicari in divinis, quam secundum originem. Unde quia essentia divina complectitur istas relationes, non quomodocumque, sed ut fundatas sic, et includentes suas processiones et origines, non includit, illas ut aeque immediatas aut disparatas inter se, sed ut ordine quodam originalas.

Ad secundam -orobationem dicitur, quod Persona Pilii colntelligitur simul Personae Patris cum omni simultate naturae, temporis, et cognitionis, sed cum ordine originis, quia Filius est, et ut Filius a Patre est; et ideo non convenit filiatio divinae essentiae, ita immediate,sicut -oatemitas, si immediatio opponatur ordini originis, bene tamen aequa immediate quoad communicationem, et. identitatem naturae; et ideo licet in ratione proprietatis subsistentis paternitas sine fundamento generationis conveniat Deo, quia hoc fundamentum solum exigitur ad exercitium relationis, non ad constitutionem Personae in ratione principii generantis, licet ibi radicaliter sit totum exercitium relationis, quia non constituitur ut ad se, et ut maneat, et sistat sibi, sed ut respiciat altem, tamen Persona Filii, etiam ut constituens Personam secundam, et genitam, praesupponit ordinem originis passivae, quia illa relatio, et -oroprietas subsistens Filii non constituit Personam quomodocumque, sed Personam secumdam natam, et orlginatam, quae est (75) proprietas characteristica huju8 Personae, sicut proprietas Patris constituit primam Personam in ratione primae, et principii generantis. Unde ex suo proprio charactere potest constituere Personam Patris antecedenter ad originem, seu generationem activam formaliter, et explicite, quia licet in illa fundetur eaoplicita, et formalis tendentia ad Filium, non tamen fundatur radix talis generationis: pertinet autem ad propriam rationem Patris non solum constituere respectum explicitum, et formaliter, sed etiam radioalem ad Filium, id est, ipsam rationem principii. filiatio autem cum debeat oonstitucre Personam secundam, quae est Persona nata, et praesupponens primam, non potest constituere illam ut radicaliter secundam, seu radicem, et principium secundae : hoc enim est prima, quae Aliam gendrat, sed solum debet constituere, ut formaliter secundam, atque adeo ut natam, et originatam; et sic supponere debet originem passivam, etiam ad constitutionem Personae, ut Persona secunda est, et nata seu originata.

XVI. Ad secundam confirmationem, quod dato illo impossibili relationes aequa^litatis, et similitudinis vel non essent reales secundum sententiam S. Thomae infra q. XLII, art. I ad IV, quia aequalitas illa Personarum cum sit omnimoda, fundatur in identitate naturae, et perfectionum, quae otmibus- sunt communes, et indivisae, et super fundamentum omnimodae identitatis non fundatur realis relatio; vel si reales ralationes essent secundum 8cotum,' illae non essent primo distinctivae, et constitutivae Personarum, quia supponunt illas constitutas, Unde si non supponerentur rersonae constitutao istis relationitus aequalitatis, vel similitudinis primo, et per se non possent constitui vel distingui, quia talis aequalitas, vel similitudo immedAate fundaretur in omnimoda unitate, et identitate essentiae, et consubstantialitate illius nec supponeret aliquas relationee, seu proprietates personales, de quibus diceretur quod essent aequales, unde manifestum evt quod solum posset esse relatio rationis, quia non fundatur in diversitate extremorum habentium convenientiam in natura, aut perfectione, sed in omnimoda identitate. St quia in relationibus per se non findantur aliae relationes reales aequalitatis vel inaequalitatis, alias esset processus in infinitum, cum rursus illae relationes similitudinis similes essent, etc. At denique si immediate in natura fundarentur relationes reales qequalitatis, vel sitoilitudinis, non supponentes Personas conetitutas, non esset principium ad determinandas certas relationes aequalitatis, vel similitudinis, sed ossent infinitae,

XVII. Ad id vero quod dicitur de incommunicabilitate, quod convenit subsistentiae per se, et ratione sui, et non ratione processione, dico quod convenit per se subsistentiae, ut dicenti oppositionem cum aliquo termino cui incommnicabilis est. Subsistentia autem divina ut sit incomminicabilis Personae creatae, «ifficit extraneitas Personae, et natu-

rae, cui ex lvea extraneitate lncomnn.nl-cabilis eet et oppoeita, sicut increatum creato; imo et subsistentia absoluta si in Deo datur (de quo infra) hoc modo e-tiam incommunicabilis est Personae crear tae, quia terminus est incommunicabilis substantiae illi extraneae. Ut autem su sistentia divina alteri divinae subsisten-tiae sit incommunicabilis opposita illi esse debet, nec datur oppositio realis in Deo nisi relativa, nec ita nisi fhn-data in processione, ut ostensum est.

BECTE PB03AI D. THOiviAS DARI PBO-OESSIONEw AD I!TTBA IN DEO.

OTII. Ad probandum dari intra Deum processionem realem, duo praesupponit • «Ehomas. *

Primum est, processionem attendi se- aliquam actionem, et hanc esse in Deo per intellectum, et voluntatem.

Soeundum est, quod sicut secundum ac-tionem quae tendit in exteriorum materi-am, est aliqua processio ad extra, ita 8eeundum actionem quae manet in agente, attenditur processio quaedam ad intra, ut maxime patet in intellectu, in quo ao-tio ejus, quae est intelligere, manet in agente, et ex eo quod quis intelligit, procedit conceptio intra intelligentom. Qiod autem etiam in voluntate procedat aliquid per amorem, infra articulo terti-o ostendetur.

Ex his duobus praesuppositis assur-git S. Thomas ad probandum dari proces-sionem Ad intra in ipso Deo non est intel-ligenda modo corporali et sensibili, nec secundum modum inferiorum creaturarum, sed secundum perfectissimam prooessionem, qualis invenitur in supremis creaturis, et adhuc ista similitudo deficit a perfec-tione divinorum : est ergo aocipiendA pro-cessio in Deo secundam emanationem Intel-ligibilem, sicut verbum manet in intelli-gente. Et sic datur in Deo processio se-eundum finem. Quod vero ista processio intelligibilis perfectionem dicat de ee, sine ulla interfectione, valde subtiliter insinuavit S, Thomas et probavit unico verbo, quia scilicet convenit intelligen-ti cuicumque ex eo quod intelligit, non qui» omnis intelligens sen^er producat verbum, quia aliquando id potest supple-ri vel supponi, sed quia quicumque inte-ligens illud producit, ex eo quod Intel-ligit, producit, sirquidem mAn^festare, et exprimere coneeotum ex vi, et perfeo-tione intelligendi provenit, dicente Do-mino : Eyc abun^U&JPorM» gg }omi.fat-St eic ad divinitatem transferri debet ista perfectio, si transfertur intelli-gere; qua ratione dixit Cyrillus lib. VII thesauri, c. I : B Non potest esse perfecta deitas nisi Pilium habeat, et fructum ex se proferat. n

XIX. Oirca hunc discursum D. Thomas dubitari potest, et de praesuppositis, quae supponit, et de ipsa ratione in se quantum taleat. Et quidem primum prae-suppositum, scilicet quod processio at-tendi debet secundum aliquam actionem, sequenti articulo tractandum est, quia non clare apparet quomodo attendi debet processio secandum aliquam actionem, an videlicet ipsa processio sit ipsamet ac-tio, an solum secundum actionem attendi, st mensurari debeat, et an sit formali-ter ipsa vitalis actio amoris et intel-lectionis, sui aliquid aliud. Secundum autem praesuppositum probatur in prae-eentia D. horna exemplo intellectus, u- praecipue apparet processio immanens, ot interior, quia quicumque intelligit ex hoc ipso quod intelligit procedit ar¬liquid intra ipsum, quod est conceptio rei Intellectae, etc.' ^iae proprositio ita universaliter sumpta de quocumque intelligenta videtur habere solvimus, ut in libris de anima, q. VI, et prae-cedenti tomo, disp. XIII, articulo ulti-mo, negantes formationem verbi in beatie. Summa instantiarum est, quia actus lrtel-ligendi non est actio productiva, sed qualitas, qua afficitur intellectus ut formaliter reddatur intelligens, unde philosophus in III de Anima, dicit, quod: B Intelligere est quoddam pati, n et D. Thomas dicit infra qu. (77) XXXIY, art. I ad III, quod : w Intelligere importa* solam habitudinem intelligentis ad rem intellectam, in qua nulla ratio originis importatur, sed solum informatio quaedam in intelleotu nostro. n Non ergo Intel— ligene ex eo quod intelligit, agit, vel aliquid procedit intra ipsam, sed solum informatur in genere intelligibili.

Instatur secundo, quia non omnis qui intelligit, ex eo quod intelligit, pro-cedit aliquid intra ipsum, nam Spiritus sanctus intelligit, et Eilius intelligit, et essentia divina intelligit, seu : Hic Deus absolute sumptus, et tamen ex hoc intelligere^ nihilftprocedit. Et in nos-

tra sententia beati in visione gloriae intelllgunt, et ex hoc intelligere non fbrmatur verbum : et noe postquam verbum, seu conceptum formaviiaas, intelligimus contemplando in verbo formato,, et tunc · non produclifcis verbum, quia Jam prodactum est. Quomodo ergo verificatur quod quicumque intelligens, ex eo quod Intelliglt, procedit aliquid in ipso?

XX. Deinde datis et adjnissis his praesuppositis, restat ponderare quantum valeat discursus S. -Thomao inferens ex illis dari in Deo proqeeelenes ad Intra. Et intendit D. Thomas probare duo.

Primam'est, tales, processiones dari › in Deo, quoad hoc quod Personae, seu res procedentes sint distinctae- discursu supra posito.

; Secundum, quod Persona procedens maneat consubstantialis, et .ejusdem naturae cum suo principio t hoc enim ln solutione ad secundum exprimit D. Thomas, dum dicit quod, id quod procedit ad intra processidnb intelligibili, non oportet esse diversum, sed tanto magis est unum quanto perfectius pro-cedit, quia conceptio intellectualis tanto magie est intima int&liigenti, quanto aliquid perfectius intelligitur. Unde cum divinum Intelligere sit infinite perfectum; neoesse est quod Verbum divinam sit perfecte unum cum eo a quo procedit.

XXI. Caeterum ln hoc diecursu neutrum videtur D. JPhomas plene, et efficaciter probasse. Nam quod attinet ad distinctionem rei procedentis a suo principio propter quam ponitur processio realis ln Deo, non convincitur eam dari, ecc eo quod quicumque intelligens, ex eo quod intelllgit aliquid procedit ab ipso quod dicitur conceptio. Nam in intelligonte tunc procedit oonceptio intra ipsum, quando non supponitur objectum intellectum, et conceptum, seu repraesentatum formaliter, et per modum termini intellecti. Si ergo supponatur, non procedit : in Deo autem supponitur objectam Intellectam, et conceptum, quia objectum est essentia divina; haec autem ex propria ratione actus puri in genero intelligibili nihil potentialltatie habet; et sic non solum est intelliglbilis in actu primo, sed etiam intellecta ln actu socundo ex se : non ergo in tali natura procedit oonceptio, seu verbum, ei quidem ibi lntglligltur objectum quod ox ee otJ[,n ratione0*tis :ari in esse intelligibili, et ante timnem processionem est intellectum £n actu, atque adeo per oonceptionera, seu verbum non redditur intellectum.

Si dicas non ad hoc poni Verbum in divinis, ut pstr illud reddatur essentia Del intellecta, neo Patrem esee sapientia genita-, sed potius ex eo quod intellecta est essentia in actu perfecto produci Verbum tamquam imaginem, et rianifostatioften seu splendorem istius gloriae, /noh ut per illud reddatur intolligens Pater, vel intellecta 'essentia, contra est, qalh hoc modo probat D. jtfhomas processionem, in Deo ex aliqua processione creata et naturali sub ea ratione, qua omnino (78) repugnat in Deo esso; et sic processio ista in intellectu, quam adducit D. Thomas nihil omnino servit ad probandam processionem in Deo. Antecedens probatur, nam D. Thomas intendit talem processionem probare in Deo, quae inportet Verbum ut Personam distinctam a suo principio : ergo id debet probare ex processione postulante Vartum distinctum a suo principio. Sed processio quae in nobis ponit verbum Aietinctum ab objecto, seu specie intelligibili omnino repugnat Deo ; ergo non, potest inferre processionem quae petat Vertum distinctum a suo principio in Deo, Minor patet, quia ideo verbum in nobis distinguitur a specie, et objecto quod exprimit, quia non habet illud objectum in se totam actualitatem, seu totum esse intolligi'oile ln actu secundo per modum intelleoti, et expressi, hoc autem repugnat Deo, cum ex se, et aato omnem processionem notionalem sit intelligibilis in actu ultimo, et puro : ergo ex proceesiono Verbi, ut distincti ab eo a quo procedit, et exprimitur, incongrue assurgimus ad ponendam in Deo processionem Verbi ut distincti a suo principio. $10d si alio modo procedit Vertxim distinctum in Deo, quam in nobis, illo modus est latens, nec probatur ox processione qua ln nobis verbum procedit; et sic oportebit ad aliam rationem recurrere, et istam D. Thomae omittere.

Et confirmatur, quia D. Thomas vult manuducere nos ad processionem internam, et immanentem Dei ex processione, quae invenitur in supremis creaturis, scilicet intellectualibus. In his autem solum invenitur prooessio Verbi, quando procedunt cum imperfectione, et indigentia, quia scilicet neoesse habent exprimere in ac^ jieeundo id, solum 4n

lis est, quia sine divisione naturae, non poterat ab ipso intelligi. Unde, ex hac impossibilitate ductus locutiones Scripturae de processione intelligi debere de processione ad extra, fit neoessario, quod, ut .fides catholica occlu.dat Ario hoc effugium, efficaciter debeat probare contra ipsum non repugnare, nec esse impossibilem prpcessionem ad intra in Deo. 'Dt hoe solum potest efficaciter probari hac ratione D.>„Ihomae, quia talis processio 'fcullam di-cit imperfectionem, quia competit naturae infelligenti, ex eo quod inteHigOss sst, ut in -mobis videmus, esse 'auCtia in.tdiligentem'nulla imperfbotio eetfl «JfgOi Dicendum ergo est 'rationem D. -Thomatr efficacenFeSee • quhnttrtn hd intentuur hhjue articUl^,J in* : qdb* non itftertditV sanctus (80) ddtftttrprcn; cessjtphee* 'fn Deo probare absolutd-bx' pi^>-cesslonlbu^, quae in creaturis sdhty^syd processiones qixas· Scriptura Deo attribuit ese his quaeltt:*nobis sunt declarare, et ostendere cdtftrk haereticos, quod intra Deum sint,' -pt 'hbn'ad extra, neque hoc repugnare' Deo, '• Itaque dari' processiones •- in Deo suppodfifc^'D. Thomas, hon probat nec enim.'id prohari potest' ex'hatuVali ' ratione; et his quae in creaturis videmus, cum inysterium Trinitatis ex creaturis investigari'non possit, quia ln effectibue ad extra non exprimitur, nisi quod ia Deo. ogmibua Personis commune est: sed D. Thomas hanc' rationem, explicandi , Trinitatem Personarum ex procodsione Verbi, et amoris ex Augustino accepit, et ut moltiorem seoqtus ast, non ut domqnstrativan) Trinitatis, ut docet infra qh.XXtll, art. I, arg. II. *..

, Quare processionem.dari in.D«o as Scriptura supponit. D,.- Uhomas inf initia; articuli. Deinde vero modum quo: lataq/. processiones in d?eo esse posBint declar. rat, rejiciendo prius,-explicationes-erroneas haereticorum, .qui solum aga&spefoant in Deo processionem per ordinem stf.extra, qua procedunt effectus a caUsa,'• vel cCusa se manifestat in- «ffeotibak.v-Intffc, Deum vero processionem non agnoscebant, quafc distinctionem inter rem proeedfen-teiiV et suum *nrinoipium pbnat, et tamdh/naitatem in subdtantia seu essefltia sefVfcrtl.1-;" Ad* explicandum drgto quomodo intra* Deum: pro¬cessio salvari possit 'sine diminutione aut divisione in ipsa natufa* accipit D: Thomas processionem -qtia8- est'r secundum actionem imftanentem spiri-tOal-eta, qualis est intelligere et velle, atfporidum ouas' dari, processiones intra, jeuum principium manentes, et non ad :extx^.>*e!nntes manifestam est, idque praecipue, ;ha*4atysi!Ligibili actu videre est, 'jeecun^um quem-procedit conceptio intra pos.-ic.Qjao^ vero istae. processiones l#nanex*t*4 dentur, et' ad perfectionem naturae intelligentislo¬pertineant, id optime ostendit* D. mas non per congruentiam, sed-rer - qacen rationem, quia-in nobis,- (et idem • •st in quocumque intollitote)conceptio quae propedit ad intra,.- procedit ex eo qpcd i.rftelligfct,' et- ratione ipsius intelligere contfentt cufcumque cout enit (sive in omni individuoet in omni intelligere conveniat, sive non), sufficit stabilire-quod 'si convCpVt.v ex eo.'quod intelligit, -ecWvsnit', "4X abundantia enim cordins'•'loquitur. •rt'.ergo» ei perfec-'tlone'simpliciter,: ;et npn repugnante Deo, quia Intelligre .afaxima perfectio 'est,' et quod convdnitex-eo quCdtntelligit,. per¬fectum-esse debet; sicut probams.Deum esse bonum aut/sapienttoj*. quid.fcadc ad perfectionem sequitur, :'4t' -haec.-.probatio . efficax est,' non- congruentia tantum-. Qim-ergo totus iste discursus-non-ordinetur nisi ad explicandum modum quo;possit intelligi processio in Deo, quam ponit Scriptura, non ad '-probandum illam dmri, nihil obstant .imperfectiones, quibus actiones istae immqnentea reperiuntur in creaturis, quia tales imperfectiones in Deum transferendae non .sunt, sed Juxta perfoctissimam ejus naturam. #unt aooom-modtpdae, quantum ad id quod perfectio-nid cct.- , •‹ .

Qu^ire tota elueidatio. discursus 2). Ihomue ex responsione ad-objectiones propositas clarius manifestabJLtur. St relictis his quae pertinent ad primum praetsuppoaitum, de quibud sequenti articulo egetur, ad. instantias quae contra secundum afferuntur,

XXIV. Ad primam, dico quod actus im-maneps ita est qualitas qudd emii'erter est actio, quatenus..eat qualitas per mo¬dum actus secundi, et actus secundus vim habet actionis; (81)iet sic aliquid producere potest effective, eVnon solum formaliter et-ratione, sui-constituere, imo si constituit'tamquam netus secandus id facit, atque:adeo tamquam habens &o-tam actualitate®-, et vim actionis, licet in se qualitas sit. De quo plura dixims ia libris, de anilia, qu. XI. Ad id* quod dicitur ex philosopho qixod intelligere *«

est quodiam pati, dicimus id verificari cauealiter, at praesuppOBitive ad intelligere, non forraaliter, quia antecedenter ad actum ipsum inteligendi debet intelleotus informari objecto, seu specie intelligibili; et sic factus intellectus in-actu operattir active,• et emanative ipsum actum intelligendi, sicut potentia visiva informata specie coloris, elicit actum visionis; quod si elicit, non passive se habet-ad talem actum, quasi, tantum recipiens illum, sed active, quia emanat a xe. 2t hic sensuB est tam manifestus in ipso philosopho-dt mirari non possim viros doctos sic axioma istud*accepisse : , Qjiod intelligere eat quoddam pati, quasi voluerit philosophus formalem rationem -i* intelligendi non in operatione emanante*:* sad, in informatione passiva-constituere;-' ilam philosophi verba in .III de anima, textu II, lect*- VII* ap«d'D. Thomam sic sd-p habent ; " Si.Igitur est intelligere sicut sentire,.-aut pati,- quoddam erit ab intelligibili,.. aut aliquid hujusmodi alterum.. In^ossibilem qx^oj oportet •esse, susceptivum autem, speciei,• et potentia tale." Ubi Aristoteles apertissime di* cit insum intelligere esse quoddam pati, tt-.atenus patitur ab intolligibili, et-tnscipit speciem, • sicut etiam dixerat de boiitire quod est pati quoddam a Bensibili ia libro II de anima, texfcu> V, ut constat ex Di- Thoma super illum locum, Ifettt.7i::, et I. n. q. ISX1X, art. II, q. 3CIV; are. II ad II. Hoc autem quod est sen-'-- '• sum informari specie, et intellectum in- * telligibili, praecedit ipsum actuale sentire, et actuale intelligere-, si'quidem .. sentimus, et intelligimus per sensdm, et-v intellectum informatum ipsa speciev cum; a potentia, et objecto pariatur notitiAI'-'-Et constat, quod ante notitiamihoa dici-r/tur potentia cognoscens intelligere, 'vel cognoscere in actu. Si ergo philosophus ea solum ratione dicit quod intelligere est quoddam pati, quatenus- inteli eotus-'• suscipit speciem, et informatur ab intelligibili, tale informati, - et .tale pati non est ipsa notitia, nec ipsum intel-li^-;' gere, si quidem ex intellectu-, sic infor-= mato emanat, et paritur. Intellectio, et *. notitia. Ssse enim operationem, et actio-' nem potentiae cognogcitivae ipsum cognoscere philosophus ibi passim docet, et spccialiter potept videri in eodem terti-'' o dc anima, textu GXL, et-in eodemmet loco citato quod dicit intelligere esse quoddam pati, addit,: n tyiod-intellectus

est id qtto opinatur, et intelligit anima.* Quare autem philosophus etiam explicet intelligere per pati, et informa^H a specie, et non per operari quod *-manat ab intellectu sic actuato, et in.-, foxmato, ea ratio est, quia explicat in¬tellectum possibilem prout distii.gultur ab intellectu agente : intellectu» autem agens dlcitulr talis, quatens-e agit, et producit species in intellectu possibili, sicque reducit eum de pototia ad actum, ut intellectus factus in actu operetur, et cognoscat. Unde loquendo de intellectu per ordinem a&:-lntfelice¬tum agentem, dicitor pistiVus^eeu passibilis respectu qpecierdm,'Jiqufife illi ab agente inprimUntar antecedehter ad intelligere, -quia Ihtellectiis fsic foraartue- epeciebufs in operationem intelligendi procedit. • Eodem'modo intelligitui¬dictum S. Tbomae-infra quadfctioneECCIV ditata in argumento: 'dUm dicit,' quod intelligere ln^ortat solum habitudinem intelligentis ad rem' intellecta^, in quo nulla ratio originis importatur; nec enim dicit sanctus-doctor. qupd'ipsum intelligere, quod est operatio* non dicat emanationem,- et processum ab intellectu, ut' a virtute activa-a qua egreditur, sed dicit quod istud intelligere' (quod utique est operatio-) importat solam habitu¬dinem intelligentis ad rem intellectam, ^ihquo nulla ratio originis inhortatur, scilicet rejpectil rei intellectae et co^hitae : ad hanc enim hon conparatuT lntelligene- seoundum habitudinem originis.: inteiligehs'enim per hoc quod intelligit non originatl, aut derivat a se obj ectum intellectum, et cognitum, sed ab ea, ut a formali termino, et specificativo, et notivo informatur, et perficitur; imo ad hbc ipsum ordinatur ipsa operatio, quae- est intelligere, ut per ipsam tamquam-per notitiam, et per ofenceptum ejus tamquam per terminum, ipse iatellectus in aotu "secundo fiat ipsum objectum intellectum, et ei in actu seeundo uniatur, intelligibiliter expresse, sicut per speciem ingressam unitur intelHgibiliter. In actu primo, et incresse ipsi objecto. At vero in ipso intelligere quatenus est dicere, inhortatur or¬do originis ad verbum,. seu conceptum, quia dicero est proferre verbum, et veov est originatum a-dicente, cum taman intelligere res intellecta non sit originata ab intelliggnte, sed potius res intellecta comparatur ad intelligentom,

ut forma objectiva informans, et'perficiens'Ipsum, sive in actu primo per speblam ingressam, sive in actu secundo per expressam, et per ipsum intelligere. (82)

Caetenim quod intelligere ipeum non eit passio, sed operatio vitalis elicita, et procedens active ab intelligente ipse D. Thomas nullatshUe negat, ut patet in secundo conAra gSntil. cap. LX gt in tertio'de anima, lectione VII , §. Ostendit differentiam, ubi inquit : " Intellectus brgo possibilis est quo hic homo forraalfter intelligit,"; Illud autem quo aliquid operatur^.^Icut activo principio (id est. fcOvente) notsS-t SeCuhdum esse senarrAri Ab eo <juod operatur ut si dicamus qudd Ballivus'operatur r>et regdm, quia rbx movet ettm"ad opqrartdum; sed tmnossibile est illud quo Aliquid opdratqr 'formallter separari ab eo secunum esse. Quod ideo est, quia nihil agit in actu, nisi secundum quod eSt-actu, Stc. » Manifeste ergo D.. Thomae appellat ipsum intelligore operationem, quae emanat vitaliter ab intelligente;:'At dntelligens operando, et agendo'dicitur intelligere, non patiendb, licet respectu objecti, seu rei intellectae iion signifitjet intelligere operationem per modum oflginis, sed per modum unitionis cum ipso objecto, a quo ut a specificativb; et ut a termiho fonuatur, et perficitur. Unde in quarto contra gentil.: c. SI dicit D. Thomas quod :* n Ipsum lntelligere significat apprehensionem ejus quod intelligltur per intellectum. Itaque in hac operatione vitali, ^Uatenus intellectus conpAratur ad obj Actum ht apprehendens illUd intentibnalithr,'consistit formaliter intelligere.. V'

XXV. Ad secundam instantiam sespe a nobis responsum est, quod non esV Interitum S. Thomae probare quod pe!r omnem intellectlonem quoquomodo consideratam procedit verbum, sed per intellectionem foeeundam, et quao convenit alicui tamquam principio eaqjrimeftti et manifestanti id 2uod intelligit. Hoc onim' totum; includit '. Thomas in illa causali' cumque intelligit, ox hoc ipso quod intelligit procedit aliquid, otc.ex vi intellectiva proveniens',' et exfejue notitia pWcedens. tyaecumque ergo natura intellectualis ex hsc vi intelligendi, et (f3) activitate in tota sua perfectione, et modo considerata petit quod, aliquid procedat intra se, quatenus nOh solum est vis apprehensiva, sed etiam manifestativa, et expressiva, filcet aliquando possit reparlri intellectio, et non eaqpreeeio, ob aliquem particularem modum, quo invenitur, ^lfflcit ad propositum D. Thomae\6atendere, quod in quasaimque natura iptelligente ratio, et principium quare'producitur verbum quando producitur, est ex eo quod intelligit : sic enim ad perfeotionem pertinet processio ad intra, cum oriatur ex ratione intelligendi,et conveniat Sx vi talis perfectionis orocessio conceptionis ad intra, saltem ut exprimatur et manifestetur res iiitollecta (hoc ehim non'est imperfectio in natura intellectiva,'qUod' manifestativa, et expressiva sit rei intellecta? : hoc ehifl pertinet^i^.foebunditatem et plenitudinem i^tdiTeOtus, 'et ad latitudinem cordis, 'eructet verbum bonum, id est, perfectum. Unde 'aim ex una parte Scriptura ponat in Deo processionem, et ex alia ad perfectionem tiatiirae Intellectivae pertineat habere foecunditatem ad eaq>rimendum, et'manifestandum, nec id sit imperfectio, concluditur in Deo esse ponendam, et explicandam' processionem, quam ponit Scriptura pbr modum huJus processionis Verbi, et conceptus ad intra. Ad hoc autem non requiritur quod quicumque intelligit producat et exprimat vertum distribuendo ly quicumque pro singulis generum, et. pro(quocumque intelligare individualiter eunpto, sed sufflcit quod ly quicumque distribuat pro generibus singulorum, seu pro quacumque natura intelligere, quia iptentum D. Thomae non est niei probare quod in Deo detur ista processio, non quod in qualibet Persona detur, aut in quacumque intellectione individualiter sumota, alias vellet probare quod etiam Verbum, et Spiritue sanctus producerent Verbum; ad hoc autem sufficiebat ostendero quod ista processio convenit cuicumque intelligenti, ex eo quo<L intelligit, tamquam ox radice'et .principio, licet non setoper : sic enifl convenit ox perfectione naturae Intelligentiae, et ad~ ejus perfectionem pertinet manifestare, et ejqarimere veisbum : ergo haec perfectio non debet deesse Deo, qui habet naturam intellectiVam, nisi alias obstaret non posse in Deo esse processionem, hanc autem Soriptura emeruit dari in Deo : ergo secunflpip istam processionem quae est peffectissima, ut pote conveniens naturae intelligenti, ex eo quod intelligit, et intelligendo manifestat ponenda est. Hio

est discursus D. Thomae et nerVo eue»

XXVI. Et non enervatur is^e discursus eoe instantia argumenti, quia aliquae Personae in Deo perfectissime intelligunt, et ei tali intellectione non procedit Verhuia, ut ‘oatet ex intellectione essentiali, q&ae convenit huic Deo, ut abstrahit a Personis, et convenit Verbo, Spiritui saecto, nec tamen Verbum producunt : di¬citur'enim quod ip his intelligere ion producit, quia non. eet ibi intelligere cum'modo fo6cundltatis, reu evim’mo‘do re¬quisito ad foecunditatem, qui‘modus molum est in Patre. Unde licet inteirifere quantum est ex vi - et natura 'sua pfetht processiohem Verbi; tamen si ftodiis regiis!tus ad expressionem/ ,et ‘processionem "-desit in aliqua Pdrsona,' dabitur intelligere,7 prout'ibi sine tali processione, -Sed 'tameh'Petet ex se; quod talis natura Intellectiva habeat modum requisitum ad talem processionem, bt foecunditatem, sicut habet in Persona Patris, Modus autem requisitus ad -orocesslonem est, auod detui; distinctio inter procedentem, 'et principium a quo fit Processio cum (<&)ehim duo concurrant ad processionem, seu productionem, scilicet Virtus, Secundum quam fit procossio, et extrema distincta ihter quarf fit, quia si extrema non sint roalitar^distihcta, neque processio realis est',|"oportet quod quicumque intelllgit,' ex eo quod intolligit procedat aliquid ab bo,-quantum oet. ex parte virtutis, et perfWtlehis, quae est radix'hujus proceseichis’1 dummodo t?unen non desint conditiones roqulsitae ad‘distinguendum extrema 'Scilicet-' quod habeat oppositionem-sufficientem'ut distinguatur a re, seu torminc ^roccdento, quod ost habero intellectionem por modum principii foecundi ad exprimendum* Hoc autam principium $on habetor; in hoc Peo absolute sumpto, et rpraesclndendo a'-Personis, quia-sic'abstrahit ab omni relatio .3, et consequedter ab omni oppositiono relativa, quae'sola est'principium-; distinctionis in-Deo ut probatum manet/ Verbum autem habet quidam .intelligere ratione divinae-naturae, quam accipit vi suae processionis, sed non habet modum principii foecundi, quia ex -narte suae relationis solum se habet ut ooncoptus, et genitus, non ut concipiens, et exprimens ; et sic non opponitur Verbo exprimendo a se, alias non sO-lum easbt Filius, ‘ sed Pater rospoctu altei*ius Verbi, ut jam supra deduximus. : Similiter Spiritus sanctus habet quidam intelligere ratione divinae naturae eibi per identitfctea ^uii-fc^irw*tione, et impulsu Communicatae, Wed 'ttc vi euae relationis'solum se habet \it spiratus, quia eple&- relation^ra sijirati habet, non autem habet relationem intelligentis, .et diefentis per ilodum v.rinci-*pli foecundi, aliaP non ‘solum ereet epi¬ritus^ seu spiratus,- sed etiam Pater. • Unde ex. vi suae characteri stioae >ropriet^tl», nec-Spiritit*sanctus nec illius habedt unde distinguantur, et opponantur alteri VerooVi'ei"» Cohi&quenter non habent sic^intelllgebe^'quod--habeant dic ore, et fiaq>^^re{'-'6e«y£6nCrarei Undo illa propositis txniV&TtfhlIs D; Thomae : quicumque intolliglt,'ex e6 qu6d intelllgit habpt allquld^phocedefe Intra ipsam, intelligitur, etJ minitatur‘ad quemoumque iqtelligentem per mod&m principii foeoon <H. id est, nori solum habentis virtutem, st perfectj,oriem, sdu. actoalitatem ad pro ducendum (aotualitAq. enim, omnibus Personis communis 6st) sed. etiam, distinctionem ab extremo procedentem; -atque adeo oppositionem relativam Cum illo, quia sine oppositione non datur distinctio. It quod, haec restrictio ei .limitatio sit opponenda illi propositioni,, non solum ex ipsa ra-tipne habetur, sed ab ipoomet D. Jhoma .cWpbqita est. Nam infra q. XXXIV, a. T£ ponit, quartum argumentum sic : n Quicumqua JLntelligit intelligendo concipit Verbum,.sed Filius intelligit : ergo Filii est. aliquod Verbum, at sic non est proprium ‘Filii ^sse Vertum. » Eespondet sanctus do,ctor : Ad quartum dicendum quod eo n>odo convenit Filio esse intelligentem, quo convenit esse Deum, cum intelligere essentialiter dican¬tur in divinis,, ut dictum ept. Est autem Filius Deus genitu», non autem Deus generans; unde est'quidem intelligens, non ut prodUaens Vertaua, sed ut Verbum procedens. Ecce propositio D. Shomao restricta ad quemcumque intelligentera cum foecunditate, et principio distlngu- ente a suo procedente, sine qua distinctione ut omnino, requisita, processio stare non potest,

SVII. Quod.vero dicitur de beatis non producentibus verbum in nostra aententia, dicimus non producere verbaim,quia suppletur, ei unitur ipsis; et eic eorum intelligere fertur ad verbum ut uni¬tum, non ut productum. Unde per se omne intelligere petit quod procedat

verbum, nisi uniatur, et suppleatur per unionem processio; sicut omnis natura subsiantialis petit subsistentiam ex se resaltantem, nisi-suppleatur per subsistentiam divinam. De Illo autem qui verbum produxit, et in eo conte%latur, dico hujusmodi non producere verbum de novo, sed continuare productum; vel si producit de novo, erit ad manifestandum rem intellectam non ut Intellectam reddab.

Ad ea quae objiciuntur contra discursum insum ^hornae respondetur ad primum, solutione ibi data, quae vera et legitima est, .eo quod.conceptus, seu species expressa in nobis, et verbum ad duo munera ponitur.--. Primq, ut objectum intra intellectum reddatur intelligibile in actu secundo., et per modum termini in quo ab intellectu apprehendatur, eo quod objactuja per se non est sufficienter intelligibile, et immateriale, ut per\seipeum attingatur ab intellectu, u~t tormiau.e intellectus; nam licet per speciem Ingressam objectum rqddatur intelligibile,et uniatur intelleotui, tamen in illo speci-e solum redditur- objectum intelligibile per. modum-orincipii intellectionis, non per modum tqrmin*. intellecti. -.Oportet autem quod intellectum attingat objectum per modiim termini, et rei intellectae, et nori in specie is^reesa, quia ibi solum continetur per-modum principii Intelligibilid, iquQ. actuatur potentia- ad eliciendum intellectiofaem, non per modum termini intellecti, nec.poterat objectum intelligi in speoie. impressa, nisi reflexe, quod supponeret-directe esse attactum; et sic esset eadem difficultair quomodo attingitur* directe. &ec etiam petoeV attingi objectum prout extra intellectum in se, tum quia ibi plerumque est quid corporoum et non spiritualisatum; -et sic non proportionatum spirituali cognitioni; tum quia etiamsi objectum spirituale sit entitative, non tamen intentionaliter i-n actu terminantis cognitionem, quia hoc--dopendet ab ipso intelligere et. intelligi, seu ab ipsa actuali luce, et manifestatlone spirituali intellectiva, quffo solum intra intellectum fit, non extra intolloctum egreditur; et sic objectum osso illustratum, et manifestatum per modum termini, ot rei cognitae intha intollectum, non convenit objocto ad-extra. Unde ut objoctum reddatur intelloctum, procedit conceptus, seu species exoressa, in qua repraesentatur objoctum, ut intollectum et cognitum ot mqnifostatum, seu expressum in actu, sicut in specie impressa, ut intelligioile in actu primo, Bt hoc munus exercet in nobis conceptio intellectus circa objectum ut sit intellectum in actu per modum termini, et a«p eundum hoc vocatur proprie specirc er-,., pressa, et conceptus. Aliud muniin ej^arcet, non in proportionando, et s iri,tualiaando objectum in esse cogniti,- et.intellecti per modum termini, sed -.raecise In manifestando, et loquendo rem. Jam intellectam, et .cognitam, sioque proprie dicitur verbum, seu sermo, et lux, quia omne quod manifestatur, lumen est, quamvis, et aecundum prius •offi(?ium, etiam verbum vocari soleat conceptus ,ad intelligendum, seu contemplandum rem ut per modum termini y-qddatur, intellecte. Seeundo modo, non ;fld,Amtelligeudum, sed quia intelieota eqt ,ex plenitudine cordia, et;abqndanti* os loquitur. Et hoc modo -praqedit verbum,. ut inquit. Augustinus J .R ifon epe indigqntia,- sed ex intplligantia, H pqrtinetque ad perfectionem intellectus sic manifestare rem intellectam. (86)

XXVIII. Igitur D.. 3homas non .probat in Deo dari processionem Verbi propter jfrinuto munus, quia esSentia.;divina seipss-.-. et in vi'sui absoluti'conceptus, et non ratione Personae Verbi est intelligens,', et intellecta, et ipsum intelligere in actu puro, et proportionato sibi, etiam per modum rei intellectae; et sic Pater non est sapiens sapientia genita, ttt dicit Augustinus, sed potius ipsa sapiantia genita ex elenitudine-sapientiae Patris procedit, et ut similis illi in sapiential Solum ergo -intendit probere processionem Verbi in Deo quantum ad secundum munus quod est manifestare seu esse locutionem et expressionem,seu splendorem sui principii, et rei intellectae. Et ad hoc etiam in nobis requiritur quod verbum sit distinctum ab eo a- quovprocedit, nec tamen imperfectionem ullam supponit, sed maximam perfectionem, et abundantiam intelligendi, quia licet supponatur imperfectio intelligibilitatis in objecto, et potentialitas, quando indiget verbo, seu specie expressa, ut reddatur intellectum in actu secundo, et per modum termini et non intelligibi1e solum in actu primo, quia ex se tantam immaterialitatem, et puritatem non habet, sed per speciem expressam purifioatur, tamen ut p» verbum, seu locutio-

nem ipternam dicatur, manifestetur, seu exprimatur id quod Jam supponitur Intellectum, et cognitum ibi nulla intervenit imperfectio; nec ex parte intellectus cognoscentiB, quia ex abundantia cordis os loquitur, et verbum bonum eructatur ex corde, quasi ex repletione cordis procedens; nec ex oarte rei cognitae, quia non bolum suconitur intelligibilis, sed etiam intellecta, et cognita in actujnec ex parte ipsius verbi, quia manifestatio fit ner splendorem et actualem expressionem/ quae nihil interfectionis dicit. ,H hoc totum, etiam quoad hoc munus nlanifestandi, et loquendi fit per verbum distinctum, quia fit per verbum procedens ab intelligente; ergo recte ex processione ' Verbi pro ea parte qua 'fit sind'imperfectione, assurgit D. Thbmas ad manifestatidum -processionem inteliiglbfl-emJlni/Beo-. '• Et in h<*e sensu processisse. •'D.^Tho-mas constat^'-^qifla loquitur de conceptione'nosird ut'procedens ex notitia, et vf intelloctiVa, quam conceptionem, inquit, vox significat.v.; Verbum autem, seu cohceptio procedens ex notitia, supponit-rem cognitam, et intellectam; et sic non loqui-tur de conceptione^ ut praecis-e servit ad reddendum objectum intellectum in actu,.'sed ut supponit rem esse cognitam, dt ex notitia illa procedit verbum, utique ad munus loquendi-^.-et manifestandi id quod cognitum est, secundum quod ax abundantia cordis os loquitur 'i- locutio enim et -formatio, verbi, quando est non ex a* bundantia, sed ex indigentia, ut quando aliquis loquitur inquirendo intrahe,; vel ab aliis quaerendo, nec dum tamen perfecte formando et abundanter cognoscendo, est locutio et expressio verbi; interfecta. ^on alitem assurgit D. Thomas. ex processione conceptus nostri ad Deum5. nisi 6emo-. tis imperfectionibus.

IBCIX. Hinc patet ad repliqaa argumenti, dicimus enim D. Thomam procedere ex processione naturali, seu creato,-pro ea . parte, qua dicit perfectionem.neu repugnantem Deo, scilicet quatenus :dicit locutionem ex abundantia, et notitia cordis procedentem. Et ad probationem dicimus D. Thomam intendere probare processionem verbi ut ^ersonae distinctae. Negamus autem quod processio verbi ut distincti semper imperfectionem dicat in nobis ; tam licet vertum-procedens ad hoc ut formetur (37) objectum in ratione termini, et rei intellectae imperfectionem supponat ex parte objecti quod secundum se non est in actu ultimo intelligibili,Vol etiam exparte intelligentis qui adhuc.-*- plene non oognoscit, sed inquirit et- paulatim format verbum ut perfecte co-r /• gnoscat, tamen quando verbum procedit; ex abundantia cordis, et ex notitia plauh&, eolumque formatur ad manifest.-mdum/c- et loquendum etiam intra se id quod Jam cognitum, talis processio et formatio imperfectionem noh dicit in nobis, nec aliquid quod repugnet transferri in U i- - um, quia ei aliquid reputaret, esset/ distinctio- extremorum,- quae requiritur ad processionem realem, et propter hoC non potest-'investigari per rationem narturalem/quod' in Deo dentur tres Personae. Sed ratio'D. Aoniae nrocedit ex suppositione fidei;| oum .Sx Scriptura constet attribui illi,'*' A&n vero repugnare proceosionem. NeC alid' modo procM.lt Verbum, quam intelllgbili'liac processione, quae etiam in nobis est, semotis'tamen imperfectionibus, quae qpud nos sunt : ex jenere enim suo inperfectlcrnein non dicit talis processio, sicut neo alia attrlbata ut sapientia, Jucti£iar mifeericordia etc. quae apud hos 'Sunt et sine nostris imperfectioni'fcug,'in Deum transferuntur. In alio vero est latentior, et sacratior illa phocesSio in Deo, quia ibi distinguuntur extrema penes relativam oppositionem tantum, apud nos autem verbum procedens, etiam quando ex plena intelligentia procedit, non in sola ratione consistit. Ut in hoc potest processio creata assurgere ad manifestandam divinam.-; nec in-hoc laboravit probatio D. Thomae, sed supponens in initio corporis articuli ex Scriptura dari in Deo processionem (qdae utique non potest nisi inter extrema'relativa dari) probatio ejus solum discurrit circa modum processionis ad intrh, ostendens debere esse illam, sicut ea quae in intellectualibus creaturis datur intra intellectum, semotis imperfectionibus,

XXX. Ad confirmationem respondetur in creaturis inveniri processionem verbi utroque modo, et propter indigentiam seu inperfectionem rei intellectae, et principii intelligentis, et propter abundantiam, seu perfectionem intelligendi,quia plena notitia est, et vult se manifestare, et communicare, prius loquendo sihi intus, deinde ad alios; et hoc foeeunditatem sup-oonit in intelligendo, non

Imperfectionem, aut defectum : nec enim semper imperfectione loquimur* aut dicimus id quod intelligimus. Quod si ad ar lios extra nos non semper cum perfectio ne loquimur, sed ex abundantia cordis : ergo etiam intra nos non semper cum imperfectione loquimur, et conceptionfes producimus, quia lo.cutio ad extra per vocem, supponit locutionem ad intra per verIxim, et si illa sine imperfectione manifestat, etiam ista sine imperfectione procedit, quae manifestatur per illam. Qiod autem beati non forment vertum, jam diximus non esse ex nimia perfectione ipsius intolligero, sed quia illud siti unitum habent a Deo non productum a se; et sic suppletur, quod procedere debebat a mente creata, ubi autem suppletur,, non fo.rmatur. St deinde, quod non formetur ibi- ver-bum est ex impossibilitate,- qijtia repraesentatio illa Dei in.esse intelligibili, et intellecto ipsius, ut est in se, est impossibilis in specie, seu entitate creata, quae tantae repraesentationis, et intelligibilitatie capax non est. Unde quia ipsum inielligere creatum non aequatur .repraesentationi, et intelligibilitati objecti, et.verbi producendi; ideo non formatur ibi verbum a mente crea,-ta, sed suppletur a Deo, non vero propter -oerfectionem ip.eiiis (8g) intelligefe cessat formatio verbi, sed propter improportionem, et inadaequationem ipsius Intelligere creati cum ipso intelligi, seu intellecto esse objecti quod formatur inveibo : nequit enim subintelligi, bcu intelligibilitate talis intelligere creati formare objectui? in specie ejqoressa, et repraesentari id quod in se hapet intelligibilitatem increatam et acinis puri,, pt sub illa videtur immediate ab,-ipso iiitellectu. Unde cum per tale int'elligere creatum non possit aptari tale intelligi increatum objecto repraesentato in Verbo, quod est Deus in se sub sua intelligibilitate propria ot actus puri, qualem ha<-bet in se non sub aliena, et creata, qualis est quae ex tali intelligoro creato formari potest, ideo non formatur .verbum seu repraesentatio Dei in se beatis, no- • que ad constituendum, objectum intellectum in esse intelligibili, nequo ad raanifestandum et loquendum, quia locutio per repraesentationom, et verbum fit. ...

300CI. Ad id quod objicitur contra consubstantialitatem, respondetur rationem D. Thomae qua probat consubstantialitatem Verbi nrocedontiacjCTiin^sij^Q- r Vijc^o, procedere valdo formaliter, nec destruere oppositionem, et distinctionem r.elativam. Nam probat D. Thomas quod in processione intelligibili, id quod procedit ex vi ipsiup processionis .petit unitatem eamdem numero cum objecto a quo paritur, et'procedit, petit inque.n unitatom in esse intelligibili; et ulterius inde potest inferri quod sit unitas in substantia, et perfectione, quando esse intelligibile ad substantiam pertinet ut in Deo : unde non destruit diversitatom in persona, quae solum est rolativa, sed proe.essio illa utrumque infert in vi. sua secundum diversas considorationes. Nam ut est processio realis, inst reqjiirit extrema realiter opposita et distincta, #on spnt autem apnosita nisi relative-,, Ip quantum autem est processio, intelligibilis secundum intelligibilitat.en; .divinam, et increatam in actu puro, oportet quod exprimat in se rem intellectam ut eamdem numero in esse intelligibili seu. in intelligi; et hoc ex vi processionis illius intelligibilis, quia ex ipso modo talis processlonis habet esse assimilatlva, seu manifestativa objecti intellecti, per se quidem et directe assimilatione identificante elbi objectum in esse intelligibili tanta identificatione, quantum ipsum esse intelligibile patitur, id est, si esse intelligibile sit accidentale ipsi roir erit identificatio accidenta--lis, si esse intelligibile sit ipsa substantia rei, processio conceptionis in iilo ordine, scilicet prout intelligibilis, vi sua petit consubstantialitatem simpliciter. Per accidens autem, et propter imperfectionem istius esse intelligibilis, assimilatio, et expressio Verbi non attingit consubstantialitatem simpliciter cum suo objecto, seu princii pio a quo procedit, sicut contingit in nobis, et. in aliis intellectibus creartis. Itaque processio ista vi sua est ratio consubstantialitatis rei procedentis cum suo principio, non solum identice, quia quidquid procedit intra Deum, et secundum esse intelligibile est unum, et idem substantialiter, sed ex ipsa vi et formali ratione processionis intelligibilis ut infinitae et purificatae ab onn ni potentialitate, et imperfectione axtranea a sua linea intelligibili, et tamen eadem processio ut realis est, ot ex ratione generali processionis realis petit extrema realite^ distingui in relatione oppo^^a, f^Uyest ratio

distinguendi in divinis. Haec est viva mens D. -Thomae.

XXXXX. Et ratio hujus est, quia in ordine et linea intelligihili assimilatio (89) intellectus ah objectum, sive in specie inpressa, quando foecundatur et actuatur ah objecto, sive in specie expressa quando paritur, et manifestatur idem objectum, semper tendit, et per se loquendo respicit identificationem non in esse rintitativo, sed intelligihili. Uam intellectus per similitudinem speciei intendit ab ipsomet objecto actuari, quatenus iri illa similitudine, 'Seu specie intolligibiliter continetur, ita quod non'aliud simile, sed ipsummet objectum numero quod est in se, illud transformatur in alio esse, scilicet intelligihili in intellectum, ita quod intelligons* est ipsummet objectum per speciem quidem imoresam in actu primo, per expressam iri actu oecuno Et -'-i quanto perfectius iritelligit, et ipsum ee-.' se intelligibile perfebtius est, tanto margis dicitur fieri ipsummet objectum numero. Et sic ex suo genere, intelligihilis ordo tendit ad identificationem intellectus cum objecto; sed non in esse entitativo in oreaturis, quia non est possibile, sed in esse lntentlonali, et intelligibili quod in illis distinguitur ab esse entitativo, quia non est actus purus. Unde fit quod si ordo intelligihilis intra suam lineam prescat, et: ita purum, idem erit esse intelligibile quod substantiale et entitativum, et sic. assimilatio in esse intelligihili ad objectum erit ad identificandum illud sibi' in esse substantiali supposito, quod esse intelligibile substantiale est in illo actu puro, et identificans sibi objectum in illb esse intelligihili, identificat in substantia. Erg-o illa processio quae est infinita, et fit secundum hoc esse intelligibile purificatum ab omni potentialitate, et quod est actus purus, in ipsomet conceptu sic eiprimente, et manifestante objectum in suo proprio intelligihili esse in actu puro, petit identificationem cum ipso in esse substantiali, quia illud osse intelligibilo, substantiale est. Substantia autem Patris est intelligibilitas ipsa in actu puro : ergo Verbum quod procedit ut manifestativum ejus in esse intelligihili, procedit ut consubstantiale ipsi, quia osse intelligibile substantiale est, ut splendor gloriae in manifestatione, ut figura substantiae iji repraesentatione identificante intelligibilitatem, quae est substantia in Patre, licet quia processio realis est et inter; extrema realiter distincta, suam oppositionem relativam servet et petat.

XXXIII. Et hinc patet'ad confirmationem argumenti, quia in l)eb intr?1 lgar© et intellectus, efobj^btum intellectum non ratione processionis aut Persona© Verbi, sed quia sunt actus puruc in-linea intelligihili sunt omnlho unum, sed processio Verbi, quae peri expressionem et manifestationem hujus'objecti-in esse iritelliglbili intendit idemmet objectum,-sicut est in se repracaontare et manifestare'in eodem esere intelligihili, cum manifestet illuct infinito modo, et perfectione, et .illp.d asse intelligibile in quo trahit--ad riri-et repriaeBnntat illud numero .objecftum,/ sit. substantiale 08*0'ipsiu.smtft abjecti quod eaprimlt, fit ut substantialiter,, seu iri esse substantialiter,. seu in. esse substantiali quod oBt ejus essa intelligibile, sit idem cum objecto quod ast ipsa substantia Patris, nori solum identice, sed formaliter ex vi talis nroriessionis iritelligibilis.

XXIV. Unde patet quid dicendum sit, an ex vi processionis notionalis detur summa uriio consubstantialis inter Vertum et Patrem, et inter objectum cognitum et ebgnitionem, seu inter substantiam ipsam et Verbum Cui communicatur. Dicendum erit enim nullam dari unionem In divinis proprie loquendo, quae est distinctorum extrornorum conjunctio ad aliquod tertium constituendum, quasi ipsa uriio partium sit ratio alicujus unitatis' 'resultantis in illo tertio. Hoc nullo modo datur in divinis sed si aliquando nomine unionis utimur in divinis, est absolute nomino unionis intellig*ondo identitatem vel unitatem summam, non unionem conjungentem extrema ad componendam unitatem resultantem. Hoc patet, quia essentia divina non unitur cum Personis, quasi cum distinctis a sej si quidom sunt identificata et maxime unum, sicut dixit Christus : Ego et Pater unum sumus. Belationes ipsae inter se, non uniuntur, quia opponuntur et discriminantur inter se, sunt autem unum in ratione essentiae, in quantum autem opponuntur non uniuntur. In linea autem ip^lligibili objectum

non unitur potentiae vel eognitioni in divinis, mediante Verbo et processione.. notionaii, quia ibi cognitio, seu intelligere, et intellectus, 41, r«g Jfcntellec^ ta sunt unum omnimo da,idtentl tate ex se, et in quantum actus purus in esae intelligibili, non mediante Verbo producto : nec enim Verbum ponitur ex indigentia ut essentia '.divina, reddatur-»iatelligibilig . aut unita* ;et repraesentata i-ntelleotiii · Patris, aut ut-ip.se Pater sit. gaudens.^e.t intelligens, totuni ho<? epim habet oj 80. et ex infinita .rasione actus puri.iil es¬ se intellegibili, quam infinitates non accepit «ssentia a.Pflrsqnis, sed.potius, per qse en'tiqpf. eam habentjPepsonae»*:, Et nihilominus processio -illa Verbi ,modo intelligibili orta ex fo^cmiAitate,: jet ple¬ nitudine intelitgentiqa ad. manife standujp rom it^tellactjhm^ non $£..constituendum in esso irv^ollecti, ,.ex vi, suae -proce esioni 3 consubstanti/alitf^tei^ peti-t ipgius ,7erbi..- cum Patre generanto pbi:ratioft«m ,-dictaiq,-. quia est processio-intellIgibilts ^quaa . tendit pd, hoo^ ut «it idqnv numorp- cum t>b-. jecto.. quod reppas.seatat iir essa, intelle¬ gibili. quia est propessio intoHigibilis in actu puro, et secundum esso intelligibile, quod est substantia, ct i-Aem atque esse entitativum objecti, ex suar prpprig, _rqtJLqne talis processionis petit idem^nutoOro esse cum objecto in substantia;/sicut in intelligibilitate quam exprimit. Unde fit quod Pilius est idem cum Patre in essentia, non solum fationoilla communi;-qua omnia.'sunt unum.in essentia divina* |uia actus'purus est»-excepta'relativa oppositione,-.sed 'etiam speciali .ratione ptoces6iohis.iia-p• telligibilis,'- quae . si ;hoc*per. se.tendit in vi tali.6.processionis,:-ut/unum numoro sit' Oiim suo. objecto ‹ in essa .Intelligibili, Bi hod esse intelligibilo est puri^B,:>.*©t. substantiale-per se,^tendit ad unitatem in esse substantiali quod ent consubstantialitas, ndh'dividendo -substantiae per tpropagatJJonem, sed tfamdem substantiam numero-,* qpae «st in objecto communicando · quando ipsa substantia est •asde •intall4gibil«,^ et'intolloctum in ac¬ tu puro.

. c.

r ee satureo t

Sxanlnandn venit.in hoc «rtlbulo pri¬ no 111« propoeitlq, euan oraeeupponit S. The nos in articulo prino bojae quaestlo- nle ad declarandae proceaelones ln Deo, •cilieot quod oanle processio eet b«cuo- duo aliquos actiones. et sicut datur pro¬ cessio aeoac&u) actlonen ad extra, ita esOundus octlonon ad intra datur proceo- eio, quae utique cot seoiniinn notione» lananenten. - - - -

Eet Itaque duplex bajus difficulta¬ tis cavit, et oraecipuae partae, (gi)

Prino. an proCeeeior.ee lntao forno- llter verao actlonoe aint per mdua ori¬ ginis enltteates Personae procedentee vi¬ taliter.

Secunda, dato quod aint aotionos, an elnt fonallter actae lnteiligeoai, et volendi, seu lp*i» lntelllgore. ot velle, an aliquae distinctas actiones praeter io vix velle, et lntellicere.

opi:.i®ifEs cisca
TATIM.

X. Circa prima puncM» fuit opinio Durandi ln I, diet. VI. qui II. contra D. Thonan, quod processiones Personarua ln divinis non sint ipsi actus l.itelll- cendl. et volendi, eed ex foecunditata Ipsius naturae divinao, produci Tiliun a Pa*re, et ^lirltua sanotun a Patre et Ullo, non per actae lntelllgendl, aut volonti, quia leti actae eunt essentia¬ les, non notlonalea : sssnntlalss «nlo actus oanibus Personis oo^etunt, non tn- nen oxniius coaetant eenerare Tillua. et spirare Spiritu» senotua, lao ccnaot productioni notlonali Personarua obsta- ro actui) intolllgandl, st volendi. quifc oxnle productio fundatur ln aliqua foe- canditate. actus nate» lntellicendi. et volendi non sunt foscandi, nec alleujus rei productivi, noc ox ole allqild con¬ sequitur, ut dicitur ln IX netaohysloo- lua, Caatemn licet ratio producendi Pi- llua, st Spiritu» eanc.ua non sint actus IntelUcondl. et -r^Ta^l actio¬ nis. et virtutis producendi, sod foecun- dltns insit naturae, tonen explicantur inquit borandus a doctoribae istae ooa- natloaos per quaodan adaotationes ad ao- tun lntclloотus, et voluntatle. tu» ox parte nodi producendi. 3x larts quiden suppo sl tora». quia ?ilius procedit ab u- no tanto», sicut oa quae procodur.t per nodun naturas; at vero Spiritus annotas procedit a pluri Vae suppositis. It hoc nodo so habont oa quae procedunt per vo- luatatea. quia possunt flari a plurlbas per voluntate® nuax ecnairrootlbis. 2x parto auteO aodl. quia Tllius procsdlt prlna imanatlone divina. 9plritue eaac- tus itu ici secunda, sicut in procedsu in- t allecta «lis naturas prlxo oot cognitio, deinde amr, et ibi terni natur onanatio lntelligcntls naturae.

Ad haue oplnionon EUrondl videntur occodere qui dicunt emanationem Pii ii a Patre esse exanatloneu a vivente, sed non vi talea : neo ani» ornis quao a ri¬ vanto sunt, vitali actione debent prove¬ nire. ut in anlBallbus egestio suporflul- tatUB. ac por hoc evadunt quod processio Pllil non sit fontali ter per lpsun vi ta¬ lea actu» intolllgendl.

P. Molina in hae quaeetlone. art. XII, dito. 17. §. $iod vero, ot §. Pestro- a> censet procosalones divinas non esse ipsas actiones aut opsrationee iiaanm- tes, quae sunt intelllgero, et velle, sed esse seeundun operationes aut aetl- enst lBoanentes, isit accipi secundum ip¬ sas. Productione» artos Istas activus non asse lntelllgere aut valle, sed re¬ latione® in Patre, quae eux lntelllgere coaplet rationca dicentis per intelloc- tun, at relationes ln Patre et Pllio, quae cu» diligere dicit actiones produc¬ tiva» Spiritus sancti. Isaglnatur ita¬ que Kollna, ut ipse dicit lbidon. 8. Tertius eet, tres Pereonaa divinas hoc sodo eonvenlre Deo. Prino» quides Por- sons» quae est relatio Patria rosultara a parto essentiae per Intellectus in il¬ lo priori quo oesentia se intelllglt per lp®m intellectu», ex qua relatione, et esstntln constituitur Persona Patris,

quae producit (92) tamquam principium quod ipsum Vilium sua essentia, atque intellectu tamquam •orincipiis quo. Rursus sicut axpavte essentiae per intellectum'resultat haec prima Persona, ita .a parte intelligere papieiitiae'essentialia, ac essentiae, quae ita communicatur Patris influxu, activaque productione Verhi, resuitat relatio ejus qui ah alio, ex qua, et ex intelligere,- seu sapientia essent!-' ali, ac essentia ita communicatis constituitur Vilius, qui est id quod produfcitur a Paftre. 'Similiter licet Pater et ^ilius- diligendo producant per voluntatem. Spiritum sanctum, tamen diligoro-essential6, et absolutum non est productio activa Spiritus sancti, Bed spirar9 est pro-; ducero Spiritum sartetum et completur*'ipsum diligere per«relationem producentis ad rem eo modo productam,- quae relatio significata per modum actionis in Patre et Pilio est, -qUae'dicitur productio activa Spiritus sancti.* Haec eat tota meditatio Molinae, <jtfae oh sui novitatem, et obscuritatem in'tanto mysterib explicando non leviter attentionem sollicitat,

Ci'rca secundam punctum est celebris ' sententia Scoti in I, dist. II* q. VII, §. ' Objicitur contra, et sumitur etiam ex quolib. XIV, g. .Hic intelligtendum, qui quidem fatetur Vilium proeedero per intellectum, et Spiritum sanctum per voluntatem, sed negat proce&dre Vilium formaliter per intellectionem, aut Spiritum sanctum per amorem, sed Villum per dicere,. et Spiritum sanotum por spirare,, quos censot 80 habere ut distinctos actu6 ab intelligere,' et amare, ita ut .nullum ordinem vpl causalitatis, vel prioritatis, aut emanationis inter se habeant ; et sic salvat quod licet intelligere et. velle ' sint communes omnibus Personis; i tamen dicere et spirare non sunt communes, sed dicere soium convenit Patri tamquam principio generanti, spirare soli Patri et- Viiio, ut principio spiranti : de qua Scoti opiAione quomodo intelligenda sit postea dicam.

Huic Scoti sententiae annecto saritentlam, quae attribuitur Henrico II p. suiJh mae, art. LIX, qu. IX, atque Argentinae, Marsilio, Richardo, et aliis, qui noh distinguunt duos actus.in intellectu, alterum qui sit cognitio, alterttm qui sit dictio, sicut Scotus, sed duas'cognitiones seu intellectiones^alteranycommunem toti (Trinitati* quae 4° ai- teram solius-Patris; qua*'generat, et haec est notionalis'. Bt* hanc secundam perfecte manifestativam rei cognitae, primam quasi simplicem, indeterminatam, et confusam,' seu passiVafii, aicut in nohis est simplex apprehensio ah Henrico vocari quodlib» 7X, q. I, aliqui referunt Quod Deol attrituere nefas est.—

III. Constanter oppositum tenet oum D. Thomae et ejus discipulis major, et currentior theologorum pars, nempe processiones istas in Deo esse actus vitale* ah intellectu, et voluntate'manantes, 'nec generationem seu distinctionem Verhi, aut spirationem Spiritus Bancti esto' formaliteraliob actus, quam verae, et propriae intellectionis^ Verique amoris. Dt durandi sententiam multi censura gravi inurunt in re tanti ponderis, Pro 'heto sentoritin videri potest dootor sanctus quaestione XXVIIart. I et V, ibi* Oajetanus, Bagnez, 'Zamel, Nazarius, Bipa, Savarrete, Carmelitani, ot alii, p, SUAR.' lib. I de Trinitate, c. V, VI ©t VII, Vasquez disp. CXTI, ATrubaT disp. XCVII, Buiz disp. LIX, sect. II, et disp. !Xt 8ect. I et II, et plures alii,

Caeterum in explicando isto' actu quo intellectio dicit", et generat Verbum, et quo pacto intellectio sit, valde inter se auctores isti diqentiunt, quod totum manat ex dissentientibus (93) opiniorAbus, quae in philosophia versantur circa rationem intellectionis,* et dictionis, in quo consistant, et quomodo oerficiantur, an per actionem productivam, an per informationem qualitatis repraesentantis; ©t similiter dictio in quo,consietat, an in prolatione verbi et Sermonis, an in informatione verbi et significatione rei diotae. Hoc enim conducit ad videndum an processiones Istae per modum actlonis, et productionis consideratae sint formaliter ipsa intellectio, et amor, si etiam amor, et intellectio opefationes, et actiones sunt; an solum concomitanter produotio seu -orocessio sit intellectio, -quia intellectio intclligitur ut informatio, processio ut -oroductio. De quo statim dicomua.

Solum adverto p. Suarez independenter ab istis opinioniiais de intellectione, et locutione an sint informatio, vel actio, seu produotio, existimare, quod actus intelligendi, et amandi so habent in. istis processionibus ^vini^-pt principia quo producendi^^^uctio, secu-

tus ln hoc Heorlcun quodllb. VI. q. I. / Ita docet ln tib. I do Trinitate. C.H1I.

PHILOSOPHICA PBAISCPiCSIIA.

Ut ad thoologionn rerolutlonoa ln ox-olicandl* his processioni tai* Imanontl-!ub. et lnterlortlue prooedtuai*, j(or phi-losouhlcoo difficultates aecessarlu «pe¬rienda nobis ost via, non at Illae hic ex orofeneo dlacutlatus, aod ut «x dila¬tatis in libri e de «nln* eaa fllo dellbe-mo, et proponattie, quia ea quae de prqr ccssionlbas dlvlnln ad Intro, ln hoc wt> terlo tractantur, oolun Jux»a en qqao ln .lootro Intellecta contineant rcesuai» ex¬plicaro. ....

17. Aipponendun est ergo tonquaa «r.(. pud'ornee notui, pertinere ad lntaileo-tun no at ruo, eflntelligore, et dloere, e«u nanl/eataro ld quod lntclligIt. %iqd lntelllgat Intellectas, tat certu» *»t. quox oculos videre, euroi audire. ',^00 .dicat, acu loquatur, experientia quqtldJr tt-.a eat. Seo locutio eolua est exterlyr, et per voces, eed atton Intus ln oosdej indo enln derivatur ad VOCes, <*ala Istae significant M quod loqulxur ln cordo. Unde saeniue hujus locutionis interioris fit nentlo ln Scriotura, ut Peal. IV :

astra^Del exaltato, sollua geu» : Sapient.

Psai. ‘r-. MlAt- :
guo. etc. It elnllltor attritu» Scplp^ tura Deo dicere interru». Peal. II t, ...
fligit : ni ij; •.» «s tu.
St Filius dicitur audire a Pa^ijo, qpod noa verificatur. nloi Pator, loquatur .ip¬si. Joan. 7.: Sicut «adlo, sic ludlgo.:

7. Sipponc socunda, ex his auac’4J-xlais praecedenti tono, dlop. .CII. .art. 7 et ln libris do anlca^ qu, X», gou. . »lun pani la nobis-verito., a«j sp?cleo expressas, ut.actio lhtslllgendl habeat toralium productun, vel u^. ipso verbo ta-iquo.-: qualitate, repraosontatlro lnfur-. natus intellectus oonstituatur £ornall-ter lntolllgoas t noc anis de se.actlp liear.ens praeeertl^U^o ^^sonta«5)la-

Vlo Intollectua productio e*t fomallter, Ucot non repugnet via habere produotlo-nlo; nec ln infornatlon* qualitatis rer proaBoctatlraa oonolotit Intellectio, ut Infra dlcenie! sed ponitur vortatn. *•*/, propter lndlgontlaa objecti, ut fornotur, ot praesana reddatur Intra .Intollectua, ubi soluit potest attingi Intollo tuditor, vol proptor vis ($k) Intellectus
11. qui ex abundantia »aa loquitur, ot . nonifostat. quod latelllglt varbo, rntlo-ne cujus vorbus est xanlfestatlvux. st rspfaosentatlvun. ot sicut, splendor In¬tellectus. It hoc secunda uodo vertua subsequitur ad lntelllger* etlan porfoc¬to». Prix» voro .v>do requiri tur,vert>m ad Intolld-ondun. ut intra bo habeat. proportionatua objectua, ut ad illud tor-nlnotur «finitio^ intsllectuo, quia non potost tar ..ori nlsl ad objsctnn factun lntolllglb.io. ace potest IntelllfilMle ess» r.lsl lonatarializatun. ot nplritua-le, non oolun sicut ln specla -uprnaoa. ubi objectui solu> per xodua prlacipll reluent foi.-undant is lntelloctun, sed per aodun t^rnlnl iutollnotl. 3on potost au tax esse leroluue Intellectus, ot sub lsaatorlali, ot aplrltanll esse attactus, nisi Intra Intellec tu», quia ei est ree aaterlalis ln so. at nxtrn Intollectua. non proportlonatur actu ipsi\intolllgere. quod ost Ixcatnrlalo; sl autoc ost ros spiritualis ln se. ot extra lntoUeetun, non tssien por soipoan potest intentioaa-lltor inforoare lntolloctun, ot rnlto sinus osso tornlnus lntellsctus per selp-san intra nbnten, quia per solpsax roa est cuux lntolllirero. et lntelllgl a quo depondot ro* osao lntcllooton. $iaro hoc quod ost esse ternirua lntelloctun solun potost objoctun hnboro ubi ipsut lrvtelll-gore habatur, hoc ast Intra Intollectua, con extra : rum et Intellectus Ipse non lntolllgit nlsl trohondo res ad so, e» Intra #0 considerando, non oxtrn sc lno-piclondo. 3t D. Phona* docet ran Intel lectan non posse osse ren ut ad extra, sed ut lntrn, ot ut ost umn cu» intel¬lectu ut qa. IX do potant, ort. T. ct qu. VIII. art. I, et locis Intra cltnndio. Indiget ergo repraesentatione ln qua ob-Joctua sibi proponatur u* tornlnus lntel-loctus, quao vocatur spocios sxprosoa sicut indiget ropraescntatlono unionto slbl objectua ut pariatur notitia quae vocatur species lipressa. It haec epo¬des expressa dloitur conceptus, ccu vor bjn, tonquan quid fornatua ab Intellectu,

ot loco». »80. dletun at ip»o' at lbl ob
jjct.ua »t ilocat tenquaii in sftBitf iforia-'
lllfl- r^racosantacta. Bon ut Inmello ' '
prSoo ooy-ilto : neC* enlnprini; attingi-"
U»r conceptus. ot idolndo objoctun. lod
tn lp>o lnn*Uatq>«s cognita attingitur.
alent' padi »*®& Ipproasa objoctun u-
Ultix, quin attingatur ipe« epoolps. Et
hanc nocaaolbote.'. .ponendi verbaa' 'a«u
pooiaa oxpraasao dlallnetaa ab l^resaa
tanquaa tava.lrun 'on arat toni a tntelllglbt***;
111 ansl

toto eoi per lntoUectun.axprc«a «i-c*o-
Jungitur dicbro: *Vsle lAon.ipaia verba*
oot effoCtue' acide ioteHedtu», qulioat
fomatlvus objecti, el' lptluo 'Blcbro". ^ ln
to '*im**ftMt--pev«faM*»:aA tpsda v
iatelloetub tuo nota; qui ir.teUlgcre
fomar» t1t1 objecta* in aliqua a l allita*
alno rcpraes«ntante. «t Intra so pi&oro,
lblque unire por nodon taralnl «) objec-
U ad qUod intemgare' torxlnatur, .Iro
spocto* Upbeasdrt Orti tur, ut prInci¬

ncta* lntolloctue far^t
oxprossan *«(<jotcgi»un IntaXugMeo:"
cuo qi,l oen^oarla
elarat S. Ihonas pulpo ©introcopHil'.
cltato v ^3x hoc. l/iqult, qubd InVentto
Illa eat. «iiallia alieni rei,. Vfsi tur!
quod iatoUoctnt fop.oaii.Jf- in
tantionob. re* llloC lntoTUn:.*'°tt '
na..I7 do *arltalo,. Art II". ••7effiat?-
Inquit, latolloqtue lwrfbfs dllo tab<lt dotoUgatur.
«ul ratione, oollloet quoT oit" Intolloc objectui»
'an. ot quod oat ab illff'«xproiu*. • *t
olutlone *ad 7 : - Slcdre' 'ln noblo r.on ec-
ion significat' lr.tolllfcero. «o«i lntelU-

<vi> Bt*3Ve-=
'icmBuS dil-
a Sapiit
ler

forhat objecta*, ' et Terxende lntolligl».
quia sl*ul fOiusrt.- iV foraatan eat, et
lntelllglt;''Sicut olrleBe.video do forna-
ret «irtMte, «Ustd' vld.vmt, ot fornerot
objoctan vlourit;"- Igitur tertan seu species
«praoco quento' «opponit- ebjoctun. non ee-
oo «Mtinasn «c lntelUdtun. at nuff lclon>
tor jSpportloBatiB-ln ossa .l materiali
ot intoiligibili. mi iutentionall at ta-
fornat, et rapraooontot lllad.
Ib ratione objectii lotelUcctI,-,
efpWr todan t omini ad quod tendit, in
toneotua; et olo ponitur ob lBtUeentlaa
lptln» obtjnoti. ot ipoluo iotolUcontla.

Jj^c ojo li^e ^od o«t' er -*a qrpiHaero con-
c<^tionea 'Bec Alltif pOoou*l* lutilUrvy-nodr
ro qlal hijusuuff 'oincoptionad ajmmdn-
do;. dt ldoo osaca fntelllg3ro in BoMs -•
armrle oot dicaro.* It u^firiu^^puoc/'
XI7 ! *Oiri 'intcfl octuo ncqtar, lnqtHt, •
lnforoatud «podio na tuo «lt'agere, ter-
nlrjio m?tar oijuollbet oottijaio "cii °c Jo»
objectus, '«fbjdctu'- autSB.tiW tpe'-
or.laac Illa qpocio infortidCado6j<x?-
tun ait «Wa in natura au*; i&tTo",wrtjl»
aalsao non'oot ab extra, quia'faloliriq-
re ne! cetus ad an&tian. tua ix nAWrri'_
(95) <«ao ln .tal«et oilflai«itdfi
ducit, tun at natura Intollodtus, cujuo
aetto non eet ad extra; prln* aiteo ju
tlo ejus por Bp«Cicer c«t fbrrtatlo «Ul eb-
Jcctf; quo fornotc lntflllYglt. »lml'tfa
s«n ^oTpore 'lp»«'fornat. :et fqmatufl eri,
ct.olml lntelilglf,' <pla lota noa
stitue do potoatfH A£'actUn. quin jan * ,*
factae eat Intelledtue ln actu per
clen, eod proceeaua porfodfue do a«tu' IS
ac tun. ubi noB requiritur aliqua 'dpacld*
mtue.1 St infra addit ddnbfeio docfcJrt<
rer>in Igitur 'condio .its1t1n® quod
poteet intellectus ln «e' oporSffi' a^1p-
mb enla ln quo qUlddital toi' WM^ltar.
li» aula lpeeOet oat qulddieMWildlll-
tudo. t ominatur lntcilHorB*! slacr.ln
habet ratione* obJe41%ut

uf obJactu* proportlonatua habeat por
10 UnXcX attacti. VttTe »1 objeotua
ex ee elt perfoctun, et ali lotelloctan»
loVaotu; oicut 'divina aoarctla, qaac oat
atriaIntolllgere, at «uoa lntelUgl. tale
obiedtun quantiu» Ib ao 4«x*edlatff vldotur.
nOBdndl^ct »wbo aupor addito-, neo In »-
liquo verbo oreata-pot' ut raldl fbraata,
ot intollocta do-intolUffiMlitato, qua
o*t'in'ed. '-Sed"Xir«a ejula lVlt-«ll«ctii'o
no^' eoluB oc/soafcondb, »e/ «bloa aaprlnon-
do, at'-loqui-ndir foifant refrtas. ^ conedp-
tlonax mrin. pertinet ad :lBtolloctun lo- ,
qui, ot producare Vertun non oolus» ob':In¬
digentlas, et neeeiaitot» fbmaadl objoe-
tuc IntelItrlbllo ln rattono ternlnl, •
aed otiar, ob nanlfeetottonel. et' obBainl-
e*tIon*B, quatoala-'ex'Wbund&tia ObrdiB
ea' loquitur. 3oc cat teconvanlano qucrd; •
clfca eaaler. r*n plumee CoNceptue. et rof-
ba «ourloat lntfllPoWia. 'ulla nagdo por-'
fodtrja 'alio, unun pifeptor Indigentlbd,' 'B-
l lui-propter niHna -aWndanfril. l» l»e
ifeedio ^ oat ponoro qiAnJ0«i*juo lutollod'.
ft prtfeodit do Ixpoffedio ad poPfoetun.
etf 'do potentia ad actui!, et (fiotfldle ld'
expA*li«r ln lntelllceatir*. ot notltlta,
qua» forraaiuo. Priifc «ai» confueb ot ta¬
voluto aliquid ooncipdiiio. dolndo clarius
o* jferfoctlus ot- taalrtu plene. ot^flTtsc
•'«' aellorantar osaeeetas, sia

dlTor.l fcroantor. 'ii qUoAttcet «aro* t»& toat loqui, ot unnlfcitaro intellectae. ot tar.deu <~sh pltfio IntolUfSt. ut cue- eat inquirere, ooteet fbl-.mre rorbu»; non nd solloa jctrandno, ot forsandu» oMeo- tu*. eod ad i»aireeianadn. «t exsrinenflum locutlone quad conceptos, et Intellectus eat solitis." Vl

' »'• •' •

Tl. fcppom tertio.l hpud'D. 'Thoaao eoae seriifeetlsiifca «letiifiul dabare la' intellecti- ro«tro Uti quarto rV; Potenti- a Ir.tellecttta, apirie» 'laoreeea actua iRtelUe»iV'»*o operatio, quae vocari aolot intellectio, eioit actu., «V opera- tlo videndi riWo'-at tatBA'WW •« ' ranohritu». sil Mt Bk1tldpni» ia qaa re^raoeantatur objafftta» ut fornatun in ratione terolnl intellecti ot ut ax-c nreeaaa e«e'loeutun at' fleto*. B>c ex nlurltuB locle D.' Thonan -Aclfeetua eet: «ad .iraeeinue eoaeiderart oaa«ct dao.l$- ca. Jtttwua i»t <*u«<Mlo fc1l altorua-, q. TTII de uotenti», art. I. In nrlorl'' lece alc livpit t • In lntalloctu tpla . eunt. BCilicet iW potentia intellectae. tr.ocioe rai Intellectae, queo eat forni * cjuf ec habena ad ipaen intellactua, ai- cut epeciea coloria ad pupilla*, ai lnitol-Xecto*.. l Icare, quod eat operatio lo.tolloetuB.bo Hillua roro latorua elenlflf«tur extorlorl prolatua, otc. Illad erW'i)(V ^rlo dicitor rorbix lntarioa, oOod Intel- llgene iatolllsondo foraat, otc. Jetud ereo elc foraatun, ot oxproaaun ii aaiaa dicitur vertua interlue; •t'ild*b*,tf«y.»*Sa- tur ad intellectu*, non aicut 'q':d Intel- lootne latelliglt, oed sicut'in quq 'ln- tollleit, quia in leto elc oirtrcbis^ot'" foraato videt natura* rei dntollfietM. In noeterlori euten loCo'4lc in^«t *

* Oonceptio diffort a /e lntelldOta, qbi-^ a ree intellecta eei-lHterdua extra; lntel- lectus, oonceptlo^aote-* lstellebts^ron_ ',r eet niel in intellectni. St lteraB den- centio lntollectue'ordInatur ad' r« iniel- 1 nctius, oicut nd flno* Proptrf ':»C' "«nf4- intellectae coneeptlonns rei* Ir «e Xor»»t, ut r«c intelloctan co(^no«Cat. 'Differt mtea a epeele ir.tellleiMU; n*d'»n'eci«« lntelllslbille. qua fit iatellWttt» ia actu, wnolderntur ut prfMljMffif actioni'» intelleetue, Cus oase *g«ne e£«'Wciu»aab suod net in vfWt acter si<rfr'?ft'y»r.-'(Cl- oua* fortao, wian'oporAat'A»«* n«iQ,'dil'; princlplum.-i': fuff-drt fcB * alfWyjfife, tellectuo, abia ifTaeJICtB sideratur ut-teralnini'i

«P®M*a per tp«a» eenrtitatb*. !»• m- tf® conwptle intalleebua, inndbio pra- prle vertua dicitur: • 'ftjjuottodl erro *er- bo* eeu conceptio-, qua intellectae Boa* tor lntelllelt rea «lias b «a, ab «lio «oritur, et allttd r*praae«ntat. Ori- tur quldea ab intolleottt uer «i «Cds; eet ve*o alumtud* ol intellBOise; ".'X- ta 9. Theaa»J $»1 do «odon rlddrt -*t6et *lb. I oont ra_J«ttm7 c UII »* q«odu Itb. T, art. TX, et q. IX de potentia,' art. T. tfbt aanxir dlatlngttit «^edv® i*pree.a*-«t ex-.reee*a.ta*quas.<lu«a ai- sllitudtriea objeot». risa* per sofcn prln- dpi*. Kilaa par oV Jocti formatl pei- frjwetloiti*» tmr «atl- oriaa inaalleotue. 'Xpa^e ruro opotoitlo- noo nuaqoan 3. tho-aa onnetiit lrrilltu- dinaa rai oo<al*ne," quia'eldlltcdo* pro- pria eat ree, non actio : algfelficatur «ala actic ut vta. vel ul actua «ecandae <T>» a«an* danonlriatur a<rafe: slidlitudo "t« altortur rd elinifieattr ut ree. '-»** r«pra<.i<mt»tlve Vol catitatlve al¬ tari aidlia. Appella*. tnnqn lr ano opo- Talione* Ceniltlon**. eea .notitie* dua ib.yarbla citati a opueculo XX.. dicit ,^>«>4 i * tr.tollitore «et operatio intal- ' «t euluin bcro» algdficatur ror- extariori.- 3t euMSt «talio quod i

InteUlfare non eet actio pro, redioae *6 IntelliceRte. aed in his nar-ena.," ®t '-R hac quaestione XXni. ari.. I, di- dt qudd :•* Cbhccjtitf rei intollectoa eat ex ri intellediiTa pro-roninne, et e* notitia •J4e'pwcaden*.« Proeedit «ntenperoperatlor.cn latblleetue :'orso operatio'-eat' notitia. 7H elo' in' mnodll- bato quinte, driato dicit qudd : * Xer priaaa dperatdbnefl^qaae eet ir.llrijlbl- liufl intelllsottla foraatu? v«rbca. , 3t hao pplna parte qu. IIT; art. t, docet q"od Inteiileere^eef^ctio lananene.

• ,v VII. Dibltaiit verq aiiqul an ietao-. piratio, e<w actio lonanone, quae voca- tur e B? Casd lntolllgere, eit qaalitae, aA' adtio rialie de'Dfaedlca»thto actio- nle. ^iod ei qualltak eet, cur non arlt elsUitadq, 'et coneflquer.ter veriu*. eeu euecl«e cxoAeeea '«ut'el lpea cognitio i aet'qualita« et varitja, ew epociee ox-' orae e», quAlitae otia* oet rapraoecota-- tlrB': erra erit duplnx actio in lntel- lf«W, ,qUfa eet duplex qualltae produo-.. ti/ ut rcdarpjlt rhoxdetaa p, ftiarei lib. trlnitata. c. 71, quod nale Seotua*. •/aVAga^^layA^jLgaaaaten duae actione ia^»^

tellectu, 'alturas lntnllaettunod. «Meraa
dlctlor.cn. cu* losl duas «v/alltatss ponnnt
querun queallbot Indicet astlone, et non
orlt utroque nctlo cognltld. ^iee tenon
r@adar£»tlo verro coret. eis ron sit no-
vuo unae «ctloneo^ase dnoe terninoe 1-
nadae^iatcs attingere :rol nuter Illae
' duae qualitates ana actlono» seu enacatl-
one attingerentur, qala ad haisndon cognl-
tlonsa perfecte cb oensunnato ordinantur;
etesie noir repugnabit unlcn actione, seu
«manatione attloel. Sed veritas ost quod
Vno-atsf«. 111«.operatIones, quas ponant
alitat en. .quia actio lapansr.e ost, di-
, eunt Ita esae qual-tot s*>.-quod enlner.ter
halat rltn notioni*. no* quia elt actio
,-W lodc rien, ot notus quod ont lnpoxv
fectio, eoi per ajAji- ao*»» -seoiadl, quod
i^st nctualitas. ot, porfactioi. et sic ha-
-let 14 quod-perfectioni», et actuolltatlo
ost ln actione,.-ebeque fta>*c vln ad prfc-
duc<c.dux torulnuu. qunr.tt» ad ld quod vlt^-
tutis, et. ac-.iniliatiB ost ln producende,
-ion autsc habet ld quod potentialUatis,
et notae esu laperfecllonl* ost ln .acti- .
or.a. 2t Sic act*>noe lixrar.ecteo est *o .
concrjtu, et ratione non postulant habo-
re tcrnlaon productu*, possunt t cedor, ha-
bare. Oujua mtlonex optlBoxeddlt S. .
Tiioros I ConW* senti;. S. Os.' Por ope-
rntlonan, InquU. Innor, «tttf boV, fit ali-
ud oraoter Vpaan operofcioncn, sicut vldo-
ra, rt audire t hujflaaodl enln perfectio-
nos mint oorun, quo ros sint operationi-e.
et roesunt esse ultlbl, aulrf-*r~<frdican-
tur ad abdqued factun quod tAb flnlS; o-
v«ratlo vwo. vol> actio, «ST t^oi teqttltur
aliquid actu praetor ipaso' osf-^A^bctlo
cieratd, ran bperantls, et oeocrtrattr «d .
lniuar eloat ad flnon. * sunt
f»ctue secundi lor/octi, eVBofc-pBr oBdaa
n>bts, cUvlao, seu petratlnlltatlc,; «4-
!uxe ulterlcr«n perfectienen-potentliK aod
lnsl eufti aitlat; ideo nMpc sniVnatlo-
nos do pra^lcane«ito actionis*. It que so-
lun poaltur actio, quae se t via; et ceu- .
salitat, eod de praodieaaailo.-qualltatlsc
«mlq dlsponnat eubjoctun quod.| ost Oparans.
et perficiunt, *ou quallflecet quoad ul-
tloax. «ctualltataa accldenteian la fitoe-
re operationis, ejeat ultlna actualitos -
viaio ost videro, et.perfici ln «e. not
porfloaro aliud, et.ultlxn foUoltas ln-
tellectus est contesrclari, atque In.tslll-
tero, ot intra se perficit, noa ren Ope-
rataa porflcer* : dtqua ita Gnaros ln
»et. dlsi. XLT1II. eest,,| IX-,,.nun. XX. euo-
nonlt actlonoa Inoanejtss osta qualitates,

edo eo t tanen nunero HI dari nctlOr.cc
prafldlcenonti<lcr ad Illas irodactadM,
neque Stlao sunt d« noaossttate-jroductl-
onos, quin rorun flnls-non est corflc*-
re ren allquex oporntax,, sed lpsua.ep»-
rsnton. et Intra tUu cacaro,--mniipe
1= ultlna nctialltate constituere. Tos-
sunt taaen all<pXld i ornare, et produco-
re, quot erue lpe. actuallten actus 'eoenn-
dl vln habet notionis, ot productionis,
quia actus secundus sat, ot slC-vidoxus
quod ln ecnolbue ex vlsions (9S)altBun-
tur spocloa ln eeuaui Interiores/ etla
phantasia fi nuantur ddala, «t ln lntel-
lectu «nue en tu e, e«u species exi-resea,
tuo adfota*Jiin objectus Intra, queda
ex so non datr intellectu» ln «Ctu. tua
ad aanlfastaudua, st lo<fli«n*m Ulud sl-
bi,- vsi altsrl : st denique aotus lnsl
piaverant hahltuB, poaountque lanerara,
.ot .dirigere alios, ^-on ornos actiones,
fornat-tone*. vel nroductUrr.as D. Thynae
fatetur, tua ln locis citatis,-uti loqal-
tur de foroatlone, ot produotlono, 'mou
proces* verbi, praeosrtln «in ln hac
quaestione, art. X «icit quod sicut ee-
cuhdun actloneis ad oxt.-n attenditur all-
qoa prorfsjelo, Ita aaoundut aotlonea.la¬
"Mnent* attenditur| aliqua proceoclo ad
Intra; tun ln 1-2, qa. U, art. II. u-
bl ldqultur de prodOetlOBfe haMtuun ex
actibus, licet aliqui potant actus no a
esse productiones habltuOa, sed prl&ol-
pla-ihodncar.dl haMtao, ut rofort, st
sontit Siahet loco citato neiaoftrslconi.-i;
tu* qul« Ipoo limerlO'. quod eot actun In-
tolleotdo.-lftjcloa aovere cobios docet
oeascul* XI. «rt, Itl. Unde patet la
doctrina 6. Thosac actas lanae entes os-
so vlrtnallter;'st nalasnter actlon«>s
cproductlvae, ndc tAdlaere vorlsin ad ail
'prodUctiOnen alla ectloro, qnan ipao ac
W *nn*oente, qui ee4vcoe»itlO.

TIII. 3t ex hoe ulterius colliti tur
quod "ille astus Intellectus quo fo ruatur
vsrtux, et qdl est cognitio. dldtln;»i-
turque a S. -lhonn a onoclo lnproeaa, et
a v«rbo non dobot esso sinllltudo fdr-
nalltor repraoasutano, st quasi 'pictura
qua«>dan objecti, -sicut epocioe «nre«»sa
quia-\-ldallcet elnllltado vel ont oxpros-
sa, et nata a ootnooccntc, vOl oet l«»>res-
en, et per aodun prlnolpil, ut oriatur
oo^iltle. Ibitio slxUltudlnle irproeeac
non convenit actui lntelllgendi, cun ac-
tue non ooiicorrat cum pot«mtln, ut nrln-
olplua ooyioeoeadi. sed a tali principio

oriatur, et a taH'/«5>*el»:' Satio >ero sl-
nllitudlnla expressas 11*1 non #cnv«clt.
Vla est formatio tnlle elnllltudlnls.aut
W* eont«®>latio-ln elallltadlno Jai for-
nata, eetque"inea attingentia objecti per
nodan oper»tiOJfl*,"non loguinet ob»»etu*
attaetum, *»i ld ln quo objootdaattoctun
rd->ra*«e.itatur cogaUtlonl. $rld ele «x-
illoatuf, quia dlmilltudo exnfoW. et
repraee*r.t«tlvtr objecti, •ddbee lntrn la-
tollcctua Tornari n«r aliquo* fetu»/ qui '
elf formatio ejus, et 1llc akyWqu^el*|»'
fomatlo talis «ImlXltudlr.ls. tosti potent*
oeoe lpeanet forna repraeeantar.n. o! qui-
dea formatio eJuB e«t »ec soto-t allue
actu e fornar- Ilion slsiiltudfhcrt niei
actae* Ille, qil *«t lntelll -oro; ot ooS^o-'
BceVo, quia Illo blnildtaflo rtprtdltjr
Juxta notitias. *t/cbgr-ltionim nx rimt-
tle. ofelc Vfianto «eltue co!;dVeUCr,'
nevfcctlor eet sxi^eselo'. IdeOnOe dlcftur
a X. Taosa quod ePoCedlt ex notitia Inte'-
lrctira. et patre* fcossmniter'cor.tlur.t
nos aon niel* cogi tardo, et'telgiosceado dt-
cero verbum, u-t Ajguetiuue XV de ?rlrlio-
te c. TII i Mgenttue llb; Ill ad >&>nl-
nsn. c. VIX. ut refert 3s«ek llb.' t. de
Trinitate o. VI,' It tandem *:"*hom«
XV eoatra «entil. c. XI 1 *! latellectaa,
lnqult, lr.toll Igendo . fonut, efconeiolt-
lntratlonen esu rationem Intellecta*.
na ac est verba» Intorlds.f 'Et q. XTrde
vari t. art. nd T, « Xiioere- aon eolun
elgnifloat lntellieefe. sed lntollteefa
oia hoc quod eet ex ee atnrlaere eancof
tlonss ; " lien Ipea «neelee eapr«««»a' W-
'raesontot ren ut Intellectae *'-e»ge'd#-
bot formari por actu» qui eli'-l*4eTHgfr-"
re, aut l"«ua «upponere, sic ljiWa'in-
tolllgero nox arlt elillltudo repVdtsef!-
tatlve exnre«osa. 'qulo haec oxuridlt^obje».
tan.ut intelloctua: ot sio lpma^lmtelll-
ior.i uxorlnit. 8lolllltor ld'quod «#t fe-
sroeBentatlva (99)elxllltudo a»sro«jia ro-
pracnentat objoctud alicui. 4t «111
quo» ootentla» ut Oontenolantl, dt Oo»»e-
centl. ^oa ergo ipsa oonto^slatlo ot-oo-
galtlo formolltor est reprMeebWtfO^et|
qulden repraaeentatlo Ipsi dOlwltTohl
fit. '«iare-aaniio hujus quali tat ld, quao
oet actu» dletlncCo» qualitatis, quo« «at
actus distinctu* a «beele «xpreesa, 'et lm-
nresea, quae eaRt repraeseatotlonec, nifi
eet esso sinllltuclndi reprtosentatlvan,
sed obdo actuc econadan lnbelloetu*, quo
attingit ot contanilatcr objectd» rsurao-
eentatun ln vorto, at: otis» foWiat •doduar
bqrbim. siro cui prtao Ipso» «qirl«dt ad •
•<eo C, VjOOQlc

oonstltaanajn objectu» lotm arf.velVe
cun doet lntelllgentiam obJocti'J?o*Je-
dlt ad Janlfestnmdan. et loquoeidue ld
quod Ja» Intellexit,

"**• 3* M« praesupoositls-faelle de-
venitur ad ld quod 1* ooatrovereia eet
anud «ictores. praasertln «pud feeantl-
oror, ln quo forftaUter cono latet in*
telllgere seu' in tu! lectio. et ln quo
formallWr «Wneldtat dictio nos Idcutlo.
Circa ln«n Intellectionem. 8«tf lntel-
llgere dividuntur unctores, qnonuf qal-
dao put«if nbn fdee actidhen do prasdi-
eanVnto. 'totlonle, qua -.roAWetcr vertum
seu qtiAlltne repraeeantatlva,' aed lp
esa oasc qualitati:, quae «elpea oritur
ab Intellectu. 'DOla Vbr.etUuur.t actlb-
-'non lrnaner.te- ia qUftltate. an ln tran-
' «Itu; r.ec ln notu, ant -roductlonp. i-
<rt1f s(&tlu.-.t cmlltatoc rirsrnreantotl-
vdis ln Intellectu «reduci ~-rr actlonon.
-quae fit C, .racMcnncnto'obtlonle. et
non qjr.lltatis. Et ftl tlvldantur ln
oonstltacada tntelloetion*. ln quof or¬
nanto* coneintat. *t eet fenslex ocran
sententia. l * *
-* .Trina, quod IntelWoMb aet fornalltor
p-roanvtlo Ipsa et aCtlo.%qUa"talle qua-
11'tas Vooruoeer.totlta fit'aV lntellec-
1'tul-^uw santentta- attribuitur Cajo to¬
iho/Betxee, Itellna*,' Suneli ot «Ille
nur hanc quaeetl*W*i Xm[articulo
prlso. «• =»• .
i Beoonde ««itantia; eat, quod istelllgo-
ero, «eu intellectio: aet lpsin lnforx*-
r| lntolloctun qtldltate Illa repraeian-
tatlva. quae rar verto actlonen arodofil-
tur ab lntellootm.; e*4 tamen aon ln lo-
«a. quotenue pro^ucitdf.' •«*. quotervaa
ab ea lntolloctu*' lnfarnatiir. ooneietlt
lntelllcere. It* Ta«que«*blc dlap.
2CJ, o. IV; &iiT di-ecientlo Sol. dlro-
XXOVII, sect. VI • Satofit^llb. I de
Trinitate. 8'. VI. n. T- st videri potest
llb. III do anima, c. V Et hoc idoo.
quia {«'tat '&iar3t ver'*un mentale non
osse aliud, quairlpsun actua laraaecitem.
qul*e#l qqalltae' jrout 'ln facto oeno,
St i«ta oonlltae^ 'Seu actu»' lsnanen»
^>ad lpir£a nrodaoltur vera, ot proprio
aetlons do ^ireodlcaasr.to actionis,
quia actio lmancr.e prodicit termlian
ln lpea notontla opor»nlo. qui tornlnua
ln' Ira'reclultcr, illanquo iaforoat; 1-
do ,*otlo Illa, ut dt-oductiva est. ost
dicaro ror^in, lnsa -Oro lSifornatlo.
,*ua t «ulnae Ule alcprodudtue roclbl-
tur. et tnfonwtfjl^teljsetun. dicitur

intelligere, quia sic illi repraesentat actu objectum, et manifestat : in manifestatione autem consistet intelligere, seu in praeceptione objecti manifestati. Et ideo philosophus dicit quod intelligere est quoddam nati, et S. Thomas dicit quod in intelligere, ut distinguitur a dicere, non importatur ordo originis, sed iaforraatio quaedam, infra, q. XXXIV, a. I ad III. Unde addunt aliqui, quod si conceptus, seu verbum produceretur ab alio intellectu, et uniretur meo, ergo per illam informationem intelligerem, quia formaliter mihi manifestaret objectum. Qjiod tamen alii negant, quia ad intelligere recniiritur vitalis influxus. Sbc quibus ductus p. Alarcon, sequens sententiam Vasquez tract. V de Trinitate, (lOO)disp- ¥111, c. III, n. VI, sentit ita consistere cognitionem in illa informatione qualitatis repraesentativae, et non in actione productiva, quod actio productiva verbi solum sit cognitio effectiva, id est, effectio cognitionis, non mitem formaliter sit cognitio, sed id quod producitur per talem actionem est cognitio, et est terminus ejus actionis, ut actio est,non ut cognitio. Quid autem sit formaliter illa actio, si cognitio formaliter non est, non ita explicant hi auctores; solumque dicent esse productionem cognitionis, non cognitionem, sicut actio calefarctiva non est calor productus.

X. Circa ipsam vero locutionem censent hi auctores quod productio verbi ab intellectu non est formaliter locutio,et dictio quamquam Suarez citato loco do Trl:iitate distinguat dicere ab intelligere, quia dicere est producere verbum, intelligere vero informari ab eo. Vasquez autcm citata disputatione GXLI, quom sequitur Aiarcon citatus et alii, censet locutionem, seu dictionem formaliter non esse productionem verbi, esse formalem illam informationem qua verbum significat rem dictam nenti. Nec enim quaerenti quid dicis, aut quid loqueris ? Respondebitur, dico qualitatem, vel dico vocem, sed dico talem vel talem historiam, aut rem de qua est sermo.

Tihilominus nos breviter dicimus intellectionem apud D. Thomam non esse solam informationem actus, vel qualitatis repraesentativae, licet illa interveniat, aut requiratur ad. nostram intellectionem, sed formaliter esse operationem ipsam, etiam prout vitalis egressio est ab Intelligente, qua operatione percipit, vel approkeBdit objectum, dictionem vero, seu locutionem esse ipsam operationem, ut formativam et expressivam verbi, , seu rei intellectae in verbo,

XI. Prima pars de ipso intelligere in doctrina S, Thomae negari non potest, nusquam enim intellectionem, seu intelligere constituit in informatione verbi,seu qualitatis repraesentativae, licet bene ia infbrmatione objecti, seu rei intollectae mediante, operatione et apprehensione ipsius, perpetuoque distinguit intelligere a verbo. Et fuit magna hallucinatio in aliquibus auctoribus non distinguere apud E. ^hornam informationem ' objecti, seu rei intellectae quae in ipso verbo repraesentatur ab informatione qualitatis illius repraesentativae, ut Jam supra praecedenti articulo advertiraus. Loquendo autem de ipso intelligere formaliter, ut distinguitur a verbo, seu similitudine expressa, dicit D.,,^homas IV contra gentil. c. XI quod : Significat ipsum intelligere apprehensionem ejus quod intelligitur per intellectum.n Non dicit informationem qualitatis repraesentativae, sed apprehensionem eJus quod intelligitur significare. Et quaest. VIII de potentia, artic. I ; B Intelligens, inquit, ad. quatuor potest habere ordinem, scilicet ad rem quae intelligitur, ad speciem intelligibilem, qua fit intellectus in actu, ad suum intelligere, et ad conceptionem intellectus, quae quidem conceptio a tribus praedictie differt, etc.* Et ponens differantiam ab intelligere dicit " Differt autem ab actione intellectus, quia praedicta conceptio consideratur ut terminus actionis, et quasi quoddam per ipsam constitutum ; intellectus enim format rei definitionem, vel etiam propositionem. Haec autem conceptio intellectus proprie vcrTxun dicitur : hoc enim est quod verbo ex-teriorl significatur s vox enim exterior neque significat ipsum intellectum, neque speciem intelligibilem, neque actum intellectus, sed intellectus conceptionem./ Et infra i " (lOl) Oritur quidem hujusmodi conceptio ab intellectu per suum actum; est vero similitudo rei intellectae." Et infra ; Hujusmodi verbum est intrinsecum ab esse ipsius intellectus .: non .enim est de essentia, sed est quasi passio ipsius; non tamen est extrinsecum ab ipso intelligere, cum ip-

pum intelligere confleri non possit sine verbo praedicto." Sic D. Thomas explicat verbum, et intelligere, ubi nihil minus dicit D. Thomas quam quod intelligere sit ipea informatio verbi seu qualitatis repraesentantis, sed quod per ipsum Intelligere formatur verbum, seu intentio, et similitudo rei intellectae, et illud ipsum quod vocat intelligere, vocat actum, seu actionem intellectus. St similiter in opusculo XIII dicit : " Intelligere esse operationem intellectus," et in hoc distinguit intelligere a.verbo., St addit quod : " Verbum interius comparantur ad intellectum, non sicut quo ^tellectus intelligit, sed sicut in quo inteliigit, quia in isto sic expresso, ejj formatd videt naturam rei intellectae. St idem habet opusculo XIV, dicens quod formato objecto per verbum inteliigit, et quod ad ir)sum terminatur intelligere. Sed intellectus videt, seu inteliigit objectum in verbo inhaerente sibi, et informante se : ergo intelligere non est inaherentia ipsa, seu informatio verbi, aut qualitatis repraesentantis, sed operatio ap*-orehondens in verbo rem eaqpressam et repraesentatam. Postremo, intellectus apud D. Thomam format verbum intelligendo, ut supra deduximus, et affirmat expresse IV contra gentiles, cap. XI : * Intellectus, inquit, intelligendo concipit, et format intentionem sive rationem in±ellectam, quae est interius verjjum. * *t I contra gontil. cap. LIII : Intellectus formando hujusmodi intentionem rem intelligit." Ergo intelligere non consistit in informatione illius similitudinis oxpressae, sed magis in ipsa formatione ejus Jam inteliigit, videlicet per ipsam operationem, qua dicit habitudinem ad rem intellectam, apprehendendo illam.

XII. De secundo- autem parte conclusionis, quod dicere est ipsa operatio, ut expre^siva verbi, videri potest S. Thomas toim Apusculo XIV, ubi inquit : " Ad ipsum verbum in quo quidditas rei recipitur, imo quia est quidditatis similitudo, terminatur intelligere ; sic enim habet rationem objecti intellectus : ut vero est per intellectum expressum, ei conjuflgitur dicere; et sic idem ipsum verbum est effectus actus intellectus, qui est formativus objecti, et ipsius dicere." ®ed ex professo idem tractat S. Thomas illo i-oso loco, quem pro se afferunt oontrarii, hac prima parte, q. XXXIV, art. I ad III, ubi inquit : " ^icere et intelligere differre, quia intelligere importat solam habitudinem intelligentis ad rem intellectam, in qua nulla ratio originis importatus, (scilicet ad rem intellectam, quae non originatur ab intellectu) sed. solum informatio quaedam in intellecta nostro, prout intellectus noster fit in actu per formam rei intellectae. Sed dicere inportat principaliter habitudinem ad verbum conceptum : nihil enim est aliud dicere, quaal proferre verbum, sed mediante verbo importat habitudinem ad rem intellectam, quae in verbo prolato manifestatur intelllgenti." Ubiponderе quod quando D. Thomas loquitur de ipso intelligere , nullam mentionem facit de informatione conceptus, vel qualitatis repraesentantis, aut de habitudine ad ipsam, sed de habitudine, et inforUatione rei Intellectae, quae utique non in¬format inhaerendo, aut entitative se uniendo, sed per unionem apprehensivam, qu®rtenus (102) intellectus apprehendendo rem, informatur illa; unde, et vulgo no¬titiam accipere, informari animum dlc.i'nue. Quando vero loquitur D. hornas de ipso dicere, in eo in quo distinguitur ab intelligere, dicit quod dicgre inportat habitudinem ad verbum et mediante verbo, ad rem intellectam quae ferbo manifestatur, ubi ipsam habitudinem dicendi per ordinem ad verbum, et ad qualitatem manifestativam eaq>licat, siaxt ipsum intelligere, non per habitudinem ad verbum, sed ad rem intellectam expli-caverat. St hanc habitudinem dictionis ad verbum non ponit in hoc quod intellectus informetur verbo, seu conceptu locuto, sed quod proferat illud. Quod autem non solum res dicta proferatur, et dicatur, sed etiam verbum ipsum quod quis loquitur, pa^lo ante dixerat D. Thomas eodem loco : Dicitur, inquit, non solum verbum, sed etiam res quae verbo intelligitur, vel significatur." St idem pluribus aliis locis docet. St certe in hoc nulla potest esse dubitatio, quod verbum ipsum vere et proprie dicatur, et sit locutum, quia est prolatum et expressum,sicut loquimur verbum vocale proferendo, et exprimendo ipsum ore. Constat enim quod etiam quando non intelligimus significationem verborum, aut etiam cum quis profert verba non significativa, dicimus vere, et proprie quod talis loquitur et verba profert : nam tunc interroganti quid loquitur ille, dicimus nos ignorare

quid loquatur, nescimus quid loquitur, Mpponj i« ergo .-quod loquitur, et verbum profert, eed non intelligimus significationsm verbi. ^iare. nullua dubitat quod verbum-ipsum dicatur, et locutione proferatur, supposito' quod percipit ipsum loqui, et inquirit de significato verbi locatii imo qui,a per**e notum supponitur nos dicere, et loqu^ verba, non respondemus interroganti-, et quaerenti quid 9toque-ris, nos loqui verba. : hoc enim ita per so notum supponitur, quod nemo de hoc.interrogape pyaesuMtur, eed solum de eo quod si^ificatur pe£ .Terba-aic.,prolaffca, ot dicta :,ped sqpqqnendo pempefc qupd verba ipfla dicqntur, et locutione prof.erftn-. tur i nam, uts^iciV^-fu^sUnuq "tr^ct.ij-I in Joannom ; . ^ssidiie. dicendo .pomin^-verborum, quasi' Viluerunt verba; Vets*sicftt oro dicimus verba qiUte sunt, vpQ.ee,.. ni quidam ope animalis for^il,..Ite#,^jjol lectu. dicimus vbrbk quae sunt, quali,t^fcps expressivo. 3t/ ad hoc gtiod yarbajsd.»^, locuta,-et dictfe tamqvuufi de aliquo ppr. se noto non inquirimus nec dubitamus,.- sed solum significationem at ree yexrbq,;prolarto significatae buramu8 sciro, et Intelligero, sicut iih convivio vere opponuptur mensae, et' inappab, et scutellae, et vasa, sed non ouratur do illis,- sed de cibo aut potu ip illis illato, quia ista sunt quae comeduntur Aatbitfantur. , Et. sic septentia Vafsquez pro hap/payte, ..quatenus, negat vepbum, noc diptioneitt'aut.looutlonem consiptere in -orolatione Verbifv sed. ia infoj mationo aut manifestatione ojus rp^ie^qnda omnIno est. j...,,.•»•/_ , -f' il--..

XIII. Quod vero dS. information.ji. vqrbi, eou qualitatis repraesentativde di'- : eunt &iarez et Vasqueq.-quodjia ipsa.,9Q>Ur: sistat intelligere fommaliter, npn, iifc-pn peratione, seu actu intellpqtus, ufe idisn' tingultur ab informatione verbi/ .etj tep,-*. dit in ipsam rem'verbo repraesentu-iem» -r ex doctrina S. Thomae relata, r,ajigitur. 2Tam constat intellectum videre^ rem/qj? eognoscere ut repraesentatam ip'yq^bo,, seu conceptu, non <|uia ly repraesentata d^qat aliquid ex parte bbjecti cdgniti, jeed._ey parte medii, quo ih*dilectui praaqene fiX et ipse condeptus reroraeserrfrat,. et maftifestat rem, non (IO}) potentiae'hiidae, sed potentiae cognoscenti, s^i ipsi oogji^ tioni potentiae, sed noh repraesentat, co-^ gnitioni verbum, et qualitas ilia,/nl>i... ut informans, et inhaerens ipsi potentif ae edi manifestat; sd^quidbln accidens est, nec existere poteat Vli^OinJ^-ei^ndo, nec JMinifeetetfe nisi exlstando. 'Brgo- si ipei Cognitioni manifestat, cognitio foTmaliter. aliud est: a verbo ut inhaerente et informante-'. . *'• l

confittn&turf quia intelligere uj; intelligere eit actus vitalis, seU actualis vita intelligentiS, sicut' sentire est actualis vita sentientis, . et quici^mque alius motus Vitalis est; hctualis.y,ita viventis, sed 'ffrrtaalis ratio vitalia tatis non explicatur in ipso actu, et., in ipso vivente per pati et informari,., sed'per egero,' et a se omittero,; quia , vitalitas formalite»-consistit Iri se movero : hoc autem.quod ©et informare; bt .potentiam informari a'qualitate est commune viventi,'et hih^Vivehti':'.nam etiam non- vivetta'*ittformatur k qualitatibus suis- : «rgc5>--6lriintellirgere formaliter est .viverent vita'actualis, nbn potest pqpneiCtorelju!od 'est pati et iuform^ri potentiapimA qualitate', sed in eo -quod est-agere 'et operqri, ut est actirve a potentia; nPn ut MiVganere causae . formalis actuat, licettefeiam ista informatio requiratur, quia cum eit actus immanens,..in ipsa potentia inhaerere de¬ bet; sed tamen non quatenus inhaqret, et informat actus, sed.-quatenus egreditur, et dqnominat operantem, vrtaTiljer conetituit intolleetiqh!em; autf saltem si actus, et operatio, ut informans,. et inhaerene, eat intelli%efe, non, informatione qualitatis Vepraesehtatlvae, quae est terminus,< etverbdm, sed ex conjunctione, et informatione ipsius operationi8, et actae egredientls vitaliter a po¬ tentia denominatur intelligero.

XIV. Unde sequitur, quod etiamsi daretur quod ad 'repraesentandum objectum potentiae sufficit informatio qualitatis repraesentatit-ae, etiamsi talis qualitas, et- similitudo non procedat ab ipsa poten¬ tia vivente, tamen ut aliquis dicatur intelligere conveniat subjecto, non sufficit informatio-i-dt inhaerentia actus, vel conceptus, bed requiritur processio etyegressio «ictus ab operante, quia intelligere formalisaimeT est actus viventis ut vivens e-st,: vitalitas autem non convenit actui pro ea t)arte praecise quae inhaere*' in vivente, quia hoc passivum est, et.passivum non' est vitale, sed pro. ea narte qua active est a vivente^ qUia de ratione viventis formalissime est ut moveat se, *non ut patiatur : ergo cum intelligersrsit 'vivere, formalissime erit moveqqjQPPvN1^ informari

per qualitateu,licet per lpeen operatio-
r.an dicator lnfomarl ab objecto quateoue
epnroheadlt Illud, et fit unus cun eo.

%iare dlclnie cun D. Tboaa nraoeertin
ln hoc loco citato, q. XJX1T infra, quod
lntelll&ero noque eot actio lntellectua.
ut eot -irotoctlo verbi, neque eit lnfor-
catlo qua lnforaatur, et natltur ab lp»a
oualltate rerbl oer Inhaerantlan ojue,
»•1 eet 1*>lanet ooeratio, ut apprehetdena,
et attingor.» objeotun repraeeentatun ln
verbo. Itaque ooeratlo IntelleoWe, et
vereatur clrea verbm, producendo Illud,
eoe fornando, et exprlaendn, et hoc eet
dleere, aeu loqui vertas, quia dicit 8.
Tronae nihil aliud eet dlcorc ouna profor-
rc rerbux : et eecundo vereatur clrcaeb-
Jectun quod ropraoeentatur ln ver'», et
circa'luso non vereatur prodacor.de . quia
Intellectu, non lnkutat, neque tangit ren
ootaltaB ln vl lntolloctlonl», eod vorea-
tur an-srehmdendo objectu», ot trahendo
«d «e* ecu faciendo Illud unun elM. It*
ut lntelllgoro eit eeee luwsnet objectun
«nrehacalvo. (10^) St hoc eot lntelllg*-
re. eclllcet Ipea operatio rltalle ut ep-
nrehendaie : elgnlflcat «sia Intelllgere
opireher.dere objectun. ut e* D. !?hona dl-
limi eupra X? contra tent. lap. XX. Et
qula irout apprehendens, et lntelllgeno
nihil -irodaclt, aut facit ln re Intellec-
te; Ideo dicitur a D. Iboi* quod reepaotu
rei intellectae non loportat ordlneu ori-
glnle. hoc quod eel lntelllcere. Dioltur
aut-n inportare ordlneu »eu habltudtnan
lnfornatlonle, non lnfornatlonle a quali-
tate repraeeentatlva (hoc nuequan dixit
S. rho tine) eed lnfornatlonl» rei Intellec-
tno. quae non oet lnfornatio oeuea» for-
nall» lntrlneeeao. eed fornalle obJeSUvae,
quae eolun infornat epeolfloando et tau-
quem turolnua lntellectua fit umx appre-
heaelve cun lpeo Intelllgere, eoi anus qb-
Jeetlvo, ot hoc flori unua vocatur lnfor-
«atio, eclllcet lnforuatlo objectlra.

:CT. '.Tee fundaaenta 7aeque«. et'Siare*'
aliquid probant contra hanc. Seu praocl-
p#us eet, quia Intelllgere eat quoddaa p^
tl eeeunduri phlloeo-ihun et non l^oortat
ordlnon orlglale, eed lnfornatlonle. eecun-
dua D. Thouaa. Sed boc Jan eatle *a noble
e:q>oeltun eet ax lpele verblo Aristoteli#
et D. Taouae quod lntellisorc. ot eoatire
diountur ->atl, antacodeuter, et nraeeuppo-
altlve, non foraallter, qila ad lntclligon-
da», ot aeutlenduo proeaupioonltUr quod ln-
tel'c«tue et eur.aue raoljlaat apocloe

quod eit pati ab objecti». Et lntelli-
gere liportat lnfonxatlor.en ab lpeo ob-
Jecto, quia ad hoc ordinatur IntelUea-
r«. ut apprehendat objectun, et flat u-
nuo cun lp»o objectlve. et apprehonelvo.
aoa lnforaatlon» entltatlva.

Deinde objlol pote*t, quia »l lntol-
lectio oeeet productio llllua quali ta-
tle. qua* eet vertao. alcut dicitur pro-
«ncere qualitatoa. diceretur Ulan ln-
teUlgere, non lntolllgUua «xten nlal
objectun. non qualltaten llan : orgo
uoquo productio eju» e»t Intellectio,
*t praeeortl», quia Intellectio eet re-
praeeentatlo. et nqnlfeetatlo actuali.
allcujue rol et Wac lntelllclt objeo-
tun quando elbi xanlfa.tatur, et rc-sraa-
eentatur, ot tanto perfectlu» Intelllglt,
quanto magi» nanlfeetatur. haec autm
repraoeentatlo mlto i.ellu» fit In lpM
qualitate producte, qdan lt ejue oroduc-
tlono, quia Ibi eoi'!a oet ln fleri, ot
tendentia s ergo por lnfomatlonen lp-
elue qualltatte flot haoc nonlfoetatlo
ot lntollectlo.

Oonflnsatur, quia Arietoteloe III de
anlna, can. HI dooet, quod ! XntelU-
e«r« «at perfecti:* actio antea ut
actio, et productio eot rla. et tranel-
tue de potentia ad actua, quae eet ectue
loperfectun V orgo ln actione et produc¬
tlone non eor.oletlt'lctolligere. Seque
coneletlt ln operatione quae eit quall-
tae, et productiva altoriue qualltatle
quae ett verbun ; elo oflln eeeent duae
qualitate» repraeeentatlvao per nodus
expresolonle i nan actue Ille, epl oet
quali tae, etlox «lnllltudo eet, CUB dl-
cat Auguatlnua XT de trinitate, cer. XTI)
* Ooeltatlo noetra '.oreenlone od ld quod
eolms, et Inde fortiata, verboa nostro»
verua eet; et Ansalau» ln nonologio, e*p.
III dicit : * Inaglnen naecl ln cognltl-
one, lns lieeu wgltetloneu eul oeee 1-
saglnea.

* Beepor.d#bu'r quod Intellectio, quae
oet operatio lntolloctue, non aecuncun
eanlea foruualitaten eet lntellltere. et
predneore rorbxn eed oub dlvoroa, ut
ex D. Vho&i uipra dlxlou». licet utra»-
quo alaxl oxorcaat. quia lntclllgjaido
dicit, et dicendo lntelllglt. Itaque 11-
la operatio Intellectua, quaa dioloio 1B-
telleotlonen. et Intelllgere. duo ronpl-
clt, scilloot reo lntelloctax, aeu re-
praeaentatan albi, at verbun, ln ouo (I05)
lbl fit re>raee«ntatio. Secundua habl-
tudlnea od reo lntclloctec non eot pro-

ductio, neque dicit habitudinem originis, ut,dicit S. Thomas infra, quaest, XXXIV sed 80lum dicit apprehendianem, obj ecti, et facit illud unum sibi apprehensive. Secunda habitudo est a£ verbum immediate dicenso, et .proferendo .illud quod est procedere : et sic est dictio,' et productio., et importat habitudinem originis, ut idem D. Thomas dicit. ®t. propter hoc verbum dicitur, notionaliter, et processive.^seu relative in divinis, non absolute. Sia»-ra ad argumentum dicitur quod intellectio formaliter non eat piroductio verbi, quartenjis., intqllectio •: sic' enim solum respicit..08je^tumeljtectum, sed quatenus dictio, (um<l€i non sequitur quod ut productio intel^lgat yerbumv se^- quod dicafrltp lud. Et hoc yojfum est. „' 7*7

Ad secundum dicitur quod intellectio r" formaiiteri.non est repraesentatio aht^^Arnlfeetati Q,^4aed ^prehensio xeJL repfti^' ' seneat*©, ei manifestatae.^praeserttar-^ tio,,eni|n fit a repraesentante, scilicet"7' ab ipsa-similitudine, An-qua manifestatur. res repraesentata, bqgnitio fit ab ipso cognoscente, qui percipit illam re*V praesentationem;. unde sl'repraesentatio; fit ipsi cognitioni;.' cdghitio nonjest rtfpraesentatio fqrmnllter.j. Et fatetur hfcfto repraesentationem melius l*l ^ri a re re-, ' praesentante;, quam.a producbione ipsius: sed productio. Ut jjredhfet^o, ien est in<-. tellectio. ' <{ .7;,n,v.' *. .;V' \t'

Ad confirmatioij^rrespondetw^,'. quod'intellectio non, consistit in.acijiona,-.. utw;,c est productio e.t via ad v.erbum, sed^" . actu ipso secjmdo,v.u.t est a^rehervaio V i dt attingentia objecto iq, yerbo repraasentati, et formati. Bt,.haec non eat ^ctujfi, imperfecti, sed perf.ac.tl,.Jqnia.non ^e.s.t ., via, et tendentia ad prqduc^dfff sed est tractio objecti ad se, et 'unitio. 1 cum illo; et sic non- est' fieri, '§e^; est';", actualitas ultima intelligentis; et sic intelligere est actus, ut est Ad objectjiia. non ut ad verbum producendum : 'sic enim i' est dictio; licet etiam ut ine^leCtio' d/tV-tingat verbum, ut in quo c6nt'in'etdr ob-7 jectum.

XVI. $iod vero dicitu'r; qualitatem non esse productionem,' dico qualitatem, quae est actus secundus, esse eminentei* prp- / ductionem, in vi actualitatie suae, quia ad intelligendum in actu secundo, ordina-: tur formatio, et prolatio verbi,' quae. est; p^oductilo. Noc sequitur quod eunt ';'; duae qualitates repraOfrbntatiydar quia ! Intellectio formaliter non repraesentat, sed apprehendit, et percipit rem repraesentatam, ut supra diximus. «Verbum autem est qualitas repraesentans, in qua Intelleotus contemplatur rem Intellectam, et :eimul dum format, et dicdt, illud intelligit.in eo, sicut si videndo fieret „ color, simul videretur et produceretur..,^ Illi autem patres cum dicunt cognitio- q nem nostram esse similitudinem, posset» ,. uni? verbo dici ex D. Thoina infrh qijasstione XXXIV, articulo I ad tl, quod cum dicitur quod verbum est. notitia, non aoclpltur notitia pro actu intellectus cognoscentis, sed pro eo quod inteir. lectus concipit cognos^onjip* •'‹ Itaque cognitio aliquando supit^^gri/lpao. termi-. ao, in qtto fit cognitioquia iti terminatur, aliquando prp ipso actu'ad illum' terminato., ^pepla^lier.^^ustipus i$ illo ioco non dj,cit 'cogitationem esse yerbum, sed ponius -V ;Cogitatio .est cognitio fluctuans,"et nondum fixa, quae quando pervenit ad id. quod scimus, et. inde formata est, verbum dicitur :B sed V formata aliud dicitur ab.ipsa cogitar-^lone, scilicet id .quod per illam formatum est, qmod verbim est. Aneelmus au- ., temdicit similitudinem nasci in ipsa oognitione, quae utique similitudo nata verbum est, cognitionem Cl06) autem esse eimllitudinem non 'formaliter; sed effecti-ve, quia similitudini'» hujus productio est- !

RESOLUTIO THEOLOGICA CIRCA PROCESSIONES DIVINAS.

Supposita tota hac philosophia, quae in doctrina D. Thomae manifesta est circa verbum urentis, intellectionem, et distinctionem," accedamus ad resolvendum punctum difficultatis in initio articali propocitum.

XVII. Dico ergo primo i Sententia Durandi supra relata omnino rejicienda est, meritoque a gravibus auctoribus temeritatis nota inuritur, imo est proxima errori. .Eodem modo loqui debemus de alia sententia,, quae proceesionem Eilii Dei non vitalem emanationem dicit, licet fateatur esse emanationem a vivente. Oemsuram propositam illi sententiae inurant Bagne* hic q. XVII, art. V, dub. I ; Suares lib. I de Trinitate, caco. V, qui

dicit in hoc convenire roccntloros docto-
ree, «5 is rcdcn videri ootest Molina hic
0. ani. art. v, at*., u ; vBSquoi
disp. «I c. II: ftil* dip->. II. seot-II:
Alo^contract. Y, diei. VIII, c. I. 'un¬
datur faleltae'et eeneuru teneritatis,
quia eet contra conamen santentlon pa¬
trua. ot ocholasticorun in ra «an gravi.
Car.para errorio, aeu quod sit iroxltu» er¬
rori. quia opconitur propriae locutioni,
ot eone.il Scripturae in locis uti expli¬
cat hoc ayatoriun. et per '»na* consequen¬
tiae opoonitur ipsi* prlnclpilo fidoi
quitu e tradit verltaten hujus sq-eterli;
«rito ad ntrain oat proteina errori «ut er¬
ronea. Explicantur sln^iln ; nan docto-
ros connsnlter apud Magletiun oentcntla-
ran di«o. EUI prlBi libri. et wud D.
*honaa io hac quaeetleno. ort. W. docent
ex nanctis catribas-pt»c«qslor.ea Silii
cone .inerat lonea. non-vero prooesclofioB
Spiritu* sancti, et lllpndlci natus,-.non
loton, quia 'Ilius proceli* peri opuo* ln-
tollcctao tocquan inaco, et einilttudo,
non eiiton 3plrltue sancti qui procedit
per opue voluntatj.» scilicet tdnquan fl¬
uor, et anlcltla,'neuieifJe duoron. Bo
quo videri pooouat auctores'antiqui. qui
citantur a praefatio xodaraio, ot anncM
patroo coamniter super illud Joannle I:
In nrlnclalo ornt Vertam. ibi *«ustinue
tract. X et XT de Trini tat o, ca;>. X. Ubi
Vorfcia eoae in rplnoiplo spud Dean sx sl-
nllitudlno verbi, eoo slcilltudlnlQ intro
nostros intellectus procedenti* explicat,
et cai. XYU vocat Splritun aanctua ea>-
r«i procedenton. Videri otian. >>oUet'*a-
fjietinu» Ub. 7 do Trlnitote, c. VI.XIII
et ZIV st slils ruitis locis; Qyrilius
Ub. I ia JoaanlB caput 7 st llb. YII
thoesnrl c. T. * Xoncn, inquit, Verbi
olei it, quia est naxlns proprius. et ai»
p:!floatiran dlvlnitnile, proceeelor.ls
'iroprlae secundae Poreor.ao;* Bealllas
Ixiiidllft in caput prinus Joannle; Irenae-
ub Ub. II. c. XL7III; Bictaecsiuia -Ub. I
de fido, c. IX ; ^BboIbib in nonoloslo.
c. SL7 et eoqu. Oregorius napa honil.XCC
in evargella, ds Spiritu ear.eto dicit :
* loes quippe 3pirltue eanctua aaor est.*

$iod sit sententia proxlna erbo-
rl. vel error patet, quia b1 prooooelo
Verbi et -manatio a natura, et non est o-
poratio, ot esanatio lntellootun, tollit
Proprio* rntlonoa 7erbi nb 111» Poraooa.
licot ai ol concadat ratioa® ViUl pros¬
tor noturaleu proeej-gt^ejv eoius per
approprlotionea sun Ver un vocat ion'
proprie et vere, quod eet in nodo loquen¬
di convenire ms. haereticis t Aloglanl
onl* Ario antlquioree negaverunt in Beo
Verbun ut refert Auguntlmo haerooi'
XOC. et Eoiphanlus haeraei 11, et contra
eoe agit Daitro Ub. IV edvereuc hnere-
ses, (107) verto Beue, hoorooi VII. ^ri-
ar.l quoque ut ajpre articulo prino vidi-
ni. Villus dloebent non eaco Illud Ja^-
bia, quod oet intra Beun. ot Beus e'8t,
sed 7orbis creatun ot factu.-- a Boo 8sd
Qirandue, licet non diCat Villus ee"s>
factun a Eoo, eed naturaliter, snajiaoteo
ab lpeo, ner-at toner. 1111 propria* ratl-
onsn Verbi, et solun per «fprtprlatlonan
oonccdoro potoot, quie Vertor" proprie ad
locutiones uortinot. ft }i*qc 'est opua
entis, ot inttlTicentJie, nc. -ntuiatlo
naturae, fit dibtinguithr'»$* lntoJUgontl-
a. Undo X6#eC '; dd3d. no s vorbon dlci-
rns, otias sorwiinoellatur, quia loaitio
oet. 'At Scriptura VoCht Villus. seu eo-
oindns Poraonaa Vortur, Joan. I ! Ir. crla-
alcla gjat ~er^a. et uiud ipsua vocat
Jiliuc oou uniironitun,' dun subdit T V^-

nlt< i.Kpatro~I ar.to 'uar.atio^^Sil^pro^*
•prle debet eses eaanotio Verbi ir. Beo.
Et ita eaplootla tedta dicit do re Eo-
clecloet. XEIT t Eco ax oro *ltissiai
provlAi. Eon potest Wton prodire ex
ore Oei. nisi eit locutio Bsi, quod enlo
naturae onanatior.e, ot non -locutlono.' ot
operatione lntelletftus procedit, non pro¬
cedit ax ore locraente. See valet dicere
quod Vilius dicitur procodero por Intel¬
lectus, et »>lrituo snnetus' gor volunta-
ten. qul>» Illius processio 'sst prior lo¬
ta,' sicut cognitio praocodit volun.taten.
&C enln eolua set per quatdan appropria¬
tiones, «ot rosetioelrar: nnalogian Vili¬
us Verius dlcer-i. et Splritun sanctun a-
sorco : sic anis quidquid ac habet ut
prius, ot quldould posterius, potest il¬
lis approprlarl; et sic cua Scripturo '1-
liun vocat V0rbun, oolua -mlt dicor, ouod
ojue proeosslo ost prior processione *ci-
rltus eanotl soc.indus origlnec, non vo¬
ro quod proprio, ot voro in eo verbun sit.
In fa autas ita gravi, accipere vorba
Scripturae in aenni ii^iroprlo, ot ^tpro-
prlatlvo, nor. in roro proprio gra;.dle ?o-
ricull eat ; quia cun hoc i^eterluc sit
dlffieillltsun, et elevati e siain, ei ao-
ool adaittlms, quod verba, quibus illud
tradit 3crlpturo, in senw ^ipropriatio-
nle, ot sotaohOrton lnteUleuatur, ubi-

cumque difficultas se obtulerit, quae non facile capi potest ad. sensus metaphoricos detorquebitur, et dicemus non illud significari. Quod ita difficile apparet, sed solum metaphorice id esse accipiendum. Nec potest Durandus reddere rationem cur in illa emanatione naturae una sit prior origine, quam alia, cur ^i--lius sit solum a a-Patre, et Spiritus sanc.tus a Patre et Filio- cur una sit generatio, non alia, . si utraque immediate, est ex foecunditate.naturae ante operationem intellectus et voluntatis. 3t si recurrat ad auctoritates Scripturae, et patrum qui id dicant, poterit responderi quod loquuntur secundum appropriationem, et metaphorice. Our enim quando Scriptura vocat Verbum, non ihtelligitur de proprio et vero verbo, nequede prppria 'locutione, sed de impropria et: cum.vocat .Filium, non atiam lntelligetur. metaphorice, et per .quamdam^ appropriationem. Bt sic destruit totum fundamentum^ qud nobis In¬notescit veritas hujus nysterii.

XIX. Denique, urgetur ratio contra Du¬randum, quia illae processiones, ot com¬municationes in divinis" vel .intelliguntur per aliquas veras operationes immanentes,- vel transeuntes, vel persolam emanationem, quae non sit proprie operatio,-. sicut proprietates emanant a natura. Si hoc secundum dicatur, non suffioit ut dicatur prima procespio generatio, quia.generatio essentialiter facit simile in natura, emanatio autau proprietatum,• non est emanatio rei simium in natura, sed (10g) alicujus propi i«ts/i>' aincxa.6 ipsi nuturae a qua emanat. JK0-i. 'cnitur an¬tem emanatio a natura, tuae vera et y>*v-pria operatio non cit nisi evav.io propri¬etatum, et passionum, eaf-ja preend^utcat ac aliqua natura, non ut pryprietatoe ejus, sed ut simijixr.de illi';.-., vel genitum ab eo, aut productum, per operationem veram, et proprie dictam procedunt, non-per emanationem quae operatio non sit..,, Quod si insistatur quod illae Personae procedunt per emanationem, non ut proprietates, sed ut Personae procedentes, nec tamen ner operationem veram, ©t propriam procedunt, sed per sequelam quamdam, et emanationem similem emanationi.proprietatum, tunc non appparet qua ratione dis-, tinduantur istae emanationes, et quod una sit generatio, et producat Filium, .ella spiratio, seu impulsio quae.Filiqm non producat, cum inranffiat.tadu natura, quae non fit per operationem propriam, sed per sequelam, et connexionem, eodam ratio sit in omni emanatione :• eodem ©-nim modo emanat a natura hominis intcllectus, et voluntas, et ris^bilitas, caetera6que passiones, nec emanatio intollectus potest dici generatio magis, quem emanatio voluntatis, aut alterius prqprietatii, quia omnes istae emanationes fundantur in eadem ratione scilicet in connexione unius erga aliud. Ac denique, qv.itt in Dec Per^cnae procedentes non.pr-\cedunt neque emanant' a natura, seu ab essentiasic enim essentia generaret, distingun-sncurque ab essentia,quod in Concilio Þ.;•'>.canensi damnatum est. Procedit erga una Persona ab alia Persona, ut .distinti*, a se : ergo' ut oppooita sibi i- t»iiim'distingui iii ; s«d uha relatio' non dimanat a suc -orrelativo per sequelam et emanationem sine vera operatione, cum potius ex oppositione se habeant s ergo non potest ista processio explicari per solam emanationem.

Nec obstat qttod in noStra sententia •ipsum intelligere constituat formalissi¬me naturam sub gradu naturae; et sic emanatio per intelligere, S&t emanatio immediate a natura : dicimus enin, quod et si intelligere in Deo constituat na¬turam, consideratum in ratione gradu3 lineae intellectivae infinitae et in actu puro, tamen etiam habet vim, et emi¬nentiam operationis, et sub hac consideratione operationis in intelligere, et volendi in voluntate, dicimus dari processiones, non sub emanationo ab intolligsro ut gradu*; nst, sicut ia ipsa pro-Co:>sione Spirl.~us sano*.i videri potest, qu.io si est per .utum voluntatis, non ect ex gradu u-ira/ao, ut natura est, li-ilii identi fv/cuar.

2C. au.em liratur procedere per emanationem, quae cio vera operatio, li¬la vel er.v transiens, vel : si transiens ponit terminum oxt.c- Vsum, -ted eet facere illum creaturam * J.mmanens, debet asst. acfcuc iacaar*.*n-i bvv.imJis, quia corpc:sus Duc repugnat * spir.vialis autem operatio immanens :wn eat oj ia, quam intellectus, vel voluntatis : ergo secundum illas debet processio constitui ia Deo.

Bx oodem fundamento rejicitur alia sententia quae negat hanc emanationem esse actum vitalem, licet sit processio a vivente : tum quia omnie processio a vi-

vente, ai eat vera operatio, actus vitalis est, sive ait motus transiens, sive sit operatio immanens : nam etiam motus progreBsivus animalis, et motus pulsationis, autemisBionis superfluitatum actus vitales sunt, cum per potentiam vitalem in illis subjectum se moveat, nec requiritur amellus ad actum, seu mortem vitalem : ubidumquo enim aliquid operatur movendo se, illa operatio est vitalis,(109) tum quia si processio Verbi non est aptus, seu operatio vitalis, aut est operatio proprie dicta, et vera, aut emanatio, et sequela licet non operatio proprie dicta. Si hoc secundum, non est ibi disUnguere processionem, quae est generatio ab ea quae non est, sed utraque ejusdem rationis erit et sequuntur omnia inconvenientia contra Durandum adducta, nec salvatur tunc propria ratio Verbi in Iilio Dei, quia verbum est quid procedens per locutionem, et locutio est operatio vera. Si dicatur prinum, illa operatio non est transiens s sic enijn res per illam generata esset extra Deum 1 est ergo immanens, et non corporea, sed spiritualis : ergo operatio intellectus vel voluntatis; utraque autem est essentialiter aotus vitalis, quia est operatio a principio vitae, et qua vivens dicitur vivere : ergo qui negaret esse actum vitalem, negaret esse operationem intellectus, vel voluntatis, quod eat incidere in opinionem Durandi, atque adeo, et in ejus censuram.

XXI. Dico secundo : Sententia Molinae omnino rejicienda est, quia in re adeo gravi, et mysterio omnium divinissimo, et difficili88imo, novis ambagibus verborum, et obscuritatibus utitur, quae possunt occasionem sinistrae intelligentiae praebere. St ob hoc non videtur aliqua specie temeritatis carere, quia in rebus dogmaticis, et presertim tam difficilis aaqolicationis, nec in ipsis verbis ab usitata sanctorum, et probatorum auctorum locutione reoedenftum est, cum ex verbis inordinate prolatis incurratur haeresis. Eam sententiam suppressio nomine Suarez rejicit lib. VIII de Trinitate o. I, quantum ad hoc punctum quod Personam Patris seu relationem paternitatis dicat Molina resultare a parte essentiae per intellectum in illo pri ori quo se ee intelllgit, quaei ex ipso intelligere essentiali resultet relatio Patris : (nam ex notdonali nop, potest, cum notionale intelligere sit dictio quae a Patre procedit, noli quae paternitatem fundat) quod Suarez in nullo auctore antiquo, sed solum in quodam moderno (Molina) se invenisse affirmat, nec ullum ejU8 fundamentum apud ipsum reperisse. Sine fundamento autem, et cum tanta novitate, ot singularitate loqui in hac materia, non leve temeritatis indicium est.

Ego tria invenio in illa meditatione Molinae valde insolita,

Primum, quod dicit processiones divinas non e8Be actiones immanentes, scilicet intelligere et velle, sed secundam 1p0a8# zt addit non aliud reperiri apud p. Thomam. Sod ^ activas processiones oaso relationes, quae cum intelligere. et volle itionem dicentis, et gantis, et haec relatio significata per ^aum actionis est productio activa,

Secundum est, quod Persona Patris resultat a parte essentiae per intelleotum in illo priori quo essentia intelligit se.

Tertium est, quod a parte intelliger0t et sapientiae ac essentiae quae communicatur influxu Patrie, et productione Verbi activa, resultat. relatio ejus, qui ab alio, ex qua cum essentia constituitur Tilius, qui est id quod producitur a Patre,

XXII. Primum dictum quantum ad hoc quod negat processiones divinas esse actiones immanentes, sed secundum ipsas, ita quod activae processiones sint relationes, et ipsa activa productio sit relatio significata per modum actionis, improprietatem habet in eo quod negat ipsas processiones in recto esse actus immanentes, scilicet intelligere et velle, et valde accedit ad modum loquendi Durandi. Noc enim solum istae processiones secundum actus (110) immanentes accipiendae sunt, quasi in obliquo tantum ad ipsos actus se habentes, sed etiam in recto Bunt ipsimet actus immanentes, licet non absolute sumpti, sed cum relationo originis. Et D. Thornas utroque modo nominat processiones istas : nam et secundum illos actus «mH dicit ut in hac quaestione, art. III et V, et alias saepe, et illas processiones actus ipsos esse dloit, ut cum in hac quaestione, art. II, dicit quod : "Processio Verbi in divinis habet rationem generationis : procedit enim per modum intelligibilie actionis, quao est operatio vitae. " Igitur ipsa processio est actio, et

operatioi sicut est generatio,> licet non ait actio sine relatione, origine. Jit IV contra'gentili c. XIII:- dicit quod Generatio in divinis est intelligibilis verbi conceptio, secundum quod Deus intelligit seipsum. " « Et ratior hujus est, tum quia haec eit vera praedicatio. Processio in Pe0 est operatio (loquendo in fecto,') et non Solum processio est seeundum operationem,' si quiidem processio est aliqiia emanatio a suo principio, et non est emanatio, non bperativa, sicut emanatio; non dperativa, sicut emanatio passionuDi, Sed emanatio, quae est operatio, ut contra Durandum ostendinus, et illa operatio est iAmatiehsy^h^n 'transiens eat 6perktlo qiidetf est intolligere et velle: nedeAifc alias> operationes immanentes in Pefl sudi';- tum -quia:non dlcimus formaliter'4u^d'lh l)e4r;relatio; sit operatio ,8^4 estfsoldfe rospibientr.' tia. Et si'Caiclt /,'Thdmfes infr*L\quf .XII, art.. -i ad°il ,J qiiod t !^Actus'notionarles secundum moduft; significandi "differunt a relationikik'; sed re* sunt idem* n cum tamen,'""ut ibi 'dicit' "Aotib porsonarlis producentis pai^kottam nihil aliud sit quam habitudo principii ad personam, quae est a prinoipioi : s'ed quia apud nos actiorifes distinguuntur a relationibus', Oportuit? seorsim significare habitudines per modum actus, *et per modum relationum. n $iare secundum formalem modum significandi, et-concipiendi, relatio non dicitur actio, seu operatio; et-.t^pen processio dicitur operatio.-.llqat. non . absoluta, sed cum relatione originis;,., et-si# eat productio notiqnaliRvPersoaa.e prooedontii-;: 3\im denique, -.qujla ad/.J,dem• pertinent actus seu operatio, st.-potjontia talis operationi»/ •..Petentiairautom ad generationem, seu proc.essioner^.>etr. id quo Pater gflerat, non est relati#.,in.,:, r&cto/sed essentia/feum adjuncta.p?lar'tione principiiv^rgo «t:processi# ip.sa est actus intelligendi^'qui eak. ee&e^tia, licet cum relationb originis;et sic non debot negaro quod-proceSBlo' eit: operatio;.; et actus intelligendl in necto* neo dici quod actio sit relatio .farmalifror^lpquendo per modum actionis cum ipso Intelligere, et velle, ' sed. potiuS. quodrit. ipsum intelligere'<jtiod est abtua.vi;telis dum relatione originis'-* '• r r,t> .

'f-l* .-V

XXIII- Secundum -et&tum Molinae -sua obscuritate vix intelligitur/= Qieldlo-

nim est resultaro Personam Patrie a parte essefcitiae per. intellectum ? Qji.ld est a parte essentiae, et quid est f*'Sultare per intellectum ? Et quidem 'fres&ltantiam ipsemet'Molinae «plldcft/ trcuftE^' non est productio, seu enianati^retfLfB,' sed sicut attributa emanare 'lntelii*gUnL• tur ab essentia. Sed tunc non ridejtui*v bene, cohaerere, quod dicit resultare' per intellectum in illo joriori quo essentia se intelliglt ham resultantia ista, 8eu emanatio importat connoxiornem, et sequelam unius ex alio, saltem secundum rationem nqs^rari,. qua illa distinguinus. ^gn.est aut'^ connexio ista form^liter^bpne fundata inter intelligore essentiale, et paternitatem, quatenus intelligejr.a.^i^iJI-ficatUjr. per modum operationie^. fliget'.'.ut dicit .rationem naturae, bepp iptelllgatur; exillaresultare paternitatem, (lll) sicut et attributa.- Sed; tunc quare dicitu^'quqd, resultat per intellectum pro illo priori, quo, intelliglt.;. ibi .enim designatur quaedam resultantia per operationem, quasi paternitas ex inteiligentia essentiali procedat, sicut. Piiius. ex notionali. .. Caeterum paternitas; Cum sit terminus per8onaliB.liiproductU8l non,- intelligitur resultare ut terminjip. opbr^tionis, seu. intellectionis, etiam essentialis, sed resultat-ut terminus', substantiae se.eundum quod est, natura ^oecunda^ad &icondum, seu lpquendum; et'ric' postulat in se habere relationem, qqae jsi.t principium verbi dfoti., et procedentis, Et deipde, quia cognitio notiohalis qua Pater generat Verbum, et essentialis oad.em formalissime oognitib sunt, Ut infra dicemus, ostendendo qoptra Scotum qiiod dictip formaliter. est 'intellectio. Eon igitur oepi potest quod Pater ex cognirtione essentiali resultet.; et postea ipse sit principiiii% ,quqd illius co^nitionis, qua producitur Verbum, cum haoc cognitio, ati&m si notionalls sit, et di.ctio, non sit «dia a cognitione ossentiali, quae^ necessario conparatur ad Perjsgnam Patris, ut ,ad principium quod cognoscendi, sicut et,'dicendi : non ergo ut ad terminum ex cognitione resultantem, v.C&iare Molina utitur verbis valde anbi,,®jia, et parum conducentibus ad explican..dum hoc mysterium, quia dicit resultare Personam Patris per intellectum in illo priori quo intelliglt; et sic significat resultare ut terminum intellectionis es-

««ntlalle, quod oanlno lnwlltun «et,quio Pstor non «et terniaue lntelllectlonle; nec procedi» eat reeultat ->er operatlonan, cun ait oanlno inceni tu», nec eet terninue intAllectionit oaaontlalie, «ed prlnCliluB notlonalle oimlno n eo. Habet ee site» ut terni me «betantlae per aodim lubaietontlae. non procedenti» ab aliquo; et Ideo non 8« operatione, 'ut operatio aat,-ec*d o* iibatantla notura, ut natura, reeultare lntcUigltur tonquan ternimie peraonalia. Semitat outen ut paternltae, quia roeultat ut eubilatentlo natorae intellectualia foecundae, non eoluu tu! lntelllgendua oaaentlallter, oed nd diceadun, d producendun rarlu,

' , u –i– >i<l

XtlV. Vertlu* Molinae pgflno Videtur inictelllf-lMl*. at Conplioatua f oendo quod n parte lpoluc intdlllgertf;et caBontlM, quae Influxu PatrtA.' et' aoMva productione Verbi conainloitur; rebultat relatio ejue qui ab alio dlatltgtfli inter relatlonea reaultanten, ot btoduet lon en 7<irbl, quia dlolt activa p-odnotlone Terbl, et lnflUMi Pbtrle 00 muni cantle oasontlaa, reauitare. t*61aticnoa. Quae eet leto: relatio reeultw* rfX productione 7erbl actdvn, quaal 7ert*iB-produ-Jatur. ot relatio reeultet'* Itqul Terbun, ut productus, non eet aliud q*lBJ«Telatlo: Illa personalia, quia aolu» relatio proocdero, ot troffnol ooteat, m» eola diatlngui 'poa«it a eno principio. tyoaodo ergo Intellinitur Vorlua prOdael, ct rekatlonon roru' ture" 3t deinde, quid «at ro«ult$rp ex 'arto lpaiua lntellleere. et «apientlne cfloeatlnlle, ac oe»«ntlae/ Sl pnla.raeultara oet idea quod procodord pAt* vernn, ot roolos actloneu, alc non ex parte ipelua lntolligaro, at aaplantiae"eae«aVl*lia nrecedit, aed procedit a PAire i nec enin allan proceealonen fldea noq docet ln Villo, quon a Patre : " *lllu», liquit aysMlun Athanaall, a Patro «olo aat.* Ab «amr.tla mtan acu a parte eAsentlae non procedit Vllluo allac eeaeotla Rpaorarot, el to Ille Vllua procAdorot. qcod dnana; Qonclllua liateranenee in canone; SaBtanue, de s>jann Vrinltatev Sl aut ea ly renui tere con aat Idea quod orocodere per vera», et realen aotlonoa, 1112) ned voluti eaanare, olcut procriotae oaanat a natura, elcut attrltutua lntelllcitur ooauare ab oeeentla, nd quid oet lata roBiltnntla rolatlonia poreonall* ycrbS a' natura, el vere, et reallter procedit a' Patrc? Hec enla Persona 7ort«L habet connexior.en cun naturf, et eeeentla, nl«l acdlante proceaeione, et prodnctlaue neratlva, qua nroccdlt n Patre, que »oblnta. relatio 7orbl non roeultat « >'*»eer.tla elcut attributa». qUla Ictfl^ecce eet Pereona realitor proee-deqe, et, cenita; et olo noa poteet raaultrJe. ftt habere conaexior.ea cun eeeentla. ale!; ut procedene proceeeicno rcall. diare 111* rqoultantla a parte eeeensiac. il est reeultantla dlet lacta a proeenelone roall a Patre vldotur alc oanlno linlioatorla. et eolua dccaelonan dare lObondi la lntelll;eatla vero, et cdfr-iitt' harun)roc««nlonouc. ^iod ulterlua toapileat Ho}loa cun dicit quod ex luta ro latione reealtvvte « -'*rte aaaeutlae ot ex ipce IntWlicATb. efaeofentla wnotltuitur 7lHuo, qui eet Idquodprodu-CitUT. SI conetltutdn ex relatione 11la. et w*entu_aAt ld quod producitur, etconpotoBt produci rallo ne ojua ^apd eeeantlal*'est, eod ratione oJuA quodrelatleua, qUla l»c eolun opponitur, et die tingitur a prlr.oiplo a quo pfocodlt; ergo relatio Illa non rewltat ex parta eeeentlae, oed procedit, et producitur reallter a Patre ln eadm aeecatlu. $»aro iBta nodltatlo Mollnao ab ojplionlone bsjtta r**eter!l onnlno allana «at, et ln mltaa anguetiaa, et perloulooao novltatoe noa liq>olllt.

XXV. Ideo tertio : Sententia Scoti in D0 aolua rejicienda quod dletlonon ponit ut dletlnctan a cognitione, quael Ipsa dictio, ot produotlo 7arbl ln ac cognitio non ait, «ad oarlao aaeerenduu eet quod dictio Vntflneoce ait cognitio. 3ontontio ausan Henrlcl.quod ait duplex cognitio, altera eaeeeitlalla, altera notlonalle. nullo rodo mbtlnoada eat.

Pro lntalllgentla prlBAe partla,prout tangit eant«ntlaa Scoti, eat adverteadu®. quod, ut bene rotat Siarer llb, Z de Vrinltato, cnp. VII, plura continentur ln aententia Scoti, quae non.ocmla falea mint. Praomppoclt onla Scotua Patren producere Verbun dicendo quod osclno veiv* eat : nec onla verbuu nlal dicendo, et loquendo produoltur, cun elt terninua locutlonla. Praeaupponlt eecundo. dicare et lntelllgere aliquo nodo iiatinCui. <Iuod oepraase «tlan afflrnat S. VOo-

Infra q. XXZI7. art. I ad III'et q. XXX7II, ort. I, cu* lnt«lllger« elt eeeeatlale trltua P*r*oMe. et eoluu inoor-

tet haMtudlnoa nd rea intfflleetan, filo»-
re nutas «olo» conveniet patri, eeu «i
qui habot /iliun in divini» et iaportet
habitudines $a vertas. ut dictui, et pro-
codc.-.c A erlnclpio laqueate, ftilta» «up-
poaltt* dicit flootun. dictione». et ln-
tollectlonea te hsfeare lupix duae acti-
onee, *it nroduOtlone». eeu «itrantlonoB,
ln nobl» quldca roaliter dietlnctae. ln
Sm aaber. «t virtu alitor, nut ex natu-
r« rel.' .*uxta aodootao Scotae dlatlnguit
ln.leo attributu. "letlngnlt rnten 3oo-
ai letoe actione», talitet quod lator
»- non habent ordlnen ciuealitatis, vel
enari» t lonle. ito quod una non «sit ex ali-
a. vel e. contra. *ed quod bafeaot oeran
oonoonitantieo, quia utUaquo proqqdlt *b
lntolleota foecundo ln actu prlxo. St
i«C Ideo quia Intell qcta* dlolt r«rtan
«<*x»paolMt «nproeeaij, et non IfltaUlglt
lllan, eed objecta» : orco ut dictio, eeu
productio non nat lntelloctlo Uqot al-
asl, et co.ncotit^atar .lntclllgafqbje#
tio. eed fornallier ut dictio, ot ro®?oc-
tu teroinl producti Intellectio non eet.

..«. , .<

XX7Z Xr, acc pineta dleecntlma a een-
tentin Sootl. et ooMiuJter ab Illa roca-
dunt (113) theologi,ut'eupra oltavims,
Illas referendo. Sed aeeerentan noble eet
madeo ac tua oocuadu* IntollOctae, qui
eot oocaltlo. Ut.«pprehcndqn» objoctan,
et toedone ad. lllid, oe*productio verbi,
ut fornatlva qualitatis rcoraoeaatatlvao,
nee ceee acta» distinctae, licet ectue
lpoo produccn» rortan qualitas (11. .njjo
requirit allquon .actloncc prdorox Jcrui-
nata» ad w. eed «eipeo eet actae, a^cbi-
due., ut. Jan eupra dlxinue. , , ,

Hotio oet quin dictio ooBcqitlali.ifll'
net locatio expreeelva rei lntelieclafj
et ele de ee reddit reo repraesentata»,
ot ln actu ultlao lnt)>lloctiui, veliut.ln-
tellecteo na»lfe#tat si«rgo oportat. qi^pd
lpea actio eic expreeiva, et foma.tiva.
verbi, elt etian osgnoacitlva. Pat^tjCoa-
onquontla, quia objootun fornatur cocnae-
cimdo l-iBun : noc onlx.foivaetur,. *6. ax-
orlnltur objectan la ee»e entitali.vq. eed
ln oeee Intelllclblli Intra lp#u»i vo^tain;
ergo /erbux ut repraeemtatltan latolll-
clbllter. et ln rotlor-e terulnl iatolloc-
tionio dopendot ab ip» lntolllgore, je»t
cnln vertax fomolle uanife*tot}6 rei in-'
tollectae, ubi rea lpea lr.telllijlbillter
relucet. et nanlf eetatttr : er® vertah .
in te debet foraalitef, et acta partlcl-
pare luccn lntelllgy»Ue=, qu^i fcon eoius
'a netu prla>. eed ln acta eecundo ree-
.plaodut, st nanife.tntur re», i» verto,
Bon »lua ot latelliglbill», elcut ln
epeolo lxpreoea, aed ut intellectailu*.
ente» qua revelor, i* t. et aanlfeototar
ln netu satando ree cocnlta. eet lux ''
epiritunll» Interna, nec eat olluflqua»
lp*u« lntelllcere. quia lat«lUg*r»*«t
sume nctunlltao Intollectue, •« lltt
est lux lntelllglblls ! ergo verttta;
non poloet repraeeeetare reo at. intel-
lectes ln acta e«eundo; ot ele oenlfoe-
taro lpnon ln acta eeeufcdo, clel depej^-
dector ab lntelllcere. et lntelllg* .
r.r^p rei debet Intra se lccludorc, lpeua
lntelllcere tar^oan lutea qua aar.tfe»-
tat latolHgibillter objectun. vel de-
bet» tali lptcUlfiore dopondere! ot
eb eo procedere, ei forwrl. Acti©: er-
go toipatlva"veT>l>o»t lutelllgerf, ol-
quidetf lp ln», verbo participatur, et
rbeplendet rallo intellecti, seni feeta-
tlo. ot lux lnteUlglblle, ot Objecta¬
ut acta intcllectan. quod nor. alci por
dependentias, et ordina» ad lpeun lr,-
telllgere babore potest. •

, *

EC7II. St confirnatur. tax ex uunore.
ot officio lpalus ooncaptue, eeu v-rbl.
quia ejue ninue eet reddBro lntellootaua
concipientes, reddere objoctan nanlfee-
tatan, et roproeeentatun intellectui,
atque ad» unux am Illo ergo talo
vertas non poteet procodere »b. lntelleo-

11181 »*dlante aoeaUlope, et deooa-
l«r a cotaltloae. Patet .'cbaeequantla,
W* “>n potoet :leto» taffeqW» pruebe-
“ Intellecwl, nlel ln VI ajue ratlonle,
et naturae, quan portlolpat ab lntelleoo

81 q“ld«n eet expressio quarfon. et
#prolee Ipelue lntnllectue : orgo al prae-
bot lctnlloctul lnae effectfto, quod eet •
reddere lptax oonclulOOtex, et cognltio-
nen eju» ternlnatax, ot objectas nanlfee-
tatua lnteniglbllter, et hoc totuapar-
tlpat ex procoeelorx ab lntolloctu. ovi-
dane oet quod hoc participat ab lntel-
..leetuut lntelligente. et ratione lpei-
ue lntelllltore » ergo ab lntalllgaro
dopondot. ab aoque aaocltur. et nartlci-
pat. Ur.de. et ln Deo tueun rorbuu dlol-
tur eepl eat ia genita, ot veritae icta,
(jjod oat fomalitae, et ratio lntolligl-
bllltatla et oognltlonle : deocodet or-
e> vertan ab Intellecta oub ratloneo a«-
jientle. ot intolligcatlo, et lnelue la-
^tolllgontlao, ot co^ltionie ei ln ee
»aplantla eet. et veritae. Tus etina
hoc deducitur eXiigaa fornall actloao

producendi verbus, quia fomalleelne »l-talis (llU) est. cun fornalleslxa gener*-tio sit ln ilTinis, et «st vitalis non vitalitate voluntatis sod lntellsctus.ct ln v.t*4u. «t line» lntelllgibilli, nec in vitalitate conrnnl intellectui, et voluntatl. eed «ropria ln,tolloctue. quia ent locutio, et anlf-etatlo, quae est aroprla lucie IntcHlgibilis, ot haec ad lnt-llectu* pertinet : eed in intellectu, ut dlotin*.uitur a voluntate, non oet vitalitaa. ntel oognitlonie, qalo lntelleotus vlylt ritu cocnoacltlva tantuo,.«ion alto aedo vivendi, an jovcndl i oego aotus vi tollo intellectus orooria vitali tato ipsius oet notus cognitionis.; epe jotegt eeee alius a cognitione dietljiotua, v et eoluu concorltan» cocil tlonor, quia rem te vitalitate lntria«oc-> cognitionio ecitais qua» yliaUtn-en deuje lJJi s: actui, tantuaque qrit.aptue Intellectus • naterlalltsr, naa-ut intollpctuo oot-fornalitsr. ;; •;

XXTXXS. DlcoeY Probat hunc dlocuronn quod dicere «bordlnatur losl intelllgore, et uraoeuoDonlt ipsa», non tanen quod fornaliter eit-Intelllgero, qui* intolles tua prius latolli£enc, ot tanceBe-objcotun, utitor Illa actione dicendi at lo- , qu-adi tanquax nl^istra «t eubordinata elbl ad jxpriapnduo quud Intel limine, et lta «x varticjpqtlope IpteHectionis-dlotlo oxoidnlt, et uanlfsstat id quod, Intellgit. Bon-tansn sequitur <pod formllter eit intelllgero. 3t ex aed.a Intelliictlon : uart\oipat,.vitalitate» ejus,MUrei actio oi eubordinata. Unde ot S. -.'iboüas dicit, ia praonentl, qiod conceptio est proveniens ex notitia Intellectus ! • santlt or.vo non ense fomolitor Ipsea notitia», quia ex ilU,.procedit.> .•

It ooafimatur. quia ln nostro «mtontla lpeo actu» intellectioni e eet quali-*,., eet actus qualitas. ... tae, qurtt dicima colu en ter osse actloncn produotivnn, quia oet actus eacunduadn-tiillectue. Repugnat autca quod qualito«,,< eit fo mali ter. scc ln axsrcltla producti--- o alterius qualitatis quoti diclme terbua-.: trio illud verbun non producitur.por il- *, luo actun. qui est intolllgcre. sed por "litui actione», quae eet productio, ot non lntelloetlo XI nor -irobatur, quia oro ductio ldcctifleatur ros tnmtno prodacto, illi que Inoet, quia reddit lllun oroduotu» i qurlitae autca no»-identlficatur cus alia qualitate. »t ln ooinioue quao diclt non coneietora JutcU octl|n«-a ln pro-

(tactione Terbi, eed ln inforaaUone *Jua ad Intellectos, .qua nanlfeatat illi, a fortiori non poteet.dicl quod productio Verbi sit latellsetio. ot cognitio cun «it lnfornatlo ipsius verbi : ergo in 11 ln «nateutla totus diecursue contra 8cotun corruit. It niror quosodo qui sen¬tontlea Taequei tenent, quod ecilicet lntelloetlo fornaliter eit inforuatio, qua vorbun infqrnat. et actuat lntellectua manifestando 1111, non ln aotiono, qua nWduuitur verbv,. ex alia oarte dleant contra Bcotun ac tun quo producitur Torro» ln divini e eeee fornaliter po sal¬tlonai, WJ. Intsllrotlonea. .sicut .evira¬tio qua ofuduciwr Spiritus eanqbio ost dilectio. - c* i

-f -• *-/< *i

XXIX. aeer>«ndetur illaa actuun subordloatdonec et-ailttelicatiqnoo ouporflua poni in prostanti,. q« posse ln lntelleotu railtlpllcAri «ctus. alsi xltlplicso'tur cognitiones|,'tflia aonsoatume ovadere. quin lp»it Intelligere ut intelllgere sub fomalltst*. «t ratione intollectioni» influat'ln lpsun verbin quod producitur, quia ipsa* .verita» participat rationen notitiae at Utrflligibilltatis, et lucis spiritualis,- qoe * utique nor. alsi ex lnflu», «t'participatione lpelu« intellectiotrte habere potest. $iod oute» hoc faciat sodia potione intertoelta. quae lntnllsctio s»n «st, oan evacuot difflcultale»,<115) »4 Illicat i uox quonodo illa inferior, «t eecur.de actio participat Influxun ab ip.eo lntelllgere ut voselt transfur-dore -in votboa ea quae iatelliglblllltatie sunt) Illa oal» actio do eo non eet lntelloetlo : ergo do so. ot ox proprlie oeritle non potest comunicars verbo a se producto lctoUleiblllltatea ln aotu, ot luccn ipsa» lctolllgibllo». aut «l eoxnunicat ee, lntollocfclo oot ox eo, C^sminl--eat ergo lllrft, et tronefbdlt ox partl-oipatlone, et derivatione ab lntelllgere. -. v

Reetot er.po explicare duo.

Irixun quid sit Illud, quod telle aclio productiva, et Inferior ax saritis propriis oonnunloat vorbo a ee dicto, et quid resplendet ln verbo oorroopondene lati sationi,- quod non correepondeet lpet inU-lligero. eetne aliquid vitnla, na non vitale-, ad lntelligiblll tatis li¬nea» psrtincr s. an non. 3iid oet Ulud, quod cognitlonlo ^ilondor toh sit' *n 'forte sunt terebrae.

Seoundon @*t, quotodo lpmxn IntsUlgoro ronmnlcot illi «actioni quae ron oet ltv-tellcotlo, vln traneftmdeadl ratione» In¬tolli rlblll tatis Invertam. facltno cOf aoecrado, an non cognoscendo. 81 oogno-eceudo. udm rotlono poteet producor* vertam. coaomicando d lntilllgiblllltn-tan, olout cognoscendo oowsmleat 1111' lnforlorl actioni vln transfundendi la-telllglblllatcn In- vertam. quod ox pro- . orllo ncrltlo non hrf»et. Si non cogao-ccordo : orgo erit alia actio a cognitio¬ne. ot do Hia fl^t 1«" nrgunontun quo-xodo accipit vln dandi cognosclblllatlo, ot lateUlfflMlltatis rodun lpsl vorbo,. procodoturque ln lnflnltun.' tini» eoe vl-dao Scotunutl haceubordlostlonq actlo-nu»; *ed pura oonooaituntl*,. quapl *lt doplex actae cor.coaltaMar, .alno eulordl-natlone unlue ad aitora#..(aud tunc urgo-tur-arjjmontlo facti», quoipdo actio, quae Intulioctlo non oat, alno Influat intellectioni* possit vorto comunt caro Mac lntollleibllo,- et lacou lntoUlglbi-litatla ln acta. : Sl aitao lnfluxun ab lntollectioiuv habet, eubordlnatur 1111.

' I «J». Ir 'i. •- •.

Iu.. Qiod voro O. Xhonan dicit cone»* Ptlooote proode*w.*«nw.tltl». verissimis, eat,-nuta notitia oat .mUc productiva Illius, non «Jula ms J»mia, ut ex prin¬cipio acendi, vel qu«*t ex actione supe¬riori. ot' Inferiores m*ento,v prooedat, eed ex notitia'procedit, tanquax ox-ioto actu fornanto, et ovodueaate1verbun i-eet-ania ostneator, ot "Virtual Iter productio. Petest otlan aliquando contin*«r«, quod -ca¬po st notitia* producatur verbun, quate-nu* de una notitia lanerfecta procedlnie od «IIni perfoctierou, rei contonat po• t notitlen hAbltas otlan psrfect» ruit a-liquia producers illius aaAid,e«tatlonsn, »t verbun, »»'- tunq IU* productio verbi erit ln es quseda» ootnltlo nanlXeetntl-va, et locutlva ex priori procodau». quod Bxllun iacoavenlqn* habet, .

M oouflruatlpnoo reaponieUir' non re¬pugnaro quod qualitas ait, .produc'tlq acti¬va. quia haec mu ddectlf Icatur ouu rapro-^ucla. ood eolun productio pas$lv*,S ha¬ec oitnn non c»t aliud .qusi dependentia ral prodactae m c»ia« sua producente, quia ln actionibus ubi non est aotug, non relinquitur aliud, quan habitudo pr\ncl- t pii ad prlnclplatuo. et prlnclilati, otu producti ad ouun eglacinlu», ut 8. Thopa» dicit Infra quaest. .XLl, art. I..«d ll.ot ln actione qaa Doce creatr actio e» parto

Del est productio activa, e<u actu» as-cunduB creandi, et ex parto creaturae dependentia'ln eeee a D»o.. Donsrgo-in-tollicere non ait actio Sfcjerfecta, p'er aodun «ntue, sed perfdota.--ot elffle rotu, ln so oat actus quldan secundnn,-eclllcet lntelligere, (ll6> qui estqt**-lltao, ct non petit respectu flbj«**l ha¬bere productionan; eed taneu -potent «e-ee productio activa verbi «t pro¬ductio nor. IdontlfiCatjr CU» ra pro duo-ta. sed tenot io ex partii produoojitle; en parte eaten rnl produetao ont «rodu-qaeolva, ecllleet dcpeaddatlu ab o. et ab eju# aotu secundo, ct ha¬ec fleatur oun tehtlno producto.

tai, id fuhdan.rflt«a «iter Scoti rpod lntlnuavinuo iv-ra in hofi tertia conclu-ttlb:.c, ro»r.ondotur quod diotlo, eeu oro-dactlo verbi non Intelllglt rorbui ln ou-a octltatr; ood objoctun repraeeantatun ln verbo., ot lntalllceodO' ot^tictun pro¬ducit verbun : sed quia vertun oontlnot ln eo objoctun forsatun per ucdun lntel-loctl. ot cogniti ln 'acto; Ideo non pro¬ducitur nec foruatur IsWld roriun nlel Intolli,-endo objoctuB. .et coanunicendo lpel vorbo, qt illjid tanquon intellec¬tu» reproeei*tet. 'tTnde solu* eluitur quod.fomalitas producendi sou dloondl vertam sit diversa «i fornalltate lntol-11,ren ii, quno, «olai dicit habltudlncn ad-ebjoctun .lstollrctun non t«a-m quod sit distincta actio', cun non r.lrl per cogr.ltlonen ot lntclleotdoncci fornarl poeslt vertam socandur «see litslllclbl-lo, et-Intellecti ln aotu lpelUe objootl.

iaXll. Do eont«itla Eenriol non «st quod mlta dlcaauo : noc onla dlstinf.ui poteet ln Dso intelllgors absolutu», ot notlonale, quasi-dupliestun «tlan noetro nodo condolendi ln Ipso ratione lntolll-gondl. eod lntsUigere absolutu», st no¬tlonale, idos eet,. eolunque redditur no-tlonalo per oddltloaon rolatlonls, ceu originis quasi zodlflcstuu. Itaquo ldeu Intel llgore dlvlms, quod est cornu na to¬ti TrlnitatK-dicitur lntelllfcere pater¬nus., et notlonale non quia sit novun ln-teliigere, ot.lc Ipsa ratloco intolllgcc-dl dlctlnctun, ood oar hoc quod Illud ln-tslllcora aedificetur relatione ac perso¬nalitate Patrie redditur notlonale eet pateram pro Poreona Patri», ot ut roddi-tur ccaaiclcatun per generatione» est notlonale 71111.

ewrgtel

Ratio est quia essentialia, et abeoluta non duplicantur per hoc quod:P«rsonis comraunicentur, sed solum xtodificata . a Personis redduntur, alias si poninke dupiex intelligere, unum notionkle,. alterum essentiale et absolutum, similiter ponemus duplicem sapientiam, duplicem justitiam, et voluntatem, et duplicem deitatem, aliam essentialem, aliam notlonalem, sicque Deus Pater erit Deus notionarlis, aliUs a Deo absolute sumpto, quae omnia sunt absurdissima. Non est autem major ratio de Ipso intelligere aut velle, quam de ipsa natura, et- aliis attributis, vel perfectionibus absolutis tquod si est duplex intelligere et velle, ali¬ud essentiale, aliud notionale, etiap de aliis perfeotionibaB absolutid idem dicatur Vel si hoc solum verifioatur in ipso intelligere, et velle quia per inoram operationum se habent nihil per hac elevatur ratio facta, quia etiam operationes, in quantum tales, suam' actualitatem et perfectionem habent absolutam et assentialem, seu specificam, nec habent solam relationem, quia relatio, ut r*elatio operativa, et productiva non est : esse enim operativam pertinet ad activitatem, et activitas fundatur in actualitate et haec pertinet ad naturam. Si ergo datur operatio notionalis distincta in ratione operationis ab essentiali, oportet quod detur activitas, seu actualitas notionalis distincta ab essentiali 3«t illud quod activitatis est in tali operatione notionali,. vel est commane omnibus tribus Personis, vel proprium unius. Si commune, est ipsa essentialis operatio (117) quantum ad id quod actualitatis habet. §1 proprium ergo praeter oppositionem relationis aliquid est in una Persona ex parte actualitatis, et activitatis, quod non in alia, quod repugnat.

3UNDAMENTA DURANDI, 3T SOOTI CONVULSA.

X30CIII, Conveniunt Durandus, et Scotus in uno fundamento communi et quilibet deinde habet suum proprium. Commune fundamentum eat, quia actus intelligendi sunt communes tribas Personis, processione8 vero non sunt communes : nec enim Verbum generat, nec %>iritus sanctus spirat. Sx hoc principio infert Durandus: ergo antecedenter ad^ omnem (morationem intellectus, aut tfrluntatie dantur pro¬cessiones istae* sbd antecedenter ad tarles operationes nihil- restat,. nisi natura ejueque foecunditas-: ergo per foecunditatam naturae antecedenter ad lntelligere, et velle-.fiunt istae processiones: ex eodem'principio Infert Scotus- : ergo dicere quo procedit Verbum, et spirare, quo prooedit %>iritus sanctus non'sunt formaliter velle et intelligere, quia velle et intelligere proUt siC communes dunt omnitus : dicere ergo, et 3pirare quae non sunt actiones communes, distinCtae debeht-esse ab intelligere et velle. ^ '

XXXIV. Praeter illhd fundamentum comnune utrique sententiae, est speciale fundamentum pro sententia Durandi, quia naturae creatae et ex vi suae naturae, et non ex operatione intelligendi foecunrditatem habent ad se comnunicandum, unde et generatio dicitur opus naturae, et ih Deo communiter dicunt sancti fili¬um procedere natura : ergo similiter.- foecunditas in Deo ad generationem, et processionem antecedentur se habet ad intelligere et velle, tyiod autem in creaturis ex foecunditatfe creaturae proveniat ista communicatio, et non ex actionibus immanentibus patet, quia istae operationes nihil producunt. Ad Beum autem transferimus istas actiones, et processiones, sicut sunt in creaturis, semota limitatione et imperfectione s , ergo similiter in Deo operationes immaAnentes non erunt productivae,

Confirmatur, qdia divinam naturam esse in tribus Personis eisque communicari provenit immediate ex infinitate ipsius essentiae l ergo ex eadem infinitate proveniet, quod una Persona procedat ex alia, non ex operationibus intel¬lectus et voluntatis.

XXXV. Speciale autem fundamentum ftcoti sumitur similiter ex natura actus invmanentis, quia de, se non est operatio productiva, V. g. Intellectio, eo quod isti actus Bunt ultilna actualitas in qua quiescit agens, non in qua operatur; unde, et se habet intelligere, ut perfectio ultima intelligentis, non ut actiq ordinata ad ulteriorem terminum, eeu £inem, sicut ordinatur actio productiva^ cujus finis est terminus. Si ergo invenitur operatio productiva in intellectu illa non eritjAGtusfrimmanens, neque ipsa

intellectio formaliter, *®cl alia operatio distincta.

Confirmatur, quia intellectus, et voluntas et eorum operationes, scilicet intelligere et velle sunt omnino idem realiter, quia sunt absolutae, et inter se non oppositae formae : ergo non sunt aptae ut per tales operationes tam diversae processiones resultent.' Ham ei processiones sunt ipsaemet operationes intelligendi et volendi, et velle et intelligere sunt idem inter se, quomodo processiones sunt realiter distinctae inter se, et non idem ? tJt ergo processiones sint (llS)realiter distinctae opertet quod processiones non sint illae operationes, nec secundum illae fiant, quae realiter sunt idem.

XXXVI. Ad primam fundamentum respondetur, quod intelligere et velle sunt communres omnibus tribus Personis secundum perfectionem quam dicunt, non secundum modificationem quam habent prout in tali vel tali Persona; sic enim sunt ipsum dicere in intellectu, et spirare in voluntate; non autem distinguitur operatio dicendi ab intelligere, et operatio spirandi a velle, sed per ipsammet intellectionem et volitionem tali relatione originis affectam, id quod est intelligere, remanet expressivum, et locutivum, seu prolativum Verbi, et amor spirativus Personae procedentis. Solum ergo sequitur quod modificationes istae non sint communes, non vero quod operationes sint distinctae ab intelligere et velle sicut nec sunt distinctae ab essentia. Ad foeennditatem autem, et processionem duo requiruntur, scilicet virtus, seu activitas ot distinctio extremorum inter quae exercetur processio, alias realis processio non erit, si extrema non distinguuntur realiter. Qpod ergo virtutis, et activitatis est in ista processione, commune est omnibus Personis. Qpod distinctionis peculiaro, et proprium, cujus ratio est quia distinctio fit solum per oppositionem relativam, quia alia esse non potoBt in Deo : virtus autem convenit ratione actualitatis, quia virtus activitas est. Actualitas autem in Deo est actus purus; et hic communi8 est, quia est absoluta perfectio. St hac ergo parte intelligere potest esse commune quoad id quod virtutis, et actualitatis dicit, licet ex parte distinctionis, et originis, quo ipsum intelligere prooeieinnem liindat, relatlvam modificationem in eo ponat. Imo retorquetur argumentum contra IXirandnm, quia non minus natura communis est Personis, quam intelligere, et velle; ergo secundum foeeunditatem naturae ante ipsum intelligere, et velle, non potest sumi distinctio processionum, quia istae communes non sunt. St consequentia Scoti eodem vitio laborat, quia actiones dicendi, et spirandi, dato quod non sint intelligere, nec velle, sunt tamen actiones intellectus, et voluntatis : ergo de se tam communes erunt, quam intelligere et velle.

XXXVII. Ad secundum fundamentum Durandi respondetur in naturis creatis foeeunditatem attendi pones communicationem rei genitae a se distinctae; et sic per actionem transeuntem foecundltas ista germinat et parturit, potestque praecedere actiones immanentes, quia non est foecunditas ad communicationem Immanentem, et ad intra, sed ad germinandum, et producendum aliquid distinctum a se. Et ita licet antecedat actionem immanentem illa foecunditas naturae creatae, non tamen actionem transeuntem, sed per illam fit communicatio : sine aliqua enim actione vel immanenti, vel transeunti nulla est foecunditatis communicatio. In divina autem natura foecunditas est ad germinandum intra se, et cum communicatione ejusdem substantiae, et ideo non potest fieri per actionem transeuntem, sed Immanentem, quae est ad intra, sine ulla autem actione nec immanenti, nec ttranseunti intelligi nullo modo potest.

XXXVIII. Ad confirmationem respondetur ex infinitate divinae essentiae provenire quod sit illa natura in tribus personis, eique communicetur, non excludendo operationes intellectus, et voluntatis, per quas debent procedere Personae. Essentia autem divina non est in tribus (119) Personis quomodocumque, sed in duabus ut procedentibus, et in alia ut ingenita : et sic infinitas essentiae ad existendum in tribus Personis petit infinitatem essentiae, et processionem, et haec petit infinitatem operationum.

Ad fundamentum speciale Scoti respondetur quod actus immanens et praesertim intellectio habet duplicem habiludinem, aitoram ad objectum quod intelligit, alteram ad verbum in quo repraesentatur

Une erreur de pagination fait qu'il y '6 deux pages -93, et qu'i.1 manque les pages 92 et S4.

Le texte est cependant complet.

rn« lntellocta. ot exprinltur. Socufl-'
dun prluao habltudlneo operatio Illa
non est productiva, aac dicit habltudl
non origini» ad objeetux. quia objoctun
non procedit ab illa. »ed potlu» objec
tun sc habet ut npcolflcativun. ot for-
nalo raepoctu actu; ot ele solus habot
fleri urus cun objecto, tnnqusc eun suo
fornali tsraiBO, quod potiu» lsportat
habitudlnon infornalionls, ut dicit C
Pio nas «od extrlnoecao, quia objoctu»
cot fornn extrflneeca 8ec*uidna «Ito
ran habitudines act\ls l manens. .et intel-
lectio produetto oqtlva cot. et,sic di-
oitur oxproBBlo. ot looitlo. lbjquo l»-
portantur habitudo origini» ad vortua
prolatua ot dietuD, Bt ietae.e^it duae
habltudlno». et fornalltatos ojuoJoti o
parationis. sefl ron operationes diversae
2cc sufficiunt ad distinguendas, duas ra
tipno» fornales. licet una por$lneat ad
'geaus crubdc fontali», alio ad gwiue ac-
tivao origini a. at qua*l afficioetie.
quia lntolllgert' hon e«t p*re forni-is»-
fornna». soi ost vora operatio, quhe ta-
aen respeotu objeeel^-qjatemxs illud ap
prnhoodit. lapOrtit habltudinos calseao
fornall», rbn quia in oo vora crporatio
vitalia non ait, Ot »n auperiorlbpi de-
claravim*. piande' mten.prodqoUo uni,
ue tornlnl nocescario depenflet.ab alia
attingentia, eou tondeo attacto, utra-
quo attingentia conveniri potest 'in ea
doe Operatione, nee «ot nacooec ailtipll-
caro operatione»; nofje in .io^elleebi
mltlpllcori poownt. and ornis «iru
tlo Intellectas sit vitali* vitalitate
endor.. .licrtpe inteHectiva, sat Jan «upra
latiue pondoroai» :• sicut otlea eadon
actio illuni nativa eoli» «atrcalsfAotl
va In cotsrla c«q>act calotl». nec cale-,
factio e*t olla oporatla ab lllualnatio-
ne, quia ut e*t calefactio a eole, tfopon-
det ob ojus luce : sic er©) forsatie
verbi roproosontatIvb: et expressiva ob-
jectl, prout IntoUooti, doptDlot>.nl' in-
telligoro. Undo non oot ncoosac aajtl-
plicare operationes, »ed caden operatio
quae est inteUlgerc, est expr«»»V«. «t
produoeio verbi, quatenus leta fornatlo
su'x>rdinatur lp»l lntelligero. ot.ab eo
dopendet. Zx alia autos parto lieqt .
.intolllsoro ait actualita» ultlna, ot
-lnttanons, et respectu objecti qulopcero
faciat lntollectus, tanen quia aqtUc se-
eundus ost salnontor. oot productio, ooa
actio productiva activo : tota ealn re-
tlo productionis active aispta consistit
la ratloce aotae secundi ox parto areatis
Saden *r@o operatio, et netu alitas «Offla-
da iaaanaic. quno atft int'elllcox,«. bb
euas eslnentlun oet otlah'productio, ot
exprosaio rorbi. llcot id non sonpor ro-
quiratur ad rationm actionis lrcancntis,
nec elt eadon fornalltos. ot habitudo in-
tolllcoro ut, intolligero, et ut dieero.
.acu producoho. ut' oxpliearuxi oct.

Ad conf Iroetlor.oo respondetur, quod
llcot. lptolligoro, ot-volle proptor aian
infInltat^n»,ut oliplibitatlc ost, slr.t
unuu ent$aUVe, 'frroptor ai»lor thflnlto-
tou. ut foeiur.-lltfttir postunt fundaro
relationes! diVerSaras'y.r©oosrio:un:' et
8ic .w,i eptrfo. ut per Ipeuo prbeodant
llyVrt>.-b processloaea Torbl, et Spiritus,
4letl, ot splrHI exn .(^uotaoda cotMar.ica-
itoco in oad.m sintura.. Uas quia iafinl
t*q ili* eat infinitos oloplifffltut!*.
ipsuaqu» intelllgerf.^t velle unun sunt
enUfcnUve. id quod-procedit por ttlas,
procofl.lt \ib xutao in oad»u fttfbcnUa, ot
oupr.coiniinioatl»e.a conrubetantiBli in ea
de» natew. '«ita vero oat. lnf-lnlta* foe-
cundltatt». quia' »l perfoctionea ipolue
lntollieero, ct Vallo pertlnot foocundl
taa se eoiiojfclcandV. tu* eKpriftosido ot
d Jocabo In lntolloctu. tun aplrondo in
volitate. pertinet afl istud lntelUeere,
ot..yol}e qufco substantialitor sunt oma
propter sal'e»!n«nti«n fucare relatio-
oss processioni», quae, aur.t oppositae,
ot fllaUaotse: prino ex' ipsa natura ut
habento hanc ealBantla» Conpirgit brlna
Poroona re!*t{fa, et ariginativsi ailajun.
qua» est Fator. qua rslatloao. ot Psraonn
supposite. ot,aisto oan«= prtfcssslone» ha
MJo. qx vi Infinitae ertaeatiao. et foe-
qundltatis divinae, otlifl lpsun ihfolU-
eare. ct vollo posamt pNO»Bnlqn»* habe-
r* dflgtincta». non dletioCt»* 'In tpsa
..eubstantia lhteUlgendl. et vqlondi. asd
In-ipsa oppositlono orlglnia, et relatio-
ne. quae fundantur super ealnectia lnfl-
nlta illius essentiae quao ott.au cdO>1sc
tltur esso relativus, Zt ita ex parte
rolatloros, et origirra» habent dietine-
tlonen. ex parte vero Intelllecudi et ro-
leryii vln. et nctuolitnton ot epooiocn ut
tali», vol talis tarnimi» procedat, scl-
licot intolloctuo, vel spiratu*.

Articulus VI

Utrum processio Verbi sit formaliter, et jn quarto modo per'se generatio ?

I. px*e<J«.pponit leta difficultas, secundum fidem catholicam, prooesSioneifi eeundae Personae, quae est Ver>u», esse generationem substantialem'Filii, et disquirit sub qua formalissima ratione sit goneratio, quia plures formalitates, seu respectus ih illa processione considerari possunt, Ut statim dicemus.

Quod ergo processio Illa Verbi 'sit generatio, et productio Filii contra Acrium stabilirit fides catholica, quia haerptious, ut supra articulo primo vidimus' fatebatur Verbum esse intra Deum, per quod facta sunt omnia, sed illud non esse Filium, quia non procedebat a Deo; quod autem erat pfocedens r^, D^cv,. et Filius, difcCbant noi' esse Verbum'sed creaturam, solum autem dici Verbum ministerialiter, et tamquam instrumentum Dei, sicut vox externa apud nos eet, verbum 8ignifioans verbum internum. Unde et ipse dixit in libro convivalium; ut refert 6. Athanaeius a nobis citato loco dicto i nMulta in Deo sunt verba, quodnam ox ei 8 Filium dicentis ?" Oaeterum fides catholica illud ipsum Verbum quod in prinoipip est apud Deum, et per quod omnia facta sunt, Filium confitetur, quia illud ipsum Verbum dicit Joannoa factum esso carnem, et vidisse gloriam ejus gloriam quasi unigeniti a Patre, Verbum ergo unigenitum Dei est, et consequenter Filius. Neo ista processio Filii est processio ad extra oommuhicans illi diversam naturam, sed processio ad intra quae Filium generat, non solum substantialem, et similem Patri Ut dioebant Semiarlanl, sed consubstantialem et in eademmet natura Patris subsistentem, ut fides catholica docet.

Supposito ergo quod processio Secundae Personae, seu Verbi est processio Filii secundum fidem, et consequenter generatio, quia ipse qui procedit vere est genitds, inquirit theologia, sub qua formalitati induit illa processio vim, et rationenl generationis. Nam ut sit generatio, et ut ipse procedens sit Filius, debet esse substantia similis Patri, et in similitudinem ejus procedens, (181) seu expressiva illius imago. Et q&idem quod sedunda Persona procedens iit 'similitudo expressiva substentiaa Patria, et imago ejus, bene intelligitur quod id habeat ex vi, et formalitate Verbi, quia Verbum est imago quaedam l»rtelligibilis, et similitudo repraeeentqtiva rsi intellectae. Quod vero sit substantialis imago, et repraesentativa Patris intelligentis, non solum essentiae intellectae, habet ex eo quod est divina, ubi omnia ista identificantur; et sic non videtur formaliter,' et in quarte modo per se processionem Verbi esse generationem, sed solum identice, quatenus 41viW-,

DEFINITIO UMBATIONIS QJJ0M0D0 ACCOltfCDEv TUE FILIO.

II. Antequam in difficultate proposita sententias evolvamus, et resolutionem tradamus, oportet generationis verae et propriae definitionem supponere, eamque processioni Filii accommodare, ut inde videamus, sub qua formalitate illa processio induere possit' rationem generationis. Et oportet accommodare Filio illam definitionem generationis, quae communiter tradi'solet de viventibus : nam* si ea generatio, semotis interfectionibus limitationis et Creaturae non attribuitur Deo, non restat nobis quomodo concipiamus in Deo verum, et proprium Filium, qiiod fides docet, si illa filiatio, et il^a generatio non habet ln substantia illas conditiones, quas habet filiatio st generatio, «piam ex creaturis acoiplitiLe, sed solum nomide, et aequivoce dicitur generatio; sicut si in Deo non esset vera, et propria ratio, et' quidditas sapientiae, quam apud' nos vid務mus, licet non cum imperfectionibus, et 1imitatipnitxis, quae sqpud nds est, non possemus einplicitor pronuntiare 'Deum sapientem, aed aliquid aliud, quod non eat sapientia' et nominatur deplentia, Deo attribuerema8.

Iir. Igitur relicta generatione coi»-muniter dicta, et in lata significatione prout reneritur in virentibus, et non viventibus, quae est natatio de non esse ad esse in aliquo subjecto; vel'quae est nutatio hujus totius in illud totum, nuilo sensibili niahente dt siibjecto, sicut definit Aristoteles 'I de generat, c. IV, istae enini definitiones solum sunt de generatlonibis materialibus, et quae fiUnt cum mutatione, quod nulla modo potest conveniro Deo; loquimur in praesenti de gendratidne strictiori', et qUae eolum convenit viventibus, neque in suo conceptu exolicat quod sit cum mutatione,"'Bed solum definitur quod sit : Origo viventis a vivente a orincibio vitab conjuncto'in similitudinem ndturae, autun definitionem tradit $. ThonlaB in praesenti articulo secundo ot cum eo admittunt omiies scholastici, nosque eam explicavimus in lio. de genqrat. q, .1, a. I, 'praeseirtim quantum ad. duas -->articulas, quae explicatione indigcnt, scilicet. 4uod sit a principio vitae conjuncto, et quod sit in similitudinom naturae, ITuncl breviter dicimus in tribus particulis definitionis explicari omnes quatuor causas quae o& generationem concurrunt, et eo modo quo concurrere debent. Nam in prima particula'origo viventis a vivente explicatur vis, et processio effectiva, qua umim originatur, seu producitur ab alio, ut a principio effectivo vitaii'. Secunda particula,' a -orincipio vitae conjuneto exolicat causam materialem e& qua elaborAtur, et procedit genitum : oportet enim quod geherans effectivum ex sua substantia,s&i ex aliquo sibi conjuncto produOat' suum genitum, illudque (122) sibi habeat eohjUnOtdm/ et alligatum,' vel seraper dum genitum exiAtit, sicut contingit in vita cognoscitiva,'• vel saltem a principio quando elaboratur tfroles; sicut in generatione Animalium vide-nus in quibus foetus colligatur suo generanti a principio, licet 'ab illo separotur per partum, et ex semine geherAritls, quod est substantia a generante decisa colligitur materia, e* qua elAboraturl£oetus, et virtus ipsa formativa foetus In semine, seu in partibus ejus subtilioribxs, et spirituosis residet. Itaqhe ex' principio,Ipsi vitali principio conjuncto, id est', ex ipsa substantia generahtis, generatur proles. St licet,in Animalibus perfectis, in quibis generans 'integratiir ex duobus, scilicet ex mare, et'femina, non sit foetus colli^avus utrilup a principio ante partum, scilicet matri', 'tomen quia Semen defcisuma mare,' et ex substantia- ejus profluens, virtutemque forinatlvam deferens commis-Cottii* semihi,' et sanguini matris,"in matrd colligatur-fbetUs Insi materiae, et virtuti utriusque generantis'; licet non personae iltriusque, sed matris tantttml In vita'autem cognoscitlva, ut in*sensu, et intellectu id quod procedit'cum' fiat per actionbm immanentem, fit perfectior colligatio cum principio suo atjdCpfocedit,'ut Citato loco de generatione expendimus, 'quatenus ex speciebus conjunctis, et unitis ipsi potentitle procedit cognitio, vel etiam similitudo Verbi manens intra tntellectUm. 'Tertia denique particuld;' in similitudinem naturae, et .finalem, et formale^caiisA® 'epecificativam generationis declarat. Finalem ^ilclem, quia finis generationis estpropa^Atio.'genoraAtiB in individuo sibi qi"mili e.t ejusdem naturAeV-Inclinat enim natura ad propagationem Adi',.. uf perpetuetur, quantum fieri potedt, si npn in eodem individuo, saltem iii. diversis &r jUsdem'speciei. Formalem aiitem, et specificativam causam designat, quia generatio specificatur a'forma geniti, ut simili, et expressa a generante, ita quod actio generativa ex sua specifica ratione Sit Assimilativa; et ita genitum non solum debet esse simile generanti in se essentialiter^ et ip primo modo dicendi per se, sed etiam par viam assimilationls debet ab eo. procedere, et' in quarto modo per se, ita ut haec sit tam formasiis in' quarto modo. Generans assiMlat, siofft Aedifldator aedificat, calidum ca1'efacit j quia tota formalitas generatibnis consistit In expressioho similitu'dini8, seu propagatione nktu^ab, nec aliud 'est genefrare quam similitudinem propagativam pul exprimere, sicut dicitur Genes.' T Aftam genuit ad imaginem et similitudinem suam. Itaque quod' facit attifexper idem'Ad Similitudinem exemplplis; facit matura per generationem. ad similitudine®' naturae, quin facit propagationem illius in suo simili,

IV. Ut autem videamus quomodo processiohi. Verbi conveniant istae conditiones, .t>bjicies primo. : Nam in Deo non datur processio ex principio.yi,tae.oonjunpto, quia ex sub.stan.tia generantis,,non procedit Filius, quia vel intelligitur procedere ex, substantia,'j quae est essentia, vel ex substantia, quae est relatio Partris. substantia] /quaeTkst essentia

non procedit Filius, quia essentia est terminus communicatus Filio : ergo non principium a quo procedit. Nec intelligitur bene quomodo ex substantia Patrie generatur Filius, quia illa substantia non alifer concurrit ad generationem, quam eo modo quo species foecundat intellectum, et ex ea intellectus elicit, et exorimit verbum, diciturque ex substantia speciei procedere verbum quia ex objecto repraesentato in specie formatur(123) idem objectum in esse intellecto in verbo.- 'Sic.autem nihil formatur in Verbo divino, quia species illa, ut foecundans intellectum Patris omnem perfectionem, et formationem habet in actu ultimo, cum sit actus nurus in esse intelligibili: non ergo ex substantia illa, quae est species, procedit Filius, quia.nuhil est in illa substantia quod formetur sed quod formatum, et intellectum communicetur. Ac denique, quia hac ratione intellectus Patris Verbi aeterni, tum quia intellectus oarit Verbum ex specie foecundpnta; tum quia foecundatur ab essentia habento vieem speciei : foecundari autem at parere proprium est matris. Quid ergo ibi quod vocetur Pate?, cum Persona'illa prima cit patiens, et fopeundata ab cssontia, osaontia autem foecundans Pater non ost? A.t vero ex substantia, quae est relatio, non procedit Filius, quia relatio Patris opponitur ^ilio ab eoque distinguitur, non Filium constituit : substantia autem ex qua fit genitum conetituit illum, et manet in illo.

Secundo, objicitur ex illa particula in similitudinem naturae, quia hdec non convenit generationi divinae, quia *er'xim procedit ut consubstantiale Patri : ergo ut idem ; ergo non ut simile in nartura : In Persona autem dissimilis est, quia oppositus in relatione; et sic excedit rationem generationis illa processio, quia excedit rationem similitudinis, et transit in unitatem identitatis. Denique, quia non potest convenire aliqua species alicui, qui non convenit genus 'ergo neque species generationis viventis, cui non convenit genus ejus; genus autem h&Jus generationis est generatio communiter dicta, ut communis est viventibus, et non viventibus : sed haec generatio oomrauniter dicta non convenit generationi Verbi, quia illa comnuniter dicta est mutatio, quae non potest dici de generartione Verbi, et in illa invenitur aliquid •orius et posterius ! si enim aeque simul est generahs, et genitum,, non est major ratio cur iste procedat ab-illo, quam e contra, quod totum deest in processione Verbi : ergo deest illi genus, seu ratio communia generationis.

V. Ad-primum respondetur, Filium procedere ex substantia, quae est eseentia, non quia sit de esBentia tamquam de principio quod activo : sic enim procedit ex Patre ut ex principio quod producente, nec ex substantia, prout est relatio, procedit, nisi ut ex constituente personam, quae , est principium quod . generandi, sed quia sit de substantia, seu essentia Patris, ut ex principio formali, sibi communicato, et per quod substantia ipsa Filii constituitur, ex eardem.quippe substantia est Filius ex qua constituitur Pater. Unde non obstat quod sit terminus communicatus, quia idem quod est in Patre essentiale, ot substantiali communicatur Filio ; et sic prout in Patre, est principium communicandi, et prout in ^ilio, est terminus communicatus, sed prout communicatus non est principium, quia ly communicatus est idem quod genitus, et Deus ut genitus non dicit solam essentiam, sed essentiam modificatam tali relatione, et prout in tali relatione geniti, non est principium communicandi, sed terminus, licet eadem substantia sit in principio communicante, et in termino communicato; et sic est a nrincipio vitae conjuncto, et summe conjuncto, seu uno cum Apso generante, quod est essentia, et haec ipsa communicatur. Filio. Unde cum dicitur Filius procedere ex substantia, vel de substantia Patris, ly de non designat materiam, seu materiale principium, de quo Filius constituitur, (12*0 sicut in fenerationibus creatis, quia in Deo non datur materia ex qua fiat aliqua Persona divina. Sed designat formale principium, et integram.actotalem nnturam praeter Personam producentem, eo quod goneratio ista non solum tendit ad similitudinem, sed etiam'ad consubstantialitatem, Unde ex substantia debet procedere ut elbi totaliter communicanda, et integre, non ut ex materia generantis formanda; et sic consubstantialis generatio non procedit ex principio materiali generantis, sed formali. Quando autem ex materia generantis formatur genitum, materia illa deciditur, et seoaratur a generante, ut semen ab animali; et sic non ro-

manat tfumme uiftim,: et' conjunctum, cum generante, quia deciditur. Designat ergo ly de substantia urinci-Dium formale ut reote observat s/lhomas infra q. XLI, art. • III ad. II, et ibi Oajetams nec retinet : aliquaw conditionam*materiae, ut sustinuit D. Thomas. in I, dist. T, qu. II,art. I quia fieri de aliquo etiam potest intelligi de-forma, ut .si ex anima jam creata fiat unio ad materiam novfcm; et sic tota forma, quae eet natura In Tilia, accipitur a Patre et ndn materia. ideo ly de substantia, designat perfectissimam - consubstantialitatem,-' quia non aliqua-pars'generantis aut materia connftiinicatur Tilio, sed forma ipsa quae est tota natura. St sic procedit Silius ei substantia'auae est natura Patris, non ut tendens ad distinctam naturam tamquam ad terminnm oro-flagatum, sed ut eamdem communicans, :V ,

, VI. Unde natet ad-prlmaa replicam . quae fit ita in argumento : Dicimus enim orocodere Silium ex essentia Patrie tamquam- ex specie foecundante intellectum seu vicem-speciei rhabente, non tamen ex specie imoerfecta, ot formabili, quasi ex actu primo transeunte in-eocundum, ot ex intelligiblli ad intellectum, se,d ex spocio oerfectiaaima, et in actu socundo, et habante totam et summam perfectionem • iutclligibilem se communicante por modum locutionis, ot expresaidnis, -et ut eseentia dicta, et manifestata, non ut magis formata por expressionem In esse intelligibili. Unde cum dicitur nihil est in- • illa specie quod formetur, etiam in esse intelligibili, -concedimus :; orgd. non procedit Silius ex illa substantia,: ae^o consequontiam ; procedit enim ex illa, non ut formetur- substantia, sad ut manifeste*-tur, seu dicatur in verbo, non distinctam propagando ipsi verbo, manifestanti-, ct procrdaiti.\P . '

—

VII. Ad secundam «item replieram,' re»-nondetur-quod potius in dirigis dicitur pater, quam mater, quia mater- inrodrtat · principium passivum; et potentlala, *es-•oectu prolis, -nec solum parturiue -prolem:' quomodocumque constituit matrem sed -parturice sic,• scilioet ex-foecuadi-tate"aliunde recepta, et patiendo "illam, -Nam, et arbores pariuAt -floros," nec tamen ratione talis partits dicuntur matres florum, quia non pariunt illos ex reflejrtiohe pasalva seminis-aut. foecundltatis ad «laborandum, et nariendum/foeUun. Oimergo divlxjas Intellectus non, pariat verbum ex aliqua foecunditate recita : eod ex ip--sa substantia sua, et vi activa,. quam habet ad communicandum vitam suam, quam habet in seketipso proli a se.procpdenti, potius ^denominatur pater, quam mater, P*r©re autem ex propria, et activa virtute non est .contra rationem patris. I-

et intellectus poster, i licet recipiat a phantasmatibus species, et sit passivus respectu specierum ideoque dicatur possibilis, a*u possibilis- Intellectus, et intellectus agens quasi active effhndat istas species in sinum intellectus, tamen (125) adhnp intellectus in eacprimendo verbum non- dicitur se habere ut mater,, quia tota vitalitas, et epiritualis intolligibilitas, quae est in illo conceptu, ex intellectu ipso iatelligente, et operante,- non^-ex speciebus venit. Unda D. Thomas IV contra gent. c. XI in fine •* Gum processio, inquit, Verbi secundum haec dicta sit esse, quod Deu.8 seipsum intelligit, ipsum autem divinam dntelligere non est per aliquam virtutsm passivam, sed quasi activam, quia intellectus divinus non est in potentia, sed in. actu tantum; ideo in generatione Verbi.Pai non competit hoc ratione matris, sed solum patris.. Unde quae in generatione carnali distincte patri et matri conveniunt, omnia in generatione Verbi Patri attriluuntur in sacris Seripturis . s* dicitur enim Pater et dare Silio vitam, et concipere, et parturire. B

v VIII. Ad secundum respondetur vere,' et proprie procedere Verttom in eimilitu-Aineu naturae, et omnia illa verificantur in Verbo secundum diversas consideratj«,neb, ocilicet quod in natura absolu* e sr:ap»,a sit idem omnino cum Patre ; Ege av ?iter unum sumus, quod in relarticne sii- filiatio opposita Patri, et • 'Aiotinctus ait Silius ab illo : Alius est cui Sessimonium -perhibet de me Pater, et denique quod Persona sit procedens, •••'t sic accipiens naturam a Patre sit e-Jus simili v:udo, et imago : "Omn Alt fi-guio 'substantiae ejus, et imago Dei in-visibilie. ifec repugnant ista in eodem secundxun diversas consideretionec. !Tam quatenus consideratur natura, et quidquid absolutae berfectionis est in Silio, non est similis, sdd omnino idem : quatenus consideratur relatio filiationis, ut correlativa, et .ut terminus oopositus paternitati, non: sst similis," sed^dissi-

milis : quatenus consideratur illa Persona sic distincta, ut accipiens eamdem naturam modo expressivo, et manifestativt> (qui est asdimilfctivus) dicitur perfecte similis Patri in vi suae characterisfcica^ proprietatis. Nam ut aliqua sint similia, non requiritur quod forma in. quo cbnveniunt, sit diversa, sed quod subjecta diversa sint, licet forma Bit eadem numero; sicut si Deus poneret in duobus lapidibus eamdem albedlnem, illi'duo lapided eesent similes in quantum albi, et in hoc simillimi; et si in duobus liciis poneretur eademmet quantitas, essent aequalia. Et si aliquid ex vi alicujus aotionis intenderet •pervenire ad habendum non solum albedinem sicut alterum, sed eamdem quae est in altero, illa actio esset summe aesimilativa. Sic ergo Verbum prooedit in similitudinem quatenus licet Persona sit distincta, forma tamen quam accipit a Patre est omnino una cum loso, et ex vi suae -orocessionis accinit illam modo assimilitativo, id est, exprimendo hanc similitudinem et intendendo eam accipere ut unam intclligibilitor, et manifestative cum Patre. An vero ista similitudo sit relatio realis, inferius exquiritur circa quaestionem XDII, ubi in articulo I ad IV D. Thomas tenet esse relationem rationis quia fundatur in unita^ te perfecta essentiae. Unde etiam potest dici, quod inter Filium et Patrem non est similitudo communis, et ordinaria, seu formalis, sed eminentialis, quia est summa similitudo, quae identitatem habet in eardem forma, licet Personae sint diversae Et haec similitudo eminentialis sufficit ad veram, et propriam generationem, imo quanto magis est unum in forma genitum cum generante, dummodo supposita sint distincta, magis salvatur proprietas generationis.

IX. Ad ultimum dicitur, quod id quod commune in generatione viventium per modum imperfectionis non (126) invenitur in generatione divina. Qpod vero est commune, at genericum per modum perfectionis invenitur. Et hoc praedicatum commune, quod non dicit imperfectionem, est origo seu -oroce38io, et hoc convenit generationi divinae. At vero mutatio, et prioritas. aliaque similia sunt praedicata communia imperfecta, et potentialia, solumque conveniunt generationi imoerfectae, et creatae, non vero divinae, ut supra etiam ticulo tertio obstendinuo.

PROCESSIO VERBI pj>DE0 FORMALITER IU IN QUARTO MODO PER SE B8T OENERATIO.

X. Ostenso quod definitio generationis viventis, et particulae illius conveniunt processioni Verbi divini eecundum quam vere, et proprie Filius est, restat videre secundum quam formalitar¬tem, et considerationem generatio cubstantialis sit ; occurrunt enim in processione Verbi divini duo.

Primum, quod sit in linea intelligibilis, ex qua habet quod sit expressio quaedam, et repraesentatio intentionalis sed intelligibilis sui objecti sou principii a quo prooedit. Et ex vi hujus generis, seu lineae habet quidem esse imago intentionalis, sed non pertingit ad hoc quod substantialis sit unde non potest in vi hujus formalitatis esse per se in quarto modo generatio, quia generatio in quarto modo per se est substantialie oropagatio.

Secundum, quod oocurrit in hac processione est quod sit divina, et ex hac parte habet quidem esse processio substantialis, sed propter identitatem cum ipsa natura divina, quia quidquid in Deo est, substantia est. Hac autem ratione etiam processio Spiritus sancti quatenus divina substantialis est, quia prout divina est intra divinam naturam, ubi nihil accidentale est : ergo si hoc sufficit ut processio intelligibilis reddatur generatio, cur non sufficiet, ut processio impulsiva etiam generatio sit, quia substantialis est, prout divina ?

Haec difficultas in varias sententias auctores detorsit,

XI. Quidam dicunt hanc processionem esse generationem seu substantialem emanationem quatenus divina. Esse autem divinam est quasi materialiter, et ut differentia extranea repertum in illa porcessione, quia divisio intellectionis penes divinam, angelicam, et humanam est divisio formae per subjecta, seu quasi accidentis in subjecta, et hoc est materialiter, seu subjective se habere ad intellectionem hoc quod est esse divinam Est tamen illa processio ganerativa,quia ex modo procedendi assimilAtiva est, licet esso aasimilativam in substantia habeat quatenus divina. Ita attribui solet Oajetano, tum in hac quaestione XXVII, art. II, tum infra qu. 2Q0CV, art.

Alii docent intellectionem illam non solum quatenus divina eet, et ipsamet eub-etantia Identice, et materialiter, sed e-tiam in sua linea formalissima intolligea-di, ->rout nerfectisslma, et in summo gra-du talis lineae esse substantialem, et substantialiter generare, licet hoc quod est perfectissimam esse, et'in 'summo gra-du non habeat, nisi sit divina. Ita Fer-raniensis IV contra gentil. 0. XI. M quam sententiam accedere videtur p. 8ua-rez lib.-XI de Trinitate c. V, num. XIV,-et XV, ubi docet, quod ut aliqua produc-tio sit generatio, non requiritur'quod securidum communem, et analogam rationem generatio sit, sed secundam particularem, et contractam, et sic intellectio, seu dictio ex sua communi ratione ut' abstra-hit a creata, et increata non (127) 11011 est generatio, sed operatio assimilativa intentionaliter. Ut autem particulariza-tur, et contrahitur ad talem intellectio-nem, qualis est in Deo, substantialis ost, et generatio redditur. Q»iod autem ex gc-nore suo solum in assimilativa intentio-naliter, in particulari vero transeat ad similitudinem substantialem, id habet, quatenus est perfectissima similitudo, et ita operatio intellectivf, quae de se ten-dit ad assimilandum, cum perfectissima est, transit in perfectissimam similitu-dinem quae est substantialis, et generar-tiva. Qjxod est ad sententiam Ferrarien-sis reduci. " *

XII. P. Vasquez hic disp. CXIII,. o. VI rejicit sententias Cajetani et Ferra-rlensis quia existimat in processionibus diviniB non se habere materialiter, et i-dontice tantam hoc quod est esso divinas, sod formaliter, et intrinseco. Undo axis-timat ex hac parte omnino parificari in-telleCtionem, et spirationem,, seu amorem divinum, quia Utraque ex vi sua habet con-stituore terminum procedentem consubstan-tialem cum suo principio, ot ejusdem nar-turao, et essentiao, ita quod tam sit in quarto modo per Be ista propositio ; Spi-ritus sanctus ex vi euae processionis pro-cedit ut Deus, seu aequalis, et similis Deo, sicut istae : Verbum ex vi suao pro-ocusionis procedit ut Deus, quia si In u-traque processione consideretur ratio com-nxnis, ot analoga, quae abstrahit a crear-to, et lncreato, scilicet intellectio,et volitio, neutra producit terminum consub-stantialem. Si utraquo consideretur u.t determinata, et increta utracue sx vi processionis increfttae habet attingere esse increatum; quia habet attingere'ee-ee intblligibile et eese amabile et u-trumque esse substantiale est, nec ratio D. Thomae urgentior det in uno, quam in alio : probat enita quod Verbum'procedit ut simile in substantia, quia procedit per intellectionem, et intellectio est esse Dei, similiter autem dilectio est esse Dei.

XIII* Igitur Vasquez formalitetem pro-cessionis Filii, et generationis reducit ad aiiud principium, scilicet quia gene-ratio viventium per se primo tendit ad eipbimendum imaginem, quae sit reprae-aefltativa sui principii; licet enim Fi-lius generetur ut substantialis temlnus generationis, tamen ut Filius, et suo formalitate Filii dicit expressionem quamdam, et repraesentationem Patris, 0t in hoc consistit specialis relatio¬Tiiiii ut Filii, quod*non solum sit ef-factus substantialis, sed repraesentati-vus sui principii; unde videmus quod i-gni8 genitus ab alio igne, licet "emanet ut similia igni generanti in substanti-aa, non tamen est filius ignis, quia non procedit ut imago expressiva illius. I-gitur processio Verbi divini suoponit quidem quod substantialis processio nlt, et in hoc convenit cum processione Spl-ritus sancti, sicut generatio hominis con venit in ratione substantialis processi¬onis cum generatione ignis, sed quia processio substantialis secundae Perso-nae habet ex ipsa formali ratione Verbi quod sit rirocessio eaqpressiva, et in ra-tione' imaginis, quod non habet processi-o substantialis tertiae Personae, illa est generatio, non ista,
"

XIV. Oaeterum adhuc in ista sententia Vasquez restabat nnnm explicandum, ex cu-Jus defectu difficultas manet integra, llam licet verissimam sit quod de ratio-ne Filii sit processio per modum imagi-nis, ut docet S. Thomas infra qu. XXXV, art. II, et ita Filius est imago, quia ©st natus, non autem Spiritus sanctus, licet habeat eamdem divinitatem, tamen ut- recte in eodem loco, solutione ad tar-tium advertit S. Thomas, imago duplici-ter in aliquo invenitur, (128) Uno mo¬do in re alterius naturae, sicut imago regis ln denario, et haec imago ordinatur pure ad repraesentandum, alio modo in re ejusdem naturae,ig sicut imago regis in fi-

lio suo; et haec est perfecta imago,- nec ordinatur solum ad repraesentandum, sed ad propagandum naturam sui-principii» 1-taque filius est imago nata, non-ab arte adumbrata, cum tamen imago* picta, et adumbrata magis ordinetur ad repraesentandum, quam imago nata, 'quia haec ordinatur ad oropagandam naturam ; id enim per generationem intenditur, scilicet ut natura propagetur, et communicetur, in creaturis. quidem per multiplicationem naturae, in divinis per oonsubatantialem.<tommiinicatf-. onem ejusdem. Oum ergo :inveniamus Verbum utroque modo esso imaginem, in (creaturis quidem ut imago repraesentativa, seu ad repraesentandum. ordinata,- quatenus est *• repraesentatio.*acoidentalis,*<et i-n-re altorius naturae a suo objecta repraesentarto ! in divinis autem ut imago nata, et " propagativa, nofl in naturae multipiioatione, sed in ejusdem consubstantialitate, restat, t>. Vazque* integra, et tota difficultas, unde, et per quam foMalitatem habet'processio imaginis intentionalis, quod solum dicit verbum ex suo- conceptu communi transire ad rationem imaginis propagativae, et substantialis in eadem nartara, quod prorsus requiratur ad rationem imaginis, quae est Vilius? Uam si hoc habet quia divina, incidit in sententiam Oajetani quam impugnat. Bsse autem divinam non habet intellectio ex sua analoga, et communi ratione, sed ex contracta,' et particulari quia est in tali subjecto, et in tali natura, Ut dixit Oajetanus. Et restat exolicare .quare pJrocessio Spirita8 sancti licet ex 'suo analogo et oomnuni concepta non sit processio imaginis-repraesontativae, tamen quia ex conceptu particulari in quantum divina, habet producere terminum omnino .similem in subatantia, ex hac etiam formalitate talis pro?-cessionis, non habet Induere rationem imaginis oropagativae in eadem natura, ram ad hoc quod sit imago, sufficiat quod similitudinem habeat ejusdem nataraa ex vi sui principii et sio repraosentot illud. Si autem habet Verbum esse imago nata, et propagativa eubstantialiter, non autem pure repraesentatio ex ipso genero Intelligibilis repraosontationis,- quatenus gun>ma, et perfectissima est in ea linea, inciiit in sententiam Berraricnsis, quam rejicit.

XV. Quare rasolutorie dicendum est cum sententia Versariensis qui in hoc puncto attigit menteiycjmcti doctaris, quod processio Verbi standp praeqiae .^n linea inteliigibili. et ex vi -formalitat4® ' suae, ekr non considerando differentiam alfquani extraneam vel ideoticam quatenus ta^4s, sajl solum purificando ipsam rationem intejlligibilis processionis ab omni potentialitate, at imperfectione, ex ipsamat proprietate»- et intimis viscari— 'tue intellig-ibilis processioni® r-eddi-tur-substantifJ-is, at generativa^ -Itor¬ .que. processio intelligibilie ax.parfeo-~fcion®.propria, quae est aeeimilativa wii o.b^acti, et ad. ejus unitatem tendens petit substantialem, unitatem at. assimilationem, et consequenter quod ejus assiail.atio sit apqpreseio imaginis propagativae. $x defecta vero ex interfectione ejus est quod sit imago, accidentalis, ®t tantam repraesentativa sicut in no-^®» ih tfiitae esse iptelllgibile non ®®* ip«u substantia rei, «sd aliqui.d accidentado; «t. sia non eat quaerendum quon»db imago, quae solum est intentionalis, ®t repraesentativa,: et quasi picta sicut nobis v6rbum transeat ad hoo ut sit (129) i®ago nata, et substantialiter pro¬pagata, sicut requiritur ad generationem in quo major vis difficultatis hic consi6tit, nec «q^aret quomodo hoc conveniat imagini' intelligihili- ex vi verbi, ot formali ratidne lineae intelligibilis, .sed ratione subjecti quo est, -scilicet 'quia eet divina, quod videtur, ex parte matoriali se tenere. Sed nos dicimus intentionalem imaginem ex sua formali linea, .et ratione intellectualitatis esse substantialem, ex imperfectione voro, quae est* iu creaturis esse accidentalem, et pictam, -nec elevari per depurationem ab imperfectionibus ad hoc ut substantialis sit, eed vindicari,restitaique natarae suae intelligibile, et ad id quod petit ex puritate intellectualitatie. Unde licet ex eo quo-d-processio sit divina, petat per identitatem in natura substantiali quod prooessio aubstantiar-Ii* ®it commune omni proceesioni divinae, tamen ex eo quod intellig.ibilis in actu puro, formalissime loquendo. ®tiam substantialis est, et generatio, -q,ula ®9^ assimilatio intelligibilis sum¬ =» "odo, e* unUatem summam faciais-cum objecto.

XVI. lundamentum, et ratio hujus .-de-sumitur ex .ratione ipsa D. Thomae in hoc urticulo secundo,- adjuhetis his quae tra¬ditur in artfc^lo J?rimo, solutione ad II.

Sxplieane ania sanctus doctor in articulo secundo quomodo processio Verbi sit per modum similitudinis,- id probat quia conceptio Intellectus est similitudo rei intellectae. . Explicans autem quomodo sit in, eadem natura (quod est esse, substantialesn) id -explicat quia in Deo idem est intelligere, et esse : constat autem quod intelligere -non est esse Dei per identitatem, sed per specificationem, cum pertinefct ad. intellectualitatem divinam, quae propria est naturae ejus, ut natura est, sicut primo tomo ostendimus, disputatione sexta decima. Sive .enim natura Dei consistat in ipso actu secundo intellectionis, ,quod est intelligere, et intolligi, sive consistat, in aliqua intellectuslitate antecedenti ad actum secundum intclligendi, tamen in omnium sententia natura divina in gradu intellectivo debet consistere; si quidem propr.ia, et specifica ejus operatio atque summe immatorialis, est intelligere : ergo oportet quod osso Dei, ut specificum, ait illud quod in gradu intellectivo* est actus ultimus, ot purrissimuB, seu est .ipsum esse in ordine intelligioile, et hoc ost intelligero> atque adeo non est epse Dei ppr identitatam, sed per specificationem.

XVII. Quod si dicae, quia in sententia dicente quod natura divina non est- intelligere, sed intellectualitas, seu intelligere radicale, tunc intelligere est operatio, et intellectus e6t attributum; et sic supponunt substantiam et narturam constitutam, non ipsa formaliter sunt substantia, sed identice; et sic procedens^per intellectum formaliter procedet ut simile in attributo, non ut simile in natura, nisi tantum identice, et hoc convenit Spiritui sancto., respondetur haec nihii obstare, quia lioet Intelleotus, et intelligere sint attributa,et supponant naturam, sicut propria passio, et operatio, tamen formalis, et par.se ratio illius proprietatis, et illius operationis est exprimere terminum sicut in nobis potentia generativa est proprietas, et non substantia, ejus autem terminus,formalis non est simile in potentia generativa, sed in natura, et hoc eu£ficit ad generaationem; intellectus autem tendit ad exprimendum simile in ipso objecto et ut Intellectus fiat idem Intelligibiliter cum illo, et si intelligibile esse sit substantiale, tendit ad faciendum idem substantialiier cum (130) objecto, quod est natura ^ivina. Qorapulsus autem Spiritus sanctus tendit ad amorem, quod supponit intellectum, et consequenter naturam; et sic non facit simile.in natura ut natura est.

Unde explicans S.. Thomae in hac quaestione, artic. I ad II, quomodo Verbum divinum non sit diversum in natura, sad consubstantiale Patri ex eo quod prooedit ad intra, id probat, quia quanto aliquis perfectius intelligit, tanto conoeptio ejus, est magis intima, et magis unum cum intelligente : nam intelligere ad hoc tendit ut fiat unum cum intellecto, id est cum objecto, ab objecto autem simul cum intellectu paritur notitia, Unde quando intallllgere est in fine perfectionis* seu summe perfectui}, sicut est intelligere divinum, Verbum quod procedit par tale intelligere, necesse est quod sit summe unum cum eo., a quo procedit, id est, cum Patre in objecto intellecto, quod est ejus essentia*- Xcce quomodo D. Ehomae ex ipsa summa perfectione intellectionis intra pineam intelligendi, et ordinis intelligibilis, et secundum propriam formalitatem intelligendi, quae ost fieri unum cum objecto intellecto infert, quod est summe unum cum tali essentia, quod eat esse substantialiter unum, ut mox os.tendomus. De eodem.videri potest D, Ihomas in IV pontra gentil. c. XI.

XVIII. 3bc his ergo formatur discursus sic pro ratione, et sententia D. Ihomae de ratione formalissima, et in quarto modo per se ipsius intelligere, et ex- .pressionis, seu distiagtionis ejus est fieri unum cum objec-to in esse intellligibili, et exprimere ipsum objectum cum omnimoda Bimilitudine ejus in eodem esse intelligibili, in quo ipsum objectum intelligibile est, sed quod esse intelligibilo objecti non sit ipsamet substantia, et-ipsummet esse entitativum objeoti provenit ex potentialitate ejus, et defectu in ratione actus puri : ergo si qx ipsa ratione actus puri in linea intelligibili et ex ejus perfectione deputata ab omni potentialitate provenit quod in- .Aelligibilitae sit substantia, et esse -Antelligibile non sit accidentale, sed substantiale, ex eadem summa perfectione in ipso intelligere, et in ejus expressione proveniet, quod processio intelligibilis faciat unum in substantia esum suo objecto, et nox^solum accidentaliter,

Itojor natet ex i?» ratione lntAlloctlo-nte : intelllsoro calo fit trahendo obj»-e tua; ad m, et Illud .enetrando atquo np-*>reh;>ndendo, ot quanto narfectlus Intel-Hi.-it. tanta oagle trahit od en ot unit «1M, ouod utique non fit. nlel quataruo ipeun ©bjoctu= unitur intelllfiont! in ee-oe intelllglblli, Ita quod >or hanc uni-onta aon fit lntollectue aliud, eed ip-fuanet objectum nanro, ouod oet ln oe entltatlvo, inceditur Intra Intellectum lntalligibllltor, ot ln eooe intentlona-11 aru roraeeantatlvo et ldercet objec-tna minoro quod cum Intellectu unitur. .arltur, at nr>rlnitur ln ee*e iatelllgi-Sili s-u intellecto, ot exprea» : ergo litolltgere de ao fornalltor. ot ex pro-rla ratione tendit ad unitatem lc *ace lntolllglblli focler.dun cun ipsonot objo-cto : ot oxprooolo, oou locutio Intolli-plbllie ad oaodan unltater. ln eooe Intel-lltiblll tendit per nodun exproBalonlo.

Minor vero -.robatur, quia rnn obdo Intolllgibllen pertinet ad ejue Innata-rlalltrttca ot depurotioneti a dondltionl-tue naterlao ergo od nojorca lunatorl-nlitnton allcujue rei oortlnoblt quod oo-lpeam. ot non per epoclon allquoi» eunora-dditam lntelllelblla roddatur : r.ax quod nor aneolem allquon flat lntelilglblle, prorenlt ox oo quod rea lpaa (1J1) ancon-dum r.e non habet lllan irvnaterlalltatem Ita ln actu, ut ae loaa porslt servire loco aieclel, t«* ln Ita quot>ca r«» ali-ejia fornatur la eese lntelllclblll, dve mer noduuprlncl-.il intolllglblla, ot n.eclel linrersae cire per nodua termini Intollectl ln aoeclo oxproaaa >er allqun» accldentalen repraesentationem a ee die-tlnetnc, olgnun oat talen rem non occo lntBlli;'lbllea ln acCj puro, eed eun all-cua io tontialitato. quatenua fernari po-teet. et -larflcl in ordino, ot llnoa ln-tellU-lblll ner aliquid dletlnetun a ee. ot conaoquonter poteot ejue lntellltlbl-litae ncclda.talltor -.artiolparl r.oc nor •elpeuK. et ln eubetar.tia eoa eet oaiie oia lntelllclblltae.

$1 nuten aliquod objoctun Ita eet oi-n* "Otentlalltato quod ier adpeun et oo-eundum *un= eubotantlam, non nor aliquid iM-ooraddltun. Intelllglbllitatco. bub;: bot ln actu ultlao, id quod nroeedlt per tale lntelll.qere ox [ronrla vl cua. et foraall ratlono lr.tclllgondl uroaodlt ut unun, ot olnllo ln aubatantla. ?atot hoc. et elxul irobatur conoequeeitia ouora fac-ta. quia lntollootualltae ex.foraall eoo conceptu eet fIradue conati tutlvua nata¬rae vivende eubetantlalle, ut «atot ln noMa. $aod vero ait talle lntellecbua-litae quod Indigeat r>aclo lniroeoa. eat cxproeaa accidentali et Intellectione taxquaa actu aceldactall ou-oraddlto, -.revenit ex lir.erfectlone letiue lntel-lootualltntlo ln llnoa intelligibUi, quia eot intellectualltae cum notentia-litate; et elc non oet per eo lpa.ui for-nata ln euo objecto, et ln euo lr.trlll-gere. eed Indiget e^ecie superveniente et actu aunnraddlto dletlr.cto, ut Optl-ne advertit S. 5honae wnra q. XIV. a. II, 81 ergo Intra lineae lntellectualen depuretur eb onr.l lata potcmtlollt»te, et defectu, eleut per ee lpean lntellec-tualltan oet gradua naturae sabetantla-1*«, itn ax i-.>Bia rlocerltua. ot linea intellectualitati e erit intelUglblle. ot intellecta. haSoMtqUe oar.e eeoe ia-.olllgibllo. non accldantalo, ot aeddon taliter albi advcnlone. eod substantiale. et eubetantlaliter constituens lllun gra-dan lntellcctuolltntlB in aotu Ultit». airoue onnla procceaio lntclllglblla, quae m .geandum Intelllgere interruo. eet proceeelo tendene ad unltatcu lntel-Ugibllon cun objecto oxprlnendnm, ot fa¬olendam ln oodantot numaro objocto ; *r-go el procedit ut depurato ab otc.i po-tontialitato ln llnoa lntelllclbill. ox oadoa formali eeima ratlor.o tendit ad fa-decidam unitatem cum objocto ia eubetan-tlo, ot ad coi.*ibotantlalltaten cum ob-Jecto, quia lBtelllRlMUtne ipaa ex perfectione lpaa, ot ounna puritate ln oaao lntelllglMU eabotantla eat, ot procecalo Intelllglbllte urum facit cun lita.

XIX. Dlcoa ?rln> : Beetato noble oao-den difficultatem quae lr. nm-.tontla Vae-quee, et ln aontentla CaJ.-itanl, quia hoo lpeiam quod eet purificari Intellectuali-tatoa, et latelllglblltaten ab OKI ->o-tcntlalltato, non habet ex llnoa lpaa, et genere lntellli.-iSlil. ond cx ;o (jiod divlr.a : orgo otiar quod olt euSetautia-11« generatio habot ox eo quod divino, 0t quael lndentlco tantua non foroalitor, «t ln quarto nodo- iar ec

Dicae eecuado: Dlocursua factua eolua probar« quod uSl Litelllglblltar d«u-ratur ab OBni rotcntiolitato, fit orni-ro unun por locun ictrlneacum, et lr ea-den linea Intolllger.e, et objoctun Ictol-loctum, epodes linreBon ot exor.-oen,

qUAe est.. verbum, aon vero quod. procaoBio ip»n in&a&Ligibilis- substantialia sit. Dioer.et enim aliqui® quod netura intelli-j^aae quando est sunsne perfecta, .et depu-rata ab omni .{132) po.tentlalitate habet quidem summam et substantialem unitatem intelligens,. .et- intellectum, objecttun, et inbelligare, -sed -tamen, non habet realea-Tiroeessionem, quis non per orocessienem redditur objectum intellectum in act»> Si artem processio realie in tali Intel-, ligere admittenda- est,-.- illa erit solum .urdinata;-ad: manifestationem, et'exprasei* onem rei intellectas; «t sic sufficit quod accidentalis: sit; quia non ordinatur ad constituendam intelligibiiitatem obtfeCti dn hetn ultime; sed ad manifestandum eoa-stitutam, vel* si substantialis est ilia proceseio, quia' intra Deum accidens repe* riri aon potest, Jam noa per-locum iatrin^ seoum illa processio, ut processio Intel-ligibilis, substantiali* erit, «ed solum identice, qiiia divina eet,-'et-intra Deum, quod etiam oenvenJrt'Spiritui sanctoV

XX. *Ad prinum dicitur; quod llcst in-tellectuaUntas, sicut et quodlibet aliud. praedicatumrlntra Deum non purificetur ab omni pQ.tehtialitate, nisi divinum sit* et identificatum cum. esse, at actitate Dei, tamen revera Intra suam propriam.Ii-neara, ct formalem rationem unumquodque praedicatum purificatur a potentialita-te, et redditur actus purue,, et illa pu-rificatio, et^denudatio a potentialitate, et ab omni iuperfecttone non censetur ox-tranea, et solum materialiter*- et idqnti-ce ei-convenire^ sed intra fornuaem ra-.; tionem,.8uae laneae. ,J5t hq.c ideo, qui*-, ex?. clusip. omnis .ppteatialitatj^a, et denudar-:. tio ab illi* in,quolibet praedioato, et in quolibet genere, etiamsi.praecise intra illam lineam, et genus qpnsideretun, ,et iion ,,ut''identificatum in re.cum ali-is ge-neribus, et .praedicatis, est-exclusio e-jus,' quod inperfeqtio-est, e± defectus, et pptentialitas in tali ganere, et line-a* et solum remanet id-qqed perfectionis, et.aqtualitatis est in sua puritate..-Quod, autem in unoquoque gene?® coneidar.etur ratio perfectionis, «t actuelit^s. illius, ad formalem ejus rationem pertinet ; imo haec est formaliesima ejus consideratio,--, quia talia.ahstractio, et .praecisio,, qua aliquid denudatur a sui» imperfectionibus, et potentialitate^ .est abatraatlo forma-lis, nunquam autem id-quod-est in^erfec-tionis, et potentialjrthti» •>o«rtinat-ad formalem ratiqnem;-rei, nap exqluaiq 11-lius «eludit formalem rationem rei., I-gitg^r l,icqt vei?m_Bit quod iptelligibi-litas, et intellectualitas npn depuretur tah omni* patentialltate in ra, (njao git actme pugus, nisi sit esse divinum,in .re, ,et «identifdcetur cum omnibus aliis praedicatis,? et attributis Dei, tamen adhuc intra lineam, et genus proprium su-um, scilicet in-.linea intplligibili esse purum- actum,et-ab omni potentialitate depurari, non epctrahltipsuin a tali -li-nea, neo extraneum illi censetur, ax¬intra ipsam-lineam,; intelligibilitetie formalissime-se^habeti*.-. sicut etiam-.ali-ra* attributa, ut .scientia,, et Justitia, et .misericordia^in Deo intra suam foiv malitatem considerantur, quando oonaide-rantur. ut in aette puro intra rationem, et lineam sapientiae, vel Justitiae, ad-huo'fomaliter. considerantur, at.nona®-eundam-aliquid adjunctum, quaei sibi ex-traneum, et identificatum, sed intra au-am formalem rationem id habent; et hoc ideC, quia ratio actus puari, -e*, incfda-tl; aut-creati intra omnem formalitatem pbesunt; imbibi,vnec tamquam aliquid er-traneum reputantur, licet verum sit quo^ haec ratio actus puri necessario, postu-let identificari. «1»-anmi-alio, quod di-vinum est, nec aliter i-n re raperiri poe-sit : sed noa non copsideranu® omrvia qj*ae habet intelligibili-tae'ratione di¬vinitatis identificata sibi, sed solum id perfectionis quod, intra suam lineam habet ex ipea purificatione {133) uctua-litatis suae propriae, in-illo genere ii>-.telligibili.

XXI... id secundum'dicitur., quod 4.iscur-sua factus .solum probat qugd lntellige-re, et, iptelligi in qctu puro summam, et sfibstantiedem^uziitatem petit, et habet cum objecto intellecto.: Et ita ei secan--dum tale intelligBra fitaliqUa-proces-sio,, illa debet esse substantialis, at noh< solum vappae saatativa, sicut accidens repraesentat substantiam, .sed propagati-' a,, sicut substantia JfcLlii repraesentat substantiam Patris, e&mdam communicando sibi; ^iod vero'detur processio de fac-to',.hic discursus non probat, sdd ex fi-de supponite Sed cum ipsa fides Peirso-naa unam, procedentem- dioat esse-Verbum, quod pertinet, ad'eaqpresgionem-intelleo-tivam, nec disatUr esse Verbum externam, sicut- vocee apud nos, sed internum quod ast apud Deumr :et qitufi Deuo est Vsrbum,

discursus-ipse nos ducit ut, hac intelli- gibili processione supposita^ nfecessario ipsam ex ri talis inteiligibillbatib etiam intra lineam, et oWinem ihtelllgibilem-dicamu.8 esse-consubstantialem," seu secundum unitatem ih substanti^, ita quod 'illa expressio Verbi non sit solum prooessio imaginis repraesentativae, sed propagativae,' non in diversa natura, sed in eadem propagando Personam. St licet procebsionem hanc esse sola fides ostendat, non ratio demonstret, tamen supposita fide, edque non repugnante persuadet ratio hanc-processionem optime convenire Deo, quia Intellectualis natura de se est marnifestativa, seu locutiva ejus quod intelligit, et foecunditatem habere-ad manifeBtandum magna perfectio est, quam. Deo non deesse cOnvenientissimum est, nec-eam ex indigentia habet ut objectum reddatur intellectum in actu, sed ex intelligentia, et abundantia cordis eructat verbum. bonum.

HII. Oum autem instatur, quod si ita est, haec Processio manifestativa non erit -oer locum intrinsecum substantialis, quia ex se non requiritur ad substantiam intelligibilitatia, sed si substantialis est, solum id habebit, quia est intra Deum, respondetur esse substantialem per locum intrinsecum, non quia ad constituendam intellectualitatem in actu puro reauiratur processio, sed quia verbum ipsum essentialiter, et per locum intrinsecum est intelligibilis terminus, et repraesentatio continens objectum intellectum, et sub intelligiblli esse expressum: ergo si intelligibilitas illa in qua fit expressio ex suo formali concerptu, et per locum intrinsecum est substantia; quia est actus purus intellectualitatis, et in-telligibilitatis, etiam per locum intrinseoum ipsum verbufc est uttum cum suo objecto in esse substantiali, quiafper locum intrinsecum procedit ut- unum in esse intelligibili cum ohjecto, ita quod. sit unum numero cum objecto in illo eSse:* nec enim aliud numero, sed ipsummet ;ObJectum repraesentat, et-continet intra se in esse intelligibili verbum, sed esse .intelligibile illius objecti quod exprimit Verbum divinum per locum intrinseam est esse substantiale ejus, si quidem objectum ejus formale primarium,' et specificum est ipsa divina essentia, et esso intelligibile illius ex ipsa ratione actus puri intra-*suam lineam est substantlftle, ut ostensum ©st ; ergo preaessio Verbi ghahdo ©st purificata ab omni potentialitate, Bubetantialis processio est intra lirfeam suam, et-formalem or£inem intelligibilis processionis,

XXIII. •'Sx his deduCTtur id 'quod eupra propOsuimus probandum, processionem intelligibllem ex sua perfectione consideratam, 'et non ex adjectione potentialitdtis, et inperfebtionum, (I3M*) -quae illi aggregantur in creaturis,- non solum esse productitivam imaginis repraesentativae, quae pure munus repraesentationie exerceat, sicut pictura, et sicut-imago- arte;adumbrata, se4 osse productivam imaginis propagativae, et substantialis, imo de se petere ut terminus pfocedens sit consubstantialis in eadem numere substantia, et natura. Sx defectu autem intelligibilis proeessionls esse quod imago procedens sit'Bolum repraesentativa per modum accidentalis expressionis, et quasi picturae; quia processio intelligibilis de se tendit ad hoo qu^d intelligens sit unum cum ipso/objecte -intellecto, non unum *n specie,-'sicut cum unus homo producit alium hominem, qui solum in specie est idem, sed unum munero, quia intelligens|.aliquod objeotum, et penetrans illud sum illo objecto dodem numero .conjungitur, et unum :-..m illo fit, non entitative per cfonversionem, et transmutationem in •illUd, sed sine transmutatione per intelligibilem : ergo intellibilibis' processio de sef petit, et tendit ad identitatem cum objecto in esse intelligibili : ubi ergo invenit quod esse intelligibile est substantiale, et ipsa substantia objefcti marXime tetfdit ad consubstantialitatem, quia tendit ad identitatem in substantia, id est, in illb sede intelligibili, quod substantiale ©st, et ‘chm tendat intelligibills processio, ut sit nmiw cum re intellecta, ubi perfectissime tendit, perfestissirie facit unum ; ergo substantialiter idem, quia hoc est perfectissime unum; et sic maxime servit hd generationem Personae consubstantialis in eadem natura, sicut est in divinis.

XXIV. Sequitur secundo explicatio rartioniB S. Shomae hio' articulo secundo quae maxime formalis, et intrinseca est, cum probat processionem Verbi esse generationem. Applicat efiltn illi omnes particulas genern.tiPhi.a,' Quod enim sit O-

-*!&>*' viventia a vivente patet, quia pst processio per: toodum aotionie intelliglbills, quae ^est operatio, vitae. $iod «it a principio vitae conjunfeto constat, quia eat ex aubetantia Patris : substantia enim Patris,' est objectum ejus quod, substantialiter est intelligiblle, et intellectum In actu puro;- ex objecto autem cognito, ei intellecto*'formatur verbu» quod est manifestatio intelligibilie talis objecti. Qu6d' Sit in similitudinem patet, qula!fest conaieptlo ^intellectus, • et similitudo Irei intellectae, quae quidem iii nobis est similitudo accidentalis, et pu^e repraesentans, quia esse intelligibile accidentalitar convenit intellec-; tualitati, in Deo autem est similitudo substantialis, et propagativa, quia facit unitatem cum objeeto ln:esse intelligibili quod in objecto incrSato eat esse substantiale. Bt denique eSt in eddem<natura, quia Intelligere, et esse eflt idem, ubi ly in eadem natura intelligitur in eadem numero substantialiter; et ly est idem intelligere; et osse, intelligitur de esse substantiali specifico, non .solum per identitatem uno oum intelligere, sicut omnia quae intra Deum sunt, unum et idem suntr sed ofrmaliter ex vi intelligibilitatis in actu puro, quae, hoc ipso quod oar.ot poteatialitate, oonscrliiartur ipsi intellectualitati, quao est gradus constitutivus, et specificus aatdrae substantialis, ita quod ipsa natura, •et substantia non solum seipsa est .intellectualis, sed soipsa est intelligibilis, et intellecta, quia sine ulla potontialltate habet totum quod pertinet ad lineam' intclligibilem. Bt sic paruri refert ad hqnc rationem D. Thomao, quod natura,, divina consistat in intolligero in aclw. secundo vel in intellectualitate ih•aCtu primo, sufficit quod (135) ee«e quidditativum et opecificttivum naturae- divinao sit intellectualitas in actu, puro;' ita quod sit suum esse intelllglblle Substantialiter. Unde Idem est procedere inVaotu puro Intelliglbili, ac procedore lin esse substantiali,'/quod est formaliesinum in ipsa natura Intellectuali, ut actus purus est, quod non ourrlt in aliie.- attributis, et perfectibus, quab Solum quia divinae suntf -substantiales, non qui-r. a ad ipsum gradum intellectualitatis peivtinent substantialiter ut in actn> puro-. Bt ax aadom ratione comninicatur Verbc ex vi suae processionia .non soltpn intelligi, oasffivum in actu Recun£4wsed e-6i“

am intelligibilep in actu primo, et intolligere activun, quia haec omnjji in< aotu puro intelligibilitatis; idem sunt, et . solum ratione alicujus potentialitatis dividuntur; et» differunt, ut &. -JPhoipas sapra quaest. XI? art, II- Bt sic axm . ipsum intelligere Dei sit objectum sui, sl ex vi processionis conmrunicatur identitas; objedti, communicatur formaliter ipsum intelligere; et'non soltun iostua intelligi.

SOLVUNrok 1H£JUK2*BA.

XXV* Praecipuum argumentum sumitur' ex purificatione processionis Verbi,.divini ut substantialie est cumerosessione Spiritus sancti, ut substantialis etiam est, probando 4uod vel utraque id habet identice, et non formaliter* vel utraqUe id'debet habere in quarto modo per se. Bt summa discursus reducitur ad hoc, qnodiprbc.esBlones istae consideratae non in communi; et secundum coaeeotum analogum ut abstrahunt & creata, et lnoreata : sic enim neutra ex Vi talis conceptus est. substantialis productio, alias in omni inferiori eeset generatio, seu substantialis productio, quod aperte pateti oese falsum in processione intellectus creati; sed consideratae in particulari ot contracte, ut sunt /procaesiones Personarum divinarum ex vi suae processionis formaliter, et in quarto modo sunt substantiales, et in similitudinem naturae, quia sunt processiones Personae increatae divinae, et per qUds communicatur divina natura,' et habetur ipsa deitas pro principio talis communicationis et prooeBsionis : ergo si ex eo processio Verbi divini est processio, generative. et substantiali», et processio Tilii; quia ex vi suae processionis in quarto modo procedit ut Deus, .et similis suo principio, idem habebit Cpirltus s«metus, Quod si Spiritus sanctus non habet, neque Verbum :. ergo totum quod adducimus de intelligibilitate, et de processione in esse intelligibili,- et per modum similitudinis repraesentantis frustrande, et superflue adducitur, quia totum hoc pertinet ad -processionem similitudinis, et repraesentatiohis in~tentionalis, quae de se, et ex concepitu suo 861um est'processio per modum cujttdam accidentalis rooraesentationis, / •

sicut fit in noMs. $iod vero lstei processio timilitudinis intentlonalis traaseat ad aliam lineam, neaftDS ut sit processio similitudinis substantialis, et propagativae, non habetur ex vi lineae Inteliigibills, sed ex eo quod processio divina. Sx hac autem ratione etiam processio amori8 et impulsus, quae secundum se, et prout in nobis est pondus quoddam, et amor accidentalis, ut divina processio 681 substantialis, et communicativa ejusdera naturae, et id quod procedit tali modo procedit ex vi suae processionis nt Persona inoreata, et ut Deus., non ut acoidons aut creatura : ergo ex hao parte non discernitur inter processionem Verbi, et Spiritus sancti. St illustratur exempio vulgari. Nam (136)processio, et emanatio picturae, est productio simllitudinis repraesentativae ex se, et ex propria ratione; et tamen si croscorct in perfectione ista processio ut per eamdem artem picturae produceret hominem similem in substantia, non ex hoc esset filius magis, quam si actione ambulatoria, aut alio modo motiva illum produceret. Intellectus autem ex genere intellectivo solum producit imaginem per Aodum picturae, at adumbrationis : ergo quod perveniat ad hoc ut producat similem in substantia, non magis constituet processionem Filii in quarto modo per se, quam si ipsa spirario et inclinatio voluntatis eamdem substantiam, et naturam communicet.

X2CVT. fiospondetur hoc argumentum soquenti articulo ubi de processione Spiritus sancti agetur, solvendum osse. Pro difficultate autem praesenti, qua intendimas quod o:c fbrmali et propria rations processionis intelligibilis quatenus perfecta, et depurata intra lineam suam ab omni potentialitate ipsa processio imaginis, et similitudinis intentionalis, est processio similitudinis substantialis, ot per modum propagationis ot non merae repraesentationi8, dicinus non parificari quoad hoc processionem intellectus, et voluntatis, considerando utramque in sua linea, et formali ratione praecise etiam ut depurata ab omni potentialitate, et imperfectione ; nam processio per intolloctum expressiva, et intelligibilis, et processio per voluntatem sptrativay et volibilis conveniunt in eo, quod tenet se ex parte principii producentis, et operantis, et differunt valde in oo, quod ex parte objecti assonet stiper modum principii formalis ad-proc.essiones istas cohfcurrit. 3x parte principii operativi conveniunt in hoo, quod utraque propessio est intra ipsum principium operans, quia operatio immanens est, undo si tale principium est incapax-accidentie, et tamen est capax alicujus prooedentis intra so, ex vi talis processionis quantum ad hanc formalitatem, ot , considerationem, erit illa processio substantialis, quia virtus; illa non est productiva intra se alicujus accidentis, sed suum osse substantiale debet esae quidquid in so est; et sic si est operativa alicujus realiter procedentis a se, debet esse operativa substantialiter . 3x parte vero objecti quod se habet ut forma, seu ut formale prinoipium in hac processione, aliter se habet processio intellectus, et-voluntatis, quia in intellectu paritur notitia a potentia, et objecto, et objectum praebet epecifioationem actui, et est forma secundum quam fit prooessio ista iatelligibilis, et expressio in verbo. In voluntate autem non paritur amor, et inclinatio ab objecto unito, et oonjuncto voluntati, eaoque foecundaate, sed potentia allicitur ab objecto proposito ^er intellectum, et propendent, seu inclinatur in illud ; et ita objectum propositum movet quidem voluntatem, inclinando illam, et alliciando, non tamen praebendo illi id ex quo formari, aut exprimi debet similitu¬do rei, seu res ipsa procedens : sicut enim generans ex sua substantia decidit partem quam vi formativa olaborat in foatuni, et imaginem propagativam sui, isc intelligens ex objecto sibi Unito intelligibiliter in specia impressa, vel ex suamet essentia, si ipso est res in¬teliacta, ut in Deo format, et <uq>rimit propagationem intelligibilom in conocptu rei intellectae quasi in quodam foetu intelligibili. Voluntas autem producit quidem actum, et impulsum spiratum intra se, et ax se, ut ex principio ac¬tivo operante 'supposita propositione, ot allicientia objecti, non tamen praebendo ex se substantiam, (137) sive per modum principii formalis, sive materiar¬lis ut formaaAam, et exprimendam in similltudinem ejjus a quo procedit. Unde id quod procedit in voluntate si est substantia sicut suum principium, id habet «X idantificatione cum suo principio activo, quod non eet capax accidentis, neque alterius ijubatanilae. voPC

prtuedit pe» intellectum ®on solum est substantia ex identifdcatione eam suo ' ' principio activo, quia'actus-inmanens est, '-sed etiam cum' suo •formali principio, ex :{-qdo formatur, et exprimitur in sitailitu- ' dinem ejus, scilicet cum objecto/ cujus ' expresSio fit in verbo. It haec secunda consubtantialitas requiritur ad generationem, -scilicet quod ex substantia geniti tamquam ex materia, vel ex natura forma- - !•-ta,'• seu ' ex formali principio, formetur, ' seuvexprimatur similitudo talis naturae, .-•..et principii. Quare processio voluntatis - solum eat substantialis processio, et oom:manicat ipsam divinam naturam, quia est intra Dqom et ex ipsa voluntate procedit, et -non ex nihilo; quia per actum immanen- . . tem.procedit, et. ex vi hujus processionis ut immanentis intra Deum, procedit quidem ...ut.Deue spiratus, non ut genitus, quia non est processio substantialis ex vi pro- : -Cessionis a. suo formali principio, quod ... est obj-ectum, neque consubstantialis illi, sed solum procedit substantialiter* et ut consubstantialis suo principio pro- – 4uctivo,i seu-.operativo per identitatem, quatenus actio immanens est, nec procedit , .ad extra-ut effectus,- sed intra manet, sqilioet intra naturam ubi non potest propedere aocidens, nw-i&lquid diversum in · substantia, sed ut -consubstantialis in eadem.

XC7H.-. Ifcc bis. solvitur in -forma argu- · ..mentum » Processiones divinae non sunt .substantiales, quatenus abstrahunt a cre- ' ata' et increata abstractione quadam ana- t loga, et per modum totlue potentiaCL-is concedo : ergo quatenue -.divinae, concedo, quia esse divinas omnino:^equiritur ut procedant per modum actus puri; et sic iy 'quatenus dicit conditionem omnino requisitam, et annexam ut substantialis illa procassio, formaliter autem id habet quia - est actus puru,a in :sua linea, ftim Varo. instatur, qqpd in quantum divinae ex vi.-- processionis,;.. et ,-in quarto modo formaliter est substantialia,., et similis.- suo principio, negatur hoc assuctum, quia esse divinam illam proceesiqnem stat dupliciter, ut dictum est, yol .epc identitate cum principio, ut operativa, et productivo quasi active, v.al ex .identitate cum principio formali, ex quo formatur et exprimitur, .pimilitudp rei procedentia. Ad hoc aitem ut in quarto modo per se aliquid procedat tale, non sufficit, quod fiat t%le ex aliqua conditione inventa ^n agente coneomitanter, stfr idemtice, sed ex vi ipsius formas,. sejr.pjrincipii formalis ' quo. agit, sicut dita dicinixs i Qalidam, calefacit, est iti' quarto modo' per'se, quia allicatur ibi formale principium quo illud agens producit Calorem. i autem dicamus.: Strietens calefacit, applicatum calefacit* non fi,t propositio in quarto modo per se, quia licet explicetur conditio requisita a4 operandum, faon tamen ipsa formalis ratio operandi» quae sola facit formalitatem in quarto anodo per sa;V-8ic ergo cum dicitur qio.d processid voluntatis, ut divinae, est-processio substantiae, nondum facit pensum formalem in quarto modo per se, quia non. exprimit principium formle, quod sit ratio processionis substantiae, sed solum principium activum', et quasi operativum, ' quod ex inoapacitate habendi accidans, vel, eubstantiam a se diversam, producit terminum, qui sit suamet subetantia, quia intra se manet. Oum (138) vero dicitur processio intellegibilis4-ut divina, seu prout in actu puro est prooeseio substantialis, facit sensum formalem in quarto modo per sa, quia exprimit principium formale, quod est ratio processionis substantiae, scilicet ipeum objectum, quod est essentia divina, et se habet ut formale principium, ex quo exprimitur, seu emanat similitudo in ipso esse intelligibili, quod ex vi perfectionis intelligibilis, et deputationis ab omni potentialitate est esse substantiale; et sic ex vi; et formali r«r tione processionis in esse intelligibi11 puro quod est substantia», illa proct*sio substantialis est.'

MVIII. Quod vero dicitur processionem intelligibilem ex suo formali conceptu solum esse processionem per modum similitudinis intentionalis, nec transire ad lineam processionis substantialis, nisi in quantum divina, secundam quam rationem etiam processio amoris transit" ad lineam processionis substantialis, respondetur ex dictis dupliciter. Primo, quod similitudo intentlonalis de se et intra viscera sua, et intra lineam intelligibilitatis nullo alio extraneo adJuncto petit et habet sufficientem vim ut processio sit substantialis, -si ipsum esse intelligibile oareat notentialitate, et sic in actu puro : sic enim substantiale .est, et non accidentale, et consequenter processio Beoundum illud

esse, et expressio similitudinis ejus est processio substantialis formaliter, non eolum ex aliquo identice concomitante, sed ex irjsa formali ratione intelligibilis esse" in sua perfectione considerati sine potentialitate et interfectione adJuncta. Unde non indiget transire de linea iritentionali ad lineam substantialem per aliquid extraneum, et solum concomitanter adjunctum, eed intra suam lineam manendo, et purificanto se ab omni potentialitate, et interfectione adjunctae, ipsum esse intelligibile petit de se quod sit substantiale, et quod expressio similitudinis in esee intelligibili sit proceosio in esse substantiali formaliter.

Secundo, dicitur quod voluntas divina, etiam prout divina, non habet quod processio Uneris substantialis sit, seu consubstantialis suo principio formali, sed solum suo principio activo, seu operativo, videlicet ex eo quod actus ille immanens est, et fit processio secundum actum immanentum In tali principio, quod non est capax accidentis, nec alterius substantiae, non axtem ex eo quod formale principium secundum quod sit processio, et expressio in ipso esee substantiali expressionem istam faciat in similitudinem objecti, sicut facit processio Inteliglbilis. Unde ex eo quod processio est divina, identice et eeoundum identitatem in :principio activo res procedens substantia est, non ex eo quod formaliter in linea formula principii similitudinem intendentis substantia sit siout est res procedens in esse intelligibili parificarto ab omni potentialitate. Ad id vero quod dioitur Bpiritum sanctum procedere, ut Deum, et non ut creaturam per se in quarto modo, dicemus articulo Bequenti quo modo intelllgendum sit.

XXIX. Ad exenplum quod adducitur de pictura dicinue esse diversam rationem, quia sive similitudo per pioturam sit solum accidentalis, sive sit similitudo substantialis, et viva, semper esset facta, et elaborata per artem, non expressio narturalis ad generationem autem requiritur quod sit processio naturalis ejus quod est simile in natura. Nam si homo haberet krirtutem a Deo elaborandi manibus suis corpus humanum, cui infunderetur anima, (139) aicut corpus Adam est elaboratum e terra, ille homo sic elaboratus non esset filiuB, quia non modo naturali procederet, sed artificioso, qu^tumcumqua alias esset similis secundum suam substantiam suo piuducenti. 8ic similiter si efformando pisturam faceret aliquis verum hominem, non esset substantialis processio per modum filii, quia non esset naturalis ejus emanatio a Suo principio, sed artificiarlis. It vefo processio intelligibilis non est elaboratio imaginis-per modum picturae, et artis, sed per modum naturalis egressionis, ®t emanationis in esse intelligibili, in quo petit non solum similem, sed eaadenmet naturam, seu obJactum in se exprimere, et formare, quae est in Ipsa re intellecta, sed non in «odem esse entitativo, sed in esse intelligiblll, quale illud fUerit. Unde si ipsum esse intelligibile fuerit etiam esse substantiale, et non superaddditum, neque accidentaiiter eapressibile, et repraesentabile, ex vi suae formalis proceselonis, et sine aliquo extraneo sibi adJuncto redditur substantialis processio in quarto modo per se, et ex vi sui formalis principii,

XXX. Secundo arguitur, quia Verbum ex vi suae formalissimae processionis solum habet esse intelleotum passive, non inrtelligens active, sed non est simile Patri generanti ex eo quod est intelleotum, nisi etiam sit intelligens : ergo ex vi formalissima suae processionis, et in quarto modo dicendi per ee non est simile suo generanti substantialiter, et in ipsa natura. Minor et consequentia patent, quia natura intellectualis, ut substantia, et natura dicit gradum viventis vita intellectiva, cui convenit operatio vitalis, seu operatio vitae debita tali gradui, et tali viventi. Operatio autem vitae intellectivae est intelligere, ergo id quod procedit ut simile in natura, et in substantia suo principio intelligenti, debet procedere ut intelligene active, et non solum Ut intellectum passive. Major autem probatur, quia verbum ut vertum procedit tamquam terminus Intellectionis, et expressio illius, noli in esse intelligibili in actu primo, sed in esse rei intellectae : de ratione aUtem termini intellectionis est quod sit intellectum, non intelligens : ergo id quod ex vi suae procdssionis etiam in linea intelligibili procedit ut terminus lntellectionis, procedit ut intellectum, non ut intelligens. tyiod si intelligens est, id erit concomitanter, et identice, quia illa processio divina est, sicut etiam

9o*TitU8 Banctus 'est intelligens. Ksse autam divinam illam intellectionem materialiter de habet ad rationem, et formam intelligibilem, quia divisio intellectionis, et itttelligibilitatis per divinam, angelicam, et humanam est divisio per subjecta.

JQOCIv Oonfirmatur,: quia intelligi seu esse, intellectum ponit solum denominationem extrinsecam in re intellecta : ergo ex suo formali conceptu, ly Intelligi non dat esse reale et multo minus substantiale ipsi verbo, sed id solum habebit verbum non ex eo quod proprium, et formale est ipsi in linea intelligendi, sed ex eo quod est concomitantmr, et ldentice, scilicet quia intra Deum manet, et procedit, sicut id habet Spiritus sanctus. Unde videmus quod etiam creaturae objactivae existentes in Deo habent intelligi ab ipso, nec tamen habent esse substantiale Dei : ergo neque verbum ex eo praecise quod habeat intelligi; sed oportet ulterius quod ei communicetur ipsum Intelligere active, quod utique nor. ex vi, et formali ratione verbi sibi communientur. Nec potest idemmet intelligere praebere esse ipsi verbo, quia ost esse ipsius intellectus, (l40) prout factus in actu per cognitiohem : ergo non ipsius -verbi, quia duorum realiter distinctorum non est idem esse.

Respondetur negando majorem. Ad r>robationom dicitur, quod verbum ex suo formali conceptu procedit, ut terminus intellectionis, distinguo; ut terminus intellectionis depuratus ob omni potentialitabo, et substantialiter unum cum'suo prlnclpio, concedo; ut acoidentaliter solum repraesentans, ' et ut terminus accidehta- : .lis, -et' oum imperfectione, et potentialitate, nego. Quando autem terminus Intel-, loctionis procedit secundum esse intolligibile depuratum ab omni potentialltate, ct quod est esse substantiale, hoc ipso ex vi suae formalissimao processionis procedit ut substantia, et ut substanti- : alitor unum cum suo objecto quod ee har bot ut formale principium intolligendi. Si autem procedit ut substantia, ot substantialiter unum cum tali principio, quod ost essentia ipsa divina, hoc ipso procedit formalissime, non solum ut intellectum, sed ut intolligons, quia prooedit ut substantia in ordine intolligibili.et intellectuali; substantia autem in illo ordine intelligibil^ nor> sol^a pst res intellecta, sed etiam intelligens, et vivens, et sic procedit ut perfecte simile Patri, non solum.jin esse intellecto, sed' in, ratione intelligeutis.

Quod vero -dicitur intellectionem illam esse divinam materialiter, et identifice, et quasi ex parte subjecti, respondetur intellectionem illam si consideretur ut abstrahens ab increata et creata, angelica,» humana at divina, sic dividi quasi materialiter, et divisione formae in subjecta per divinam, angelicam, et humanam." Si autem consideretur ut intellectio purificata ab omni potentialitate, et quae est actus purus intra suam lineam intelligibilem, sic non est materialiter, sed formalissime divina, et formalissime ex vi sua habet esse substantialis, et substantialem pro^cessionem fundare, et similitudinem in esse substantiali exprimere, quia ex ipsa depuratione intelligibilltatis ab omni potentialltate intra suam lineam praecise procedendo, et omni alio respectu, vei formalitate sublata, habet illud esse intelliglbile reddi subtantiale, et sine ulla ratione" accidentali, ut explicatum est; et sic vertxim procedens habet esse intellectum, et intelligens."

Ad confirmationem respondetur quod intelligi potest comparari ad duo, scilicet ad objectum quod eet extfjinsfecum intellectui, et in hoc ponit nisi denominationem extrinsecam, sicut esse visum, es6e cognitum. Secundo, comparatur ad verbum, seu speciem expressam, in qua repraesentatur objectum intellectum, et ipsa repraesentatio passive est'dicta, et expressa, et ea ratione vocatur intellecta Passive, quia est dicta, et in se repraesentat rem ut intellectam; et hoc non ponit denominationem extrinsecam, sed veram realitatem producit, et ipsum objectum realiter repraesentatum, et intellectum' dicitur in illo verbo. \St praesertim hoc verificatur in essentia divina, quae per saummet substantiam, et entltatem est suum esse intelligibile, et intellectum in actu paro, et ipsum esse intellectum constituit illam in actu secundo intelligibilem,- petltque ut ipsum intelligere sit sibi extrinsecum. 'St hoc totum aliquid reale est. Quod vero dicitur de creaturi8 existentibus objective in intellectu Dei, dicimus illas reddi intellectas a Deo tamquam objectum extrinsecum,

et secundarium, quod non est suum intolligere, ot intelligi; et sic non dat eis tale intelligi aliquod esse roale, vel substantiale. Intelligi autem (l4t) Verbi est ipsum esse intellectum divinae essentiae, quae per seipsam est suum esse intelligibile in actu ultimo, et consequenter in intelligi; et hoc ipsum in Verto est expressum, et dictum, seu repraesentatum passive quod utique aliquid reale est in Verto. Q^lod. vero dicitur non posse distinctorum idem esse dari, .felauta est : nam distinctae res fci inter se uniantur, et componant idem» ut in rebus compositis contingit; et sio cum intelligere, et intelligi omnino inter se coordlnentur in linea intelligibili, eodem esse intelligibili actuentur, et exprimuntur in verbo, et multo fortius hoc currit in Verbo divino, cui idem esse quod est in Patre seu eadem essentia, et idem esse intelligibile quod substantiale est, communicatur, et unum omnino sunt in esse.

I. Tam certum est de fide processionem Spiritus sancti non esse generationem, quam certum est ipsum non esse genitum, nec Pilium. Quod autem Pilius non sit, constat : sic enim Jilius Dei non esset unigenitus, si plures essent geniti. Unde dicitur in symbolo Athanasil : B Spiritus sanctus a Patre et Pilio, non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.B Caeterum ex cujus particulae pertinentis ad definitionem generationfes defectu, processio ista non sit generatio valde controversum, et difficile est, ita ut non defuerint tam ex natribus, quam e* auctoribus antiquioribus qjii rem hanc inscrutabilem, et inaccessibilem existimaverint, ita ut nullam de eo rationem posse inveniri faterentur, ut Damascenus llb. I de fide, cap. X, et Bernardus serm. I uentecotses dicit : n Processionem Spi*. ritus sancti posuisse tenebras latibulum suum." Eamdsm inscrutabilitatem docet Nazianzenus orat. V theologiae quae est X3QC7II ; Augustinus lib. III contra Maximinum, c. XIV; Anastasius Sinaita lib. de rectis fidei dogmatibus; magister sententiarum in I,.dict. XIII, aliisque plures. Non tamen propterea cessatum est a catholicis patritus, vel doctoribus hujus inscrutabilis magestatis et processionis occultissimae explicare rationem, quare generatio non sit, ut contra haereticos veritas catholica defendatur, et quantum tenuitas fragilitatis nostrae potest in illius splendoris immonaam abyssum oculum conjiciat,

II. Oum ergo definitio generationis, quae a nobis pro oreata generatione traditur, semota omni interfectione in tota sua propria, et formalissima ratione accommodata sit Pilio, restat modo videre quomodo removeatur a processione Spiritus .sancti, Et hoc difficile est. Nam generatio dicitur ; Origo viventis a vivente, a prinolpio vitae conjuncto in similitudinem naturae. Omne» particulae videntur quadrare isti processioni Spiritus sancti. Est enim origo viventia, quia Spiritus panctus est vita ipsa. Est « vivente, id est ab ipso Deo Patre et ^ilio. Est a principio conjuncto ipsi vitae, seu ipsi Deo, quia non est ex ni£ilo. aec de substantia creata : ergo de divina. Est in similitudinem naturae, quia ex vi talis processionis procedit ut Persona divina, et ut Deus non ut creatura : prooedit enim ut aliquid, et non ut aliquid creatum : ergo ut divinam : ergo ut simile. Et totum hoc habet ex vi suae processionis, quia-processio illa vim habet communicandi hanc naturam, et similitudinem Spiritui sanoto. Ergo qua ratione habet vim producendi (1^2) hanc Personam ut divinam, habet vira communicandi hanc naturam, et similitudinem J ergo sicut ex vi processionis procedit, ut Persona divina, et tertia Persona Trinitatis, procedit ut similis.

III, intequam eraminecus rationem D.-Thomae quare processio Spiritus sancti generatio non sit, QT«nin»r^fl sunt duo, quae &d cognoscendam rationem hujus processionis Spiritus valde conducuht, et quia ad voluntatem etiam creatam pertinent, philosophica sunt. Nos entem non possumus theologice defendere, et eaqslicare ea quae ad hoc elevatissimum mysterium pertinent nisi ratione ducta ex his quae in nostro intellectu, et voluntate oognoscimus. Duo ergo oportet videre, quae in nostra voluntate interveniunt.

Alterum, an per actum amoris immanehtem producatur intra nos aliquis terminus tamquam operatum per illum actum, et ad quid deserviat.

Seeundum, an talis terminus proveniat active a conceptione intellectus et verbo., sicut in divinis Spiritus sanctus procedit a Verbo ut a producente, et spirante active.

IV. Circa primum, est expressa sententia S. Thomae per actum voluntatis produci aliquem terminum quo res amata dicatur esse in voluntate, non per modum similitudlnis, sed per modum ponderis, et inolinationis determinatae erga hoc objectum, Tenet hanc sententiam, in hac quaestione X2C7II, art. III, et infra qu. XXXVII, art. I et IV contra gentil. c. XIX, quibus locis non solum id docet, sed ex proposito eaqjllcat, et probat.. Et quidem in -Intel*-lectu est manifesta ratio ponendi verbum tamquam terminum intellectioni*; tum quia objectum quod intelligitur, debet esse intra intellectum, et intra ipsum attingi, quia intellectio fit trahendo objectum ad se, et unum faciendo cum illo in esse intelligibili; tum quia objectum debet eese manifestatum et dictum, quia intellectus ex sua perfectione, et natura est manifeetativus, et locutivus; et sic oportet quod ad manifeetandum exprimat in se repraesentationem, quae est verbum, et per illud loquatur sibi> At .vero in volIntate ita apparet quare ponatur aliquis terminus productus per amorem (oftitto nuno habitum, qui assuetudine producitur ; de illo enim non loquimur, quia producitur ut principium aliorum actuum, non praecise ut terminus cujuslibet actus in singulari) quia actus immanentes non.sunt de es productivi, et Immutativi alicujus termini ; amor ergo qui^eet actus immanens quod petit processionem alicujus termini intra ee. Deinde, neque ut objectum sit intra voluntatem, quia voluntas non trahit objectum ad se sioit intellectus, eed ad illud tendit per inclinationem, ®t pondus, et sic objectum appetibile non est intra voluntatem. Efc haec est differentia inter verum, et bonum, ut dicit philosophus 71, met. textu VIII, quod : B Verbum est in mente bonum in retos s non ergo indiget aliquo termino, quo res amata sit in amante : nec enim rea amata in amante est per similitudinem,,st repraesentationem, sicut in intellectu, -Quomodo ergo est in illo, nec enim alius modus percipi potest, quo ar¬liquid est in alio, nisi vel per seipsum vel per suam virtutem, vel per suam repraesentationem, et similitudinem, sicat effectus repraesentat causam, aut vestigium pedem, aut imago prototypum. Non est autem amatum in amante per similitudinem, et (1^3) imaginem : id enim est proprium intellectus neque per virtutem suam, quifi objectum non dat virtutem voluntati ad. eliciendum actum : ex se enim habet voluntas vim eliciendi, quae vitalis est, et ab objecto non provenit talis virtus, quia objectum extrinsecum est. Multo minus objectum est per seipsum intra voluntatem, cum extra marneat, et voluntas per amorem intollitur ad quaerendam rem amatam. ile£ sufficit ponere objectum, aut aliquam virtutem eJus in voluntate ad attrahendum illam, vel ad faciendum pondus et inclihationem in illa; tum quia aliicientla fit ab objecto proposito,' et ex ipsa conceptione intellectus in qua resplendet obJectum, agitur desiderium in voluntate in genere causae finalis alllfcientis; tum quia ad ponderandum in objectum, et inclinandum, sufficit potentia, et habitus voluntatis, quae in^ortant vim, et facultatem inclinativam. It vero ille terminus productus non est pondus, et inclinatio, quia non se habet ut prlnelpium. impellendi, sed ut terminus ner actum inclinationis, et volitionis productus: non ergo ille termihua se habet ut impulsus faciens impelli : Impulsus enim sagittae impressus est vis movens sagittam, ille autem terminus productus non est vis movens voluntatem : sic enim esset principium motus ejus, eed est terminus talis motus, et actus. Ad quid ergo ponitur illa qualitas ut terminus productus per acturo voluntatis.

Confirmatur denique ex D. Thoma qu. IY de veritate, art. II ad VII, ubi docet voluntatem non habere aliquid progredien* a se, niei per modum operationis, et in hoc differt ab intellectu, quod in isto procedit aliquid non solum per modum operationis, sed operalri : ergo falso dicitur quod procedit aliquid per modum termini, sicut verbum in intellectu.

Y. nihilominus dicendum est necessario esse ponendum istum terminum in actu voluntatis; imo et in quocumque actu appetitus eliciti propter rationem assignatam a D. Thoma locis praeallegatis, quae ut intelligatur supponendum est quod cum haec sit vulgata differentia inter intellectum, ot voluntatem, quod intellectos trahit objectum ad se, ot sio habet ejus similitudinem, appetitos voro allicitur, et trahitur ab objecto, et sic objectum est pondus ejus; indo.est quod in omni appetitu, quo fit pondus, et inclinatio in aliquid oportet, quod ex parte ipsius ponderis in terminum detur aliqua proportio, et convenientia cum re illa in quam tamquam in terminum tendit : ex oo enim id quod est grave ponderat in centrum,et in locum inferiorom, quia in se habet proportionem, et convenientiam cum loco inferiori, qui sibi debetur potius quam cum superiori, in quem inclinator levo. Ik tali enim convenientia, et proportione nascitur quod ponderet ot feratur in tale locum aut talem torminum ad quem datur talis appetitus. Sed haec proportio in appetitu innato, et ex ipsa forma entitativa orto, axt etiam determinata, et ad .unum, sicut et ipsa natura semper operatur unum. Unde non indiget aliquo alio pondere, seu proportione superaddita, ut determinata tendat in hoc objectum, et inveniatur illi proportionata, ot conveniens. At vero appetitus elicitus nascitur ox sua forma ut potentia determinabilis ab objecto per formam intontionalem et apprehendam, de se autem solum dicit potentiam indifferentem, et indeterminartam ad volendum, non quidem quod omnis appetitus habeat indifferentiam dominii quod pertinet ad libertatem, sed quod habeat (144) indifferentiam indeterminationis, et confusionis, quae dependet, et tollitur per formam apprehensam, quae cum exi stat solum in apprehensione, oportet ulterius in ipsa potentia appetitiva ponere determinatam proprotionem, et convenientiam cum hoc obj-ecto potius quam cum illo, et talis determinata proportio orta ex forma apprehensa per intrinsecum actum vocatur qualitas, seu terminus productus per actum elicitum a se, quo determinate ponderat, et relinquitur potentia inclinata intrinseco, et elicito actu sic terminato in tale pondus, et impulsum.

VI. Secundo supponendum est, quod iste impulsus, seu pondus, quo voluntas 8eu appetitus determinate proportionartur, et impellitur in tale objectum, debet oriri per actum voluntatis qui sit in se intrinsece, et essentialiter amor, sed prout producit talem terminum dicitur actus ille spiratio, seu impulsio, sicut in 'intellectu idemmet actos, qui est intellectio respectu objecti, est dictio et egressio respectu verbi quod profert, et iii quo repraesentatur objectum tamquam res intelleotu, et dicta.

Hatio hujus est, quia non fit ille incisus, seu illud pondus, aut proportio in voluntate, nisi respectu alicujus determinati objecti ad quod inclinatur voluntas, nec formari potest talis impulsus nisi per inclinationem voluntatis erga tale objectum : sicut enim intellectus apprehendendo, et intelligendo objectum format verbum, et loquitur, ita voluntas tendendo ad objectum format impulsum quo redditur proportionata, et affecta ipsi objecto ; et sic affecta ponderat determinate in illud potius quam in aliud, quia illud sibi conveniens apparet, et aptatur sibi; et sic voluntas coaotata objecto amat, ot amando se coaptat, sicut intelligendo dicit, et dicendo intelligit, quod quidem totum est simul, et eodem actii, sed diversa habitudine ut supra articulo quinto ex D. Thoma ostendimus, quia intelligere est habitudo ad objectum, non per modum originis, sed per modum cujusdam intelligibilis informationis; dicere autem est habitudo ad verbum quod exprimitur, et dicitur, quae est habitudo originis. Sic amare, et spirare differunt in eodem ac-_to voluntatis, ut S. Thomas docet infra q. SQCVTI, art. I et IV contra gentil. cap. XIX, quia amare, seu diligere importat habitudinem amantis ad rem amatam per modum cujusdam inclinationis, et unionis affectivae erga ipsum. Spirare autem importat non solum habitudinem ad objectum in quod impellit, et spirat, sed ulterius importat habitudinem ad su-

um principium, BOillcet ad formam apprehensam ln Intellectu, et ad ipeam voluntatem quatenus per intrinsecum: et vitalem motum voluntatis cum ordine, et respectu'ad formam seu rem apprehensam formatUr intra se, Seu procedit quaedam determinata proportio, et convenientia voluntatis erga tale ohjeotum visum, quo sentit se ponderare', et trahi, seu impelli ah Intrinseco,- et vitaliter in rem amatam; et sic pondus, seu infulsus vitar lis ut impressus voluntati, et procedens ah illa, et a forma concepta, et apprehensa, dicitur spiritus seu spiratio, licet tam processio spirationis, et impulsus, ' quam emanatio actus amandi, amor-sit, quia est actus vitalis per modum inolinationis egrediens a voluntate. •

VII. Ex his sequitur quaedam notanda differentia inter modum quo existit res in generante tamquam in principio, et virtute seminali ut producatur et modum que existit res in inclinatione, et pondere alicujus (1^5) rei, ut tendat, et inclinetur in rem aliquam, ut egregie advertit 8. Thomas loco citato contra gentiles, quod res existit in generante per modum similitudinis in sua forma, et in sua suhstantia ex qua tamquam ex simili propa?atur genitum. Hae autem existit in suo ponictante seu inclinante tamquam ln principio hahente proportionem, et coaptationem cum re ad quam inclinatur, et mediante tali proportione dicitur res amata esse in sua inclinatione, seu in principio inclinante, sicut dicitur rem exequendam esse prius in intentione, et postea sequi in exocutione, v. &. in igne, seu terra et datur virtus generativa altoriuw ignis vol fcerrae, et datur pondus in uno levitati8, in altero gravitatis ad sua loca, Per virtutem generativam continet in se genitum victualiter, et seminaliter; per virtutem ponderativaa continet locum ad quem tendit virtualiter, et respeotive, quatenus continet proportionem, et respeotum ad talem locum, et ad illum inclinat, Prima continentia generantis eet per similitudinem, secunda non, sed per proportionem, et convenientiam, sao. ooaptationem ftd rem in quam, ponderat, quia generans per suam formam generat,, et de sua suhstantia, si est vivens, seminaliter emanat genitum ah ipso, forma autem generantis . et substantia ex quia deciditur semen est quid simile ipsi genito, qui eamdem suhstantiam formamque participat, et propagat. Inclinatio autem ln locum eureom vel deorsum non fit per aliquam formam quae etiam locus bit, sed per quamdam coaptartionem et oropartlonem rei quae indinatur, cum termino ad quem ast inclinatio. Unde ree illa ad quam fit inclinatio' non est ln inclinante, et ponderante per sanam similitudinem, sed sicut res proportionata, in sua proportione, et coaptatione, sicut'res dicitur eese in intentione antequam sit in Be.• Plura circa hoc diximus in physica q; XIII, agando de fine, uhi explicavimus quae S. Thomas 1-2, qu. 2C7I et XXVIII tradit circa hanc unionem affectivam qua res amarta est in amante, et quomdo unitur voluntatis ad hoc ut amet,

VIII.. His ergo praesuppositis satis apparet ratio D. Thomae et responsio ad ohjecta supra facta : reducitur enim ratio D. Thomae ad hoc. Voluntas eet po¬tentia, seu facultas tendens per modum ponderis, et inclinationis in ohjactum appetibile tamquam ln terminum alhi convenientem, et proportionatum ; eed omnis convenientia, et proportio, seu coantatio dehet esse reciproca, et mutua, ita quod si unum extrenum, V g. objectum proportion§tur voluntati, etiam ipsa voluntas coaptari, et proportionari dehet illi objecto, et sic illud amare, quia armor non fertur nisi in rem sihi eonvenientem, et proportionatam. Sed voluntas ex se, et ex propria facultate est indifferens ad orne objectum volihile, nec magis ponderat de facto in unum, quam in aliud : ergo oportet quod ut amet, et tendat in actu secundo per amorem, reddatur proportionata, et coaptata, seu affecta isti ohjecto potius quam alteri : ergo dehet in xe suscipere inroressionem hujus oroportionis, et ponderis ah ipso ohjecto apprehenso, quod est forma determinans inclinationem Voluntatis erga hoc objectum potius quam illud, eo modo quo determinari potest voluntas ah ohjecto, scilicet alliciendo ipsam et relinquando 8ihi dominium indifferentiae, ut pocait a se excutere talem inclinationem, et pondus, quando voluerit, sed tamen suavitate ipsa et convenientia ligat voluntatem ut feratur, non necessitate. Et tandem Deusih genere causae efficientis, et (146) quoad, exercitium determinat, libertate retenta Ergo oportet quod haec impressio, et ia^julsus, seu coaptatio et proportio erga objectum nascatur in volun-

tate, et producatur per actum Ipsius cum dependentia, et ordine ad rem conceptam. Patet consequentia, quia illaintoressio, seu proportio, et coaptatio, quae fit in voluntate, non est impulsus violentus et extrinsecus, sed voluntarius, et vitalis, quia facit voluntarie ponderare, ergo de¬bet nasci per actum vitalem voluntatis. Iste autem actus est inclinatio, et amor: nec enim alium habere potest volunta* : ergo per actum amoris producitur aliquis terminus per modum vitalis impulsus, et spiritus, ut tendatur in objectum amatum.

IX. Itaque sicut si aliquod mixtum, V. g. lignum, vel folium esset de se indif¬ferens, ut movetur per sua principia in¬trinseca ad locum sursum, vel ad locum deorsum, non posset de facto moveri., dqter-minate ad locum sursum, nisi poneretur in eo levitas, quae est inclihatio, et pon¬dus quo coaptatur istud corpus illi loco, nec moveri ad locum deorsum, nisi ponetur in eo gravitas, quae est pondus, et coap¬tatio ad locum deorsum. ; ita in appetitu elicito, qui de se, et modo naturali non pondorat in hoc, vel illud objectum, ni¬si prout allicitur, et trahitur a forma apprehensa per quam regulatur illa pon-deratio, oportet quod non solum in ipso intellectu, ubi eat res cognita, sed eti¬am in ipsa voluntate, ubi est vitalis in¬clinatio, et ponderatio in objectum, sit aliqua impressio, seu infulsus, qui cons¬tituat voluntatem coaptatam, et proporti-onatam determinate isti objecto, et sic cum tali proportione ponderet in rem il¬lam. Et quia vitalis ponderatio, et co¬aptatio est, provenire debet ab intrinse¬co per actum voluntatis, oiquc imprimi, et sic per actum amoris produci, quia est pondus non quomodocumque, sed vitale, et voluntarium, seu ab ipsa voluntato ortum, quia inclinatur se movendo, et sW impel¬lendo, sicut si gravo debere habere gra¬vitatem vitalom, ut pondoraroij in centrum, a seipso, et per motum suum gravitatem de¬beret habere, et non a generante, quia a se vitaliter debebat reddi grave.

X. Ad objectiones in contrarium. Ad primam dicimus actus immanentes non esse productivos circa sua objecta quae attin¬gunt, bene tamen circa suos effectus quos intra potentiam habent, et producunt : li¬cet enim ex sua natura non postulent ac¬tus immanentes producere affectum intra potentiam, non tamen_grepugnat, quod produ-- eant, quia aotue secundi eunt, et emi¬nenter habent vim actionie ad producen¬dum, ut eaepe a nobis explicatum eet . supra.

Ad secundam instantiam, qua dicitur objectum voluntatis non debere ease in¬tra illam, nec trahi ab illa sicut, in intellectu, fatemur objectum non trahi ad voluntatem, sicut ad intellectum' per similitudinem, et unionem repraesen-tativam, et intelligibilem, bene tamen ia^eili ab objecto, et reddi proportio-natam et coaptatam voluntatem objecto, ut ponderet, et iirclinetur in illud, et ratione hujue coaptationis, et ponderis dicitur objectum esse in voluntate, et amatum in amante,, sicut terminus ad quem est in inclinatione ad se virtualiter, et tamquam,in principio per modum pro¬portionis, et. convenientiae afficientis, et impellentis ad t,eripimini. Sic ergo objeotum deb&t -esse in voluntate per modum impulsus, et ponderis, non per modum similitudinis, et repraesentatio¬nis. Et Aristoteles dixit bonum esse in rebus, sed non dixit impulsum ad bo¬num, et pondus ad ipsum esse in rebus, sed in illo qui ad tale (1^7) bonum in¬clinatur, et tendit, et haec eat volun¬tas, quae tamen quia non tendit ad bo¬num, neques istit in illo, prout est in mente, sed prout in rebus, quia ad hoc operatur voluntatiB inclinatio ut ree ipsas assequatur; ideo dicitur bo¬num esse in rebus, id est, bonum ut ac¬quirendum ultimate, et terminative, li¬cet principium inclinans ad acquirendum illud in voluntate eit; e converso au¬tem perceptio, et acquisitio veritatis ultimate et perfecte intra intellectum debet esse, quia objectum non cognosci¬tur, nec contea?)latione attingitur, ni¬si intra intellectum.

XI. Et ad instantiam qua Inquiritur quomodo objectum est iri voluntate, dici¬mus quod non est per seipsum, nec per similitudinem, et repraesentationem, si¬cut in intellectu, sed per modum propera¬tionis, et coaptationis ad objectum, quo voluntas redditur ponderans, et af¬fecta erga ipsum, et talis coaptatio ad objectum respective, et proportionali-ter objectum ipsum est. Et cum repli¬catur, quod ad faciendum istud pondus, et inclinationem, seu impulsum, suffi¬cit objectum repraesentatum in mente, ex quo agimur^desiderium in anima, ree-

pondetur objectum hoc non posse operari in voluntate, nisi sequatur, in ipsa, et intra i-jsam aliqua impaessio, et coaptartio erga tale objectum, ratione cujus elicitive ponderet voluntas, quia licet objectum alliciendo trahat voluntatem,tamen ipsa effective, et elicitive non ponderat in objectum, nisi ex se vitaliter oriatur ille motus, et tendentia, neque ista oriri potest, nisi in se determinatur per aliquam unionem, vel proportionem cflit coaptationem erga istud objectum tamquam per quoddam determinatum pondus ad tendendum in illud. Ut hoc pondus debet esse in ipsa voluntate, et non solum in cpprehensione mentis, quia ipsa voluntas est quae illo pondere agitur Juxta illud Augustini XXII confessionum, c. IX : n Ponderibus suis aguntur omnia, pondus meum amor meus, eo foeror quocumque feror. Ex objecto ergo apprehenso fit ponderatio, seu spiratio in voluntate, qua 'tendat in tale objectum per internam inclinationem, Oum vero instatur quod ad hoc sufficit ipsa potentia voluntatis, Jam dictum est non sufficere, quia voluntas non est potentia determinata ad unum tantum, imo nec quilibet appetitus elicitus, qui po¬test Juxta diversas formas apnrehensas in diversa objecta ferri. Unde indiget determinato pondere, et impulsu proportionante, et coaptante potentiam ad hoc obJectum potius quam ad aliud; imo etiamsi voluntas necessario feratur in objectum, ut divina voluntas in suam essentiam, et beatus in Deum clare visum, tamen quia haec necessitas oritur in voluntate mediante forma apprehensa, et non entitative ex se sine objecto, indiget impulsu orto ex objecto, et maximo impulsu si necessario fertur. Et cum dicitur quod iste impulsus, 8eu impressio, aut pondus voluntatis non est principium, et vis inpellens, sed terminus respondetur quod ille impulsus est terminus actionis voluntatis ut spirativae et ut vitaliter se incllnantis in objectum, sed iterum est ratio et vis ponderans ut continuetur amor, vel iterum eliciatur, aut ut crescat, prout efficacius aut tenacius inhaeserit voluntati ista inpressio de objecto cognito, aicut impellens sagittam, aut lapidem prius motu suo tangit lapidem, imprimens illi inpuleum, et ex tali impulsu continuatur motus lapidis, et elicitur usque ad locum destinatum. Et ita dicit S. Thomas IV contra gentil. c. XIX in fine quod : Ajnatum in voluntate^existiti(148) It ut inclinans et quodammodo impellens intrinsecus amantem in ipsam rem amatam; quod utique est habere se ut principium ad «morem eliciendum, vel continuandum, quia inclinatio illa amor est; sicut etiam intellectus intelligendo verbum dicit, et rursus in verbo dicto contenplatur, et de novo elicit, vel continuat intelligentiam ; nec enim voluntas se iupellit, aut determinat, et ponderosa redditur, nisi vitali modo ut supra diximas, et vitali voluhtario, seu spontanneo, talis autem motus inclinationis voluntarlae substantialiter amor est; et sic differt ab intellectu, qui non potest per cognitionem foecundari, sed per epeciem ingressam ab alio infusam vel productam, et non per cognitionem quia in foecundatione non se movet intellectus, Bed patitur ab objecto; et ideo philosophns dixit quod intelligere est pati, scilicet causaliter, et in sua foecundatione. Voluntas autem non determinat se, nec impellitur patiendo, sed voluntarie et ab intrinseco inclinando et determinando, et hoc est Jam amare dum spirat et impellit se.

XII. Ad confirmationem respondetur sensum D. Thomae esse quod in voluntate non procedit aliquid per modum operati in quo ultimo sistat sicut in intellectu procedit aliquid per modum operati, ubi repraesentatur objectum tamquam ultimum attactum, et intellectum, et ibi intra verbum intelligitur objectum, sed bonum non amatur ut intra voluntatem, licet per id quod in voluntate productum est, ametur res ad extra. Unde non negat absolute D. iThomas aliquid operatum in voluntate, sed aliquid sic operatur, 6icut in intellectu, in quo videlicet contineatur objectum, ita quod ad illud prout intra se terminetur cognitio : dicit enim hoc ideo esse quia operatio intellectus terminatur in mente, in qua est verum vel falsum, operatio vArc> voluntatis terminatur ad res,"in quibus est bonum vel malum; et ideo amor si®iificatur in'Deo ut operatio, non ut res operata, verbum autem ut res operata, et subsistens, sicque amor non dicitur personali¬ter in Deo.Ad hoc ergo negat D. ^hornas procedere aliquid in voluntate ut oporatum, quia id quod procedit non procedit ut terminus in quo objectum ametur, et ibi sistat amor, sed ut impulsus quovoluntas ponderet ^talaclinetur in objeotum

ad extra, non vero negat procede're aliquid operatum a voluntate", ut vitaliter impellatur ab illo, et quasi pondus vitale accipiat respectu alicujus objecti cui coaptatur, et proportionatur.

XIII. Quod si quaeras, an talis terminus vitalis spirationis possit suppleri a Deo, ut ipsum objectum amabile per seipsum uniatur voluntati, et facifct hanc ponderationem, et inclinationem, sicut nos tenemus quod in intellectu beati Deus seipso supplet verbum, seu speciem expressam, ut in ipso videatur essentia divina, et non in verbo, seu repraesentatione creata, respondetur non posse, et esse disparem rationem inter verbum, quod est terminus intellectionis, et impulsum illum, qui est terminus amoris; quod verbum non solum est terminus vitalis productionis, et locutionis, sed etiam repraesentatio intentionalis ipsius objecti expressa, ita quod continet ipsum objectum in esse intentionali, et intelligibili formando illud in se sub ea intelligibilitate, et immaterialitate, quam habet in se objectum; unde quando intelligibiiitas, et immaterialitas objecti tanta est, et tam divina, quod omnis intelligibilitas, et immaterialitas creata non soinm notest adaequare, sed in infinitum remanet distans (1U9) ab illa, oportet per ipsam immaterialitatem divinam hoc suT>f>ieri, Verbum ergo seu terminus Intel! actionis quantum ad hoc quod est continuere, et repraesentare objectum in esse intelligibili, sicut in se est, non potest per imaginem creatam, et productam id habere, sed seipso debet divina Intelligibilitas id supplere, quia nihil est creatum tantae intelligibilitatis capax, nec imago aliqua quam ponamus ei. Quantum autem ad hoc quod est esse terminum productum, et locutum vitaliter ab Intellectione, et dictione, nullo modo potest id suppleri per essentiam divinam, nec in beatis divina essentia unitur ut terminus productus, et locutus per intellectionem beati : imolicat enim quod producatur ab aliqua actione creata id quod divinum est, et imolicat quod id solum unitur, et non procedit, dicatur terminus productus, aut dictus. Unde quantum ad hunc effectum termini producti, nec easentia divina supplet vicem verbi in beatis, nec visio beata aliquem terminum habet a se dictum, vel productum, sed solum unitum in quo contemplatur objectum, sci»licafc ipsam essentiam divinam vice verbi, At vero terminue productue. in. voluntate non habet rationem imaginis trahentis, et continentis in se per repraesentationem objectum, ut ex hac parte ipsum ob¬jectum suppleat per seipsum intelligibilitate sua id quod impossibile est alicui creatae imagini, sed solum habet rationem vitalis procedentis, et emanantis ab ipsa voluntate, et ingressus ex objecto appreheneo in conceptu, qui causat tale pondus vitale in ipsa voluntate : dependet enim illa impressio, et immutatio voluntatis ab objecto appetibili, ut a fine, et objecto, sed realiter vitaliter elicitur a voluntate; unde et D. (Phomas vocat illam coaptationem ad objectum, complacentiam, quae utique a voluntate elicit debet, de quo videatur ip8e D. Thomas cap. II, quaest. XXVI, art. II et ea quae dixinus in physica, q, XIII, art. II. Et in hac prima, parte, q. XXXVII, art, I, dicit S. ^hornas hanc ingressionem rei amatae in affectu amantis provenire ex oo quod aliquis amat : ergo vitaliter procedit. Unde non est ibi aliquid quod essentia divina sap¬pleat per semetipsam, quia infulsus iste non potest esse impulsus, et pondus unitum, sed vitale, at vitaliter, seu ab intra voluntati impressam, quia in tantum ponderat, in quantum est voluntarium, et non ab extra • voluntas ehim solum inclinatur voluntarie. Unde non potest inclinari per pondus, et impulsum sibi unitum, sed a se productum : divina ergo essentia ut principium agens, et per modum effectivum poterit inclinare voluntatem, sicut inclinat intus operando ut ipso operetur tamquam radix voluntatis, non autem per modum formae vitalis formaliter reddentis inclinatam, et ponderosam in objec¬tum. tyiidquid autem processionis et vitalitatis est procedentis non suppletur formaliter a Deo, neque in verbo mentis, nec in impulsu voluntatis, sed solum quod imaginis, et repraesentationis intelligibilis est, seu ex parte objecti se tenet ut uniatur objectum intellectui, non quod processionis vitalis est. Et quia ad actum intellectionis non requiritur procesaio verbi ab intelligente, sed solum contemplatio erga objectum repraesentatum in verbo sibi unito, ideo salvatur, et suppletur verbum, sine hoc quod vitaliter procedat, solum per hoc quod intellectui uniatur, et ad illud intellectio contempiando terminefujr, qu*e ut intellectio

sit, non requiritur quod habeat terminum productura, sed sufficit quod contemplatum, quod totum secus se habet in impulsu vo¬luntatis, (150) qui ih .tantum impulsus est. in quantum.voluntarius et vitaliter a.voluntate ortus.

. XIV. Secundum quod supra diximus hic debere praesupponi est,- an iste impulsus et spiratio voluntatis, seu amor procedat active a conceptione mentis, an solum specificative, quia objectum est, et finalisative, quia finis alliciens Ut. Communiter enim tenetur, quod solum in boo daelici genere causae, scilicet formalis extrinseCae; seu objectivae, et finalizantis deoendet a conceptu mentis a^tus vo¬luntatis, et spiratio smu impulsus . ejus. Addidit" OaJetanus in hac prima oarte, quaest. LXXX, artic. II, quod etiam acti¬ve seu efficienter dependet adtus amoris" ab appetibili apprehenso, prout enira apereheirsum in anima agit desiderium,' et sic effective causat ih-appetitu specifi¬cationem ad talem actum, ad quam specifi¬cationem ost in potentia, nec 'apparet arlia causa a qua effective reducatur in actum. Sed de hoc puncto agendum est I-2, quaest. IX et X. Pro praesenti puncto in quo invenimus spirationem passivam, 8eu' Spiritum sanctum esse a Verbo divino non solum in genere causae formalis extrinsecaa, aut finalis, sed per modum principii activi spirantis, advertendum est quod licet verum sit quod amor procedat a verbo, et a conceptione mentis, et sio Spiritus sanctus debet procedere a Filio, ut docet infra quaest. ' X3QCVI,. art. II, ct IV contra gentil. cap. XIX, tamen quo genere causalitatis procedat a V©x»bo,*ioi non exprimit. Dicimus ergo qOOd Ja Verbo potest intelligi quod procedat, . at ©riginetur amor, et ratione objecti in Verbo repraesentati circa quod versatur amor, et ratione ipsius essentiae seu naturae divinae, ejusque voluntatis, quam hab6t illud Verbum in quantum est aubsi-Btens ^orsona in Deo; slcque operattir phr intellectum, et voluntatem, et potentiam tamquam persona agens, et operans; ut principium quod. Itaque verbum et est principium quo manifestandi objectum, s6u Proponendi voluntati, et est principium quod operandi per voluntatem. Primo modo, i*t pure manifestativum est objocti non' habet amor, seu spiratio voluntatis procedere a verbo, nisi in genere 6ansae formalis objectivae, et finalisativae. *uia hoc modo solum consideratur processio, seu manatio ab objecto, a quo solum, ut a formali, et finali causa dependet. Se¬cundo modo spiratio procedit a Verbo,et a Patre quasi active per eatodem virtutem spirativam, et per eamdem voluntatem, quae respectu amoris, seu actionis spi¬rativae consideratur ut operans active, non ut finis vel objectum,

'___ a ,, ri,,,Iir

SATIONES 35. THORAX smOACITXR PP-OBAI,-PROCESSIONE* SPIDIKJS SAHGTI NOIT ESS3 OMB81IXOHBC.

HIA praelibatis, non est animus pro¬sequi, aut explicare omnes rationes, quae accumulari solent ad probandum Spiritum, sanctum noh procedere ut genitum, nec eJue processionem esse generationem; plures affert p; Vasquez hic disn. OXIII, c. II et III. ••

XV. Dicimus' ergo ex D. Thoma proces¬sionem Spiritus sancti excludidi a rati¬one generationi8, quia etsi per illam processionem habeat Spiritus sanctus eamdem substantiam, et divinitatem tan¬ta identificatione, et unitate sibi connexam sicut Filius, sed non eadem formarlitate, seu formali ratione communicatam, at ex diversa ratione formali, et modo communicandi in una processione, et in alia, dicitur una processio generatio, alia non. Deduci autem hanc differenti¬am ad diversum modum (151) et rationem ooiamunicandi, quia scilicet ex vi modi procedendi non' oonmunicatur 'Spiritui sancto sinUlitudo naturae, sicut Filio, docet S. Thomas aperte in primo ad Annibaldum dist. XIII, quaestione unica, a. XII, ubi inquit : B Sic igitur processio ppiritus sancti ex ratione modi procedandi non dicit conformitatem paturae quam dicit generatio." Ubi conforinitas naturae idem'est quod similitudo. Et idem docet IV contra gent. cap. XXIII, in fine, ubi docet quod : " Si duplici modo posset unus homo facere alterum hominem, scilicet per genituram, aut alio modO, scilicet modo artificiali ex propria carne ille diceretur filius, non iste, licet uterque esset similis ih substantia solum propter diversum modum procedendi."

Et si quaeras, quis sit iste diversus modus, seu diversa aratio formalia, ratio-

ne cujus processio Spiritus sancti generatio non sit, et per quam particulam exeludatur a definitione generationis, respindeo excludi ex defectu duplicis particulae, quae in definitione generationis deest processioni Spiritus sancti. -Primo enim deest illa particula in eimilitudinon. Secundo, illa particula natura, quia formaliter, et ex vi formalis processionis formalitate quarti modi per se, nec procedit in similitudinem, nec procedit sub formali ratione naturae, sed allcujus consecuti ad naturam, licet in primo modo per se Spiritus sanctus essentialiter sit natura divina, et similitudinem, vel potius identitatem illius habeat. TJtrumque modum excludendi definitionem generationis a processione Spiritus sancti posuit S. Thomas. iTam quod non sit generatio ex eo quod non procedat formaliter in similitudinem, sed per modum similitudinis, posuit hic a. IV et in III contra gent. c. XlX, et aliis locis, ubi de ista processione jkractat. Q10* vero non procedat formali£er per modum naturae, docet in I, dlst. XIII, q. I, art. III ad VI, ubi inquit quod " ITatura non est orincipium processionis Spiritus sancti sub ratione naturae, sed sub ratione voluntatis a qua nrocedit amor.

XVI. Hinc faCtum est, quod Oajetanus, et alii interpretes D. Thomae communiter dioant requiri ad generationem quod id quod procedit non solum sit simile, sed Bit simile ex vi generationis. Qiod D. Thomas expressit illis verbis supra citatis in primo ad Annibaldum quod : n Ex ratione modi procedendi procedat in eimilitudinem seu conformltatem naturae.n Unde licet in processione Spiritus sancti di quod procedit sit simile, quia tamen non habet slmilitudlnem ex vi, seu ex modo ipso processionis, ideo non est generatio. Quid sit autem procedere ut simile,, ex vi, seu ex modo processionis, postea ex argumentis declarabitur. Nhnc dicimus quod ly ex modo procedendi, non est aliud,quam quod ex ipsa formali ratione procedendi, modo assimilativo procedat, ita quod actio ipsa sit assimilativa, et tam in quarto modo per se ista generans assimilat, sicut calidum calefacit, generans generat. ITec tamen addimus definitioni generationis novam particulam, dicendo ex vi processionis, sed explicamus his verbis vim illius particulae in similitudinem, quae tunc recte intelligitur, quando-formalis ratio termini generationis est ipsa similitudo naturae, seu facere simile, ut simile, seu generare ad imaginem, ut dicitur de Adam Genes. V, quod : Genuit ad imaginem et similitudinem suam! ‘viod si ipsa slmilitudo, seu facere simile, est id quod formaliter intendit generatio, oportet quod ex ipsa vi, et formali ratione procedendi habeatur similitudo, ita quod in quarto modo per (152) se procedat simile, et non sufficit quod id quod procedit sit simile in prino modo per se ip8i producenti, ut jam explicamus,

XVII. Jundamentum ergo nostrum ad ostendendum quod processio Spiritus sancti non sit generatio est, quia non convenit illi duplex illa particula, scilicet in similitudinem, et ly naturae, ita quod non procedit in similitudinem naturae, quod ponitur in definitione generationie.

Batio est quia particula in similitudinem, quae ponitur in tali definitione Importat formalem rationem sub qua ter^nus procedens est terminus generatios ergo oportet quod processio, quae est generatio ex sua formali ratione, et tendentia respiciat illam similitudinem : ergo licet active producatur res similis, et terminus procedens essentialiter, et in primo modo per se habeat similitudinem, imo et identitatem, et unitatem oum natura sui principii, tamen si actio sub formalitate sua, et in quarto modo per se non assimilativa, et modo assimilativo procedens, non est generatio. Antecedens probatur, tum quia definitio generationis non dicit quod sit processio vel productio rei similis quomodocumque, sed quod sit in similitudinem, ubi illa particula in dicit formalem rationem termini generationis,quia scilicet ad hoc tendit generatio, ut simile fiat : esset autem diminuta definltio si oxplic&ret processionem istam secundum formalitatem, qua est a suo principio activo scilicet a vivente, et a substantia, seu materia ex qua fit, et ex parte termini ad quem tendit, non declararet formalem rationem sub qua terminus attingitur, dicendo in similitudinem, sed diverteret ab ea. Tum etiam hoc petit ipsa formalis ratio generatioais, quia ex sua natura, et propria ratione est processio propagatlva sui generatis | non propagatur autem aliquid nisi per id quod, producitur ut altattun

a. at in quo lcoonet nroduc-aa quael remuiet, st resraedentatur. 3t ideo vlventla generant ox propria substantia, ut ouasl eadon eubetantln «xtendntur in auu» gonltuo, ot lbl quasi lpaenet qui produxit continuatur, ot porpotuotur i ergo tota forwdie ratio, quas lntandltur a gansMnto, est Illud foroale, quod eat -rooagatlTjn producontle ! non propagatur eutex nlol ln nuo elalli,' quia 'ln *M ln quo deflClt a slxillitudlno. ot con7enientla lc natur* non propagatur, sed diacont!ruatur, et daflol», ne Iden qui produxlt, rsoraeaentetur ot continuetur ln lpbo cenito. *rgo 1" elnlllltudlncs, fornolcn retionaa dicit lpalue ternlnl generationis. *ua denique qiia hac ratione explicat Scriptura gcnoratlonas duc dicit Oenoala T de Vlax : 8t renuit ad laaxinsn. et elnllitudlnen sua», vocavitoue noaen eiue loth: ld ergo quod Intendit generatlo idan fuit lsaglnat et elnllitudlnen sui propagare : ergo ly la elnllltudlcca dicit fornale» ratlcnen terainl gonorationls. '*

XVIII. Connaquontla Toro orgunontt facti probatur, quia el fornalle temlnue generationis est siailitudo, aliqua aotio, bou procaoalo debet el correepondore, quae opeclflcetur a tali tercino, et ox aia pxvorla specificatione tal«* terulnun reaplciat. 2on eat rutro alia, quai generatlo, quia ad hoc natura generatione» lnatltult, ut ex aua an ocie. et propria ratione onsot propagatlva naturao; at 1deo generatio dicitur conoervatira epeclei, siout nutritio consorTatlTn Indlvldul. Propria ergo at fonalla ratio ger.erationia exolicatur in illa lartlcala ln slsUltudinea, quia ab ipso nlnllltudlne, ut proiagatlra naturan, epeclflcatur generatio. Unde sequitur eecunda (15J) oansequentla. quod ad rationes generationlo non sufficit quod sit actio producens efficienter, vel active allquen tefiinon. qui ln ee elt einllie sed quod soealflcotlve, bm ln quarto nodo per se producat slalle, Ita quod sicut leta eat er ee in quarto nodo : Colldun calefacit, ita sit Ista ln quarto xodo : per ee generatio «sslnllat, eou orppagat ln einllltudinao : ergo oportet quod ex vl processionis procedat eliile. non aolua elnllo ox vl quael productiva et activa, aau ln genere pro ducenti e, sed ex vl ratlonte fomalla, seu apeclficantls, ita quod ait ln quarto 0060 por so. ^uod el-allquo «Ilo nodo aliqua notio producat alni**, etlaxsl tAHa tarnlnua oroductue ait essentialiter olallla, mut ojuedeo eubetantiac cun alio, non tanan generatione dicetur Illud producere. eed alia actlono.

ponit S. Thooae 17 contra gentll. c«o. XXIII ln flna, al allqula bono aoclnoret « Eoo vlrtuten. ut artificiali nodo, ot nani tu e aula poaaot fornale ox carne *io. aut sanguine alluo honlnan, elcut »/n fornata oot ox coota Man. ai Illa inno produceret umn honine» ordinario nodo ox Connoxlone cu» feolno. at alta«ruo elaborando illun ox oarne iraa. uterque produceretur at leto hoalno alnllia lpal, qnantun ex vi produetlonie ac¬tlvae efu efficienter, at tnoon primo oaaot g<mltan et flllua, aecundus ncn, quia licet leto eoaot ojundea speciei. et naturao eaaentlalltor cur nuo producento, non tanen procederet sedo propagatlvo naturali, ood artificioso : orge elgnun nanlfoetun ost nor. «afficere ad generatione» productione» allcujue ril sinills ln natura ex parte rei produotao, sed ex parte xcdl producendi, et ox vl processionis. non solui effootlve, aau aotlvo, ood otia» opeclficatlvo, ot ln quarto nodo per ee. • • •

XIX. Secundo» quod dlxlmn non luv»nirl ln processione Spiritus sancti quod pertinet ad deflnltlonen generationis, est ly naturao, quod procedat in eisllitudlnax naturae foroalitor la oo, luqoo talia natura oonatlWltur, non ln aliquo quod conoeqaitur ad naturan. llcot Idon¬tice nor. distinguatur a natura. Ba= generatlo spaclen Intendit irino et per se, non* proprietates rai : latae anln 5*noratlone® sequuntur, alcut et forxan. quao ost tsrninaa gonorationls prlso, ot p*r Itaque generatio habet pro forsali ternlno forua» Babotar.tlaleu, et raso ibetantlalo, quia fornollsslia. aubetantlalla actio eat Unde requirit quod prlnclplun ejus sit ferna lpea oabetantlolie generantis, licet utatur taa qua» virtute, et lnatrunento potentia generatlVr.. quae oet Ipsa fomae virtuo agandl aecldontalle iton /mtna potest fornale nrlncioiui generandi eaee aliquid conaeoutun ad forxan eibstontlalea, oala ld quod oot ooaaocutui ex vl sui formIle conceptue, eraoeu-rponlt naturan qula aliud coneecutuo est ad Ipsae 1 ergo non notent ln tali consecuto fundari -eneratlo, sl qaldao generatio tendit ad

formam substantialem, qua constituitur ipsum esse substantiale. In natura autem cognoscitiva, appetitus habet se ut consequenB naturam, seu rationem constitutivam naturae, non ut forma constituens, quia appetitus ex suo formali conceptu est inclinatio quaedam, et pondus in appetibile : omnis autem inclinatio consequitur aliquam formam,, non ipsam con8tituit, ot Juxta diversas formas, diversac sequuntur inclinationes, sicut etiam in naturalibus videmus quod alia est inclinatio terrae, alia ignis, alia equi, alia leonis propter diversas formas ad quas sequitur inclinatio. It ita philosophus in libris de aniaa distinguit tres gradus viventium (154). vegetativum, sonfcitivum, intellectivum;' appetitivum autem non numerat inter grad#s distinguentes naturas viventium, quia iqjpetitivum non constituit, sed consequitur formam constituentem. Hinc sequltolr quod cum natura divina sive constituatur ipso intelligere in actu secundo, eive intollectualitato in actu primo, sive quolibet alio conccntu anterioris, tamen ipso volle non constituitur, quia voluntas supponit intallectum t nihil ehim volitum quin cognitum : orgo et naturam intellectivam supponit, quae vel est antecedens intellectum vel in ipso intelligere consistit; licet idontice idom esso habeant in Deo intclligere, et velle, sicut omnia quae in Deo sunt, Deus sunt : ergo illa processio, quae habet pro formali principio voluntatem, ut voluntas est, non ifatelleotualitatera, ut gradus est constitutivus naturae, non potest esse generatio, quia procedit secundum illud quod ex suo essentiali conceptu supponit naturam constitutam, et est aliquid consecutum ad ipeam.

XX. Ex quo colligitur hanc rationem D. Thomae quam communiter sequuntur ejus discipuli, esse veriorem, formaliorem, et magis intimam, nec bene impugnari a Vasquez, nec propriam hujus rei rationem ab eo assignari. Oonstat hoc, quia ratio : D. Thomae reddit ipsam formalissimam ratlonem quare non sit generatio haec processio Spiritus sancti, videlicet, quia non conveniunt ei particulae essentiales definitionis generationis, haec enim propriissima ratio est excludendia processione ista ratione generationis. Quod exeludantur illae duae particulae, scilicet ly in similitudinem-et ly naturae secundarectam intelligentiam hujus definitionis, in qua sumi debet ly in similitudinem formalissime pro termino formali rei genitae, et pro ratione formali ipsius pfroceseionls, ita ut procedat res genita ut similis in quarto modo per se, et ut similis in nataira in eo quod formaliter natura est, non in eo quod consecutum ad naturam, eamque praesupponit, satis su¬perque ostensum est.

Caeterum displicuit Vasques hic disp. CHII, cap. VII, explicatio haec quae est Cajetani et Perrariensis et comnuniter Thomistawxm, eo quod ibi persuadet processionem Spiritus sancti etiam in quarto modo per se esse processionem rei similis in substantia, cum Bit processio increatae, et divinae Personae, quae ex vi suae processionis substantialiter est similis, imo unius et ejusdem substaatiae cum suo principio, quae argumenta partim articulo praecedenti sunt proposita, partim proponentur statim. Ipse va¬ro cum Canariens si super hanc quaestionem XXVII, art. II, dicit rationem quare Spiritais sanctus non sit Pilius, non esse quia non procedat ut similis in natura ex vi processionis, sed quia non procedit ut imago, et ad repraesentandum: existimant enim rationem imaginis in eo consistere quod est habere munus repraeeentandi, et quia Verbum de se est repraesentativum, non Spiritus sanctus, ldeo non habet rationem imaginis. Ex hoc satem quod non est imago, neque est Pilius, quia specialis relatio Pilii inquiunt, non est in eo quod sit effectus Patris, et causatus ab illo : sic enim etiam unv.e ignis causatur ab alio igne, nec div.ivjr Pilius ejus, et rami propa^gantu* Vj,- uj.iter a trunco, neo sunt filii ejus, ^o-i^istit ergo relatio Pilii, qua talio,^eo quod sit repraesentans Patrem, et ejus; et sic repraesentationem sequitur filiatio.

Caetenxm, ut optime advertit Suares X* libro de Trinitate, cap. V, num. VII, contra istam opinionem, patres (155) qui docent Pilium debere esse imaginem, ut sit Pilius pro eodem accipiunt imaginem, et similitudinem, nec nos negamus Pilium precedere ut imaginem, quando dicimus procedere in similitudinem, cum imago sit propria ratio, et nomen filii, ut docet S. Thomas infra q. XXXV. Et Scriptura generationem humanam ex Adam aeque explicavit per imaginem, et per similituiinem in loco ^1^ «lenes. V : Et g< njt

aA lm&felnem. et similitudinem sutm: vocavltque nomen ejus Seth.- Et optime' Anselmus in monologio, c.LIII, inquit: "Verbum esse Filium, quia prae se fert rationem imaginis, et Spiritum sanctum non esse Filium, quia prae se fert rationem similitudinis," pro eodem accipiens similitudinem, et imaginem. Sed cum imago. sit duplex, altera pure repraesentativa, altera repraesentativa, et propagativa, imago primo modo non sufficit ad generationem, cum inveniatur etiam in ministro repraesentante principem, et in denario, ubi ponitur imago Caesaris, et in pictura ubi repraesentatur rex. Imago autem secundo modo sufficit ad rationem generationis, sed non sufficienter explicat Yasquez, quomodo distinguatur a similitudine naturae, in qua fit propagatio* et quare non conveniat processioni Spiritus saneti. si ex vi sua procedit ut similis in substantia suo. principio. Quid.enim illi deest ad propagandam, et repraesen"fandum. substantialiter Z Yerbum onim de se eat repraesentativum, sed tantum intentionaliter,,et intelligibiliter : redditur autem substantialiter repraesentatlyum apud hos auctores non aliunde, quam quia divinum est, et divina processione dimanat.. 3bc eodem fonte habet Spiritus sanctus emanare, ut similis 'substantialiter per se, scilicet ex vi suae processionis divinao,. et ex eodem accipit osse similis in substantia, et propagare naturam : cur ergo non accipiet ipsum repraesentare substantialitdr ut imago, ' si\per se accipit esse similem ex vi processionis ? . Ac denique Urgetur haec sententia, et retorquetur in ipsam telum qupd in Cajetanum Yasquez contorquet, et ut sibi videtur, valide; vldelioet philosophus in definitione generationis 4prfT?osuit quod sit processio in similitudinem ex vi processionis: ergo illa particula ex vi processionis non-ad dpfinitionem spectat, sed ad. glossam, adjeotionemque Cajetani. Unde stahdo in sola, et mera definitione philosophi, quae ipsam quidditatem generationis exprimit, non habet Gajetanus quomodo a processione Spiritus sancti definitionem generationis excludat. Eecontorgjieo : Aristoteles non posuit in definitione generationi? quod procedat aliquid in similitudinem naturae per modum imaginis, et repraesentationis i ergO illa particula per^nodum imaginis et repraesentationis non pertinet ad definitionem generationis, sed ad glossam, «t 'adjectionem Canarionsis, et Vasquea.'5 Qp.om6do ^rgo,. salvant ipsi quod processio Spiritus'sancti non est generatio, stando in mera, definitione philosopM. Dicent se, non addere definitioni, sed' explicare vim illius particulae in similitudinem bene. Our ergo D. Thomae, Cajetano, Ferrariensi caeterisquo ejus discipulis non licuit explicare ly in similitudinem in sensu formali, id est, ex vi processionls, et in quarto modo per se, ita quod generatio, ut generatio sit, modo assimilativo debeat'procedere, cum-hoc congruentissimum sit ipsi rationi generationis ?

. XXI. Quare concludimus; cum' D. Thomae doctrina hucusque-explicata Spiritum sanctum non procedere ex vi suae processionis ut similis in natura formaliter* licet identice* et (156) quasi materialiter, seu realiter non solum similis, ' sed idem in natura sit, et consubstantialis. Et tollendae sunt duae aequivocationes, quibus totum hoc-clarificatur. Prima, in illo termino esse identice simile non formaliter. Secunda, in illo termino ex vi prooessionis. St prima aequivocatio fcollitur per hoc quod non negaaus Spiritum sanctum formaliter esse Deum, et formalissime consubstantialem Patri, et Filio formalitate primi modi per se, non formaliter formalitate quarti modi per se. Nam prinus modus per se solum explioat perseitatem connexionis essentialis, et praedicationis; at vero quartus modus per se non explicat perseitatem connexionis essentialis inter praedicata, sed perseltatem operationis erga formalem terminum operatum. Oum enim forma sit principium constituendi, et operandi, quatenus constituit, fundat intrinsedam connexionem praedicatorum in illa natura constituta concurrentium; quatenus operatur, seu qiatenus est principium quo operationis fundat' conducentiam, seu proportionem, et coaptationem per se,; et formalem cum termino sibi formaliter;correspoi^dente. Et Iste est quartus modus per se, qui non est modus praedicationis et connexionis, sed operationis et agentiae : sicut calor est forma constituens calidum, et in constituendo fundat connexionem omnium praedicatorum- sibi essentialium, et in hac liaea constituit prinum modum per se* et sio dicitUr per se de calore quod sit qualitas, quod :«l^jpacisio, vel patibilis

(Halitas, quod elt sensibilia, otc. Xst otl«t calor foma onerans. Sed quid per eo oneratur calor ? Por ao calefacit, quia ad celefncieodun exprlslt fornolon iroiortlonon. ot confiuceatlan i si autsa dicatur : Calldux iwvetur. rol calldui cadi fleat. 39D «dicatur 'ereelptae ope¬rationis. Sio orgo Spiritus saiotus pro¬cedit ut ainillo iuo irlnciiio, ot ut coa-•ubatont lallo ol ln irino nodo >er so, quia producitur Persono quno oesentiall-tor est Dsus, sed noa fontalltor ln quar¬to nodo psr se. qulc fornalln ratio, oJ^~ asdns quo iroccdlt non est asslalliuKus ln natura sub fqxnall conceptu alrturca, Ito quod foraalie ratio ad quas terslna-tur, olt ld quo constituitur natura ln 3so. et ut sit 1a1lis avo principio, el¬uit ln nilo, ratio verW oie'ipso iodo --roeMua&lyest exprcsolvun. ot assliilla-tlrua suo princiolo-tntelllfilblll. St sl illud prlBClplpn lUuiligiollo ln ratlo-ao .lutolliglbiUe sil substantia, ot ex-ireeelOi losn »lt aaxfecla, ot desudata ab oxnl potoctlalltato, ex vi «uda- a»«l-nllatlonis ost substantialia oisllitado, ot propagatio naturae; cun tonor, loculsl»», o, ot spiratio oolun olt lupulalra Intra *• Doan ln emere vollblli, quod vero sit substantia, aon habet ox oo quod genuo vollblle ln 3eo eubstKtla sit, st Ipsa processio sit lnpulsaa" porfoctlsslxus, quia con proeollt ieoultue ad aselsilan-duo, st ajyrinnndan oes® vollblle. sod sd oonderanduo, st lnoilnar.dun Ir. Illud; et ita sl est substantia, id habet quia intra 2auB est ln quo nullus ost accidens, i»n ex vl expressionis, ot actionis nae, ut volltlva sst._.St ad hoc deserrlt ex-eailus suo»* s1l1atun ox V. Tnoxa dc duc¬is»# boni ni bu e procedentibus ab oodox fco-olne. ubo ner virtute* eealnalta, et oor-tus naturalen, alio ner vlrtutm artifi¬ciosos fomondl ax terra, rol ex costo Ipsius hoalnlo aut ax oongulne suis no-ulcus alius hoBlnax, Iste non ossst fili¬as, ot primis osoet filias, Jleot utorqu* eeeet elnlIle wo principio ln buaana ne¬tur» elnllitudlne ln prino nodo psr se, sod unus etles quarto «odo psr se esset slJdlle. et filius; alter aon. (157)

XXII. Bocunda aequlvocatlo oat ln Il¬lo tomi no ex vi processionis : potest o-nls ly sx vl processionis significare via, seu virtutes solus ut efficientes, seu activas reeioctu actior.lt, et ternlnl pro*' cedentis, vol potest,ol<^lfIcare vln, eut virtutes produetlTos sseondun ld quod forxalls rationi#, et conducentia#, eeu prooortionle eet ln ordine ad snoelea actus, ot ternlnl, et nd forasles ratl-or.ee; aib qua attingitur, Ita quod aon oolua explicetur in ipsa productione, et vl nroductlvo rla vaoa ln exeroltlo, et ut redicit sxlstsntl» ln torclno, <u eesc, quod *d exercitiun cat^a ef¬ficientis sneotst, sod axpllcotar Ipsa fontalis ratio enaclfdca, et lnsa sp®-clos, seu spoolficatlo' ternlnl ln re procedente. quod*iertlnet ad quastua nodun psr So. ut cun dicitur oalld^a . calefacit, aodifioator aedificat. ubi designatur, et vis aotlvn, ot fornella iroportlo. seu ratio, et conducentia ad talen ternlnin. Igitur cun dicitur Splrltuo sanctus ox vl processionis non procedere ut slsllea, ly ex vl irocossl-onls, non denotat prlncipiun, soi vlr-tuton ut actlvoc aolun : ale enla ex activa Illa virtute spirandi orocodlt Spiritus SSCBBlM osnox concubs tanti ali¬ta ton. quas albi coaainlcatur ln ro, ot ldentleo; et sle procedit Spiritus san¬ctus ot accipit ax tali virtute activa alni11tadlcoc. iso ot idectltaten, sod ly ex vl prooeselonle denotaro debet fomalan ratlonea, se>i conduc antias, ot coaptatlqnat foraae operanti e od tarnl-iius forsalas. Cunis autea ratio forna-11 s, quae ln Illa procosalono conaldo-rarl potaet, est quod sit divina, et quod sit splratiTa. 3x x quod sit di¬vina et Intra 3*us Jon habet nroceeelo Illa orlglnaro, et derivare ex so toral-nun, neque discernere proirlan, et for-salcn ratione* unius proccsolonls ab lia, ut recte dixit S. T.iosas ln hac quaestione, art. IT nd 1. Hatlo eat qul-a processio ut divina non respicit ter-alnus procedent^*, ut elbi pppoeltun, et a ao distinctus, oad solun rocplclt natura* dlvlnAS quas ooxrainicat, et ln cujus unitate feddit unia substantiali¬ter Utxuaque extrosTl* 1 sl oais proooo-lo ut divina orlglnarot, ot produoerot. rosplcerot divinitate* ut distinet» a principio, a quo procedit,quod onnino lnplloot, cun ln Ipso divina natura, at in' ratione Ipsa divlnltstls ralla pos¬sit osoo dlstlnotlo. bene tsn>xi conunl-catlo. Atque Ita cu® ln proeoeclonitws Illis duo reportentur, scilicet ot quod •lt productio, aai originatio terslnl distincti, et quod sit divina, seu In¬tra Osus, pro hac socuada parto proces-

sio ut divina, solum respicit divinum, seu divinitatem ut rationem formalem; divinitas autem, seu natura divina .potest quidem esse communicata pqr prooessionem, sed non producta, neque se habere ut terminus procedens oppositus, et distinctus, quia in divina natura sub conceptu divinitatis non explicatur oppositio relativa, ot distinctio ad principium originans.

hoc ergo quod proeessio consideretur ut divina, non. explicatur .formalitjas ipsius processionis respectu termini pfoducti et distincti, sed respectu rei communicatae, et identificatae, hac ergo parte non discernitur quae ait formalie" rat.io talis processionis, et quid sit ex vl processionis in quarto modo per se, quia per.seitfts operationis, et-formalis ejus ratio eolum explicatur t>er ordinem ad terminum procedentem, et. distinctum ab operanto, non penos rem communicatam, quia perseitas qparto modi est conducontia ad terminum producendum, cui. ex sua formali rationo talem *am-communicat. Neque ox hoc quod illa processio sit (15$$ divina, explicatur propria ratio cujualibet processionis, quia esse divinam eat commune omnibus illi.s processionibus : ergo in vi divinae non ejqfLicatur propria ratio formalis, et quartus, modus .per »C tali8 operationis; quia quartus modus per se fundatur in ipsa..ratione formali specifica operantis, et. termini procedenti8, non iri ratione communi, siout cum dico ; Calidum.'calefacit ibi explicatur formalis, et'specifica ratio. (operationis caloris; et sic explicatur quartus modus per se. Si' autem dicam rationem comuu,uem, C. g. calidum agit, sjau causat; calidum ut substantia cilefaclt, no$ dico formalem rationem quafti modi pef se similiter ergo b% solum dfco : Processio ut divina producit terminum similem,. non dico formaiitatem quarti modi per se, sed debeo reduoiicare propriam, et specificam ratfonem, .in qua una processio di&tinguitur ab alia, et videre an secundum illam propriam rationem procedat aliquid ut simile, et hoc eat ex vi processionis. ®ic ergo formalitas processionis, in vi processionis sumi debet, non ex eo qUod divina praecise, sed ex eo quod talis, V. g. : 6pirativa, vel intellectiva, «et sub hac formalitate .ut spirativa, clarum est. quod ! non procedit formaliter ut,simile, sed ut spiratum at amatum. «

V

XXIII. Quod si dicas ; Han processiones divinae, etiam secundum suas particulares, et specificas rationes conaideratae, V. g. ut spirativa, vel intellectiva non possunt tendere ad suum terminum formalem praecindendo ab hoc quod eet esse divinam, sed id includendo, si quidem non producunt suum terminum formalem, V.g. impulsum infinitum aut verbum ut perfectissime, et in actu puro repraesentans, nisi consideretur illa processio, ut in actu puro sive intelligibili, sive yolibill unaquaeque in 0Ua liaea : .ergo' in ipsa formali, et specifica ratione, et ip yi processionis ut ia quarto-modo per se, includitur hoc qdod; est processionem illam esse divinam, Qt ii quod habet in quantum divina, respondetur quod processione* istae ia edis particularibus rationibus, et- in sda prbpria.linea praesup-oonunt rationem divini, et actus puri, sed tamqdam rationem communem'non ut formalem specificam: dpecies enim semper supponit*genus, et ratio partitularis, commvxrjem. . Unde dicimus quod-prooesfiiones istaesecundum suas particulares, et specificas rationes non praescindunt ab. hoc'quod est esse divinas, et a ratiome actus puri, distinguo ; non praescindunt ab illa, ut a ratione praesupposita, et communi, transeat; ut a ratione formali explicativa ejus quod proprium est in sua linea, ot ordine, nego. Haec enim ratio .formalis non e,st sola ratio actus puri, et sola ratio processionis divinae ut divina, sed divinae .ut contractae, et determinatae ad talem lineam, scilicet ut divinae intellectivae, vel ut divinae spirativae, etc. In his processionibus sic consideratis qub: liac specifica,, et formali determinatione consideratur differentia baec, ..quod divina, ut intellectiva ex s'la formali, et specifica-ratione ulti-

0Bt assimilativa, -et- cum ex ratione dividia depuretur illa linea'intelligibilis-hb omni potentialitate est assimilativa summo modo et in ipsa eubstantia» <^la InfClligibilitas pura substantia

Brocessio autem divina ut spirativa. ex sua ultima, et specifica ratione formali-nou est.assimilativa, sed inclinativa,'; et ponderosa, et ex ratione divina purificatdr ab omni potentialitate, et redditur infinite inclinans, et impellens, sed non assimilans; et ideo generatio non est, est tamen identificativa, et in unum (159) comnunicans cum divina natura, q^i^,.|nfl?iita, et quia in-

tra Deam, ut dictum eat.

SOLVUITTUR ARQUMBttTTA..

3GIV. Praecipuae objectiones contra istum modum distinguendi prooesaionem Spiritus sancti a generatione ad duplex'caput reduci possunt.

Prinum est, ostendendo quod Spiritus banctu8 etiam ex vi processionis suae, et formaliter in quarto modo per se est processio similitudinis in substantia.

Secundum, quod ei Spiritus sanctus ex vi suae processionis non procedit ut simile formaliter, sed solum identice, etiam Verbum solum hoo modo procedit, ut simile, atque adeo si hoc non obstqnte processio Verbi est generatio, etiam processio Spiritus sancti generatio erit.

Primum urgetur sic s Spiritus sanctus quidquid accipit, et comnunicatur sibi in ^rooessione a Patre, et Tilio, communicatur sibi ex vi processionis, sed communicatur sibi a Patre, ot filio quod sit vivens et substantia ipsa intellectualis divina, et quod sit tertia Persona $rlnita>-tis : ergo ex vi processionis suae procedit ut similis, et in similitudinem naturae, eo modo quo id requiritur ad definitionam, et rationem generationis, in qua philosophus non posuit Illam particulam, ex vi processionis, sed superadditur a Cajotano et aliis Thomistis ad evitandas difficultates, cum tamen id quod non ponitur in definitione genertktionis pro crearturis, non debeat addi pro generatiohe divina, si quidem dari in Deo propriam, et formalem rationem generationis non potest colligi, nisi accommodando illi generationem, quae in creaturis raperitur non addendo novam particulam, sed removendo imperfectiones. Major hujua argumenti probatur, tum quia id quod %>iritus sanctus acciplt procedendo a Patre, et Tilio, aon ex accidenti accipit, sed ex virtute propria, et per se talis processionis; tum quia omne quod procedit ab alio, habet ex vi suae productionis id quo constituitur formaliter in ratione talis effectus, seu talis termini procedentis : ergo id quo Spiritus sanotus constituitur in ratione talis Personae, et naturae quam habet in quantum Spiritus sancti ex vi processionis suae habet, et in vi alicujus principii formaliter proportionati. et conducentis ad productionem talis_$ermini, qui est &piritus «metus. Minor vero probatur, tum quia Spiritus sanctus formaliter in quantum talis, et in vi suae processionia accipit id quo conetituitur in ratione Spiritus sancti, seu in ratione termini formalia talia processionis, id autem quo constituitur in ratione Spiritua sancti sive in ratione tertiae Personae, sive in ratione naturae est divi** substantia, et Deus ipse in quantum ajiratus : ergo etiam principium formarie, et per se in quarto modo talis processionis est deitas ut spirans : ergo ex vi processionis suae formaliter, et in quarto modo, per se procedit ut Deus spiratus, sed Deus ppiratus formalissime ut talis, 'est similis deitati ut Spiranti : ergo per ee in quarto modo et ex vi formae, seu formalis principii sui procedit ut similis' suo principio, et ut genitus, ita quod esse genitum coincidat in hac nrocessione cum esse spirato, quia procedit ut amor increatus ex vi suae formalis processionis, et non ex accidenti : ergo procedit ex vi tarlis processionis ut similis in natura ipsa deitatis, quia sufficit esse eimilem in ratione deitatis spiratae. Tum etiam, quia Spiritus sanctus ex vi formalissima suae (l6o) processionis procedit ut persona subsistens secundum characteristicam proprietatem tertiae ?ersonae : ergo procedit ut similis in natura. Antecedens probatur, quia procedit formalissime, ut Spiritus sanctus : ergo ut relative oppositus principio spiranti : ergo ut incommunicabilis: ergo ut Persona divina spirata : id enim pertinet ad characterem illius tertiae Personae. Oonsequentia vero probatur, quia de ratione formalissima personae est quod sit fationalis naturae individuo substantia : ergo quod formaliter procedit ut Persona divina procedit foxvmaliter ut persona intellectualis substantiae : ergo ut similis Personae originanti se, quae in eadem natura est Pereona subsistens. Bt hic fundantur consequentiae, quae in hac parte fieri solent, ut quod %>iritus sanctus procedit formaliter ut Deus, si quidej* non procedit ut creatura : ergo ut similis, quia Deus formaliter est similis Deo. Neo obstat quod procedat ut Deus spiratus, non ut natus, quia esse spiratum nullo modo diminuit de illius similitudine, sl quidem nihil minuit de deitate,

Respondetur ad argumentum negando ma>

jorem, et similiter minorem, loquendo de communicatione, et processione formaliter formalitate quarti modi per se, seu ex vi processionis, ad hoc enim ponitur ista particula, ut ly ex vi processionis non sit addita definitioni, sed subintellecta,' tamquam ejus explicatio necessaria, quia nullus potest negare quod definitio generationia procedit de eo quod est ex «lio in similitudinem naturae formaliter in quarto modo per se.

XXV. Ad primam paebationem majoris dicitur, quod.totum quod accipit Spiritus sanctus non accipit ex accidehti, id est, ex aliqua virtute accidentali, seu accidentaliter conveniente suo principio, neque accipit illud tamquamsibi accidentale, et non essentialiter conveniens in primo modo per se, sed accipit illud ut identice, et concomitante*; et ita si ly ex accidenti intelligatur pro eo quod est identice-tantum, et concomitanter, sic concedendum est quod multa ex accidenti accipit, et non per se in quarto modo. Si vero ly ex accidenti intelligatur ex aliquo accidentali, et extraneo, sic negatur quod ex accidenti aliquid accipiat. Bt quia ly ex accidenti hoc secundum videtur. sonare, et oportet malas species verborum avitar.e, simpliciter concedi de-het,- quod nihi-l accipit Spiritus sanctus ex accidenti. Ad consequentiam : ergo per se, ot virtute propria accipit, dieginguo; per se nerseitate quarti modi nego; per -se in primo modo, concedo, quia id quod accipit essentiale est sibi et intrinsecum, et-similo Deo, imo unum cum Deo,- non tamen assimilativo modo, neque sub ratione formali assimilandi* et in quarto modo per se. ^lias probaretur, quod Spiritus sanctus vel Pilius procedit formaliter in quarto modo per se, ut immensus, vel ut Justus, aut miterdcors, et generaliter sub omni attributo prodederet formaliter, et per se, quia nullum habet ex accidenti, sed virtute propria, sed non omnia accipit in quarto modo per se, quia non omnia explicant formalem rationem sub qua procedit. Ut sic etiam dicitur ad secundam probationem majoris, quod id quod formaliter constituitur Spiritus sanctus in ratione termini formalis, et specifici hujus processionis habetur e* vi processionis formalis, et in quarto modo per se, non tamen omne id quo constituitur.Spiritus sanctus et quilibet terminus prooadene iu>e\ia essentiali natura, et essentialibus praedicatis habet ex vi processionis formaliter in quarto modo per se ; nec enim (161) omne quod dat alicui termino naturam, et essentialia praedicata, et qUidquid ei convenit in primo modo per se, dat illud formaliter in quarto modo per se, sed pd formalitatem quarti modi per se requiritur convenientia, seu proportio, et specificatio formalis inter rationem producendi, et terminum productum, si enim homo produceretur ex terra, vel ex costa, aut carhe ipsius hominis procederet in quarto modo, ut homo arte factus, 'non ut homo natus aut filius; et modo in transubstantiatione attingitur corpus Christi, ut conversum, et transubstantiatum, non ut homo, aut animal in quarto modo per Se, et Deus cum creat hominem in quarto modo, formaliter attingit totam rationem entis, et materialiter rationem hominis, licet in omnibus istis exemplis, et aliis similibus caUsae aequivocae, per processionem illam conferatur terminoprpeedenti sua natura, et praedicata essentialia, sed non formaliter in quarto modo per se, id est, vi rationis ex formalis sub qua procedit ille terminus. Sic Spiritus sanctus ex vi suae processionis in quarto modo per se accipit quod sit Deus spiritus, non quod sit natus, licet in Deo spirato accipiat -per talem processionem totam naturam, et similitudinem Dei identice.

XXVI. Ad primam probationem minoris concedimus quod, ex vi processionis accipit Spiritus sanctus id quo constit. itur in ratione Spiritus sancti et in ratione formali8 termini talis processsionis, et similiter quod accipit ex vi formalis processionis quod sit Deus spiratus :.id enim est quo constituitur Spiritus sanctus in ratione formalis talis termini. Similiter concedimus quod procedit ex deitate ut spirante tamqiiam ex formali principio, et in quarto modo per se. Oum autem dicitur quod Deus spiratus est formalissime similis Deo spiranti, distinguo ; formaliter similis' in primo modo per so, fed est, in suis praedicatis essentialibus, concedo; formaliter similis in quarto modo per 63, id est, quod procedat modo assimilativo, nego. Ad rationem enim formalis Dei spiranti8, et spirati solum formaliter donducitriquod si$ Aaitas, ut fa-

ciens inclinationem, et pondus, quod ve¬ro sit similis in natura, non magis con¬ducit, quam quod sit Justus vel misericors aut immensus, licet totum hoc sit iden-tice in re, et essentialiter. St simili¬ter licet procedat ut amor increatus.non procedit formaliter ut similis in natura, et in deitate spirata, quia fct sit tforma-liter eimilis in quarto modo per se, non sufficit.habere in se similitudinem natu¬rae, etiam, essentialiter, et in primo mo¬do per se, sed requiritur quod assimila-tivo modo eam habeat, et ex ipsa formali conducentia operationis ad assimilandum, ut in exemplo de homine producto.semina-liter, aut artificiose, vel per creatio¬nem, e^qplicatum est.

XXVII. Ad secundam probationem -dici¬tur distinguendo antecedens. Bx vi pro-* censionis procedit ut perSona subsistens J spirata, concedo; ut nata et propagata, nego : ergo ut similis distinguo conse-_quens, ut similis in primo modo per se,' et ut essentialiter tale, transeat; ut si¬milis in quarto modo per se, et ex vi con-ducentiae formalis in operatione ad tar-lem terminum, nego. Oum vero dicitur quod de ratione formali personae est quod sit similis alteri personae in eadem na¬tura subsistenti, dico quod id est de ra¬tione personae in primo modo per se, non tamen est de ratione personae 4t in quar¬to modo per-se sic procedat sicut cons¬tituitur, 8eu sub ipsa ratione formali si¬militudinis procedat, ita quod (162) as-similativo modo procedat, ut toties ins¬tatum est in exemplo allato a D. Thoma J- Si homo produceret manibue suis alterum hominem etiam si unum produceret ex car¬ne sua, talis homo essentialiter, et in / nrimo modo per se esset persona, et habe¬ret naturam rationalem similem suo produ¬cendi, nec esset filius, quia formaliter in quarto modo non procederet in simili¬tudinem ut persona nata, sed ut arte fac¬ta, sic Spiritus procedit ut Persona spi¬rata id est,.secundum inclinationem amo¬ris, non ut nata, et similis ex vi modi procedendi. Addo quod persona, et suppo¬situm non dicunt formalem rationem proce¬dendi in termino producto,;sed id quod se habet ut quod; et sic ex eo quod procedat ex vi processionis aliqua persona, non sumitur formali8 ratio specifica, et quar¬ti modi per se • est enim commane omni termino procedenti in genere substantiae, quod pro0edat ut subsistens ex ;eoarte ter-mini procedentis ut quod} et sic etiam Spiritus sanctus, procedit ut persona subsistens tamquam terminus procedens ut quod. Caeterum formalis ratio pro¬cessionis in quarto modo per se, non sumitur ex illo quod se habet ut quod, sed ex ipsa formali ratione sub qua a-liquid est terminus actionis; et sic ad ipsam formam, seu formalem rationem termini, et- ad.id quo constituitur ut procedens debet attendi, ut per illud reguletur processio an sit in quarto modo per sd, an non; ipsa vero perso¬na 8eu subsistens ut quod, non est for¬malis ratio termini. St sio licet Spiritus sanctus procedat, non tamen ly .ut replioat formalem rationem ut quo, sed ipsum terminum ut/quqd.

XXVIII; M illam vero consequentiam: Procedit ut Deus t ergo ut similis, res¬pondetur distinguendo antecednes; pro¬cedit ut Deus spiratus, seu ut quid di-vimum per modum impulsus, concedo; ut Deus natus, nego. Ad consequentiam : ergo procedit ut Similis, distinguo; ut simili8 in quarto modo per se, quod est procedere modo assimilativo, nego. Unde non dicimus quod procedit ut crea¬tura, sed neque ut Deus absolute, sed ut Deus spiratus, seu ut quis spiratam divinum, quia Deus sub ratione deitatis noh est terminus productionis, licet sit res communioata per processionem; pro¬cedit tamen hoc spiratum, et impulsum ut Deus, in re, et identice, non vero ut formaliter in quarto modo per se, sed ut Deus in primo modo per se, sicut procederet homo ut essentialiter homo, et in .primo modo per se, etiam si fie¬ret per manus alterius hominis, sed n^n Ut similis in quarto modo per se. Bt in eucharistia, corpus Ohrieti ponitur ex vi verborum ut corpus, ut animatum vero per concomitantiam, licet in re, et identice animatum sit essentialiter. Bt cum dicitur quod esse spiratum non diminuit de similitudine, distinguo ; non diminuit de illa in primo modo per se, concedo; in quar6o modo per se, ne¬go : procedere enim, et spiratum, est non terminare formaliter processionem sub ratione similitudinis et expressd-onis naturae, sed sub ratione inclina¬tionis. Bt licet inclinatio sit natu¬ra ipsa in ro, et identice, non tamen sub conceptu inclinationis formaliter terminat, et proeed.it : inclinatio au-

tem de sequitur ad naturam.

XXIX. Secundo arguitur ex secundo ca- Dite, quia Verbum non magis formaliter est Deus, quam Spiritus sanctus, nec ma- gis habet procedere ut Deus ex vi suae processionis, quam Spiritus sanctus aut ut similis : ergo sicut est generatio pro- cessio Verbi, ita erit processio (163) Sbiritus 8ancti generatio. Antecedens quoad primam partem constat, quia Spiri- tu° non minus, nec alio modo est Deus, quam Verbum, cum in Trinitate nulla sit inaequalitas, sed summa unitas : ergo tam formaliter est Deus Spiritus sanctus sicut Vilius. Qjioad secundam partem pro- batur, tum ex adducti8 praecedentis arti- culi, ubi adduximus argumenta ad proban- dum Verbum divinum npn procedere ex vi suae processionis, ut simile in substan- tia, nisi quatenus illa processio est di- vina, et in hoc parifiCari cum processio- ne Spiritus sancti. Nam processio Verbi ut abstrahit a creato, et increato est quidem similitudo intentionalis, 8t re- praesentatlva objecti, sed non propagati- va, et substantialis, et in eadem natura, et similiter amor est impulsus, non sub- stantia. Processio autem Verbi ut incre- ata, et divina est processio in simili tu- diue substantiae ex vi processionis, non ouatenus intellectiva ut sic, sed quate- ms talis, id est, divina : similiter im- nulsus non quatenus amor ut sic. sed qua- tenus divinus ex vi talis processionis procedit, non ut accidens, sed ut ipsum velle, quod est esse substantiale Dei. Nec D. Thomae in hoc articulo se/sundo a- lia ratione probavit Verbum procedere ut simile in substantia, nisi quia procedit secundum intelligere et intelligere est esse Dei,- sed non minus velle est esse Doi substantiale quam intelligere. Ergo eadem ratione concludetur quod Spiritus sanctus ex vi suae processionis procedit ut similis in substantia.

XXX. Confirmatur quidquid per se re- quiritur ex parte principii in actu pri- mo.ad aliquem terminum producendum, requi- ritur per se in quarto modd quia necessa- rio ex parte termini producti respondere debet aliquid tali actui primo ax parte principii se tenenti, sed deitas est for- ma per se constituens potentiam generati- vam foecundam ad generandum, et in ratio- ne potentiae notionalis, et similiter p6- tentiam spirativam j^-ergo terminus qui per utrtunque potentiam emanat, per se quarto modo emanat Deus, et ut similis, qtiia ex vi deitatis ut constituentis per se utramque potentiam emanat. Minor probatur, quia potentia notionalis di- cit virtutem producendi, et emittendi ^ersonas : ergo non supponit pro relati- one, sed pro. deitate, licet relationem connotet, quia.relatio, ut relatio, non dicit virtutefo, sed purum respectirm. 3t dicut deitas est virtus potentiae noti- onalis, ita Verbum et Spiritus sanctus sunt ipsa deitas, ut contracta tali re- latione, scilicet filiationis vel spira¬ tionis : ergo Spiritus sanctus ex vi su- ae processionis et characteristicae pro¬ prietatis procedit ut Deus cum tali re- latione : ergo ut similis.

XXXI. Confirmatur secundo, quia non minus pertinet ad essentiam, et naturam divinam intellectio, quam volitio : utra- que enim est ipsum esse Dei, nec minus intelligere est esse Dei, quam velle, ut multis locis docet S. Thomae praesertim I p. qu. XIX, art.^I et qu. XXVII, afrt. III et IV contta gentil. cap. XIX, et ar¬ libi saepe : ergo quod procedit ex vi euae processionis, ut amor et ut velle, procedit ex vi suae processionis, ut es- sentia et natura divina : ergo ut simi- lis suo principio. 4c denique, quia a- mor procedit ex similitudine, et simili- tudo est causa amoris, ut docet B. Tho- mas 1-2, qu. 30CVII, art. III, ergo quod procedit per amorem formaliter procedit ex similitudine, et in similitudinem.

Respondetur ex dictis distinguendo antecedens, non minus formaliter Vilius est Deus, quam Spiritus; non mimiB for- maliter in primo modo per se, concedo ; in quarto modo (10+5 per se, nego. Nam Vilius, et Spiritus sanctu aeque eesanr- tialiter, ot formaliter in se sunt Deus, et ipsa deitas in actu puro : sed ex vi processionis unus procedit ut Deus spi¬ ratus, et amatus, et modo in^ulsivo, al- ter ut Deus natus, nodo assimilativo in substantia, et sic unus procedit ut si- • milis, et Deus in quarto modo per se, alter ut Deus identice, qui est Deus foiv maliter in primo modo per se, sed in quar to modo solum ut Spiritus, et ut impul- sus : sicut non minus formaliter est cor- pus vivens, et animatum corpus Christi in sacramento, quam in manibus Virginis fuit, vel modo est in coelo, et tamen in quarto modo.pjsj^se, non procedit in

eucharistia ut vivens, et animatum, sed ut pure ut corpus conversum ex nane, ut autem processit ex Virgine, processit in quarto modo ner se ut animatum, et ut humanum. Ex quo patet ad primam probationem antecedentis, quod in Trinitate non est inaequalitas, nec magis, aut minus, sed aeoue formaliter in primo modo per se, id est, aequae essentialiter Filius est Deus. St spiritus 8anctus est Deus, sed in modo orocedendi est diversitas, quia unus procedit ut natus, et ut Filius, et consequenter ut similis in quarto modo per se, id est, assimilativo modo,alter non. Unde sicut unus est Filius, et alter non, sine -iraejudicio aequalitatis, ita in formalitate procedendi est diversitas sine aequalitatis damno.

M secundam probationem dicitur, quod •irocessio Verbi, non quatenus divina identice, aut formaliter, sed quatenus intelligibilis sine potentialitate, et imperfectione, et solum ut divina praesuppositive habet producere simile in substentia. Quod est dicere, processionem Verbi intra suam lineam, et ordinem intelligibilitatis, quatenus in actu puro, et sine potentialitate ost procedere in quarto modo per se ut simiiem, seu consubstantialem, in esse intelligibili, quod est substantiale : licet ad hoc ut linea illa intelligibilie purificetur ab omni potentialitate, debet uraesupponi quod sit divina. Unde patet ad parificationem quae fit inter hanc -irocessionem Filii et Spiritus sancti, dicimus enim quod licet parifioentur in hoc quod abstrahendo a creato, et increato, nec processio Verbi sit substantialis, nec -orocessio impulsus subotantiam producat, tamen contrahendo has orocersionos ad increatum et divinum, valde differunt in modo procedendi et producondi, quia intellectiva processio intra lineam suam purificata ab omni potentialitato habet in quarto modo per so, ot in vi formalis rationia operandi producere simile substantialiter quia assimilartivo procedit in summo, id est, assimilar tive sine ulla potentialitate; atque adeo substantialiter, quia assimilatio secundum accidens, potentialitatem, et imperfectionem dicit, ut late supra ponderatum est. At vero processio volitiva intra suam lineam purificata ab omni potentialitate, et imperfectione non pervenit ad hoc ut assimilativo modo procedat, neo tendat in similitudinem naturae, ut in formalem rationem quarto modo specificantem processionem, eed procedit modo impulsivo in impulsum, seu 9piritum divinum, seu intra Deum, qui est impilsus infinitus, et substantia ipsa divina, quia ibi nullum accidens est. Unde in quarto modo per se non procedit ut subetantia, aut ut similis, aut ut Deus, eed ut Spiritus, seu impulsus infinitus, et purificatus ab omni potontialitate qui in re, et identice, imo et essentialiter, et in primo modo per se est Deus, ned non in quarto modo per se, sicut eorpus Christi procedit in eucharistia (165) ut corpus conversum in quarto modo per se, non ut animatum, licet essentialiter, et in primo modo -ner se modo sit animatum. .Itaque in utraque processione eese increatam, et divinam in proceasionibus divinis non est propria, et specifica ratio, nec constituit quartum modum per se, sed est communis ratio utrique processioni, et praesupposita, Sed harec ratio sic praesupposita, et reddens unamquamque processionem in sua linee, purificatam ab omni potentialitate hoc operatur, ut unaquaeque processio Juxta suam formalem rationem summo, et infinito modo procedat, et non in genere acci— dentali, sed substantiali. Unde cum t>rocessionis intellectivae pronria formalis ratio sit asssimilatio, procedit terminua ejus ut simile quarto modo in substantia; et cum processionis volitivac formalis ratio sit intoulsus, procedit terminus c.Jus, non ut similo in quarto modo per se, sed ut inclinatio, et impulsus infinitus, qui in re est substantia, Praeter quam quod processionem esse dlvinam formaliter non respicit terminum productum, sed comminicatum, quia divinitas non -oroducitur; et sic ex ratione divini, ut divinum, non sumitur formalitas, et ratio quarti modi per se, quia haec exercetur respectu termini procedentis, et producti, non respectu communicati,

---

XXXII. Et cum fit instantia quod procedit formaliter ut velle, seu secundum rationem ipsius velle, quod est esse Dei, sicut Verbum secundum intolligero, quod est esse Dei, nec aliam consequontiam fecit S. Thomas ut probarot Verbum -orocedere secundum esse substaatiale, quam quod procedit secundum intelligere, quod est esso Dei, dico consequentiam S. Thomae optimam osse, et tenere formalitej in 3Lpeo intelligere res-

pectu processionis Terti, et solum idfcn-
tice pro ipso velle respecta processionis Spiritus sancti, debet enim in propositione D. Thomae eubintelligi id quod aliis locis ipse explicavit, at statim dicemus, et jam supra insinuabimus, quod intelligere est esse Dei ut primam, et pertinens ad esse naturae, et ad gradum constitutivum viventis. Yelle autem est esse Dei, ut oraesupponens conceptum naturae, et ut consecutum ad intelligere,- quia essentialiter amor sapnonit cognitionem^ et inclinationformam, seu naturam ad quam sequitur; et sio velle- est esse Del identlCe, et consecutive ad naturam non ut formaliter esse naturae,' et ut intrans-conceptum natursa, qui est intellectualitas, et ejus proprius, et.per se actas; est: intelligere in actu puro,- quod est substantiale sicut etiam attributa sunt esse Dei identifed, et consecutive, quia se habent ut proprietates, et sic si procederet aliquis Ut 'justus vel miseriOors-formaliter; procederet quidem saoundum id quod est esse Dei identice, et in re, non formaliter secundum Conceptum naturae, quia conceptus nathrae non est formaliter conceptds attributomm.

3QQCIII. Et si inquiras, an saltem ooncedi debet absolute ista propositio : Spiritus sanctus-procedit ut Deus ex vi suae processionis, quidam absolute negant quia non est Deus; nisi in qhantum umm cum procedente^ non ut distinctus ab illo, esse autem unum cum procedente 'noh habet•formaliter per originem, nec ex vi processionis, sed ex identitate (166) omnium quae in Deo-sunt quomodo enim ratio originis, explicatur formaliter inter extroma in quantum unum sunt ? *Al,ii affirmant, eo quod Spiritus sanctps-procedit formaliter ut aliquid, et no» ut- - ens creatum-: ergo ut increatum, et ut Deus. Sed ex dictis distinguenda est haec oropositio* quod quando, dicitur .prodedit ut Deus, ,ly ut potest reduplicare formalitatem essendi ipsius termini procedontis, seu exsontialem ejus rationem, et id quod est in primo modo ^er se, vel potast explicare formalitatem procedendi, et dmanandi, seu id quod pertinet adrquartum.modum per se. Primo modo "piritus' sanctus procedit ut'Deus, quia'procedit ut habens pro essentiali," et constitutivo «-oraedicato deitatem : nec enim conetituitur per praedicata creata, sed divina, nec procedit ut creatura. Secundo modo non-procedlt ut Deus, nec deitas est- formalis ratio terminandi illam processionem, sed procedit ut impulsus infinitus, qui in re est Deus, sed non quatenus Deus, sicut per generationem homini8 procedit formaliter ut homo in quarto modo per se, non ut animal, aut ene creatum, licet iu re sit essentialiter animal et creatura. Et cornus Christi non convertitur ut animatum in quarto modo per se sed ut corpus, licet essentialiter sit animatum, et,in primo modo par se. ilJec enim in quarto modo per se est necesSs explicare omne quod essentialiter convenit termino, sed id praecise quod formaliter, et snecific:*.-tive 'inilihea efficfcendit, sfcu procedendi conducit ut termiitus sit. Et cum dioitur quod non.procedit ut- creatura : ergo ut.Deus, dico quod in quarto modo per se, neo ut Deus, nec ut creatura, sed ut impulsils qui identice est Deus sbu ut Deus spiratus, ut «supra dicebarmus, quia in .formalitate illa quarti pBr se, neo explicatur conceptus Dei, neo creaturae, licet ibi includatur quod sit Deus in re,sicut in generatione hominis non explicatur quod procedam ut animal vel ut Creatura sub formalitate qua est terJnintfs illius generationis, licet ibi hoc includatur : stante enim appellatione,' seu formalitate conceptus non est necesse alterum' appositorum concedere, sicut, homo secundum se nec est bonus, nec malus, licet in re alterum -sit.

XXXIV. Ad confirmationem primam responaetur,. concedendo majorem de oo quod se. tenet ex parte principii ut. forma, seu ratio formalis operandi : id enim per se concurrit, et requiritur in quarto. modo. Ad minorem autem dico, quod deitas constituit potentiam notionalem sive geneTativam, sive spirativam, distinguo.; constituit deitas utranque potentiam, sub eadem ratione formali, et specificatione, nego; sub diversa, tranBeat. : deitas: enim sub conceptu naturae, et gradus intelligibilis foecundantis constituit potentiam generativamj et sic.procedens per illam, procedit ut genitum; et simile in natura in quarte modo per se. Deitas autem sub conceptu spirantis, et amantis constituit potontiam spirativam; et sic prOiCedens per illam, procedit formaliter in quarto modo per se 5.ewu1«X8 infinitus, iden-

tice autem ut natura divina, vel similis in natura. Et Spiritus sanctus dicitur ex vi suae proprietatis characteristicae deitas, ut contracta tali relatione, ecl- licet spirationis; et sic es vi tolle processionis procedit ut Deus spiratus, non ut Deus quomodocumque in quantum u- nnm cum suo principio, nec ut Deus natus.

2QQCV. Ad secundam confirmationem ros- pondetur ex dictis, quod esse Dei est su- 'um intelligere, et velle et omnia sua at¬ tributa, quatenus omnia (167) identifican- tur in eodem esse entitativo, et quasi transcendentAli essentiae, quia esse in- creatum omni quod in Deo est, convenit intime. Sed secundum quod in isto esse, et in ista entitate divina distinguitur id quod est conceptus naturae, et concep¬ tus attributi, seu consecuti ad naturam, sic non eodem modo intelligere esse , et velle est esse, sed intelligere est esse ut pertinens ad conceptum naturae et vel¬ le est esse ut consecutum, et praesuppo¬ nens naturam, quatenus praesupponit in¬ telligere et consequenter naturam intel¬ lectivam, sive constituatur formaliter per ipsum intelligere, sive antocedenter per ipsam intellectualitatem. Et D. Tho- mas quando dicit quod velle est ipsum es¬ se, et substantia Dei, sicut intelligere, loquitur de esse, et substantia trancen- dentaliter sumptis, sicut est commune ipsum esse naturae, et attributis, et' Personis, et eo modo quo etiam quodlibet attributum est esse Del, non eo modo quo ecse sumitur pro natura, ut condistingui¬ tur a proprietatibus, et Personis. , Et hoc late tradidimus praecedenti t6mo,disp. XVI, art. III. ftifficit modo locis D. Thomae supra allatus in I, distine. XIII, quaest. I, art. III ad IV, ubi inquit quod : n Natura non est principium proces¬ sionis Spiritus sancti sub ratione natu¬ rae, sed sub ratione voluntatis, a qua procedit amor." tyld clarius' ad distin¬ guendum concerptum naturae a conceptu vo¬ luntatis?

Ad. id quod ultimo subjungitur de si¬ militudine, quae est cbusa amoris; imo ipsum Verbum ut simile est causa amoris, respondetur quod similitudo rei amatae, ut objectum, et verbum repraesentans il¬ lam, est causa amoris, alliciendo et in¬ clinando, non propagando et producendo simile in natura. Et Verbum repraesen¬ tans objectum, caneat amorem, non per im¬ pressionem similitudipis, sed. ponderis, et inclinationis-ad' amanflnm.

iH POS5IT SPIRITUS SMCTOS DI01 FILIUS HATOIULIS RATIOiC SAHOTITillS DITOIAE. 001 -SUTCUJS EST ?

XXXVI. Imoatiens'novitatum amor in. sinistros saepe doctrinae foetus degene- rat. Id experiri licet in recenti qua¬ dam, et fere hesterna doctrina apud ali¬ quas Oomplutenses disputationes noviter producta, nempe Christum in sua sancti¬ ficatione dici fflium Dei naturalem res¬ pectu totius Trinitinatis, et non soli¬ us Personae Patris, per hoc solum quod sanctificatur, non aliquo dono creato, sed ipsa communicatione deitatis median¬ te unione hypostatica, eo quod censeat hanc filiationem naturalem non consiste¬ re in origine, sicut filiatio quae gene- ralionem consequitur, sed in coneortio, et communicatione sanctitatis, qua ali¬ quis constituitur hares. bonorum Del. Unde si Persona Patris, aut Spiritus san¬ cti incarnaretur, non mime homo ille diceretur Pilius Dei naturalis, quam modo Christus, ob divinitatis consorti¬ um in eadem Persona.

XXXVII. Deducta est ex hac doctrina consequentia difficilis, sed efficax,et nervosa. Ergo Persona Spiritus sancti dicetur Pilius Dei naturalis, ob concu- nicationem divinitatis multo magis inti¬ mam, et consubstantialem, quam quae fit per missionem hypostaticam in humanita¬ te, cum haec communicatio incarnationis fiat unione illa Spiritus sancti summa unitate; haec sit libera et tenporalie, illa necessaria et aeterna, et in tota divinitatis plenitudine : nam et specia¬ liter Jertia Persona dicitur sancta : no¬ minatur enim Spiritus sanctus. Trepe- (168)ditatum est ad hanc consequentiam, quia illam admittere periculosum fidei videbatur, et illam negare, superiori doctrinae adversum. Tandem in distlati¬ onem videtur erupisse, videlicet non ma¬ gni horriris esse admittere Spiritum 8anctum dici Pilium naturalem sanctifi¬ catione non propagatione, haereditate non origine. Nec potest novitas haec antiqua generationis definitione, et fi¬ liationis processione praescribi, aut elidi, quia negat filiationem hanc pro¬ cessione constitui, sed communicatione

deitati8, quam in Spiritu sancto reperiri fide6 docet.

' ' -

XXXVIII. Haec opinio quantum ad principale -nunctum de filiatione naturali Christi ut homo extra locum istum tractanda est, videlicet III p.q. XXIII. Quoad consequentiam vero quae potest tangerB filiationem naturalem Spiritus sancti breviter conclusione negativa nunc praecludenda est, et stigmate ad minus temeritatis et occasionis labendi in haeresim, aut certe ut communicans in verbis, et modo loquendi cum haeresi inurenda est. Temeritatis nota ei imponitur, quia fundamento destituta, quia nova, et in re gravissiraa sine auctorum fulcimento Inauditam rem introducit in nysterio Trinitatis, in quo non licet propter summam quae illi debetui* reverentiam licet loqui, quam in Ecclesia, et sanctorum patrum dictis consuetum est. At Spiritum sanctum nominare Filium Dei naturalem, cum Scriptura Verbum Dei unigenitum aperte pronuntiet, quocumque modo dicatur, aut esqplicetur illa filiatio, non solum inconsuetum, sed et temerarium, et Insolens est. Deinde, quod sit occasio haeresis, et erroris, imo, si formaliter non est error, proxime illi accedat, illiquo faveat, et in verbis communicet patet, quia haec propositio absoluta prolata : Spiritus sanetu3 est Filius Dei naturalis, est aperta iiaeresis, cum sit fides catholica Filium in divinis, seu secundam Personam esse unigenitum, et Spiritum sanctum non esse natum aut genitum, sed procedentem. Ibcplicare autem rationem Filii naturalis, non de filiatione per modum originis, sed de filiatione per modum sanctitatis, quia filiitio originis non potest sine haeresi attribui Spiritui sancto est subterfugium quaerere errori, et verbis illi communicare, novisque vocum ambiguitaribus sensum inauditum fingere : nam Ecclesia non solum Spiritum sanctum negat esae genitum, et natum a Deo, quo pertinet ad filiationem originis, sed absolute negat esse Filium, nec alium Filium posse dici in Trinitate quam unum, nec alium Patrem quam unum, ut patet in symbolo Athanasli : " Utous ergo Pater, non tres Patres ; unus ^ilius, non tres ^ilii." Sed ia hae sententia potest dici j Non unu8 Ilius, sed duo 5'1111, vel etiam tres (nam eodem modo Pater dicetur Filius, non origine, sed sanctitate, et communicatione divinae naturae, quia ilicet non (l69) ab alio elbi communicetur, vere temen illam'habet eadem identitate, qua Filius, et Spiritus sanctus) ergo manifeste opponitur 6ymbolo quaecumque filiatio praeter unam, cum simpliciter dicatur unus rilius, non tres 'Filii : quocumque ergo modo ponantur tres, vel duo Filii, contradicitur huic propositioni fidei, saltem in modo loquendi, etsi in sensu, divertatur.

XXXIX. Sed tamen si in rebus istis dogmaticis ita libre liceat loqui, ea quae communi sensu omnium accepta sunt, et significatione communi tenentur, alio sensu accipere, et novae fingere acceptfcones nominum, seu rerum alienas a coin¬munibus definitionibus, vix aliquid cer¬ti in I^.lasiae definitionibus stare poterit, et semper patebunt haereticis subterfugia, et occultari potuerunt errores, et -palliari sub specie divinarum sensuum. Ecclesia autem quando aliquid absolute definit, non potest attendere ad acceptiones nominum, aut ad sensus pro positionum, qui pro libito cujuscumque fingi vel accommodari possunt, sed omnes istas acceptiones redicit, seu non admitit, hoc ipso quod rem aliquam sub illis terminis, et nominibus absoluta definit, V. g. determinat Ecclesia non esse in Ohristo personam creatam contra Nestorium; ai aliquis diceret in Christo esse personam creatam, intelligendo nomino personae non individuam substantiam incommunicabilcm, ut communiter intelligitur, et definitur, sed substantiam ut sustentativam vel capacem accidentium, nonno damnaretur illa propositio ut de se opposita definitioni Ecclesiae, licet istb novo substergugio vellet occultari, et evadere sensum haereticum ? Similiter Ecclesia definit quod essentia divina seu deitas non generat, neque generatur, sed Deus in concreto, in c. Damnnamus, de summa Trinitate. Si autem ali¬quis diceret quod deitas generat, et generatur sumendo generationem non pro origine, et processione, sed pro communicatione sui, aut manifestatione aut sanctificatione, nnmquid propterea admittendus esset, et noh magis damnandus ? Sic dicere Spiritum sanctum Filium, et genitum non secundum originem, sed secundum justificationem nullo modo admittendum est, alioquiii et Filius diceretur Pater, rx>n' origine, sed dignitate, quia samdem harbot quam Paterjaataalio simili titulo;

et omnia eruat confusa in Personarum notionibua, et pro li'oito, et sensu cujuscumque inconcussa vocabula nutabuntur.

XL. Nec obstat quod concedimus Christum esse creaturam non abBolute, ne conveniamus cum Arianis, sed cum addito, in quantum homo, et Spiritum sanctum posse dici ingenitum sumendo ingenitum pro sola ne&atione geniti docet S. Thomas infra quaest XXXIII art. IV ad II. Cur ergo similiter non poterit dici Spiritus sanetus ^ilius, non absolute, nec 'secundum processionem originis, sed cum addito, in quantum sanctificatus deitate? Respondetur esse disparem rationem, quia esse 3Tilium de se, et ex communi usu loquentium significat processionem et originem, etiam cum elicitur de Villo adoptivo, et de quocumque habente denominationem filii; et de Spiritu sancto secundum originem sive naturalem, et propriam, sive metaphoricam, et adoptivam, nullo modo dici potest. Illa vero acceptio filiationis pro sanctificatione facta per divinam naturam nullo modo dicit analogiam ad originem, nec rationem originis talis filiatio habet, sed solum communicationem naturae cum jure, seu communicatione haereditatis. Et sic nomine Vilii talis communicai:i<. non venit intelligenda juxta communon oensum intelligendi significatum hujus nouu: 13 filius. At vero esse creaturam in quantum hominem, ingenitum in quantum privatum generatione, non extifv hit ctrvdr. i : la j» proprio significato, se--'. signiiK-t.vam proprium cum quadam restr. etiono attribuit subjecto, quae restrictio etiam est vera et propria.

QUAESTIO XXVIII.

DE RELATIONIBUS DIVINIS.

SUMMA LITTERAE.

A processionibus ad relationes recto ordine transit D. Thomar, quia processiones se habent ut fundamenta relationum realiter distinctarum, et relationes oppositae, et Incommunicabiles aunt formae personales.

Duo praecipua capita tractat D. Thomas in quaestione.

Primum, an sint, et quid sint relationes reaT.es in Deo.

Secundum, quot sint. Primum expedit duobus prioribus articulis. Se eundum, duobus ultimis.

In primo articulo affirmat esse in Deo reales relationesv

Ratio est, quia realiter Deus est Pater-et Tilius : ergo eraliter har-bet relationes paternitatis, et filiationis, ^urs.is ubi fundamenta sunt reajia, relationes resultantes reales sunt : in D«x> dantur fundamenta realia, nempe processiones .Intra eamdem naturam, et ordinem divinum,-ut ostensum est articulo praecedenti : ergo et relationes reales.

In secundo articulo affirmat quid sint istae relationes reales, et qua realitate et esse gaudeant, nempe ipsa realitate, et esse divinae essentiae.

Ratio est, quia relatlonea reales licet sint ad terminum, vere tamen, et realiter sunt in subjecta quod referunt, et denominant. Sed reTatio-nes non possunt ineese Deo ut accidentia inhaerentia, et supperaddita, quia est Incapax accidentium divina substantia, cum non habeat -gotenti-alitatem ad. illa recipienda. Ergo sunt ipsa Dei substantia.

In articulo tertio docet relationes plures esse debere in Deo, et non unam tantum.

Ratio est, quia relatio realis solum datur in ordine ad terminum rear-liter distinctum, quia ejusdem.ad se non datur ralatio realis. Terminus iste distinctua non aliquid creatum extra Deum, quia istae relationes sunt ad intra, et ante omnem creaturam-: ergo ad aliquid divinum, non absolutum, quia in absolutis nulla datur distinctio, sed summa unitas : ergo in relativis.

In articulo quarto docet esse quatuor relationes reales, non plures, nec pauciores.

Ratio est quia sunt duae processiones reales, et quaelibet habet duo extrema realiter distincta, quae extrema non possunt esse nisi relatio¬nes; absoluta enim tantum habent unitatem : ergo quaelibet processio exigit duas relationes; et sic cum sint duae processiones, erunt quatuor relationes. Non tamen pisi tres Personae, quia una istarum relationum non est incomminicabilis, scilicet spiratio activa : communicatur enim Patri et Filio; et sic non constituit Personam soorsum ab illis. Relar-tiones ergo quatuor sunt, paternitas, filiatio, spiratio activa, et spi¬ratio passiva,, sed Personae sunt tres Pater, et Eilius, et Spiritus sanc¬tus, quia in Patre et 'ilio e6t spiratio activa.

DISPUTATIO XIII.

DE RELATI0NI3US DIVIRIS.

ARTICULUS I.

Quomodo essentia. et relationes distinguantur?

I. Duae in praesenti se offenint difficultates, quae propter sui affinitatem, et similitudinem ordine quodam a nobis agitandae sunt.

Prima est, circa distinctionem relar. tlonum ab essentia qualis sit, et quatenus admittenda, quae difficuitatias licet communi8 sit pro omnibus attributis quomodo distinguantur ab essentia, et inter se, specialem tamen iifficultatem in relationibus habet, propter majorem vim quam in eis habet affirmatio, et negatio, quae est nrincipium distinctionis, quia ibi clariS3ime apparet essentiam communicari, non communicata relatione in re, et ante omnem intellectus operationem.

Secunda difficultas est, dato quod ante intellectum non distinguantur ab essentia, quomodo in suis conceptibus includatur, an essentia includatur in conceptu relationum, et an relationes sint de conceptu essentiae, an non. De hac agemus articulo sequenti. De prima in isto.

UTRUM PRAESUPPOSITUM DE EIDE 3T ALTERUM EX PHILOSOPHIA.

II. Dari in D0O relationes certa fide tenendum est. Hoc est primum praesuppositum. Dari in creaturis relationes reale8 distinctas a rebus absolutis ex certa philosophia praesupponendum est, et sine theologiae dispendio non videtur poso negari. Hoc est secundum.

Primum constat definitione Ecclesiae, deduciturque ex Scriptura. Deflinitio Ecclesiae sumitur in primis ex Consilio Toletano II, in confessione, ubi invenitur exprosse nominari relationes in Sancta Trinitate, cum dicitur : * In relativis veroJPersonarom nominibus Pater ad Pilium, ilius ad Patrem, Spiritus sanctus ad utrosque refertur• quae cum relative tres Personae dicantur, una tamen natura per substantiam creditur. " Et infra: "Qjiod enim Pater est non ad se, sed ad Filium est, et quod Filius est non ad se, sed ad Patrem est : similiter, et Spiritus sanotus non ad se, sed ad Patrem et Filium relative refertur. 0 Q>io loco relationes in divinis proprio relationis nomine eaqprinuntur. Citatur etiam ad hoc sexta Synodus actione EI, in epistola Sophronii in illo Concilio recepta, et Concilium Lateranense sub Innocentio III.. in c. Firmiter, et Florentinum sess. XVIII et IX, et in litteris unionis. Caeterum in his locis non ita expressum habetur nomen relationis, sicut in praedicto Concilio Toletano, quia in epistola Sophronii dicitur : nIn Sancta Trinitate esse unum naturam in tribas subsistentiis,n non vero relationis mentio fit. Et in c. Firmiter dicitur esse hanc Sanctam Trinitatem secundum comminem essentiam individuam, et eeeundum personales proprietates discretam, sed relationis nomen ibi non exprimitur, sed neque in c. Damnamus sequenti, ubi licet dicatur quod : "Pater Filium generando suam substantiam ei dederit, n non tamen additur praeter relationem, ut aliqui ex illo textu citant, sed male : ibi enim non additur talis particula. In Concilio Florentino, in litteris unionis dicit Eugenius papa, (172) quod omnia quae Patris sunt, ipse Pater Unigenito suo dedit, praeter esse Par trem, sed non dicitur praeter relationem, licet esse Patrem relatio sit, sed a pontifice, non exprimitur nomine relationis. Verum quidem est qiod in sessione XVII, XVIII et XIX, frequenter nomine relationum et hypostasum utitur Concilium, sed tamen in illis sessienibus nihil definitive protulit Concilium, sed solum disputationes doctrinales ha-

bentur, ex quibas constata fuit definitio, quae postea in litteris unionis ab Bugenio posita est, ubi nomine relationis non utitur. Similiter in Ooncilio Bhemansi sub Bugenio III editum est quoddam symbolum a patribus provinciarum, hoc est episcopis, ubi contra propositiones Gilberti dicitur inter alia.: "Nec aliquas omnino res, sive relationes' sive proprietates dicantur adesse Deo, et quod non sint Deus," ubi mentio relationum fit. Sed quam vim habeat hoc symbolum illius Concilii, et an fuerit approbatum a papa, diximus praecedenti tomo, disp. IV, art. VI.

III. Caeterum communem esse sensum' Bcclesiae quod relationes in Deo dentur ad distinguendas Personas constat ex modo communi loquendi sanctorum patrom. Augustinus V de Trinitate, c. VIII et IX, affirmat : "Solum substantiam, et relationem proprie reperiri in Deo," et XV de Trinitate, c. III : "Qjiod de Deo dicitur non secundum substantiam, relartive dici." Boetius libro de Trinitate habet illam celebrem sententiam : "Substantia praebet unitatem, relatio unitiplioat Trinitatem, " et toto illo lftro saepe relationes in Deo dari affirmat S. Anselmus libro de incarnatione, c. III, de hoc mysterio loquens infert pro inconvenienti contra illum contra quem disputat, quod : "Nulla erit in Deo relatio, et sic plures non erunt Personae." S. Bernardue piset. CXO, contra errores Petri Abailardi, saepius repetit relationes has in Deo esse.. Denique magister sententiarum in I, dist. ECVI -et XXVII, et universi doctores scholastici, et D. Thomas in hac quaestione XXVIII, et denique omnes catholici doctores in his relationibus asserendis, et ponendis unanimiter conveniunt.

IV. Haec autem assertio ex ipsa Scriptura deducitur, quae evidentef relativis nominibus explicat Personarum distinctionem, ut Patris, et Filii, ut cum dicitur : Baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Matth. XXVIII : Tres ehnt qui testimonium dant in coelo, Pater, Verbum, et . Spiritus sanctus, I Joan. ultimo, et sultis aliis locis ex quibus mysterium-Trinitatis colligitur, et nomine Patris, ac Filii significatur. Istis entem nomipibus eq>ud nos relationes explicantur, Pater enim, et Filius relative dicuntur : ergo in divinis etiam inveniuntur relationes, seu genus relativum, si quidem nomina significantia relationes Personis assignantur. Non possunt autem illis nominibus significari relationes fictae, Beu rationis, tum quia paternitas, et filiatio apud nos relationes reales sunt : ergo si Deo attrilxiuntur proprie, et non metqohorice, nec in ordine ad creaturas quae sunt extra se, sed in ordine ad Personas, quae divinae sunt, utique reales relationes attribui debent; tum quia Deus realiter est Pater, et Filius non ficte, et solum secundum rationem, alias esset in ?e tantum unum et idem Pater, et Filius, quia non realiter, sed per intellectum diceretur Pater,# et Filius; atque adeo non realiter distinguerentur Filius, et Pater in esse, et ratione Personae, et multo minus in ipsa ratione divinitatis, seu perfectione absoluta, quae dividi non potest : ergo erit eadem Persona id quod dicitur Pater, (173) et Filius, quae est haeresis Sabolllana. Unde explicatur magis haec ratio, quia de fide est Personas distingui realiter: ergo secundum aliquam realitatem, quae sit in una, et non in alia. Sed haec realitas non potest esse absoluta, quia sic divideretur divina essentia, nec esset eadem numero in Personis sed diversa, quod esset ponere plures deos : ergo est realltas relativa. Tum denique, quia in divinis datur realie processio, et origo, datur reale fundamentum relationum, datur etiam terminus distinctus, quia dantur Personae distinctae intra Deum : er& datur quidquid requiritur ad realem relationem, scilicet reale fundamentum, ettermime.

V. Secundum quod supponimus ex metaphyeica, et a nobis tractatum est in logica, qu. XVII, art. I, est dari veras relationes reales distinctas a genere ab¬soluto ex mente S. Thomae, qui saepe dooet relationes esse accidentia inhaerentia subjecto, et ita distincta, quod far ciant conposltlonem cum subjeoto. Videatur in I, dist. XXXIII, qu. I, art. I, i& fine corporis, ubi inquit : "In relationibus realibus aliud est esse relatioais, et substantiae, quae refertur; et ideo dicuntur ineeee, et secundum quod in sunt, compositionem faciunt accidentis

ad subjectum. " St in hac quaestione, art. II, in corpore : "Relatio, inquit, secundum quod est accidens sic est inhaerens subjecto, et habens esse aocidentale in ipso.B St idem docet IV contra gentil. c. XIV, circa nonam rationem, et qu. VIII de potentia, art. I. Quae omnia ibi probarim8, tum ex naturalibus, tum ez theologioie, scilicet ez hoc mysterio in quo relationes realee inveniuntur. St in hoc dicimus non posse sine theologiae dispendio negari relationes reales praedicementales, seu secundum esse, et quae purae relationes sint, nec posse ezplioarl rationem relationis, solum per conceptum unius extremi absoluti cum connotationo alterius, vel cum extrinseoa denominatione, ut aliqui putant. Nam haec imaginatio (lioet falso) posset in creatis fingi, in divinis autem stante hoc mysterio Irinitatis, non potest. Nam si relatio, non est aliud quam duorum absolutorum assistentia, et connotatio, ut aequalitas est duae quantitates, non se excedentes, similitudo duae qualitates convenientes, da mihi intra Deum duo extrema realiter distincta, quorum assistentia, et connotatio relationem constituat : nam vel illa extrema dlstincta sunt relationes, vel absolutae entitates; si absolutae, dividis et distinguis essentiam in eo in quo absolutae entitates; si absolutae, dividis et distinguis essentiam in eo in quo absoluta est : si sunt relationes : ergo non in connotatione, et ooaseistentia duorum consistit relatio, sed ante ipsam connotationem fateris relationes, quia ipsa extrema quae connotare se debent, et ooaseistere, non nisi per rationem relativam sunt realiter distincta, non autem per aliquid absolutum, quia hoc non est nisi unum in divinis. Itaque in Deo dantur extrema realiter distinota, videlicet Personae, et dantur etiam relationes reales, ista extrema non distinguuntur per rationes absolutas, quia quod absolutum est in Deo, distingui non potest, quia opponi non poteet : distinguuntur ergo per relationes : ergo non potest relatio in divinis oonsletere in connotatione, ait assistentia duorum extremorum, vel denominatione extrinseca illorum, quia extrema ipsa, inter quae debet esse connotatio, non sunt extrema distincta, nisi per relationes; ante connotationem ergo duorum daturrelatio; et sic relatio non

sitlone aut coassistentia duorum extremorum absolutorum, cum in divinis (17*0 sine distinctione absolutorum salvari debeat per distinctionem Ipsarum relartionum. Relationes ergo aliquid sunt praeter connotationem absolutorum. St sicut in divinis genus relativum invenitur distinctum a connotatione, et compositione absolutorum, sic in creaturis relationes praedieamentales aliquid sunt praeter plurium absolutorum connotationem, et praeter genus absolutum, seu praeter unumquodque absolutum in ordine ad se. Xt hoc ipsum urgetur ex theologia, quia non alio fundamento Ooncilla, et patres definiunt in divinis dari relationes, et distingui non secundum ab00luta, sed praecise secundum relationes, quia in Scripturis significantur Personae nominibus relativis, scilicet Patris, et lilii, eto. nam ipsum nomen relationis in Scriptura non exprimitur : ergo si Pater, et lilius apud nos non significant nisi extrema absoluta cum connotatione, seu denominatione extrinseca, etiam in divinis non ponentur relationes, sed tantum extrema absoluta cum connotatione, quod eBt ponere distinctionem in absolutis.

VI. Nec obstat quod formaliter intelligi possunt eonvenire omnia quae de relativis dicuntur, sine ista entitate relativa superaddita, solum per plurium absolutorum positionem, et eorum connotationem, sicut posito Patre generante, et Filio genito, iste formallter, et proprie est Pater quia formallter gemit, ille Illius quia formallter processit ab illo, et tamen Pater qui generat, et generatio ipsa, et Illius qui genitus est, aliquid absolutum sunt : positis duatus quantitatibus se non excedentibus formallter aequales sunt, quia formaliter una non est minor altera : ergo formaliter sunt aequales. St idem est de duobus similibus, et de quibuscumgue aliis relativis. Superflue ergo pountur istae entitates relativae superadditae, si sine ipsis totum exeroetur, quod nos per ipsas exerceri ponimus.

Respondetur quod sine entitate relativa resultante non dicentur de illie extremie omnia, quae dicuntur poeita illa entitate relativa : deeet enim saltem unum praedicatum formale, scilicet respidentia, et ordo, quo comparatur unum extremum ad aliud?l R&m poelto Patre

generante, et generatione, et Tilio ge¬ nito, ille dicitur Pater, et iete Pllius caasative, non relative; fundamentaliter non formaliter : dicitur enim ille homo canean8 filium non tamen dicitur relati¬ ve, et formaliter pater, formalitate comparativa. St duae quantitates ita convenientes, quod nulla est minor alte¬ ra, sunt duae quantitates aequales quan¬ titative non relative, dundamentaliter non formaliter; et una non superat a- liam, nec est minor illa entitative, et quoad quantitatem, non relative, et per comparationem realem : constat enim hoc non habere minus de quantitate, quam a- liud, sed non ordinatur ad aliud, nec respicit illud tamquam non minue, et in¬ ferius illo, quousque habeat relativam entitatem, qua fomaliter ordinetur er¬ ga illud. Sed totum hoc pertinet ad fundamentum relationis; non ad ipsam formalltatem respiciendi, in qua consis¬ tit relatio; sed hoc habet per entita¬ tem relativam superadditam ad connota- tionem, et distinctionem extremorum ab¬ solutorum.

HBLAIIONZS DIVINIS SOLA. SATIONIS DI8TIN- ooumuE ab sssnnni.

VII. De hoc puncto egisus praeceden¬ ti tomo, disp. IV, art. VI, agendo de distinctione attributorum tum inter ee, tum ab essentia. Belationee enim licet non computentur inter attributa, quia attributa communia (175) sunt omnibus (175) Personis, et ad absolutam perfec¬ tionem pertinent, personales vero rela¬ tiones non, tamen quia divinae sunt, et intra Deum repertae, eodem divino esse gaudere debent sicut attributa, et sic esse idem cum essentia. Breviter dioo ex omnibus dietinotionibus quae inveniri possunt, suos prodils8e auctores, quia aliquam ex illis tenuerint dari inter attributa, inter essentiam, et relatio¬ nes. Eet onim distinctio realls, sicut inter duas res. Ist distinctio modalls sicut inter rem et modum, inter sessio¬ nem et sedentan. Zet distinctio forma¬ lis actualis, qua nimirum ante opus in¬ tellectus unum non includit aliud. Est distinctio rationis cum fundamento in re quae vocatur distinctio rationis ratio¬ cinatae. Zst denique distinctio ratio¬ nis sine fundamento in re, quae dicitur rationi8 ratiocinantia.

Primam distinctionem realem inter es¬ sentiam, et Personas, ssu relationes po¬ suit Ollbertus Vorretanus, ut refert S. Thomas hio art. II. Zt ante ipsum eam expressius videtur docuisse Qualterus quidam, qui absolute inter essentiam, et attributa docebat esse distinctionem rea¬ lem, utrefert Suares lib. I de Essentia Dei, c. X, et Vasquez hic disp. CXTC, c. II. Specialiter tamen Gilbortus loqueba¬ tur de distinctione inter relationes, et essentiam, non de attributis, sicut Qual- terus. In illa tamen distinctione rela¬ tionum ab essentia idem sensisse ridetur cum Gbaltero, licet Vasquez illum a reali ista distinctione liberare conetur disp. OCX.

Secundam distinctionem modulem posui Durandus in I, dist.XXXIII, qu. I, et dlst. XHV, qu. II,

Tertiam distinctionem posuit Sootus in I, dist. II, quaest. VII, 8. Sed hic restat, et dist. VIII, qu. IV, et dist. XXVI, qu. II, et aliis locis quae praece¬ denti tomo, disp. IV, art. VI citavimus.

Qjiartam distinctionem ponit D. Thomas loquene de attributis in I, dist. II, qu. I, art. III, et loquene de Personis, et essentia in hac quaestione, art. II et qu. XXXIX, art. II ad II, et in I, dist. XXXI7, qu. II, art. I ad II. St sequuntur communiter Thomistae, quos lo- 00 citato adduximus.

Qiintam distinctionem texmenwt aliqui quos refert D. Thomas in I, dist. II, qu. I, art. II, eamque attribuit Avicennae, et Babbi Moysi, et eam videntur postea secuti Oregorius in I, diet. VIII, qu. II, art. I et II, et Aureolus ibidem ar¬ ticulo sexto, quatenus solum concedunt distinctionem in attributis quae connotet diverso8 effectus ln creaturis, ex parte vero Dei nihil eie correspondeat, nisi diversitas nominis.

VIII. Oontsa primam sententiam Gllber- ti actum est in Ooncllio Hhemensi sub Sxgenio III, et ibi damnata est proposi¬ tio Gilberti, quae talis erat, quod : "Tres Personae sunt tres res aeternae, et ad invicem a divina substantia in nu¬ mero differentes." Si numero differunt a divina substantia : ergo realiter ab illa differunt, et extrinseoae illi sunt. Unde ad comprimendum hanc errorem, et expungendam propositionem Qilberti, primo oompositum est symbolum ab episcopis pro-

vineiaram interventu Banctl patrie Bernardi, qui in Concilio illo praeeene fuit, et posita fuit ex adverso haec propositio, quod : Nullae relationes eive proprietates, vel unitates ponantur, quae sintaeternae, et non sint Deus. Ex quo clare constabat relationes, seu Personas a divina eubstantia realiter non differre : elc enim non eesent Deus, sed aliquid diversum a Deo. Sed tamen quia hoc symbolum non videtur fUisse a Concilio acceptatum, ut ex Otthone Prisingensi docet (176) Severinus Binius in notis ad illud Concilium, tomo III Conciliorum, in secunda parte sab Eugenio III, eo quo sine internentu cardinalium ab eplscopis fuerit confectum, qui de hoc valde conquesti sunt apud pontificem; tamen ut ibi dicitur circa unam ex propositionlbus Gilberti sic pontifex dofinivit : "ITe aliqua ratio in theologia, id est, nullum argumentum, aut sententia, vel opinio inter Personam, et essentiam divideret, neve Deus divina essentia diceretur in casu ablativi tantum, sed etiam nominativi, n id est, quod abstracta praedicarentur de concretis in nominativo, ut quod Deus est deitas seu divina essentia, non vero solum in ablativo quod deitate est Deus. Quare non est dubitandum quod Gilbertus illam sententlam tenuerit de distinctione Pereonarum ab essentia, licet postea recantarverit, quidquid Vasquez hic disp. CXX, ex Otthone citato, velit illum ab hac santentia exonerare. Magis enim oredendum est ipsis actis, et symbolo a S. Bemardo, et episcopis confecto oontra Gilbertum, et D. Thomae hio art. II, et D. Sonaventurae, Alexandro de Ales, et aliis antiquioribus, qui propinqui fuerunt temporibus Gilberti, et in eisdem locis quibus ille, vixerunt, et docuerunt, quam Vasquez oredat Otthoni, qui tamen non omnia gesta in illo Concilio, aut a Gilberto asserta obligabatur narrare in historia sua. TJnde Suarez lib. IV de iPrinitate, c. II, Jure invenitur in illos, qui existimant S. Thomam, et 3onaventuram haec inposuissa Gilberto.

IX. Convincitur autem manifeste error hic, quia Personae divinae eunt realltates oreatae, vel increatae. Si oreatae, non sunt Personae Dei, sed factae ab ipso, ot inciditur in haeresim Arii, ©t Macedonii. Si incrqatae : ergo sunt Deae, et aotue purus nihil potentialitatia habentes : ergo non distinguuntur ab entitate, et esse divino, quia esee divinam cum elt infinitum, et actus purus, omnem rationem divinam in imica, et indivisibili ratione continet, nec per compoeltionem sibi aggregat : si enim in illa ratione actus puri, et divinae naturae non invenitur omne quod divinum est, sed aliquid ab illa distinguitur, eique advenire potest, Jam in illa sua ratione, infinitae perfectionis, et puritatis non eat, si quidem aliquid illi deest in illo conceptu, et realitate quae advenire illi potest. Ergo dicendum est quod essentia et Personae distingui non possunt, si ipsae Personae increatae sunt. Unde tandem confirmatur, quia inter essentiam, et relationem non est oppositio, neque relativa, quid nomine essentiae non explicartur aliquid correlativum, sed id solum quod absolutum est; neque privativa, aut oontraria vel negativa, quia haec omnia limitationem, et enim deest uni quod est in alio, et e contra : erga nulla est distinctio, quia haec fundatur in aliqua oppositione,

X. Eodem fundamento expungitur sententia Durandi de distinctione nodali inter essentiam, et Personas. Qila modus ille sio modaliter distinctus a natura vel est creatus, vel increatus. Si creatus non potest naturam divinam affioere, et raodifieare : esset enim magna imperfeotio modlflcari, et Informari aliquo creato, Si est inoreatus, est actus purus : ergo sumina entitas : ergo uon est modus qui est infima entitas, et minor accidente, sed substantia, quae est nobilior. Quod si substantia, vel distinguetur realiter ab essentia divina et non modaliter tentum, et inciditur in errorem Gilberti, vel est omnino idem oum deitate essentia^liter et formaliter, et eic est falsa sententia Durandi, (177) parumque distat a Gilberti sensu.

XI. SVmdamenta Gilberti sunt, quia aliquid convenit Personae, quod non naturae, et hoc non per intellectum nostrum, sed in re : dicimus enim quod Persona generat non natura, Persona Pilii est lacarnata non essentia : ergo habent dietinctionem in re. Et ad idem reducitur quod proponit Durandus, quia ex natura rei, et ante negotiationem intelleotus

Pater eet formaliter Pater per paternitatem, et non per essentiam, alias non distingueretur formaliter a Pilio, nec per essentiam respicit, et opponitur Piliot sed per paternitatem; essentia si quidem est etiam in Pilio. Unde essentla est in plus quam paternitas, quia paternitas est essentia, sed essentia est paternitas, et aliquid plus, scilicet filiatio, ad quam non extenditur paternitas,, sed 1111 opponitur, et hoc totum in re : ergo aliquid in re est paternitas quod non essentia. Item quaecumque sunt eadem uni tertio, sunt idem realiter inter se; sed tres Personae sunt idem -realiter in essentia, quia non distinguuntur ah Illa, per se : ergo eunt idem realiter inter se.' Consequens est haereticum : ergo aliqua praemissarum - falsa. Non major, quia est principium lumine naturali notum :- ergo minor; et sic dicendum est quod distinguuntur essentia, et relationes. Denique, faciunt pro Durando aliquae auctoritates ex Damasceno, et Jugustino.. Nam Damascenus llb. I fidei, c. IX sic dicit ; "Omnia quaecumque habet Pater Pilii. sunt, praeter generationem, quae non significat substantiae differentiam, neque dignitatem, sed modum existantiae." St c. XIII: "Ingenitum, et genitum, et prqcessibile non substantiae sunt significativa, sed ejus quae ad Invicem est habitudinie, et axistantiae modi." Srgo pereona modum significat, et tamquam modus distinguitur a substantia essentiae. Similiter S. Augustinus VII de Trinitate, c. I inquit, quod ; "Omnis res quae relative dicitur, est aliquid excepto relativo seu relatione." Sx qup concludit quod in Patre praeter paternitatem est aliquid scilicet essentia. St in capite quarto dicit, quod : "Non est idem Deum esse, et Patrem esse. " Srgo paternitas, et deitas secundum beatum Augustinum non sunt ponitus idem. St idem docet super pealnum XCVTII.

XII. Despondetur ad principale argumentum, et ad secundam replicem de his quae sunt eadem uni tertio, satis mxperque a nobis actum esse, et eolutum articulo tertio praecedenti. St iterum venit solvenda illa prima replica pro sententia Scoti : eodem enim fundamento nititur ut etiam advertlaus praecedenti tomo, disp. IV, art. VI, ubi haec omnia soluta sunt. Breviter dicimus, ad illam affirmationem, et negationem sufficere distinctionem rationis, ut dopet S. Thomae infra qu. XXXIX, art. I ad II et in I, dist. XXXIV, qu. II, art..1 ad II, non autem requiri distinctionem actualem in re, sed sufficit in re esse fundamentalem, et eminentialam distinctionem, id est, rem tantae eminentiae, quae aequivaleat pluribus rebus, quibus conveniunt diversae illae, et oppositae conditiones, ita tamen quod quando propositio negativa ponitur, non neget praedicatum de subjecto secundum omnem rationem etiam realiter, et ldentlce, sed solum in sensu formali, sicut cum dicitur Pater generat, deitas seu essentia non generat, ista negativa verifloatur in sensu formali, id est, essentia, vel deitas quatenus significatur tali modo, id est, in abstracto; et quia propositiones, si absolute proferantur, senper in sensu formali procedunt, ideo absolute negandum est quod essentia vel deitas generat, sicut (178) negatur in Concilio Lateranensi, c. Damnamus, de summae Trinitate. Caeterum negativa in Bensu identico est falsa, ut si dicatur : Nulla res quae est essentia generat, et in concreto : Deus non generat, falsae sunt, quia essentia divina est res illa quae generat. Quare ad hoc non requiritur distinctio realis in actu inter illa extrema, sed sufficit eminentiali8, quod scilicet eadem res sit sinui essentia, et relationes, ex utriusque generis absoluti, et relativi minus gerat. Xt quia essentia non solum est paternitas quae generat, sed etiam filiatio, quae generatur, ideo dicitur quod non est adaequate paternitas, id est, non est solum paternitas, nec est adaequate fillati?, sed uirumque simul. Xt cum infert Durandus quod eet in plus essentia, quam paternitas, distinguo; in plus ldentlce, et realiter, nego (est enlm eadem simplicissima realitae) formaliter ex modo significandi, transeat. Xt non dico formaliter, formalltate rsali distincta, quae est modus, sed formarllter ex modo significandi, quod in eadem realitate locum habet propter suam summam eminentiam. Xt ad consequentiam, quod sunt eadem uni tertio, etc. dico quod defectus illius syllogismi non est in minori, sed in majori male intellecta; et sic infert consequentiam defeotuosam. Nam major- intelligeada est de his quas

eant eadem uni tertio sub eadem appella¬ tione, et formalitate, non sub diversa, et quod eo modo erunt eadem inter se quo' fuerint in illo tertio, et non aliter; et sic Personae emnt idem inter Se es¬ sentialiter, non relative, quia solum sunt eadem uni tertio essentialiter, non relative, ut pluribus tractavimus disputatione praecedenti, articulo ter¬ tio.,

XIII. Ad loca S. Damasceni, et Augus¬ tini respondetur nullatenus hos patres asserere Personas esse modos, et non substantiam ipsam divinam : expresse e- nim S. Augustinus lib. VII de Trinitate, c/ VI didit : "Oum dicimis Personam Pa¬ tris, non aliud dicimus quam substan¬ tiam Patris." Cum ergo Damascenus gene¬ rationem dicit esse modum, non substan¬ tiae differentiam, ez quod ingenitum, et genitum non substantiae sunt signifi¬ cativa, sed modi,, loquitur de his notio- nalibus ex parte nodi significandi, non ex parte rei significatae, prout in re est, et secundum id quod identioe et entitative est. Et licet ex modo sig¬ nificationis significent modum substan¬ tiae, non significant modum superadditum, et distinctum, sed identificatum, et di¬ vinum, qui ipsa substantia est, sicut cum significamus aliquam virtutem in Deo, ut Justitiam, miserioordiam, etc. non substantiam significamus, sed pro¬ prietatem, et virtutem, quae tamen in re, et identioe substantia, et essen¬ tia Ipsa est, sed ex modo significandi significatur ut aliquid consecutum ad essentiam, et supponens illam : sic re¬ latio, et persona significatur in Deo, non ut proprietas seu virtus, sed Ut terminus existentiae : id enim est sub¬ sistentia. It quia terminus apud nos habet rationem modi respectu substan¬ tiae, ideo translata in Deum, sicut ha¬ bet rationem termini, ita intelligitur, et significatur a nobis secundum ratio¬ nem modi, licet modaliter non differat.

XIV. Ad locum primum Augustini ex VII de Trinitate, c. I, respondet D. Thomas in hac quaestione, art. II ad II, ubi pro argumento affert illum lo¬ cum, et explicat illum, quod quando Au¬ gustinus dicit, quod omnis res.quae re¬ lative dicitur, est etiam aliquid excep- torelativo, intelligitur juxta distribu- tionem accommodam, id est, non eodem modo in rebus creatis, et in Deo : nam in re¬ bus creatis Invenitur-praeter relationem (179) aliquid absolutum tamquam relatio¬ nis subjectum, 'quod est alia res*a rela¬ tione. In Deo autem Invenitur etiam ali¬ quid absolutum, sed non tamquam alia res a relatione, quia res illa, quae est Deus, aequivalet absoluto, et relativo simul. Est autem aliquid excepto relati¬ vo secundum Virtualem distinctionem, et secundum considerationem nostram, non se¬ cundum actualem distinctionem in re.
Ad secundum locum Augustini respondet 8. Thomas qu. VIII de potentia, art. II ad XIV, ubi locum illum Augustini expli- oat, quod quando Augustinus dicit non eo esse Patrem quo Deum, intelliglt non eo, non quoad realitatem, et entitatam, sed quoad modum significandi, quia relatio non significatur ut id quo aliquid est in se, sed ut id quo ad aliquid eet, dei¬ tas autem significatur ut id quo in se est, et quo constituitur in se, quia sig¬ nificatur ut substantia ipsa qua Deus est. Itaque ex parte rei significatae, eo quo est Pater, est Deus, sed ex modo significandi non, quia paternitate eig- nifleatur ut ad alteram se habens, deita¬ te ut ad se, et iste modus significandi est proprius substantiae.

XV. Oirea distinctionem Scoti, quam ipse vocat formalem, seu ex natura rei ante negotiationem intellectus, Durandus citato looo, distinet. XXXIII, qu. I, n. XXVIII, referens hanc Scoti sententiam, dixit se istam formalitatem differentiae ex natura rei non lntelligere, nisi in eo quod dicunt non esse idem fbrmaliter, sed differre formaliter ex natura rei, includant illud quod quidam dicunt quod non sunt idem adaequate, et id quod alii dicunt, scilicet quod differant, sicut res, et modus. Qxare aliqui sic Intelle¬ xerant Scotum in hac distinctione forma¬ li, quasi ipse ponat aliquam distinctio¬ nem extremoraum a parte rei, et ante 0- perationem rationis. Qxam si ponit, om¬ nino videtur stare non posse, nisi illa distinctio sit realie, id est, a parte rei, vel sicut duae res, vel sicut res et modus : et tunc eodem modo impugnatur sicut sententia Oilberti, et Durandi, utpote omnino repugnans sinplicitati di¬ vinae, et actui puro, quae sunt fundamen¬ ta ex quibus omne genus distinctionis antecedentis operationem intellectus re-

Jicinus, praecedenti tomo disp. IV, art. VI..- Si autem Scotue distinctionem omnem. a parte rei, eea realem denegat Deo, ut denegare ridetur, ut ibi diximus, et startim afforensis, et ulterius non sola distinctione rationis contentus fuit, 4ed introduoere voluit distinctionem quamdam mediam inter distinctionem realem, et rationis, ut aliqui ei accumulant convicti ex ejus dictis, quia nec realem, nec modalem voluit esse istam distinctionem, neo etiam solius rationis, sed ante operatioAem intellectus, *plane monstrum in metaphysioa, et theologia introduceret, Nam omnis distinctio, sicut et unitas : sequltur entitatem, sod nulla entitas fingi'potest media inter ens reale, et rationis : ergo nec distinctio.

XVI. Quare ego semper existimavi sententiam Scoti non tam explicari debere per distinctionem, seu separationem extremorum qive realem sive modalem, quam per non inolueionem, seu non identificationem formalis rationis unius isfonnarli ratione alterius, hoe est quod unum non sit de conceptu alterius, ita quod lioet-dici possit-quod hoc est hoc,, v.g. seqjientia est Justitia, vel est. ipsa deitas aut e contra, tamen non potest dici quod includitur a parte rei ratio formalis unius-in ratione formali alterius, ita quod ex eadem ratione formali' includatur -ex natura mia in conceptu formali, seu-ratione formali alterius. Et sic realiter identificantur ista extrema, (ISO) scilioet relatio, et eseesttia, sed non sub omni formalitate Identificantur, neque urum includit aliud,. et sub illa formalitate, qua non includuntur, distinguuntur, et cum ex natura: rei, et ratione sui non includantur, dietinguentur etiam a parte rei, seu ex natura rei. Quod est-ponere distinctionem a parte rei, seu ex natura*rei, non fundatam in oppositione aliqua, ut nos poninus, sed in non inclusione hujus in alio ex parte alicujus rationis formae lis, sub qua* illa inclusio non fit, licet fiat, identitas sub alia Ita ostendi ex ipso Scoto, et ex Arretino praecodenti tomo, dispir IV, art. YI. Et sic Scoti -sententia, ut distinguitur a sententia IXirandi, et Oilberti, magis pertinet ad subtilitatem quamdam, quam ad veram distinctionem-.stabiliendam. Nam Scotus in illa distinctione II, qu. VII,. 8. Sed hio restat, in primo eententiarum distinctionem realem, .et modalem in diribe rejecit, idque etiam sic in-' tellexit IXirandus referens ejus sententiam ubi supra, et solum posuit diqtinctionem illam formalem ex natura rei, quam tandem dooet esee Virtualem, et poose vocari rationis. St eio Scotue, presse sunptus, -non videtur differre a communi sententia D. Thomae, licet in modo loquendi valde differat, et per distinctionem ex natura rei, seu ante operationem intellectus intellexit solum duo. Primum, quod aliqua, non .omni formalitate ,identificentur, lioet in se unum, sint in entitate, et realitate. Secundum, quod duo contradictoria in re illa verificentur ante operationem intellectus, ut quod essentia sit oopainieabilis, relatio non. Haec enim duo videntur aliquam distinctloaem, seu aliquam non unitatem aliquo modo ponere, ei quidem si aliqua extrema sub siliqua formalitate non sunt unum, et idem, sub illa-formalitate restant diversa, seu non unum, lioet in re »*inm sint: hoc est ergo, formaliter diversificari, ai ,&e aliquo dicitur quod non communicatur in re* et sub alia formalitate communicatur in re, illa oppositio, seu affirmatio, et negatio aliquam videtur diversitatem induoere.

XVII. Qaeterum de tota hac Scoti distinctione, seu non identificatione formali- diximus satis superque tomo praecedenti, dlsp. IV, art. Vl, conci. III. et plura etiam contra distinctionem modalem IXirandi, et realem Qilberti ibidem vidarl possunt; nec enim aliud in praesenti addendum occurrit pro impugnandis istis distinctionibus. Solum adverto, omnia quae ibi diota sunt de attributis inter se, et cum essentia^ hio esse dicendum de delationibus, seu Personis, quia licet Personae inter se distinguantur, quia opponuntur, tamen Inter Personas, et eseentiam nulla datur oppositio, quia non se habent correlative, sed siaut relatio creata taliter est respeotus ad alterum, quod etiam est accidenti alicujus, et hoc quod est esse accidens, seu ipsa ratio-' in, non opponitur rationi adl sed intrinseca imbibitur in illa : ita in divinis relatio qua& respicit alterum ut terminum, non opponitur ipsi rationi in, quae est

substantia divina, atque ipsamet realitas relationis. Si ergo inter essentiam, et relationem nulla est oppositio, sed summa identificatio actualis, et in re, idem censendam est de distinotione irrter attributa, et essentiam, atque inter relationes et essentiam. 'Qila ergo* eadenr divina substantia absolutum genus oontinet, et relativum, atque utriusque gerit munus fet officium, illa contradiotlo quae forma turdicendo quod assentia est oommunloabilis, non persona, eolum , requirit, dt sufficit ad illam diversitas muneris, et officii, non entitatum, eed eadem einplicissima (181) entitas ob sui eminentiam habet vicem plurium rerum; et sic habet capacitatem verificandi illam contradictionem, dummododn sensu formali, et sub appellatione for-* mali ponantur, non vero si terminis identicis significetur, ut late ostendimus citato loco, et de se manifeste partet, quia si formo contradictoria in his terminis i Ree quae eet divina essentia, res quae est paternitas, veriflcatur quod res quae est paternitas communicatur, licet paternitas non communicetur, et veriflcatur quod res quae est essentia non communicatur, licet paternitas communicetur. Et sic signum est, quod illa contradictio, seu affirmatio, et negatio, scilicet paternitas non commanieatur, non petit diversitatem seu distinctionem ex natura rei in ipsis extremis de quibus dicitur, scilioet in parternitate, et essentia, sed in officio, et munere, seu formalitatibue, quae in eadem eminentissima entitate distinctionera non habent, sed plurium aequivalentiam, quia solum ih formali sensu horum terminorum fit illa affirmatio, et negartio, non in sensu identico, seu-,in terminis facientibus sensum identicum.

ITec obstat quod comnmnloari, et non communicari dicunt inter se distinctionem, saltem negativam in re, quia opponnntur contradiotorie : ergo .ista duo oontradictoria communicata illi rei quae est Deus, faciet aliquam distinctionem saltem negativam in re in ipso Deo quaterne essentia, et quatenus Persona. tfeganus consequentiam, ut negavimus in logica qu. III, art. VI ad I, in fine, Bed oppositio ista fundat distinetionon negativam inter ipsa extrema oppositionis, scilioet communicari et non commanioari, haec enim in^re non ount idem, non tamen in ipso subjecto cui conveniunt, quia non est effectus-formalis'istius contradictionis reddere subjectum divisum in entitate sua (licet inter se illa coritradictio divisa extrema dicat) si infinitum sit, et eminens ad utrumque munus communicandi et non communicandi, sed solum si limitatum sit, 'ut diximus praecedenti tomo, diap. IV, art. VI. M introducendum autem distinctionem actu in ipsa re ante operationem intellectus, non sufficit affirmatio, et negatio in aliquo sensu,- et formalitate, vel agjpellatione, sed affirmatio, et negatio in ipsa re, etiam identice, et absolute significata, qinia affirmatio, st negatio sub aliqua formalitate, seu in aliquo sensu tantum, et non in ipsa re etiam in sensu identico significata, potest verificari manente eadem unitate rei, et nullo modo divisa, quin potius omnino una propter suam sum* mam eminentiam, quae indistincta, et in- ' divisa aequlvalet pluribus,

__*

XVIII. Et addo, quod si hoc fUndamemtum quo 8cotus motetur, et in quo aliqui vim faciunt ad introducendam distinctionem actualem, aliquid probat, probat sontentlam Oilberti ab Ecclesia damnatam, Esc enim ipse aliud fundamentum habuit, quam quod de eadem re non potest idem affirmari et negari, quod etiam currit loquendo de eadem re entitative, et secundum se : nam dno contradictoria de eadem re entitative, et a parte rei non verificantur, atut si verificantur do eadem re propter diveream formalitatem, et diversam considerationem, quae de eadem re haberi potest, licet res illa in se una ait, frustra ex hoc fundamento adstruit Scotus distinctionem actualem ex natura rei, si quidem stante indistlnctione, et unitate sine ulla oppositione, et divisione in re potest eadem sirfplicissima * entitas propter suam eminentiam pati affirmationem, et negationem de eodem secundum diversam formalitatem, vel considerationem, (182) quatenus illa entttas aequivalet pluribus, et gerit vicem plurium sine divisione in plura;' et sic in sensu formali explioante illa diversa munera et non diversam entitatem fit affirmatio et negatio, ad quam sufficit illa pluralitas eminentialis, seu virtualis, quae nihil aliud est quam fundamantum quod est in aliqua entitate, ut per intellectum possit ratio distinguere, et

ei,c affirmare, et negare diversa; non autem actualia dietinetio, -quae actu diridat ante operationem intellectui.

JVmdamenta autem hujus Scoticae dietinctioni8, omnia adducta, et soluta eunt «itato loco praecedentia tomi, agendo-de distinctione attributorum disp- IV, art.- VI. .... , ...

.. XIX, $xod attinet ad distinctionem ratlenie, quam D. Thomas ponit Inter attributa et essentiam, .et inter essentiam et Personas cum fundamento. in re, quae est distinctio ratiocinatae, eam citata disputatione quarta, satis explicayimis,. et' ostendimus quantum ad duo.

Primm, quod hon eqt sola distino-tio,rationis ratiocionantis, quae est sine fundamento in re, ,et solum se tenet ecx parte modi signifioandl eamdem rem, sicut nomina synonyma, ut vestis, et indumentum non distinguunt rem aliquam, neque extrema diversa faciunt in conceptibus, sed conceptum de eadem re multiplicant.

Socundnm est dari distinctionem rar tionis ratiocinatae, seu fundatae in ipso objecto, et nostra limitatione Intelligondi, quatenus tanta eminentia non potest unico conceptu nostrae limitationis attingi; et sio conceptus dividitur Juxta diwsas formalitates, seu r*t,J.o-nes explicatas in illis oonceptibus, licet in re sint unum eminentialiter complectens omnes illas rationes, quae a nobi8 non nisi cum ordine, et oonnotatione ad rationes creatas, et limitata*/. explicari possunt. H&eo duo late ibi probata sunt citata disputatione quarta Jaacedentis tomi, et difficultates in / oppositum solutae, nec est aliquid quod amplius addatur.

ALIA DISTIBOTIO VIBTOALIS A MODERHI? INYENTA HEJTOITUR.

XX. ITihilOminas ita plurium mentes pupugit illnd fundamentum Oilberti Porretanl,SOotl, et Durandi, quod non potdst de eadem re omnino una verlficari affirmatio, et negatio ejusdem rei, e® contradictio, ut quod essentia sit colaminicablls, et paternitas incommunicabilis a parte rei, et seoandnm quod a Deo, et a beatis videtur hoc mysterium ln se, ut semper insistant in ponenda cCLlqua distinctione ante operationem intallectus, qua® Gilbertus, et Oualterue eine ambagibus 'dixerunt realem, et ab 3cclesiae definitione oppreeei eunt : alii nodalem, eed non realem, ut IXirandua, qui eadem ferre damnationi tenetur : alii ad evitandam calumniam, pec realem, nec nodalem,. eed formalem obeoire posuerunt, ut Scotusa q»1 in re.,iion aliud quam non identitatem voluit'ponere, et de faoto Virtual® distinctionem appellavit, ut vidlmue i-.alii tandem hujus temporis suctores, negantes etiam formalem distinctio^nem in attributis ante operationem intellectus, nihilominus aliquam aliam distinctionem ante opus intellectus dari in divinis affirmarunt.. Sed quam aliam ? Si rerba attendas, pluribus nominibus opulentam nobis distinctionem pepererunt : si rem, sensumque aperias, nil nisi vel Sooticum, vel Porretanicum invenies. Vocant hano distinctionem initlativam, aptitudinalem, fundamentalem, sed comminius virtualam, quo nomine magis Invidiam (I83) declinent. $iam sententiam late defendit Aegidius a Praesentatione lib. V de Beatitudine, qu. V, art- VI, I. II et III, multosque pro illa refert... Eam obviis manibus, quasi de ooelo, lapsam, tanta veneratione excepit Herice disp. II,. c. III, num. XVIII et disp. .XII, C. I, num. IV, et disp. L, «. II, a num. XXIII, quod hanc distinctionem inventum divisum appellst ad asqplicandas insuperabiles difficultates, quae in materia de. fluitate 00currunt. Et alii recentiores idem sequuntur. Vocant hanc distinctionem inchoativam, st. fundamentalem, quia radix est distinctionis actualis, quae per intelleotum concipitur. $xare ratione virtualem etiam appellant seu eminentialem realem, sed t*men quoad munus, et officium idem praestare dooent atque distinctionem actualem, quia ratione ejus potest esse unum ubi non est aliud, perinde ao si extrema essent realiter distincta. Et cor¬roborantur argumento, quia non Bolum in re communicatur essentia, et non paternitas. sed etiam Deus videt in se suam essentialem communicari, et paternitatem non comiaxnloari, et non distinguit per rationem paternitat® ab essentia, quia non format Deas distinctionem rationis : ergo ante distinctionem rationis in eadem indivisibili entitate verificantur duo contradictoria; et sic debet dari aliqua distinctio antecedens operation® rationis dn ipsa entitate divina, quia etiam visa

in ae immediate, illas contradictorias fundat, ' '
',.

X&X. Oaeterum ista sententia ai nomine distinctionis virtualis, et' ante operatfonafii intellectus 'non fcllud intelligit quam quod in sententia Thomistarum nomtne virtualis distinctionis intelligi solet, et in schola Scoti nomine Aistinctionis antecedentis Operationem intellectus, nihil novi affert. Si aliquid aliud intelligit, aut nihil dicit, ant in istas recidit sententias. Hanc ergo distinctionem virtualem egregie impugnat p. ilarcon traot. V de Trinitate disp. II, c. Ttl et X. Nos breviter^duo dicimus... , * '

Primum, apud antiquam sententiam D. Thomae et Thomistarum, imo et. Saoti inveniri mentionem virtualis distinctionis: Nam cum omne id quod dicitur virfataliter tale, dicatur necessario per ordinem ad' id quod aotualiter est tale, potest virtualis distinctio dici, vel respectu actualis quam res aliqua potest recipere, et habere in se, vel respeotu actualis quam potest facere : sententia Thomistarum fatetur virtualem distinctionem in attributis Dei respectu actualis, quae potest fieri per rationem; et sio non est aliud quam ipsum fundamentum, quod se ' tenet ex parte rei, ut cum distinctione concipiatur. Bt hoc fundamentum remanet in se ante operationem intellectus omnino unum, et indivisum sine aliqua distinotione in actu; et sic si contradictoria verificantur de illo, utique verificantur de aliquo quod ante operationem intellectus est omnino unum, et solum habet pluralitatem comparatione ad oonceptus nostros distinguentes, quod est nuilam distinctionem dari ante operationem intellectus ad verificanda illa oontrardictoria, sed de eodem secundum diversam formalitatem ratione distinguibilem, et ante operationem intellectus formaliter, et actualiter unum, contradictoria verificarl. Haec dicit sententia Thomistarum de virtuali distinctione, quae sane virtualis est per ordinem ad actualem, quae potest in ipsa re fieri ab intelleoctu. Si vero virtualem distinctionem sumat haec nova sententia, non per ordinem ' ad actualem, quae fiat ner rationem, sed ln ordine ad actualem, (184) quam ipsa possit facere in ipsis retus ante operartionem intellectus incidit in opiniones Scoti, vel IXirandi a&t Gilberti, nec poteet ae ab lilia expedire, ut Jam dicims. ' *

3011.' Secundum ergo quod addinue est, istam sententiam, bum oonetur inducere per hanc'novam'distinctionem virtualem aliquid, quod ante operationem intellectus operetur verifioationem duplicis contrardictoriae', cum sufficienti distinctione, et vult fugere sententiam Scoti, lirandi, et Silherti de distinctione actuali a parte rei, et ex alia parte anplius vult dicere,. quam'distinctionem rationis cum fundamento .in re, quae est virtualis distinctio Thomistarum, plane inexplicabilem se reddere, et tandem aut nihil nisi voces dicit, aut in unum ex istis extremis, quae vult evitare, recidere. Nam cum inquirimus, quid est virtualis distinctio in Deo ante operationem intellectus, dicunt, non esse.aliud, quam Deum secundum se, et ante operationem intellectus aequivalere pluribus, et distinctis, ita quod illa virtualis distinctio sit quodAam perinde valere plurium, et ipsum Deum, plurium ac distinctorum gerere munus. Bene. Hoc ipsum non negant Biomistae. Neque eminentia haeo divina, quod sinplicissima exlstens pluribus, et infinitis perfectionibus aequivaleat nb aliquo negari potest. Sed premimus ulterius. In hac eminentia remanet ne unica, et indivisibilis ratio, seu entitas ante operationem intellectus, super quam cadat illa affirmatio, et negatio, an aliquid est actu distinctum a parte rei, super quod tamquam super extrema ante opus intellectus distincta, cadit affirmatio, et negatio ? Si a parte rei est aliquid actu distinctum tamquam extrema aliquam distinctionem habentia ante opus intellectus, super quae cadat illa affirmatio, et negatio, Jam tion est sola distinctio virtualis, sed actualis ante operationem intellectus, et illa actualis distinctio vel debet esse formalis, sicut est apud Scotum, vel modalis ut apud Durandum, vel realis ut apud Crilbartum, nec alio modo, Qiod si dicant a parte rei nullam esse actualem distinctionem nec actu eoae plura, sed virtualiter plura et actu unum, insto senper, quid sit illud yirtualiter plura(et actu unum, insto senper) i ultra hoc quod est esse fundamentum distinctionis rationis. Nihil enim invenietur in illa pluralitate virtuali, quod ante ope-

rationem Intellectae extrahat illam entitatem ah unitate, reducat in aliquam distinctionem in actu : ergo praeter id quod est unum in re, et fundamenfcim distinctionis rationis, quae consistit in eo quod illa eminentia aequivalet pluribus, nihil aapllus invenitur, quod illa voce Virtual!s distinctionis significetur Si- autem a parte rei, et ante operationem intellectus non- invenitur nisi unica,. et indivisibilis ?atio inacta, nec rumpitur illa unitas In aliquam-distinctionem aotualem, sed totum manet in fundamento, et in radice quousque veniat conceptus rationis distinguens t ergo haec sententia relinquit intaotas-omnes difficultates hujus mysterii, et illam verificationem duplici» contradictoriae, neo majorem lucem affert ad hoc solvondum, quam distinctio Virtualis, et rationis ratiocinatae, quam ponunt Ihomlatae; si quidem tota difficultas, quae movit Oilbertum, Durandum, et Scotum ad ponendum distinctionem ex natura rei ante operationem intellectus, est quia in.re non possunt-duo contradictoria cerificari de eadem re omnino indivisibili, et una;, et propterea conati sunt in illa entltate: una aliquid distinotionis inducere ante operationem intellectus, ut assignarentur aliqua extrema aotu (I85.) ante 'illam operationem, super quae oaderet illa affirmatio, et negatio; sed totum quod ista sententia ponit ante operationem intellectus est ratio omnino una, et illa v^rtualitas distinctionis non extrahit a tali unitate, nec reducit ad distinctionem actu ante operationem Intellectus illam virtualitat,em : ergo easdem patitur difficultates de verifioatione contradictioriarum, respectu unius, et ejusdem extremi ; non plurificari actu. Dicere autem quod illud unum extremum in re, est Virtualiter duo non actu, hoc non est explicare sensum, sed multiplicare verba ; inquirimus enim an ly virtualiter duo, ponat in re dno actu, an solum relinquat unam actu, quod tamen per rationem potest, esse multiplex t nam si actu non relinquit nisi unxuu, quid obstat hoc verificationi. duarum contradictoriarum, quae non fit. nisi in uno extremo, non in pluribus a parte rei ?

Quare nos distinctionem Virtualem' quae non-est aliud quam distinctio rationis cum fundamento a parte rei, admittimus, quae est sententia Thomistarum; distinctionem istam rationis, quae ratione sui fundamenti virtualis dicitur, et distinctionem aotualem ante opus intellectus, sive formalem, sive realem, intelligimus, nec video quid eaqalicet in his difficultatibus nisi pura, verba.

XXIII. Ad fundamentum insinuatum oppositae sententiae dioimi» Deum, et bear toe visione sua intuitiva videre id ipsum quod a parte rpi datur in Deo, et eo modo quo-datur, non eo modo quo nos concoipim», qui inperfecta cognitione ducimxr. tldet ergo Deus paternitatem ut relative oppositam Filio, seu relationem illam secundum rationem ad, non commxnicari Filio,. essentiam vero, et attributa, et omnem-perfeotionem absolutam communicare sine/ulla distinctione inter essentiam, et paternitatem, et cum distinctione inter paternitatem, at filiationem. Nec ex hoc format distinctionem rationis inter essentiam, et'paternitatem, quia non tangit illa,pluribus conceptibus, nec ad instar eorum quae in nobis distincta sunt, sed ut sunt unum in se, quia etiam secundum hanp sententiam quam impugnamus, essentia, et paternitas.in re, et actu unum sunt. Videt ergo Deus essentiam suam ita esse infinitam, et eminentem entitatem quod exercet oppositionem, et respeotum sub ratione relativi, et ut paternitas est respectu filiationis, et non exercet respectu ipsius essentiae» ut absoluta est; et sic videt communicarri, et non commxnicari id quod est unica, et eadem entitas divina secundum diversas oonsideratIones, distinguibiles quidem actu secundum nostros conceptus, in se vero non aotu distinotas, sed solum fundamentaliter, seu virtualiter, eo quod non communioari non convenit ei absolute, et secundum totum, quod identice est in re, sed 80Ium sub praodsione, videlicet ut relative opponitur : alias enim si negatio sic proferatur : Quidquid est essentia divina, sive formaliter, sive identioe non communicatur, falsum est : Deus ergo videt id quod oommunicatur absolute, et non communicatur prout relative, non facere distinctionem in re, sed eminentiam esas unius rei includentis sultas illa» praecisiones.

Artibulus II.

An relationes elnt de conCentu ee-
eentiae. et e convergo?

I. In relatione' reali duo inoludxintur, 8eu. duplici formalitate ait (186) Oonsideratione eacplloantur; et per ordinem ad subjectum, quod dicitur in relationis, eo quod relationes quae sunt accidentia, inhaerent subjecto, illudque afficiunt. Unde omne quod relationi convenit ex parte subjecti, sive cui inhaeret, sive in quo subsistit, vocatur in relationis; et secundo consideratur relatio,realis per ordinem ad terminum, et sub h*o considerati one ^pellatur ad. Et in relationibus realltus, quae a parte rei ii* veniuntur, relatio secundum utramque formalitatem realls est, et realitatem dioit, non solum relationes divinae, i quae realissimae, et substantiales sunt, sed etiam creatae. Et quidem p. Suares llb. V de Trinitate, docet disputari apud Thomistas, an relationes divinae sint reales seaundum esse ad, in quantum ad, non solum secundam esse in, quod in eis est esse Subsistens.. Qpia Cajetenue, inquit, in hoc articulo primo, q. XXVIII, existimat secundum esse Ad, illas relationes non esse aliquid reale; et idem attribuit, Capreolo in I, dist- XXXIII. Sed Oajetanus non loquitur, da relationibue divinis, imo neque -de realibus relationibus aecundum ad, ut tale, puta reale (verba ejus eunt) sed quantum est ex ratione ad, secundum se..-.Et mens Cajetani et Thomistarum in haq parte est, quod relatio realis secundum-utrumque conoeptum, seu formalitatem in et ad, realis et vera est, non ficta, ... sed illam realitatem non esqalicat in oonceptu ad, per ordinem ad-terminum, licet ibi illam retineat, et habeat, ; nam in ordine ad terminum solum explioat. contra quid sit, non quid sit ille respeotus,- realitas autem proprie pertinet; ad id quod est, non ad id contra quod est. TJnde prout explicat ad formaliter erga terminum, non explioat realitatem quam habet, licet ibi eam habeat, sed istius realitatis oppositionem. Illa tamea oppositio per realem, et veram formam exercetur, quae est relatio, etiam ut ad terminum, quia per hoo quod sit ad terminum non amittit, nec exuit realitatem, neo exercet aliquid quod realitate exerceri non possit/"Nec /{hamas, dixit ia praesenti'articulo primo, quod solum in praedicamento relationi8 invenitur aliquid secundum rationem, ut 9uares citat uro sententia Thomistamm : sed non sic se habent verba E.' Thomae sed solum diblt r''Solum in his quae 41cuntur ad aliquid inveniuntur aliqua se¬eundum rationem tantum, et non secundum rem, quod nofc contingit in aliis generibus, etp. * tJbi li/>et videatur S. Thomas relationem contrsponere aliis generibus, et siq loqui dq praedicamento relartionis, trimen non otiose p. Thomas abs-tinuit a nomine praedicamenti, et solum dicit in his quae dicuntur ad aliquid, abstrahens a relatione, quae est in prae.dioamento, et solum de ipso conceptu relationis loquens,- quae aliquando inrenitur secundum esse reale, et in praedicamento, aliquando non, sed extra praedicamentum, et secundum rationem, quod non contingit in aliis generibus, cujus formalis conceptus non nisi in reali prae¬^diaaiaonto.'Inveiitur.

Nec est neoesee ad realitatem istius respectus ad, multiplicare ipsum lh. ita quod aliud sit in commune, et generale omni relationi, vel in divinis omni Personae, quale est ipsamet essentia divina, cui omnes identificantur ih conceptu absoluto; aliud vero sit in ipsius respec¬tus, in eo quod ad, et in eo in quo disconvenit, et opponitur una relatio alteri. Hoc non est necesse; .tum quia illud in, quo redditur reale ipsum ad, est transcendens realitas, et est conceptus in quo conveniunt omnes relationes • ergo non est (I87) necesse quod multipli¬cetuf* in eiadem relatione, sed*unum sit, quia una forma est ipsa relatio, et ipsum ad, qqae per in exifctit; tum quia exlstentiae non miltiplicantur in relatlonihus, ut infra dicetur : ergo neque in, lieet aultiplicentur realitates r quod totum magis explicabitur articulo tertio sequenti,

II. Oum ergo conceptus relationis utramque formalitatem in et ad, realiter includat, et relatio divina loco, in, quod in noetris relationibus est inhaerens, habeat eeee divinum subsistens, et identificatum cum ipsa essentia, quia es-

eentiao divinae hoo ipeo quod eat actus purus, nihil potest realiter advenire tamquam distinctum a se, restat controvereia praesens, an relationes non solum secundum conceptum in,, qui est conceptus earum ut subsistentes sunt, sed etiam secundum conceptum ad, quo respiciunt termlnum, non solum realiter identifioentur cum essentia, sed etiam in suo formali conceptu, et in ratione essentiali ingrediantur. Nam relationes, identificari realiter, et modaliter cum essentia divina, oonstat ex supra dictis contra Gilb.ertum, et IXirandum, quia non distlnguuntur ab illa ; ergo identificantur cum illa. Unde in Concilio Lateranensi in o. Damnamus dicitur quod : "Pater, et Filius, et Spiritus sanctus sunt omnino idem, et una substantia'." Nunc ulterius procedimus, et inquirimus an haeo relatio, quae non distinguitur, sed est idem et unum cum illa substantia divina, Ingrediatur etiam in conceptum formalem, et essentialem talis substantlae, et rursus ipsa substantia divina ingrediatur essentialem, et formalem conoeptum ipsius relationis : licet hoc secundum facilius intelligatur, quia essentia divina se habet ut quid intrinsecum, et quasi commune omnibus, quae in Deo eunt, sive attributis, sive relationlbus, sicut animal est de intrinseoo conoeptu hominis, et aliarum specierum. Prinum vero diffieilius se habet, quod relationes sint de conceptu ipsius essentiae, cum potius illam praesupponant secandum suum formalem conceptum., . sicut attributa et proprletatqa. supponunt naturam, et sicut terminus subsistentiae supponit substantiam, sicut 8p$oles hominis supponit genus animalis, non constituit, neo in ejus formalem conceptum ingreditur.

III. Propter hoc divisi sunt auctoree, praesertim moderni in hac parte.

Qp.idam utrumque negant, scilicet nec essentiam esse de oonoeptu formali, et eceentlali relationum, neque relationes de conceptu, et essentiali ratione eseantiae, sed habere se sicut diversas lineas attribitorum, et rationum, quae in Deo eunt, et unum non est da conceptu formali alterius, licet realiter identificentur, sbut Justitia non est de eonceptu sapientiae, vel e contra, nec voluntas de conceptu Intellectus. Ita decet p. Vaz^es hic/dtsp. CKXl^o. II et IV, quem sequitur Alarcon tract. V de Trinitate, disp. II,. c. XI et XtlX, citatque Becanum, Turrianum, OiIlium, et allds, ilii tenent essentiam quidem esse de conceptu formali relationum, sed ralationes non esse de conceptu essentiaa. Pro hac secunda parte.praeter Vasques, et alios oitatos, stat etiam hiares lib. IV de Trinitate, c. V; irrubal disp. 01, c. III; Oranados tract. III, disp. IV,.eect. III* st alii. Pro prima vero parte, scilicet quod essentia sit de eonceptu. relationum stat idem Suares* Irrubal, Oranados, Oanariensis, Bellarminus, et alii quos citat, at sequitur Hii'* hic. disput. .XIIIr quaest. I et sequentibus, Bos etiam citat ilarcon ubi «apra, c. SII. (188).

Tandem alii dicunt tam essentiam esfle de conceptu relationum, quam relatlones de conoeptu essentiae. Pro qua sententia citat Suares ubi supra aliquos modemos expositores D. Thomae. Bt revera Oommunis est Thomistarum, doceturque a Oajetano hic qu. XXVII,. art. II, oirca III; a Bagnes qu. XXVIII, art. II, dub. III, circa sextum argumentum; Navarrete tomo III, controv. XVIII, estque omnium aliorum qui tenent non posse videri in Deo essentiam sine Personis, quia pertinent Personae ad .essentiam divinatis, Perrariensis tamen II contra gantil. o. IX, ponit distinctionem inter attrltuta et relationes, quod attributa docet essa de conoeptu deitatis, si secundum se concipiatur, quia perfectionem inportant, relationes autem non sunt da ratione deitatis, etiam si secundum ss concipiatur, quia perfectionem in suo conceptu non important,

IV. Pro hujus tamen resolutione advertendum est, divinam essentiam duplici¬ter posse concipi. Uno modo conceptu quarei transcendentali, prout praeoise dicit rationem entis increati, et actus puri, qui transcendentalis dloitur, non quia eat communis Deo,, et creaturis, sed solu® omnibus perfectionibus divinis, et omni rei divinae sicut ens creatum trans¬cendentaliter.se habet ad substantiae, et accidens, et ad omnes perfectiones creatas, quia in omnibus imbibitur non solum ratio entia, ut sic, sed ratio emtis creati; sic ratio entis increati in¬time imbibitur in perfectione, et attributo quod divinam est, et in omni eo quod intra DSbutt eat sive sit natura,

sive attributum, sive Persona, sive operatio. Alio modo sumitur divina essentia pro cdnceptu specifico, et -proprio, prout significat rationem divinae naturae sub eo conceptu, et linea, qua distinguitur a conceptu, et linea attributorum, quae se habent per modum proprietatis, et a' conceptu Personarum, seu relationum, quae -se habent ut termini subsistentes; et sic attributa, et Personae ex suo proprio cohceptu supponunt naturam in linea,' et conceptu naturae. St hanc distinctionem alii aliter ponunt, dicentes qub'd aliud est Personas, et' attributa esse de essentia divinitatis, -seu essentialiter ad eam pertinere, aliud Personae esse de conceptu divinitatis, utique de conceptu proprio et specifico, qui est conceptus divinitatis ut naturae.

V. Secundo, est advertendum quod aliter transcendentale creatum imbibitur intime in omnibus ad quos transcendit, aliter divinum : transcendentale enim creatum ingreditur conceptus formales suorum inferiorum, non ut pertinentium ad aiam perfectionem, et constitutionem, quia ille conceptus transcendentales est analogus, et communis, nec in illa sua absiractione, et analogia constituitur per taalogata, nec oonnectitur cum illis, sed inferiora connexionem essentialem habent ad ipsum. Oaeterum divina entltas non est transcendentalis ad omnes perfectiones divinas, tamquam quid analogum, et commune, sed ut entitas omnino singularis, et individua, seu haec.' Unde non potest ad omnes illas perfectiones transcendere, easque in se imbibere, nisi quia ad suam essentiam singularem pertinent, et ei essentialiter conveniunt, alias non apparet quomodo res singularis in eis imbibatur transcendentaliter, nisi etiam essentialiter, id est, propter aliquam es¬sentialiter, id est, propter aliquam essentialem connexionem cum talibus perfectionibus, sicut res transcendentali8 universalis non imbibitur in Inferioribus, nisi propter essentialem connexionem, quam res inferiores habent (189) cum illo superiori, ita quando transcendentale est quid singulare, non imbibitur in hi8, in quibus transcendit, nisi ad invicem sit reciproca connexio essentialis, quatenus hotv, singulare petit ex sua intrinseca, et essentiali ratione omnes illas perfectiones. St hoc ideo est in Deo, quia essentia sua. est actus purus ex suo proprio,'et eeeentifeli conceptu,- unde ex vi talis conceptus nullam habet potentialitatem,- nec ad aliquam perfectionem;- et actualitatem est in potentia : ergo omnem perfectionem ex vi essentialis conceptus habet in actu, si quidem nulla caret; et sic essentialiter connectitur cum omni eo quod Bibi potest convenire, alioquin si essentialiter non connecteretur,'et tamen posset illi convenire, ex vi esstotialis conceptus, careret illo, et esset in potentia ad illud. Sic ergo ei actui puro convenit aliquod attributum, vel Persona, seu relatio, et ex vi,, et ratione actus puri in suo essentiali conceptu non conneotitur cum illis : ergo eoe vi essentialis conceptus est in potentia ad illa, et caret illis, si quidem ex vi essentialis conceptus non habent actu illa, et tamen potest habere ut sibi identificata, sed non ex vi connexionis.

VI. Eis suppositis duabus conclusipnibus respondeo.

Prima est Si divinitas seu divina essentia sumatur in vi conceptus naturae, secundum quod ly natura dicit conceptum specificum, et proprium condistinctum a proprietatibus, operationibus, et personalitatibus, sic neque attributa, neque relationes sunt de conceptu formali naturae divinae, neque e converso concptus naturae est de formali conceptu relationum, et attributorum.

Secunda conclusio : Si essentia divina sumatur in vi conceptus entis increarti, ut sic, seu actus puri, qui est conceptus transcendentalis ad omne quod in Deo est, et increatum esse habet, sic non solum divina essentia est de conceptu essentiali Personarum, et relationum, atque attributorum, sed etiam attributa, et relationes sunt de essentiali ratione, et connexione cum ipsa essentia divina, aliter tamen, et aliter : nam essentia est de conceptu relationum tamquam intrinsecum constitutivum, seu tamquam entitas, relationes autem sunt de conceptu, seu de essentiali ratione essentiae divinae, tamquam modi, seu termini ipsius essentiae divinae, non ut constitutivum, neo, quaelibet relatio est adaequate intrinseca, et essentialis divinae essentiae, sed

inadaequate, tota autem oollectio relationum adaerate.

VII. Per istas duas conclusiones conciliantur varia loca D. Thomae ln hac parte, quae videntur contraria, et aperitur mens ejus. -Ad fiam penetrandam prae aculis habendum est, distingui- in doctrina D. 'Thomae esse aliquid, seu praedicari essentialiter de Deo, aut includf ln ejus substantia ex parte aodi significandi, vel ex parte rei significatas. Sx parte modi significandi non orania quae sunt ih Deo, et sunt ipsa substantia Dei,, significantur per modua substantiae, st essentiae, sed ut modus aut proprietas essentiae. 3r parte autem rei significatae quidquid est Deus, essentialiter est Deus, et ei Ipsi Deo convenit aliquod praedicatum, V. 0. .quod sit Pater, aut Pilius, quod sit Justus, aut saplaps, essentialiter illi conve-" nlt, st de eo praedicatur. Sumitur haec doctrina ax ipso D. Thoma qu.' YIIX de ... potentia, art. II ad 17, ubi inquit quod : "Bslationes divinae licet significent idquod est divina essentia, non tamen per modum essentiae, quia non per (190) modum ineodstentis, sed qe haben¬tis ad aliud." Et ad quintum inquit quod : "Licet relatio sit substantia divina, non tamen significat per modum substantiae; et ideo non dicuntur secundum substantiam, quia dici secundum substantlam pertinet ad modum significandi.1l Bt idem docet in hac quaestione XXVIII, art. II ad prinum.

VIII. Juxta ha distincerg onctionem et eam quam ponimus in his duabus conclusionlbus intelligi potest mens S. Thomae. Nam loquendo de relationibus, et attributis, et essentia ex parte rei significatae, et secundum quod essentia sumitur pro entltate divina, quasi modo traascendentali, semper docet relationes essentialiter cozrvenire essentiae, et e converso, facereque praedicationem per se. Nam infra qu. XXEX, art.- 'VI ad II, affirmat quod : "Sicut ista propositio* est per se : Pater est Deus, ita et i»t&rtrlbutoxum, et relationum.
Deus-.est Pater, et nullo modo per acci¬dens.." St hoc collegit D. Thomas ex eo quod cum dicitur Deue, vel essentia divina est Pater, sst praedicatio per identitatem, -non sicut inferioris de euperiore. Ubi sanctus dootor praedicationem illam per id« tti^a^'^|^am essantialem esos docuit, seu .par se, non autem eat per se in quarto modo, neque in secundo, sed in primo. Non in quarto modo per se, quia quartus modus per se est perseitas operationis, non praedlcartlonis : in istis .autem propositionibus nulla significatur operatio. Non per se ln secundo modo, fila ista perseitas est proprietatis, quae comparatur ad subjeotua accidentaliter, seu ut accidens, 11-oot necessario illi connexum, in Illa autem propositione : Bssentia divina est Pater, ly Pater non comparatur ut accidens ad subjectum, neo ut .attributum, et proprietas, sed ut Persona : non ergo est connexio, et perseitas in secundo modo, st sic solum debet esse in primo, qui . est connexionis essentialia. Unde ei D. Thomas dicit quod ita est per se, sicut ista : Pater eet Deus, ubi ly Deue non praedicatur ut proprietas Patris, sed ut natura; et sic non est in secundo modo per se; neo paternitas est proprietas narturae, sed subsistentia. Unde se praedioatur per se ratione identitatis, non ln secundo modo ut proprietas, sed ut easentialiter conveniens ln primo modo per se praedicatur.

___ IX. Deinde ipse D. Thomae supra qu. XXVII, art. II ad III, docet quod : "In Ipsa perfectione divini esse continetur Verbum, et principium Verbi, sicut quaecumque ad ejus perfectionem pertinent sicut supra dictum est. n Ubi loquitur de continentia in esse divino, quatenus esse divinum imbibitur in omni quod divinum est : sic enim podo quasi transcendenta-11 se habet. Et in hac quaestione, art. II, dicit, quod : "Belatio realiter existens in Deo habet esse essentiae divinae, idem omnino axlstens.n Aliis autem locis quae postea in solutione argumentosum subjiciemus, docet non includi proprietas tee, seu relationes in conceptu sssentlae, vel quia ex modo significandi non inoludantur, vel quia sumitur oonceptus essentlae pro conceptu proprio, et formali specifico essentiae ut natura est, oondlstinguiturque Normaliter a oonceptu at-

X. Pavent etiam locutiones sanctorum patrum, licet non minus adducantur pro una parte, quam pro alia. Qxia aliquando patres attendentes ad nostrum modum intelligendi, qui proprietates, seu attri¬tttta quasi acoldenwia seu accidentia ad

ad Eoi Mbatantla» intelllgtsua, et relatlonos ut ad aliud, non ad se ut eubetantlan explicant a. dicunt oibetantlallter iata non noslnari; eou aibatantian non explicaro. (lgi) Ha-", ut recte adnonalt Qyrlllua. llb. XI thoaauri : •Non oimla quao in Eao aunt, et de Eeo dicuntur, subetantian algnlflcant. Ballquun eat igitur, ut voce, wdoque dicendi accidentia esas dicam*, qjonlon xodo accidentia» ea lntelllgliaie Scienter qulden dicitur nihil accldore taihotantiae Dei, quonlax in aelpaa perfecta oat: no atro atitnn proprio nodo intolli ginne, ot loquinir, ex hia quae tn cobie *int. qca.il por exenpla. xajorn, id oat,. divlna lntolllgentaa.• Ubi plane tyvXllae nente» nobis eanctorun potuit, quae 3. Thoiiaa echnlaatlcia torsinls postea do- ' linearit. eclllcet ex nodo nostro: algRiflcandi, non ut substantia», nor eo«entlan Del oa elgnlf Icari; ex parte eutcO rol significatae esso ipean aubetantia» Del, nec eaanntlalitor, ot intrlnsooa poaao aliud eaae quan D»ms, nec D®e a- • liud qua» lpna. Optiaa eunt rerba Bernaril aero.LXXt in Cantica, ubi loquona contra Oilbertun : 'aecoiant, inquit, norolll, non dialectici. aed haeretici, qui stagnitudlneo. qua aa.ttma eat Ecue. et lton bonitatnn qua bonua, sod ot aapientien qua sapiens, ot Juatltiao qua Justua est. poetrece divinitates qua Daas est, Deu» non eaeo lspCealne diejwtant. Sed oi Daua non eat, quid eat T" Et infra : 'Absit ut aosentiat catholico- 3celeaia. eaae rldelloet aubataatian, rei aliquart onnino re» qua D«e elt, et quae non ait Deue. * Sed Deue paternitate eat Pator ı ergo patornitaa D<«b eat. Dicunt : Patemitaa Data eat raaliter, non eeaontiallter. Ure« conaaqueotiaa Bernardl : Si oaaentlalltor Dcua non eat, quid eaeentlallter eat T Sa» esaetv tlollter aliquid eat : ot illud aliquid ai Deue non eat essentialiter, nihil ea nentlalitor eat. Unde tandeu Aucuatlnua llb. 711 da Trinitate, cap. TX> : 'Oun dlcima, inquit. Persona» Patria, non aliud dleisjia quo» aubataatian Patrio." Si non aliud dlcime. ero> eeeentlallter substantia illa ost.

H. Sinlliter pro alia parte. aclllcet quod ipso D*a», rai essentia divina essentialiter, ot intrinsece ait relatio, eeu Persona, eunt optiaa verba S. Athanasii oratione contra gregales 8aballli: •Universa plenitudo, at integritas doltatle eat Pater, at Tlllue s" quasi dicat ex plenitudine lpelua deitati a prout actas pirus, at ounis inblblt quae Del aunt. aase Patroo, et 7lllua. quatonue anborun una forna eat, ut ipae Athanaelua inquit. K (fc-rlllus in libro fecundo thesauri, o. X. f• "Kon potest, inquit. perfecta aaas daltaa, nisi Tilia» habeat, at fnictu» ex se proferat " Qiod el collective Pater, et Tlllus, et Spiritus eanetue pertinent ad plenitudlnen, ot Integritate» deitatia : ergo et ad eaeentlale» <x>ncepta», quia intagritaa, ot plenitudo essentialia divinitati eat. ^od ai ad planitudinau pertinet tota collectio Poraonarua : ergo at quaelibet dlvlelva : -na» quaelibet Porsona tonftia ponderat, quantun tota collectio. Unde dixit Conolllun Toletani» IX. in confeealone fidei : "Slngularitor unaquacquo Persona eat plonua E«ie. • Sina qualibet ergo Persona Deoa non eat plemis Dola, erreo el eeaontiallter Dais oat plenus, oaaontlallter Dais eet Pornor, e Hec ooteet dici quod divina oeoontla aotaphyslce considerata, lntelllgitur respectu Paraonarua, ut spociee roepectu individuoru». individua mt« non eant do conceptu apoolel ı neu contra eat, quod epeciea non hobot pro plenitudine, et integritate euao essentias individua, deltae autan habet pro plenitudine. ot integritate deltatla ipsas Personas, (192) ut dicit Athanaclue. ot plenitudo deltatla cat osaoatialia deitati.

XII. Poatraoo constat patros sub no »lne naturae, et non deltatla vel eeeen tlao quael tranacendontailter auctae negare Personas seu rolatlor.es ad natura» Dei pertinere, eloat Daxaecenue, lib. III do Fido, e. VI : "Characteriatlcao. inquit, hypostases, non naturae sunt." Et Anseloia in nono logio, cap XIV ; "Si quid,- inquit, de »uraa natura dicitur relative, non eet eju» significatu». * Quod intelllgltur sub fornalltato, ot ' expressione cornea tue naturae ; id enl» intenditur in ly slgclflcatun : qua at i an ratione de attrUutia dixit Doaascenua llb. I do Fido, o.IV t "81 boam, • ai Justus, ai quid tela dlxeria, non natura» Del dici a. sed quae Juxta natura» aunt." Ubi ly naturos dlcia, Idan ent

ac formaliter explica*. 11ioquin identice, et reallter negari non potest quod relatio, et Persona sit natura divina, definiente Concilio Lateranensi in c. Damnamus, quod quaelibet trium Personarum est .illa res, videlicet substantia, . essentia, seu natura divina.

XJII. Tundamentum utriusque fconclusionis sumitur az, dictis. Nam primae fundamentum est,.quia formalis conceptus naturae distinguitur a formali conceptu attributorum, et relationum, et praesupponitur natura ex ipsa formali ratione, et modo significandi ad personalitates : ergo repugnat quod Persona sit de formali conceptu naturae, vel e contra. Consequentia patet, quia esse unum de formali conceptu alterius, nihil aliud est,' quam ingredi, et pertinere ad illud quod formale est in conceptu proprio, et specifico talis rei. Illud autem est formale in conceptu naturae, vel cujusoumque attributi, quod exprimitur in'tali conceptu tamquam forma propria, seu formalis ratio illius attributi vel naturae : quod enim comnune est aliis attributis vel naturae, non eet formale, et proprium talis conceptus, sed oomnune ot praesuppositum,- forma autem est quae distinguit; et ideo illud dicitur formale, seu formaliter pertinere ad. conceptum cujusque attributi, vel naturae, in quo distinguitur ab alio attributo, vel a formalitate ipslue naturae, aut a formali conceptu relationis, seu Personae, et hoc est quod formaliter in eo conceptu exprimitur; sicut .conceptus sapientiae formaliter distinguitur a. conceptu justitiae, vel misericordiae, etc. Antecedens vero manifeste constat, quia conceptus naturae, et Personae, seu attributorum ita se habent, quod natura consideratur sub conceptu naturae, ut fundamentum,, et radix attributorum, et operationum, et ut quid praesuppositum ad Personam, quia, Intelligitur ut aliquid terminabile per personalitatem tamquam per terminum : .ergo explicat conceptum sub aliqua formali ratione distinctum a oonceptu Personae, et .attributorum. Ergo Per80na, et relatio non potest ingredi neque-pertinere ad formalem conqeptum talie naturae. Repugnat enim sub ea formalltate ingredi conceptum, sub quo ab illo distinguitur.. Distinguitur autem, secundum formalem conceptum ab illo : ergo sub illa ratione non est de conceptu ejus.

Fundamentum secundae conclusionis habet duae partes.

Prima est, quod essentia divina sub amplo, st quasi transcendentali conceptu entitatls divinae, essentialiter includatur in relationitxis. tamquam intrinsecum, et entitativum praedicatum earum.

XIY. Secunda, quod relationes etiam includantur essentialiter, seu connectantur essentialiter ipsi essentiae. 3t prima pars constat, quia relationes illae essentialiter sunt entia (193) ln_ creata : ergo essentialiter sunt essentia divina,et deitas.. Patet consequentia, quia essentia divina, eeu deitas, est ipsa ratio actus puri et esse divini, seu entis increati : ergo quod est essentialiter ena inoreatum, est essentialiter eese divinum : ergb Deus, seu deitas ipsa. Antecedens constat, quia re-, latio illa essentialiter est aliquod ens, et essentialijter est ens non creatum : ergo essentialiter est ens increatum.. Unde est firmissima illa consequentia quam facit p. Suarez ubi supra lib. IV de Trinitate, c. VII, paternitas est Deus : ergo essentialiter Deus : ergo in suo essentiali conceptu includit deitatem. Prima consequentia patet, quia id quod est Deus, non potest esse Deus accident$liter, tamquam accidens a se distinctum, cum non sit aliquid per compositionem, et per modum actus, et potentiae, sed per summam identitatem actus puri : ergo per connexionem necessariam, et immutabilem, et tamquam omnino idem : ergo tamquam essentialiter connexum. . Secunda vero consequentia etiam est manifesta, quia quod est essentialiter tale, in suo essentiali conceptu illud incedit : ergo si essentialiter Pater est Deus, in suo. essentiali conceptu Pater includit deitatem.

27. Et hinc sumitur secundae partis probatio, quia quidquid, convenit Deo reallter, in et se, essentialiter illi ponvenit, ita quod haeo eet legitima consequentia : Dsus eet justus aut sapiens : ergo sssentialiter. est seq>iens, et justus : Deus est Pater : ergo essentialiter est Pater, quia quidquid Deus est essentialiter illi convenit

fornallter, et a parte rei **** Patren. et Tillu». noa sinua qua* eoae Juetun aut aetornus, Ita quod haec eat vera ae cundius fltfeff i Deua eat Pater, 2«ua eat TllljiB, dicitur «nla Joan. I : Deu e erat Terbun. ergo. Tertus, e eu Pater essentia lltor Deo convenit. Kinor eat da fide, ot coneequenllo eot ln darii. Major probatur. Quidquid Deo convenit ln ee, et fornallter lncreatun, et divinus oat. et actae purae, quia. Ut probavlmo, oe-aentlo. *eu eaee divinus eat eaeentlalo Patrl, et relationitue. et attrltutla; aod onne eoeo divinus et lncreatux eot eeeentialo Ipel Deo. eas oeeentlad dlvl-nae in quantus ene dlvlnun, eoi oaae dl-vlrwn eet : ergo paternitas et rolatlo-nei. quae osennilalltor runt entia dlvl-aa, et eeee dlvlnun, 'enaontlaliter con-veniunt divinitati, quia onne eeee dlvl-ais eet eeeentlaleeaeenSlae divinae. ' *

3t conflrsatur. quia Doo eaeCntlall-ter convenit eeee actus puiu* ergo oa-scntlnlIter convor.lt quidquid actu* pu-nse e* auo conceptu eeefetiall tabot: sed ox essentiali conceptu actus pur! convenit ol «d nihil eeee ln potentia. eed ornes perfootlonco elbi convenire ot onao quod ln lpfto oat : orgo ex vl aul oaaentialSs conceptu* eat quidquid - oat. aed essentia divina, acu Dsue actu eat Pator, et Tiliae, et ad ojua porfec-tlonen pertinet hoc alterius, quorf aol-licet ait trinu* ln Poroonia, et non u-naa tantun Poreonan habeat, noc aolun go nns abaolutun, aed otlna relativus r of go eaeentlallter eet fpaa rolatlo et 'lp aoe Personae. 8ed tanen cun Includat trea Pcreonaa oorrcletlro oppoBltaB.• Il-cet esaontlalltor eeaentla ait Poroona non taaen adaeouate eat quaelibet T>*rao-na, quia Ita cat haec Persona, quod etl-as eat alia; eiaut ena llcot tronacon-dentallter Includat accidens, ot.eube-tantian, non tanen adaequata alterun. aed adaequate utrusque.

ITfl- Dndo patet aictorea. qui prl-unn parton hajua concluolonle concodunt, ut Siarcx. et alii, ot negent secunda.|» lnconaequonter loqui, qila por cvldonton consequeotlan doducltur. quod #1 Pereona easentlalltor eet S«ue, et oese diviaun (19U) noceeaarlo aequitur eeeontlas dl-vlnan acu doltaten eseentlalltor Oeae Pereonnn, quia eaeentlallter 'oat o*no ee-eo divlois, lm oaV»unel ldqntlCa. oaao divisus eat eeee divinus,

Hoepondent tanen oppoettl auctores qui prlsax parton hajua conclusionis ne¬eant. quod licet a parte rei quaelibet-rolatlo ait divina, ot quodllbot attrtbu-tu* ait oeeentlftllter D*ue, ot non crod-tura, tanan «ub Illo atatu praecisioni», quo consideratur aeeundun ao, nec o.et dl-vlnun naqdo crefttua. quia neutru» expll-oat, eed tantun eu as fornalea ratlonon exprl.ilt !' elcut hot» aeeundun ao noc eat alWa, tteceet non'allue, aed abetra-hlt: ot mgla ad ros Jiodo. vel anlnal eub nio prnacleo conceptu, nod net quid pro-ductus, neque lSprodgcto», llcot ln re coaontlnlltor quid- Creatus. et productus ,it: et Spiritus aanctua «ib fomalita-te proeeasloisls neque procedit ut oroatu-ra. nec ut Deua ln quarto'aodo per te, licet ln ro, et ln prino »do per ae elt essentialiter'»»*: Bnden nodo relatlo-ne* *ub illo conceptu non Includunt osten¬tlnliter naturan. licet lr- re eesantlall-tor natura dlvlaa elnt. et Deua alnt. .

XKl. Caetarus h*oo roaponalo naxlne iodlcat. qua* ln retortus et ln vartlgl-nes agatur opposita eententla vl argunen tl oppressa. Xtenls lloot trita phlloao-phla ait. quod ree aliqua *b aliqua prao-cialone considerata alia praedicata non oxpllcat. qoaa quav ln illa praoclalone explicantur, ot ad Illa» per ae conducunt, ta*en etlan in osni phllooophla oat cer-tu* quod quando ln^ulrlars an aliquod praedicatus eaeentlalltai' Includatur, et pertineat'ad allquan rea. non procedtnuo cua praecisione, aod alaplloltor ea quae intrlnaoco cus tali ro oonnexa *unt. ox-pllcanua. v.g. anlnal aub praeolas, et forxall ratione anlnal i e non explicat rationes corporis vol substantiae, aut creaturae, tasen al laqulrnaue an eeeen-tlolltor Includatur substantia ln ar-laall. ita qaod eeeontlalltor praodlcetur de a-nlnall. et einllter oca creatus, quia , potorlt dubitare quod haec ait qaeentia-n* praodlcotlo. Anlnal eet wubatantia. est creatum, eet oospua, quia ad hoc ut ait praedicatio eaeentlalie, eafficlt essentialia, seu intrlnaoca connexio ex-traroru*. Oun ergo ln hac eeoinda con-eluelone con proccdama oub praoclalone. et iqrpellatlor.e forsalla conceptus ! Id enin pertinet ad prinos conclusiones, aed altq>liclter an eeeentiallter ln ro prae¬dleotur. ot oonnedtebir eesAtla cus Per-

sonis,- et Personae- com essentia, it* ut istae praediehtiohes in 'ne sint per se in prim$modo : Deus eSt> Pater; 'Pater - est DAis, sicut si inquireremus an cor¬ pus, et 'substantia praedicentur in re essentialiter de ahiiftalf, et nunc etiam inqtiiriAis an paternitas sit praedicatum essentiale deitatis, et deitas essentia¬ le praedicatum paternitatis, ita ut es^- • sentiaHteir 'sint connexa, quid'oportet divertetfe responsionem ad praedicationem factam de aliquo sub praecisione aliqua et appellatione ?

.SOLVUNTOR AR3UM®TA.

XVIII. Primo arguitur auctorftatibUif tum sanctorum patrum, tuto D. Thomae qui plane videntur sentire nec relationes nec attributa esse de substantia divini¬ tatis, nec ad ejus essentiam'pertihereV Auctoritates ex patribus sunt.- AiugUSti-' ms in VII de Trinitate,' c. II et IV,~ et super Psalmum XCVTII, dicit : "Patrem alio esse Patrem: alio Deum, quia (195) quod edt, ad se dicitur, Pater autem ad Piiium dicitur. " it similiter docet' Verbum non eo esse sapientiam quo* Verbxm et idem est de essentia;' Item in V. d» Trinitate,' c. 7T, docet' relationes dici de Deo, non secundum substantiam, nec * secundum accidens, sed ut ad aliquid ergo de conceptu relationis non est sub¬ stantia divina, 'neque' de' conceptu «iba- . tantiae relationes.' Item Nazianaenus • oratione XLIV, loqtiens de Personis r- • "Neque substantiam, inquit, secernunt, verum circa substantiam secernuntur-. " Athanasius dialogo .II *de Trinitate con- r tra Anomaeui, inquit : "Generationem non esse quiddam'efl senti ale,'" "ergo non per¬ tinet ad essentiam Dei. Isldoius"VIX- etymologi c.'I .f "Deum non esse essen¬ tialiter, 'quod relative ad quamcumcpie-' * ^ Personam est." Dama&cenus lib.- III-de Tide, c. VI,: "Characterieticae hyposta- seos, non naturae' sunt." Qyrillus Ale¬ xandrinus II'thesauri, c. III;-docet extrinsece se habere ad esSentiam relar- tionem qua distinguitur Pertona. AhSsl- mis in monologio, csp. XIV't "Si quid de summa natura dioitur'relative, non est ejus significatum." *

Confirmatur ex D\ Thoma qui in I, . dist. 3QCXIV, qu.: I, art. I ad I-V,' ex-, presse dicit qubd : "Pe'intellectu Per-. sonae, oportet esse aliquam rationem, sci¬ licet relationem, quae non est de intel¬ lectu easehtlae. " Et lfi'! ad Acnibaldum, dist. XXHII,-quaestione unica', art. IV, docet qxod : ^Proprietas ad essentiam se habet disparate, ad Personam autem se habet per modum formae. " Quomodo ergo \ de conceptu essentiae, et essentialiter praedicatur de illa, ii disparate'a* ha¬ bet t Adhuc urgentius in quaestione VIII, de Potentia art. II. ad VI, dicit : "Hanc praedicationem non esse per se essentia est paternitas ergo non est de conceptu essentiae formaliter. Item in hac prima parte, qu, X2QC1II, art: III ad lj inquit.': "Qjiod oomnunia absolute, includuntur in Intellectu propriorum, sed non e cohverso. In intellectu enim Personae Patris inteiligitur Deji-e, .®ed . non convertitur.Quid clariup potuit D. Thomi dicere contra secundam partem nostrae secundae- conclusionis ? . .

'. Respondetur ad primam auctoritatem • Augustini, quod illam egresse sibi ob^ Jicit*D. Thomas qu. VIII de Potentia, aft. II, in argumento XIV. · Et respondet sanetub doctor ad XIV : "Dicendum quod Deus dicitur non eo Deus, quo J?ater, propter diversum modum significandi divi¬ nitatis et paternitatis, ut expositum est." Exposuerunt ajatem solutione ad • IV, quod relationes divinae licet signi- fioent id quod est divina essentia, non. tamen per modum essentiae, quia non per modum inexistsntis, eed per modum se ha¬ bentis ad aliud. {&iare cum dicit Augus¬ tinos alio asse Patrem, alio Deum, intel¬ ligitur de alio ex parte modi signifi¬ candi, non exparte rei significatae. Ibc hac enim parte dicit' Augustinus tLl de Trinitate, c. VI, quod : "Oum dicimus Personam Patris, non aliud dicimus quam substantiam Patrisv" Secundum \ooim - Augustini eodem modo interpretatur S. Thomas loco citato ad XIII,- et in hac quaestione,- art. II ad 1,-utrobique enim illum sibi objecit, et solvit, dicendo . quod relativa non dicuntur de Deo subs¬ tantialiter, ssu.quoa substantiam ex • parte modi significandi, quia non modo- substantiae significantur, ut per se, et ad se, -sed modo relativo, ut ad alte¬ rum. .Exparte tamen rei significatae substantia sunt. Eodem sensu accipe quoties apud aliquos patres audieris at¬ tributa'Dei non significare substantiam, sed aliquid oir^(substantiam, ut apy.d

Damascenum lib. I de Pide, c. IV- Basi-
Ilum lib. I contra Bunomium; (196) Nazianzenum orat. XJULVIII, 'et ILII; Justinum q.* III gentil. et alios ‹ iritelliguntur enim non significare substantiam in modo significandi, non in ipsa re significata.

XIX, Ad locum ITazianzeni in argumenrto allatum, didimus extra rem adduci : sensus enim ejus est plan&s, quod Pereonae substantiam non secernunt, id est,.' non dividunt substantiam, sed circa ipsam Secernuntur, quia inter se distin-. guuntur, non ab ipsa substantia.- 3hplicavit enim theologus vim illius nominis substantiae, quae tunc tempori8 oontrovertebatur an significaret hypostasim,. et eic nultiplicaretur in Deo, an natoram, et Sic non divideretur. Bt ita in aequivocatione hujus nominis valde tunc laboratum est, propter Arianorum dolositatem illos simplices decipientH^m, ut, plures substantiae in Deo concedendo, lpei diversas naturas inferrent. Unde Nazianzenus recte dixit/ substantiam non secerni per Personas, quia nomen naturae est, nec illa per Personas dividitor. Sed hoc quid ad praesentem controversiam ? Ad locum Athanasii dicitur generationem non esse aliquid essentiale, quia est notionale : distinguimus enim notionalla ab essentialibus, non quia essentlali connexione de essentia non praedicentur, sed quia conceptu relativo dicuntur, et sunt propria Personarum, cum essentialia sint absoluta,. ,et conmunia. Badem eet explicatio Isidori, scilicet Deum non esse essentialiter, quod relative est; quia relativum est notionale, non essentiale; 'et sic distinguit essentialiter esse contra notionaliter esse, non tamen nogat essentialiter convenire notionalibus, seu relativis id quod osse divini est. Ad Damascenum Jam supra dixitms quod hypostases non . sunt naturae sub conceptu naturae proprio.et specifico, et secundum.modum significandi, quatenus natura significator modo communicabili, hypostases modo incommunicabili, non tamen negat esse naturam, sumpta natura pro essentia, seu. esse divino modo quasi transcendentali se habendo ad omhia, quae in Deo sunt. - Bt sic sensus est miod characteristica ln Deo, seu notionalla, non sunt naturae, id est, non sub^conceptu naturae, sed ad hypostasim esu Personam pertinent. Ad Cyrillum dicitur relationem extrineeoe se>habere ad essentiam, tum ex parte modi significandi, quia non per modum essentiae, sed.extra illum significatur, tum quoad conceptum.proprium, et specificum essentiae in ratione naturae, cui conceptui formaliter, et quoad sui expressionem extrinse<?e se habet relatio, licet in ratione oonfceptos transcendentalis,' et entitatis iftcreatae intrinsece illam in se includat. . ...

XX. Ad confirmationem ex variis locis D. Ihomae respondetur in primo loco, cum dicit relationem esae d* intellectu Personae, non de intell'ectu essentiae, loqdi de relatione ex parte modi significandi, nop ex parte rei significatae : et iterum loqui de essentia pro conceptu naturae proprio, et specifico, ut natura condistincta ab attributis, non de conceptu essentiae pro omni esse divino, «t actu puro. Bt hinc etiam apparet quod quando D. Hhomas in aliquo ex his locis docet relationem contraponi -essentiae, quod plus sonat, (piam distingui ratione at illa s nam attributa distinguuntur. et non contraponuntur : dicit enim ly • contraponi esse oppositum; et sic videtur didere quod in quantum contraponitur non est de conceptu ejus. .Sed respozuletur quod ly contraponi est ax parte modi signlficandi opponi, non ex parte rei significatae; et sio solum sequitur quod ex modo signifioandi,l scilicet substantia, ut (197) ®d se, relatio .ut non ad se, sed ad aliud contraponuntur in ly ad se, et non.ad se absolute diolr et non absolute, licet ex parte rei significatae non contraponantur_ Vel secundo, relatio non est de conceptu essentiae,, tamquam praedicatum adaequatum, et conversibile cum ipsa, et ut constitutivum essentialis rationis. Non tamen nogat esse de conceptu essentiae tamquam quid inadaequatuB1 illi, quidem essentis ita inclu-. dit in se unam relationem, quod non exeludit aliam : debet enim habere correiar¬tivum. Nec repugnat in uno conceptu esxentiali dari unum praedicatum magis amPluJn ie 8°* ut animal, aliud minus ampium, iliique inedaequatum, scilicet rationale, licet in hoc non.^teneat axempium, quia animal, ut est in homine- singularisatum, et determinatum adaequator rationali; ut autem abstrahit, et generi-

ce, sumitur, non adaequatu? illi, essen¬ tia autem divitia in se singularia exla¬ tens conaminis est tribu» Personis. Unde habet privilegium rei universalis abs- . tractae, v.g. generis, ita quod essentia¬ liter connectatur cum Persenis, seu rela¬ tionibus, neo tamen convertibiliter, si¬ cut si daretur animal abstractum a parte rei, ut posuit Plato, idontificaret si¬ bi differontiaa specificas, nec tamen convertibiliter, - et adaequate cum quali¬ bet eamm'se haberet. Denique, relatio non ingreditur conceptum essentiae ut praodicatum -constituens, sod ut termi¬ nans; et sic essentialiter illi conveT- nit tamquam modus, et terminus ejus. Sic autem intelligiaus S.- Thomson, quia ipse sic explicat in eodem loco, qui oi- tatur distinctione XCQ7, hoc eodem a^- omplo universali respectu inferiorum, lioet cum differentia diota. Et sic po¬ nit non esee relationem do intellectu essentiae quod nullo modo ab ipsa dif¬ fert, quod eat non -esse do intellectu e- jus per adaequationem, et per modum . praedicati constitutivi, non modificati- vi, cum aliis locis supra relatis expli¬ caverit essentialiter, et per se rela¬ tiones praedicari de Deo.

BU. Ad secundum locum ex quaestio¬ ne 71II de potentia, s. Thomas dicit hanc propositionem non sese per ee : "Essentia est parternitas, "ex parte mo¬ di significandi,- non ex parto rei signi¬ ficatae j • -nam expresse concedit in hac prima parte, qu. XXXIX, ort. 71 ad II, quod : "Tam ista est per se Pater est Dous, quam lfta : Deus est Pator." Non est etiam per ee, sumendo essentiam pro conceptu formali essentiae, seu na7 turae, ut distinguitur a conceptu forma- li attributorum, et Personarum, sub hac praecisione, et formclitate non est per ee, quia non conducit, aut pertinet ad illam formalitatem, seu praecisionem conceptus, lioet 1111 rei concqjtae per se connectatur; et de illa eesenti- aliter praedicetur. Unde D. Thomas. in- illo eodem loco dicit quod ; "Kec etiam essentia praedicatur per se de, paterni- tate;" cum tamen relatio non habeat v aliam essentiam quam divinam; et sic constat quod parificat senper D. Thomas has propositiones ; .Deus est fcater ot Pater est Deus, vel essentia divina, . quia utramqae faoit per se iu hac quaea- tione XXXI, utramquemon per »e in qu. 7III de potentia, quod est evidens signum locutum fuisse U. xhomam.sub diversis con siderationibus,, in quaestione JB0C1X ex. parte rei significatae, in quaestione 7III do potentia ex parte modi signifi¬ candi, vel etiam secundum praecisionem, et formalitatem proprii conceptus quod satis Indicat ibi sanctus doctor. dum di¬ cit : Ter se prqodioari aliquid da ali¬ quo quod praedicatur, de eo secundum propriam ra,tione», " hoc est sub formali- tato proprii conceptu*. (198)

XXII, Ad- tertium locum respondetur, quod ibi negat 3?. Thqnaa propria osse de conceptu communium, loquendo de concep¬ tu sub formalitato, et praecisione ejus quod eet comnunov et ejus qupd est pro¬ prium, non do conceptu absolute, et secun¬ dum realitatem, et essentiam, ut ost in se. . St patet hoc/ quia loquitur de com¬ munibus, et propriis secundum ordinem intelleotus nostri, qui utique non ponit ordinem, id est, prius, ot posterius in Istis cpnQeptibua nisi quatenus unumquod¬ que lntelligit secundum propriam forma- litateffl, ,et praecisionem, accipiendo na¬ turam sub conceptu naturae, et attribu¬ tum sub.conceptu proprietatis, et rela¬ tionem sub conceptu terminantis,' etc. sic enim ea quae sunt priora sunt de concqptu posteriorum, et communium, quia essentialiter illa praesupponunt secundum suos formales conceptus, sed non e.converso posteriora non supponunt priora; et sic non sunt de conceptu il- lorum, qua etiam ratione in ipsis prae¬ dicans-absolutis potest id reperiri, quia voluntas essentialiter supponit intellectum, seu intellectivam neturam, non e oonverso, et aeternitas supponit immutabilitatem, non e converso. Itaque attendendo ad ordinem intellectus nos- tri, loquendo sub hac formalltate, quatenus ponit ordinem in istis ooncep- titus, communia sunt de intellectu pro^ priorum, non s converso. Et sic idem eit aics^ quod intelllgitur in con-. coptu Personae patris Deus, ac dicere quod praeintelligitur, seu praesupponi- tur ad conceptum Patris sicut animal ad conceptum hominis. Et hoc deducitur e* i^lie verbis S.' Thomae initio Illius solutionis ad primum, quod communia ab- solute dicta secundum ordinem intellec- tus nostri sunt priora quam propria, ' ergp secundum ordinem intellectus nostri procedit etiam inclusio in intel-

lecta proprlorun eot «ecundui llluv or-
dlnoa. «t prlorltatan, ld eat. pra-rap-
positive includuntur, non e ccnreroo.
Poteet etlan dici quod ceraunia lncla-
diatur, et aunt do Intellectu proprio-
non eolux prnoauppoaltlve. sed et-
lan fcraaUter, quia abaOluta, et comi-
nia ount corietltutlV» prcprlomn. et al-
alllter propria non ount de Intellectu
oomnniun. elcut Poreona Patria non ln-
telligitur ln eonoptu Del. «elllcet ad
aequate, et convertibiliter cun lpao,
mt tanquan oonotltutirun naturae Dei
bene tanec inodp^quate, et torqucn sodue
<» terdoie dignae eaaentiae. ut expll-
tatus eot. ‘

XXIII. Secundo arfMltur e* patre
&iare* ratione queo lpol videtur erldeha.
^ildquld eat de eaaentia Del, eat de ««-
ontla singularis Poraonorun llliaquo
coraxinicatur. erf troa.rpjatlonea &>!}
mt do oaaentln elngulaiys Poreonarun;
qiin potlue una.Poroora opponitur, ut
non coraainlcatur alteri.: ergo non aunt
de oaaontia Dei. Kajor prpbatur. tun
qula «iruwlao Por«onnc,.aunt venia DeUs :
ergo quidquid eeeoflldaliter convenit, ot
praedicatur do Doo.' convenit Pereonle:
tus quia ln Concilio. latorononal. c. Dan-
neaiB. ot ln Plorentlno, dicitur Patroa
coamnicAeae Plllo tot an eeaentlon, non
voro hoc quod eat eaae Patre® : ergo pa
tornltaa non potoot pcrtlnorc ad cohcep-
tun et constitutionem eeeantlnc. quia'
alno paternitate Invenitur, et conninldo-
tur tota eaeontia. Minor ait an najrffo.a-
ta eat, quia una Pereona.et una relatio
ren oat alio : eroo non oat do eoheoptu,
et oaaontia alterlua. al quldwi el' oppo-
nU'ir- '.quldditatle.

Confirmatur. In Illo prior! ortfcl-
nla quo Pater Intellielkur conotltubia,
et potene gonornro. et nondUB lntelllgl-
tur Plllue gonoratua. intollfgltur tota,
fi^) ot Integra, et perfecta divlnltna,
et tanen non otmoe relatlonea, et Pe^eo-
nae lbl lntalllguntar : ergo aon oiraes
rolatlonea mr.t de eeeentla/ «t eoncaptu
dlvlnltatla. etlna lnadaiqiate;'7 Cone«-
quentia eet certa, quia tunc tfcndua ln-
teli Igitur Plllua. et intelli«ltur ee-
eentla plene, et perfecte : ergo' filld-
tio non Intra conatitutloneo,' «t «leni'-
tudlnea lotius easentlae'. Antecedens '
vero probatur, quia ln Illo priori la-'
talllgltur in Patro totun. quod potos*.

eonain Icaro Plllo ax vi genoratlonla :
oomar.lcat axtan totan osaontlan pleaoa,
«t perfectan : ergo tot* essentia pro 11-
lo priori pleoo oonatltuta. et eeeantla-
liter lntelllgitur. cec tnnoa lntelllgl-
tur tunc filiatio,

ConflrnaOir eeaindo, quia eaeantla
eot una ot «lapies, neo in ratione os-
aontiao ullan dlatlnetlon* addttlt.
relatlonea aatan distinctiones admittunt;
elnllllter eaaentia eat abluta, et con-
ntltuitur abeolute : ergo relatlonea non
poeaunt pertinere ad tonetltutlvua oo-
eentlae : orgo noquo do ajua oaeontlall
conceptu eaeo *t ln hoc fundatur argu¬
ncntun qiod cohnuiltor solet fieri,
qulo tota oaaontia contunlbatur Plllo.
et non ooimnlcatur palbfnltoa : argo
patornltaa non eat fle obficeptu. et eeaen-
tlali oonetltutlono oaoontlao..

.Denique, qila ai relatlonea eaaent
da oonccptu oaoontlao. non poeaet umn
praeaclndero ab alia oloit conoi^tua ho-
nlnla non praeeolndlt a rationali, quia
eat do oaeontlall ratlono hoalala; at
conoeptue eaaentiae praeeolndlt a relu-
tlono. ot o oontra : orgo unua non eet
de conceptu alterius allna oonla oaoont
ln Doo fo mali ter Idea, et non eoius ld-
entloe, «l urus oaaot do fomali, at ee-
«entlall conceptu alterlua.

Respondetur aroineotuB Illud quod
Siare* videtur evideoa, et plano *ophle-
tlcin. et peccare aitando qiid, ln ad a-
llquld, quod S. Tkooaa vocat fallaciam
accidentia ln dlvlnla. Igitur dlatln-
cienda eet aajor. tyldquld eat de oaaon
tln Doi, oat do' eaaentia aingularun Per-
eonaru», dlatinguo; quidquid eat de ee-
«entia Del tenquan quid, ‘oeu per aodua
concedo ; hoc enls comuno
eat onnltua Poraonle; quidquid eet de
«aeentla Dol tanquan nodua, taaquaa ad
allqiid quod eet aodue lnadaoquatue
(quaollbot onln rolatio non adaequat to¬
tan aaeontlan. ouc doboat ln Ula dare
locun «uo corrolatlro) nogd. St aloit
oot oophletloin (u-pinentun quod foruont
hnerotici : ^ildquld entitatlve, acx
reallter oet Dcua, mt oaeontie Del. eat
ln qjaollbet Poreona. r.g. in Patro :
eod filiatio eet reallter. tmx entltotl-
vs oaaontia Del : ergo filiatio eet Pa¬
tre: ln quo eophlanato. evidenter Bita
tur qxld ln ed allqild. ot da-or aogon
da o«t abeo luto, ait di stinguenda :
quidquid entativo oet oasentla divina

per modum quidditatis, est in Patre, verum eat; quidquid est essentia divina per modum relationis, seu ad aliquid, nego. Prorsus idem peccatum invenies in argumento Suarez, solum mutando illum . terminum entitative, et realiter in illum terminum essentialiter, et dicendo: Quidquid est essentialiter Deus, seu de es8entia Dei, est in qualibet Persona, Vig. in Patre, filiatioest essentialiter Deus, seu de essentiA Dei : ergo est ' in Patre. Posse autbm loco illius termini entitative poni ly essentialiter, - et sic utrumque sophisma eodem pede • claudicare constat, quia Deus quidquid est, essentialiter est : sicut enim ipse Suarez concedit supra capite septimo, quod ista est bona consequentia : Pater, est Deus : ergo est essentialiter Deus ; similiter ergo ista erit bona › Deus est Pater-: ergo essentialiter est Pater : quidquid enim Deus est-, essentialiter (200) est : nullum enim praedicatum Deo Convenit accidentaliter, sed per intimam, et essentialissimam connexionem, siquidem ex vi sui essentialis, et formarlis conceptus, qui est actus purus, harbet sibi annexum quidquid sibi convenit: ergo idem est convenire Deo aliquid in re,- et convenire essentialiter, quia connexlo divinar-cum suis praedicatis est summa; et sic essentialissima. Et hoc argumentum sic solvit S. Thomas et in eisdem fere terminis proponit VIII de potentia, art. II, argumento VI et VII.

XXIV.. Dices { Implicat quod aliquid sit essentialiter connexam alicui, et ingrediatur conceptum essentialem eJus; et tamen sit ei inadaequatom, sicut si modus unionis ingreditur constitutionem hominis, tamquam modus, implicat tpxod non sit 1111 adaequatus,' et inveniatur ubicumque invenitur homo. : ergo hoc quod dicimus de essentiali adaequato vel inadaequato est merum commentum ad eludendam vim argumenti.

Respondetur negando antecedens,- quando essentia aliqua ob sui anplitudinem, et eminentiam, non uno solum modo» sed pluribus potit ter^dnari. Et de hoc non possumus exemplum omnino quadrans invenire in retas creatis, sed invenirentis simile, si genera, et species,,, ut posuit Plato, essent a parte rei subsis¬tentia : tunc enim essentialiter Identificarent sibi inferiora axa. ei quidem essentialiter essent universalia, peterentque inferiora, et inadaequate essent cum quolibet inferiori divisive sunqpto. Essentia autem divina habet vim termini comniinie respectu Personarum,, licet singularls, et subsistens forma sit: unde admittit illam rationem connexionis essentialis inadaequate, vel adaequate, ut dictum est, quod in retas creatis non est videre. Et hoc totum nascitur ex illo fundamento, quod Deus quidqaid realiter est, essentlfrlitfer est : constat autem quod essentia divina realiter, et entitative est Pater, et non est adaequate Pater. id est, solum Pater, quia etiam .est Filius : ergo est indaquate : ergo etiam est essentialiter inadaequate, quia haec est divinitatis vis, ut idem sit in.ea esse realiter tale, et essentialiter tale, id est, per summam connexionem,

. . .

XXV. Ad primam confirmationem resp.ondetur, quod in illo priori originis intelligitur a nobis tota essentia divina, sed non totaliter, quia non explicatur pro illo signo omne quod pertinet ad essentiam divinam, etiam tamquam modificativum et terminativum ejus inadaequate : quia enim illa prioritas non est prioritas rei, sed intelligentias, et rationis, ibi tunc est essentia cum omni eo quod pertinet ad se, etiam notionaliter, et relative; sed quia nos per nostram intei¬ligentiam dividimus id quod ibi est, concipimus id quod essentiae quantum ad absoluta, et quantum ad id quod communicabile est per generationem, non quantum ad rg^t-iva, et modificativa essentiae, quod non totaliter exprimere quae ad essentiam pertinent, licet tota essentia exprimatur. Et licet pro illo priori Pater intelligatur comprehendere se, et totum quod est in Deo, non tamen hoc convincit quod.pro illo priori intelligatur Persona Filii, ut.producta licet intelligatur objective a Patre attacta, et cognita, sl quidem ex cognitione sui, ©t creaturarum procedit» ut infra disputatione XV ostendemus : ergo prius intelligitur cognosci ut objectum, quam ex- et procedere ut genitum, quia ex cognitione Patris generatur,

gecundam confirmationem responde¬tur, quod essentia una existena non ad¬mittit distinctionem in absolutis, bene tansn in relativis : unde (201) quoad

absoluta aon constituitur relatione sub formalitate, et praeoisione absoluti. Sed absolutum, ut est ratio non sistens in ratione absoluti, sed complectens etiam genus relativum ob sui eminentiam, sic etiam in relativo constituitur, quia pertinet ad illam essentiam, ut ee^t actus purus, et ambiens omnem perfectionem, et rationem divinam, etiam essentialiter continere relationem, quia si realiter continet, etiam essentialiter, et ab intrinseco. It sic essentia, ut dicit praecise conceptum naturae condistinguitur a relatione, nec per eam constituitur in tali conceptu, quia relatio pertinet ad minus, et conceptum Personae, non naturae, ut autem dicit rationem quasi transcendentalem actus puri, et entis inCreati, sic utrumque genus includit, et absolutum, et relativum, relationesque essentialiter includit ut terminos, et modificativa quaedam essentiae.

. -SXVi. Et cum urgetur commune argumentum, quod communicatur tota essentia, et non paternitas, distinguo; comnnnicartur essentia sub conceptu absoluto, et sub praecisa ratione essentiae, concedo; sub omni modo et inclusione talis essentia, nego, quia non sub modo paternitatis. Item communicatur tota essentia, sed non totaliter, 'id est, non sub omni modo incluso in tali essentia pertinente ad ejus terminationem, et subsistentiam. Et sic relatio non est de conceptu essentiae ut constituens rationem absolutam, et quid ditativam, est tamen de conceptu essentiae ut modificativum, et terminativum ejus.

3CT7II. Ad id quod ultimo proponitair respondetur, quod id quod est essentiale, et intrinsecum alicui, potest abeo praescindere, si inadaequato, et imperfecto conceptu concipiatur, non si perfecto, et adaequato, sicut qui concipit hominem sub conceptu generis proximi, v. g. animalis, et differentiae ultimao, scilicet rationalis, essentiam hominis concipit, licet non explicet gradus superiores ut corpus, substantiam, etc. It tamen quis neget hos gradus esse homini essentiales T Nec tamen ab illis praescindit essentia hominis praecisione exclu8iva, quasi illos non includat, aut impotentia ad eo avsit, sed praecisione non expressiva, seu per non explicationem, quia licet ibi includantur, non tamen ibi explicantur. Ut enim advertimus praecedenti tomo, disput. IV, art. VI, duplex est praecisio, alia per non inclusionem, quando aliquid ita segregatur ab alio, quod solum remanet in potentia ad illud : alia per solam non expressionem, quando aliquid actu quidem includit aliud, sed non explicat illud, qua ratione transcendentia praescindunt ab inferioribus, et actus purus, seu divina eesentia a suis attributis, et rationibus quas includit, nunquam ab illis sic praescindit, quod remaneat in potentia, sed potest sio explicare unum,-quod non aliud, licet omnia essentialiter Includat, quia non plens, et totaliter explicatur totum quod pertinet ad essentiam. Oum vero dicitur quod sic omnia erunt in Leo formaliter idem, et non solum identlce, respondetur quod omnia sunt formaliter idem, si ly formaliter eit idem quod essentialiter, seni in primo modo per se, non enim aliter sunt idem. Sed non omnia sunt formaliter idem formalitate praecisionis, et appellationi8, sicut nec in quarto modo per se.

XXVIII. Secundo arguitur ex p. Vasques hio disput. CXXI, cap. II. Dolatio concipitur advenire essentiae : ergo non includere illam formaliter; 'alias si Includeret, quomodo ei adveniret. St praesertim, quia relatio ita concipitur advenire essentiae, quod determinat eam : id (202) autem quod determinatur, non continetur in conceptu determinantis, vel e oontra. Neo obstat exemplum de ente, quod determinatur per modos contrahentes, et tamen in illis includitur. Contra enim est, quia ens non significat aliquam rationem oomnunem, quae determinatur per particulares, sed solum nomen est commune; in praesenti autem essentia reallter, et vere communis est ?ersonis.

Confirmatur, quia si essentia includeretur in conceptu relationis, haec obset vera : Paternitas est essentia, unde sequeretur quod paternitate Deus intelligeret, et paternitate esset sapiens; et similiter filiatione seu Verbo, quia essentia est paternitas, et essentia est sapiens, et intelligens. Non conceditur autem a theologis, quod Deus est sapiens sapientia genita.

Confirmatur secundo, quila se relo-

tio inclddsret essentiam, «equqfetur qpiod relatio non constituit Pereoftam. Consequens non admittimus, ergo. Sequela protatur, quia Persona non est- aliud quam essentia determinata per ipsam relationem; si ergo relatio includit essentiam, jam relatio est Personaergo non est id quo constituitur Persona, si quidem Persona non constituitur Persona, tamquam forma, sed est res constituta.

-. .Respondetur, quod relatio intelligitur advenire, essentiae, non ut aliquid extrinsecum, et- totaliter praecisum ab ipsa, quasi essentia maneat in potentia,- et non habeat in ree actu ipsam relatio-. nem, cum essentia sit actus purus, et'ad nihil in potentia :.'dicitur ergo advaiiire; et determinare essentiam, non sicut, differentia determinat geme ad quod comparatur tamquam actu ad potentiam, sed - ut aliquid magis explicitum, id quod est mimus explicitum et magis in confuso significatum. 'Issentia quippe divina sub hoc nomine;significata solum significat esse divinum iA tota sua amplitudine, et ut in confuso includit omnem perfectionem, cum Vero explicatur relatio, de-- terminatur, et explicatur id quod determinatam quamdam perfectionem autratio- nem explicat'in Deo, quae priori conceptu essentiae non explicabatur, licet ibi includebatur, non vero additur aliquid quod in essentia vol natura actu, et essentiali conhexione non includeretur. Itaque determinatio, ista, et adventuB relationi8, non fit per additionem unius ad aliud, quia in Deo ost impossibilis omni8 coopositio, etiam per intellectum nostrum, cum rqpugnet summae simplicitati; et actui purqj et consoquontor est iapossibills oaaiifl additio, 'seu accumulatio unius ad aliud, sed ratione actus puri, quidquid divinum est, actu includit. Fit ergo adventus, at. determinatio relationis ad essentiam per noVam explicationem ejus quod antea non exprimebatur in conceptu illius rei, licet includebatur, non per additionem, aut coapositionom unius -.cum alio. Qiod vero dicitur-ens solo nomine osse commune, est dioere, quod env non «st analogum, eod pure aequivooum, cujus contrarium ex D. .Thoma ostendimus in logica q. XIII et XIV.

XXIX. id primam:confirmationem -respondetur veram essa il»lam propositionem: Paternitas est essentia, sed non conceduntur aliae propositiones ': Paternita^. te Deus est sapiens, aut filiatione, vel Verbo, quia ex modo significandi," fit ibi formalis significatio, et ^jplicatlo paternitatis sub proprio et formali conceptu relativo sub quo.distinguimur ab absoluto. 3Jt sub conceptu relativo , constituit Deum relatum, seiu Patre** non sapientem, qui est conceptus perfsc&LOnis absolutae. Unde cum significator (203). aliquid sub formalitate, et praecisione proprii conceptus, non potest concedi, quod sub illa formalitate, et praecisione tribuat effectum formalem, qui pertinet ad alteram praecisionem, seu. formalitatem. Et licet essentia divina in re sit totum hac; et identice illa re, quae est paternitas, sit sapiens, et illa re, quae est eapientia, ..sit Pater, tamen quia in illa essentia propter suam eminentiam pluree rationes. et perfectiones distinguuntur, .et significantur nostro modo intelligendi; ideo, ex modo significandi .eliq^am terminum sub aliqua formalitate, et praecisione, non .. concelans aliquas propositiones, licet sint circa-eandem rem, quae essentialiter est omnia illa, et intrinsece, ob diversum modum significandi. Non enim dicimus quod per voluntatem procedit Filius,, sed per intellectum, et Spiritus sanctus per voluntatem, et tamen voluntas, et. intellectus in Deo sunt omnino unum, et idem essentialiter. Certe non potest negare Vasquez quod deitas sit de conceptu intrinseco,et essentiali Dei, quia per deitatem essentialiter constituitur, et tamen in doctrima. fidei Dous generat, et' deitas non generat, propter diversum.modum significandi terminorum : ergo non mirum quod licet paternitas, sit.de essentiali conceptu divinae es- . sentlae et sapientiae, etc. tamen paternitate non sit septena sed essentia propter diversum modum significandi, et diversam formalitatem, et praecisionem, qua explicatur unum, et aliud.

Ad secundam confirmationem respondetur illud argumentum esse plane sophisticum, et instari manifeste in exemplo allato de Dee, et deitate. Nam deitate constituitur Deus tamquam forma, et tamen deitas ipsa est Derus, etiam in concreto : nam quidquid in Deo est, Deus ast, et dicere jifcttod divinitas non sit Deus, ixtpiissinjum ast, ut BemartLus

sermone LXXX in Cantica dicit contra &il-bertum. Similiter relatione constituitur Persona, et ipsa relatio est Persona, et est essentia, et est Deus, nec tamen Persqna constituitur Persona, sed personalitate, et relatione, sicut nec Deu6 constituitur Deo, sed deitate ut forma, licet etiam ipsa deitas Deus sit. Quia in divini8 abstracta praedicantur de concretis, et e contra, eo quod ita non differant nisi secundum modum significandi, non ex parte rei significatae. Sic ergo ad argumentum in forma dicimis negando sequelam. Ad probationem : Persona non est aliud quam essentia determinata per relationem, distinguo; nihil aliud est quam essentia sub conceptu communi, et quasi transcendentali essentiae, nego; sub conceptu essentiae, ut est natura terminabilis per personkiitates relativas, transeat. Ad consequentiam : Ergo si relatio includit essentiam, jam relatio teitnj&tsona, distin-Oxo : si relatio includit essentiam sub conceptu naturae terminabilis a personabilitate, erit Persona, concedo; si includit solum sub communi, et transcendentali conceptu entis ihcreati, quod est commune omni rei divinae, sequitur quod sit Persona, nego; sed sufficit quod sit personalitas, seu forma terminans, et constituens Personam quae quidem identice, et realiter Persona est, sed ex modo significandi, solum significatur ut forma, seu terminus Personae, non ut Persona ipsa constituta, sicut deitas significatur ut forma Constituens Deum, ex modo significandi, licet ex parte rei significatae Deus sit. Unde cum infertur, quod relatio erit Persona, si includit essentiam, quia Persona non constituitur Persona, distinguo; erit Persona si includit essentiam cum tali modo significandi, quod significetur (ao4) per modum constituti ex essentia, ut natura, et relatione, ut termino, concedo; si cum tali modo significandi quod significetur per modum formae, seu termini constituentis, et includentis essentiam modo communi, et quasi transcendentali tantum, nego; sic enim est essentia per modum formae Personam constituentis, non per modum Personae eonetitutae. Et quia essentia divina omni-Ixis istis modis significari potest, in concreto, et in abstracto, ut formu constituens, et ut rea. constituta, quia omnia ista Deus eunt cum intra Deum sint, fit quod ex inclusione essentiae in relatione quomodocumque, non sequitur quod sit Persona, nisi etiam ex modo significandi, significetur ut constitutum, non ut forma constituons. Si autem includat essentiam, et significetur ut forma, non sequitur quod sit Persona, sed personalitas

XXX. Ex his manent etiam soluta quaedam Inconvenientia quae tamquam sophismata objifci possunt contra nostram sententiam. Ram primo sequitur quod posset filiatio esse decconoeptu paternitatis, si est de conceptu essentiae : nam essentia est de conoeptu Patris, filiatio est de conceptu essentiae; ergo filiatio est de conoeptu Patris. Secundo, sequitur quod essentia posset ooncipl conceptu relativo : consequens est absurdum : ergo et nostra sententia. Sequela probatur, quia essentia potest concipi eo conceptu quo constituitur, st est de ejds essentia, sed per se constituitur relatione ; ergo potest concipi conceptu relativo. Minor patet, quia oonoeptus relativus est incommunicabilis, conceptus vero essentiae est communioabilis, et Ideo essentia non generat, nec generatur, quia relative non se habet. Tertio, sequitur quod aliquid sit de conceptu essentiae in Patre, quod non est de conceptu, essentiae in Pilio, consequens est absurdum : ergo. Minor patet, quia alias non esset eadem essentia in Patre et Pilio, si quidem aliquid haberet de conoeptu essentiali in uno, quod non in altero. Et sequela probatur quia Paternitas est de oonceptu essentiae non adaequate, prout in omnibus Personis, alias paternitas communicaretur Pilio, quod est haereticum ; solum ergo est de con«eptu essentiae inadaoquate sumptae, scilicet prout in Patre s non ergo est de oonceptu essentiae, prout in Pilio : aliquid ergo est de oonceptu essentiae in Patre, quod non est de ejus conceptu prout in Pilio. Quarto, sequitur illud vulgare inconveniens quod Pater non communicaret Pilio totam essentiam, quia non communicaret totum.quod est de conceptu essentiae, scilicet relationem.

XXXI. Hac et alia similia sophismata ex diotis solvuntur.

Ad primum dicitur peccare illud so-

phisma sicut et illud vulgare : Pater est haec essentia divina : haec essentia divina : est Filius : ergo Pater est Filius; consequentia non valet, etlam loquendo realiter, et identice, quia nutatur quid in aliquid quae est fallacia accidentis : ita enim Pater est haec essentia, et haec essentia est Pater, quod non adaequate est Pater, sed etiam Filius, unde non sequitur ex Identification Patris cum essentia, quod identificetur cum omni alia relatione essentiae. Idem peccatum est in eadem consequentia, addito ly essentialiter, quia in divinis perinde se hahet quod Pater sit Deus realiter, et qiod sit essontialitor,vel etiam Deus sit Pater essentialiter ;• quidquid enim Deus est, essentialiter est.

Ad secundum distinguitur sequela. Soquitur quod essentia possit concipi conceptu relativo, suh praeciso, et ex-(205)plicito conceptu ossentiae, et ex modo significandi essentiam, nego; suh alio conceptu explicante modum, et terminationem personalom essentiae, transeat : serit hoc non erit suh conceptu essentiae, nec ut significatur illo nomine essentiae. Et ad.probationem quod essentia potest concipi eo conceptu quo constituitur distinguo; si adaequate concipiatur, et explicetur, concedo; si inadaequate, nego; nec enim in conceptu inadaequato, et praeciso oportet explicari omne quo constituitur in se, sed omne quo constituitur suh illa praecisione, et explicatione. Essentia autem explicat omne quod est constitutivum essentiae, suh ratione quid, sod non omne constitutivum suh ratione ad aliquid, 8eu suh ratione modi, quia non explicat omne quod est modificativum talis essentiae, et hoo modificativum etiam essentialiter est Deus, seu essentia divina, quia non hahet aliam essentiam, et essentia divina, oh suae perfectionis illimitationem, etiam talem modum essentialiter includit, quia omne esse divinum essentialiter includit; sed non suh omni conceptu explicat totum quod essentialiter includit; et sio prout explicatur suh conceptu essentiae, in quo praescindit a modificativi s, n6n explicatur conceptu relativo, et incommunicahili, licet relativam rationem lhi Includat.

Ad tertium respondetur distinguendo sequelam. Aliquid est de conceptu essentiae, prout in Patre, quod non est de conceptu essentiae prout in Filio dlstinguo; quantum ad modificationem essentiae, transeat; quantum ad constitutiva essentiae, nego, id est, quantum ad aliquid, sed non quantum ad quid. Et sic cum infertur, quod erit alterius rationis essentia in Patre, quam in Filio, dlstir.^uo alterius rationis quantum ad constitutiva essentiae, et quantum ad quid, nego; alterius rationis, quantum ad modificativum, et quantum ad aliquid, transeat; opponitur enim una relatio alteri, et sic quoad hoc est alterius rationis. Unde non potest sequi, quod aliquid sit de conceptu essentiae in una Persona, quod non sit in alia sinpliciter loquendo, sed solum quoad modificationem inadaequatam, et relativam.

Ad quartum jam supra responsum est quod Pater communicat totam essentiam Filio, sed non totaliter, et suh omni modificatione, id est, totam quantum ad quid, sed non quantum ad aliquid.

4

Articulus III.

Utrum tres relationes dtant tres •perfecti^-ones. exiatentias. et alia similia-attrlbu-ta multiplicent?

I. Oertum est quod sicut'divinitas multiplicari non potest in Personis substantive, ita nec attributa, quae omnino absoluta sunt, et non communiter praedicantur de relativo, et absoTuto multiplicari non possunt substantive.

Et ratio est manifesta, quia in- perfeotionibus absolutis, nulla datur oppositio, nec relativa, quia absolutae sunt, nec privativa, aut negativa, vel contraria, quia illimitatae sunt, tteo ipsa oppositio per negationem, aut privationem fundari potest nisi in limitatione, et imperfectione, ut disputatione praecedenti, articulo quarto ponderatum est. Quare attributa ista non margis multiplicari possunt, et distingui quam divinitas ipsa. Unde in synibolo Athanasii dicitur : "Non tres aeterni, sed unus aetornus; non tres omnipotentes, sed unus omnipotens, etc." quod intelligitur substantive : (206) nam adJective multiplicantur ad solam multiplicationem suppositorum, unde dicimus esse tres Personas divinas, increatas. coaeternas, coaequales; et in c. Firmiter, dicuntur omnipotentes, consubstantiales, etc. quod est manifestum, adjective ista multiplicari. Sed dlfficultae est de aliis attributis seu praedicatis, quae non sunt omnino absoluta, sed etiam communiter praedicari solent de relativis, et absolutis, quia per modum transcendentalem praedicantur, ut tres ros, tres entitates reales, tres unitates relativae, et similia. In quibus aliqua non exprimunt determinatam perfectionem, ut tres realitates, tres unitates relativae, alia perfectionem exprimunt, ut tres bonitates, tres veritates, tres existentiaes, tres infinitates, et similia. Et ideo difficultas est, quaenam ex his multiplicari possunt, quae non;

Quia tamen fere omnes istae quaestiones dependent ex una priori difficultate, scilicet an relationes secundum suum proprium conceptum formalem, et non solum ratione essentiae divinae cui identificantur, sed^-in sua praecisione, et in sua linea dicant perfectioner\ ideo hoc prius discutiendum est, et deinde disaurrendum per attributa seu praedicata, quae possunt relative multiplicari,

BELAHONXS DIVINAE QJJOMDDO DIQAN2 PS3PECIIOHEM.

Loquendo ergo de relationitus divinis, non ratione essentiae cui identlfioantur, sed ratione sui formalis, et praecisi conceptus, ut relatio est, et ut distincta ab aliis generibus, et attributis, duplex est principalis sententia.

II. Prima tenet relationes secundum suum formalem conceptum, et praecisum, seu quatenus explicant formalitatem ad non dicere perfectionem, seu non explicare ipsam. Haec sententia attribuitur pluribus Thomistis, Oapreolo in I, dist. VII, qu. I ad III, contra primam conclusionem; Cajetano hic art. II; Bagnee i-, bidem; Perrariensi II contra gentil. c. IX, et «diis locis. Eamdemtenet Scotus in I, disp. III, qu. I ad IV; sequitur Molina in hac quaestione 3QCVIII, art. II. disputatione ultima; Bellarminus lib. II de Christo, c. XII. Imo et p. Vasquez hic disp. C30CI, c. VI, tenet quidem rolationes in Deo dicere perfectionem, sed non perfectiones distinctas, etiam relativas, sed unicam. Quia duplex est bonitas, altera absoluta, et non est aliud quam perfectio integritatis, qua unaquaeque res habet plene id quod ad suam ra^tionem formalem, et oonstitutionem pertinet; alia est bonitas relate, scilicet ut aliquid est conveniens alteri. Prior bonitas invenitur in relationitu.8 quatenus pertinent ad integram, et perfectam Dei oonstitutionem, quia sine ipsis integer, et perfectus Deus non esset. Sod haec bonitas non sumitur ex relationibus tamquam ex partibus, sed per summam identitatem, unde non multiplicatur in relationibus, sed est una, et eadem. Bonitas sautem relate non convenit relationitxis

realiter, quia non distinguuntur ab es¬sentia, unde non conveniunt illi, nisi secundum respectum rationis, qualis in¬venitur ejusdem ad se ipsum. Hanc sen¬tentiam Vasquez reputat probabile p. Alarcon tract. V, disp. III, c. IV, num. IX, eamque tenet Buiz disp. XXX, sect. II.

iii. Secunda sententia non solum af¬firmat relationes divinas importare in suo conceptu perfectionem, sed etiam has perfectiones multiplicari in quantum relativas; et sic sub conceptu magis explicito relationis, et sub ipsa forma-litate ad, ut ad, importare perfectio¬nem. Ita tenet p. (207) Suarez lib. III de Trinitate, c. IX, num. XIV, et sequentibus, et pro ea citat Oabrielem, Hervaoxm, et alios. Eamdem sequuntur a-liqui Thomistae, ut Cabrera III part.qu. Jldiep. IV, et in eamdem inclinat Ledes-ma de perfectione divina, qu. III, art. II, qui tamen addit non esse admitten¬dum quod aliqua perfectio infinita, et¬iam relativa sit ponenda in Patre, quae non sit in Filio vel e contra, quia licet illa perfectio in re sit infinita, tamen in quantum explicat ipsum ad rela¬tionis, non explicat rationem infiniti. Sequitur eamdem sententiam m. Cano, et Tares citati a m. Bagnez hic art. II, dub. I. Eamdem sententiam ut probabi¬lem defendit p. Alarcon ubi supra num. X, pluresque alios pro ea citat Ruiz ubi supra sect. I, licet ipse sect. IV, n. XVI, et sect. IX, n. XXI, existimet inproprie dici nultiplicari in Deo rear-les perfectiones sinpliciter sinplices.

IV, Rationes quae in hac parte dif¬ficultatem faciunt, pro prima sententia sunt. In primis est illud vulgare ar¬gumentum a posteriori, quiasi relatio, ut relatio, est perfectio ; ergo ut op¬posita, et distincta ab alia, perfectio est, quia relatio, ut relatio opposita est suo correlativo : ergo idem est di¬cere quod sit perfectio, ut relatio, ac dicere quod sit perfectio, ut cor-relativa, et ut distincta, seu in quan¬tum distincta ab alia relatione. Quo posito fit argumentum ; Sequitur ex hoc quod aliqua perfectio sit in Patre, quae non sit in Filio, consequens est falsum : ergo. Sequela probatur. Est aliqua relatio in Patre, quae non est in Filio, sed in quantum est in Patre, et non in Filio, seu ut distinguitur a Filio est perfectio : ergo aliqua perfectio est in Patre, quae non est in Filio. Et sicut valet ista consequentia . Eelatio prout in Patre, et ut distincta a Filio, est subsistentia, seu personalitas : ergo multiplicata relatione multiplicatur sub¬sistentia, cur non valebit eadem conse¬quentia loquendo de perfectione, si rela¬tio illa, etiam ut opposita, et incommu¬nicabilis alteri perfectionem dicit, et ipsum opponi, et multiplicari perfectio est ? Unde non potest fieri instantia de ipsa essentia divina, quia paternitas est essentia, etiam ut distinguitur a Filio, et tamen non est aliqua essentia in Patre, quae non sit in Filio. Rejici¬tur tamen haec instantia, quia essentia divina non est terminus eaqplicans rela¬tionem, nec in essentia opponuntur rela¬tiones, sed identifleantur, unde prout opponitur paternitas, non dicit essenti¬am, licet in re illam supponat. At vero opposita sententia dicit quod relatio, etiam ut opponitur alteri, et distingui¬tur ab illa, et sub formali conceptu re¬lativo explicante oppositionem, dicit perfeotionem j ergo aliqua perfectio re¬lativa est in Patre, quae non in Filio. Minor vero argumenti facti probatur, quia si aliqua perfectio relativa est in ista relatione, v.g. in paternitate, quae non in filiatione : ergo relatio pa¬ternitatis non est Infinita in linea, et genero relationis. Patet consequentia. Hon habet omnem perfectionem illius gene¬ris, si quidem aliqua perfeotio est in relatione Patris, quae non est in Filio : ergo non est infinita, quia illud est infinitum quod continet omnem perfectio¬nem, nec aliqua ei deest in illo genere, in quo est. Hec potest dici quod relatio Patris eminenter, et virtualiter conti¬net perfectionem, quae est in relatione Filii. Contra enim est, quia paternitas, non est forma eminentior filiatione, sed omnino aequalis ei : ergo non potest emi¬nenter continere illam, sed vel formali-ter debet continere, vel nullo modo.

A priori vero urget illa ratio; (208) Quia relatio licet in subjecto, in quo est sit perfectio ipsius subjecti, tamen respectu termini nullam perfectio¬nem ponit, sed solum suam ei opponit : terminas enim non est aliquid perfectibi-le a relatione, si quidem perfectibile

non opponitur suae perfoctioni, sed eam suscipit, relatio autemopponitur termino : ergo respectu ejus perfectionem non explicat : ' et sic prout ad perfectionem non dicit, sed prout in, scilioet respectu subjecti. $iod non est sic accipiendum, quasi ipsum ad in se perfectionem non dicat; cum revera ad in subjecto sit, et includat in sed quia illam perfectionem qudm dicit, respectu subjecti dicit, non respectu termini. Sed relatio non distinguitur ab alia relatione ex parte sui in, quia hoc habet ratione essentiae sed ratione sui ad, ut tangit terminum, non ut subsistit in se, vel ut est in subjecto : ergo si ratione ad non explicat perfectionem, neque perfectio multiplicatur. Denique, ad explicationem hujus mysterii non congruit haec multiplicatio relationum, sed magis ad illam conducit, quod perfectio semper maneat una, sicut manet perfectio absoluta, et essentia, sed'quod solum in esse respectivo multiplicentur : ergo si potest salvari quod perfectio non multiplicetur, licet una, et eadem omnibus conveniat, multo congruentius est.

V. Pro secunda autem sententia est illud vulgare argumentum : Qp.ia multiplicata entitate roali, necesse est multiplicari id quod ad talem entltatom sequitur; ad ens autem sequitur bonitas vol perfectio : ergo sicut dantur tres reales entitates relativae, sic dabuntur tres perfectiones relativae, quia perfectio est passio entis. Et urgetur hoc anpliu8 in rolationibus divinis, quia rolatio, etiam ut distincta ab alia relatlonc, in Deo invenitur formaliter : ergo est capax alicujus perfectionis : nam quod est incapax perfectionis marimo elongatur a Deo, qui est summa perfectio : ergo si relatio prout distineta est formaliter in Deo, oportet quod, prout sic, sit capax perfectionis : ergo dlstinctao perfectionis, quia prout relatio distincta est. Si ergo relatio prout distincta, est capax perfectionis: ergo de facto habet illam, quia quod est ccqpax perfeotionis, et de facto non habet, caret illa; et sic erit res imperfecta.

VI. Secunda hoc urgetur, quia nystorium Trinitatis pertinet ad magnam, et intrinsecam perfeotionem Doi, ita quod si careret illo, caT^ret maglia^orfectione, cum in hoc mysterio elevetur Deus super omne quod a creaturis imitabile est, de Deo. Ergo non solum id quod pertinet ad unitatem Dei absolutam, aed etiam quod pertinet ad distinctionem Personarum, et relationum perfectionem importat in Deo: ergo id quod distinctionis est in relationibus, seu relationes, ut distinctae, perfectiones dicunt in Deo. St urgetur seu confirmatur ampliup,- quia vi mysterium Trinitatis est perfectio i)ei : ergo paternitas ut distinguitur a filiatione est perfectio in Deo, si quidem sine ipsa, ut distincta Deus trinus non esset : ergo etiam paternitas ut distincta a filiatione est perfectio sinpliciter simplex. Patet consequentia, quia integrat, et constituit perfectum simpliciter sinplex, scilicet mysterium ifrinitatia, quia in Deo melius est ipsum mysterium quam non Ipsum, et melior est relatio paternitatis, quam non ipsa, quae est definitio perfectionis simpliciter simplicis. St in hoo videntur dicta patrum convenire, qui dicunt sine Personis deitatem manere imperfectam. Unde dicit Athanasius oratione contra gregales Sabellii : "Bes conditae si non sint, non diminuunt conditorem : proles (209) autem si non coaeternaliter coexistat cum Patre detrimentum affort per¬fectioni illius substantiae." St Naxianzenus ; "Non esset deitas, si inperfecta esset; perfecta autem quomodo erit, in qua ad perfectionem aliquid desideraretur : desideratur autem si sanctitate careat, quam quomodo habebit, si spiritum non habeat." Et denique Qyrillus II thesauri, c. I : "Non potest esse perfocta deitas, nisi Eilium habeat, et fructum ex se pariat." Et sic disputatione praecedenti, articulo quarto probavimus foeounditatem, et generationem in divinis ad perfeotionem pertinere. Damascenus etiam lih. I de fide, c.XI, dicit : "Patrem, et Pilium distingui perfectionibus personalibus." Multiplioationem ergo perfectionum agnoscit. Et in epistola Agathonis papae in VI Synodo, actione IV, dicitur :l "Divinitatem Patris, et Pilii, et Spiritus sancti esse in tribus perfectis subsistentiis, sive in tribus perfectis Personis."

Ultimo : Tres relationes sunt tres subsistentiae relativae, seu personalitates : subsistentia autem est terminus substantiae, et ad ejus perfectionem spectat : ergo etiam in divinis subsistentia, quae est relaifc tamquam ultimus terminus

incommunicabilis est : ergo in quantum distincta ab alia relatione, et subsistenta : ergo distinctam perfectionem habet una relatio ab alia.

Et confirmatur, quia si solum in Deo esset una subsistentia, et personalitas, illa sine dubio esset perfectio, utpote reddens naturam illam ultimo com pletam, et terminatam : ergo si tres relationes vere, et proprie sunt tres subsistentiae, et personalitates, cur amittent rationem perfectionis "in quantum diversae, quam haberent si solum essent una ?

Confirmatur secundo, nam in divina natura esse communicabi1em, maxima perfectio est, et propria talis naturae; ergo etiam Personae divinae in quantum plures dicent perfectionem. Patet consequentia, quia in quantum plures, et distinctae sunt capaces illius perfectionis infinitae, quae sibi communicatur, et illi perfectioni identificantur, habere autem perfectionem infinitam eique identificari non modica perfectio est sed maxima : ergo Personae etiam ut plures, et qualibet ut distincta ab alia maxima perfectio fuit, et sic personalitas Verbi communicata humanitati Christi etiam ut distincta a Patre (paternitas enim communicata non fuit) maximam illi perfectionem contulit, et Personae ipsae etiam ut distinctae, et quaelibet ea rum seorsum ratione sui maximo amore, et veneratione sunt dignae cum adorentur latria : ergo sunt maxime perfectae.

VIII. Inter has sententias probabilius judico secundum mentem S Thomae relationes, etiam secundum se, et in linea, et formalitate relationis perfectionem dicere, sed non explicare illam per ordinem ad terminum, sed per ordinem ad subjectum, et fundamentum. Et consequenter non multiplicari istas perfectiones in tribus relationibus, seu Personis, quia non multiplicatur fundamentum, sed eadem perfectione etiam ut relativa est gaudere.

Prima pars conclusionis desumitur in primis ex D. Thoma supra qu. XXVII, art. II ad III, ubi inquit, quod i "In ipsa perfectione divini esse continetur, et Verbum intelligibiliter procedens, et prinoipium Verbi, sicut et quaecumque ad ejus perfectionem pertinent;" sed Verbum, et principium Verbi sunt Personae, et relationes ut distinctae ; ergo si continentur in perfectione divini esse, sicut quaecumque ad ejus perfectionem pertinent, utique Verbum, et principium Verbi ad perfectionem pertinent. Et qu. VIII de potentia, art. I ad I, inquit, quod : "Divina essentia quia conprehendit omnium generum perfectiones, nihil prohibet relationem in ea inveniri." Quae ratio nihil valet, si relatio non dicat perfectionem. Item infra qu. XXIX, art. III, dicit S. Thomas quod : "Persona significat id quod perfectissimum est in tota natura, scilicet subsistens in natura rationali. Unde cum omne illud quod est perfectionis Deo sit attribzendum, eo quod ejus essentia continet in se omnem perfectionem, conveniens est, ut hoc nomen persona de Deo dicatur." In articulo autem quarto Immediato dicit quod : "Persona in divinis significans relationem secundum quod facit distinctionem, et significat illam ut subsistentem." Igitur relatio ut subsistens, et ut personalis, quod utique convenit relationi divinae secundum se, et in linea, et formalitate relationis, licet non sub exercitio ad terminum, sed ut fundata est in suo fundamento, perfectionem dicit, si quidem nomen personae, ut dicit, si quidem nbmen personae, ut dicit, S. Thomas est nomen perfectionis, ideoque attribuitur Deo ut persona relativa est, et relatione constituta. Videndus est etiam s. doctor qu. IX do potentia, art. III, ubi distinguit in persona naturam, et modum quo existit natura. Et quidem natura est dignissima, scilicet intellectualis; modus autem existendi, quem importat persona est dignissimus, scilicet ut sic per se existens, et cum omne quod est dignissimum in creaturis sit Deo attribuendum, consequens est ut nomen personae attribuatur Deo. Igitur D. Thomas ex eo quod modus subsistendi dicit perfectionem, attribuit illum Deo; sed relatio prout distinguitur nostro modo intelligendi a natura est formaliter, modus iste per se existendi, et Incommunicabilis subsistentiae, quia ipsa est quae formaliter constituit personam in ratione personae subsistentis lncomirunl cablliter, et distinctae ab aliis Personis : ergo relatio intra lineam relationis in Deo perfectionem importat hoc ipso quod modum personalitatis importat. Denique in IV contra gentil. 0. XIV, circa IX et X argumentum fatetur D. Thomas quod

relatio in creaturis habet esae depen¬ dens non solum a substantia, sed etiam ab aliis accidentibus, ideoque imperfec¬ ti 88lmxm, et postremum; sed in divinis relatio non habet esse dependens, neque imperfectum. Ex quo colligit, quod : "Ex imperfectione, quae in relationibus creatis esse videtur, non sequitur, quod Porsonae divinae sint imperfectae, quae relationibus distinguuntur, sed sequitur quod Personarum divinarum minima sit di¬ scretio." Si ergo ex relaUone etiam ut distinguente Personas non sequitur imperfectio in divinis : relatio ergo porfoctionom debet inhortare in vi con¬ ceptus sui, etiam quatenus relatio dis¬ tincta 8eu distinguens est.

IX. Quod vero hanc perfectionem . non erolicet per ordinem ad terminum, et sub exercitio ad, ut ly ad tangit terminum, sed ut tangitur, et nascitur ex fundamento, sumitur ex ipso D. Thoma in I, diBt. XXVI, qu. II, art. II ad III et IV, ubi dicit, quod ; "Quamvis re¬ lationi ex hoc quod ad alterum dicitur, non debeatur quod sit res quaedam, est tamen res aliqua secundum quod habet fundamentum in eo quod refertur; et ex hoc ulterius habet in quantum divina, quod sit hypostasis, vel substantia : et ideo facit realem hypostasum distinctio¬ nem. " Et clarius in primo ad Annibaldum eadem dist. XXVI, qu. II, art. I : "Sci- ondum inquit, quod relatio dupliciter potest considerari. Uno modo, quantum ad id ad quod dicitur, ex quo non habet (211) quod ponat aliquid, quamvis etiam ex hoc non habeat quod nihil sit ; sunt enim aliqui respectus, qui sunt aliquid secundum rera, quidam vero qui nihil, quod in aliis generibus non invenitur. Alio modo quantum ad id in quo est; et sic quando habet causam in subjecto rsa¬ liter inest.et ipse respoctus estrealis." Etldom fero tradit in hac quaestione XXVIII, art. I. Et ratio hujus manifes¬ ta est, quia illud ad, quod in se reale est, et in se perfectio est respectu tormini, non ponit nisirespicientiam, et contra ipsum est : ergo non explicat, prout sic, realitatom, quae sit, sed ad quam realitatom sit, nec respicientia ponit quidquam in termino, nisi esse res- poctum, nec a termino,(nisi esse) acci¬ pit perfectionem, sed' solum correspon- dentlam, et correlationem, nec cortpara- tur ad ipsum ut porfectibile ad perfec¬ tionem/- sed ut purus tertoirous. In se ergo realitatem habere potest ratione fundamenti, quia ex ipso habet esso, et actualitatem, omnis autem perfectio di¬ citur ratione alicujus esse, vel actuar- litatiB, et omnis realitas aliquam exis- tentiam respicit, per terminum autem non habet esse, neque existentiam, seu ac¬ tualitatem, sed tantum terminationem, ex ipso ergo non habet realitatem, sed ad ipsum. Et ita fundamentum est causa realitatis, terminus autem conditio, seu id circa quod exercetur realis opposi¬ tio, quia sine termino realis respicien¬ tia,. et oppositio non esset. Unde D. Thomas dioit qu. VIII. de. potentia, art. I ad III, quod : ."Id quod est proprium relationis, scilicet opponi, et distin¬ gui, realiter in'divinie invenitur." Quare non negat D. Thomas nec ullus ejus discipulus negare potest quod rela¬ tio, ut relatio, et ut exercet ad, et ut tangit termimm, realis sit, et oppo¬ sitio, atque distinctio ejus sit realis, sed dicimis quod realitatem hanc, et esse, et actualitatem, et consequenter perfectionem habet ratione fundamenti, et in illo ponit id quod est. Eespectu vero termini exercet hanc realitatem quam ex fundamento habet, non.ponendo eam in illo, sed contraponendo illi, aut respiciendo, et hoc est non explica¬ re eam per ordinem ad terminum, quasi in eo ponendo, aut ab eo habendo.

X. Quoad secundam voro partem con¬ clusionis, quod perfectio quam dicit relatio, et quam ex fundamento haurit, et secundam quam respicit oppositum correlativum, non multiplicetur, sumi¬ tur imprimis ex S. Thoma in prima parte, qu. art. IV ad II, ubi dicit : "Sicut eadem essentia quae in Patre est pater¬ nitas, in Villo est filiatio, ita ea¬ dem dignitas, quae in Patre est paterni¬ tas, in Vilio est filiatio. Unde dici¬ tur, quod quidquid dignitatis habet Pater, habet Vilius, nec sequitur, pa¬ ternitatem habet Pater : ergo paternita¬ tem habet Vilius : mutatur enim quid in ad aliquid : eadem enim est essentia, et dignitas Patris et Vllii; sed in Pa¬ tre est secundum relationem dantis, in Vilio secundum relationem accipientis." Unde fit argumentum : Quaecumque per- feotio,.etiam relativa, quae est in Pa-

tre, pertinent ad dignitatem ejus ; nam esae Patrem, seu principium Personarum dignitas ejus est, et hoc est quid relativum, sed dicit S. Thomas quod eadem est dignitas paternitatis, et filiationis : ergo eadem perfectio relativa. Item in quaestione VIII de potentia, art. I ad XI, dicit S, Thomas quod : "Uullo modo concedendum est, quod aliud sit esse relationis in divinis, et aliud essentiae. Hatio autem non significat esse, sed esse quid, id est, quid aliquid est. Unde duae rationes rei non demonstrant duplex esse ejus." Si ergo esse relationis in Deo (212) nullo modo concedendum est quod sit aliud ah essentiae, lioet sit alia ratio relationis, et essentiae, et omnis perfectio, et bonitas secundum D. Thomam I par. qu.. V, art. II, sumitur ex ordine ad esse, oportet quod secundum D. Thomam perfectio, et esse relationis, etiam ut relativum, non multiplicetur.

XI. Denique, videndus est s. doctor in I, dist. XXXIII, quaest. I, art. I ad II, ubi inquit, quod : "Sicut in Eilio est esse essentiae, ept esse paternitatis, quia in divinis non est nisi unum esse." Ubi manifestum est, quod condistinguendo esse essentiae ah esse paternitatis, non potest accipi esse paternitatis, (non poj nisi pro esse relativo : dicit autem s. doctor quod sicut est in Tilio esse essentiae, ita est esse paternitatis : ergo illudmet esse relativum quod est Patris, et Pilii, et non solum esse absolutum quod est essentiae. Et reddit rationem, quia est tantum unum esse : ergo sentit, quod esse relativum est tantum unum, et non multiplicatur etiam ut distinguitur ah esse essentiae. Perfectio autem relativa regulatur penes esse, seu actualitatom relativam, sicut perfectio absoluta penes esse, et actualitatem essentiae : ergo sentit D. Thomas non multiplicari perfectionem relativam in Deo, licet multiplicatur respectus, et relatio distinguatur : nam postquam D. Thomas dixit quod esse paternitatis est in Pilio, quia est tantum unum esse, subdit, quod : "Paternitas habet rationem paternitatis quae est alia a ratione essentiae : unde secundum suam rationem potest respectus esse in Patre, et non in Tillo,scilicet distinguere Patrem a Jilio." Ecoe quomodo officium distinguendi secundum rationem respectus, et relationis fatetur D. Thomas esse in relationibus divinis, non distinguendo, nec multiplicando esse ipsius relationis seu paternitatis ut distinguitur ab esse essentiae · ergo pari forma perfectio relativa non multiplicabitur, licet relatio secundum oppositionem multiplicetur realiter.

XII. Sationem hujus ex ipsis visceribus naturae relationis videtur reddi disse S. Thomas cum ait qu. VIII de potentia, art. I ad XII, quod : "Oum relatio sit accidens in creaturis, esse suum est inesse; unde esse suum non est ad aliud se habere." Quae ratio fortius currit in divinis, quia si in creaturis esse relationis est inesse, in divinis estsubsistere, unde esse suum non est ad aliud, si quidem in se subsistit, et ad se est illud esse prout subsistens : sed tota ratio multiplicandi relationes seu respectus, est oppositio, et correspondentla ad suum carelativum : ergo si ipsum esse relationis solum est per ordinem ad subjectum, quando est accidens inhaerens, vel per ordinem ad se si est subsistens, manifeste deducitur, quod tale esse in vi oppositionis relativae multiplicari non potest : ergo si in Deo ex nullo alio principio potest multiplicari aliquid, quam ex oppositione relativa, ubi illa cessat, cessat multiplicatio; quod non est in creatis, lnquibus cum relatio addat esse accidentale supra ipsum subjectum, seu fundamentum, potest multiplicari relatio ex diverso esse limitato quod habet quaelibet relatio, etiam ex parte sui fundamenti, et in ordine ad subjectum, non multiplicata oppositione correlativa : nam etiam relationes disparatae, et non correlativae multiplicantur in aliquo subjecto, et non per oppositionem correlativam inter se, quod in Deo non contingit,quia si relationes aliquae non opponuntur, hoc ipso identificantur, ut patet in paternitate, et spiratione activa. Si ergo ex parte fundamenti, et esse quod ex illo relationes habent, non datur aliqua oppositio in relatione divina cum suo fundamento, ex (213) hac parte multiplicari non possunt, quia deest multiplicationis principium,. quQd est oppositio. Ergo si tota porfoctio relationis, etiam ut relativa ex fhndamento, et subjecto desumitur, repugnat multiplicari in ratione perfectionis, li-

est in ratione respectus oppositi et di¬stinguentis nuitiplicentur.

Confirmatur, quia bene stat relatio¬nem in Deo distingui, et opponi cum alia sibi correlativa in ratione respectus oppositi, et tamen inratione entitatis relativae, et aliarum perfectionum etiam relativarum identifioari cum aliis rela¬tionibus, quibus non opponitur, ut patet in spiratione activa, quae opponitur Spiritui sancto procedenti, non autem' opponitur, sed identificatur etiam quoad rem relativam, et esse relativum aim pa¬ternitate, et filiatione, quibus non op¬ponitur : ergo si ipsae relationes perso¬nales non opponuntur in perfectione re** lativa prout hausta, et imbibita a funda¬mento, in quo oppositionem non habent, sed solum prout opposita termino, seu correlativo, non est mirum quod in ipsa perfectione prout relativa identificen-tur, et unum sint, licet relationes in officio distinguendi, et opponendi corre-lative sint plures.

XIII.- Dices : Etiam relatio ax ter¬mino non habet realitatem, et tamen nnl-tiplicat illam, licet terminus non prae-'"beat illam : cur ergo non multiplicabit perfeotionem, licet ex termino non ha¬beat illam, sed ex fundamento ?

Respondetur quod licet ex termino non habeat relatio realitatem quoad esse ut ex D. Thoma primo ad Annibaldum, dist. XXVI supra vidimus, tamen circa illum habet oppositionem realem, et oonsequen-ter distinctionem realem, quae formaliter sequitur ex oppositione, ut ex ipso D. Thoma, qu. VIII de potentia, art. I ad III, supra etiam retulimus. At ita per¬fectio relativa neque habet realitatem ex termino, neque oppositionem. Non rea¬litatem, quia hanc ex fundamento sorti¬tur, quia ab illo habet existentiam, et illud respicit ut perfectibile suum, et radicem a qua oritur, quod non habet in termino. Non oppositionem, quia perfec¬tio relationis non convenit, neque exer¬cetur per ordinem ad terminum, sed ad fundamentum, ratione cujus habetur : terminus enim non comparatur ut perfeo-tibile vel perfectivum respectu relatio¬nis, sed ut aliquid mere contrapositum, et correlativum quod respicit, non quod perficit, quia nihil in termino ponit, neo terminus in relatione, sed solum con¬traponuntur, ot se rqspiciunt, fundamen¬tum autem perficit^yQrej at:|^ie, quia in eo ponitur,- ert perficit relationem,*• quia ab eo oritur-. Ubi ergo relatio non habet esse inhaerens subjecto, et limita¬tum, atque distinctum a fundamento,- et alias ei non opponitur,, non potest multi¬plicare perfeotionem quam habet ex illo in realitate sua. Relationes autem divi¬nae in fundamento non opponuntur, quia fundamentum est aliquid absolutum : nec enim fundantur super alia relatione. Ab¬soluta acutem in Deo neo opponuntur, nec multiplicantur : ergo nec perfectiones ex fundamento relationibus convenientes.

XIV. $10d si his adjunxeris doctri¬nam S. Thomae supra qu. V, art. III ad III, quod non est inconveniens, <pod ali¬cui enti sub aliqua consideratione, vel formalitate non oonveniat bonitas, licet in re conveniat, quia bonitas sequitur ad ens, non quomodocumque, sed sub ea ratione qua explicat esse, et actualita-tem, qua potest allicere, et movere vo¬luntatem, sicut mathematica sub ea abstra-ctione bonitatem non explicant, quam tar-men in re habent (214) inratione quanti¬tatis naturalis, videbis quomodo intel-llgi possit quod relatio habens in se perfectionem ex suo fundamento, si tamen ab eo non distinguitur siout relationes divinae, non distinctam negue nultipli-catam perfectionem habeant®?pso. Sbc com¬paratione autem relationis ad terminum sortitur quidem oppositionem, et distin¬ctionem in respiciendo, sed non in per¬fectione, et actualitate, quia hanc non exercet sub formalitate ad terminum, li¬cet in se, et in re perfectionem habeat, sed unicam non multiplicatam, quia compa¬ratione ad subjectum illam habet. Ratio autem p. Vasquez probantis ex eo perfeo¬tionem relationum esse unam,' quia inte¬grant, et constituunt eamdem perfeotio¬nem Dei, parum urget, quia non bene se¬quitur ex hoc, quod saltem inadaequatam bonitatem non habeant, quia ipsum inte¬grare bonitatem, perfectio, et bonitas est; sicut etiam attributa Dei eamdem in¬divisibilem Dei bonitatem integrant, et tamen unumquodque in sua linea, et forma-litate perfectum est, ut etiam contra ipsum Vasquez probabile esse sentit Alar-con tract. V, disp. IV, c. IV, mm. X.

XV. JSx his habes intellectam proposi¬tionem S. Thomae in articulo primo hxjus quaestiohle quae multis obscura visa est, scilicet flaod solum in ,£1^, quae sunt ad

aliquid, invenitur secundum propriam rationem, aliquid secundum rationem, et non realiter, quod in aliis generitus non est invenire. Q>xod difficultatem habet, eo quod si loquitur D. Thomas de relatione praedicamentali, seu de ipso praedicamento, constat falsum esse, quia praedicamentum relationibus constat, nec in illo relationes rationis dari possunt. Si autem loquitur de relatio¬ne prout abstrahit a reali, et rationib, quid mirum quod in ea possit inveniri relatio non relatio non reali8 ? Sed hoc etiam in aliis generibus invenitur : quantitas enim ut abstrahit a reali, et imaginaria, etiam quantitatem rationis admittit, et locus ut abstrahit a vero vel imaginario, etc.

Sed respondetur D. Thomam nunquam dixibeo quod in praedicamento relatio¬nis invenitur relatio rationis, ut ali¬qui non attendentes ad verba S. Thomae male referunt, se<L solum dicit quod : "In his quae sunt ad aliquid invenitur aliquid rationis;" et sensus est, quod relatio ex illa parte qua exercetur ad terminum, et tangit illum non ponit rea-litatem nec excludit, sait tollit eam, ut S. Thomas se declaravit in primo ad Annibaldum, dist. 2QCVI supra relata. St ideo pro ea parte praecise considerata relatio, et non-attendendo ad fundamen¬tum, non repugnat dari relationes ratio¬nis : et sic loquitur de relatione non adaequate considerata, et secundum omne quod includit tam ex parte subjecti, et fundamenti, quam termini, sive prout est in praedicamento, sive prout abstrahit a reali, et rationis, sed de relatione praecise, et inadaequate considerata sub illa praecisa formalitate qua exer¬cetur ad alterum. Quod non contingit in aliis generibus, in quitais si ali¬quid rationis, et imaginarium invenitur, non est ex ipso conceptu aut formalita-te talisgeneris, quae de se locum det entitati non reali, sed quia nos aliquas negationes, et meras fictiones ad ins¬tar entium realium effingimus, sicut montem aureum, Chimaeram, lineam infini¬tam, et similia, non quia ipse mons, aut aurum, aut linea, de se in aliquo con¬ceptu realitatem non explicant, sed quia illa quae nihil sunt ad instar istorum quae realia sunt imaginamur. BelatIo¬nem vero per hoc praecise quod inadao-quate consideremus, id est, pro ea parte solum, (215) quae/consideratur ad temd-num, reddere possumus non realem, tollen¬do id quod est ex parte fundamenti, unde tota ejus realitas desumitur.

XVI. Ad fundamenta opposita pro ea parte qua probant nostram conclusionom, scilicet relationes dicere perfectionem, admittimus. Pro ea vero parte qua impu¬gnant, scilicet vel probando quod non dicat illam, vel quod multiplicentur, respondetur.

Ad primum pro prima sententia respon¬detur, quod relatio ut relatio, et ut opposita suo correlativo perfectio est in se entitatlve, vel subjective, sed non terminative, hoc est habet in ee per¬fectionem, et retinet, sed ex subjecto, et fundamento desumptam, non ex termino, nec ratione termini; unde non est neces-86 quod multiplicet perfectionem, sed so¬lum terminationem, quia solum respectu termini oppositionem habet, quae opposi¬tio realis est respectu termini, et rea¬liter exercetur erga terminum, sed non oritur ejus esse, et realitae ex termino, eed ex fundamento. Nec est mirum quod in eadem «ititate relativa multiplicemus respectus, st non perfectiones, cum eti¬am non multiplicemus essentiae, licet ip¬sa relatio, sit omnino Identificata cum essentia divina. St ad id quod opponi¬tur contra istam instantiam seu exemplum dicitur nihil evincere, quia licet ly essentia non sit terminus relativus for-maliter, est tamen relatio identioe; et eic licet non explicetur essentia in ex-plioito conceptu relationis, praesupponi-tur tamen, et includitur in illo. Simi¬liter perfectio, etiam relativa, includi¬tur in conceptu relationis, sed non ex¬plicatur in ordine ad terminationem, quia solum convsnit relationi eo modo quo convenit illi esse, et actualitae, quia bonitas, et perfectiosequitur ad ene, non prout in potentia, sed prout in actu, et in esse. Habemus autem regulam supra datam ex D. Thoma qu. VIII de po¬tentia, art. I ad XII, quod quia esse relationis est ineeee, non habet ease per ordinem ad aliud, sed per ordinem ad subjectum seu fundamentum. 3t ita per¬fectio, eeu eese etiam relativum non mul¬tiplicatur, quia non opponitur, neo com¬petit relationi sub conceptu explicante oppositionem, et exercitium ad terminum. Quare eodem modo loquendum est de perfec¬tione relativa, atque de essentia, quia ex fundamento eruo3. ast essentia sumitur

perfectio in relatione. Et ad consequentiam de subsistentia, quae nultiplicatur multiplicata relatione, dico quod subsistentia prout distinguitur at existentia solum dicit termimm naturae prout incomannicatilem, incommunicabile autem dicit oppositionem; et sio sut ipso fornali concepta distinctionis constituitur subeistentia; atque adeo non mirum quod multiplicetur in ratione, et conceptu subsistentiae licet non in ipso esse. eou perfectione ; in hoc enim habet se ut relatio. Perfectio autem non dicit incommunicabilitatem de se, nec Conveait relationi, prout opposita correlativo, sed prout fundata in suo fundamento, et ex hac parte habet unitatem, non nultiplicationem.

XVII. Ad secundam rationem respondetur stare pro nobis, et probare quod perfectio relationis invenitur quidem, sed non multiplicatur in tribus Personis. Oum quo tamen stat, quod relatio, etiam in ipso ad, perfectionem habet imbibitam, sicut et realitatem, et entitatem, non tamen multiplicat perfectionem, quia ipsum ad intrinsece habet imbibitum suum fundamentum, et suum in, et quidquid ratione fundamenti sibi conpetit, sed praeter fundamentum etiam tangit terminum ut (216) correlativum. Et quidquid sibi convenit pro parte, et consideratione tangendi terminum, multiplicatur, ut est distinctio, et oppositio oorrelativorum; quidquid autem pro parte, et oonsideratione fundamenti sibi convenit, non multiplicatur, quia inde oppositionem non habet, licet in ipso ad senper includatur, et inveniatur, sicut invenitur, et identificatur essentia, sed non multiplicatur.

Ad ultimum dicimus probare nostram conclusionem pro ea parte qua non multiplicamus perfectiones etiam relativas, et etiam in ipso ad, quia perfectio competit ipsi ad, ut fundato, et ratione fundamenti, non vero explicatur in ipso ut terminato, seu in ordine ad terminum,

XVIII. Ad prinum pro secunda sententia respondetur, quod nultiplidata entitate multiplicari debet quod ad eam aequitur, distinguo; si sequatur sub ea formalitate, et consideratione qua multlplicatur entitas, concedo; si sub ea qua non opponitur, nec distinguitur, sed id entlficatur, negor Perferfllo autem sequltur relationem ut fundatam* et ex parte fundamenti, ut diotum est, quia inde habet eese, et actualitatem, et oonaaquenter perfectionem : exparte autem fundamenti neque oppositionem habet, neque distinctionem. Et sic si relatio adaequate, et ex omni parte' nultiplicaretur, id est, tam exparte sui oorrelativi, quam exparte sui fundamenti; tam exparte oppositionis, quam fundationis, bene sequeretur nultiplicari perfectiones; sed in divinis relatio solum nultiplicatur ubi obviat oppositio; ideo non 'amplius extenditur ista nultiplicatio, quam extendatur illa oppositio; et sio quantumcumque alia praedicata identificentur, vel consequantur, aut Imbibantur in relatione, si ad illa, pro subsunt suae praecisioni, et formali rationi, non extenditur oppositio, non v*let inferre, quod extendatur ad illa multiplicatio; et sic in istis relationibus divin^8 facile argumenta peccant fallacia accidentis, arguendo ab his quae sibi conpetunt, in quantum distinctae, et oppositae sunt, ad ea quae sibi conpetunt, veq absolute, vel in quantum non opposi- fcR0, Concedinus ergo relationes esse tres res, vel tres entitates oppositas relative, quia oppositio realiter, et entitatlve exercetur Ad terminum, non ficte; et sio etiam ut opposita relatio, 0t ad terminuin realie est. Oaeterum quando conceidxaue has res esse bonas, et veras, et perfectas, non tamen esse bonas dicimus perfectione, veritate, aut bonitate nultiplicata, sed eadem, quia in bonitate, et veritate non opponuntur. Et aic ista attributa oonveniunt relationibus, seu realitatlbus oppositis, sed non opposite, quia in his non datur correlartio ; sicut etiam eadem essentia, et substantia, et divinitate substantiales, et divinae sunt,' quia in substantia, et deitate oppositionem non exercent. Unde ad confirmationem seu instantiam hujus primi argumenti,respondetur, quod relatio prout distincta, et opposita suo correlativo, est capax perfectionis,.sed non est c^ex dividendi perfectiones, quia ln ea ~ fit oppoaitio, sicut filiatio distincta, et opposita paternitati est capax divinitatis, non tamen est capax dividendi divinitatem, quia non potest in 1Ua fierl qppoeitio. Et cum instantur : Prout sic, scilicet ut opposita, est oarpax perfectionis ergo est capax distinctae perfectionis; negatur consequentia,

quia ut esset capax distinctae perfectionis,: deberet esse capax dividendi perfactionem, et ad hoe necesse erat facere oppositionem in. ratione perfectionis. Dicitur ergo prout distincta, oepax perfectionis, (217) quia retinet, et includit illam, si quidem includit iuam realitatem, sed non opponit illam, neque in vi oppositionis illam explicat, sed solum includit, sicut includit divinitatem, et rationem entis increati, et sapientiae, et aeternitatis, 'non tamen habet vim opponendi illa, neque in vi oppositionis correlativae ista explicat, licet includat, sed solum explicat ipsum ad, reale, non fictum respectu tennini in respiciendo, et niliil aaplius.

XIX. id secundum concedinus mysterium 'Drinitatis, atque non solum unitatem essentiae, quoad abeoluta, sed ipsas etiam Pereonas quoad relativa perfectionem dicere, sed non multiplicatam, sed eeundem, quae ad omnes pertinent relationes, omnesque perfectas reddit, sed non distinguit perfectiones, quia in illis non fit oppositio, et correlatio, quatenue perfectiones sunt. St ad instantiam quae urgetur, dico quod paternitas, ut distincta a filiatione, est perfectio in Deo, distinguo; perfectione opposita, et distincta a perfectione filiationis, nego; perfeetione non opposita, sed ldentifloata cum perfectione filiationis, concedo,, et perfectio quam habet filiatio. ut distincta est perfectio sinpliciter simplex, sed non eet perfectio distincta, St sic filiatio ut distincta in ratione filiationis adhuc retinet, et includit perfectionem non distinctam in ratiohe perfectionis, quia nec oppositam. Unde variatio illius particulae ut distincta, quae modo cadit super filiationem distinctam, variat appellationem, sicut instatur illa consequentia : Paternitas ut distlncta a filiatione est Deus» seu est divina : ergo habet distinctam divihitatem a filiatione; consequentia non valet, et tamen antecedens est certum, quia paternitas ut distincta a filiatione est ens singulare, et determinatum, non ens creatum * ergo divinum. Idem ergo de perfectione dicimus. Dicta sanctorum patrum probant relationes ad perfectionem deitatis pertinere, sed non ad distinetam. Dictum autem Damasceni, quod Pater, et Tilius perfectionibus personalibus distinguuntur non sic invenitur in illo loco citato a Suarex, sed dicit quod : "In proprietactibus paternitatis, et filiationls, et processionis Personae perfectionem, id eBt, exi8tendi modum agnoscimus." Ubi Damascenus ee explicavit quid nomine perfectionis intelligat, scilicet existendi modum;-quod vero ista perfectio relativa nultiplicetur, nec in numero plurali nominetur, non dicit. Id locum ex epistola Agathonis dicitur nos etiam fateri esse divinitatem in tritius Personis perfectis, imo et divinis, sed non diversa, et multiplicata perfectione, sicut nec multiplicata divinitate,

ZZ. Ad tertium respondetur esse tres subsistentiae relativas in ratione termini incoramnicabilis, sed unius perfectionis communicabilis, etiam relativae, quia perfectio relativa commnicabilis est, ut pote non opposita in genere perfactionis. St sic etiam tres subsistentiae in quantum incommunicabiles, et distinctae inportant perfectionem, distinrguo (sicut de relationibus distinximus); important perfectionem etiam incommunioabilem in ratione perfectionis, nego; oommunicabilem in ratione perfectionis, licet subsistentia, et relatio, quae perfectionem includit incommunicabilie sit in ratione respeotus, et terminationls.sed non in ratione perfectionis, transeat.

Id primam confinnatIonem quod si eseet una tantum subsistentia, esset perfeota, et modo treeeubeistentiae,- et relationes etiato perfectae sdnt, sed non diversa perfectione, eed eadem, eo quod in ipsa perfectione (21-8) oppositio non eet, sicut si esset una subsistentia esset Deus, et divina, eo modo tres subsistentiae sunt divinae, sed eadem divinitate, non distincta, et multiplicata, quia neo opposita ; idem ergo erit de perfeotione etiam generis relativi, quia in ea non exercetur oppoBitio.

Ad secundam confirmationem respondetur eodem modo, quod Personae in quantum distinctae,* sunt perfectae, sed non perfectione distincta, et sunt capaces identificationis cum essentia, quod utique maxima perfectio est, sed non per distinctam perfectionem sunt ceqsaces, sed per eamdem. Xt quaelibet Persona ut distincta habet hanc maximam perfectionem, et confert illam, sed pon eonfert perfectio-

nem distinctam a perfectione Patris;- et adorantur atque amantur Personae secundum quod plures non multiplicata peltfectione, .et bonitate etiam relativa, sed communicata, seu communi 'omnibus.

EXISTENOJIA NON. MULTIPLIG1TOB III EELATIOBUS,

XXI;. Sbc fundamentis jactis facile poterit formari Judicium de aliquUCws praedicatis, quae aut transcendentia' sunt,-aut illis annexa, et similia.an multiplicentur ad, multiplicationem rearlium relationum in Deo. Et occurrit primo exi stantia, quae licet intdr transcendentalia non numeretur,) cum» in creaturis praedicatum contingens ait, tamen quia omne ens real.e, est capax^illint, et .si est Sitra causas, habet illam, marito de illa agimus;, sicut da-.tranpcendentalibus quoad hoc punctum an multiplicetur in divinis.

Et supponimus ut certum, in Deo dari exis'tentiam absolutam'unam, quam male aliqui cum .subsistentia confundentes, negaverunt dari in Deo, si cut negant,; plerique dari unam .•subsistentiam absolutam,, sed solum tres relativas... Sed de subsistentia quidquid* sit, au,concedenda vel neganda sit essentialiter in Deo, tamen de exi stentia. nullo modo negari, potest sine errore, cum nomine exi stentlae intelllgamis esse quo- aliquid est extra nihil, et extra puram possibilltartem in actu; et sic se-habet ut ultimum in ratione actus entitativi, quia ultimum quod intendit agens est esBe.-id' est, ponere rem actu in-se extra causas, vel extra nihil. Deus-autem secundum essentiam suam absolutam est ens a se, ita quod peipso caret omni potentialitate, et est extra nihil; et sic existere in Deo non est praedicatum contingens, sed intrinsecum et essentiale : ergo convenit essentiae secundum absolutam rationem consideratae*. quae est ens a se, et essentia existensessentialiter, et ratione sui. Et sic dicitur ipsum 6886 tamquam nomen proprium Dei : Exod. IV : Ego sum qui sum : Qui est, misit me ad vos.

XXXII. Difficultas ergo est, an.- praoter existentiam istam absolutam, qua-essentia divina est ens a'se, quaelibet reXaft^ Wf^kas realis distincta ab- alia, relatione, sit etiam distincta exi stentia relativa'; ita quod sicut sant tres entitstes ureales, ita'- sint tres existentiae relativae- In quo miti'auctores, qui tenent existentiam non esse aliud, * quam ens 'actu, et. extra nihil, nec ni si-per rationem distingui essentiam ab exietentla, tenent etiam multiplicari existentiae relativas,' quia multiplicantur tres entltates realee.et actuales.. Est osententia p. -8aareC'I tomo,' III pv-dikp. VIII*- sect. -III ad 1,- disp. XI, seot. II, disp. XXXVI;. -sect. I, et lib. III de Trinitate, c. V;'et lib. V, cap. II, adjunctis his quae docet disp. XXXI' mrtsph. sect. I^. de indlstiUctione essentiae, et existentiae. Quam sententiam (219) plures ex recentioribus sequuntur.: Et. m.-.JCedina III p. q» XXI7 art. II, concedit tres existentiae relativas ex-alio fundamento, quia existimat non distingui existentiam & subsistentia; et sic multiplicatis-subsistentiis relativis, necasse est mltiplioarl existentiae. Sed tamen modo- supponimus existentiam non esse idem quod subsistentiam, sed diversos effectus formales habere; existentia enim ponitrsm taetra causas, seu extra nihil, subsistentia terminat,'et conplet naturam, ut sit per se, et non in alio, et ai ait subsistentia conpleta, et suppositalis,' facit inconaminicabilem naturam. Similiter existentia invenitur tam in substantia quam in accidente, tam in substantiis completis quam incompletis, subsistentia solum Itt substantiis completis quam incompletis, subsistentia solum in substantiis; completis, seu per se existentibU8 : ergo non sUnt idem.

XXIII. Oontrariam sententiam tenent communiter illi auctores qui distinguunt essentiam ab existentia, St-per existentiam totius sentiunt existere partes, 'et quidquid est in Composito, etiam tenent in Deo non disbingui- tVee relativas axistentiaa, sed unica essentiae divinae existentia omnia divina existere. Et hoc* sequuntur Thomistae, qui sentiunt existentiam distingui ab eo, cujus est existentia, neo multiplicari existentiam Juxta quamcumque entitatum distinctionem.' Hos auotores adduxi praecedenti tomo, disp. IV, art. III, I.. In ista difficultate. Et praeterea ex auotoribue qui tenent existentiam non distingui ab entitate aetuali, adhuc in divinis negant juxta tres entitatea. relativas debere multiplicari

existantiae relativas,- sed eolua habere una eeee. Qiod sentit VasqUea hic disp. CXXVI, cap. II et III; Buiz disp. XXV, seot. III et IV; Oranados tradt. V, disp. I, seot. III, qui adducunt plures ex Thomistis.:

XXIV. HaaC' seclxnda sententia est • plane D. Thcmae-qui in quaestione VIII de potentia,: art. I ad 1, inquit : "In divinie nullo- modo est esse, nisi essentiae, sicut neo intelligere, nisi Intellectus." St infra : "Nullo modo concedendnm est* quod aliud sit esse relatio-r ni8 in divinis, et. aliud essentiae;•ratio autem non significat esse, sed esse quid, id est,, quid aliquid est.!* Ubi distinguit S. .(Thomas de esse quod est existere, et de. essentia, seu quidditate, quae est ratip,. seu quid, et. existentiam, dioit,. non essp aliam, in relationitus, quam in essentia-: sumit enim esse prout distinguitur a quidditate seu essentia, quae est ratio. Et in quaestione IX de potentia, a. V ad XIX, .sic ait : "Nullo modo concedendum-est, quod in divinis . sit nisi unum esse,, cum esse sumper ad essentiam pertineat, et praecipue in Deo, cujus esse est sua essentia. Palationes autem quae distinguunt supposita in dirvini8, .non adducunt aliud esse super esae essentiae, quia non fasiunb couqpositionem cum essentia, ut dictum pst." Et conoludit : "Diversitas ergo secundum e88e sequitur pluralitatem suppositoxum, 8icut et diversitas essentiae in rebus * creatis. Neutrum..autem in divinis. "j Quo Iqoo apertissime loquitur D, Thomas excludens distincta esse a relationibus distinguentibus supposita in divinis, .• et unum tantum esse conoedenq. Et III p. q;. XVII, art.-IX ad III, qum proposuisset argumentum, quod in Trinitate quamvis sint tr-es-Personae, est tamen unum • esse, propter unitatem naturae, respondet, quod : "Quia Persona divina, est id--em,. cum natura in Personis divinis, non est aliud esse Personae praeter esse naturae; et ideo, tres Personae non habent nisi unum esae. Esset autem triplex esse, si in eia esset, aliud, esae Personae, et aliud esse naturae." . Sed si daretur in Pqrsonis aliud .esse (220) ab esse naturae, illud esse personale esset relativum : ergo si negat Personis triplex esse quod haberent, si distingueretur earum esse ab esso naturae, negat eis triplex esse rolatlwor. N^c x]o+;est hic responderi (quod aliqui dicunt) .D* Thomam sumere 1y esse pro subsistere, et hoc subsistere intendit quod sit unum in natura. - Contra enim est, quia D. Thomas dicit., quod tres-Pe^sonae non habent nisi unum^esse; si autem sumeret esse pro sub¬sistere, falsa eBsejb illa exclusiva, quia tres Personae etsi sunt unum in una subsistentia absoluta, tamen vere sunt plures subsistentiae relativae : ergo sumit esse pro existentia, ut distinguitor a. subsistentia. Et praeterea falsa esset illa condltionalis, quando dicit, quod esset•triplex esse in Personis, si in eis esset aliud esse personae, et -naturae : faceret enim hunc sensum, quod esset triplex subsistere in Personis, si esset *-liud esse pepsonae, id est, subsistere personae, et naturae, si quidem sumit esse pro subsistere; hoc autem .omnino falsum est,, quod esset triplex subsistere Personarum, si distingueretur esse <personae, et naturae; neo enim ullam conse¬quentiam hoc habet loquendo de subsistentia, cum modo.sit triplex, subsistentia relativa, etiamsi idem sit esse naturae, et personae, subsistere autem absolutum . non ex hoc esset triplex; quia esse pereonae distingueretur ab esse naturae,

. XXY. Eundamaptum hujus sumitur ex du¬piioi principio-.•. .

Primam est generale ex ipso conceptu existentiae secundum se, etiam ut communis est creatae, et increatae, licet applicetur majori' vi existentiae divinae,

-Secundum est specialiter ex conceptu relationis ut opponitur, et distinguitur a suo oorrelativo, sub quo conceptu non possunt mltiplioare existentiam, quia haec non opponitur, sed includitur in relatione quae opponitur. -

Primum principium explioatur *sio. Quia existentia, seu esse.non consequitur ad ehtitabem rei secundum se, aut quomodocumque consideratam, sed in rebus oreatis sequitur ad entitatem Juxta: suum fieri,- et;produci, in divinis autem sequitur entitatem, ut est a se,'non ut fit' ab alio; quia existentia habet pro efTectu formali.ponere rem extra causas, et extra nihil; et sioconsequitur ad entitartem non absolute, sed sub illa formalitate,: qua egreditur a causis, ecilioet. sub ipso produci, vel sub ipeo imprbduci, et esse a se. . Unde ad ponendum nr>«m existentlam, vel plures, non debemus attendere ad unitatem Vel pluralitatem entitatum

secundum se, sed prout ordinatur in uno ' fi'eri,'et in uno produci, vel pluribud, • • Ot in unio esse a se, et increato,'vel in pluribus. Bt haec est ratio «juaro in : creaturis esse existentiae sit proprium suppositi, et in uno supposito solum sit turum esse, ut saepius docet DT Thomas et no 8 ostendimus praecedenti tomo/ disp. IV, art. IV, quia in creaturis id quod directe," et pCr se produci*tur, est ipsum suppositum; seu ipsum totum : partes e-nim non producuntur per se, sed conprodu-cuntur. Unde per Seipsum suppositum ha-bet esse, partes vero ex illo, aut in illo participant esse, et existunt/ In Deo auljem est e converso, quia id quod primo; et per se existit est ipsa essen-tia, quae est ipsum esse, quia est ens a se, ita quod esse est praedicatum es-3entiale in Deo,'atque adeo'prius convcr nit ipsi essentiae; quae tali praedicato constituitur, quam suppoSito,' qUQd oons-titutam essentiam supponit, et tehminat.'.

/ •* /

XXVI. Ex quibus conficitur argumen-tum ad noh multiplicandum (221) eocLsten-tias relativas, quia illae pluresexis-tentiae relativae, etiam ut plures, vel dunt existentiae oreatae, vel increatae; Oreatae esse non possunt, alias Personae essent entitates creatae ln quantum plu-res, et in quantum relativae, sl creatas exlstentlas haberent, quod est haereti-cum; et repugnat Deo quod aliquid intra ipsum existat per existentiam creatam. Increatae autem existentiae si multipli-cantur; ergo erunt tria esse lnoroata relativa; et sic erunt tres iricroati · substantive (in hoc enim sensu loquitur ' illa sententia, cum ponat tres Cxlsten-tias et non solum tres exietentes) quod est contra illud symboli Athahasii' : ' "Non tres increati, nec tres immensi, sed unus increatus." Unde p. Suares llb. III de Trinitate, cap. XII, nam. III, non sudet conoedere ln divinis tria in-creata, sed unum, quia esse inoreatum : convenit ratione naturae,- et substantiae, quao consistit in ipso esse a -se, et est suum esse per essentiam. Si ergo non debet conoedi triplex esee iacreatum, neo triplex existentia increata relativa, quia ly relativa non diminuit de ratione increati. It ratio . est, quia eod.iten¬tia hoc ipsa quod increata eat, est ip¬sum esse a se, et lpea essentia divina:: ergo repugnat nultiplicari existentiam incrSatam proilt relativam, et nultiplica-ri in ratione incrbatae existentiae, niei nultiplioetur In ratione ipsius esee a «e, atque «deo in ratione actus puift. -

XXVIII. Secundum principium explica¬tur sio : quia ut S. Thomas qu.-VIIIjde potent; art. I ad XII : "Esse, sen eods-tentia, quae convenit relationi hunquam est relativa, ut ad terminum, sed est ad se, vel ad subjectum." St ih hoc contin-git magna deceptio oppositae.sententiae* et profunditasrmira rationis D. Thomae, qui relationis existentiam dicit non es-se ad aliquid, ita quod licet dici possit relativa'entictative, quia existehtia re¬lationis est, non tamen oppositive; cu*-; Jus rationem brevissime reddidit S. Thc-mas citato loco; 'dicens, quod : "Oum vel ratio^sit accidens ih creaturis, esse suum est inesSe; unde Ssse suum non est ad aliud se habere." Quod.est dicere existentiam convenire relationi per ordi-nem ad subjectum,' noh per oppositionem ad terminum, quia existentia ejus est in subjecto, oum sit accidens inhaerens, terminus autem non est subjectum relatio-nis in quo ponitur, sed est id cui con¬traponltur. Quare existentia licet sit relationis, et hacratione dici possit relativa, nontamen est relative opposita, Ita quod licet conveniat ipsi ad relati-onis (quod reale est) nOn tamen oonsti-tuit in eo ad, sed in, neo ipsa induit oppositionem ad, quia non se .habet erga terminum, sed positionem in, quia se ha-bet erga subjeotum. Si ergo existentia 'rationis non opponitur, nec tendit ad-terminum, sed inhaeret subjecto, existan¬tia relationis non tangitur principio dis-tinctionis, quae est oppositio relativa, sed principiis unitatis, quae est fhnda-mentum, et «xbjeotum. Unde cum ih divi-nis relatio non sit inhaerens ut acoi-dens, sed subsistens, et ad se, suito magis existehtia ejus non est relativa per modum ad, neo per modum oppositionis; et sic non distintitur, nec multiplica-tufr <giia non opponitur correlative, 11-Cst afficiat, et constituat relationem Ia ipsa entitate subsistente. Bt sic cum careat oppositione, licet miltlpliea cetur realitas relativa, et in ratione ad, non nultiplicatur existentia, quae ipsi ad convenit ut inhaerenti vel sub¬sistenti, quia intra ipsum ad ut reale, imbibitur in/

•i

XXVTI. Quod anpliue' conflrnatur ot expllcatur. cpla relationea ln Eoo (???) habeat alM Identificata* ipeaa eisentlax dlvlnan. quae eat lpeumet aaae per ea-eontian : ere» « *«11 ldantiflcationa albi intrineeoa exletentee redduntur ea-ee Illo perfecti eaim, et lnoreato quod eat actus purua. St latui aaaa quo per ldentifi catlonex .redduntur relationea extetantee, at in ao poaitao ln actu uon aultipllcatur quantuncunque relatio oor-ralatlvo, ot oppoaltlve niltiplloelur, - quia hoc eat ireteriun Trinitatis, quod oaaantln quantuncuaqie Intrinseca, et ea-eant laliter ln relationibus lnMblte,- lpala ailtipllcatla non sultipllcetur : or®o vare, ot proprio, et lntrlnaeca rod-duntur relatlonoa exlatontoa, at ln actu poeltae, etlaa par exiatentlan non culti-plicatan. aod unoa eaeentlalass. et elbi ldontlflcatax. Ad quid orgo ccccaac eat superaddi tree exleteatlaa ln lilia trl-tuo raalltatlbua, auao per una* aon sil-tipllcatax. aod elbi ldontlfloatan «jppo-ixintur exlatontoa ? Aut queo effectus fomnlon faciunt taloa exiatontlae ln relationi lue. quae exlatentea oupponua-tur ln vi aiae lntlsao aasentlao. et aaae aibi Identificati T St urgotur hoc. quia quando eaae Illud oaaentlae Ita iablbitur. ot ldentificatur relationibus, quod red-dlt lllao exietontoo, aod tanon relatio-nos lpaae non ponwint oan dlvldarc. ot Miltlpllcare oppoeitlone «ua. Inquiro, exlatentiae lllao divisae! et taatipllca-too. quoo ultra hoc osso ldentificatun rosultnnt. eunt no oxlatcmtlao ojuodoa. rationis, puritatis, et ecboalltatle, ac lpea exlotentla oomunia. et oeeentlelda. «at non ? Sl sunt ojued** actuali tatis, et puritatis, aunt lpauanet eaae actu e : puri oanoatialo, ot repugnabit aoera no-do ailtlpllcarl «ttpia lpoun eaae aecuo-dun ae. SI non aint. ergo rnn aunt as-latentlae lnoreatae, et divinae, aed ln-feriores, quia aliquid alma de actuali-toto habent, quon lpaio eaao Del.. Ubi *itee eat «lima acu dlxdaitlo, ereatux oet. non dirimit. Criotentlao nitar cra atae eoilare debent a Eeo. et ab ejua Poraonla.

DIS. Cado solvitur fUmUnectun con-trarlua. quod eolua Innititur nxltlpltce-tloal eutltatun reallun in 3w>. quae el-no sultipllcatlono oxiatontlao etare non poteat. cun exietenti*, non sit aliud. qjan entltaa ln actu; at ale eun alnt plu-rea antltatee lo actu Illae relationea. erant pluroa existentloe. Sec «at i«*-telligiblle quod niltipl Icentur realita-tea in ratione ad, et illa realitao, ut cexltipllcata, elt nihil; ergo ut niltlpll-cata, eat extra nihil : ergo mltlpllca-tur «elatantia, sicut mltipllcatur ly extra nihil : eeao aut ea extra aihll. of-factu a fornalle aat oxlatontlae.

Heapondetur realitatea aultlpllcarl. aod non actuolltatoa. quibus lllao ontl-tatee actuales dicuntur, quia ut aliquid ait roalltac, sufficit quod sit capax ex¬latendi ln actu per proprlan rei adjunc-tan, ot ldontlfloatan aotualltaton : qio-a> do cunque enlx aliquid exi at st in actu, mit ait capax exlotandi. hoc ipoo non aat nihil, a ad reolc ena. qila nihil ne-que eat actu ana, neque capacltaten habet oxletendi. noque oxlatit ratione tui. nec per aliquid adjunctu* albi, aed onnlna repugnat oxleteatiae. Qiod aut ac oxlatit. vel por ee, ot per proprlan exlotcntloc, vel por adjunctan. et Identificatam rea lltna aat. Endo poteat aultlpllcorl reo litas, non nultlplloata oxietoatia. dum-wdo onnee realitatea «ub Illa axiaten-tia alnt. at cun illa ldootlfIcantur, vol ol wbordinen.ur. Bt cun lnatatur quod axistentla eat saa actu, ooncodlsua. ot oultlplIcantur plurea entltatoa ln ae¬tu, distinguo; mltipllcantur ax parte expoaltlonla oorrelntlrao. concelo; ex parte sctualltntie. (2?J) nego ; aed sic mltlplicatao afficiuntur eadem octuall-tat- conprahimdoate ounes. et per eanler. actualitaton albi identificata», at con-mnlcataa omoa officiuntur, aicut oadarc divinitate osoea tree relationea aunt divlnao. et lncroatoo intrinseco, otiam ln Ipso ad. Kec eat InoonVeniena eadea forno mt temlno vol cxl stanti» affici plurea partes «St eatltatee, quae ln u-cun ordinantur, ait alias idontlflcnntur, sicut eadea subsletentla ornea partes conpoaltl t eminantur. ot oodott foma inforxantur plura# partae in ftoalne. et , «oden axletentlaexletunt. ut lata proba vim a praecolenti tono. ditp. IV. art. IV. St ale niltlplioarl poteat offoctua forealla Inadaoquatus, at partialia, una exletente foma adaequata. quae orneo, illaa partos. et lnadnoquatoa offactua coaploctltur. aimt eaden anina lndlviel-billa, et aplrltuallo tan ailtoa offec-tua ln osso ani noti. ot vitalitatis prae-

bet, ut in'carne sentire, in't>cillis videre, etc. Sic ab- eodem ease 'divinitatls, £t eesentdA est a se, et'absoluta, 'et relationes existuht etiam Ut multiplicatae, per communiOatIonem tamtty et i'dehtdficationem ejus&eoMCbse.' 'M ·

Et ad ultimam inatbiltibm, quod si sunt 'tres -Vsalitatee "sunt tria'extra nlhil-r,' 'et multipliobtur ipsum extra nihil, concedimus.- Ad consequentiam; : ergo- multiplicatur eiistentia, nego". • Bt ad probatlonem,-'quod esse'extra nihil, est effeotus formali*'satistentiae.conceda; sed multiplicato hoc effectu formali; · scilicet esee extra nihil multiplicatur forma, distinguo; si; multiplicatur effectus formalis adaequatus, sultipllcatur' forma, concedo; «i multiplicatur-efffero- tus lnadaequatus tantum, nego.i -Ease antem extra nihil in tribus relationibus •est effectus formalis inadaequhtas ipeius esae divini, nonl adaequatus: 'Nam esse divinum conplectitur genus' relatirum, et absolutum, et ab eodem esse J- utrumque genus constituitur- Ih actu puro. TJnde sumendo solum relationes,' seu-genus relativum in Deo non habet omnem effectum adaequatum illius formae, quae est existentia divina. Bt sic licet inultipileetur effectus ille formalis; quiesi esee extra nihil in relationibus, quatenus sunt tres reales entitates, non tamen est necesse multiplicari formam, quia illi effectus inadaequati sunt res pectu ipsius, sicut etiam ab eadem aotione possunt plures effectus inadaequati procedere. Bt sic non inferunt nuitiplicationem formae, seu axistentiae, sed identificationem ejusdem formae, cumdllis tribus relaitatibus, ·quia talis perfectionis, et infinitatis est, ut omnes illas realitates conplectatur.

Quae diximus de existentia, dicendum est de duratione, quia duratio est ipsarmet existentia prout non dlscontinuata. In quacumque tamen sententia non est multiplicanda aeternitas, etiam dato quod multiplicetur existentia vel duratlo, quia aeternitas non dicit durationem tantum, sed uniformitatem durationis per modum mensurae immutabilis. Haec ' autem uniformitas eadem est i^ omnibus illis durationibus, quia eadem, est immxtabilis.

VNfilTAS, BOinTAS,-INFINITAS', SUPCSTITAS, NON ICJLTUIPLKSANTUfi.

XXX. De veritate dieo primo : Non multiplicatur verita* in tribus Personis, ita ut sint'veritates,' nec formales nec transcendentales. De veritate fontali, quae est. veritas in cognoscendo, "aut in dicendo non'eit 'controversia, quia talis veritas consistit in notitia, seu actu' intellectus intelligsnte;- st manifestante; /4eu dicente. Actus-autem intelligendi. (224) idem est in-omnibus.Personis, * quia eadem natura intellectiva, ldemque intellectus, et intelligere ei» 'convenit, sicut Pater, et Filius eodem'amore prodneunt Spiritum sanctum. Locutio autem, -et.dlotio, si sit ad extra; est revelartio'qua aliquid revelatur creaturae. Bt haec fit indivise a tribus Personis : et sic est una veritas-in dicendo ad extra, Locutio autem seu dictio ad intra solum est una, quia solus Pater loquitur notionaliter producendo Verbum. Aliae Personae non loquuntur notionaliter, sed intelligunt essentialiter. Bt sic eadem est-veritas in cognoscendo, et in dicando in tribus Personis,

XXXI. De veritate transcendentali, quae non est intellectio activa, sed intelligibilitaa passiva seu entitas ut oognoscibilis, est major difficultas.' Bt multi censent multiplicari hanc veritatem in tribu» Personis, quia esttransoendens, et sicut sunt tres entitates relhrtivae, ita et\tres Veritates transoendentales; et sic Pater ut eet distinctum suppositum a Filio; ,est vere oognosoibile ut distinctum : : «rgo distincta veritate a Filio cognoscibile est, quia veritas trancendens, cognOecibilitaa est. Ita Vasquez hio diapttt., CDCHy c. VII, et Suarez III de TrinitAte; c. LXXXI, quos sequitur Alarcon tract. V, disp. V, c. V, num. V; Buisius autem negat esse tres veritates in Personis disp. XXVII, cap. V, quia existimat veritatem non esse transoendentalem; st Sic non multiplicari realiter. Vasques movetur fex eo quod putat veritatem, quae est passio entis, esse - denominationem extrinsecam provenientem ex intellectu vere cognoscente, et haec denominatio sultipllcatur in tribus relationibus., Suarez quia existimat veritatem non sequi naturam aut suppo si-tum, sed quamcumque «ntitatam, hoc ipso qubd ficta ,nlm e,t Vera'

Sunt autem tres relationes,. tres entitate8 verae, et non fictae# Bt de ipso Filio Dei dicitur I Joan. ultimo : Ut_sinns ln vero Filio ejus. hic est verus Deus; ergo duplici ratione datur veritas in Filio, scilicet ratione filiationis, etratione deitatis, Iddo quod in Deo sunt quinque-notion.ee quitue designantur. Personae, et innotescunt, ceu significantur diversimode, ut docet S. .Thomas infra qu. XXXII, art. II et III. Ergo fundant diversam cognoscibilitatem, quia notio -cognoscibilitas est, qua aliquid innotescit.

XXXII. Caeterum D. Thomas absosute censet, quod veritas in tribuB Personis est, una tantum, nec veritas personaliter dicitur in divinis, ut patet in quaestione prima de veritate,- arji. VII, «d quod adducit illud Augustini VIII de Trinitate, c. I : "Trium Personarum est una veritae." Qjaod licet possit exponi de veritate essentiali, non relativa, tamen cum ibi Augustinus ostendat quod non est plus veritatis in una Persona vel duaMs, quam in tribue,- yidetur etiam oonprehendere relativas veritates, si essent, quia alias illis non numeratis, non posset ferre judicium de veritate Personarum,- quomodo pon sit plus veritatis in una Persona, quam in tribus, si plures veritates in tritus sunt quam in una. In praefato autem articulo absoluta docet D. Thomas quod veritas, ai proprie accipiatur, in divinis essentialiter dicitur,- sed solum metaphorice appropriari solet veritas Filio, quatenus est summa imitatio sui principii, soilicet Patris. Si ergo veritas proprie sumpta in Deo- ,• essentialiter dicitur, et non notlonalitar, veritas proprie non multiplicatur, etiamsi multiplicentur entitates relativae.

Et ratio hujus est, quia ut late tradidimus supra disputatione secunda (225) ex D. Thoma veritas transcendentalis est adaequat1q quaedam, et Commensuratio seni imitatio rei cum suo principio, quod est in intellectu, seu cum suo originali. Et.quia ia Deo non est entltae derivabilis ab intellectu,.vel intellectione Dei, sed idem omnino cum intelligere divino», est ibi sumina, et unica veritas, sicut unum intelligere idantifioartum cum omni entitate divina. Sed relationes divinae quamtumcumque multiplicentur non habent i diveream adaequatlonem, et commensyirationem eum .intellectu divino, quia unico, et eodem modo identificantur illi 3 - ergo eamdem veritatem, quia eamdem adaequationem, et commeneurationem habent, scilicet per identitatem. Item fundamentum veritatis hujus sive sit adaequatio cum intellectu, sive sit ratio entitatis non fictae,-aut aliquid aliud, est-unum, et idem intribue relationibus : ergo, et veritas eadem. Antecedens probatur, quia illud est fundamentum veritatis, in quo veritas habet firmitatem, et oertitudinem a parte rei, ita sit .ens ratum, et fixum, non fictum, et bene fundatum in essendo. At totum fundamentum, tota firmitas, et connexio veritatis, et necessitas ejus convenit relationibus ex essentia, et ex imnutab^litate, et indefectibilitate summa, quae "utique est ipsum esse actus puri, qjin- 00t a s®» ®t independenter a quolibet alio, et immitabile essendo. Ergo tota ratio veritatis tpansoendentalis sumitur, et fundatur in essentia s ergo non est multiplicanda veritas magis quam essentia ipsa, licet multiplicetur relatio realis Personarum.- Et sio Personas esse veras, et non fictas considerari debet, non solum ratione relationis, ut multiplioatae, et oppositae alteri, sed ratione ipsius realis esse, quod habent, et firmitatis in essendo : in tantum enim receditur ab esse ficto, in quantum habetur esse a parte rei, et in tantum est ens reale ut distinguitur ab ente rationis, et ficto, in quantum est capax existentiae, seu esse realis. Per ipsum ergo esse quod habent Personae, eunt non fictae, sed verae Personae, imo st ipsa oppositio relationum in quantum est existens, est realis, et vera, st non ficta : sed esse, seu exi stentia non multiplicatur in relationibus divinis# ut ostensum est, etiam si dicatur existentia relativa : ergo neque veritas Personarum multiplicatur quatenus dicuntur verae, et non fiotae, etiam in ipsa realitate relationum.

XXXIIi. Denique, veritas Personarum vel sumitur pro cognoscibilitate seu intelligibilitate passiva, qua in se cognosci possunt, vel pro realitate qua distinguuntur ab ente ficto, et a relationibus rationis, vel pro commensuratione, et adaequatione sum suo originali, et cum judioio vero, quod est in intellectu.

Primam, non multiplicatur in Personi8 loquendo de intelligibilitate propria fundata In ipsa entitate rei, non de extranea, qua sunt intelligibiles ad modum alterius : haec enim non est propria veritas rei, sed aliena. Illi tarmen accommodata, et de hac non loquimur. Propria autem intelligibilitas, seu veritas multiplicari non potest, quia intelligihilitas sequitur entitatem ratione inmaterialitatis quam hahet, quia sic proportionata est intellectui; immaterialitas autem non multiplicatur in relationibus, sed est una, quia pertinet ad spiritualitatem, et carentiam materiae, 8eu potentialitatis, qitod convenit Deo rationo actus puri,et ex tali immaterialitate probavit D. Thomas Deum esse intelligibilem, et intelligentem, supra quaest. XIV, art. I. Bt talis perfectio non multiplioatur in Deo.

Secundum, scilicet realitas ut (226) distinguitur ab ente ficto multiplicatur quidem in divinis relationibus, sed sub eodem esse, et firmitate quod est esse actus puri, et immutabilitas ejus. Healitates autem non dicuntur verae secundum quod vexum distinguitur a fioto, nisi per ordinem ad esse quo existunt a parte rei, vel capaces sunt axistendi : ergo non multiplicato hoc esse, nec immutabilitate ejus, non multiplicatur veritas, et firmitas ut exoludit fictionem.

Tertium, scilicet commensuratio, et adaoquatio cum originali vel cum Judicio, et mensura intellectus, non multiplicatur in relationibus, quia veritas in illis est increata, et prima : non enim creata esse potest. Veritas autem prima, et increata non est mensurata per aliam regulam, sed est ipsa omnium regula; et sic quia Deus est suus intellectus, et suum intelligere non habet veritatem per imitationem, et adaequatlonem cum alio, sed per se est summa, et prima veritas. Aut ergo veritas, quae nultiplieatur in relationibus, est veritas prima, et inoreata, aut secunda, et ereata seu mensurata. Creatam ponere in Personis, nefas est : increatam, et primam multiplicare, inpossiblle;' neo ipse Sfoarez id concedit, sed negat illa oap. tlll, num. V, quia veritas prima est suprema, et haec est essentialis in Deo; unde solum concedendae sunt, inquit, tres veritates cum addito, id est, relativae. Quasi vero esse tres relativas, diminuat aliquid de suprema vefltate ^Si_enim sunt tres veritates relativae, vel sunt *increatae, et sio sunt supremae, et non erit una sola veritas prima, et suprema : vel sunt creatae, et hoc non potest cogitari. Debet ergo esse una.

XXXIV. Ad fundamenta opposita patet ex dictis. Ad id quod dicitur de cognoscibilitate Personarum, dicimus, quod cognoscibilitas propria, quam ex se fundant, et qua possunt cognosci in se, esso unam; quia fundatur in eadem immaterialitate, quae est radix Intelligibilitatl8. Unde repugnat videri in se unam Personam sine alia, aut essentiam sine Personis, quia cognoscibilitas omnium est una, ut diximus' praecedenti tomo, disp. XV. Si vero loquamur non de cognoscibilitate propria, XP^B in se sunt intelligibiles, sed de aliena, et per connotativos conceptus, ilji^non est veritas propria Personarum, secSka. nobis formata; et de tali non loquimur. Ad id quod dicit Vasquez quod veritas quae est passio entis, est solum deno^n^*0 extrinseca a Judicio intellectus nienB, late responsum est supra diVputationo secunda, et ostensum est hoc 5P806 falstun.

XXXV. Ad motiva Suare* respondetuiV Ad illud de realltate, qua entitas dio*" tur vera, id est, non ficta, Jam responsum est quod sunt quidem tres realitates' verae, et non fictae, non autem tres veritates, quia fundamentum, et firmitas talis veritatis, ut opponitur fictioni, seu enti rationis, unum est, scilicet esse reale, et actuale per quod recedit &b ente ficto, quod non est capax existentiae actualis, et similiter immutabilitas ejus, et hoc est unum in relationibus divini8. Ad locum illum primi Joannie ultimi dicitur illum nullo modo posse aptari sententiae Suarez, quia cum dicit ; Ut simus in vero Pilio e.lus. hio est verus Deus, ibi non distinguuntur duae veritates, altera filiationis, altera deitatis, quia in nulla sententia veritas essentialis, quae est divinitatis, et filiationis, quae est personalis distinguuntur, sicut inter essentiam divinam, et Personam nulla est distinctio realis. Difficultas est, an veritas paternitatis, et filiationis sint distinctae, non (227) veritaB Dei, seu deitatis, et filiationis. Bx illo autem loco, ia quo dicitur essie verum Deum, et verum

nilum, quomodo colligi possit esse distino.tas veritates paternitatem, et filiationem, omnino non video , sed dicirns omnino Deum esse verum Deum, et verum Patrem, et verum Filium eadem veritate, quae omnia illa anplectitur, sicut eodem esse, et divinitate existunt.

XXXV1. Ad.ultimum respondetur illas notiones non postulare pluree veritates, imo neque plures entitates posljulant, quia non.omh^e sunt oppositae, sicut spiratio acjKlVa,. et paternitas pjunt duae notiones, ndn tame^.duae entitates, etiam relativae, quia pon sunt oppositae. Dicimus ergo quod notionj98,8^t,,nuAe&am notae, seu designatiop.es, quibusTp.ersonae aut ea quae ad Personas pertinent, digno-scimus. St possunt dari plures sub eodem esse, <et entitate» et veritate; sicut e converso sunt plura attributa absoluta, quibus eseentiajn variis con•captibus signlficanue, nec'tamen illa p3,ure8 veritates, sut plura esse habent, sed idem. ;

XXXTCI. Dico secundo : Bonitas in relationibus divinas non nultiplicatur, etiam relative.. . ifaeo conclusio-.difficultatem non habet ex supra dictis": ostendimus enim in.Deo non posse dari pluree perfectiones, nec plura esse, etiam relative, qji^a in peffeotione, et esse non.opponuntur relationes. Bonitas autem convenit alicui secundum quod perfectum, .et rationq perfectionis, et esse : ergo si non sunt plures perfectiones, neque plures bonitates. 4d haec, bonitas si miltiplicaretur in relationibus, deberet .multiplicari ut iperoata, et summa bonitas : n#m ,ut creata nojn est ad rem, .Summa autem,. et increata bonitas duplicat multiplicari, tum quia est summa perfectio; et aio. omnem perfectionem includit, unde dicit actum purum, et non solum genus, relativum, .sed etiam absolutum includit', hoc autem repugnat multiplicari; tum quia bonitas increata, et divina est ultimus finis, ergo si nultiplicatur, erunt plures ultimi fines, quia plures bonitates increq,tae, hoc putem repugnat : ergo. . \

XXXVIII. $iare omnia transcendentalia quae conveniunt enti ratione'alicuius perfectionis, nultiplicari non pos.-funt, quia hoc ipso quod perfectio est,; divina, et increata et ^pun^j^rfectio ; est, et sub hac ratione repugnat nultiplicari. Jbc quo sequitur, realitatwv-entitatem, unitatem: aliquid,-seu nes, et ens, multiplicati posse,' quia liaeo de suo conceptu perfectionem non dieuntMn suo formali conceptu, sed res, ens, et aliquid solum important communissimam rationem entis, ptout dicit conceptum pertinentem ad quid, seil-ad positivum datum a part.e rei, quidquid illud sit, sive perfectum sive inperfeotum, potentiale vel actuale, sufficit quod sit c^pax exietendi in re, sive per propriam, sive per alienam existentiiori t'- nam hoc ipso est res prout opponitur nihilo,' seu enti fidto. St euh hoc conceptu multiplicari potest in Deo, sed existere per idem eese. Unum .autem dicit lndivi8ioneni, et per maltiplicationem entitatis nultiplicatur; et Sic dicimus tree Pereonas, et dicendo tres, multiplicanus unitatem. Unde dicit D. Thornas supra quaest. VI, art. III ad 1, quod uram non importat rationem perfeotionis, Sed indivisionis; et sic per hoc qupd multiplicetur unitae ex vi talis conceptus, hon nultiplicatur perfectio, 'eed solum tollitur indivieio. liiltiplicatio ergo relativa cum sit multiplicatio realitatis, ut oppositae, sub qua oppositione' non explicatur perfectio, nec quid relatio eit, sed ad (22S) quid sit, non nultiplioat perfectionem, licet dividat realltatem sub ratione ad.

XXXIX. Dico tertio: Non eet multiplicanda infinitas etiam relativa in Peivsoni8. Pro intelligentia hujus conclusibhls advertendum eet quod p. Suarea lib. III'de IPribitate, c. XII, num. VII, duplicem infinitatem distinguit. Aliam sijqplfci.ter in genere -entis, aliam propriam ;Lp unoquoque genere, sicut de quolibet attributo secundum proprium genus dicimus esse infinitum in suo genere, sicut dicimus sapientiam esae infinitam in suo genere, at Justitiam in suo, etc. Srgo' similiter relationes in suo genere infinitatem habebunt, et eo modo multiplicabitur infinitae, quo perfectio, quia infipTtae ad quantitatem pertinet perfectionis. St sic qui concedunt multiplicari perfectiones relativas, urgentur multiplicare' infinitates, quia perfectiones iilAe jnaitiplicatae finitael non stmi, cum non sint creatae : ergo infinitae in suo jjroprio genere; sicut-etiam dicimus Verbum procedere ut"terminum intellectionis infinitae, Spiritum sanctum amoris ihfl-

niti. Sed ponit instantiam &iarez de ipsa existentia, quam multiplicat in relationitus, quia vel sunt creatae, vel lnoreatae. Primum non potest poni in Deo, secundum ponit plures existentias increatas, quod est absurdum. Et respondet, quod creatum, et increatum convenit supposito ratione naturae, sicut esse generabile vel corruptibile. Unde non multiplicatur ratio increati in divinis, sed solum convenit ratione naturae.

XL. Caeterum nostra conclusio sequitur ex oppositi8 principiis supra stabilitis, quia infinitas est quantitas perfectionis : ergo non multiplicata perfectione non multiplicatur infinitas : supra entem ostendimus perfectiones etiam relativas non multiplicari, quia in eis non opponuntur relationes, multo minus opponuntur in infinitate. Qjiod vero unumquodque attributum infinitum sit, verissimum est, sed tamen non nultiplicatur in eis infinitas, sed eadem infinitate omnia in suo genere infinita sunt. Idem ergo dicemus de relationibus, quia etsi opponantur in ipso ad, ut correlativo, tamen in infinitate suae perfectionis non opponuntur : ergo non nultiplicatur: et ita in hoc in quo non opponuntur, aequiparantur relationes attributis. Specialiter autem urget hic illud magnum inconveniens, quia si multiplicaretur infinitas relativa, non posset una Persona habere omnem perfectionem alterius, neo formaliter, nec eminenter; et sic aliqUa perfectio esset in una, quae non esset in altera. Non esset formaliter, quia entitas relationis Patris non est formaliter relatio Pilii, sed illi opponitur, et ab ea distinguitur : ergo infinitas Patris relativa non est formaliter infinitas relativa Pilii; alias esset eadem, et una formaliter perfectio, atque adeo non multiplicaretur. Hon esset eminenter in una quod in altera, quia continentia eminentialis est, quando una forma est emlnentior altera, et excedit illam, si autem sit omnino aequalis, non potest eminenter continere, quia non potest es4se emlnentior illa. Sed si utraque habet suam infinitatem relativam separatam ab alia, utraque infinitas relativa aequalis est, et ejusdem omnino perfectionis infinitae in ratione relativae : ergo non potest eminenter continere, ut non bene concedit p. Suarez ubi supra capite undecimo; sed. vel nullo modo continet perfectionem alterius infinitam, a qua distinguitur, vel continet formaliter, quod repugnat, et ponderatum est, cum formaliter opponantur. Er multiplioatione ergo (229) infinitas, sequitur perfectionem unius non esse in alia. A qua consequentia non se expediunt, qui perfectiones relativas docent multiplicari. Unde tandem aliqui eonoedunt aliquam perfectionem relativam esse in una relatione, quae non est in altera. Sed ex hoc sequitur neutram esse infinitam in genere relativo, quia tunc aliqua perfectio est infinita in aliquo genere, quando nulla perfectio illius generis illi deest : sed in fcaa relatione Patris non est omnis perfectio generis relativi, quia aliqua perfectio sibi deest, scilicet perfectio, et infinitas relativa Pilii : ergo neutra est Infinita in genere relativo. Nisi forte dicatur, unamquamque esse infinitam in sua specie, v.g. speoie filiationis, vel paternitatis tantum, licet conveniant in genere relativo, sicut sapientia est infinita in specie sapeintiae, non in specie prudentiae, licet utraque sit in genere intellectivo. Sed exemplum non quadrat, quia sapientia non habet distinctam infinitatem a prudentia, sed utraque in genere intelligibili infinita est, et solum per rationem distinguitur ilia infinitas. At in Personis divinis multiplicatio est realis; et sic perfectio infinita, quae est in una relatione, non erit in alia; et sic quidquid sit an in sua specie paternitatis vel filiationis remaneant infinitae, in genere tamen relativo, infinitae non erunt, sicut sapientia, et prudentia sunt infinitae in genere intellectivo. Qjiod ergo Verbum procedat ut terminus infinitus in genere intellectionis. Spiritus sanctus ut infinitus in genere amorls, non dividit eos in infinitate, sed in oppositione relativa solum.

Dico quarto ; Sanctitas personalis, et relativa non multiplicatur in Personis divinis, sed sanctitas pertinet ad attributum essentiale, sicut bonitas; et sic convenit ratione naturae. Aliqui existimant multiplicari sanctitates relativas : tum quia sanctificatio pertinet ad ipsa principia operandi quae rectificari debent per sanctitatem; principium autem operandi non solum est principium quo, sed etiam principium quod, scilicet persona, vel suppositum, et cum leta principia multiplicentur in

divinlt. etlaa wuictltatc* porsonalos miltlpllcatentur; tun quia Verte» dlvl-nun ratione suao relatlvao persona* «ao-ctificavlt hcoanltate» aagunpta» «ancti-tata personali. praeter Illa» quaa ha-bult forualea accldantal*» ex gratia, ut dlol «olet tertia parte. quaestione *«p-tlna. Ergo aoa «olun pertinet ratio aanctitatla ad natura», «sd etlan ad Par-Bonaa.

Caatemn de hoc pertinet tractare ad praedietun locun tartiao parti*. ttinc breviter dico, quod quidquid ait an dotur Bonctltaa pereonalle, praeter at-trltetalan, qua roluntaa eoa operatio videtur ractlfleari. toxon non invenio pereonalea relatione* opponi ln «ancti-tote, aloit nec ln perfectione, et ln ea«e actuali : portlnot ajtcc oanctltaa etlan el elt pereonalle ad jwrltaten. at rootltudlcan operantle. et eic naxlne sequitur perfactionoc, non oppoeltlonen relationis pereonalle. In perfectione nuta: non oppetuntur relationes, licet lllan Includant. er©> noque ln aanctlta-to opporuntur, et ele eanctitae non «Jl-tipllcatur. llcot convonlat Poraonla, ot ln elo Includatur easque reddat percona-liter raotas, ot aanctaa t «lcut osso constituit eno oxietonteo. noc tanen aail-tlpllcatur, quia oj parte funlucentl ao tonot. non ex parte attlngentiae ad ter-ilrain. et oorrelatlonl*. Cortluataoan videtur, qiod eanctltaa pure eet attrl-tetalls. quia ln Eoo dlolt lodofoctlbl 11-taten et paritate» intelloctualen. et noralect. e*i ln intelloctu, et voluntate, Ratio autca (230) Intellectivi portlnot ad natura» divinas sub conceptu naturae, et scralltas pertinet ad attributa volun-tatia. aclllcot «d virtute*, ut niaerl-cordla. Justitia, etc. Ergo rectitudo ta» ox parte Intellectus dirigentis, quas roralltatle regulatae in voluntate od ratlonen naturao vel attrltutl psrti-cet. et hoc eet de concepte eanctltatle. 'Jcde gratia quae ln nobla facit ar.lnan sanctox supematuralter ta»qja» portlcl-patio divinae sanctitatis, «st participa tlo, et ooneortlu» divinae naturae. Jux-ta Illud I Petri I : 7t aer haec effl-olaalni divinae contortos naturae s orgo Bonctltaa ln Deo ad naturan partinet, et attriteta,

Hat Iones vero dubitandi non novent.

d prlxan ani» dlclter quod eanctlfi-oatlo pertinet ad prlnalpla, quae recti-flcarl dabant, pap do« perfectioni* at xoralltatle coru», non par redua dietln-ctlonia, ct oppoaltlonle : r»n anis par tlnet ad eanctltatsn diatinguore prlacl-pia aporatlva. ®it relatione* opponoro lntar ae. «ed osnl nalltlae, et defectui, et lapuritatl norall opponera. Eoo au-tan ast oormiao Personis. non partlcula-re alicui, quia hoc hahent 01 plcnltudl-na actionla, aeu actualltatle volunta rlae, et intellactualla, undenctltudo onr.lo dlaanat.

Ad «ncundaa dicitur, quod Vertex eanctlficavit hunanltnto» ratione perso-nalle «anctitatla. diatlnguo; Ita quod ly pereonallB dicat ratlonen forxalon sanctitatla. nego; Ita quod dicat nodu», Doi tertlma talla aanctltatla. concedo. Hic antei ternlnue. seu «edus includit ip**x eanctltaten ldentlca. eanque =odl-fleat taxquax «ubelitontla, et prlnci-plui quod llllue. Unde couainlcata bm» nltatl «uboietentia nedlate conoinlcatur sanctitas ut ln toll subsistentia aodlfl-cata : eleut ln eententla D. Thonao ooa-nunloatur hunanltatl oxlstentla divina ut aedificata peraonalltati Torll, non aboolute.

5381313171*1 KOfXFXiXCAXTCB

12 PESJ51S.

De hoc anpllue dlcetue aequanti dla-putatione. i»jnc «olui dloo eubetantla» auol pro tarnlno conplonte. ot porsonan-te naturan; et ele inveniuntur plure* BUbelstentlao attritei Pereonl*. et eln-plldter fatorl plurea oeao in Eoo sub¬alstentiae. ut patet ln epistola Sophro-nil. qoao lecta, ot recepta eet ln eexta Synodo, actione eexta, uM eaopius nonl-nantur tres eubeletentiae in Eeo Oia ergo pluralitaton in subsistentiis tone-anis, videndun eat quonodo ld etare pos¬elt cun unitate lpeiue exietentlae per ee. E*, dloo «absistentis» dio posse la-portaro. Prino, axlatentlan per ee, ut opponitur enti in alio, eeu accidenti ln-haerenti, et parti substantiali non suV «letanti. Secando, oaxitur pro tarnlno ultlxc lnoonninlcablll. ut expreeee dooet S. Bionaa Infra qu. XCI. art. XXX ad IT. et noe dicente sequenti disputatione. Dlolt enlx de ao ternlnan psrtineoten ad suppoeitun 1« hypeetaein. quia aubeeie-tene eet ffiaol sub alio elstene; et ele

dicit terminum ultimi sub aliis positi, et quod habet rationem ultimi, terminum inportat respectu eorum, quae super ip¬sum ponuntur, ut non communicentur alte¬ri termino. Primo ergo modo non multi¬plicatur subsistentia in divinis, quia non est aliud quam existentia per se, seu independens ab alia cui inhaereat aut insit. 3Jt sic datur subsistentia absoluta in Deo, ut dicemus disputatio¬ne sequenti. Secundo Tero modo non da¬tur subsistentia absoluta, (231) et dan¬tur tres relativae, quia Incommunicabili-tas necessario requifit' oppositionem cum ulteriori termino : sublata enim opposi¬tione, 0miila sunt ufmm, et consequenter se communicant, et identificant. Brgo sub hoc conceptu subsistentia relativa debet multiplioa*i, quia debet oppositio¬nem dicere, et sub oppositione exercere rationem termini.

QUAESTIO XJCIX.

D E PERSONIS U-IYINIS.

SUMMA LITTERAE.

Agit S. Thomas post eacplicatas processiones, et relationes, (piae sunt sicut principia ponendi Personas distinctas in Deo de ipsis Personis. Et primo, de his quae pertinent ad omnes Personas in communi quatuor quaestionibus sequentibus. Deinde, de his quae pertinent cui singulas specialiter.

Primum ergo quod occurrit de ipsis Personis in communi est agere de Personis secundum se, et in quo consistat, quidve significetur hoc nomine persona. Et sic tractat quatuor. Primo, definitionem personae in communi eoplioat. Secundo, quomodo comparetur ad substantiam et essentiam et hypostasim. Tertio, quomodo inveniatur in divinis. $iarto, an significet ibi relationem vel essentiam.

Igitur in primo articulo explicat definitionem personae assignatam a Boetio, quod est rationalis naturae individua substantia : dicitur enim substantia Individua, quatenus significat singulare in genere substantiae. Dicitur autem rationalis naturae, quia non quodlibet individuum substantiale, sed quod est naturae intelleotualis seu rationalis, persona vocatur.

In articulo secundo ad melius explicandum rationem personae, ooQparat illam cum tribus, quae in substantiis singularibus concurrunt. Invenitur enim in aliquo individuo substantia supra pro quidditate, et tunc est idem quod essentia : deinde invenitur subsistentia quae pertinet ad modum existendl, scilicet quatenus per se ezistlt. Et tertio resultat hypostasis seu suppositum, quo nomine eignificatoir res illa, seu individuum, prout subest, seu. mibsternitur realiter ut formis inhaerentibus; et sio dicitur ree naturae, seu hypostasis, id est, sub aliis positum, quo nomine etiam substantia solet significari, ut sit idem quod sub aliis'stans. Praedicatis autem superioribus subeat, non realiter, sed logice, et secundum intentiones rationis; et sic dicitur suppositum, quasi suppositione® faciens. Hinc autem oomauniter pro eodem accipitur suppositum, hypostasis, res naturee, subsistens complete, etc. Persona autem est Idem quod hypostasis vel subsistens completum in genere naturae intellectualis.

In articulo tertio ostendit Deo convenire significatum hujus nominis persona, quia convenit ei esse subsistens completum et perfectum in naturadivina, quae est natura intellectualis. Hoc enim, quod est subsistere in intellectuali natura, nullam imperfectionem inportat, sed perfectionem maximam, id eat, completam et terminatam. Esse autem individuam substantiam non convenit.Deo ratione alicujus materiae, sedratione incomnunioabilitatis, ut dicit solutione ad quartum. St licet conceptus formalis personae, ut relatio est ad aliud,. perfectionem eaqplioet, explicat tamen (233) perfectissimum in natura, soilioet; esse terminatum in natura intellectuali et terminus, seu modus perfectionis in Deo est. Hic tamen abstrahit D. Thomas ab eo quod particulariter constituit Personam in Deo, et solum vult significatum hujus nominis persona Deo convenire,, quia convenit perfeotissimae naturae, quae est intelleotualis.

In articulo quarto docet quod Persona in divinis significat relationem ut formam constituentem Personam, non quatenus relatio significatur exercendo oppositionem ad alterum, sed quatenus sig¬nificatur relatio subsistens, et distinctionem faciens ab alio, per80na quippe est individua substantia, et illud est individuum quod est in se indistinctum, et ab aliis distinctum in aliqua nar-tura. Hoc autem facit relatio : nam est subsistens, si quidem relatio inhaeret, et est distinguens qua sola relatio in divinis distinguit a oorrelativo.

QPABSTXO XXX.

D B PLURALITATE P SRSOUARUM.

SUMMA LITTERAS.

Secundam quod tractandum est de Personis in communi, est de earum pluralitate, et numero. ' In quo qUatuor explicat D. Thomas. Primum, ah sint plures. Secundnm, quod sint Personae, Tertium, quomodo significent in Deo termini numerales. Quartum, an pluribus Personis sit communis ipsa ratio personae.

In primo ergo articulo ostendit esse in Deo plures Personas, quia sunt plures relationes subsistentes : relationes enim dis¬tinguuntur realiter secundum processiones. Sunt ergo plura subsis¬tentia realiter distincta, et hoc in natura intellectuali, ergo plures Personae. ~

In articulo secundo ostendit non esse plures Personas quam tres,' scilicet Patrem, Verbum, et Spiritum eanctuih, quia solum sunt tres proprietates, id est, relationes oppositae inter se, scilicet paternitas, et filiatio, quae reciproce opponuntur, spirar tio activa et passiva, quae etiam opponuntur. Sed ex his duabus una, quae est spiratio activa, non opponitur paternitati, et fili¬ationi, quia neo procedit ab illis, neo illae ab ipsa. Et sic si non opponitur, identificatur cum eis. Spiratio autem passiva opponitur illis duabus, tum quia procedit a spiratione quae iden¬tifIcatur cum eis, et sic opponitur illis ut spirantibus; tum quia si identlficaretur spiratio passiva paternitati et filiationi, utraque diceretur spirari, et procedere per amorem. Et rursus cum identificarent sibi spiratioriem activam, procederent a se, quod est absurdiesinum, Restat ergo quod tres relationes constituant tres relationes oppositas, et consequenter proprietates persona¬les r spiratio autem activa non sit proprietas, quia est commu¬nis duobus.

In articulo tertio docet quid pluralitas, 8eu multitudo in divini8, quae per terminos munerales significatur, non inportat nisi plures unitates, et sic significat res quae dicuntur unae cum indiviBione circa unamquamque; ' Et sic solum est. ibi multitudo transcendentalie, quae constat ex entibus distinctis, non numerus, qui est species quantitatis. (234)

In articulo quarto ostehdit quod hoc'nomen persona est comnune

tribas Personis communitate rationis, seu praedicationis, id est, tamquam commune praedicabile, non tamen ut genus aut species, sed tamquam individuum vagam ut aliquis homo, eo quod persona individuam substantiam importat, et sic est commune tamquam individuum in communi consideratum.

QUAESTIO XXXI.

DI EIS QJJAI AD UNITATEM, VEL 'PLURALITATZM.FSB3T. NENT IN DIVINIS. .

SUMMA . LITTERAE.

Tertium quod oonsideratur oiroa persote&s in communi, est modus significandi et utendi nominibus, quab vel pluralitatem significant, vel exclusionem pluralitatis. In quo quatuor considerat. Primo, de hoc nomine Trinitatis. Secundo, de hoc nomine alius, an sit dicendum in divinis. Tertio, de hac exclusiva solus, tantum, et similia, an sit adhibenda termino essentiali, ut solus Deus est bonus, est creator, etc. Quarto, an e converso possit adjungi termino personali, ut, solus Pater est Deus.

In articulo primo docet, quod hoc nomen Trinitas dici potest de Deo, non tamen de singulis Personis, ut Pater, et Trinitas, quia significat pluralitatem determinatam Personarum in una essentia, scilicet pluralitatem in numero ternario, et haec vere dicitur de Deo, non de qualibet Persona.

In articulo secundo ostendit, quod reete dicitur Vilius stilus a Patre, et Pater alius a Filio, non aliud et aliud, quia ly alius significat distinctionem in persona, ly aliud in natura, seu substantia. . St similiter alia nomina excludentia distinctionem Personarum, ut esse unicum, esse solitarium, vel divisionem ponentia, in natura, ut nomen separationis, divisionis, differentia vitanda sunt. • •

In articulo tertio docet, quod hoc nomen solus, si sit idem quod solitarius, et excludat consortium personatum ejusdem naturae, non est, apponendum Deo. Si non excludat consortium personarum, sed consortium aliorum, extra Deum, potest adjungi termino essentiali, ut cum dicitur : Solus Deus est aeternus, solus est immortalis.

In articulo quarto docet, quod haec dictio solus proprie non eet adjungenda termino personali, ut si dicatur : Solus Pater eet Deus, quia excludit alias Personas a consortio praedicati. Si autem ponatur adverbium ut : Pater solum est Deus, est vera, quia exoludit aliud, non alium a divinitatis consortio.

QUAESTIO XXXII.

DE DIVINARUM PERSONARUM COONI ITIONE.

SUMMA LITTERAE.

Quartum quod in divinis Personis consideratur in communi, est de eanxm cognoscibilitate, in quo etiam includuntur notae, seu notiones, quibus Personae discernuntur, tum inter se, tum ab essentia. Et inquirit quatuor. Primo generaliter, an Trinitatis mysterium sit naturali ratione investigabile. Secundo, an dentur notiones seu notae aliquae, quibus singulae Personae discernantur. Tertio, quot sint istae notiones. Quarto, an liceat oiroa eas diversimode aut contrarie opinari.

Igitur in primo articulo docet, mysterium Trinitatis non pesse ulla ratione naturali investigari, quia nullus effectus naturalis, et qui naturali ratione attingi potest, manifestare potest Deum, nisi ut causam talis effeotus. Est autem Deus causa creaturarum ratione suae virtutis, et potentiae, et artis, quae omnia sunt Dei in quantum ums, non ut Trinus * Trinitas ergo ratione naturali investigabilis non est.

In articulo secundo docet esse ponendas notiones in divinis, id est, formas, seu notas quibus discernantur ea quae personalia sunt ab essentialibus, ut distinguamus in quo Personae divinae sint unum, et in quo sint plures. Et ut iterum in Persona, quae edt una, ut Pater, discernatur id quod est proprium, scilicet paternitas, et id quod commune, soilioet spiratio activa. Et has notiones, proprietates, et notas tamquam quasdam formas, etiam in abstracto significamus.

In articulo tertio docet has notiones rerum personalium esse quinque, quia notiones sunt formae, seu notae, quibus Personae innotescunt, et discernuntur. Innotescit autem Persona Patris dupliciter, et per negationem existendi ab alio; et sic est innascibilitaa, et per principium originandi alium; et sic ut est principium Pilii, est paternitas, ut principium Spiritus sancti est spiratio activa, quae etiam est communis Pilio. Pilius autem innotescit notione communiacum Patre, scilicet spiratione activa. Denique, -Spiritus sanctus innotescit notione procedendi per modum amoris, quae est spiratio passiva.

In articailo quarto docet, quod circa notiones licitum est contrarie opinari, in his in quibus non sequitur aliquid contrarium fidei, et determinatis per Ecclesiam. Secus vero in his in quibus sequitur.

DISPUTATIO XIV.

DX PERSONIS DIVINIS, ST NOTIONIBUS IN COMMUNI.

Articulus I.

Srplicatur quid sit -persona, hypostasis, subsistentia. et substantia.

Non est animus de singulis istis disserere, et difficultates varias, quae circa subsistentiam seu personalitatem, . et exl8tentiam excitari solent hic explicare. Praestitum id a nobis est praecedenti tomo, disp. IV, et in physicis quaestione septima. Nunc solum haec breviter delibamus, quatenus conducunt ad. explicandam sationem Personae divinae in quo consistat, et quid ad eam requiratur.

QPAX SINT FRAXSUPPQ9SHDA.

I. Est ergo notandum apud omnes pro certo, et cooperto haberi, rationem personae, hypostasis, suppositi, subsistentiae, et primae substantiae, ad singulare in genere substantiae pertinere. Unde et definitio Boetii de persona per individuatlonem procedit, dum inquit, quod : "Persona est rationalis naturae individua substantia." It definitio RIehardide 8. Victore lib. I de Trinitate, oap. XVIII et XXIII, cujus mentionem fe-. clt S. Thomas hic qu. XXIX, art. IU ad IV, ubi definivit Personam divinam, . quod i "Xst divinae naturae incommunicabilis exi stantia, " ubi quod Boetius vocavit individuam, Richardus vocat incommunicabilem, quia non potest individnatlo intelligl sine aliqua lnoomnunioabilitate, si quidem universalitas communicabilitatem dicit; et sic ejus oppositum, quod est singulare, seu individuum aliquam incommunicabilitatem debet habere; et id quod perfecte, et complete individuum est, sicut suppositum, , vel persona, complete incommunicabile 68t,.ut Jam explicamus.

II. Xx hoc ergo principio, et pra*supposito «pud omnes certo, quod suppositum vel subsistens pertinent ad rasionem singulari s, sed individui, ulterius nascitur differentia valde oonaideranda inter singulare pco^d^t^s, g|^ubstantiae, quod individuum quidem accidentis habet singularizare, et determinare praedicata quidditativa superiora tamquam . ultima determinatio, et infimus gradus in serie praedicatorum, quia individuatio est id, quod omnibus gradibus subjicitur in hac serie; aed tamen quia per se non potest exteiejCe, sed indiget alteri inhaerere, cujuf aidminiculo, et beneficio sustentetur, ideo non potest tar-1« accidens etiam prout individuum, esse omnino incommunicabile, sed indiget alicui- subjedfcc communicari, ut ibi sustentetur. At vero singulare substantiae non solum dicit rationem infimi gradus in serie, et linea praedicatorum, et graduum constituentium, sed etiam dicit rationem eadstentis per se, et in se sine Indigentia adminiculi alterius in quo sustentetur. Unde non debet ulterius communicari alteri tamquam termino vel subjecto, sed sistere in se, et praeter hoc praebere accidentibus, et formis adjacentibus ultimam rationem subjecti cui inhaereant; et sic debet sub illis poni, et sub illis esse tamquam subjectum, et sustentativum eorum. Et quia haec duo officia, seu munera facit, scilicet in se sistere communicationem, quatenus non conmunlcatur alteri, nec ulteriori subjecto applicatur, sed in se tamquam in ultimo sistit, et sub aliis formis poni «.tamquam (237) subjectum earum, resultavit hoc nomon subsistentia, quasi sub aliissistentia, ita quod singulari, seu individuum, quod in se sistit communicationem, et esse, ne ultra communicetur, et sub aliis ponitur, et subjicitur, ut alia sibi communicent, dicitur subsistens, et suppositum, et res naturae, et prima substantia, et hypostasis, etsi sit in natura rationali, dicitur persona. Omnia tamen ista idem significant, et eosdem effectus faciunt, scilicet illo s duo s, quod est non communicari alii subjecto, seu termino, et recipere in se aliarum formarum communicationem. Et ideo uuit«iria dicitur in

rebus compositis principium individuationis substantialis, quia est ultimam subjectum omnium formarum ultra quod alteri subjecto non communicantur. In rebus autem spiritualibus forma ut incommunicabill8, est principium individuationis.

III. Sic ergo distinguenda sunt nomina omni singulari convenientia sive sit accidens, sive substantia, sive parp, sive totum, a nominibus peculiaribus substantiae, quae non est pars, sed totum. Nomina communia sunt, singulare, particulare, Individuum : haec enim etiam accidenti adeqptantur, sicut haec albedo, haec quantitas, etc. et adaptantur etiam parti, ut haec manus, hic oculus, ista auri8. Et humanitas Christi singularis, et individua est, sed non suppositum. Nomina vero specialia significantia individuum, quod in genere substantiae est totum et completum seu terminatum, non Vero pars, et consequenter non est communicabile, sed incommunicabile, quia hoc ipso quod est terminatum,, et clausum in se, incommunicabile est, significatur nominibus designantibus subjectum, fundamentum, et ultimum, seu terminatum in substantia, ut subsistens, suppositum, prima substantia, etc. quae supra numerata sunti Et quod ista nomina significantia Bingulare, completum, et totale in genere substantiae injjortent incommunicabilitatep, tam obvium est apud auctores, ut mirandum sit posse aliquem de hoc dubitare, nisi qui ab eorum libris aspectum avertat. Ita affirmat S. Thomas in hac quaestione 33QX, art. III ad IV, et ad id adducit definitionem Rlchardi de persona, ubi explicatur incomainicabilitas, licet in definitione Boetii non explicetur. Et Scotus in I, dist. XXIII, qu. I, hanc definitionem Sichardi multum commendat, et praefert eam definitioni Boetii, quia utitur nomine incommunicabilis potius quam individuae. Eademque definitione Rlchardl de incommunicabilitate usus est Joannes theologus contra Marcum Ephesium in Concilio Plorentino, sessione XIX. Videatur Suares lib. I de Trinitate, c. I; Vasquez super hanc quaestionem XXIX, art. I, in commentario articuli Cajetani super eamdem quaestionem art. I; Torres ibi, et communiter omnes interpretes S. Thomae super eamdem locum explicantes, et defendentes definitionem Boetii, quam mox explicabimus.

IV. Et ratio facta id probat, quia singulare substantiae significat aliquid completum et tdum, atque adeo in se clausum, et non communicabile alteri. Unde in usu communi non vocamus partes personas, aut supposita, sicut oculum, aut manum non dicimus esse personam, quia partes communicabiles sunt, non persona, et idem eet de anima eeparata, quia etsi elt subsistens, id est, per se existens, non tamen persona, et suppositum, quia communicabills, et unibilis est ut forma, seu pars.

Respondetur ex D. Thoma in tertio ad Annibaldum, dletinct. V, (238) quaestione unica, art. II, in fine, quod persona, seu Individuum in substantia, excludit triplicem Communicabilitatem. Primo; universalis ad inferiora, quia individuum (praesertim designatum, non loquendo de individuo vago) non potest esse universale, nec habere Inferiora.* Secundo, partis ad totum, quia est oonqpleta, et terminata substantia. Tertio, assamptibilis adallquld dignius, seu terminabilis ulteriori termino, quia etsi natura possit assumi, tamen persona assumi non potest. Eino dloltur ad instantiam de Personis divinis, quae relinquunt naturam communioabilem; et tamen sunt Personae : dicimus enim quod relinquunt naturam consaunioabilem ut naturam, non ut personam : nam lp&a Persona Patrie non est communicabilis; sufficit autem ad rationem personae, quod ipsa persona, seu natura ut personata, non sit oommunicabllis, lloet ut natura comaunicabilie sit. Et hoc ideo fit in divinis, non in personis creatis, quia personalitate, divinae sunt relativae, non absolutae. De ratione autem relativi eet quod habeat correlativum, licet distinctum a se in quantum oppositum sibi, non tamen distinctum a natura, quia non oppositum illi. Unde quia correlativum terminum habet intra eamdem naturam, non potest quaelibet relatio esse terminus adaequatus naturae, sed inadaequatus, qUia debet dare consortium alteri correlativo. Unde ratio personae relativae, non est reddere naturam incomnunicabilem, quatenus natura est, sed ipsam personam relativam reddit incommunicabilem, et naturam, quatenus personata est, non absolute, quia Inadaequatus terminus ejus est,

utpote relativas. Terminas autem seu personalitas creata, quia absoluta est, adaequata est. Unde reddit naturam absolute incommunicabilem › et sic quando assumpta est natura humana a Verbo, creata personalitas impedita estl Quare nomen aupppositi, et personae, et alia quae primam substantiam designant incommunioabi-11tatem in ipsa re, seu substantia singulari important.

V, De nomine hypostasis, et substan-' tlae, major apud antiquos controversia fuit, ut docet S. Thomas in hac quaestione, art. II ad II et art. III ad III. Videtur enim directe correspondere nomini hypostasis hoc nomen substantia, eo quod apud Graeoos hoc nomen usla significat essentiam, seu quidditatem, aut naturam, et hypostasis dicitur quasi subusla, seu subessentia; et idem significare videtur substantia, quia est quasi sub arlio stans, et videtur esplicare officium substandi. Ex alia vepo parte opponitur accidenti, et significat id quod intimum, et substantiale est in aliquo, ad differentiam accidentium quae exterioritatem faciunt. Unde factum est quod plures hoc nomine hypostasis, seu substantiae olim deciperentur, quia plures attendentes ad rationem substandi, et non ad rationem uslae, seu essentiae, simpliciter admittebant tres hypostases, vel tres substantias. Deinde vero in vi significationis usiae, et substantialitatis cogebantur fateri tres essentias in Deo, et hoc erat haereticum. Postmodum usu catholicorum patrum, et.dootorum tam in Conciliis, quam extra lis ista composita est, ut nomen hypostasis personalitatibus, seu subsistentiis deputetur; nomen substantiae, usiae, seu essentiae, quia visum est in nomine substantiae magis debere attendi ad contrapositionem cum accidentibus exterioritus, quam ad officium substandi seu sustentandi accidentia; in nomine vero hypostasis, ipsum subesse, seu substare magis eagjlioari.

D3BTHITI0 PEBSONAE EXPLICATA, ET DEPENSA. '

VI. 3hc his explicari potest definitio personae supra tradita a Boetio, quod : "Persona est rationalis naturae individaa substantia." Dicitur individua substantia, hoc^est primei substantia, ita quod ly substantia significat conceptum substantiae, ut de se communem ad primam, et secundam substantiam, et per ly individuam trahitur ad standum pro prima substantia, ut docet S. Thomas in hac quaestione XXIX, art. I ad II, et qu. XXX, art. I ad I, dicit : "Substantiae in definitione personae non significat essentiam, sed suppositum." Et ita individua substantia significat substantiam singularem completam, et quae est totum et consequenter quae incommunicabiliter, seu totaliter subsistit. Dicitur autem rationalis naturae, quia non quodlibet suppositum est persona, sed in genere intellectuali. Et hoc ideo, quia ut S. Thomasadvertit in hac quaestione XXIX, art. III ad II, et in I, dist, XXIII, qu. I, art. I, in fine oorporis, idem adducit ex Boetio libro de duaUis naturis, nomen personae primo inpositum est. a personando, quia lh tragoediis, seu comoediis recitatores, qui famosos viros repraesentabant quamdam sibi larvam imponebant; et sic repraesentabant, seu personabant illorum diota et gesta. Sic repraesentantes dicebantur personae, seu alicujus dignioris viri personam gerere. Inde tractum est nomen ad significandum dignitatem aliquam eorum qui personae dicuntur. Et quia inter omnes substantias, quae intellectuales sunt digniores sunt, ad eorum dignitatem explicandam, personae dicti sunt.

VII. Er duplici tamen parte haec definitio inpugnata est a Scoto, a Bichardo de S. Victore, a Lautentio Valla. Scotus et Hichardus objiciunt contra illam particulam substantia. Objicit Scotua ubi supra, quia definitio illa convenit animae rationali separatae, et tamen non est persona : ergo non est bona. Major probatur, quia anima separata est substantia, ut de se liquet : individua, quia est singularis : est rationariis naturas, quia est intellectiva. Objicit Bichardus, quia illa definitio competit deitati, seu divinae naturae, et huic Deo : nam divinitas est substantia, et eat Individua, quia singularis, et est rationalis naturae, quia intellectiva, et tamen non est persona, sed tribus Personis communis ; ergo.Objicit Valla lib. VI elegant, cap. XXXIV, quia una, et eadem res, seu substantia plures dicitur gerere personas, quia plures repraesentat, aout vio© ©arum fungitur.

Persona ere> ad qualitates spectat, seu ad officias, nos ad substantias, ot ita ineoneme definitur per substantlon. 3t hinc factun est quod Sabelliua non nultux curaret Doo attribuero pluree Pereonae. licet eoius fateretur ucun supposi¬tus, una aqua oubeietena. quia pluros sue¬ti net at personae, esu pluriun rur.ero fun¬gebatur eadea Del eubeletentla apud ipsun. "nde ot pluree antlquorun, ut rofert S. Oregoriue Xaslaaserws erat. 1Xl in Athanaslua Circa finen, rceunotant oolun concedere Deo pluree Pereonae, ne in Sabellli erro ren viderentur declinare, qui plurius Bunema. soi officiorua exercltlo fungi cusdcc Deus dicebat, et sio pluree sustinere Pereonae. Exlstlnabant ergo poreonan. qualitates seu repraeeen tationcc lupor taro, non substantias.

7111. Ad Sootun respondetur, quod Bo»tlue nonlne Individuae substantiae iutelloxlt oubotantlan p ritum, (2*0' quae caet ori e oonibue eubetat anu sub allia os* nibue eat.‘ Et ita in ly individua venit lntelllgendus indlviduun cor^ilotux, neu totale, quod eat individuus alnplielter in genere substantiae. ut S. Thonae ex¬plicat in prloo, dietinetlone XXIII. qu. 1, art. II et ln hao quaestione 333XX, art. IIX ad 17 et qu. XXI. art. I ad I. Et oio lntelllcendo ly individuus pro in¬dividuo oospleto, et ternlnato, esu. quod idos eet. lnoomunlcablll. ron convenit anlsaa eeparatae definitio pereonae. quia non est individuus conplotus, ct lnconTunlcabilitcr subsistens. eed unlbi lia, et coxoxnlcabllle ut foma.

XX. Ad Bichardun dlclms eo des rodo, quod deitas, em hic Deus, eat aliquid singulare. ot per eo, ino a ee exi e tene, ot lpaoset eeeentlalle exletentia. eed tasen non est singulare terateatun. ot lncorcunlcabllo intra eo, et ita non eet individuus per rradun suppositi. ot prlnae substantiae, sod por sodun eeoontlao, ot naturae, atque adoo non convenit ei defi¬nitio poroonao traditae a Boetio, qui euxit individuas substant i an pro individua conplete. et totolltor, om per tsodun suppositi, ^jod anpllua declaravit 31 chordus, loco individuae ponens i r. cornunloabiles. ot S. Thonae hac qoaostlone XHX. art. III ad 17 adducit.

X. Ad Tallou respondetor lpsun ln hoc pastino nontlro. quod persona solas qae>litaten slgnlfioot, sou repraesentatIo¬nem. et officiun. Ees ut racto observat S. Ihonae loco oltato ln prlsn, dlst. IUII. qu. I, art. II ad I, Judiolux de nonlne non dobot osse secundun hoc a quo lDponltur. sal secundun id od quod sdgnlflcanina instituitur. Dndo licet noneo pereonae sit lxpoeltux a ropraesentationo, tanon eet iiposltus ad slgnlflcandan substantias cosplotan in natura intellectuali eubsistentoo, ot hac Doo convenit, ^itqroptor graviter ln hoc reprehenditur Valla, quod dixerit ron nogin ln Doo osse personas, quan ln brutle animantibus, ox hac puro gramatlca11 ooquivocattone deceptus, cun oxprosoo fldee doceat, ot Sccleola definiat ln Deo esso tree Poroonao ot unan essenti¬as in c. PinUter et e. Darmamo, de mma Trinitate et ln ©oncllio Jlorcntlno. et aliis mitis locle. Xec latuit Boetlun hoc ln quo a Valla reprehenditur, quod scilicet persona non a substantia, eod a ropraosentatione seu moere, et officio 1190 natur. oun hoc lprnn dicat Boetius ln libro do duatuo naturis paulo ante nedivln, quod : *Nonen pereonae Inposltus est a personando. quia in conoodlls recitato ros ad repraesen tanAis allqu»r. cujus gesta rodtabant, larva qua dan facias volabant; et eic recltatio-nec suos poraonabant." Id ergo eat a quo nonen etymologi sat, sed non ad id eignlficradun oot lnpooltuc. eod od olg nifdcandos ipsos honlnes substantialiter in ao. ot hoc rodo frequens oot uaio hu¬jus vocis in Jure civili, cun agitur de actlono, sou injuria porsonaxuo. ot in Scriptura, ut eux dicitur Sapiant. VI 1 ?on subtrahet uereonaa cuiusouaa Deus, ubi nonen pereonae ad ennee extenditur, et Deutor. X : Deus eu*, rercoaan non acolplt. nec minoro: Act. X ; Soe ost ser-

‘n patribus

haec vox por sona pro substantiali subsi¬stentia susitur, et ln Deo vere ponitur ut conotat ox synbolo Athanaoii ! 'Alia est Persona Patrie, alia Ulli, sto. " Et XazlansanuB ubi supra oaxtdon voccu Athnnnsiun eppreba»a» refert. Xt ubi habetur in aynbolo : 'Seque confundentes Personas. * (2*l) Oraece dicitur Itoficcu nov quae vox ut D. Thonas docot in 1, ln flno corporis, derivatur, slrnt persona e facie larvata, qua re¬praesentabantur personae ln cosoodiis.

Eadem, voce utuntur Tertulliano.8 contra Praxean, Hilarius llb. de Synodis, Hieronymus epist» IVII, Augustinus llb. IV de Trinitate, c. VIII et IX, Leo pqpa v serm. II. de pentecoste, Damasu* in confessione fidei ad Paulimun, Concilium Toletanum II in confessione fidei, Lateranensia in c. Tinniter, et o. Damnamus ubi supra.

XI. Concludimis ergo de fide esse dari in Deo Personas, neo sine ipsis stare nysterium Trinitatis, eisque recte adaptari definitionem Boetii, quia sunt supposita, seu primae substantiae in natura intellectuali divina. Solum advertendum est ne nimis scrupulo vocum haereamus, cum dicitur subsistentia, suppositum, hypostasis, quod totum sonat aliquid substans, et subjectum, sustentans formas supervenientes, quae accidentales sunt,: quod tamen in Deo non inve-, nltur, quia accidentium capax non est, non ob hoc, significatum istorum nominum deesee Deo. Dicimus enim ex D. Thorna in hac quaestione XXIX, art. III ad III, et in I, distinet. XXIII,4 qji,.I, art, II, ad ultimum, quod hypostasiq, et suppositum non sunt in Deo quantum ad munus su- at,endandi accidentia, a quo nomen illud impositum, et originqium est, sed quantum ad rem significatam, scilicet completum subsistens in natura rationali. St ob id Richardus. in sua definitione, loco individuae substantiae, posuit Inrcommunicabilem. existentiam ad designandum substantiam in Deo, non ut substantem aliis, sed ut existantem in .se., et ; per se incommunicabiliter, et complete. Distinguuntur autem ista nomina, hypostasis, subsistentia, suppositum, res, narturae, etiam in creatis non ex parte rei significatae, nec tamen sunt synonyma, quia habent originem ex diversis princi* piis, et possunt in usum significntionemque illorum venire, si aliquis velit sic eqjplicare, et uti illis pro .significatione talium formalitatum seu minarum, scilicet substandi ait per se exlstendi; et eic' non habent usum synonynum,licet eamdem rem significant.

QJJID SIT PERSONALITAS -IN. OOJOfONI, · $JID. ' PERSONALITAS DIVINA, ET QJJOMDDO TRIBUS PERSONIS SIT COMMUNIS.?

XII. Personalitas, cum si,t id quo^ . formaliter constituitur persona, nihil aliud inportat in natura rationali, quam subsistentia, et suppoeiialitae in quarcumque substantia.. Est enim terminus, seu coaplementum substantiae, qua redditur ultimo completa, et terminata, sicut quantitas terminatur superficie, linea, punctis... Et quidquid illud sit, constat terminum hunc, seu .subsistentiam non pertinere ad praedicatum constitutum narturae, sed constitutae tarminativum. Constat hoc manifeste : . nam in Christo Domino est integra humana natura in ratione naturae : .nam est verq, ,et integre homo, non esset.autem si aliquod constitutivum praedicatum illi daesset : varietur enim essentia; et tamen suppoeitalit^tem seu substantiam creatam non habet. Ergo non pertinet subsistentia ad constitutionem naturae,- sed ad terminationem naturae constitutae.

XIII. Quid autem sit hoc quod praeter naturam importat subsistentia, et suppositalita8, aut personalitas, an sit aliquid rsale, an aliquid rationis, an mpdue, vel quid ttadem sit, dirimas praecedenti tomo, disp. (242) IV, art. I, circa secundam difficultatem. .Jbc hoc . enim dependet scire quod significet^ et pro quo supponat ly Individua substantia in definitione personae. Nam quidam nomine individuae intelligunt relationem rationis, scilicet subjicibilitatem ad praedicata superiora, quod triluitur Durando in.I, dist. XXIII, qu. I, num. XXIV. Itaque sumit ly individua logice, non physice. Individuum aatem logice suaptum contraponitur universali logica suapto. Universale autem logicum dicit rdationem ad inferiora per modum superioris, et praedicabilie.. Individuum . ergo logicum dicit relationem per modum inferioris, et subjicibllis; et sio in definitione personae individua substantia est substantia ut subjicibills praedicatis superioribus.

XIV. Alii dicunt non sumi ly individua logice pro seeunda intentione, seu pro relatione rationis* sed pro prima intentione, seu pro eo quod habet in re individuum substantiale* Et dicunt quod in re non addit supra naturam aliquid positivum, sed aliquid.negativum, scilicet incommunicabilltatem, seu negationem communicationis, non solum per modum universalis ad inferiera, fed per modum partis incompletas ed. totum; debet tamen

connotare aliquid positivum supra quod fundetur iota negatio, sicut in divinis connotat relationem in qua fundatur ista negatio incommunicabilitatis. Et haec est opinio Scoti in I, dist. XXV, qu, I. Alii dicunt ly individua in definitione personae, atque adeo ipsam personalitatam' 8eu supposi talitatem importare aliquod positivum superadditum ipsi naturae, illamque terminans, et complens, quae eSt 'communior sententia, et inter Thomistas fundatissima, ut citato loco ostendimus. Revera enim persona seu suppositum est'aliquid positivum vere, et realiter inventum a parte rei. Non potest autem aliquid a parte, rei repertum formallter, et per se primo constitui ente rationis quod est negatio, aut intentione secunda, quae solum convehit rei in esse cognito, si quidem convenit esse personam a parte rei, et Christo convenit a parte rei non habere personam creartam, non solum in esse oognito. Unde S. Thomas'hic quaest. XXX, art. IV/ docet nomen personae, non esse homen intentionis,sed reil Bt idem affirmat in I, dist. XXIII, et dist. XXV. Bene verum est quod in aliquo constituto reali invenitur aliquando aliqua negatio seu privatio, vel aliquid rationis inclu-dit tamquam connotatum, seu modum, supponendo tamen formam realiter, seu a parte rei constituentem. Bt sic cum persona a parte rei constituatur, aliquid reale assignari debet pro formali conatituente, licet fundet illam negationem communicabilitatie, et illam secundam intentionem subjicibilitati. Non potest autem illud formale constituens supposi-tum, 8eu personam esse natura sub ooncep-tu naturae, cum sit tota, et integra nar-tura, quoad praedicataconstitutiva in humanitate Christi, et non sit persona creata : ergo aliquid positivum, et reale est id quod persona addit super natura®-

XV. An vero Illa positiva,realitas sit modus, seu aliquid solum modaliter distinctum a natura, an aliquid distinetum tamquam res a re,-in oitato loco dlsp. IV, ostendimus e*, mente D. Chomae et Cajetani et aliorum 'Phomlatarum, et ex ratione, esse modum substantialem auperadditum naturae, reductiveque pertinentem ad praedicamentum substantiae, l tamquam modus terminans, et complementum naturae, sicut punotue est reductive ia praedicamento quantitatis ut terminus lineae, et modus inteirslanis, et remissionis reductive (243) in praedicamento qualitatis pro formis intentionis capacibus, Unde dicit S. Thomas in hac quaestione XXIX, art. I ad III, quod : "Individuum ponitur in definitione personae ad desi¬gnandum modum subsistendi, qui competit' substantiis particularibus. " Competit au tem substantiis particularibus lndividua-ri per se, non sicut accidentia quae in-dividuantur per aliud, in qUo sunt, sci¬licet persubjectum, ut dixerat in corpore articuli. Sit partes individuantur, non. per subjectum in quo sunt; sed per totum quod componunt.

;Et ei inquiratur, quem effectum faciat modus:iste, seu realitas quflbn addit personalitas seu sUppositalitas super nar-turam, respondeo duos effectus formales praestare; quorum unus aliquando separatur ab alio, si totaliter, et adaequate non sit completum individuum : est enim modus existendi per se, et est modus existendi incommunicabiliter alteri euppo-sito quatenus habet statum totius ut diatinguitur a parte, quae communicabiliter se habet ad totum, at animarationalis separata, licet per se existat, non tamen ut totum incommunicabile-; et sic non est persona; id autem quod est persona, et suppositum incommunicabiliter se habet, et tamquam quoddam totum in se clausum, et completum. Et vocatur subsistentia, quatenus per se eqdLstit, hypostasis vero, seu suppositum, quatenus aliis accidenti-tus, aut praedicatis supponitur, et aus-tentat ea, ut docet S. IhomaB in. hac qua-estione XXIX, art. II, ia corpore. Bt similiter declarat istos duos effectus modi subsistentiae, seu supposi talitatis conpletae in aliis locis. Dicit enim in quaestione IX de potentia, art. II : "Persona significat naturam cum quodam modo existendi, qui modus est esse per se existens." Idemque habet in I, dist. XXIII, qu. I, art. I ad II. JLt vero in hac quaestione XXX, art. IV ad ii, dicit quod : "licet persona sit incommunicabi-lis, tamen ipse modus existendi incommu-nicabiliter potest esse communis nuitis." Quare subsistentia, seu suppositalitas, adaequate sumpta hos duos effectus importat, scilicet facere, per se existere, et ultimo completum, et incommunicabile reddere subjectum : quia iste secundus, ef-feotus necessario petit et supponit pri-

' nec enim potest inconsnonieabile •esse* quod per ee non existit, sed in alio : licet aliquando inveniatur aliquid inadaequate habere istum modum subsisteadi, scium quoad prinum effectum gxistendi per se, non quoad secundum existendi ineomnunicablliter, ut anima separata per se existit, et non eat suppositam 8eu persona, quia communicabilie est. 5x 'eo entem quod existit per se, sequitur quod possit sustentare accidentia in esse, et substare illis continendo ln esse, etiamsi incomnunloatole suppositam non sit, sicut mrimA. sustentat sua accidentia, -quia par.Se existit, lioet non suppositum. 'j* '

—

XVI. Eis autem sopiicatis circa rationem personae seu suppo.eitalitatis, et subsistentiae ln communi, restat yidere, quid in Deo personalitas, seu ratio. personae formaliter, et directe isvportat relationem an essentiam, loquendo de subsistentia, eeu modo peraonalitatl8 non bolum inadaequate, et quoad effeotum existandi per ee, sed adaequate, et quoad effectum etiam incommunicabilitatis. Nam utrum inveniatur in hoc Deo, eeu in deitate secundum se antecedenter ad Personas relativae subsistentia abeoluta quoad 'effectum axietendi. per se, sequenti articulo disquiretur.

XVII. In hoc ergo puncto manifestissima est sententia D.. Thomae in hac quaestione XXIX, art. IV^. ubi concludit (2*40 e... doctor quod : "Persona diVina significat relationem ut subsistentem, et hoc est signifioare relationem per modum substantiae, qu)ae est hypostasis subsistens in natura divina, licet subSietene in natura divina .Wn sit aliud, quam natura divina* .<et secundum hoc verum est, quod hoo nomen persona signiflcat relationem in recto, et essentiam in obliquo, non tamen relatidnem in quantum est relatio, sed in quantum signifioartur per modum hypostasis. Boc est non' in quantum exercetur relatio circa terminum, eed. ut tenet ee ex parte respicienti8, seu subjecti, vel ipsa potius relatio subjecto non indiget, quia subsistena est.

Satio est quia sola rtlatio indivinis lncomnunicabilitatem fundare potest ad suum correlatlvum, eo quod cum ipso oppositionem liabet", reliqua praeter relativas oppositiones, unum eunt In Deo.- Similiter est terminus substantialie, ipssmque naturam divinam substantialiter reddit terminatam,, quia relatio illa accidens non est, neo etiam est natura, aut praedicatum,constitutivum,, et essentiale naturae, cum tota natura secundum opneeptum naturae, conwanicetur lilio non communicata relatione Patrie : ergo est termims,. seu madus naturae substantialiter, quia praeter accidens, et praedicata naturae seu qpidditatem naturae, aliud non restat. ' Et hoc ipeum ex suie visceribus exigit relatio quando non est accidentale aliquid, sed substantiale, quia talie substantialitas non imponat substantiam pro essentia, qjiia substantia pro essentia communicatur Personis, et est una in -tribus; non autem .relatio,., sed impprtat substantiam pro existentia per se. ai quidem non est accidens, at• convenit illi terminatio, quia incommunicabilitas ad ulteriorem terminum, et cum sit incomainicabilitae substantialis, est terminatio substantialis : sistit enim ln substantia, quidquid substantialiter incommunicabilitatam ponit. Ergo habet relatio subsistenequldquld requiritur, ut sit terminue substantialis Incommunicabiliter respectu ejus cui opponitur,

XVIII. Ex quo colligitur tres relationes personaies, seu. proprietates, acilicet paternitatem, filiationem, et spirationem paesivam, quae incommunicabiles, et oppositae sunt esse tres subsistentias, et tree personalitates. Sunt enim constitutivae trium Pereonarum distinctarum in esse personali *: sunt ergo tres personalitates nam personalitas est forma constitutiva personae in esse, et ratione personali : sunt ergo in DeO tres pejvsonalltates, sicut sunt-tres Peraonae. Personalitas autem, ssu suppositalitae est subsistentia in natura rationali : ergo si sunt tres personalitates, sunt tres subsistentiae. Nec nomen subsistentiae est nomen absolutae perfectionis, sed terminationis naturae, quae tarminatio In Deo relativa est. Licet enim eubsistentia, videatur involvere existentiam. quia subsistentia dicitur «dstentia per se, et subsistens per se existens, tamen non est subsistentia ipsa existentia directe, sed modus ejus, id est, perseitas «xlstentiae : per se autem dicit modum quo habetur illa «xistentia, scilicet non

in alio, nec dependentem ab alio, ut a «abjecto sustentante, sed sustentatam in seipso, seu terminatam in se, et inoomnanicabilem, si compteta, et totalis sit. Quare subsistentia modum dioit terminationis, atque adeo magis ad incomnnnicabilitatem pertinet, quia ubi est ineomnunicabilitas, eat terminatio, et perseitas : cum ergo relationes faciant incommunicabilitatem substantialem, quia oppositionem substantialem dicunt, (245) consequenter subsistentias nultiplicant, quantum ad modo8 perseitatis, et terminationis, licet neque existentiam, neque substantiam multiplicent, quae sunt modificarta per modum, et perseitatem subsistendi. St patres communiter subsistentias plurali nomine significant, prjsiesertim post sedatam antiquam litem de differentia hypostasis, et usiae, et tandem hypostasis pro subsistentia, seu supposito, usia pro essentia, sicut et substantia pro essentia communiter acceptata est. Unde in epistola Agathonis papae in sexta Synodo, actione IV, dioitur : "Esse in Deo trium subsistentiarum, seu Personarum Ulnam substantiam, n vel, ut antiqua editio habet : "Unam subsistentiam," et in epistola Sophronii, quae in eadem Synodo, actione VI, recitata, et acceptata fuit saepius plures subsistentiae Deo adseribuntur. Et Martinus I, in Concilio Lateranensi, consultatione V, canone I, explicavit : "Deum esse unum in tribus subsistentiis.* Quare recte Justinianus imperator in edicto fidei ad Joannem II, dixit : "Omnes sancti patres consonanter ' noa docent,aliud esse naturam seu substantiam, et formam, aliud subsistentiam sive Per80nam." Subsistentia ergo - personaliter, et complete sunpta multiplicatur in Deo, licet aliqui id negaverint, sed male. An vero praeter personales, et completas subsistentias relativas, detur aliqua absoluta in Deo communicabilis tribus Pereoni8,.sequenti articulo dicetur.

- XIX. Sed objicies primo : Quia relatio non potest constituere in Deo omnes Personas praesertim primam Personam Patris, quia debet persona praesupponi generationi, seu origini, cum ab illa prodeat generatio, ut a principio generante. Delatio autem paternitatis supponit originem, et generationem, quia super illam fundatur : ergo: antej^elationem est Persona, sicut, ente or< gir em,

Secundo, quia persona debet constitui formaliter per incommunlcabilltatem, vel per relationem ut exercitam ad terminum, non ut subsistentem : ergo male constituitur per aliquid positivum, vel per relationem ut subsistentem. - Antecedens probatur, tum quia persona in tantum constituitur relatione, in quantum est opposita, est autem oppoeita prout «xercens respectum ad alterum, non prout in se subsistens, aut ut hypostasis * ergo ut relatio exercita constituit personam : vel si non constituit, ut exercens respicientiam, sed ut subsistens : ergo ratione ipsius in constituit, non ratione ipsius ad, quia subsistentia convenit relationi divinae, prout correepondet inhaerentiae in relatione creata, inhaerentia pertinet ad ipsum in, in relatione oreata : ergo, et subsistentia in divina. In autem magis pertinet ad esse, et ad absolutum conceptum eesentitiae, quam ad relativum. Tum quia illud formaliter constituit personam, quod formaliter constituit individuum, cum in definitione personae ponatur individua substantia. Formale artem constitutivum individui est incommunicabilltaa, vel relatio subjlciblIitatl8 : videmus enim quod per inoommunicabilitatem primo, et per se differt prima substantia a secunda, seu ab universali. Videmus etiam, quod in diversis naturis per diversa principia fit individuatio, sicut in substantia corporea per materiam signatam, et divisam quantitate, in Angelis per impeceptibilitatem formae, in Deo per relationes; formale vero in omnibus istis est esse Incommunicabilem inferioribus, quia non habent illa, et subjioibilem superioritu.a, quia praedicantur de illa. Ergo id formaliter erit persona.

Tertio : Persona potest accipi ut (246) communi8 ad tres Personas communitate praedicationis, ut S. Thomas docet quaest. XXX, art. IV. 8i autem esset aliquid reale, vel Illud esset primo diversum in quolibet individuo; et sic non daretur unus conceptus cosomnis essentialiter praedicabilis de tribus Personis : vel non esset primo diversum in quolibet individuo, sed in aliquo convenirent, et illud cum sit reale, erit praedicatum essentiale personae, et consequenter se habebit ut genuB vel species respectu personae, quod repugnat, quia sic persona haberet aliud gemis aut speciem quam natura, et haberet eu* nouetitutiva, et se-

riem praedicatorum eeorerum, quod est duo praedicamenta ponere in individuis substantialibus, alterum naturae, alterum personae. ' _'

XX. Ad primum rospondebitur infra disp. .Xyi, agendo de constitutivo Personae Patris. Et summa solutionis est quod relatio non indiget fundamento ad existendum, sed ad respiciendum : in se enim subsistons est sine alio fhndamento. Ad respiciendum autem subsequitur generationem,' ad subsistendum vero praecedit. Pe quo ibi latius dicenus.

Ad secundum dicitur quod, ut docet S. Thomas qu. XXX, art. IV, persona in communi non solum dicit, coit de formali incommunicabilitatem pro.negatione, aut intentionem rationis, quAe est relatio eubjicibilitatis, quia hoc nomen persona neque est nomen negationis,' neque inten tionis, sed nomen rei. ffihil autem absurdius quam dicere personas esse nihil, et ens rationis, aut non ens, cum oculis ot sensibus eqjerte videanus aliquid esse personam non tamquam carentiam *liquam, sicut caecitatem, sed ut aliquid integrum, et plenum. Et praeterea ista negatio debet esse fundata in aliquo positivo, alias esset purum nihil, et non fundatur immediate in natura, si quidem potius naturae communicabilis ppt de se, et sine illa invenitur natura in Christo; fundatur ergo in aliquo superaddito uaturae positivo, illud ergo, et non pura negatio erit formale constitutivum personae, licet negatio incommunicabilitatis comitetur. Uegamxs ergo antecedens argumenti.

Ad primam probationem dicitur, quod relatio constituit personam prout opposita, distinguo; prout opposita specificativo, et secundum se, concedo; prout opposita reduplicative, et exercitio, nego. Iteujue forma de se dicens oppositionem, et sunpta ut tangit subjectum constituit personam, quia sic subsistit, non autem ratione exercitii oppositionis, ut tangit terminlm. Ipsa quippe oppositio, quae erga terminum exercetur, ipsamet in subjecto subsistit, et ut tenet se exparte subjecti etiam opposita, et distincta est a suo Correlativo, sed non consideratur ibi ejus exercitium in oppositione ad termimm, sed in affqctione, seu adhaesione ad subjectum. Semanet autem distinotio in illa forma relativa hoc ipso quo$ in se habet oppositionem, sive consid.eretur ut. afficiens subjectum, vel subsistens, sive ut exercens illam erga terminum. Et ad instantiam quod subsistere convenit ratione in, distinguo; subsistere ut dicit conceptum incommunicabilis, nego, et sic pertinet ad personam, et relationem; subsistere, ut dicit per se existere praecise, transeat; et sic etj.am convenit subsistentiae absolutae. . Correspondet autem inhaerentiae accidentis, non solum ratione existentis, qua inhaerentia est in alio. sed etiam ratione incommunicabilitatis, quia inhaerentia est incommunicabilis.

Ad secundam probationem constat ex (247) ex diotis personam et individuum non dicere solam subjiclbilitatera ratio.nis ad superiora, aut negationem incomounidabllitatis, sed etiam fundamentum ejus positivum. ITec prima substantia differt q aeounda qola negatione communioabilitatis, sed etiam positiva differentia individuationis a qua abstrahit, et subsistentiae qua terminatur; imo potius prima subsistentia non solum opponitur universali, seu secundae subsistentiae, sed etiam parti, quia completa substistentia, est; unde ejus constitutio per solam negationem aut contrapositionem ad.universale non fit. . Ad secundam vero probationem dicitur, quod formale individui, non est sola subjicibilitas aut negatio, sed etiam positiva illa differentia, qua singulare contrahit speciem, et redditur singulare verum et r.eale, et illa terruinatio qua redditur subsistens adaequate, et totaliter, unde nasoitur. incommunicabilitas, quod est subsistere suppositalitor seu personaliter,

Ad tertium respondetur valde inter se pugnare in hac parto Vasquez et Suares; lUe enim contendit personam, seu subeistentiam non esse conceptum communem ad Personas divinas qui ab ipsis abstrahat, et de eis qulddjtative praedicetur. Ita docet hic disp. QXXX, cap. II, et disp. CLVIII, ceepi vTI; &iarez vero lib. I de Trinitate, o. III, sentit dari conceptum communem personae ad Personas divinas, illumque esse univocum, non tamen universale generis, aut speciei, sed quasi transcendens, quem sequitur Buiz disput. XXXV, sect. I, num. VIII; Valentia, et alii, Alarcon tract. V, disput. IV, cap. II distinguit de persona in communi quando praedicatur de personie particularibus

sub hoc nomine persona, ut dicendo : Haec persona est persona, vel sub aliis nominibus, ut : Filius est Persona, Pater est Persona, etc.

Et primam dicit esse praedicationem essentialem, nec id negari.a Vasquez, eamque esse mentem S. Thomae in haec quaestione XXX, art. IV, et eorum qui docent personam esse communem per modum universalis quidditative de tribus Personis. Addit tamen hanc praedicationem nec esse proprie univocam, nec analogam, sed quasi analogam, sentiens in hoc cum Buiz ubi supra sectione tertia.

Secundam vero praedicationem dicit etiam esse essentialem, et non denominativam, seu accidentalem, in quo contra Vasquez se sentire dicit, non tamen esse univocam praedicationem, sed quasi . analogam.

XXI. Nos resolutionem hujus habemus apud D. Thomam in hac quaestione XXX, art. IV, ubi inquit, quod persona est nomen commune communitate rationis, non sicut genus, autspecies, sed sicut individuum vagum ut aliquis homo. Advertit tamen Cajetanus in commentario illius articuli et bene quod cum dicitur : Pater est Persona, licet ly persona conparative ad naturam Patris, et ad Deum se habeat ut modus, et ut individuum vagum, tamen respectu illius subjecti, scilicet respectu Patris, essentalis praedicatio est, tum ratione communi, quia modus subsistendi essentialis est singularibus substantiae; tum ratione speciali, quia Persona divina significat relationem, et haec praedicatur essentialiter de paternitate. Sed haec secunda ratio non multum urget, quia relatio praedicat ipsum genus relativum, quod de relationibus paternitatis, et filiationis praedicatur, quasi de specie diversis, magisque praedicat naturam, seu formalem quidditatem relationis, quam modum singularitatis vel Personae.

XXII. Quapropter rejicienda est futilis illa distinctio de praedicatione personae, ut sic de tritu.8 Personis sub nomine personarum, vel sub nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Quid enim magis interest nomine Patris nominare subjectum illius propositionis quam nomine primae Personae, vel hujus Personae ?• Sicut idem es^dicere Petrum, Vel vel hunc hominem designato Petlro : Petrus enim, et hic homo aequipolient, et pro eodem supponunt, et quidquid essentialiter praedicatur de hoo homine, essentialiter dicitur de hac persona sub nomine personae, ut dicendo : Haec persona est persona, prima Persona est persona, etiam essentialis praedicatio erit: Pater est Persona, Filius est Persona, quia Pater essentialiter pro eodem supponit atque prima Persona, vel haec Persona. Et hoc solum est variare nomina dicendo Patrem vel primam Personam ; quoad rem enim idem sunt.

XXIII. De praedicatione vero ipsa, an sit univoca vel analoga, universalis vel payticulatis, essentialis vel accidentalis, dicimus directe, et proprie nullam horum esse, sed reductive pertinere ad speciem, seu ad universale univocum, aliquid tamen participare de transcendentali, et modo analogo, et simpliciter essentialem esse. Hbc totum includitur in illa Resolutione D. Thomae, quod non praedicatur tamquam genus, vel species, sed ut individuum vagum. Et pro ejus explicatione adverte quod persona, seu subsistentia non est per se in praedicamento, sed reductive, ut complementum, et terminus ejus; sicque praedicatio ejus est reductive universalis de illo praedicamento. Similiter singulare, seu individuum pertinet ad seriem praedicamenti per se, ut subjicibile, non ut praedicabile, nisi tantum de uno. Si eRgo ipsa ratio singularitatis accipiatur in communi, extrahitur a recta serie, et linea sui praedicamenti, seu a loco quem in illo sortitur; et sic non mirum quod non praedicetur ut genus, vel species, sicut comnuhe, et universale directe, sed reductive. Ex hoc ergo probatur hanc praedicationem, qua individuum, vel persona praedicatur de hac vel illa persona, non esse directe, et per se praedicationem generis, vel speciei, aut univocam, vel universalem, sed solum reductive, quia iste modus individuationis, et personalitatis non pertinet directe ad praedicamentum,, nec illud per se constituit : ergo non potest nisi reductive importare rationem comnunem, et universalem, sed solum reductive; sicut etiam differentiae possunt concipi tn commini, ut rationale in communi ad hoc et illud rationale^ et sensitivum ad

hoc toI illud sensitivum, nec tamen habent rationem generis, aut speciei, quae per alias differentias contrahatur; sic enim esset abire in infinitum, cum illae differentiae contrahentes rursus contraherentur per alias, et illae aliae per alias, et. sic in infinitum; sed quaelibet differentia est oonceptus einplex, qui non resolvitur in genus et differentiam. Individuatio autem differentia .quaedaaest; et personalitas, seu subsistentia est terminatio hujus individuationie, et ad lineam individuationls pertinet. ; Hon-ergo erit per se universale coit univocum tamquam genus vel species abstrahens a differentiis et eontrahibilis per illas : .hoo enim eodem modo repugnat in individuatione, sicut in aliis differentiis, quia et ipsa individuatio differentia quaedam individualis est.

XXI7. Quomodo ergo concipitur conceptu communi, et quid est reductive esse universale, esae genus, aut speciem ?

Respondeo esso commune ad modum transcendentis, sed non perfecte analogum, neque perfecte universale univocum : dupliciter enim aliquid conoipitur conceptu communi. Uno modo per totalem separationem ab inferioribus, et ab eorum differentiis, sicut genera, et species praescindunt a differentiis, quitus contrahuntur ad sua inferiora. Alio modo concipitur aliquid conceptu communi, non per totalem separationem, et praecisionem ab inferioribus, sed includendo, et retinendo illa actu, non tamen exprimendo, et explicando omnia, quae ibi in illo objecto sunt, quia talis conceptus non omnia potest coiqplectl, nat nonvult, sed considerat rem aliquam sub aliqua confusione, et non sub omnimoda expressione. Quo praescindendi modo usi sunus explicando attributorum distinctionem in Deo praecedenti tomo, disput. 17, articulo 71, et explicando conceptum communem entis in logica quaestione XIII. Et sumitur iste modus praescindendi penes confusum, et explicitum, non penes diversarum rerum, seu objectorum separationem, tum ex hi8 quae accidunt in sensu, tum in intellectu. In sensu quidem: nam videmus aliquando aliquid a longe, aub quadam confusione, et non discernendo omnia distincte : cum vero accedit prope, distinguimus, et discernimus eamdem rem; et quando in confuso cognoscebamus, res-illa non in abstracto, et in potentia Continebat id quod postea cum expressione cognoscitur-, sed totum illud in actu ibi habebatur,; sed-non omni modo et distincte exprimebatur attingendo et complectendo eigillatim omnia quae ibi sunt. Similiter transcendentia non possunt praescindere ab inferioribus remanendo in potentia ad inferiora, si quidem etiam includuntur in illis, et ita nunquam po e eunt perfecte ab illis segregari, sed solum dicitur praecido,- quia est confusa cognitio omnium in illa ratione communissima entis, quae posteaexplicatur et exprimitur in inferioribus, singula ' cognoscendo. Et attributa divina cum sint actus purus, unum non est in potentia ad aliud,' sed actu eet unumquodque, quia tamen conceptus noster non valet totum quod est in illo objOOto penetrarre, separat unum attributum ab alio, id est, exprimit unius formalitatem tantum, relinquendo alteram ibi actu inclusam,- sed in confuso attactam, et sic ab actuarii explicatione praecisam, non ab actuarii inclusione.

XX7. Igitur singulare, seu individuum, seu differentia individualie, et similiter persona, seu subsistentia, quae est incommunicabilia terminatio individui non concipitur in communi per conceptum totaliter praecisum ab inferioribus, et qui maneat in potentia, ut per additionem differentiae Inferioris contrahatur, sed solum per conceptum ipaiuemet siqgularie, eki singularitatis in confuso, qui tamen determinatur per egressionem ipsius singularis ut designati et determinati, sicut dicit D. Thomas in hac quaestione XXX, articulo 17, quod : "Individuum in communi seu individuum vagum dicit modum singularitatis, scilioet quod sit subsistens distinctum ab aliis, sed in nomine singularis designati significatur determinatum distinguens, ut in nomine Socratis haec caro, et hoc os." Conceptus ergo singularis in comainl, et in particulari est penes confusum, et determinatum, scilicet repraesentare rationem singularis subsistentis, sed nondum expllcite designare, ita quod in conceptu singularis in communi includitur actu hoc et illud singulare, sed nondum explicatur (250) designate, eicut quod videtur a longe videtur in confuso, sed nondum expllcite de-

terminatur, licet actu includat illud. It hoc oh duplicem rationem, tum quia · individuatio seu singularitas hahet se ut differentia ultima : conceptus autem differentiae non contrahitur per aliam differentiam, nec est resolubilis in duos conceptus, alterum genericum, alte rum differentiale, ne sit processus in infinitum,'ut diximus. Non potest ergo singularitas abstrahere ab hac et illa singularitate, quasi conceptus contrahibilis per additionem differentiarum, sed ut conceptus magis confusus, vel magis expressus ejusdem sinplicis differentiae. Tum quia quando concipitur singularitas in comnuni, non restant alia principia individuationis ad designandum et contra¬ hendum illud singulare, et ad singularizandum amplius : ergo Jam in illo con¬ ceptu singularitatis includebatur actu hoc singulare, quia principia individuationis ejusibi Includebantur, sed nondum designatio exprimebatur.

Quare conceptus ille communis se ha¬ bet ut transcendens, seu per modum con¬ ceptus differentiae, qui non est resolu¬ bilis in duos conceptus, alterum generi¬ cum, alterum differentialem, sed eodem conceptu concipitur in communi penes conceptum confusum, et in particulari pe¬ nes magis determinatum et expllcitum.

XXVI. Quod si quaeretur, an sit anagolum, respondeo non esse, quia analogum requirit inaequalitatem in participanti- tfcis illud, ita ut in uno sit simpliciter, in alio secundum quid; in uno per attri¬ butionem et denominationem, in alio es¬ sentialiter. Singulare autem seu singu¬ laritas in communi, non respicit inferi¬ ora, scilicet hoc et illud singulare de¬ signatum ut Inaequalia, quia omnia singu¬ laria aequaliasunt, non solum in natura sed etiam in singularitate, non unum se¬ cundum quid, et aliud sinpliciter. Ha¬ bet tamen modum analogi, · quantum ad hoc quod est includi In inferioribus et per modum transcendentis se habere ad omnes modos inferiores; sed quia illa inferio¬ ra non sunt inaequalia, non pervenit ad rationem analogi sinplioiter. Quod au¬ tem diximus de singularitate, eodem modo dicimus depereona, quae est terminatio singularitati8. It a fortiori dicimus de Personis divinis, quia Personae divi¬ nae eunt omnino aequales, et ita licet Persona divina in communi includatur in¬ time in ipsa determinatione et differen¬ tia inferiori, quia tamen inaequalitatem non habent, nec ipsa ratio communis in¬ aequalitatem facit, analogum non est.

Nec obstat quod illae Personae de¬ terminatae, 8eu singularia sint primo diversa, quia sunt primo diversa ut om¬ nino aequalia in.esse, et solum in oppo¬ sitione correlativa primo diversa, et ita ratio communis inaequalitatem non causat, quod est non esse analogum, si¬ cut ens respectu Petri et-Pauli, seu du¬ orum individuorum ejusdem speciei non est analogum in esse, quia inferiora in esse sunt omnino aequalia; et ideo iste conceptus communis singularitatis habet aliquid de analogo in quantum se habet tamquam transcendens, et aliquid de uni¬ co, ut dicit aequalitatem inferiorum et ita reductive est universale univo¬ cum, non simpliciter.

Qjiod • vero sit conceptus essentia¬ lis persona in comnuni, • et individuum in communi respectu hujus et illius, ex dictis manet probatum, quia est praedi¬ catum quidditativum persona in communi, respectu hujus et illius personae, si quidem est formale constitutivum ejus, et praedicatum intrinsece' et necessario (251) connexam i hec enim potestdefiniti aut concipi constituta haec persona, et hoc singulare, nisi includendo perso¬ nam in communi.

I. Eo quaestio Ista solu» rnddatur do aonlDo an rldollcot Illud, quod trl- tus relatlTls ?orooaic et sibstentlis oonaine eat'ln Deo. sit vocandae subsis- tenti o, nn non, supponi nis circa Ipsas ro» slgnlflcaton nanlne oibsistentlao quaBior eonaldorarl seu lr.venlrl.

Prima, ost singularitas. quin res In universali non subsistunt, sed secun- dao wibatantlas xodlls prinis subsistunt ot pubotant.

Secundun. ost lcoomunlcablltat. ut ln suppo si to. eoi peraona, quae est tota- liter, et oos^lote subsistens «bl lnve- cltur ale natura» subelstere ln «ppooi- to. quod ulteriori ternlno inquantun sic suppo altata et terni nota, conmnl cabllls ron ost.

Sertluc, sst scdusexlstcndl per se qui etlan solet vocari subeletentla, die- tln^ilturque ab Ipsa nuppoeltalItato u« lnconmnlcablll, sicut vi d «ais ln anlna rationali, quao est por se subsistens eeparata a oorporo, noc tanen ost euppo- si tun. aut pereona lnoomunloablll s. eed eet forna unlblle. .

%iartun, eet Ipsus concreta» naturae por nodun habentis Ipsa», quod est expll- care natura» non solu» por mdu» princl- pll quo. et per noda» foriae, qua aliquide coastituitur, ut deitas, lmnar.ltos. sod etlac per rodo» quod, ecu habentis natu- ran. ut Ems barn; na» hoic suq>tus ln conninl et sine suppositis, etia» eat ln concreto habens fcusanltate».

II Igitur apud omes prino cortun eet, quod reootls eubslstontlls relati= vis et considerata forna deitatis socua duo se, est aliquid singulare, quia non est aliquid universale, sod fcabot unita- to» singulare» a parte rei, ei qulden a parto rol ost unus Ecue ln tribus Pereo- nle, ut docet fides. Cnitatex ergo sin- gularen a tribus Peroonle non habet. sed ex se unue Dauo singulario oet : si- cut ex se et non a Personle aingularo et dotarrlnatun osso habet.

Secindc. certus est qiod Illa natura secundun se est exletone erlsteatla ln- depondentl ab otml alio extra eo, Iro eat lpeun esse a o^. 010 •** actus pini*. do cujus fonallsel» con¬ cgptu» ost oxlstentia ot esse a eo.

Tertio, ost cortun naturnn, divinae. seu hunc Deu» secundus eo, et resotlo per¬ sonalltatlbuo relativis non eese soppo si¬ tun. iu personae lncorcunlcaMlee. all- as essent quatuor peraonno, Iro essentia ipso sl esset pereona lnco amni cablll s. non conmnlcarotur tribus rolatlrle Per- sonis, ssd esset opposita Illis; ot olc Ipsae Pereo nae relativae non essent Eois. neque dlvlcae, quod ost haeretlcun. Unde recte tynerlcus II parte directorii, qu. U. ort. 711 ot XXI. erroris daraat aeeer- tun Illud quod attribuitur 3a,»aundo lui¬ lio. nespe quod hic Deus, seu deitas, sit quoddac oupposltuc vol peraona co munis trlfcie Personis, 2t D. Thona* ln hac quaeotlone XIX. art. IT. Infert pro nagno Inconvenienti quod ln Doo elt -una Persona trlun Personaruo. sicut est una essentia, Et quaostlono XI. articulo III docet quod, renotle proprietatibus personalibus, non ronanot hypostaels, seu Porsonn ln divi¬ na natura. (252)

III.Ele ergo tanquan certis stantl- l*»e. rsoanet difflcultae an ld quod accl- pltur renotls personalitatibus ln Deo, <u ld quod eat coomne tribus pereonall- tatibus ai rl aul fornalls conceptus dol- tatis, et essentiae non solu» sit eseen- tla significata por mdu» naturae, et foriae, eeu ut prlnclplu» quo lpelus Del. eod otlon sit ossontla significata por mdu» quod, ot ut concretua eubsletane quentu» ad ratione» per se exlstecdi, Ita epod haec perfeotio por ee oxletenli. non slt wlun radlcalltor ln ossontla ot for colitor per oibsoqaenten conceptun rela- tlonla conveniat, sed forualiter ln Ipso conceptu deitatis Includatur, Ita quod hoc mfflciat ut subslstons fonalltor dicatur hio Deus, et haec deitas, licet nan elt ubsletens lnoomunlcabllter. sicut suppositu» et persona : sicut otia» datur subsistent quod non elt persona, scilicet anlna rationalis, quia coMinl- cablls est, licet sit valdo dlstlillo «xeoplun. quia anlna non subsistit coiple- to, <jila forna lncof^leta oot. et Indiget f*,sPan®ro ut Pttri1 nateria ut conpoel-

tun reailtet. et suppoeltun reddatur. At vero divina natura, non e* ratlono fornae lneoapletae mt partle couponsn-tla comunlcabillter subsistit. aod ox sanna perfectione. quia includit Intra eo fornnllter «eme relativus, quod eine pluri tu e relationi tue etare non potoat. ot eaiUT oppositione intor ee debet ultl-aan terrlnatlonen sortiri, lpale aute® relationi truo debet ipea eeeentia ldentl-fIcari. atque adao roopoctu illarun ln-conamleablllo esee non dobet. ood por illae inconamlcabllitatea eortirl.

In hac ergo difficultate Aaplex oot eontontla.

IV. Prlia afflrnat tone Em® comu-non tribue personalitatibus relativis. illioque Identificatae. s oCUiatl® ee. eou in ganoro abeolutl osoo lndlvliluuo eub-eietene. ot ooncretun deltatio. ut quod, llcet subsistentia illa sit corminlcabl-lis. Hanc sententias tonet Gajetanis ln hac prlna parte, qu. JttIX, art. IV et qp. XXXIX. ort. 17 et ln III p. q. IX, art. II et qu. III, art. II et XIX.

sequuntur Cabrera III p.q. XX, art. II. diep. II, 8 V; Alvarei III p.q. XXX, art. XII; Easarlus I p.q. XDGX. art. IV, contrororela I; Savarrete hic oon-trov. XXII, et Buaroi III p. di en XI, occt. III et lib. IV de Erlnitato. o. XI; Oranados hic diop. V, eeet III qui ci-tat Bogno*. et Sjnel. et alios, idmquo late confirannt ot tonent Carneiltani hio traot VI. diep. IX. dub. V.

Secunio sententia ne«at aliquid es-se in Eeo secundna «beolutn® eoeentia® «onpta®, et praecise a tritos personali-tatlto8 relativle quod non en icit sums «ibeletentlae aereatur, ood oclun oaee trse aubsiotentlas relativas sicut tres hjrpostael* Iden eunt. Ita p. Vaeque* hic dleo. COV. c. III; Arrubnl diep. CIX, o. II; Secarno c. III, q. IX, nun. VI; Alaroon tract. V, dlsp. IT. o. IT; Hili diop. XXXIV, eeet V; Lorea III p. diep. IV; Areueo II tosc netaph. lib. ni, qu. II, art. III. mi. XI.

H2TS E. VEDHA3.

T. Sententia E. ?honae est. dari ln hoc deo Conrnnl tritos Personis slr-gila rltaten, ot eubeistentian abeolutan. qiae tanen corasinlcablll* est tritos Por-oonls relativis. Sint plura loca, ubi

Id npartleeine docet sanctu* doctor vo-cane lpsan eeeontian. et divina® esoin&io eo. ot reootls tritos peroonalltatltoe subsistente®. Ita docet ln I, dlst. Xii, qu. IX. art. I. uM Inquit quod : 'leto teroime Doue praedicat natur an dlvlnaa (25?) de trltue Peraonio, quao etlan ln eo eat habon* eeee subsistens. nulla ln-tetlecta Poreonarun dietlnctiono.' St ia 17 contra gentll. capito XIV nd V, in-quit : "Seoontla divina etei euboleter.e elt. non taaen potoot a rolationo separa ri ; 'tojusacdl outon relationee non eunt accidentia in Eoo, sed reo eubelotantoe: Eoo eni® nihil accidere potoot, ut oupra ostensu® oot : eunt creo pluree ree sub-eietontee, el relationee eonoidorontur. oot <utca una ree wibelstene, el eonelda-r tur oooontio. St propter hoc dlcisno ums Eeuzesne. quia oot una eaeontia eub-eletene, et pluree Personas propter dle-tlnctionen mibeietentlua relatioimn." St concludit ; "Eon ergo dicenda est una Persona propter unitates oeeentlao oub-sistenti*, *»i plure* propter relationee." Et ln XII. liet. VI. qu. II. art. I ad II, oie Inquit i "Aliud eet de Eoo.et do onnibue ollis reto*, quia in Eoo ipea essentia eubslstons oet. Unde sibi ee-eunto® se debetur esse. Iro ipsa ost *jub esoo «absistens." $ine loca sani-feste tribuunt divinae eeeentlae eubels-tontlaa. etiaa lndepondenter a tritos personalltatltoe.

-VI. luculenter etlan ron hanc prose-qultur doctor sanctus ln quaestione IX de potentia, art V ad XIII, sic ln-quler.s : "In retoe creatio prlnolpla ln-dlvlduantia duo habent, quomn um® eet quod sunt prlnclpiua uibslstondl : natu-ra enln coamnis do so non «absistit nl-el in olcgularitos ! aliud est quod por principia indlvlduantia, euppoeita natu-rae corrrunie ab inviem dletlnoiuntur. In divinis aiten proprietatee pereonalo» toc eolun habeat quod eupposita divinae naturae ab lnvicoa dl et induntur. non Bi¬tea sunt prlnoipiun eubsietendi divinao osser.tiae : ipsa oniz divina essentia est eecuoton so eubslstons. sed e convov¬eo proprietates porscnales habent quod eubolotant ab essentia ; o* eo oain pa-tornitas habet quod sit ros eubsisteae. <r*i« essentia divina oal eet ideo eeeun-du» rea. est res aibsistens." St conclu-: "Llcot autea divina eeeontla secun-

dum seipsAin, ut Ita dicam, individuetur quantum ad hoc quod est per ee subsis¬ tere, tamen ipsa una existente secundum numerum, sunt plura supposita in divi¬ nis subsistentia secundum mmerum. n Ita D: Thomaa. $ii locus manifestissi¬ me est.

VII. Occurrit autem Vasques omnibus istis locis, unico verbo dicens dispu¬ tatione citata, capite primo, quod con¬ gerunt-aliqui innumera loca S. Thomaa pro hac sententia, quae consulto prae¬ termitto,' quia ille ubique loquitur de Actueodstendi, qUem appellat existen- . tiam 8eu esse. Addo quod si haec loca D. Thbmae probant desubsistentia ut dis¬ tinguitur ab existentia, sut probant in . Feo esse Personam 'absolutam, aut nihil prObant. Patet hoc, nam quando D. Tho- mas locutus est de substantia proprie, et rigorose dixit, quod si in Deo dator subsistentia abstractis personalitati¬ bus, illa erit : Persona ergo quando negat Uham esse Personam absolutam in Deo, et ponit divinam essentiam subsis¬ tere, loquitur non de substantia rigoro¬ se, sed pro existentia. Minor probatur expresso testimonio D. Thomae in III part: CJJABST. III, art. III, ad i, ubi inquit': "Qnidquid eorum quae attribuun¬ tur Deo in abstracto secundum se consi¬ deretur, aliis circumscriptis, ejrit ar- liquid subsistens, et per consequens Persona cum sit in natura intellectiva. Sicut igitur nunc positis in Deo propri¬ etatibus personalitas dicimis tres Per¬ sonas; ita exclusis per intellectum proprietatitae personalitas, remanebit in consideratione-nostra divina natura ut (2^) subsistens, et ut PerBona.fl Qui locus satis manifestus est, et urr gentior caeteris, quia ex summa theolo¬ giae, unde postremam D. Thomaa determi¬ nationem accipinxs..

VIII. Ad Vasques respondetur respon¬ sionem illam Ita generalem minue accu¬ ratam esse pro tot locis D. Thomaa in quibus ita expresse loquitur de natura divina subsistente independenter a rela¬ tionibus, ut mirum sit velle Vasques no¬ bis obtrudere existentiam pro subsisten¬ tia in tam claris, et expressis verbis D. Thomas. Nam expresse dicit quod di¬ vina essentia est suum esse subsistens, vel habet esse subsistens. Ubi si ly subsistens est. idem quod existens, sensus erit quod Deus est suum essa existens, vel existentia existens,• quod certe est inutilis repetitio. Praeterea docet . quod relationes sunt tres res subsisten¬ tes, et essentia est una ree subsistens, quod principium subsistendi ipsis relati¬ onibus est essentia, ipsae vero relatio¬ nes sunt principia distinguenda supposi¬ ta. Qxod non potest accommodari existan¬ tiae, cum loquatur de eo quod proprium est relationis, ut relatio est, et ut ocastituit suppositum, exietentia autem non constituit in relatione suppositum, nec specialiter pertinet ad relationes, et personas, sed ad attributa, et ad ope¬ ratiohes, et. ad omnia quae, in Deo sunt, nec ad existentiam pertinet constituero relationes subsistentes, sed existentes, seu extra nihil : quomodo ergo de exis- tentia loquitur, quandp, dicit quod ex es¬ sentia redduntur subeisuentes relatio¬ nes T Quomodo etiam dicit, quod licet essentia sit subsistens, non tamen est una Persona, sicut tres relationes, si essentiam subsistentem acciperet pro ex- istente ? . Jbc eo enim praecise quod ex¬ istens sit, nulla involvitur dubitatio quod Persona esse possit, magis quam de quocumque attributo, quod etiam existens est. Sensus ergo est quod D. Thomas lo¬ quitur de subsistentia, ut distinguitur contra, existentiam : de hac enim dubita¬ tio esse poterat, an sit Persona si est subsistens, quod de existentia non pote¬ rat dubitare. Ac denique intolerabile inconveniens est dicere, quod D. Thomas qui tam formaliter, et ad nonnam scholas¬ ticae regulae loquitur, ita abusive, et improprie loquatur, ut subsistentiam su¬ mat pro existentia, praesertim cum S. Thomas declarare velit non solum quod es¬ sentia sit existens, sed modum proprium tolis existenti&e, nespe quod sit per se, qpod est subsistentia proprie.

IX. Ad id quod additur ex looo ter¬ tiae partis dicimus S. Thomam ibi loqui de consideratione naturae divinae circum¬ scriptis personalitatibus negativae, quia loquitur de ea praecisione, qua re¬ maneret divina essentia, sicut Judaei il¬ lam lntelligunt, et qui non habent fidem Trinitatis, ut dicit ibi solutione ad se¬ cundum, et idem affirmat in III, diet. V, qu. II, art. III, ubi eamdem-rprorsue difficultatem tractat. Non autem loqui-

- tur de essentia divifta considerata so¬luto ptaecisive, et secundum id quod ha¬bet ex- se, cum in aliis innumeris locis affirmat naturam sic consideratam esse subsistentem. Imo si perspicaciter con¬sideretur D. ThOfflae mens in ‘illo loco ' tertiae partis, potius ex illo confirma¬tur- sententia 'dicta, quod in Deo secun¬dum se datur subsistentia absoluta, tum quia non solum de essentia, sed de quo-cumcfue 'attributo, et de quacumque re, quae attribuitur Deo, dicit, quod: est subsistens, et' suppositum; et Persona, quia in Deo idem' est' quo est, et quod est. Et tamen constat quod attributa significata, ut' propriae quaedam passio¬nes ut misericordia', Justitia, immensi¬tas, potentia, etc. noft significantur ut (255) ‘Personae incommunicabiles, et to¬taliter completae, licet sint subsisten¬tes communibabiliter ut quod. Non ergo sumit Ibi personam pro subsistente in¬communicabili, sed pro subsistente ra¬tionalis naturae, sive communicabillter se habeat, sive non : dicit enim ibi D. Thomas quod : ."Qjiidquid attribuitur Deo, est subsistens,., et per consequens Perso¬na, quia est intellectualis natura." Solum ergo sumit personam pro subsisten¬te naturae intellectualis, et non ampli¬us. Tum etiam quia-D. Thomas loquitur de subsistentia divinae naturae qualiter maneret, si circumscriberentur persona¬litates relativae. It dicit, quod illis circumscriptis (aoilieet negative) mane¬ret natura divina ut subsistens, et Per¬sona, quia videlicet tunc non haberet relationes quibus incommunicabilis rema¬neret, nec oppositionem inter- se habe¬rent tres Personae distinctae; et sic per seipsam esset incommunicabilis, et assumere posset ad se.naturam humanam. Ergo modo illa natura habet tres perso¬nalitates, et talem subsistentiam, quae tunc remotis illis esset persona, et pro illo casu quo tollerentur personalitates vocatur a D. Thoma persona ; ergo pro nunc subsistentiam veram, et propriam habet, non solum existentiam, quia illam modo habet, quae tunc esset persona, si quidem ipsa natura modo per seipsam est quo et quod; ut ibi dicit solutione ad prinum, et ex hoo habet esse subsistens. Modo ergo habet eesS subsistens, quod tunc (scilicet remotis relationibus) es¬set persona.

'lUNDiMUrrUM SDC RATIONE.

X. Quod eese divinum, et divina essen¬tia ex sua absoluta ratione, et perfectio¬ne sit subsistens, et indepandans in ra¬tione exietendl per se a relationibus probatur, quia divina natura ex se, et independenter a relationibus est actus purus, et constituitur per ipsum esse tamquam per praedicatum essentiale, et intrinsecum : ergo habet esse per ee; et ih&ependens, seu absolutum ab omni exis-tentia in alio, sive tamquam pare tota, sive tamquam accidens in subjecto. Patet consequentia, quia natura divina nunquam potest concipi ut pars; et nuito minus-ut accidens, nec esee illius ut partiale, aut dependens a relationibus, ut. per il¬lae, et ratione illarum esse naturae red¬datur -perfectum, et independens, et per ee, sed totam perfectionem exietantiae, et substantiae habet, a se, et ex praedi¬catis essentialibus, et quidditativis. Ergo si ex se, et ex vi generis absoluti-antiquam Intelligatur geme relativum in Deo habet esee perfectiasimum, et infini¬tum, et in actu puro, et independenter a relationibus quia habet illud tamquam praedicatum essentiale, et omne essentia¬le est anterius ad notionalia, et relati¬va, consequenter illud esse absolutum an-teoedenter ad omnem conceptum relativum, est esse non in alio, nec tamquam par», nec tamquam accidens, quia utrumque est conceptus imperfecti esse, et repugnat cum esse per modum actus puri, et perfec¬tissimi, et a se. Antecedens autem supra positum est per ee notum, scilloet quod divina essentia per seipsam sit actus pu¬rus, et ipsum esse, Cum per hoc disoerha-tur esse divinum a. creato, quod divinum est ipsum esse A se, et omni potentialita-te carens, nsc est aliud divita essentia, quam ipsum esse, neo per alium conceptam, sed per seipsam essentialiter, et intrin¬sece est esse actus puri : nec enim per relationes essentia divina habet esse, sed per ipsam relationes esse habent.

XI. Ex hac autem consequentia, quae omnino indubitata est, sequitur alia non minoris certitudinis : ergo essentia di¬vina ex vi sui formalissimi conceptus, et ante conceptum relativum eei subsistens. Patet ista consequentia, quia conceptus, quia ex vi sua petit, et habet existen¬tiam cum delusione.omni8 modi interfecti

cxletandl ln alio, alve tanquan paro, sive tamae accidens. ex eo des coaeeptu habet oodun exi atendi porfocte, et per aa, at tanquon quod, qui eat ncdna eubsletantlae quatama oubaletenUa dl-clt rcdun exlateodl par aa exduolvun xodl axlatandl ln alio : nas lnpooalblle eat Ulua conceptus qui includit esae cuu tente porfootlona quod excludit odneo a>dun axlatandl ln alio, non lndudere nodus axlatandl par ao. qUla nsdue axlatandl ln alio excluditur a nodo exlatendl per ae. aed oonceptoe eeaentlae ante relatlonaa Includit aaae, quia eet actoa puni8. et excludit oxoaa nodus exlotentlae ln alio : ergo ldexnet oon-captoa Includit xodun axlatandl por ea, ot wubeletandl : «beletere enln est esea per «a.

XII. Picee : Coneeptua Ilius oeaenties non Ir.cludoro nodus «xiatendl per ee fomallter, eod eolun radicaliter, et pro alio posteriori conceptu forsall.tcr: pro Ulo aut an conceptu nondux fornalltcr explicatur, neque sedue axlatandl ln alio, neque per ao eod fornaliter. et quasi in quarto nodo por ao noutrun axpllcat pro illo algno. licet radicaliter Jea Includat nodus axlatandl per ao. ot radicaliter excludat nodus axlatandl ln alio : aed fomalltor lllou aodon «balatendi haboblt per conceptu* relationis : naa rslatlcr.ee otia* ad perfootlon*) Bei pertinent : et sic non eet lneonrenlano quod tub aliqua praedaione. nondus lntelllgatur assentia cun lata perfectione sodl oxlotoodl per ae. sed eolua cun conceptu lpalua esae, ot eaaentlae : explicator auteo xcdu* late aubelet*ndl In alio concepto, sicut allicatur xcdue personalitatis lncocnunlcabilla. at al* cut ln concepto naturae, at lntelleotoa11 tatla divinae ao mtas intelllguntur acte* volandi, llcat ait parfaotio lntollectuali tatla, eed aufflclt qiod radica liter contineatur ln lpao Intelllgere. St hac solutione enervat opposita eenteotla onnla argunenta quae ex perfectione divinae eeaentlae deducuntur : fatetur enlo aubeiatentlan pertinere ad perfectionea. eed negat debere fornaliter explicari hanc perfectiones ln oncl conceptu. et praecisione, aad aufflclt radicaliter contineri ln conceptu eoeentlae. expllcari voro forralltar ln cone aptu posteriori personae.

XIII. Sed contra hanc solutiones lnotauro arflixer.tun. «tconflnxo (oat enla ln hoc totua cordo, ot punctus dlfficuitatla) quia lr. fomall concepto eeeentlae aon nolu» radicaliter. e*1 fornaliter explicatur lpao exlatentla, et Ipsus eeae actoa puri : ergo etlan explicatur =odaa aaaandi por ae. qui aet oubaiatantla. Probo oonaequentian, quia ln Illo concepto explicator eaee, »*u exlatentla ut aeaantlala praedloaton divinitatis ; ergo explicator oodue essentialiter oonventandi, qui» convenit ln prioo nodo per ae, et explicatur noduo sln«3ilaritatla, quia ille conceptus divinae eaaon tlaa non eat coxxxinis. sed Indlvldualla, et singularis .! ergo etlan explicat noIuq non axlatandl ln alio, ted eubsleteadl per se. qui Inter nodos par a» a philosopho onuieratoa eet tertiue. Patet haec consequentia, quia exlatentla cencepta ln singulari, aeu ain iodo slngularltatla. ot eux connexione essentiali, et per aa. cun Ipsa divinitate, Ino quae est lpea divinitas. (&5J) ax vitalia concaptos, et elne additione alterius, habet eurinae lndcpondontlan ab alio concepto posteriori, nec per illun explicatur allqua ojua najor indepondentla. ut exereeatur.qula hoc lpao quod axlatontla per ae. et coeentlallter convenit eeaentlae, ind*pendeoa redditor ab oxal alio, ut convonlat. ot exerceatur in lpaa aasentla. ot alnllltor oxplleatur ln Ulo conceptu. non solu* radicaliter, sed atlas fornaliter quod Ille conceptoo ait actoa purus, et Infinito* esae. Xrgo non daoondot ab alio conceptu posteriori, ut fornaliter elt suboistene, et explicetur xodua suba l at antiae. 3aa nodus eubeieteatlae. ut dlelt hoc quod eat oxistaro per ae. non allicat ai lux ©inceptas, quao nodus singularitatis cus ladopeadontla ab alio in axi at endo, et in exaro ando lpoua eaao : nac late nodus eet nodus axlatandl, non ln alio, aad por ao, hoc eutea habetur fornaliter per fottoalac concepto* lpelue eeee ut Independentle. ut sitos Illud oeao fornaliter explicetur ut lndapeodene non debet axpoctaro ullo-riorea conceptus, eed wfflcit essentia Ile connexio, et per ee cun eeeantla. eeu potlue quod lpeun oeeo elt ceeentla

XIV. $iod tl lnetetur ln lpaa pareonalitate ut relativa, et inconamlcablll: Kan etlaa haec portlnot od porfoctlones

existendi, nec tamen convenit ex vi con¬ceptus essentialis, sed ex vi relativi, respondetur esse disparem rationem et valde notandamdifferentiam, quia essen¬tia ex relationibus non habet perseita-tem, et independentiam in esse, sed dis¬tinctionem, et oppositionem incommunica¬bilitatis relativam. Ron autem est con¬ditio, aut praerequisitum ad habendum esse per se, et independenter ipsa rela¬tio, et ejus incommunicabilitas. ^nde ex incommunicabilitate non ponitur ratio existendi, nec ejus perfectio, aut inde-pendentla crescit, sed ipse modus haben¬di exi8tentiam per se, et non in alio pertinet ad modum perfectionis, et inde-pendentiae intimae ipsius existentiae, quia non potest intelligi ut plena, et perfeota si est in alio, et si est summe independens et perfecta, non potest in¬telligi nisi per se, nec indiget termino incommunicabili ut'per se sit, sed ipsa summa independentla, et essentialis con¬nexio existentiae cum essentia reddit il¬lam per se, quia ad per se formaliter, sufficit non per aliud, nec in alio : esse autem cum summa independentla, summo modo,.et formalissime, excludit omne quod est per aliud, vel in alio, quia isti sunt modi dependentiae, et inferiorita-tis in esse : per se autem, et sine de¬pendentia ab alio subjecto, vel composi¬to, aut termino pertinet ad perfectionem ipsius esse, quia pertinet ad exclusio¬nem modi imperfecti, qui est in alio.'. Relativa autem incommunicabilitas, et distinctio non pertinet ad exclusionem imperfectionis, seu modi inperfecti exis¬tendi, qui est in alio, vel per aliud, sed ad multiplicationem suppositorum, et Personarum. Multiplicatio autem Personar-rum.pertinet quidem ad foecunditatem, et abundantiam perfectionis in ipsa deitate, sed non ad prinum fundamentum perfeotio-ni-s, quae est per exclusionem imperfec¬tionis. Et ideo magis intime pertinet modus perseltatis in existendo, quod est subsistere, quam modus incommunicabili-tatis suppositi, seu Personae, quod est sic relative terminari. Et ideo subsis¬tentia pertinet formaliter, et non radi¬caliter solum ad primarium fundamentum essentiae divinae, et ad ipsam intimam rationem existentiae, ut summe id depen¬dentis in esse, et ut actus purus est, quia esse per se (258) directe, et forma¬liter non solum radicaliter excludit im-perfectionem existendi in. alio, et per a-liud; esse vero incommunicabiliter in pluribus relationibus pertinet ad puram rationem terminandi, et multiplicandi Personas, in quibus est ipsa natura, quod pertinet ad abundantiam, et fcecun-ditatem. Prius est autem in re perfecta excludere omnem modum imperfectionis, quam exterdere, et multiplicare foecun¬ditatem.

COHROLLARIA EX PICTIS.

Unde deducuntur tria valde notanda, quae magis explicant vim solidam hujus doctrinae D. Thomae.

XV. Primum, est quod esse, seu exis-tentia, ut saepius dicit D. Thomas est propria suppositi, seu subsistentis, quod adeo verum est quod essa divinum quod est in Deo praedicatum essentiale, et convenit ipsi naturae divinae quiddi-tative, necessario supponit rationem subsistendi in ipsa essentia, nec conve¬niret illi, nisi subsisteret. Itaque cum natura, seu essentia divina sit Id quo Deus est, et id quod est per seip-sam, et ab intrinseco, tamen ipsum esse, seu ipsa existentia a se non correspon-det divinae essentiae quatenus conside¬ratur ut principium quo existendi, sed quatenus consideratur ut principium quod subsistens. Et ita in doctrina S.. Tho¬mae est solida consequentia, cui conve¬nit esse simpliciter, praesupponitur convenire subsistere, seu esse princi¬pium quod, et habens modum per se exis¬tendi, atque ita subsistentia non potest esse conceptus consecutus, et posterior ipso esse, sed antecedens, et praesuppo¬situs, et pic si conceptui divinae es¬sentiae convenit formaliter, et non ra¬dicaliter ipsum esse, seru existentia, neque subsistentia convenit radicaliter et pro alio posteriori conceptu, sed an-tecedenter, et praerequisite; atque ad¬eo a. fortiori convenit formaliter.

Ratio est, quia esse est praedica¬tum essentiale divinitatis, non quomodo¬cumque, sed ut perfectum, et independens, et in actu puro, ita quod istae conditi¬ones perfecti,, et independentis esae, non radicaiiter solum, sed formaliter habeantur, et coneomitentur ipsum esse, qui formaliter, et non radicaliter est actus purus. Intor istos autem duos con-

ceptua, scilicet formae ut quo aliquid eat, et formae ut quod est, perfectius, et independentiua, et formalius est habere esse ut quod, quam ut quo, si quidem esae ut quo ordinatur ad esse ut quod : hoc enim simpliciter est. Unde ut esse inteliigatur simpliciter, et perfecte, atque inclependenter debet.convenire alicui ut quod, et non praecise respondere conceptui' formae ut quo. Yera est igitur haec propositio quod esse, , seu existentiai ut perfecta sit, et simpliciter ac independenter dicatur aliquid esse, debet euppQiii quod' se habeat tamquam esse quod, non ut ratio habqndi ut quo. Et sic modus subsistendi, seu habendi se ut quod, praecedere, et praerequiri debet ut aliquid habeat esse simpliciter, et perfecte, ita ut sit id quod est," non id quo est tantum. /Esse autem subsistenter. et esse ut quod idem est, quia id quod est ut quod, est per se, et non in alio, id autem quod tahtum se habet ut principium quo existendi, ex vi talis conceptus non excludit esse in alio, vel tamquam pars conponens, vel tamquam accidens inhaerens, quia omnia ista habent esse ut quo. Incipit autem discerni id quod simpliciter est, ab eo quod imperfecte est, per hoc quod est habere esse ut quod. Cum ergo in formali conceptu es-i sentiae divinae intret esse simpliciter, et perfectum, (259) et quod est actus purus, in illo conceptu praesupponitur modus ipse, et ratio habendi se ut quod, seu subsistendi.

XVI Seoundum quod colligimus est, quod in divini8 relationes terminantes, et incommunicabiles, quod pertinet ad rationem personae, non sunt medium, et prarerequisitum ad habendum esse, sicui in rebus creatis suppositum praecedit ipsum esso, nec dicitur aliquid alnpliciter esse, et existere nisi suppositum quod dat› perscitatem, et completum modum existendi Ipsi substantiae. Et hoc ideo, quia existere simpliciter, et perfecte non Invenitur in rebus creatis; nisi tamquam praedicatum contingens,"' et dependens, ac derivatum ab agente. Unde cum agens non producat rem in facto esse, et ut quod' productum nisi ipsum suppositum,' huic etiam communicat per se, et directe esse, et non dicitur aliquid esse nisi praesupponatur terminative suppo altatum. At vero in Deo cum ipsum esse sit a se, et independens, ac sinpllciter, et perfectissime existens, non dependet a terminatione relativa, et suppositali quod illud esse habeat perfectum modum essendi, et tamquam quod, quia ex se est ipsum esse perfectissimum, atque adeo cum modo perfectissimo, qui est per se. Relativae, ergo terminationes, et personales modi consequuntur in Deo ad ipsum esse, non praecedunt, scilicet ex abundantia, et foecunditate ipsius infiniti esse, quartenus continet non .solum genus absolutum perfectionum, sed etiam relativum : et sic oportet quod essentia identificetur ipsis, eisque det esse per summam identificationem, ipsae vero relationes inter se opponantur, et distinguantur, quod est ineomnunicabi11ter se habere.. Unde hoc e* qon&equenti se habet in divina substantia, et ex abundantia ipsius esse, non ut praerequisitum, -ut esse divinum sit esse independena ex se, et ut quod. 4 —

XVII. Tertium quod colligimuB est, non esse in Deo quatuor distinctae subsistentias, licet detur subsistentia absoluta, quia illa identificatur cum tribus relativis, nec opponitur, illis; et sic non fecit numerum cum illis, sicut essentia, et relationes non sunt quatuor res, sed tres res, et una summa res quae identificatur cum illis; quod provenit ex appellatione illius termini numeralis quatuor, qui appellatsupra distinctionem, et rationem formalem distinguendi, quae est oppositio, et ubi nulla est oppositio,- nulla est numeratio. Subsistentia autem divina, sicut et essentia nullo modo opponitur tribue subsistentiis; et sic non facit numerum cum illis. Secus est de relationibus, quae sunt quatuor, licet non quatuor Personae, quia sunt quatuor oppositae terminationes, et inde denoipinatur numerus relationum, licet spiratio activa, quae spirationi activae opponitur, identificetur cum paternitate, et filiatione; et sic non est ex omni parte incommunicabilis, sed solum .spirationi passivae, et hoc sufficit ut relative multiplicetur ratione terminationis diversae.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XVIII. Objicis primo ex Vasquez : Subsistentia- secundum communem usum lo-

quendi Ecclesiae, et 'sanctorum patrum est idem quod hypostasis, sed in Deo, ut communi tritus Personis, non datur una hypostasis abs<*luta : ergo neque subsistentia. Minor est D. Thomae infra qu. 'XL, art. III, ubi docet quod remotis / proprietatibus personalibus non remanet intellectus hypostasis : (260) hypostasis enim significat aliquid distinctum indivinis, cum sit substantia individua; et sic idem est conceptus hypostasis atque personae; et sicut non datur in Deo una Persona, sic neque datur in Deo una Persona, sic neque datur una hypostasis. .Major autem probatur ex communi usu patrum. Nara in epistola Agathonis papae, quae habetur in sexta Synodo, actione quarta, indisCriminatim hypostasis vocatur persona, Ita quod correspondet hypostasis personalitati seu subsistentiae. Et Martinus I, in Concilio Lateranensi,' consultatione V, canone I, explicat quomodo sit unitas in Trinitate, dicens quod : "Est Deus in tjribus subsistentiis, quasi Graece dicatur hypostasibus.u Et in edicto fidei Justiniani imperatoris ad Joannem II, dicitur quod : "Omnes sancti patres consonanter nos docent, aliud esse naturam, sive substantiam, et formam, aliud subsistentiam, sive personam." Senper ergo sumitur subsistentia ex parte hypostasis sive personae, non ex parte' essentiae sive substantiae quae tribus Personis communis est. Idem docet Damascenus lib. de decretis -orimae institutionis c. II "Unusquisque homo est hypostasis, id ost, res per se existens." Et clarius S* Athanasius sermone in 'evangelium de sanctissima Deipara : "Efypostasis, inquit, sua interpretatione significat id quod subsistit." Sic ergo cum non debeamus in alia significatione accipere subsistentiam, quam in ea quae est in usu patrum, et Conciliorum, et Ecclesiae praesertim post compositam litem, quae olim in Ecclesia orientali fuit de hoc nomine hypostasis, non possumus nos ad libitum uti nomine subsistentiae, et eam ponere absolutum in Deo eum non ponam, hypoetaein, nec personam absolutam.

XIX Eejponietur neganto majorem vel potius distiagueuto ; si subsistontla sumatur pro subsistere iucomainicabi- ?' ? eona, seu hypostasis; et eiosunt solum tres subsistentiae 'relativke in Deo' Sfi sumatur subpistere pro eo quod- est praecise existere per se, seu' existere ut quod,'-et independeriter ut contraponitur ei quod est existere ip; alioj eeg/per aliud; sic non dicunt patres quod, rubsistentia est idem quod hypostasis, quin potius oppositum insinuant; praesertim Hieronymus Hilarius, AugustlnUs ct D. Thomas. ITam S. Hieronymus in epistola L7II ad Damasura, hypostasim non dicit esse idem quod subsistentiam, sed Idem quod substantiam, seu usiam, juxtaseocularium litterarum eloquentiam • "Tota, inquit, saecularium litterarum schola nihil aliud hypostasin, nisi usiam novit. n St certe interpretatio Graeca illi e Latino correspondens magis substantiam sonrt, quam subsistentiam. Dicitur enim flic6oTaoic seu Oitouaia ab quod est sub, et oGaid quod est essentia, quia subusia, vel subessentia, quod directe Cst substantia. Bt sl.c D Thomas in hac quaestior^mx art. II* ^ nt et articulo III ad III docet quod substantia secundum propriam significationem correspondet hypostasi. Et quia nomine substantiae nos significamus essentiam, contendebant olim Ariani sub hoc vocabulo hypostasis, tres substantias, seu usias, et essentias in Deo introducere; propter quod dicit Hieronymus ibidem sub hoc nomine hypostasis venenum latere, quia videlicet illo directe significabatur substantia, et non ita clare subsistentia. Loquendo vero do subsistentia, ut a nobis accipitur, subdit Hi ronymu8 .loco citato : "Una est Dei,‘ et sola natura, quae vere est; id, enim quod subsistit, non aliunde habet, sed suum est." Ubi ly natura quae vere .est, idem est .ac (2$l) natura quae perfecte est, quae simpliciter dicitur esse, et non in alio esse. Et cum addit : "Id quod subsistit, non aliunde habet," . ly non aliunde, intelligitur non ex. alio conceptu, sed ex proprio talis naturae. Patetur ergo in Deo absolutam subsistentiam, seu ine3se naturae, quidquid sit de pignificatione hypostasis, ouae tunc ambigua erat, nec «uniebatur etiam ab illis anti9ui8 pro subsistentia, quae est esse per Bed ,, Bul)Bt(mtla/%.el ersoaa. P dlceW cathoHcJ., ,Ut ibi refert Hieronyaie . „Si byl)0?t*als eBt eudBtantlae. non.eunt tres hypostases; si persona subsistens, sunt tres hypostases." Desub-

sistentia, (flxae est esse per se, sed pro substantia, vel persona. Et dicebant catholici, ut ibi refert Hieronymus : "Si hypostasis est substantiae, non sunt tres hypostases; si persona subsistens, sunt tres hypostases." De subsistentia vero non personali, sed pro per se existente, et ut quod, non controversia, sed asserta fuit a patriius, ut patet in Hieronymo citato.

XX. Idem dicitur ex HIlario VII, de Trinitate, circa finem ubi loquena de Patre, et Pilio dicit ; "Inesse sibi invicem ut subsistentiae naturae habeant perfectam unitatem, " vel, ut alii legunt subsistenti8 naturae : idem enim sensus est quod sit naturae subsistentis Unitas, vel subsistentiae naturae : si enim na>-tura est subsistens, datur subsistentia naturae. Et subjicit Hilarius de natura divina : "Ita esse ac subsistere, ut in subsistente insit, ita vero inesse, ut et ipsa subsistat." Item Augustinus VII De Trinitate, cap. IV : "Omnis res ad selpeam subsistit, quanto magis Deus," quae propositio affirmativa non tollit quod etiam relative subsistat, sed affirmat quod etiam absolute, ut omittam dictum igathonis papae in epistola quae habetur in sexta. Synodo, aet. IV, ubi dicit : "Tres Personas esse unum Deum, non trium nominum subsistentiam, sed trium subsistentiarum seu Personarum u-nnin subsistentiam." Sic enim habet antiqua loctio, nova vero quae habetur in Conciliis Coloniae l6o6, legit i "Trium Personarum unam substantiam;" sed non praejudicat haec lectio priori ; quare enim condemnabimus antiquam lectionem tot annorum usu firmatam ? De sensu D. Thomae Jam satis diximus. Qp.are constat patres si quando videantur negare in Deo subsistentiam unam, loqui de subsistentia personali, et conpleta, non de subsistentia communicabili Personis. Non aitem hypostasis postea ex comnuni usu Ecclesiae pro personali supposito, seu subsistentia completa sumptum est, et in hoc sensu loquuntur auctoritates adnctae a Vasquez, sicque substantiae nomen pro usia seu essentia, hypostasis pro persona in Ecclesia relictum est.

tyiod vero quidam respondent ad nostras auctoritates sumere patres aliquando subsistentiam pro substantia, vel subsistore pro existere, et sic nwnm in Deo fatentur, omnino futilre^est : icur enim patres non loquentur etiam proprie sumendo subsistentiam, et subsistere pro per se existere, quod non est solum existere, sed modus existendi, scilicet per se, nec est substantia solum, sed cum modo, scilicet per se, licet communicabiliter? Hoc enim negare patribus, est negare eis proprietatem locutionis, et ad impropria divertere.

XXI. Secundo arguitur pro sententia Vasquez; Q)uia essentia divina secundum se, et praecisis relationitus potest quidem considerari ut existens, quia est actus purus, et non est in statu purae possibilitatis, sed tamen illa essentia sic considerata non potest considerari ut per ee, sed ut communicabili8 tribus Personis, in quibus esse dicatur : ergo prout sic non concipitur cum modo existendi per se, atque adeo neque cum subsistentia absoluta (262), cujus munus est constituere ens per se. Consequentia probatur, quia illa natura ex vi talis conceptus sic praecisi consideratur ut terminabilis alio termino, scilicet relatione : ergo nondum per se. Nec sufficit dicere quod consideratur per se secundum quod ly per se opponitur huic, quod est esse in alio, ut in subjecto, non ei quod est esse in alio ut in supposito, vel, ut alii dicunt, est per se communicabiliter, non incommunicabiliter. Contra hoc enim est, tum quia hoc non sufficit ad rationem subsistentiae, alias humanitas in Christo diceretur habere subsistentiam creatam, quod est haereticum. St sequela patet, quia illa natura humana excludit hoc quod est esse in a-lio, ut in subjecto : nec enim est accidens, sed non excludit esse in alio, ut in supposito, quia terminata non est, nec incommunicabilis : ergo non sufficit habere existentiam non in alio, ut dicatur habere subsistentiam. Tum etiam quia in hoc consistit implicatio, quod dicatur aliquid habere subsistentiam, et tamen maneat communicabile. Nam id quod ©st communicabile alteri, habet esse ut quod, nec habet existentiam aut subsiBtentiam perfecte, et complete, sed lnconple-^©, mlron rationalis, quae subsistit communicabiliter, sed hoc ideo est (Iuia subsistit partialiter, seu ut pars ordinata ad totum. Nos autem non concedimus divinae naturae subsistentiam partialem, et incompletam, sed perfectissi-0801 • ergo inplicannr. in dictis, ex una

parta, ponendo in divina essentia subsistentiam absolutam, eamque perfectam, et non partialem, nec incompletam; ex alia dicendo esse communicabilem, cum in ipsis visceribus communicabilis subsistentlae imbibitur esse interfectam, et partialera, et incompletam.

Et confirmatur anplius ista ratio, quia vel essentia divina, quando afficitur personalibus relationitus, redditur per illas subsistens, vel. non : si non redditur subsistens : ergo relationes illae subsistentiae non sunt, quod negavimus supra, et vere negandum est, cum sint personalitates. Consequentia patet, quia si subsistentiae essent, redderent naturam quam afficiunt'subsistentem : si ergo subsistentem non reddunt, subsistentiae non sunt : si vero reddunt subsistentem naturaia : ergo afficiunt ipsam subsistentiam absolutam, ipsamque subsistentem reddunt, si quidem naturam afficiunt secundum omnia quae habet, et consequenter subsistentiam ipsam absolutam afficiunt. Subsistentia autem non potest affici ulteriori subsistentia, nisi sit in se inconpleta, et inperfecta, seu partialis, quia subsistere per aliam subsistentiam, est reddi subsistentem per illam; et sic non exi stere per se, sed ab ulteriori termino dependere, cui communicari potest, quod est contra rationem cujuscumque formae, quae non potest per aliam similem formari, nisi in se 1%'erfecta sit, sicut Una figura non potest ulterius figurari, Una actio alia actione produci, una unio alia unione uniri, una speciea impressa vel expressa alia specie reddi intelligibili8 et repraesentativa, '

Confirmatur secundo, quia-Ista absoluta subsistentia habet se ut'attributum respectu essentiae : ergo potest concipi essentia cum praecisione a tali attributo, ' sicut a'quolibet alio. Facta ergo tali praecisione, illa essentia manet ens increatum, et actus purus, et consequenter ut exietentia, et esse ipsum a se,' et tamen non'concipitur subsistens : ergo potest dari conceptus essentiae, et ipsius esse in Deo-sine subsistentia ; et tamen illo conceptus est de re (263) perfectissima, scilicet de esse divino. 8icut ergo tale esse potest concipi sine subsistentia sua absoluta, ita quod subsistentiam habeat per aliquod attributum, cur non poterit eadem essentia, et'idemlaet esse concipi ut perfectum, et tamen quod non habeat ex vi illius formalis conceptus subsis-* tentiam, sed ex relationibus, sicut in nostra sententia habet ex attributo adjuncto, sine quo concipi potest. Et idem argumentum fit de conceptu naturae divinae, quae concipi potest ut principium quo, et in ratione naturae, et non concipi ut quod, et tunc concipitur ut est ipsum esse, et nondum ut subsistens : ergo subsistentia subsequi potest ad conceptum perfectum ipsius esse, et consequenter non repugnat illi convenire per relationes. r

Respondetur ad principale argumentum, quod essentia divina4 ex suo formali conceptu non solum habet esse, prout oppouitur statui poesibilitatis, et ipsi nihilo praecise, Sed etiam ut opponitur esse iaperfecto, et dependenti, seu habenti illud, ut in alio, sive ut accidens subjecto, sive ut pars toti : sed per se habet esse ut quod, communicabile tamen suppositis relativis, ut terminantibus, et ineonaminicabilem reddentibus naturam sic personatam. Sed tamen non est communicabilis essentia divina relationibus, ut per illas sortiatur esse sinpliciter, quasi peripsam solum essentia insit relationibus, terminata autem per relationes non solum insit, sed sinpliciter sit, st habeat per se esse. ' Non sic est, sed natura divina a se habens purum, et infinitum atque independens esse, communicat illud relationibus ut sint, et ab ipsis solum accipit terminationem, et distinctionem suppositalem, in quibus una sit. Cujus signum est, quia natura sic communicata-non multiplicatur, nec in se, nec in suo esse, sed idem esse retinet in tribus Personis. Jfon ergo communicat illis esse solum ut quo, sod etiam ut quod, quia retinet unitatem suam ia tribus illis Personis, et esse,

XXII. Ex quo patet ad probationes seu replicas, quae fiunt contra hoc.

Ad primam dicimus sufficere hoc ad rationem subsistentiae quando sufficit ad rationem independentis existentiae, et perfectissimae, quae non potest concipi sine exclusione modi essendi inalio, et per aliud. It ad instantiam de humanitate Christi, dicimus ipsam omni carere subsistentia quia non excludit omnem rationem existendi in alio : licet enim ex-

eludat axistentiam ln alio, ut accidens in subjeoto, non tamen existentiam in alio, ut forma, et pars in supposito : solum enim explicatur nomine humanitatis prinoipium quo homo constituitur ut forma totali, et natura. Unde neque ex se dicit esse sinplicIter, et per se, sicut , id quod est, sed sicut id quo aliquid -est/ mediante autem supposito existit ut quod, et sic non habet ex se esse omnino independens a supposito, imo in sententia S. d&omae nullum esse habet, nisi mediante supposito;- natura autem divina independenter a supposito est ipsum esse ex se omnino independens, et perfectum, et per se; et sitf ex vi sui conceptus nec habet esse in alio, et in mbjeoto, nec dependentor ab alio ut a «tpposito,. licet communicetur supposito, non ut dependens ab illo in esse, sed ut ipsi comounioans esse ex se, et per se.

XXIII. Ad 8eeundam replicem dicitur non implicare, quod aliquid habeat subsistentiam, et sit communicabilis, non eolum sicut anima rationalis, quae subsistit ut forma inconpleta, et informativa (264) materiae, sed etiam ut forma perfecta, et in se habens esse perfectissimum, et independens : dupliciter enim potest aliqua forma,aeu esse communicari. Uno fnodo ob indigentiam sui, et ordinem ad aliquid perfectius, ad quod de se ordinatur : alio modo ex abundantia sui, et perfectissima foecunditate, et infinitate, quia bonum de se est communicativum, sicut subsistentia, et existentia divina communicantur humanitati, et essentia divina in ratione formae intelligibilis intellectui creata, non ex indigentia sui, sed ex abundantia perfectionis suae, non accipiendo ab illis esse, sed dando iliis perfectionem. Dicimus ergo quod si natura divina esset comnunicabilis Personis,- ut imperfectum perfectiori, ut pars toti, et forma, seu principium quo praecise ipsi conposito, et subsistenti, bene probaret argumentum esse impossibile, quod esset comnunicabilis, sic et quod esset subsistens. Si autem est communicabilis Personis ut habens in se omnem perfectionem, et eam illis communicans per identificationem, talis communioabilitas non tollit subsis-.* tentiam, in eo quod communicatur, sed solum quo4 subsistentia illa non habeat oppositionem, et incommunioabilitatem cum eo cui «jmmunicatur./^rajmenflm.vero procedit in his quae communicantur tamquam res inperfectae, et ordinatae ad ulterius esse, seu ab aliquo, in quo, vel per quod habent esse.

XXIV. Ad primam confirmationem respondetur essentiam divinam per relationes reddi subsistentem terminative, et incommunicabiliter• ndn quia ipsa-essentia in ratione naturae non maneat communicabilie alteri Personae relativae, cum sit communicabilis'tribus Personis, et non possit habere unum terminum relativum, nisi habeat alium correlativum, eed quia essentia divina ut personata, et illo termino relativo 'affecta, non sit alteri communicabilis, sed opposita. Redditur ergo natura ex ee absolute, et communicablliter subsistens, relative vero, et incommunicabiliter per relativam subsistentiam, non absolute subsistens, et quantum ad iqdependentiam in esse, seu modum essendi, et existendi per se, et non in alio, et ut quod; hoc enim ex se habet, sed communicatur relativae subsistentiae ut termino distinguenti et incommunicabilitatem facienti inter terminos relativos, quia oppositionem habet inter illos. St quando dicitur quod subsistentia seu natura subsistens non potest affici alia subsistentia, distinguo; alia ejusdem ordinis, et lineae, et secundum eosdem effectus formales, concedo; alia diversae rationis,. et lineae, et secundum diversos effectus formales, nego. Subsistentia autem absoluta habet in sua linea, et ratione reddere divinum esse per se, et non in alio fexistene, non tamen oppositionem facere, et distinctionem,' et incoranunicabilitatem, quia hoc pertinet ad lineam relativam. Et licet subsistentia absoluta respectu creatae subsistentiae sufficientem distinctionem, et incommunicabilitatem habeat, non tamen intra divinam naturam habet incommunicabilitatem, nisi mediante oppositione, quae solum pertinet ad lineam relativam. Keque ob hoc ipsa subsistentia absoluta est inconpleta, et imperfecta quia ulteriori subsistentia, scilicet relativa terminari potest, quia hoc solum habet locum, quando subsistentia ex tali terminatione perficitur in esse; si anteis ex tali terminatione non aoquirit esse;.sed eolum distinctionem, et incommunicabilitatem, et oppositionem in esse quod in se praehabet plene, st perfecte, utpote actum

 R5lTl

purum, (265) non quod ulterius acquirit, talis ulterior terminatio non supponit inperfectIonem in subsistentia conununl- cabili, sed solum quod non habet incom¬ municabilitatem, et oppositionem. Unde constat quod subsistentia -absoluta est perfecta, licet sit communicabilis, quia incomnunicabilitas solum addit ter¬ minationem, et distinctionem, quae ex oppositione relativa dimanat, non actua- litatem, et esse; et sic absoluta subsi¬ stentia omnem perfectionem subsistentiae habet, non omnem terminationem. Srenpla autem quae in argumento adducuntur de figura, et actione, et specie, non ur¬ gent, quia ibi sunt formae ejusdem pror¬ sus lineae, et ordinis, et sio posita una, datur incapacitas ad alteram.

XXV. Ad secundam confirmationem res¬ pondetur, quod subsistentia absoluta non se habet ut attributum, sed ut modus independentiae, et perseitatis in ipso esse divino, secundum quod tale esse est actus purus, et a se, et in suo per¬ fectissimo conceptu excludit omnem modum existendi in alio, vel per aliud. St haec exclusio non fit per attributum su¬ peradditum, sed per ipsummet conceptum perfecti esse, et actus puri; praesertim quiaattributa se habent ut proprietates, quae consequuntur naturam tamquam per¬ fectiones superadditae, aut principia operandi : haec autem subsistentia abso¬ luta perfectum est in ipsa linea exis¬ tendi et essendi, ita quod sicut ipsum esse ratione sui est lndependens, est perfectum, e.st non in alio, nec tamen independentia, perfectio, «ut exclusio essendi in alio non sunt attributa, sed ejusdem conceptus explicationes, et modi; ita subsistentia absoluta, quae in his consistit, attributum non est, sed ejus¬ dem conceptusdivini est modus, et expli¬ catio. Fatemur tamen quod ex nostro mo¬ do diverso significandi, et non ratione diversae rei significatae potest ille conceptus essentiae, seu esse divini si¬ gnificari in concreto, et in abstracto, per modum formae, seu principii quod, et per modum principii quo. Sed hoc totum non est per modum attributi, seu per mo¬ dum distinctae rei significatae, sed per modum diversae signifioationis ejusdem prorsus rei, quod scilicet idem esse, seu essentia divina significetur, ut di¬ vinitas qua est Deus in abstracto, et ut id quod est Deus^ ‹ pcje divinum in concreto, quod non addit diversam ra¬ tionem ex parte rei significatae, sed di¬ versum modum significandi ex parte nos¬ tra, quatenus sub modo abstracto, et con¬ creto idem significamus. St sic patet ad argumentum de distinctione conceptus naturae ut quo, et ut quod : sunt enim diversi conceptus ex parte modi signifi¬ candi, non rei significatae. Ut autem a- liquid sit attributum, debet dicere ali¬ quam rationem nostro modo concipiendi, diversam ex parte rei significatae, quia concipitur ut propriatas superaddita na¬ turae.

XXVI. Tertio arguitur : Essentia di¬ vina semotis porsonalitatibus non potest concipi ut principium operandi quod ; .ergo neque ut subsistens. Patet conse¬ quentia, quia subsistentia reddit naturam quae subsietit tamquam principium quod in essendo ; ergo et in operando ; nam operatio sequitur esse,' et esse ut quod, operatio ut quod : antecedens vero proba¬ tur, quia essentia divina semotis Perso¬ nis relativi8 non generat, neque genera¬ tur, ut definitur can. Damnamus, de sum¬ ma Trinitate, neque creat res ad extra, quia Personae creantes sunt Pater, et Fi¬ lius, et Spiritus sanctus. Unde de Filio dicitur, quod : Omnia per l-psum facta sunt. JTon ergo deitas sub (266) conceptu praeciso a personalitatibus operatur ut quod, et consequenter neque existit ut quod.

Confirmatur a simili, quia sicut hic Deus significatur in concreto ut habens deitatem, ita hic spirator ut habens vim spirandi, sed ly spirator non affert propter hoc subsistentiam seorsum a sub¬ sistentia relativa, sed subsistit ia sub¬ sistentia Patris, et Filii : ergo neque hic DeUs.

Confirmatur secundo : nam D. Thomas III p. q. II, art. II, probat naturam hu¬ manam debere uniri in persona, et non in natura, quia non datur medium inter natu¬ ram, et personam; et sic si unio non est facta in natura divina, quod est facta in Persona. At si datur subsistentia absoluta, haec ratio est inefficax, quia potest fieri unio, nec in Persona, nec in natura, sed in illa absoluta subsis¬ tentia ; ergo vel ratio D. Thomae qua probat veritatem catholicam, est vana, vel debet negari subsistentia absoluta. Bt in I, dist. XXVI, quaest. X, art.. II, dicit, quod : "Remotfc relationo non manet

subsistens relationi." It sic concludit ad quartum quod t "Remota relatione ne¬que Pater est quis, neque Filius est quis." Si autem natura divina secundum se esset subsistens, utique subsisteret relationi, non autem relatio primo, et per se subsisteret, sed adveniret subsi¬stenti.

Respondetur nagando antecedens. It ad probationem dicitur, quod divina es¬sentia praeintellecta Personis non gene¬rat nec operatur ut quod notionaliter, sed operatur ut quod essentialiter, si¬cut intelligit, amat, creat, providet,, etc. quia ad istas actiones non requi¬runtur per se Personae relativae, sed hic Deus ut subsistens operatur, et ut unus, conoomitanter autem ut trinus. Non est autem necesee ad hoc ut hic Deus sit subsistens, quod perertur ut qiod, etiam notionaliter, sufficit quodqpere-tur essentialiter. Nam ad operationem notionalem requiritur non solum virtus operandi, nec solum principium quod quo¬modocumque, sed oppositum correlative suo termino procedenti, si quidem debet producere aliquid distinctum ad intra, nec potest distinctum esse nisi per op¬positionem relativam.

Ad primam confirmationem respondetur non esse simile, quia ly hic spirator non iaportat ipsam naturam, et esse ab¬solutum Dei, sed potentiam, seu princi¬pium spirandi, quod pertinet ad actionem notionalem. Unde non potest subsistere nisi notionaliter, non absolute. Subsi¬stentia autem notionalis non datur, nisi sit Persona; et sic ly spirator non po¬test per se habere subsistentiam seorsum a Patre, et Filio, quia non est Persona relativa per se, et consequenter neque subsistentia relativa. At ipsa natura, et esse, per se, et ratione sui dicit esse Independens, et nonin alio; et aic .potest subsistere subsistentia non rela¬tiva, neque notionali, sed absoluta, li-oet communicabili, ut dictum est.

.Ad secundam confirmationem responde¬tur'^. 'Thomam non facere illam consequen¬tiam, sed hanc : Natura humana unita est Vetbo secundum fidem catholicam : sed non est unita Verbo in natura : ergo in Persona, quia in Verbo non est aliud quam personalitas, et natura; et ita si in natura ei non utitur, debet uniri in Persona. Quare D. Thomas non procedit absolute ex negatione unionis in natura divina, quod unio debeat fieri in Perso¬na, sed. supponendo ex fide unionem fac¬tam Verbo, discurrit, et probat eviden¬ter quod si non est facta in natura Ver¬bi, est facta in Persona, quia in Verbo non sunt'nisi ita duo, personalitas et natura, Nec dicit S. Thomas non (267) dari medium inter naturam abstracte sump¬tam, ssu ut quo, et Personam, et quando id diceret, et intelligeretur de medio secundum rem, et tamquam quid diBtinc-tum : nam subsistentia absoluta non dis¬tinguitur a relatione.

Ad secundum locum respondetur, quod remota relatione, non remanet subsistens relationi, id est, subsistens suppo sitar-liter, et per modum hypostasis, ut ibi dicit ; ratio enim hypostasis dicit in-communicabilitatem, sicut persona; sine relatione autem non datur incommunicabi-litas et remota relatione, Pater non est quis, neque Filius, quia tunc non manet Persona Patris, aut Filii, quae relatione constituitur, sed manet hic Deus, et ille erit quis tamquam subsis¬tens subsistentia absoluta, non quis tam¬quam Persona, et ut Pater.

Articulus III.

Utrum alnt ponendae In Deo quinque notiones^ t quatuor relationes, et tres proprietates^

I. ITotiones sunt quae pertinent ad dignosc.epda, et distinguenda ea quae relativa, et personalia sunt in Deo. Unde 'oportet videre quae, et quid sint istae notiones, et quomodo de ei eloquendum, ppaelibando tamen prius, quomodo a nobis Trinitatis mysterium possit cognosci.

EX EATURALIBUS EFFECTIBUS EST INCOGNOSCiBILIS TBINITAS.

II. Ut tractet D. Thomas quaestione mil, de notionibus quibus distinguimus, et discernimus in Deo relativa ah essentialibus, et Persqnas inter se, praemittit,"quomodo mysterium Trinitatis a nobis cognoscibile sit per naturales rationes. Dicantur autem naturales rationes illae' quae deducuntur ex effectibus ordinis naturalis. Ex effectibus autem supernaturalibus deduci possunt rationes altiores, quae si discursu nostro aequisitae sint; pertinent ad theologiam. Solet autem agitari ista quaestioa gendo de mysterio incarnationis ad quaestionem primam in tertia parte, et quae ibi dicuntur procedunt communiter respectu omnis entis supernaturalis. Specialiter autem in praesenti, quia hoc mysterium non est aliquid factum, sed increatum, et intra Deum, est difficultas, an peraliquem effectum manifestari possit, sive naturalem, sive supernaturalem. Et quidem de effectu supern&turali, sicut est visio Dei actus fidei quo creditur Trinitatis mysterium, et aliis similibus, solet id disputari tertia parte, quaestione undecima ubi agitur, an Christus per scientiam infusam cognoverit ervidenter mysterium Trinitatis quoad an est. Nec aliud in praesenti tractari potest, quam de cognitione hujus mysterii quoad an est : quidditative enim evidenter non potest attingi, nisi per visionem ciaram Dei.

III. Supposita distinctione data quod aliqui effectus sunt naturales, alii supernaturales, adhuc isti effectus superuaturales possunt considerari dupliciter. Primo, ut praecise sunt effectus, et respiciunt omnipotentiam Dei ut 6ausam efficientem, eamque terminant. Seeundo, ut respiciunt Deum tamquam objectum, et causam formalem'- Specificentem, sicut visio "beata reispicitDeum ut objeotum specificativum suum, ndn solum ut est unus; sed etiam ut est trinus; et fides respicit idem objectum ut proprium, et immediatum; et unio hypostatica, quae facta est, respicit Personam relativam Verbi ut terminum unitum.

IV. Dico ergo nullum effectum, neque naturalem, neque «xpernaturalem in vi effectus, et secandum respectum ad Deum, ut ad causam efficientem, posse manifestare nobis neo evidenter nec probabiliter mysterium Trinitatis, etiam quoad an est. At vero aliqui effectus supematurales possunt manifestare evidenter nysterium Trinitatis quoad an est per connexionem necessariam cum ipso tamquam cum objecto, aut extremo unito, sicut visio beatifica quae respicit Trlnitatem ut objectum, unio hypostatica, quae respicit Personam ut extremum unitum, Tacta autem revelatione hujus mysterii, at congruentiis illius cognitis, bene potest aliquis ex motivo naturali, relioto supernaturali, circa hoc mysterium daci, sicut oirca alia supematuralia.

Tres partes habet haec conclusio,

V. Et prima, videlicet nullum effeotum in vi effectus posse manifestare hoc mysterium, sumitur ex D. Thoma hic qu. XXXII, art. I.

St probatur, quia nullus effectus habet connexionem in vi effectus cum Personis divinis prout distinctis inter se relative, sed prout sunt unus Deus absolute : ergo non potest manifestare hoc mysterium. Consequentia probatur, quia nullus effectus potest manifestare suum principium et cauBam nisi ratione alicujus connexionis cum illo, quia effectus ejus est, et ab eo procedit, reliqua omnia cum quibas connexionem non habet, non potest manifestare quantumcunque alias siteonnaxum cum sua causa, iliique conveniens, sicut effectus procedens ab artifice, v.g. domus ab aedificatore,

potest quidem manife»td auftem a qua procedit, et hominem in quantum artificem, eed non potest manifestare alia, accidentia ipsitla hon pertinentia ad talem artem, T,g. au fUerit talis artifta albus vel fUscu.8, parrae vel magnae staturae, pinguis an gracilis, indutus veste rubea vel viridij totum hoc per talem effectum non est raahif©stabile, quia licet proces serit ab artifice habente tales conditiones, et accidentia, quia tamen non procedit ab illo ratione talium accidentium, nec connexionem habet cum Illis, non manifestat illa. Antecedens vero probatur, quia nullus effectus procedit ad extra, nisi per potentiam Dei creativam, et artem Del, seu ideas : ergo solum connectitur, et respicit Deum ut creatorum, et artificem; esse autem Deum creatorem, et artificem cujuscumque effectus etiam supernaturalis, est commune omnibus Personis divinis, quia procedit per attributum commune, quod est omnipotentia, et ars, -per intellectum ut dirigentem, et potentiam ut exequentem : ergo non potest manifestare aliquid in quantum effectus seu in quantum procedens a Deo, ut ab efficiente, nisi commane tribus Personis, quia solum procedit ab eo quod commune erft; ea vero quae sunt distincta, et propria in Personis, mauUfestare non potest. Itaque Personae ut distinctae, et oorrelativae inter se non influunt in oreaturas, quia non ut correlativae sed ut crehtivae respiciunt creaturas : ut correlativae enim solum ad invicem se respiciunt, quatenus una. est principium, et alia ex principio. Q^od vero respiciant creaturas, et quod Influant in creaturas, non habent per respectus ut oppositos, et distinguentes inter se, sed ut sunt unum in creando, et operando ad extra. Non ergo effectus ad extra procedens habet connexionem cum relationibus personalibus, ut ad intra oppositis, et distinctis, quia esse distinctos nihil conducit ad influendum ad extra.

71. Dices : Itiain Spiritus .sanctus procedit a Patre, et Tilio, ut sunt (269) unum principium spirandi, et .tamen qui cognosceret vim spirativam, deberet cognoscere duas Personas, in quibus vis spirativa est : ergo similiter licet creaturae procedant a tribus Personis, ut sunt unum principium creandi, tamen qui cognoscet istam vim creandi, cognoscet Personas in quibus est. Sed contra, quia vis spirativa licet sit una in Patre et Pilio, tamen ex sua formali ratione, et proprio oharactere requirit distinctionem Personarum, quia procedit Spiritus sanctus ex Personis, ut se mutuo amantibus, licet unico amore, quia procedit ex amore amicabili, qui requirit pluree personas reciproce se amantes. At vero virtus creativa non est- nptionalis, sed pure absoluta, nec requirit pluralitatem Personarum, etiam ut conditionem Intrinsecam ad creandum, licet concomitanter se habeant tres Personae, sed non influxive, aut cum connexione per se cum creaturis procedentibus, quia praeolas procedunt ab eo quod absolutum est.

VII. Instabis :\ In sententia eorum qui dicunt in Deo non esse aliquam subsistentiam absolutam,nisi tres relativas, et deitatem secundum rationem absolutam solum se habere ut principium quo, non ut quod, creaturae non procedunt a natura divina tantum, sed etiam a Personis, quia procedunt a Deo, non solum ut principio quo, sed etiam ut a principio quod. Effectus autem non solum de se manifestant causam suam ex parte principii quo, sed etiam ex parte principii quod. Ergo si in Deo principium quod non est una solum Persona communi,», quia non datur, sed tria supposita, et tres Personae relativae, effectus procedentes a Deo tales Personas manifestabunt, quantum est de se, licet nos de facto non cognoscam8 hanc manifestationem',' tum quia valde occulta est, tum quia eoe aequo convenit tritus Personis, nec unam seorsum et distincte ab alia manifestat : sicut etiam multa alia occulta Dei Judicia, imo et causarum creatarum rationes, ut cogitationes cordis, et alia similia non cognosclms, licet per effectus manifeetabilia sint.

Respondetur quod quidquid ait de illa sententia negante subsistentiam absolutam, tamen certissimum est quod in Deo dantur verae et reales operationes, seu actus habentes sufficienter principium quod, et quo, independenter a tribus Personis, sicut hic Deus amat, et intelligit, Pater generat, Pilius, et Pater spirant, nec tamen istae actiones procedunt a tribus Personis. Similiter est certum quod in ordine ad creandum tantum virtu-

tle. et potentiae habet una Persona, quantun canes tres slxul, undo ad cona¬ ti tuendus prlneiplua quod creandi, euf- flelt una Pereo na nec nagle confert ronconltantla trlux. Concedlnut ergo quod effectus xanlfeetant de ne princi¬ pius quod a procedunt, eed esi) eo rodo quo conduoit, et confert ad talea pro- ceeolonen. et non nnpllu». Dato ergo quod non elt eubeletentla abeoluta. ta- uen qjla ut operationes, et procoeolo- noe dentur a Doo. non requiritur concur- eso trlun Pereonanm. eed eifflclt hic Deus. vel aliqua Pereona. quia una eoi» habet totas vln producendi, et sufficl- enten ratione* subsistentiae, et princi¬ pii quod; et eic reliquae ex vl tollo procooolonle non annlfestar.tur : sicut el a> evidenter oclren allquen effec¬ tus procedere ad honlne. ut vidente, oou eudlonto. non tanen ex hoc praecise po¬ tero colligaro quod vldat duobus ocullo, vel audit daahie auritos, quia etlansl unun claudat, aeque bene videt.

mi. quo oequitur nale Tasque* ln praesenti disputatione QCKZIX, (270) csp. I, afflrnare contra D. Tbonox ln hac'quaestione XXXII. art. X. aliquos philosopho o cogrovieee hoc syeterlun : et otmla toatlnonia quae adducit, nihil aliud significant, quan quod D. Vftoxaa ex Aristotele, Platone, «t Trlssoglsto ln prino arguaento, art lotio prlns. ad¬ ducit. ot solvit, oatendens non fuioee philosophos Illos locuto o do Ipsis Per¬ sonis. et procaeolocltue divinis, sed de qultsisdan attrllutie. quae Personis «pproprlantur, ot fero ocaper locuti *int de proceeelonlbis ad extra, ot olr- ca creaturae, non ad Intra et circa Per¬ sonas nec unquax assecuti sunt ox natu¬ rali discursu unaa ossontlax ln tritus distinctis Personis, sed ei pluroe Per¬ sonas distinxerunt, otlax ot naturas Undo non tan cognoverunt. quan erravo- runt circa hoc nyotorlux divinae genera¬ tionis, erraverunt ab utero, locuti sunt falsa. Sl quid vero cognoverunt ox Sa¬ cra Scriptura, quan aliqui corax loge¬ nuit, occepta fuere. Certe Penius I ad Corlnth. II. dicit : Se loowl sanlentl- an ln nysterlo, euan neoo prlnolmn ha- JTs saeculi cognovit; nec videtur ali¬ quod esse augustius. et occultius n-sto rlun, quan hoc. atque adeo nlnus oognl- t'un est a prlnclpltyn hujua saeculi. qil ut inquit glossa, eint philoeophi, prin¬ cipes utique saecularie doctrlnao, eat cl saeculi principes suat daetenes, et ipsi ox naturali laxi ne nyeterlun hoc non cogr*>verant mlto nlnus philosophi.

IX. De possibilitate hujus ayeterll positiva, ldex dicendus est quod de lpea exleteatla. em de an est Ullus. Sax si hoc nyetorlun possibile est Dei. uti- que ds facto ost. quia quidquid Deo eet possibile, de facto el convonlt. sl Intra lpsun esse debet. De possibilitate nega tlva. sellicot quod non isqilicet contra- dlctloneo hoc t^sterlux, Iden dicimus qued non potest naturali ratione derons trarl, quia hoc aippenit notltlan lpslue nyetcrli. quonodo ealn ostendi potest non iaplicare nisi cognoscendo prius fanan ejus, et an eet ipsius t Hoc vero ex nullis offecti tuo por naturalea rationes haberi poteet. Et quidquid non ls^llcat in Deo perfectio dobet esso, atque adeo ei convenire. Et sic perlndo so habet poselblllltao negativa ot positiva.

X. Secunda pare conclusionis, scili¬ cet quod per effectus suparnaturales ha¬ bentes cormexlonen oxn Porsonls. vol cun aliqua Pertona Trinitatis, quatenus res¬ piciunt illea pro objecto, vel pro oxtro ro unito intolllgltur. quando lpsl «Tec¬ tus nuperaeturolee evidenter cognoscun¬ tur ln se, ut sl videatur soi cognosca¬ tur ln so qulddltative ipsa visio beata, qua vtdotur hoc iwatorlun It Ita ln hac parto'eat duplex sententia. Altera negat etian per letoe effectus pome co- gnoecl evidenter nyeterlun Trinitatis, otior quoad an oot. oo quod non habet cormexlonen per ea cun Trinitate tanquan effectus vel cauea ejus, ^uax senten¬ tias sequitur Torres 2-2, dleput. IX. dub. X. IX et III. Et ldex videtur een- tlre p. Vaaques hic disp. CSXXV. cap. IV et ln XIX p. dlsp LUX. capite X cun. V et n. Sed tanen ejus nece elc expli¬ cator a p. Alarcon hic tract. V, dleput. X, capite V. nux. IX, quod non absolute neget iveterlux Trinitatis non ponae co¬ gnosci ex evidenti et clara notitia visi¬ onis beatae, aut revelationis ayeterll Trinitatis, eed negat dari poeee evlden- ten notitiam lujue vielonle. aut lunlnla gloriae, et elnllan effectaun. quibus qulddltative attingitur Deus triaie ln ee. nlel Deua lpae videatur ln < i h

quod non potest quidditative cognosci ista visio, nisi' Judicetur esse conformis suo objecto : ergo si ipsa videtur ut quidditative attingens Deum in se, et videtur ut conformis (271) suo objecto, necesse tale objectum quidditative videri, quia illi ut quidditative est in se, conformatur talis visio. Qjiod secus est de actu fidei, quo credimus Deum esse trinum, quia licet certus sit ita quod ei non potest subesse falsum, tamen non repraesentat Deum ut in se est; et sic ut Judicetur conformis suo objecto, non est neoe8se videre illud intuitive in se, eed sufficit aliunde constare quod Deus trinus est. Altera sententia affirmat per hos effectus posse cognosci evidanter mysterium Trinitatis quoad an est, et de facto habuisse Christum evidentiam de illo quoad-an est per scientiam infusam. Qjiod communiter tenent .Thomistae ad tertiam partem, qu. XI, ibi pater Suares disp. XXVII, eect. III et V, Arrubal hic disp. tXVI, c. III et IV.

XI. Bos de hac difficultate hic latius tractanda supersedemus, in eo loco tertiae partis de ea acturi. Solum advertimus pro explicatione hujus secundae partis conclusi.opis, quod absolute negari non potest, ex talitus effectibus evidenter oognitis, ipsum mysterium Trinitartie, quoad an est, evidenter deduci. ^jiod patet, quia est necessaria connexio inter illum actum visionis Dei, et mysterium Trinitatis, quod est ejus proprium, et immediatum objectum : ergo non potest salvari ratio formalis, et specifica talis actus, nisi detur tale objectum : ergo qui cognoscit evidenter, etquidditative talem actum, cognoscit evidenter dari tale objeotum, quia ad illud objectum tendit, at ab illo speoificatur, sicut etiam qui cognoscit aliquam speciem vel repraesentationem, cognoscit ibi contineri rem repraesentatam, quae est objeotum ejus; et sic evidenter cognoscit dari tale objectum, si videt repraesentationem aut specificationem factam a tali objecto in ipso actu-. Beo est necesse ad hoc quod cognosoatur aliquid evidenter, quoad an est, quod, cognoscatur per medium quod sit oausa vel effectus ejus, sufficit quod interveniat secessaria oonnexio, ita quod hoc sine illo darl non possit;, sic enim evidens est illud dari, licet non oogruMipatur quidditative, ped solum quoad an est. Unde in mathematieis fiunt multae demonstrationes evidentes per media, quae non sunt causa, vel effectus, sicut probatur super quamlibet lineam rectam posse fieri triangulum aequilaterum, quia possunt ab extremitatibus cujuscumque lineae recte deduci duo circuli se contingentes, et lineae ab eorum centris ductae erunt aequales inter se. Concursus s(utem duorum circulorum circa aliquam lineam neque est effectus, neque causa ejus, vel trianguli, Certe si tota vis demonstrationis nititur in connexione necessaria extremorum, quomodocumque inveniatur ista connexio, demonstratio fiet, quia cogetur intellectus uno dato, alteri assentiri. Ubi autem intellectus cogitur, ibi est necessitas, et connexio veritatum. Praeterquam quod objectum respectu actus habet vim causae, quia se habet ut specl£icativum ejus, quod psrtinet ad causam formalem extrinsecam. f

XII. An vero possit dari evidens, et quiddltativa cognitio istorum effectuum supernaturalium, v.g. luminis gloriae, visionis beatificae, unionis hypostaticae eine visione clara ipsius Dei, et in homine pure viatore, certe in hoc ergo nuilam video inplicationem : nilla enim .creatura datur, quae sui ipsius copiam intellectui facere non possit, et sit intime, et quidditative cognoscibilis, ut est in se per aliquam speciem,, et lumen proprium, saltem supematurale extra visionem Dei. Si ergo ratione suae creatae entitatis, intelligibilis est per propriam speciem, (272) et intelligibilitatem suam, atque adeo quidditative, et evidenteT, et hanc entitatem habet distinctam ab ipso Deo ia se, cur non poterit cognosci in se quidditative, non viso Deo in se, sed prout continetur in tali effectu, scilicet in ippamet visione, aut revelatione ?

XIII. Qpod vero dicitur, necasse esse videre illud extremim cui conformatur visio, ut Judicetur illi esse conformem, frivolum est. Ad judicandum enim quod detur tale objectum, et quod illud sit objectum talis visionis, sufficit videre objeotum, non seorsum in se, sed ut contentum, in tali actu, seu effectu : ex hoc enim plane constat ejus esse objectum, et debere dari tale objectum, ut vere, et

non ficte versetur circa illud, sed tamen non est necesse videre objectum ipsum in se, sed sufficit aliunde cognoscere quod ille actus visionis est intrinsece verus, et certo atque evidenter non ficte versatur circa suum objectum; et sic videndo quod objectum illud ut contentum, seu attactum a tali actu, licet non in se, plene Judicatur tale objectum dari in se,, sicut ibi continetur, nec oprtet objectum ipsum in se videre, sed colligere per discursum daVi in re, quia continetur, seu attingitur a tali actu, et actus ille verus est, quod totum sine visione rei in se potest attingisicut Angelus cognoscere potest virtutem solis ad producendum aurum, etiairisi nullum aurum videat in se, et virtutem oculi ad colores videndos, et lucem, etiam antequam sit producta lux, vel color, quia videt illa objecta ut contenta, seu attacta ab istis potentiis, et ia proportione earum ad illa.

XIV. Dices : In deo esse ipsum est quidditas : .ergo si evidenter cognoscitur esse Trinitatis, seu Trinitas quoad an est, cognoscitur quidditas Trinitatis evidenter, eo utique modo quo cognoscitur esse, si abstractive, abstractive; si Intuitive, intuitive.

Respondetur quod si argumentum aliquid probaret, etiam probaret quod ex effectibus naturalibus ex quibus cognoscimis essentiam Dei ut unam, etiam cognosceremus Deum quidditative, quia ejus esse est ejus quidditas. Eodem ergo modo nos respondemus quod esse Dei, est ejus quidditas prout est in se. Ut autem manifestatur in effectibus ejus esse,"sic manifestatum quoad an est, et imperfecte atque connotative non est quidditas Dei. Itaque si manifestaretur esse Dei perfecte, ut est in se, etiam manifestaretur quidditas Dei, et quldditative manifestaretur : at vero esse Dei manifestatum interfecte, et prout in effectibus, non manifestat ipsam quidditatem divinam in se. Bene tamen ex tali esse eic interfecte manifestato, potest quidditas Dei quoad essentiam vel quoad Personas imperfecte, et per alienas species, etconnotative manifestari, sicut nos ratione naturali diBcumimus circa attributa, et quidditatem Dei; sic qui cognosoeret Trinitatem evidenter quoad euyast, etiam circa quidditatem relationum, et processionum poeset discurrere, sed non quidditative in se cognoscere.

XV. Tertia pars conclusionis, scilicet quod facta revelatione potest aliquis naturali discursu probabiliter de isto mysterio cognoscere, a nemine videtur negari posse. Tum quia daemones credunt, et contremiscunt, quia scilicet non ex pro affectu, sed indiciis, et slgnis quoad credulitatem coacti, quasi trementes credunt, non quidem fide supernaturali, sed naturali; tum quia haereticus non credens alios articulos, et credens Trinitatis mysterium, non credit fide supernaturali, et tamen assentitur huic mysterio; tum quia (273) potest aliquis paganus legens vel audiens hoc mysterium, et quomodo in Bcclesia tenetur, et explicatur, assentiri ipsi, ductus congruentiis, et aaqjlicationibus, quae de ipso dantur, et tamen non assentiri ex fide supematurali, nec ipsam fidem, et religionem Christianam acceptare ob alios fines. 8ed de his latius in' materia de fide,

DIJP3TCOJLTAT3B5 'GIRGA NOTIORUM, BT RELAIIORUM NUMSEUM.

Circa numerum notionum, relationum, et proprietatum duae sunt difficultates,

Prima, circa numerum notionum, an sint solum -quinque,

Secunda, circa relationes an sint vere, et in re quatuor relationes reales.

XVI. Oirca primam, communiter designantur a theologis quinque notiones, quatuor positivae, et una negativa. Positivae sunt paternitas, filiatio, spiratio activa, et spiratio passiva. Regativa est innascibilitas, seu esse ingenitum. Dicuntur notiones, quia Istis quinque nominibus, seu notis specialiter discernimus, et dignoscimus Personas. Paternitas convenit soli Patri, et filiartio soli Pilio : spiratio activa utrique Personae, Patri, et Pilio, quia utraque spirat Spiritum sanctum; spiratio passiva soli 9piritui sancto; innascibilitas convenit soli Patri,' seu esse ingenitum, quia hoc nomine non solum signlflcanus exclusionem generationis, et nartivitatis,- sed qani» proceeeionis ab ar-

lio. St hoc modo sst ^proprius character, et notio Fatale, seu primas Personae.

I7II. Hinc ortus est sorupulue Scoti in.I, 4ist. XXVIII, qa; I ad III, cur etiam inspirabilitas, quae significat negationem procedendi tali modo, scilicat per spirationem non sit notio, quae conveniat duabus primis Personis, quad non procedunt per spirationem : sicut enim pertinet ad dignitatem primae Personae, quod nullo modo procedat ah aliquo, ita pertinet ad dignitatem primae, et secundae, quod non 'procedant tali modo, * ecilicet per spirationem : cur ergo non erit* notio iaepirabilitas, sicut inaaSclhilitas. Qiod si innascibilitae «urna tur pro sola negatione generationis, et nativitatis, utique non erit propria sollus Patris, sed etiam Spiritus sancti quia non convenit ei generari, et nasci. Ad haeo-, sicut est dignitas Patris non procedere ab aliquor ita est dignitas Spiritus sancti non produoere aliquam Personam : ergo esse improductivum, erit notio Spiritus sancti. Tertio, plura alia nomina sunt designatlva Personarum, tum quoad origines, tum quoad Personas. Fam generatio, at nativitas significant originem, et possunt designare Patrem generantem, et Filium nascentem : cur ergo non erunt notiones t Similiter nomen Verbi, et nomen Imaginis in Filio, nomen doni, et nomen amoris spirati in, Spiritu sancto sunt nomina notlonalia, et designant Personas. Our ergo non erunt notiones ? Denique, oportetexplicare in ipsa notione negativa ianascibilltatis quid formaliter significet, an positivum, an negativum, lfam ei est sola negatio, non discernit* hec innoteSfcere faoit aliquid de Persona. Sl est positivum, oportet explicare quid sit,, an aliquid absolutum, et tunc non est- « notio, sed aliquid omnibus commune, an aliquid relativum, et tunc erit idem quod paternitas.

XVIII. Circa 8eeundam difficultate», illud commune occurrit, quomodo sint quatuor relationes reales, si non sunt ; quatuor res relativae : multiplicato, snim inferiori, necesse est nultiplicari superius, sicut (27*0 raultiplioato homine, et equo, multiplicatur animal;, sed res est superior ad relationem, sicut en. : gto*. It. qjiod sint quatuor relationes, multiplicantur. quatuor res relativae.. Hoc. autem est falsum, quia sic essent quatuor Personae, si sunt quatuor res oppositae : quaelibet enim res relativa distincta est subsistens incommunicabiliter, et res naturae, quod est. esse Personam. Et praeterea, quia spiratio activa non est res distincta a paternitate, et filiatione : ergo non sunt ^quatuor res, quia non est alia res spiratip activa a paternitate.

XIX. Hinc ortus eSt alter scrupulus et Duranda, et Sqoto. Ham Durandus in I, dist. Hil, quaesta II, vult spirationem activam distingui Realiter a paternitate, et filiatione; et sic eese quatuor res relativas^ licet sint solum tres Personae. Scotus,vero quodlibeto V,.art.II, in fine, vqlf.distingui has relationes ex natura:rei; distinguit enim Durandus quod aliud est in divinis differre realiter relative, aliud differre realiter personaliter, seu tamquam duo supposita. Relationes enim reales, ut ipse putat, differant realiter ee ipsis, sed non constituunt diversas Perqonas, nisi differant incommunicabiliter, et secundum oppositionem, cum autem spiratio aotiva non ait opposita paternitati, at filiationi, nec eis incommunicabilis, licet differat realiter, non constituet Personam. St est fundamentum pro sententia IXirandi, et Scoti (licet Durandus plura congerat argumenta pro ista parte) quia non eet identitas inter paternitatem et spirationem, inter generare et spirare : ergo est diversitas. Consequentia pateti Antecedens probatur :-nam ista praedicatio est falsa : Paternitas est spiratio, si- quidem haec est falsa : Generare est spirare, generari est-spirari : nam Filius generatur, non spiratur, et Spiritus sanctus e contra : ergo non habent identitatem ; ubi enim est identitas, ibi est vera praedicatio uniue de alio.. St eic generare est a Patre terminatum ad Tilium, spirare vero terminatum ad Spiritum sanctam : differt ergo unum ab alio. Ad haec Paternitas, seu generatio, et spiratio habent inter ee ordinem originis, quia generatio est per intellectum, spiratio per voluntatem, et voluntas supponit intellectum ; ergo est distinctio, quia ubi est ratio Originis, est ratio die-

tinctionis. Tertio, relatiodes istae paternitatis, filiationes, et spirationis sunt specie distinctae, quia habent fundamenta, et terminos distinctos? si quidem paternitas fundatur in generatione, et terminatur ad Filium, spiratio in amore, et terminatur ad Spiritum sanctum. C^iae autem distinguuntur speclfice, distinguuntur realiter; et sic non requiritur oppositio relativa ut distinguaatur, si ex se habent distinctionem specificam. Qiod ergo sufficit ad '4 distinctionem specificam, sufficit ad distinctionem realem in relationibus. Denique, uro sententia Scoti urget, quia aliqua praedicata conveniunt patemitati, quae non spirationi activae, et e converso : ergo distinguuntur ex natura rei. Consequentia patet,' quia dietinbtio ex natura rei solum ob hoc ponitur,. quia ante omne opue intellectus verificatur unum praedicatum de uno, quod non de alio, eicut commdnicabile verificatur de essentia, et non de paternitate; et sic distinguuntur ex natura rei apud Scotum. Antecedens vero constat : nam paternitas constituit Personam, non spi•ratio activa, spiratio' formaliter, et directe opponitur spirationi passivae; paternitas autem, et filiatio hon nisi radicaliter, et quatenus Continent in se spirationem : ergo aliquod praedicatum oonvenit uni in re, quod non alteri,

PHTHAS DIFFICULTATI EESPQUDHTOE.

XX. Dico primo : Humerus notionum recte constituitur,scilicet quod sunt tantum quinque notiones supra numeratae. Pro intelligentia hujus conclusionis supponenda est propria ratio, et'definitio notionis lh communi, ut'ex ejus •Hsceribus colligantis, quibus convenire possit talis ratio notionis. Definitur ergo notio a D. Thoma quaest. XXXII, art. III, quod est : "Propria ratio cognoscendi divinam Personam.Potest autem cognosci divina Persona, et discerni, vel a creatura, vel a divina natura, seu ab eo quod essentiale est in Deo, vel una Persona divina ab alia Persona. Discretio, seu notio distinguens Personam divinam a creata non est aliquid proprium Personae a^icujue, .sed commune omnibus,^scilioet^ipjqj^ st it&raa divina, et esse increatum, per hotJenlm dlstinguitur a qualibet creatura. Distinctio etiam'Personarum ab essentia divina sufficienter fit per generalem, et communem rationem PersOnae, -et relationis, cum eesentia in Deo dicat id quod pertinet ad genue absolutum, quidquid vero ad genus relativum, et personale pertinet, 'secernit, et distinguit a ratione absoluta, $xare ad hoc non exigitur aliqua nota, seu character, aut notio specialis quae distinguat personalia ab essentialibus cum aliqui comnune omnibus Personis in relativo, et personali axfficienter hoc discernat, sicut hoc nomen relatio, persona, origo, suppositum, etc. ergo debet esse aliqpa specialis nota, seu character discernens .-inter Parsona8› P®l* (luain scilioet aliquid speciale ^ Personis significetur ;? quod enim eet principium, seu ratio innotescendi, ali^id speciale eese debet, ut S. Thomae dicit in hac quaestione ixxil, art. III «d v- sio videaue quod omnee notiones distinguunt unam Personam vel ab aliis omnitne, vel saltem duas ab una, ut spiratio activjj distinguit Patrem, et Filium a Spiritu sancto.

XXI. Secundo, advertendum det quod notio cum de se dicat aliquid pertinens ad cognoscendam, diecernendamque Personam in sua propria ratione, non*'sumitur hic notio pro ipsa formali cognitione, qua fit ista discretio a cogniscente, eed pfo ipea formali ratione objactiva, id est, quae ex parte objecti se tenet seu ex parte ipsius Personae secundum quod Importat aliquam specialem notam, et characterem discernendi unam Personius, vel plures ab aliis. Qpae nota, seu character, aut forma per quam sic innotescit, et designatur una Persona ab alia non eet nece8se quod sit alia distincta a relatione, vel proprietate qua constituitur, sed eadem eese potest, licet sub divereo respectu 'dicatur relatio, proprietates, aut notio, quia ut dicit S. Thomae in I, diet. XXVI,. qu. II, art. III : "Paternitas dicitur relatio eecundum quod ad Filium refertur] dicitur entem proprietas in quantum eoli Patri convenit; dicitur notio in quantum est principium formale innotescendi Patrem." Igitur ipeamet. ratio, seu forma aut characteristica proprietas unius Personae erit notio, quatenus in.se in$>®rtat formale principium innotescendi taleis PSPMlXi«m.

mi. Qjiid satem requiratur, ut all-
<jaa nota BflU fortfca iit principium innotescendi, et diecernendi talem Personam, E. Ohomae in loco citato peaxlo post illa verba sic explicat : "Ad hoc quod aliquid dicatur notio (26) Personae, tria requirantur. Primo, quod ad originem Pertineat, quia relationibus originis Personae distinguuntur. Secundo, quod pertineat ad dignitatem, quia Persona est hypostasis, distincta proprietate ad dignitatem pertinente. Tertio, quod dicat aliquid speolale, quia commune non est sufficiens principium innotescendi. a Qpae conditiones valde rationabiliter ponantur, et oonformiter ad munus, et officium notionis, quia cum ponantur notiomes tamquam propriae rationes cognoscendi seu innotescendi Personam. Personae autem dicunt aliquid distinctum relationes originis, et iterum ratio Personae addit super hypostaaim, seu suppositum aliquid ad dignitatem spectans, cum dioat subsistens in natura dignissima, scilicet intellectuali : ideo illud debet sumi tamquam propria ratio innotescendi Personam, quod dignitatem sonet, et ad rationem originis epectet; et denique debet esse aliquid speciale in tali ?qt-80na, id est, quod neque sit oomrnne omnibus, cum notio sit propria ratio cognoscandi Personam, neque solum pertineat inadaequate, et minue principaliter ad talem notionem, quia illud manifestat, et innotescere facit quod magis eminet aut excedit in aliquo, non quod mima, et qUaBi Inadaequate in alio Involvitur, et includitur. Conetat enim quod eadem relatio Patrie, et habet referri ad Filium, et constituere Personam, et pertinere ad potentiam generatlvam ipsamque generationem elicere, sed non quodlibet monus ex istis facere debet distinctam notionem, sed omnia illa confluunt in tinum notionem integram Patris. Similiter lilius, et habet referri ad Patrem, et procedere et oonstituere secundam Personam, et in ratiene Filii includere quod sit imago, st intellectuale Verbum et rationem geniti, sed haec omnia non dicunt speciales rationes innotescendi

Personam, sed inadaequatas, st omnes pertinent ad unam adaequatam notionem Filii quae rationem originati, et prooedentis a Patre plene notificat. Illa ergo ratio quae in relatione aut ordine originis aliquid speciale, et princlpale repraesentat, et manifestat, vel ex parte principii originantie, vel ex parte termini origlnati, notionem specialem oonstituit, licet in tali ratione plures aliae Inadaequate formalitates aut respectus, vel officia concurrunt, quartun singula notionem non faciunt, sed ad notionem conducunt.

XXIII. Tertio denique, supponendum est dari istas notiones, easque esse necessarlas ad explicationem, designatio^-nemque Personarum, et illis communiter patres esse usos. Necessitas quidem ponendi notiones optime explicatur a D. Thoma hic art, II contra Praepositivum, quia invenitur in Deo una essentia cum tribus Personis, et iterum una Persona cum pluribus relationibus, seu rationibus principii originantis, aut termini orlginati, et procedentis. Oportet ergo in essentia, et Personis designare, et dietinguere id quod essentia una, scilicet ipsa divinitate, et rationes quitus Personae sunt tres et inter se discernuntur, et distinguuntur, scilicet relatione patris, et lilii, quae unico nomine dicitur paternitas, et filiatio.' Similiter cum in una Persona inveniantur diversae relationes principii, sut relationem prlncipii, et termini originati oportet discernere. qua ratione est unum principium et qua aliud, qua ratione est procedens, • qua prinoipians t licet enim una relatio possit respicere plures terminos inadaequatos, et partiales, etiam si partialiter, et inadaequate differant specie, materialiter, et partialiter; tamen plures terminos adaequatos, (277) et specie adaequata diversos, non potest unica relatio raspicsre : sic enim his diceretur ad aliud usa relatio, quod negat philosophus V Metaph. c. de ad aliquid, quia totp. assentia relationis est ad aliud se habere; st sio si dicitur bis, est duplex ad aliud. Oum ergo Pater sit principium Filii, et 9plritus sancti, et Filius eit terninus Patris, et principium cum Patre 9plritue sancti, et istae relationes adaequatas sint oum suis terminis, et nen respiclat una terminos partiales, oportet aliquibus rationibus, s*u notis, sut characteribus discernere istas Personas in ratione talium principiorum, et relationum, seu officiorum. Ft patres sunt usi lfctls notionibus, ut videri potest ajxid S. Basillum lib. II adversus Funomium, et «piat. XXXVII ad Oregorium frairam : "Pater,c inquit, qui super omnia

Daas est, peculiarem hypostaseos suae hotionem solus habet, quod Pater est, et quod ex nulla omnino causa subsistit, atque isto iterum Judicio, et ipse proprie ac separatim agnoscitur." Augustinus V de Trinitate, c. VI : "Alia notio est qua intelligitur genitor, alia qua ingenitus, Damascenus lib. III De Fide, c. V, et citatur a D. Thoma hic art. II : "DIfferentiam hypostaseon, id est, Personarum in tribus proprietatibus, id est paternali, et filiali, et processionali recognoscim8jn

XXIV. His suppositis conclusio posita, quae est D. Thomae in praesenti quaestlone XXXII, art. III, et in I, dist. XX7I qu. II, art. III, et aliis multis locis, sic ab ipso colligitur, praesertim istis duobus locis : Personae divinae distinguuntur, et nultiplicantur secundum originem, et processionem unius ex alio. Ad processionem autem,et originem duo pertinent; alterum ex parte principii a quo est alius, alterum ex parte termini qui ab alio. St utrumque potest innotescere, vel affirmative, vel negative. Affirmative, secundum influxum, et processlonem ipsam, negative per negationem procedendi ab alio, vel producendi, vel originandi aliud, quod est vel negare rationem principii, vel rationem procedentis. Si ergo affirmative, et positive sumamus originem, et processionem, constat in Deo esse solum duas processiones, alteram intellectus, alteram voluntatis, Srgo solum ponendum est duplex principium, et duplex terminus; et oonsequenter daplex relatio principii originantis, et duplex relatio termini originati; et sic fiunt quatuor notae, sou formae distinguentes istas relationes, et Fersonas seeundum rationem principii, et germini, scilicet paternitas tamquam principium Filii, et filiatio tamquam terminuB paternitatis : similiter spiratio activa ut principium Spiritus sancti et spiratio passiva ut terminus ejus. Bt istae notiones sunt relativae seu relationes. Non tamen omnes quatuor sunt proprietates, quia spiratio activa est communis Patri, et Filio, cum eis non opponatur. Nec itorum omnes istae sunt notiones personales, id est, constitutivae Personarum, licet Personis conveniant, quia communis • spiratio non potest constituere Personam seorsum a Patre, et Filio, cum eis non opponatur. Nec iterum omnes istae sunt notiones personales, id est, constitutivae Personarum, licet Personis conveniant, quia eonummis spiratio non potest constltuere Personam seorsum a Patre, et Filio, cum eis non opponatur, et consequenter 'bi* identificetur.

^DCV* Si autem ea quae ad originem pertinent sumantur negative, tres negationes invenieans ad processionem pertinentes in. divinis.

Prima, e»t negatio principii, scilicet quod eliqua Persona sit nihil producens, sictft eet in Spiritu sancto,

Secunda, negatio est procedendi, scilicet quod eit aliqua Persona non (27S) procedens. Bt hoc dupliciter, vel quia simpliciter non procedit ullo modo, sicut later, vel quia non procedit tali speciarli modo, sicut Filius non procedit spirartive; et sic est non spiratus, et inspirabilitas illi convenit, et a fortiori convenit Patri : sunt enim spirator, non spirati, et in generari convenit ^iritui sancto et a fortiori Patri, qui etiam non generatur. Prima negatio, scilicet non esse producentem Personam non pertinet ad notionem, quia ex una parte illa negatio solum declarat formaliter quid non sit, non vero quid sit : virtualiter autem, et per clroumloquium non exprimit aliquid notabile, et ad dignitatem pertlnens, quia non producere, ut sic nihil dignitatis specialis affert. Ut autem sit notio, debet vel formaliter vel lmplicite, et Virtualiter explicare quid altquid sit, non pure quid non sit : ideo enim, et nomina infinita excluduntur a ratione nominis, quia non sunt notamen rei : nec designant aut notant aliquid i& re, sed Bolum quid non sit dicunt, Bodem autem modo negatio producendi non absolute, et sis^llolter, sed non producendi isto modo, v.g. generative, sicut Filius non generat, licet alio modo producat, scilicet spirative, nihil anctoritatis aut dignitatis in hao praecia* negatione explicat. Tertia negatio, stllioet non procedendi ab aliquo non slmpllciter, Bed tali speciali modo, scilicet non spirative, non;dicit aliquam peculiarem dignitatem, quia formaliter solum explicat quid non sit illa Persona, scilicet non spirata, virtualiter autem, et per circumloqulum non explicatur aliquid dignitatis specialis, quia supposito quod

illa Persona procedit, aeque dignum est non .procedere per, voluntatem ac procedere per intellectum. Secunda denique negatio, scilicet nullo modo procedere notio 'est propria Patris^ .'et nomine ingeniti, aeu innascibilia designata, quia licet de formali aolum e:q>licet quid non'ait Pater, Juxta quod dicit .Augustinus V de Trinitate, c. III, quod : "Oum ingenitus dicitur Pater, non quid sit, sed, quid non ait, dicitur," tamen ex alia parte per hanc negationem circumloquimur magnam dignitatem,et auctoritatem principii per modum capitis, et fonti» omnium proceqsionum divinarum, nullam aliam habentis originem ab alio; serrer enim quod est ceq>ut, et quasi primum, negationem emanandi ab alio debet habere, ,et talis negatio circumloquitur, magnam dignitatem, sicut infinir tum, ;increatum, ineffabile, licet negationibus explicentur, magnam tamen perfectionem per illas negationes circumloquinur»' $ia« dignitas, non eat in Filio eo modo quo in Patre, aed est tanta dignitas alio modo, scilicet per modum geniti, et exprimentia totum quod est in Patre. Ita colligit S. Thomas has potiones, praesertim quae ad negationes pertinent loco, citato ex primo sententiarum, dist. XXVI. It sio sunt .quinque tantum notiones; una negativa, et propria Patris, non tamen personalis, scilicet innascibilitas. Qxatuor positivae, scilicet paternitas, quae etiam est propria Patris et personalis; filiatio propria Filii, et personalis; spiratio aotiva non propria, sed communis Patri et Filio et non personalis; apirartio passiva propria tertiae Personae et personalis. Dicitur personalis, quae constituit Personam.

im.. FUit praeterea necessarium assignare Patri notionem illam negativam innascibilis propter Arianos, qui contendebunt Patrem distingui a Filio, non solum relatione, sed etiam substantia, eo quod ly ingenitum cum non significet relationem, inferebant ipsi concernere substantiam, sicut ly lncreatum; et (279) sic differre Patr.em a Filio in substantia, quia differt in ratione ingeniti. Sed respondet Augustinus 7 de Trinitate, 0. III, ingenitum non dicere substantiam, sed negare relationem procedentis ab alio. Unde concludit capite septimo : "3*on nGcbditrr^e praedicamento relativo cum ingenitus dicitur;" videlicet, quia esse ingenitum in Patre solum uegatrelationem ab alio, et ita ly ingenitum est notio relativa negative, non positive.

Ad fundamenta, et objectiones contra hanc primam difficultatem ex dictis constat.

XXVII. Ad primam de inspirabilitate dicimus hanc negationem non inportare specialem manifestationem alicujug dignitatis in Personis procedentibus : non enim significat quod nullo modo -procedant, sicut ingenitum in Patre, spd tantum quod tali modo non procedant, puta per spirationem, vel per nativitatem. Negare autem talem modum procedendi, tantum, si alias procedunt Personae, non est explicare in. eis. aliquid specialis auctoritatis, sed pure quid non .sint. Bdc autem non sufficit ad notionem ut declaratum est. Nec innasQibilitas quae est notio Patris significat solum negationem nativitatis : sic enim etiam convenit Spiritui sancto,'sed negationem omnis processionis ab alio : sic enim significat caput st fontem omnis originis, et prooessionis in Deo, et est notio primae Personae, ut prima est.

XXVIII. Ad secundum etiam eX dictis patet quod non producere, per se ,non est dignitas aliqua, sed negatio foecuaditatis, ut docet S. Thomas hic. art.- III ad IV, negatio autem essendi ab alio de se explicat dignitatem primi, quia Pater est prima Persona in divinis. Vide etiam quae dicinus infra ciroa solutionem ultimi argumenti in fine hujus difficultatis. Neo ex hoo inferas, quod non producere in Spiritu sancte est inperfectio, seu indignitas, aut quod aliqua dignitas ei deeBt,-scilicet illa quae est in Patre, et non in ipso, Bespondetur enim quod in Spiritu sancto non est imperfectio, aut indignitas non producere, quia non spectat ad Ipsum relatio producentis, sed relatio, seu correlatio termini producti. Ad relationem autem termini non pertinet relatio principii, sicut -ad relationem principii non spectat relatio termini. Nec est indignitas, aut inperfectio .esse terminum principii divini, quando terminus eamdem naturam, et aequalitatem habet cum principio. Unde non deest illi dignitas Patris, sdd habet eamdem dignitatem Patris sub alio modo : id enim quo4 iSt Patre est dignitas

principii, in Spiritu sancto est digni¬tas termini, quia potest tantum'princi¬pium terminare, et ei adaequate corres-ponddre^ Caeterum haec dignitas non ex¬plicatur per non producere, sed per spi¬rari,, et producere. Dignitas autem pri¬mae Personae, ut primae, explicatur per non pro.cedere, seu per ingenitum, ut ne¬gat'omnem processionem ah alio.

XXIX. Ad tertium respondetur illa omnia non pertinere ad notiones, nec in vim notionfcun.a sanctis patrihus, esse ac¬cepta. Nam nomina' significantia origi¬nes quasi in fieri, et tendentia non no-tlficant' Personas, sed actus earum,, actus autem supponitur Personas, et consequen¬ter supponunt distinctiva earum, et ea' per quae innotescere possunt ^n sqipsijs. Unde origines ipsae significatae per n*o-dum actionis, et fieri, et tendentiae' non sunt primo, et per se distinctae Per¬sonarum,- quia nec constitutivae, cum ,si-gnificentur ut in via et .tendentia, non ut in se et per se stantes : ergo neque sunt notiones primo et per se, sed suppo¬nunt alias formas, 'et notas distinguen¬tes, (280) et constituentes. Et eic so¬lum reductive pertinere poterunt ad no¬tiones tamquam quid consecutum, et ortum a Persona' vel ad Ulam tendens; et sic accessorie sunt notiones, non primo et per se. Idem quod dicimus de actibus si¬gnificatis per modum originis,, et tenden¬tiae, dicimus de potentia generativa, et spirativa, quia haec non significaWr ut Persona,- sed ut virtus Personae; et sic supponit aliquid aliud', quo innotes¬cit Persona, et quae est notio principa¬liter, et siapliciter. Ea vero nomiha quae designant Personas, et non 'Sunt no-tioneq, ut imago, Verbum, splendor,' et similia,. ideo notiones non. sunt,, quia inadaequate pertinent ad unam, et earadem proprietatem, imbibunturque, et.ihpiudun-tur in nomine Pilii, seu. filiationis, quae omnia illa adaequate includit; 4t ideo non sunt notiones distinctae, 'sed conditiones, aut inadaequate rationes e-Jusdem proprietatis. Sumitur hoc ex D. Thoma infra qu. XXXIV, art. II ,ad III, . ubi Inquit quod : nIpsa nativitas Pilii, quae est proprietas personalis ejus di¬versis nominibuB significatur a£ expri-mendum diversimode perfectionem ejus.- Nam ut ostendatur .oonnaViralls P^tri di¬citur Piiius, ut Ostendatur coaeternus dicitur splendor, ut ostendatur Omnino similis dicitur 1-fflagO, ut ostendatur, im¬materialiter genitus dicitur Verbum. - Non aiutem potuit unum nomen inveniri per quod omnia ista designarentur. tytare illa nomina Verbi, imaginis, amoris, etc. licet specialibus Personis conveniant, non tamen dicuntur speciales notiones, quia omnes includuntur in una proprieta¬te, et notione filiationis aut spiratio¬nis, <juae 8eeundum diversas, et inadae-quatas conditiones seu fofmalltates omnia illa includit/

•' XXX. Ad ultimum in quo'inquiritur, quid' de formali dicat ingenitum,- seu in-nascibilitas, an negationem, an aliquid positivum, quia"specialem difficultatem habet, pertinetque specialiter ad Perso¬nam Patris sequenti disputatione, arti¬culo primo tractabitur. Nunc solum dici¬mus, ingenitum importare de formali nega¬tionem processionis ab aliquo principio, non .tamen hanc negationem nude importa¬re, sed ut fundatam, et nraesupponentam rationem Personae, et principii, quod tamen non pertinet ad rationem formalem Ingeniti, 'quasi constitutivam ejus, sed quasi praesuppositam, ut D. Thornas docet in I, dist. XXVIII, 'qu,. I," art. I ad 1, nec negat, sed-potius confirmat infra qu. 3QKIII, art; Iv, in corpore, et ad pri¬mum, dum' ponit significari per ly ingeni¬tum principium non de principio. Pura enim negatio essendi ab alio non potest dignitatem exprimere, cum hoc etiam in¬veniatur ih his quae nihil sunt; et sic ab alio non sunt, sed negatio essendi ab alio in eo quod est Persona aut princi¬pium, dignitatem eJuA designat explican¬do id quod primum efct per negationem al¬terius prioris. Quod vero ly ingenitum inportet de materiali Personam illam, vel principium sub particulari conceptu Patris vel principiisic Vel sic influen¬tis, et prout relati adl tales Personas, hoc alia quaestio eat, de quodiscutietur citato loco infra disputatione sequenti, articulo primo.

Quod si domum inquiras, quomodo spiratio activa dicatur notio Patris et Pilii,' cum non sit proprietas ut D. Tho-mas doo.et in hac quaestione XXXII, art. III, et tamen notio dicitur quod, est pro¬pria ratio dignoscendi Personam : si au¬tem sufficit «ase proprietatem duorum, et

non unius tantum, simili ratione non spiratum ut fundatur, et supponit duas Personas, sed Patrem, et Filium, quitus tamquam suppositis convenit, dicetair notio Patris, et Pilii, (281) respondetur non requiri ad notionem quod sit propria ratio dignoscendi Personam tantum unam, seu sufficit quod sit ratio propria dignoscendi Personam, sive unam, sive plures, prout ab aliqua alia discernuntur, sicut bipes est proprium hominis, sed non solius hominis, sed etiam sevis, prout tam homo quam avis a quadrupede differunt. Qio exemplo utitur S. Thomas ad explicandum hoc in opusculo II, c. LIX,. Addo quod spiratio communis est propria notio duarum Personarum, non quatenus plures Personae sunt, sed quatenus conveniunt, et sunt unum inratlone principii epirativi : sic enim est notio Partris, at-Filii,* non ut Pater, et Filius, sed ut unus spirator. De ratione autem non spirari passive, jam diximus quod licet duabus Persdnis conveniat, nihil tamen dignitatis aut principii vel termini originis explicat; et eio notionem non designat. Imo non spiratum includitur in ipsa ratione spiratoris, et spirationis activae, quia hoc ipso quod est spirator, opponitur spirato passive; et b!o non est spiratum passive, quia opponitur illi. Inspirabilitas ergo, seu non spiratum non est notio seorsum, et per se, quia est inclusa, et involuta in spiratione activa, sicut non genitum, seu non Filius includitur in paternitarte, neo est notio distincta. $iod secus est de ingenito absolute : nam. in ipea ratione principii quod habet in quantum Pater non Involvitur quod non sit ab allo ullo modo, sed solum quod non sit genitus sicut Filius cui opponitur.. St ideo debuit distincta notione explicari quod sit omnino innascibilis, id est, a nullo alio procedens ut explicaretur quod esset prima Persona in ratione primae. Qjiod etiam oportet notare pro discrimine inter innascibilitatem Patris, et inspirabilitatem, quod illa sit notio. non ista.

SECUNDAE DIFFICULTATI SATISFIT.

XXXII. Dico secundo : Recte ponuntur quatuor relationes reales-ih Deo, non tamen omnes sunt realiter distinctae, et ita non sunt concede^Ae qu*tui|:*s res relativae in Deo. Conclusio quoad omnes partes est D. Thoraae. Nam quod relationes reales sint quatuor,affirmat supra qu. XXVIII, art. IV et qu. XXX,. art. II ad 1, ubi etiam affirmat unam istarum relationum, scilicet spirationem activam non separari a Persona Patrie et Filii, et similiter quod sint relationes reales, relatio Patris ad Filium, et ad Spiritum sanctum, docet in hac quaestione XXXII, art. II, et quod identificentur, docet infra qu. XL, art. I ad 1,. Ac denique quod non sint duae res paternitas, et spiratio activa, licet sint duae relationes, docet in I, diet. XXVII, qu. I, a. I, ubi inquit, quod : "Paternitas, et filiatio suht duae res, et similiter Pater, et Filius, sed paternitas, et communis spiratio non sunt dn*e res, quia non opponuntur relative, sed tantum duae relartiones, quia distinguuntur differentiis relationes in quantum est relatio." Et idem sumitur ex c. damnastis de summa Trinitate, ubi definitur : "Essentiam et tres Personas non esse quatuor res, nec in divinis concedendam esse quatemitatsm." Eadem autem ratio est de essentia, et tribus Personis, atque de spiratione activa, et de Pereonie : si enim esset distincta res ab illis, essentquatuor res in Deo. Nec responsio Durandi valet, quod loquatur Concilium de quatuor rebus quae sint quatuor Personae, vel tres Personae, et una essentia : nam si Concilium damnat essentiam, et tres Personas esse quatuor res, eadem ratione debet negare quod spiratio communie, et tres Personae sint quatuor res; (282) eadem anim currit ratio. Praeterquam quod si spiratio activa est ree distincta a tribus Personis, erit illis incommunicabilis in re, et consequenter Pereona quarta, quia distincta, et incommunicabilis. Et antecedens probatur, quia relatio illa sic distincta debet esse subsistens, aibsistens autem distinctum est incommunicabile his a quibus distinguitur, quia aliter non potest distingui subsistens, nisi incommunicabile sit, imo si talis res est distincta a Patre, et Filio, et tamen commeatur illis realiter, ergo unitur illis i ergo facit aliquam compositionem cum illis, quia duae distinctae res non est intelllgiblle quod uniantur, et oomnunicentoir sine aliqua cos$osltione. Haec autem obstat summae simplicltarti Dei : ergo undique Urgetur Durandus, vel ponendo spira>tir;ni3»s, distinctam commu-

nicari Patri et filio; et $ic ponet com¬ positionem, et tollet simplicitatem : vel non communicari:, et sic erit subsis¬ tens incommunicabile, et consequenter Persona; et sic erunt quatuor Personae; et iterum non procedet Spiritus sanctus a Patre et filio, si eis non communica¬ tur spiratio activa,, quae est principium productionis Spiritus sancti. Qiae om¬ nes consequentiae sunt contra fidem.

XXXIII. Haec adversus Iterandum pro¬ bant non esse quatuor res relativas in divini8, nec distingui realiter spirati¬ onem activam a Patre, et filio, quia , eis relative non opponitur; et sic debet esse unum cum eis.

Contra Scotum autem probatur non di-- stingui ex natura rei ante opus intel-- . lectus, ea generali ratione qua id pro¬ batur de essentia, et relationilxis, vel attributis ; eadem enim militat ratio de spiratione, et paternitate,- cum non mi¬ rus unum sint, quam essentia, et paterni¬ tas.

Sed "restat modo ostendere, quomodo ex una parte sint quatuor relationes reales, et ex alia non sint quatuor res, sed spiratio activa unum fiat cum duabus ex illi8, scilicet cum paternitate, et relatione. Nam quod reales relationes sint, dubitari non potest, quia Pater et filius reali relatione respiciunt Spiri¬ tum sanctum, et non relatione rationis, cum realiter ab eo distinguantur : ergo et realiter opponuntur t ergo correlati- ve se habent, quia non est alia opposi¬ tio realis ibi, quam relativa. Rursus, non respiciunt realiter Spiritum sanctum paternitate, et filiatione, istae enim relationes solum inter se opponuntur, et referuntur : patet enim, ut Pater, solum se habet ad filium, et filius ad Patrem : ergo Spiritum sanctum respiciunt ut Spi¬ rantes, seu ut spirator : ergo relatio epiratoris realis est, utpote in reali processione fundata, qua procedit Spiri¬ tus sanctus a apiratore,- qui est Pater, et filius : et illa relatio spiratoris non multiplicatur in duabus Personis, cum utraque sit unicum principium Spiri¬ tus sancti, ergo est una relatio realis in Patre, et filio ad Spiritum sanctum, quae non est relatio paternitatis, et fi liationis. Et sic oportet ponere in Pa¬ tre, et filio praeter relationem pater¬ nitatis, et filiationis, aliam relatio¬ nem spirationis, qus* «it alia, non per separationem, seu non identlficatIonem entitativam, et realem cum letis duabus, si quidem eis non opponitur, sed per ter¬ minationem ad alium terminum, ad quem neutra earum terminatur fbrmaliter, quia paternitas terminatur ad solum filium, filiatio ad solum Patrem. Sic ergo qua¬ tuor relationes reales dari constat non plures, quia non sunt plura fundamenta quam duae processiones reales, quae ne¬ cessario inter quatuor terminos esse de¬ bent, nec plures correlationes, et termi¬ nationes exigttnt. Non pauciores, quia (283) nec pauciores processiones dantur, quae sunt istarum relationum fundamenta, et quaelibet processio inter duos termi¬ nos versari debete

XXXIV. Sed quia solum tres sx istis relationibus sunt perfecto, modo, et unde- quaque inter se oppositae. Una vero, scilicet-spiratio communis invenitor non opponi paternitati, et filiationi» et sic ab illi8 non distingui, sed identificari, merito inquiritur quomodo istae relatio¬ nes unum sint cum illa spiratione commu¬ ni, ita quod multiplicetur relatio et non multiplicentur res ut sint quatubr subsistentiae seu res relativae. Et com¬ muniter dici solet quod distinguuntur formaliter realiter in esse relationis, sunt autem umm in esse rei, in quo inve- nit difficultatem Vasquez hic disp. CSQCXVIII, c. I, in fine et c. II, quia ei illae rationes distinguuntur formaliter in esse relationis, etiam distinguentur in esse rei ob argumentum supra factum, quia multiplicato inferiori, dividitur quoque, et multiplioatur in eis gradus superior. Alii dicunt multiplicari qua¬ tuor relationes in esse ad, non ln esse in, sed in hoc illa$ duas relationes pa¬ ternitatis, st spirationis identificari. Alii sentiunt spirationem, et paternitar- tem identificari in uno tertio respecti- vo, quod ad utrumque terminum se habet, quia scilicet non est una relatio tertia, sed una res respectiva, et duplex ratione terminorum. Quod aliqui explicant exem¬ plo ejusdem albi, quod est simile respec¬ tu alterius albi, et dissimile respectu nigri, et tamen illi* relatio similitudi¬ nis, et dissimilitudinis identifleantur in albo in esse rei.

XXXV. Caeterum istae explicationes conantur punctum attingere Veritatis, et non perveniunt, divertendo ab illo, et di-

lmte ran «pileando. Considerandum eet ocio quod ln rotale creati • relatio- nee dletlnguuntor reallter tua ratione oppoeitlonie ad oorrelatlvu». tuo ratio- n« limitationis. qjln una relatio non habet nlel unam epeoior, et perfectionem ad Ilion pertinentes. quia cum llnltata, et creata elt, non poteet plurtun perfec- tiocee ln ee adunare. Et cun tota ratio et perfectio relationi e elt ad altarun. non solum non poteet una relatio creata habere epecien eul ternlnl correlatlvl, eod neque epecien allarin relatlomn. lta quod ternlnoe dleparatoa reeplclat una ot oadon ree relativa, et ftingator vlce plurlun relatlomn. obeletento ad boc lpea llnltatlone creatae roalltatlo relatlvae. At voro ln dlvlnle non eat ratio dletln^iendl relatione» ex linita- tlono entitatlva. et ln ratione rei. aed eolua «rx oppoeitlono oorrolatlva fundata eQper origines, quia vidolleet ln orlgl ne. at processione reali non poteet ea- dom rea procedere reallter a eolpea. eod el aliquid roalltor procodlt. dobot oaeo reallter dletlnctnn. et mm ren poeelt roe abeoluta procodore, ot dletin©il ab alia, eclun ree relativa alne laeelone perfeetlonle abeolutae distinguitur eo- cundun oppoeltlones relative* proceeelo- nle. SsJcta euten oppoaltlone correlati- va, lpea Infinitae, ot onnie llnltatlonla negatio adunat, at ldentlflcat ln eeee rei totus quod ad entitatec, et reallta- ten pertinet ln rolationlbue: et ale una- wt entltaa poteet onnen epecien relati- onle adunare, durum do oppoelta albi non ait; et elo vario a ternlnoe respicere potes! dl«parate, non correlutlve ee ha- bentoe et pluriur relatlomn vice fun- gi. quod totun ad eclnentlac Infinitatis «pectat, qiae «tla-r in eenere relativo ln Deo eet. It haec doctrina valde ob- •erranda eat. contra eoe qui putant po«- eo ln dlvlnle relatione» selpsle (lletln- gul otlan «lne oppaeltlone et procee»lo- ne unlue ab alia, contra euoe agonis (3P*) disputatione sequenti tractando da dletlnotlone Spiritus aanctl, al a EU io nor. procedorat. Bndlx enln. et prlncl- pium contra eoe deeunltur ex enlnentia. et infinitate divina, etlaa ln genero. relativo, quae pootulat adunare, at Iden- tlflcare omen opeclec. ot porfoctlonon llllue genoris ln entltato. et realltate. dnmodo oppoeltio non lntewealat. quia Infinitas unitatem faol». ot postulat. •1 eet Infinitae

XXXII. Ex qultao libido, colligitor quooodo eplratlo <ct}va et paternitas alnt una ree relativa.- et duae rolatlonce realaa. non Ita «jiod ly duae cedat euper ly roalee. Id oet. quod roalltor alnt duae, esd ly duae oadlt euper ly r-elati- onee, ld oot, quod Illa entltaa reallo, quae raeplclt reallter terminos duplicia rolatlonla roolle vl= habot, et mnn, at raallter a parte rei reeplcit illo» terni nos. eod quia Inter ec non eunt op- poeltl, ot rolatlo Illa non eet eotitaa finita, et llnltata, poteet eadce ontl- tae relativa dupliols ralatlonle roallo rln fcabare. Dicuntur tamen qua tuor rola- tionee roalee absoluto, et «illicitor, quia ly relatio »,irpor impellat eoum for- ralea oonceptun super temlnun. non eupor eubjectun. '00 quod propria, at fonadle ratio rolatlonla In eo ln quo o caeterle genorltai# differt, oet habere eo ad tor- ninun. el oula significatio llllue tornl- nl. Holatio aoipor IntelUgltur ln fer- noli sensu. et conceptu; Ideo cus rola- tlo nnneratur. eub appellatione ad torml- nun nuneratur, quidquid elt. ac «ctltatl- ve elt una roe. vel pluroo. $iod etiam pro proedlcatlonltue relatlomn obsarvan dan eat; eet enln Illa praedicatio : Paternitas eet eplratlo. alcut haec : At- trlbutun eaplentlae eet attributum Juetl- tlae : utraque enln formales tsOfun. et appollatloncx facit; ln eeneu rnten oln pllcl vol ldentlco e^lontla oet juetl- tla. vel eat ree quae eet Justitia : epl- ratio oot ree quae eat paternitas, ralant,

XXXVll. Colligitur secundo eodec iodo loquendun esso do oiltlplleatlone relatl- onun, atquo de «ultlpllcatlone attrltaitc- **», ! alcut enln dlcious Justitiam, et nieerloordlem eeae duo attrltuta roalla. «ut virtutes roalee ln Dos, 00a taaer. «eee duae .roalltatee. quia ly duo appci¬ lat «ipra fornalltatcn attributi, et eup- ponlt raalltatom, Ita eum dico quatuor relatlonos realee, vel «piratlonon. ot paternitates duae rolatlonee realee. ly duae appollat oupra fornalltatan rolatlo- nle. ut axorcetur ad tomloix. ly realee. eeu realltae non niltlpllcatur e eu fonxa- Utatur Ibi, eod «apponitur. quia Ulo recoctus qui exercetur ad dlvoreoa ter- ulmo roall* eet. eod oadon realltate. mn dlverea eleut oadon divinitate divi me eet. et eodoc oeee increatue ost.

XXX7II1. OolUgit«ir tertio, ocnes 11-

Io8 modos dicendi, et explicandi hanc unitatem rei relativae, et diversitatem in formali appellatione relationis, ex partecontinere veritatem, ex parte defi¬cere.

Nam primas modus qui dicit relatio¬nes illas in eeee rei, esse unum, et in esse relationis formaliter,- distingui realiter, quantum ad hoc vere dicit, quod relationes illae entitative non dif¬ferunt, sed terminative tantum, quia ex¬ercent respectus ad diversos terminos realiter. Sed in hoc deficit quod' formalitatem istam et munus relationis vult distingui realiter, ita quod etiam realitas cadat super multiplicationem rela¬tionum, oum tamen realitae non multipli¬cetur, sed una maneat, et ita realiter non niltiplicetur id quod formale est in relatione, licet realiter exerceatur ad multiplicato8, et plures terminos.

Secundus vero modus dicandi,- quan¬tum ad hoc quod relationes illae multi¬plicentur in esse ad, non in esse in, si sumatur esse in pro ratione ipsa communi relationi8 in ratione accidentis, et ra¬tio ad, pro ratione particulari relatio¬nis, et quasi specifica, deficit, quia non 80lum spiratio et paternitas identificantur secundum rationem communem, sed etiam secundum particulares, et proprias rationes, quia etiam in quantum tales specifice, et in ipsa speciali ratione ad non opponuntur : ergo sunt unum, et identificantur, quatenus tales relatio¬nes sunt. 3 contra autem si dicatur es¬se plures relationes separando ad ah in, ita quod non sunt plures, illae relatio¬nes, etiam retinendo realitatem, quae illis convenit ex ratione in, licet non multiplicent illam, falsum est, quod non sint quatuor relationes resQ.es, etiam retinendo in reale, et non separando, quia nunquam essentia,- qUae dat rationem in relationi, separatur in re, licet non multiplicetur, retinendo tamen ipsum in essentiale. 38st autem vera illa senten¬tia, si intelligatur quod illae relatio*-nes tam quoad rationem communem, quam quoad particularem in ratione talis ad, sunt unum ontitative, et prout afficiunt subjectum, eique tribuunt effectum formarlom determinatum, et specificum : sunt • autem plures terminative prout ad diver¬sos terminos realiter terminantur, et appellant conceptum suum erga illos.

Denique, tertius modus dicendi in hoc defiqi^t quod v Ldetux <11 duas' re¬lationes, qoafli in tmam 'confundere,• qum tamen inconfusa sit relatio paternitatis, et spirationis activae, et utraque explicite, et ineonftise tendit ad suum termi¬num, neo datur aliqua relatio communia, seu eminens,- quae nec sit formaliter partarnitas, nec formaliter spiratio, sed Pater formaliter est Pater et prout Pa¬ter formaliter dicitur solum ad Filium, et Pater formaliter est•spirator, et sub hac relatione dioltur solum ad Spiritum sanctum, non vero datur una relatio ter¬tia in qua istae duae confundantur, quae sinui respiciat utrumque, scilicet Fi¬lium, et Spiritum sanctum ut terminum adaequatum, 'sed terminas adaequatus pa¬ternitatis est Filius, et terminus adae¬quatus spirationis est Spiritus sanctus. Similiter deficit exemplum de albo in-quo identificantur relatio similitudinis, et dissimilitudinis, quia altum est ali¬quid absolutum, et per modum fundamenti remoti, non proximi, in quo non est mi¬rum quod concurrere possint plures rela¬tiones : sicut non est quaestio quod in essentia divina, seu in ipso Deo absolu¬te sumpto identificetur relatio paterni¬tatis, et spirationis, imo et filiatio¬nis. Caeterum in hoc videtur ad verita¬tem succedere ille modus dicendi, quod relatio spirationis, et paternitatis en¬titative etiam genere relativo sunt uni¬ca res relativa, quia non opponuntur in¬ter se, sed sunt plures re-lationea ter¬minative, et secundum quod relatio appel¬lat suum conceptum super terminum, sunt plures relationes, quia habent suos ter¬minos distinctos adaequate, expllcite et realiter. Qiare non debet concedi, quod istae relationes adunantur in uno tertio respectivo, quia nec in formalltate res¬piciendi, et relationis adunantur, sed. impermixtae, et inconfusae permanent sub appellatione relationis, sicut, et inter¬mixtas terminationes habent; nec in uno tertio datur adunatio* quia hoc quod eat tertium, sonat aliquid quod neo sit for¬maliter paternitae, nec spiratio, sed aliud tertium eminenter continens 'illa duo : quod est falsum, quia illa eadem res relativa formaliter est paternitas* et formaliter (286) spiratio, licet enti¬tative, sit unum, et terminative pliiree relationes.

Xx quibus patet tum ad rationem du¬bitandi supra propositam in initio hujus difficultatis, tum ad mdtiva Durandi, et Sooti.

XXXIX. id rattonas dubitandi dici¬ tur. quod nuit i pileate Inferiori multi¬ plicatur ooporlUb. al multiplicetur in¬ ferius roolltor. ot ontltatlvo, concodo; ai multiplicetur loforlua solun turxlce- tire. et non entltatlva. nogo Balatio- nos autem api rationi a. at paternitati» multiplicantur aub appellatione fornali ad tomi no», aon eocundun oppoelticnen raalOR aut linit at ionca Undo ton entl- tative. eod toralnatlve multiplicantur. Ex hoc nuto» aon coquitur quod elnt plu- rea re», ooi quod una ree relativa ln oeeo rei habeat vleon pluriun, ot eit relative multiplex ad dlvorso» tornlnoe proptor Infinitate® entltatle tuae Ut Mpllcatun eet.

Sod l natat Hirandua : $ula el eic ea- eet, eaden relatio dlcorotur ble. et ha¬ beret ln re pluree teralnoe adaequato», quod repugnat. quia ralatlo essor.tlall- ter ee habot ad ternlnun : on.o variato ternlno epeclflce, variatur relatio. Xon orgo pntornltaa. quao reepicit Pi- llun adaequate, et eplratlo, quae respl- olt 9plrltun sanctus poeaunt eeee una ree relativa s«u una relatio.

Sed facile respondetur ex dlotle, quod cndeft rolatdo eub iqpellatlone. et .fornalltat» relationis quao eet ad ter¬ ni nun. noo dicitur bla. noc habot pluree ternlnoa adaequato e. eed distinguitur temlnatlve Juxta dlvereoe tornlnoe ad quos tendit. Xoden tau en ree relativa al limitata non elt. noc oppositionem realea habeat, bona potest dlvereoe ter¬ nlno» Inter ee non oppositos, neo corro¬ dat i vos, reepicere.qula ob eul oolnen- tlaa ocnar llllue generis relativi per- foctlonon. et epeclflcatlonen in una en¬ ti tato habot. Zt sic ad argunentan : relatio oaeantlallter se habot ad tarai- mn. concedo : erga variato ternlno «pa¬ cifice, variatur relatio, dletln^uo; va¬ riato ternlno «poclfieo variatur relatio el sit Usitata ad Illum tomlnufl ln sua ontltate. traneoat; el olt Infinita, ot lllinltata, nego. Haec enlx non dlvor- elflcat ontltatas, nisi ln vi oppositio¬ nis, quia ln vl llnltatlonle non potoet. Cado eeeeante oppositione lioet tornlni varientur, actitas rolativa r.on mltlpll- eatur.

id notlva Dura&dl.

XL. id primum negatur anteoedeDS. id probatione® respondetur aliquos ad- nlttere lllan praedicatloso» j Paternl- tae eet eplratlo. proptor ldentltatas in eeee rei, olcut proptor earden ldentlta- ten admittitur quod sleerlcordla eet ea plentia, vol est Juetitla. Sed nellua S. Thena» ean negat ln hac quaestione XXXII. art. III ad III, quan Ibi sequi¬ tur Cajctanus et Interpretes : "Sicut et- ian. Inquit, noc dlclnue quod attrlhutun notentia elt attributum «olentiae.•' $uod oxsm.lun non placet Scoto quodllb. T, art. II. quia ly attrlbutun eet nonen secundae lntontlonle. et pellat supra conceptus noetrun. quo distincte conol- ploae unan perfectlor.en dlvlnan ab alia: at vero poternitae, et filiatio non eunt noni na Intentionis, noc appellant con¬ ceptus nostros distinctos, eod sunt no¬ ni na rei aiout bonitas, sapientia, etc. ergo eleut leta ad Invicem praedicentur, ita «t Illa proptor ldentitaten rei utro blque repertan. Sed fima est solutio oxecpluaqao D. Shomma Licet enln rala¬ tlo elt aonea rei. et non aecundae intoo- tlonie. taxea sx propria, et fornali ratione eua affert appellationem «upra tomi rue. eo quod relatio ln (237) hoc proprie dlffort a reliquis genorlbus, quia r»n dicitur ad ae, eed ad terminum. ?unr.' cun elgr.lfloatlo tornlni soi^nr sa¬ natur in tuo foxmall senau, sl«ilficatlo otiaa temlnl r alat Iri sunltur eub fo ma¬ li «eneu, et appellatione ad tarnlnun; et cun sub leta spoliatione non dotur identitas, eed diversitas Inter relatlo- nen paternitatis, et spirationis, oocse¬ quant or «ub hac appellatione non fit praedicatio propter eaoden ratlonea, qua aon fit Inter attributam Juetltlao, ot oleerleordlae. prout elgnlficaatur *ib nonlne attributi, non quod rolntlonoe illae o lnt conica eecucdao intentioni a. sod quia lnportant appollatlonen Illas, et formali:® eensun «uper terolnoe dletitv- ctoe. sicut Illa attributa eupor cocoop tus distinctos. SI mutem tornlni extra¬ hantur ab illa collatione, et signifi¬ catione fornali, trahanturque ad eensun o aniso idantlcua. praedicatio erit vora, ut el dicae i Paternitas eet ros quao eet eplratlo. Qin aut ex Vo lusus praodl care attributa, non oportet ele eignlfl- care ldentitaten, dicendo : Bonitae eet res quae eet eaplentia. «ei etiaasi nln pllclter proferatur : Bonitae eet «opi- entla. praodloatlo est vera, quia cun elnt nonlna absoluta, tantus praodl eant perfectionon nunc, ut eet ln ee et ad es non ut ae habet ad aliud in quo appollo-

«O^dbvTjOOgU

tur distinctio. Et ideo ratione suae 8ignificationis, nulla est repugnantia quod praedicentur ad Invicem, quae tamen est in relationi1x18 propter appellationem supra diBtincto8 terminos; et ideo magis assimilatur illa praedicatio illis propositionibus. Attributum sapientiae est attributum J^gtitlae. et slmilibaij, ubi inportatur: appellatio ad distinctos conceptus. ' ' .:4
.v..

'XXI'. Ad;_secundum negatur quod j^ateivnitas, et spiratio habeant inter'se ordinem originis, et processioni? realis, cum una non prbcs&at ab alia, l^feet ehim amor spiratus procedat a cognitione, seu verbo, tamen voluntas non procedit ab ;' intellectu,,.sed idem sunt, etconsecjaeir-'/ ter neque spiratio activa a generatiorie activa, quia ista duo ut activa', ' noh' K&f', bent .inter se ordinem originis, nec 6ppositionem. Qpo<l varo voluntas praesupponat intellectum, hoc non est secundum- ' originem realem, ped secundum ordinem rationis.

XLII. Ad tertium respondetur in divinis non esse propridm distinctionem . ; specificam, nec ihtef- rElationes, nec- - inter attributa, 'qhi£ ubi non est genus, nec est differeiltia,' hec species, sed. dicuntur aliqua species, vel specifice se habere, quia ad modjim diversarum spederum concipiuntur, ut misericordia, et juatitia, bonitas, et scientia; flOd lh Deo ista non se habent ut species divi- ' sae, quia non sunt limitatae, sed ,u,t' a'ch' tus purus unicus, et simplicingimus omnl speciei supereminens, et infinit&'6mnem perfectionam continens. Oum ailteim dici-, tur quod ea quae specie distinguuntur, ' realiter differunt,''distinguo* quae erpecie distinguuntur formaliter, ei' limitate, transeat; quae specie distinguuntur solum eminenter, et virtual{ter, revera autem, et entitative suhi unus Actus purus, et infinita entitAs, non distinguuntur realiter, nisi inte^yfeniat realis' , oppositio.

... '

XLIII. Ad ultinaam qiiod pro Sententia Scoti urgetur, saepe respdnsum est quod praedicatum aliquod dici de.^tmo, quod non de alio, non arguit dUtlnctionem a parte rei, et entitatiyam'^ sed'solum virtualem, et fundamenta!em^V'«ifficii; enim quod non sub omni sensu,'et fbrmaiitate non identifioentur^llcet ezftttative. •

sipt omnino unum,, et idem; et sic non distinguantur actualiter (2SS) in re. (Xun enim praedicatio fiat secundam sensum formalem quem significant termini, non . secundum identitatem quam labant in re, sufficit ad praedicandum de aliquo unum praedicatum, et non aliud, distinctio illa virtualis, . seu non identificatio sub .• illa ratione, .licet in re entitativa id-entificatio sit : sicut etiam diciais quod essentia'non generat,' et pater generat, licet eadem entitas sit pater, et ' essentia : id enim qUod de istis dicimua, et supra diximus, dicendum fest de relationibus spirationis, et paternitatis quantum ad entitatem' suam. -: *

XLIV. Ex dictis-jiatet'latius patere notiones quam relationes, ' et relationes quam'proprietates in divinis. Omnes enim proprietates sunt- relationes, si quidem, proprietates' sunt- formae constituentes Pereonhs, etf latae'personales formae relationes sunt, quia relative oppositae, utpote distinctae. Sed non omnes relartiones constituunt PereOnas, et ita non sunt proprietates, sicut spiratio activa est relatio spiratoris ad Spiritum sanctuia, sed non constituit Personam, quia non eat incommunicabilia'Patri, et Pilio, sed unum est cum illis; et sic non habet Personam seorsum ab illis. Omnes tamen relationes sunt notiones, jquia peculiariter notificant Personas, relationes quidem personales, sum proprias Personas quas oonstituunt : spiratio autem activa, non designat peculiarem Personam, sed pectus culiafe principium nctionale, quod est in duabuB Personis, et illas etiam notificat ut oppositas, et distinctas a Spiritu sancto, ' licet non ut oppositas inter se. Non tamen omnes notiones sunt relationes; ut patet-de inascibilltate, quae notificat primam Personam ut primam, seu in quantum non est a principio. Nec oportet plures notiones addere, quia ei quae Bunt alia nomina notionalia in istis ineluduntur, et ad ista, ut ad principalia reducuntur. Persona autem, vel relatio. divina in communi, non est notio, sed. praedicatum commune inclusum in particularibus notionibus, non autem explicat ' propriam rationem innotescendi Personas sicut dicit definitio notionis, sed communem.

. . •

Personam in esae relativo Pereonae, quae eet ipsa personalitas, significetur in abstraoto, et ut quo, seu ut forma 'per*- sonalie, sicut paternitas,- filiatio, etc. specialiter vero, ut inquit D. Thomaa in. articulo II, qu. XXXII; hoc fuit neces- sarium distinguere in divinis personis; tum quia fuit necessarium explicare, et significare id in qiio Pereonae sunt unum, et id in qiio sunt plures •: dicimus enim Personas in deitate, et essentia esse unum, et in personalitus seu relationi- bus; tres. Reoteergo significantur no- mina'ista relativa in abstracto, ut sig- riiflcentur formae, »«x rationes nultipli- candi Persona»; tum glia invenitur una •Persona, v.g. Pater respicere duas Per- eonas, scilioet JPilium, et Spiritum san- ctum et differre ab utraque. Si ergo interrogenur, quo differt Pater a Pilio, et qUo a Spiritu sanoto, quo respicit Pilium, et quo Spiritu» sanctum, oportet assignare formalitates seu notiones, quitius id significetur, et exprimatur, nenpe quod paternitate differt a Pilio, et spiratione a Spiritu sancto.

IV, Secundum vero probatur contra Aureolum, quia divina forma est per se, et in se existens, quod ut reddatur ooncreta, et ut quod, non indiget aliquo a se distincto, sed seipsa Immediate est quo, et quod, quia in se est omnino perfecta et in actu puro secundum esse, et secundum modum suum. Urgo ut significetur in abstracto, et in ooncreto, ut quo, et ut quod, non indiget diversitate aliqua ex parte rei significatae, sed eadem omnino res in se, et in sua linea utxumque ob suam perfectissimam rationem includens, nostro modo concipiendi, et significandi praecise dividitur, et diverso modo concipitur in abstracto, et in concreto. Nec obstat, quod aliquid attrlbuinus istis formis in concreto, quod non in abstracto; id enim non est propter diversitatem rei significatae, sed exparte modi significandi, qui etiam attenditur in verificatione propositionum : fit enim verificatio, et praedicatio Juxta nostrum modum concipiendi. Et sufficit eminentia unius rei, quae aequivalet multis ad formandas illas diversas praedicationes in sensu formali, licet unum, .et idem sint in identlco, ut saepe dixinus, agendo de distinctione • attributorum, et Personarum ab essentia, Et si quacras?equld(^3?m^^ein abstractum, quid concretum, respondetur quod abstractum in illa forma divina, quae in 'se ob suam perfectionem infinitam est qucA, St quo.^solurn exprimit munus formae, et rationem naturae, omittendo modum suppo&itl, seu subsistentis, et habentis illam ut quod. Concretum autem exprimit eamdem naturam cum modo subsistendi^ et habendi,l seu exietendi ut quod. •

y. Restat secundum, quod circa hanc difficultatem proposuimus,- explicare, viderıCet quid Verificari, et praedicari poa8it de istis nominibus in abstracto, uld in concreto. Circa quod dUae regulae ^pignari solent.

Prima : potiones y®l productiones gignificatae per modum actionis non poesunt praedicari de relationibus, et notiQnihu8 in abstracto, bene tamen in concoreto ; sicut ista non est bona praediC£*tio j Paternitas generat, filiatio spirat, filiatio generatur : ista autem praedicatio est bona i Pater generat, Pilius generatur.

Secunda regula : Propositiones sig¬nificantes non actionem in vi actionis, 8ed convenientiam, et identitatem unius ad alterum, aeque praedicantur de abstractis, ac de concretis, nisi praedicetur una relatio de altera : talis enim praedicatio ses^er est falsa. Exemplum primi ; Phternitaa est pater, vel est Deus, vel est deitas, et similes, omnes sunt verae. Exemplum secundi : Paternitas ept spiratio activa, est falsa,,ut supra diximus praecedenti articulo. Multo magis falsa est, si una relatio pfraedicetur de oxa opposita, Ut : Paternitas est filiatio haec enim non solum est falsa, aed haeretica, quia destruit mysterium, utraque regula sumitur ex S. Thoma in hac quaestione XXXII, art. II ad II, ubi negat actiones tribui notionibus in abstract0i ut ; Paternitas generat, paternitas creat , p088e taman propter identitatem substantiva personalia, et essentialia dlcl 4e notionibu«,(291)

yI; ^tio primae regulae illa est, acti0ne8 non possunt vere attribiii. ni8l principiis operativis.. Principium autem operandi in concfeto, et ut quod eat ipeum .suppositum sdu subsistens ! principium operandi ut quq, est forma, . q*ae e8t ratio agendi' et pertinet dd nHturam, seu virtatam operandi, sidut intelleotu dic^r intelligere, voluntate

vello. At roro subsistentia, sea perso¬ nalitas sumpta in abstracto, neque sst principium agendi ut quod, et in concre¬ to, quia significatur in abstracto, ne¬ que.ut quo, et ut formale principium, •quia non est virtus, et activitas natu¬ rae, sed solum est terminus,- seu modus complens naturam, ut agat, tamquam, sub¬ sistens » ergo ipsi sic in abstracto non potest tribui actio, ne slgnifioetoir es¬ se principium quo agendi, seu forma, et virtus qua agens agit : id enim signi¬ ficatur per principimp quo actionis, et illud quod in abstracto significatur age¬ re, significatur ut forma, -et principium quo agendi. Unde si concederetur iata propositio : Paternitas generat, esset sensus quod paternitas est id quo Pater generat, seu est ratio generandi, quod ' est falsum.. Et sic licet Pater, et pa-: ternitas sint idem ex parte rei signifi¬ catae, ex parte tamen modi significandi ' intervenit talis formalitas seu appella¬ tio, quod falsificatur propositio; in ejus enim verifioatlone etiam attenditur modus significandi/' Si autem removeatur modus abstractidUis, et formalitas signi¬ ficandi, solumqua in sensu identloo dica¬ tur : Ees quae est paternitas generat,, .vera est propositio. '•

. -i. VII. Batio vero secundae regulae est, quia praedicatio illa fundatur in iden¬ titate; sunt autem omnino idem in divinis abstractum et concretum, essentialia et personalia : ergo ratione talis identi¬ tatis poterit fieri praedicatio, cum ibi non obstet appellatio illa actionis, quae ex formali modo significandi, quando at¬ tribuitur formae in abstracto, significa¬ tur illam esse principium quo agendi, seu id quo agens agit, quod de subsis¬ tentia seu personalitate verlficari non potest, quia solum est conditi^ requisi¬ ta ad agendum, seu modus, aut terminus,, non formalis ratio, et activitas seu-vir¬ tus.

CJJID DE ALIIS NOMINIBUS SIGNIFICANTIBUS PLUHALITAIBt VEL DUITATEM T

VIII. Circa secundum punctum hujus articuli, considerari debent alia nomina quae notionitus solent adjungi, seu Per¬ sonis, et pertinent ad unitatem, plnrar-litatem, vel solitudinem, aut exoluslo-nem, sicut Patrem s/rse alium a Filio, Deum esse solum, esse Trinum, etc. de quibus agit S. Thomas in quaestione XXXI. Sunt autem quatuor ordines seu classes horum terminorum. Quidam pertinent ad identitatem, vel aiietatem. ei-oppositam, ut hoc nomen idem, unus; hoc. nomen alius, aliud, etc. Alii pertinent ad singulari¬ tatem, ut ly unicus, singularis. ,AIii ad multiplicitatem, et diversitatem, ut diversum, differens, trinus, triplex, multiplex, et similia. .Fiunt ergo qua¬ tuor regulae.

IX. Prima regula est Nomen alius masculine adjungitur Personis, non vero aliud neutraliter seu substantive. E oontru vero ly umm substantive recte di¬ citur de Personis, non unus masculine, nisi adjungatur terminus trahens ad natu¬ ram divinam, ut cum dicitur Pater, et Fi¬ lius sunt unus Deus : significatur enim unitas in divina natura. Eodem modo lo¬ quendam 'est de hoc nomine idem, quod mas¬ culine non attribuitur Personis, nisi · adjungatur ille terminus Deas, ut eam dicitur : Sunt idem Dais, neutraliter autem attribuitur illis absolute. Cau¬ tius tamen utendum est hoc nomine idem, quam hoc nomine unum : tum quia eadem vo¬ ce, et terminatione pronuntiatur masculi¬ ne, et neutraliter; tum quia est nomen relativum, et refert suum antecedens, at poteBt aliquando referre idem in Persona et est falsum, vel in natura et est ve¬ rum. Haec .regula desumitur ex D. Thomas hic qu. XXXI, art. II, eamque desumpsit ex Augustino de fide ad Petram, c. II. Et in Scriptura dicitur de hoc nomine alius : Bogabo Patrem meum, et alium Pa-raclltum dabit vobis. Joan. XIV : et ite¬ rum Joan. V : Alius est qui testimonium perhibet de me. Et de nomine unius dici¬ tur Joan. X : Ego, et Pater unum sumus : et I Joan. V ; Et hi tres unum sunt. ' Et hoc ideo est, quia nomine neutro signi¬ ficatur aliquid magis confusum, et non¬ dum formatum, nomine autem masculino ali¬ quid magis formatum, et distinctum. Et quia proprium est suppositi seu Personae distinguere, et ultimo complere,- nomina masculina magis attribuuntur Personis, neutraliter autem naturae, ut non expli¬ cat suppo sitationem. Ad designandam-ergo distinctionem in Personis utimur hoc no¬ mine alius masauline, et non adhibemus hoc nomen unus; e contra Vero ad signifi¬ candum unitatem naturae dicimus esse u-num, st ad evltaMais distinetionsco in na-

taro neguiue eeee aliud.

Kle Varo a» offorehat oocaolo dlopi tendl ac unitas, eeuratlo unio* dicit de foroali aliquid posltlvun, rei ali- qun® negatione* oennotando positivus quod aliqui in praesenti disputant, oe- casiono ejue quod tractat 0. Sbsnaa ln quaestione XXX, art.- Hi. an tomici nu- xeralea ponant aliquid ln Ceo poaitlvua, an negativus. an aliquid «urotue a ape- olo runerl, qui eet quantltoe, an a nil- tltndlno quae eat tranacendena. Sed coa de hoc aglaue praeoedentl tono circa quaeetlonen XI. dlep. XI. art. I. ubi late oetendiase ex D. Cfcona. qlod llcat umn noc auperaddat enti, nlei negatio- neo. tanen forualitor con conalatlt in eo eolo quod superaddit,. eed ln lpea po- ei Uve ratione entia ut ©onnotdnte nega- tionca divialonia. '

X. Solu* poeaet eeee diffloulta* circa pluralltaton uni tabos ln Peraonla, quia istae unitate* aultlpllcantar ln dlvlnle. el quldeo est de fid* oaoe ln Doc tras Peroonao. I Joan. ultlao : St hl tree unun ennt ! nultipllohto autex aliquo aisoro,. vel pluriflcot» unitate, videtur dari ln IUI» plue ot nlnua, ifula nlue eant tree quax unun. vel duo. seltca extensivo, et oorfeeqdodter erit aliqua ooxpoeitlo. non par induc unioni» aut conjunctioni», aed per nodus nuneri. quia ille ternarius nunorue Peroonarun coiponltur ex pluri bis Unitatibus. nec eniu oat slnplsx unitae ! ergo eet nuxe- rue ex unltatltae resultans. Aliquid ergo coitpoeltan, ealten per sodun.mineri in Eoo ponlaae : ex quo ulterius dequl- tar dari ibi tota», et partae, quia.da¬ tur cospoaitio ex plurltuo : ergo datur totun quod eet coipos itas, et partes . quae sunt plures unitatoa : onno eutan totun eet sajua «ua parte, ot rureue oa- nla oixerUB neneuratar per unitate® tax- quax por aliquid slnpliolus. ' Jr1t ergo ln divlnie oajus, ot duas ealt«i oxtan- elvo nonruratas, »t xeneora. quae onala absurda vunt; et eicaliqdando eonotl pa- tros rojlclunt auxeiux a divinis, ut ln Concilio Coleta-io II. ln confessione fi- dol dicitur : 'Haec sancta Crinitae, nec recedit a munero, nec cepi tar anner:. ' Jttxta hoc ergo quaeritur, quae iuperfec- tlo lnportetur in nunero. a qua debeat plurlfIcari ut ponatur In divlnie, et attrituatur Por accis. •

Hospondetar quod nuxerus P»r*onanin ln divlnie eolun dntar pones una.'! fornall- tatan. aou offiolun mineri, acUioet penoe dividere realltetea relativae, et plurall- taten faoere. Penea alia auten officia quae aliqild luperfootioniB inportant. ut eat ooiponere unux ex plurltae, addoro aliquid per aggregatione® ln uno omero euper aliud, ae neu rare m1ta par uram, taxquax par allqiid slnpllclue.- hoo 161 n0n lnvenitar. Ut Ita nlnie oa quao- eant proariB cusori quontltativl, aeu quod eet quantitatis dlacretae inveniuntur ln nu nero divinaris Porsonam*. ut quod ex di¬ vlelone reeultet. quod par niltiplicatio- nex qiantitatlva» crescat, et quactltati- vo aedo nenwuretar. .atc. . ^li ergo een- tiunt relatlonoe ln divlnie non eo lux di¬ etln©it *dqundan ranlltatoo. aed atlas lsportare dlveraae perfectlonoa.fot dlvor- oao perfectloneai et dlveraae exietontlae rolativaa, vix poesunt ea expelire, quin ln mxoro trlun relatlonun. seu Pereona- rua ait aggregatio, et eonpoettlo per ao- dux totius, ot partio, Ita quod ealtea extensive creecat perfectio rolatlva ot non solun elt plue roalitatie relativae ln tribu» Pereonie. quax ln duatao, vol ln una. eed otlau plue perfectionis rela- tlvae. aaltex quoad extenelonec, quia haoc addit vapor illas aliquan perfectiones relativa», quae ln alia non eet. eed dnae perfoctlonee vant, et uti datur plue per- fectionla. datur aggregatio et ooipoeltlo. ot totalltas ot portlalltaa. quia hoc ag- gregatun tripa, eet quodda» totun. et singulae unitates sunt singulae partae 11- 1 lue aggregati, et quaelibet nlnor ruo aggrogato, quia totas est.

XI. Xoe ergo, qui ln onni rigore in- talllglaua Illud ejmboll Athannoll : "In hac Crinitate nihil najue. «it arimie." et- iax relativo, dicimus mmerun ln divlnie facere dlversltatec realoa relativas, ot pluralltaten ln realltate. sed noc cajua -«n nlnua. neque addltlonen ant aggroga- tlonoc. ait conpoaiUonoa, totus aut per¬ -tot. coquo plurolltatea xenairabilax per uoix.

Hatlo eet. quia facere plurali Ut on nocrealen eet de conceptu eeeontiall mineri, eoi railtltadinis. prout opponitur unita- -tl : dicit ocia unitas lndlvislonea ln realltate. eoi entltate; minerue autea. et niltltud© multiplicat. ot diveralfi- cat. Soi tueor, quod in hac pluralitate,

et diversitate reali, nrmm addat ad alteram, et faciat majus; et sic fiat aggregatio, et compositio, et consequenter resultet totum ex partias, seu partialihus unitatibus,, dependet ex alio principio, nempe quod divisio, et multiplicatio non solum fiat in realitate. sed etiam in ipsa essentia, et quidditate, et perfectione :.si enim perfectio dividitur, et ipsum esSS, et natura, clarum est quod haec adjuncta alteri facit majus in perfectione, et addit super aliam, quia non est idem cum Illa, etiam in eo in quo attenditur majus, et minus, scilicet penes -perfectionem, et essentiam. At vero relationes divinae in omni esse, in omni perfectione, in omni virtute, et natura identificantur, et sunt unum, nec una addit alteri. Non ergo ex miltiplicatiohe, et numeratione eorum resultat totum et ' pars, majus et minus, nec aliqua aggregatio vel compositio, quasi additione uniantur, et cresoantr, quia in nullo, crescunt.. ei id quod.affert unum eorum est in altero per identitatem omnimodam praeter oppositionem relativam, in ratione respectus hoc anim servit ad faciendam pluralitatem in ratione realitatis, non compositionem, et additionem in ratione majoris aut in ratione, perfectionis (2g4) extensivae, et multiplicatae;, quasi unum crescat super aliud, et. numerus ille aggregativus. Sit, et compositivus alicujue totius ex partibus. Quare cum filiatio advenit paternitati-, fit pluralitas relationum, at nihil creeeit; et adveniente Spiritu sancto nihil majus est, quia totum quod perfectionis, et esse est in uno, est in duobus «cut tribus, ' quia in perfectione identificantur. Et hoc est esse numerum in divinis, sine il**' lis interfectionibus, nec mensurari maltitudinem per unum, quia tam sinplex, et inconfusum est unam quam plures, et plures quam umun, cum idem esse habeant, et perfectionem. Haec autem additio, et au©nentatio in numero, et excrescentia super unitates est solum in numero dividente perfectiones, et esse rerum numeratarum.

XII. Quas dootrina- est expressa S. Thomae, qui -.communiter bunc numerum sin: ponit distinctum, et diversitatem realem facientem, quod nec additionem, neo compositionem facit, nec majus aut minus (quod, ad ijultiplicationem perfectionis pertinet) sed solum pluralitatem, quaeest realitatum multiplicatio. Videri potest quaest. IX de^potentia, art. V ad XV, ubi ponens argumentum., quod non potest dari pluralitas rerum sine con^ositione, quod repugnat divinae simplicitati, respondet quod J "Pluralitas rerum in divinis est pluralitas relationum eubsietentium oppositarum, ex quo non sequitur conpositio in divinis. Nam relatio comparata ad essentiam divinam, non differt re, sed ratione solum, unde non facit • coupositionem cum ipsa, sicut nec bonitae, nec alitid essentialium attritutorum. Sed per conparAtionem ad'oppositam relationera est pluralitas rerum, ' non tamen conpositio, quia relationes oppositae in quantum hujusmodi ab' invicem distinguuntur. Compositio vero non est ex aliquibus distinctis in quantum-distincta sunt." Et hdc recte dicittir' quia compositio fit quidem ex diSrerais, ebd ut unibilia, non' praecise ut distinoba. Et in I, dist. EQV, qu. I, 'art. II ;• "Sciendum est, inquit, quod in divinis non est numerus simplex, qui est per divisionem essentiae vel quantitatis; sed est numerus quidam, scilicet numerus relationum. " Quod lucuientius exprimit in I ad Annibaldum, dist. XXIV,. qu. I, art. I : "Quaedam, inquit, sunt quae dividuntur simpliciter, quia secundum materiam, st quantitatem, sive secundum essentiam, et formam. Et ideo in istis est muneras sinpliciter. Quaedam autem sunt quae secundum quid dividuntur, quia secundum proprietates accidentales, vel secundum proprietates absolutas, eicut socrates altus dicitur alius a se nigro : vel sectmdum relativas, aicut socrates dester est alius a se einlstro, et in his est numerus secundum quid, Sic ergo numerus sinpliciter inportat separationem, et distinctionem, sed numeras secundum quid luportat solum distinctio¬nem. Cum ergo in divinis sit Personarum distinctio per proprietates relativas, ' et non separatio secundum essentiam, in divinis est numeras Personarum secundum <fiid, non numenle sinpliciter, scilicet essentiarum, et quidditatum.n Idem sumi¬tur ex ipso D. Thoma in hac quaestione XXX, art. I ad IV, licet ibi numerum Slmplicem, et absolutum sumat pro numero numerante, qui est in intellectu, numerum numeratum pro eo qui eat in rebus, et in eis facit aggregationem, et compositionem, et majus aut minus. Et sic etiam patres,

qui aliquando affirmant dari numsrum in Deo, loquuntur de numero quoad distinctionem relationum praecise. Qui aliquando negant numerum', intelligunt cum ea interfectione, et (295)-conpositione, quae est-in creatis.

" XIII. Secunda regula : ' Nomina alienum, diversum, extraneum, differens, alterum, et similia, non sunt in proprietate attribuenda Personis. Ita ex D. Thoma in quaestione XXXI, art. II.

Patio est,· quia ista significant aliquid diversum in natura. Qjiare non possunt ista nomina applicari Personis, nisi addatur restrictio trahens ad relationes, ut si dicatur : Personae sunt differentes, aut diversae notionaliter, seu rolative, una est extranea alteri relative, non tamen si absolute ponantur, quia illa nomina absolute prolata indicant distinctionem cum aliqua distantia, et disconvenientia in esse, vel in natura, sicut ly alter, vel -alterum proprie significat distinctionem in qualitate, quae alterum, seu alteratum facere solet. St sic ne detur errandioccasio, caute illis utendum est, ot si quando inveniuntur in auctoribus probatis, in bono sensu explicanda sttnt. Proprie vero Personae dicendae sunt distinctae vel discretae, quod nihil de naturae diversitate designat.

XIV. Tertia regula circa nomina significantia multitudinem. Nomen triplex aut multiplex non ponitur absolute in divinis, -sed cum addito, scilicet adhibendo terminum relativum aut notionalem. Hoc tamen nomen trinus, et trinitas absolute, et sine aliqua restrictione dicitur. Sumitur haec regula ex D. Thoma hic qu. XXXI, art. I ad III, et art. II, idque docet ex Hilarlo.

Et ratio est, quia ly nultiplex aut. triplex aut duplex opponuntur sisplicitati, quod enim est simplex non est duplex aut multiplex, et. ita ista nomina ' aliquid conpositionis inportant, vel, ut dicit S. Thomas inaequalitatem proportionis : affirmare autem de Deo aliquid quod opponitur sinplicithti, vel inducit inaequalitatem, error est.- . At vero hoc nomen trinus seu trinitas dicit absolute numerum .trium, sine additione inaequalitatis, vel dlminutione sinplicltatis, et sic absolute Deo .tribuitur, quaterius Deus subsistit t^riou^ P^rasais,. non tamen quaelibet Persona, v*.g: Pater, aut Vilius dicitur trinus, quia trinitas, ut inquit S. Thomas hic qu. XXXI, art. I ad 1, secundum proprietatem vocabuli magis Significat numerum Personarum unius essentiae. St propter hoc non possumus dicere quod Pater est trinitas. St haec differentia inter ly triplex, et ly trinus vel trinitas sumitur ex Augustino, VI de Trinitate, c. VII, ubi inquit : "Nec quoniam Trinitas est, triplex putandus est, alioquin minor erit Pater Solus aut Vilius 80lus, quam simul Pater, et Vilius." St capite VIII, ob. eamdem rationem inquit, quod : "Trinitas potius eBt, quam triplex." St lib. XV, c/ III: "Stiam in hoc libro apparuit Trinitatis aequalitas, et non Deus triplex, sed Trinitas." St Concilium Toletanum II, in confessione fidei : "Haec, inquit, est Sanctae. Trinitatis relata narratio, quae non triplex, sed Trinitas, et dici, et credi debet." Aliquando tamen nomine duplicis utitur D. Thomas ut cum in quaestione X de Potentia, art. II, concedit esse duplicem emanationem in Deo, et patres aliquando eodem termino utuntur, aut triplicem Personam appellant, sumendo triplex vel' duplex, pro sinplici nomine duorum vel trium, idque applicant non ipsi Deo immediate asserendo Deum - asse triplicem, sicut dioitur trinus, sed Personis seu subsistentiis relativis.

' XV. Quarta regula : Termini significantes exclusionem, ut ly solus, ly tantum, et similes, possunt dici de terminis essentialibus in Deo syncategorematice, non categorematice. De personalius vero non (296) possunt dici; si ly 80Ius ponatur ex parte subjecti, et ex parte praedicati aliquid commune.• Tunc ly solus dicitur categorematice quando ponitur ex parte praedicati ut nomen, et importat solitudinem, ut dicendo : Pater est solus, Deus est solus, id est, sine comitatu. Syncategorematice est cum ponitur a parte subjecti, per modum adverbii, et significat aliquid alicui soli ' convenire, ut cum dicitur : Solus Deus est inconprehensibilis. Unde est.falsum dicere :• ;pater est solus : significat enim esse Solitarium, nec habere consortium.- Et Christus Dominus dixit Joan. TOII •: 'Ftiia SoluS non sum. Et si praedicantur termini essentiales de Personis,% non potest poni ly solus ex parte subjecti syncats^orsm&t^be. ut dicendo : Solus

Pater est Deus, quia facit seneum nullus alius est Deus, quod est falsum. Et hoc praecipue intendit S. Thomas qu. XXXI, art. IV, ut patet ex initio articuli. Eadem ratione est falsa propositio in ' qua aliquid notlonale commune praedicatur de Persona; ponendo ly solus ex parte suhjecti, ut si dicas : Solus Pater spirat, est falsa, quia etiam Vilius spirat. Secus si praedicetur aliquid notionale proprium, ut : Solus Pater generat. Qjiomodo vero intelligatur illud Joan. XVII : Ut cognoscant te solum Deum verum, diximus disputatione praecedenti, art. III.

De hoc nomine singularis, ridetur sine periculo posse de Deo dici, quia ex communi usu solum significat individuationem, quae etiam naturae convenit. Si tamen ly singularia, ly unicus excluderet multitudinem Personarum, negandum est, quo pacto multi patres dicunt in Deo nec esse singularitatem, nec diversitatem,

SC/MD •28 Decembre I9U3

INDEX RERUM

TRACTATUS I® SACRO trinitatis mysterio

QQ. XXVII - XXXIII.

Quaestio XXVIII,

-L.3

r

c